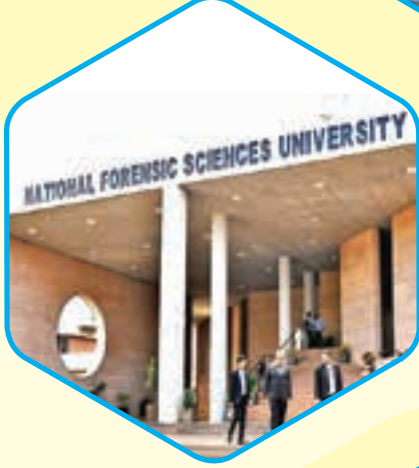

ગુજરાત રોજગાર સમાચાર

કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક-૨૦૨૩

સોશિયલ મીડિયાના બધાજ ટુલ્સ પર ગુજરાત પાક્ષિક અને રોજગાર સમાચાર ઓનલાઇન જોઈ શકાશે

છેલ્લામાં છેલ્લી વાત લઈને આવે છે આપના સુધી...

ઘટનાઓની વણઝાર વચ્ચે નિયમિત પહોંચે છે આપના સુધી...

સત્ય અને નિષ્ઠાના માર્ગે કર્તવ્ય નિભાવે છે આપના સુધી...

મીડિયાની સકારાત્મક ભૂમિકા ભજવતું

- ગુજરાત પહોંચ્યું ગામડે ગામડે...
- ગુજરાત વચ્ચું લોકઢેંચે...

કારણ કે,

- સામયિકની લોકાભિમુખ નીતિ,
- સરકારનું નહિ, સાડા છ કરોડ ગુજરાતીઓનું પાક્ષિક...

જેમાં,

- નવી દિશા, નવી કલમ, નવા વિચાર,
- અધિકૃત માહિતી અને સતત સત્ય સમાચાર...

એનું પરિણામ છે...

- લોકોનો અદમ્ય ઉત્સાહ,
- વાચકોનો અસરકારક પ્રતિભાવ,
- વિવેચકોનો ઉમદા અભિપ્રાય...

અને ફેલાવામાં અગ્રહરોળમાં...

- ગુજરાતી ભાષામાં પ્રસિધ્ધ થતાં સામયિકોમાં અગ્રેસર ફેલાવો...!
- સમસ્યા અને સંવેદનાની વાતો...
- જનકલ્યાણની યોજનાની વાતો...
- લોકોની અપેક્ષાઓ અને સરકારના નિર્ણયોની વાતો...
- કાર્યસિદ્ધિઓ અને અવનવી અનેક વાતો...

ગુજરાત પાક્ષિક કાર્યાલય

માહિતી નિયામકની કચેરી,

ગુજરાત રાજ્ય,

બ્લોક નં. ૧૯/૧,

ડો. જીવરાજ મહેતા ભવન,

ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦.

ફોન : ૦૭૯-૨૩૨૫૪૪૧૨

ફેક્સ : ૦૭૯-૨૩૨૫૪૪૧૫

ઈ-મેઇલ :

gujaratmagzine@guailc.org

વેબસાઇટ :

www.gujaratinformation.gujarat.gov.in

● લવજમ ●

કોઈપણ કોમ્પ્યુટરાઈઝ પોસ્ટ ઓફિસમાં અથવા જિલ્લા માહિતી કચેરીઓ ખાતે ભરી શકાશે

વાર્ષિક લવજમ

રૂ. ૫૦-૦૦

ગુજરાત પાક્ષિક પ્રતિ પખવાડિયે લઈને આવે છે લોકકલ્યાણની વાત, આમ જનતાને ઉપયોગી જાણકારીની વાત, સરકારી યોજનાઓની વાત અને ગુજરાતના વણથંભ્યા વિકાસની વાત

ગુજરાત રોજગાર સમાચાર

કારકિર્દી

માર્ગદર્શન

વિશેષાંક-૨૦૨૩

ગુજરાત રોજગાર સમાચાર કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક-૨૦૨૩

તંત્રી	: ધીરજ પારેખ
સહતંત્રી	: અરવિંદ પટેલ
કાર્યવાહક તંત્રી	: પુલક ત્રિવેદી
સંપાદક	: ઉર્વિ રાવલ
ઉપસંપાદક	: શીરિન સૈયદ, શ્રેયા સાહે, બેલા મહેતા
વિતરણ વ્યવસ્થા	: નારણ રાઠોડ, ભરતભાઈ પરમાર, ગીતાબહેન દેસાઈ, જે. બી. મુનિયા, રમેશભાઈ પટેલ પ્રકાશન શાખા, ગાંધીનગર તથા જિલ્લા કચેરીઓ
પ્રકાશક	: માહિતી નિયામકની કચેરી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
પ્રોસેસિંગ અને મુદ્રણ	: સરકારી ફોટો લિથો પ્રેસ, અમદાવાદ.
વેબસાઈટ	: www.gujaratinformation.gujarat.gov.in

કિંમત : + ૨૦-૦૦

વિદ્યાર્થીઓને કારકિર્દી અંગેની જાણકારી અને માર્ગદર્શન મળી રહે એ આશયથી કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. અનુભવી અને વ્યવસાયિક તજજ્ઞો દ્વારા સંપૂર્ણ ચોકસાઈ રાખીને વિગતો પ્રસ્તુત કરવામાં આવી છે. આમ છતાં વિદ્યાર્થી મિત્રો કે વાલી મિત્રોને તેમાં કોઈ હકીકત અંગે વધુ જાણકારી પ્રાપ્ત કરવી હોય તો સંબંધિત લેખક / સંસ્થાનો સંપર્ક કરવા વિનંતી છે.

આ વિશેષાંકમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા લેખોનાં પુનઃ મુદ્રણ માટે માહિતી નિયામકશ્રીની પૂર્વ મંજૂરી મેળવવી આવશ્યક છે.

સંદેશ

રોજગારી માટે ગુજરાત સમગ્ર દેશમાં અગ્રેસર રહ્યું છે. અથાગ મહેનત અને પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિમાં શિક્ષણ અને કૌશલ્યપ્રાપ્ત યુવાનોના સ્વપ્નને સાકાર કરવા રાજ્ય સરકાર કટિબદ્ધ છે.

યુવા પેઢી વિશિષ્ટ કારકિર્દી પસંદ કરી રાજ્ય અને રાષ્ટ્રનું ગૌરવ વધારે તે આજના સમયની માંગ છે. વિદ્યાર્થી જીવનમાં ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ કારકિર્દી માટેના ખૂબ જ મહત્વના પડાવ છે. આ સમયે કારકિર્દી વિષયક જ્ઞાન અમૃત સમાન છે. વિદ્યાર્થીઓની આવતીકાલને ઉજ્જવળ બનાવવાની વિકાસયાત્રામાં 'ગુજરાત રોજગાર સમાચાર કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક - ૨૦૨૩' આપ સૌ વિદ્યાર્થીમિત્રોને ઉપયોગી બની રહે તેવી હાર્દિક શુભેચ્છા પાઠવું છું.

આપનો,

(ભૂપેન્દ્ર પટેલ)

મુખ્યમંત્રી, ગુજરાત રાજ્ય

સંદેશ

શિક્ષણ એ સમાજના ઘડતરનો અગત્યનો પાયો છે. આજના ડિજિટલ યુગમાં વિદ્યાર્થીઓ શાળાના શિક્ષણની સાથે-સાથે ટેકનોલોજીમાં પણ ખૂબ આગળ વધી રહ્યા છે. વિદ્યાર્થીના જીવનના ઘડતરની શરૂઆત શાળાના પ્રાંગણમાંથી જ થાય છે અને તે જ વિદ્યાર્થીઓ આપણા દેશનું ઉજ્જવળ ભવિષ્ય બને છે. ધોરણ-૧૦ અને ૧૨ એ કોઈપણ વિદ્યાર્થીના જીવનમાં આવતો ખૂબ જ રોમાંચક, ચેલેન્જિંગ અને પોતાની કારકિર્દીની મંજિલ સુધી પહોંચવાનો એક અગત્યનો વળાંક છે.

સ્વામી વિવેકાનંદે કહ્યું છે કે, “ઊઠો, જાગો અને ધ્યેયપ્રાપ્તિ સુધી મંડ્યા રહો”. આ મંત્રના અમલીકરણથી, વિદ્યાર્થીને દરેક કદમ પર ઉત્તુંગ શિખર સુધી પહોંચવાની પ્રેરણા આપે છે. ભરપૂર આત્મવિશ્વાસથી પાંખો પ્રસારી આકાશમાં ઉડાન ભરવા સજ્જ થઈ ગુજરાતનો વિદ્યાર્થી ભારતની વિકાસયાત્રામાં પોતાનું આગવું યોગદાન આપવા માટે તત્પર બને છે.

ધોરણ-૧૦, ૧૨ અને સ્નાતક કક્ષાના વિદ્યાર્થીઓના કારકિર્દીલક્ષી ડર અને મૂંઝવણ તેમના ભવિષ્યના મહત્વના નિર્ણયની આડે ના આવે તે માટે યોગ્ય કારકિર્દી ઘડતરના વિકલ્પોમાંથી શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ પસંદ કરવો જોઈએ. યુવા વર્ગને જો સાચી રાહ ચીંધવામાં આવે તો એ આપણા સમાજ અને રાષ્ટ્ર માટે વિકાસનો નવતર સેતુ બનવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. યુવાનોને રોજગાર અને કારકિર્દીક્ષેત્રે માર્ગદર્શન મળી રહે તે હેતુથી માહિતી ખાતા દ્વારા પ્રતિવર્ષની પરંપરા અનુસાર પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવતો ગુજરાત રોજગાર સમાચાર કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક વિદ્યાર્થીઓ માટે રાહબર પુરવાર થતો હોય છે. ‘ગુજરાત રોજગાર સમાચાર કારકિર્દી માર્ગદર્શક વિશેષાંક-૨૦૨૩’ પરંપરા મુજબ આ વર્ષે વાલીઓ, શિક્ષકો તેમજ વિદ્યાર્થીઓને સહયોગી નીવડશે તેવી શુભેચ્છા પાઠવું છું.

ઉજ્જવળ ભવિષ્ય માટે શુભેચ્છાઓ સહ...

(ઋષિકેશ પટેલ)

મંત્રી, તબીબી શિક્ષણ,
ઉચ્ચ અને તાંત્રિક શિક્ષણ, કાયદો

સંદેશ

“દરેક વ્યક્તિ પૂર્ણતા સાથે જ જન્મેલી હોય છે. શિક્ષણનો હેતુ તેની આ પૂર્ણતાનું પ્રગટીકરણ કરવાનો છે.”
- સ્વામી વિવેકાનંદ

કારકિર્દી શબ્દની સાથે યુવાનોની સમગ્ર જીવનયાત્રા જોડાયેલી હોય છે. યુવાનીનો ઉત્સાહ, ઉમંગ અને પસંદગીઓ આવનારા જીવનની દિશા નક્કી કરનારા પરિબળો પુરવાર થાય છે. કારકિર્દીની પસંદગી કરતા પહેલાં પોતાની આવડત, શોખ અને જ્ઞાન તમામ પાસાંઓને સર્વગ્રાહી દ્રષ્ટિથી ચકાસી જોવા આવશ્યક છે. તજજ્ઞો, વડીલો, ગુરુજનોની મુલાકાત અને માર્ગદર્શન મેળવી જીવનને પ્રગતિના પંથે ગતિમાન બનાવવું જરૂરી છે.

શિક્ષણની પ્રક્રિયા કોઈ ચોક્કસ સમય સુધી કરવામાં આવતી કે કાર્યરત રહેતી ઘટના નથી. આપને ગમતા અને નિર્ધારિત કરેલા ક્ષેત્રમાં સક્રિય બન્યા બાદ પણ પોતાની આવડત અને કૌશલ્યને વધુ ઉપયોગી બનાવવાના વિકાસના માર્ગો સતત શોધતા રહેવું જોઈએ. તદ્દન ભિન્ન ક્ષેત્રને લગતું જ્ઞાન પણ ફાયદાકારક નીવડી શકે છે. આથી પરિશ્રમને મિત્ર બનાવી સફળતા, સિદ્ધિ અને સમૃદ્ધિના સંગાથે આપ સર્વે ઉજ્જવળ કારકિર્દીના નિર્માણ તરફ આગળ વધવું જોઈએ.

ગુજરાત સરકારના માહિતી ખાતા દ્વારા પ્રતિવર્ષની માફક આ વર્ષે પણ રાજ્યના વિદ્યાર્થીઓને ભવિષ્ય ઘડવા માટે સહાયરૂપ અને માર્ગદર્શક એવા ‘ગુજરાત રોજગાર સમાચાર કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક-૨૦૨૩’ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. વિશેષાંકમાં સમાવિષ્ટ તમામ વિષયોના તજજ્ઞોને શુભેચ્છા પાઠવું છું. વિદ્યાર્થીઓ તેમજ યુવક-યુવતીઓને આવશ્યક એવી તમામ માહિતી આ અંકમાંથી પ્રાપ્ત થાય અને કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંકનું પ્રગટીકરણ ખરા અર્થમાં સાર્થક થાય તેવી અભ્યર્થના સહ...

(ડૉ. કુબેરભાઈ ડિંડોર)

મંત્રી, પ્રાથમિક, માધ્યમિક
અને પ્રૌઢ શિક્ષણ

સંદેશ

ભારતીય સંસ્કૃતિમાં વેદ, ઉપનિષદ, પૌરાણિક ગ્રંથોનું આગવું મહત્ત્વ છે. આપણી સંસ્કૃતિ જ દર્શાવે છે કે આપણા દેશમાં મહાન શિક્ષણશાસ્ત્રીઓ, ખગોળશાસ્ત્રીઓ, ગણિતશાસ્ત્રીઓ થઈ ગયા છે. ચરકસંહિતામાં આયુર્વેદ વિશેની માહિતી તથા આર્યભટ્ટ દ્વારા વિશ્વમાં શૂન્યની શોધ એ દર્શાવે છે કે આપણો દેશ શૈક્ષણિક રીતે આદિયુગથી લઈને આધુનિક યુગ સુધી સમૃદ્ધ રહ્યો છે.

બાલ્યકાળથી વિદ્યાર્થી અવસ્થામાં પ્રવેશતા વિદ્યાર્થીનું લક્ષ્ય માત્ર ભણતર જ હોવું તે આપણને બ્રહ્મચર્યાશ્રમ દર્શાવે છે. ગુરુના સાંનિધ્યમાં શિક્ષા પ્રાપ્ત કરવી અને તેનો મહાવરો કરીને તે શિક્ષામાં પારંગત બનવું તે વિદ્યાર્થી જીવનનો એકમાત્ર ઉદ્દેશ છે. આદિયુગથી લઈને આધુનિક યુગ સુધીમાં બધું જ બદલાઈ ચૂક્યું છે. પૌરાણિક યુગમાં માનવજીવનને ચાર તબક્કામાં વહેંચવામાં આવતું હતું: ૧. બ્રહ્મચર્યાશ્રમ ૨. ગૃહસ્થાશ્રમ ૩. સંન્યાસ્થાશ્રમ અને ૪. વાનપ્રસ્થાશ્રમ. આધુનિક યુગમાં પણ પથી ૨૫ વર્ષ સુધીનો સમયગાળો વિદ્યાભ્યાસનો છે. વિદ્યા એવી સંપત્તિ છે જે વાપરવાથી ખૂટવાની નથી પણ તેમાં વધારો જ થવાનો છે. એટલે જ વિદ્યા દ્વારા જે સંપત્તિ અર્થાત્ અર્થ સંચિત કરે છે તેને વિદ્યાર્થી કહેવાય છે.

કારકિર્દીના ઘડતરમાં ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨ એ Where there is a will, there is a way (મન હોય તો માળવે જવાય) તેવું છે. નિશ્ચિત કરેલા લક્ષ્ય પાછળ પડીને બરાબર મહેનત કરીને તેને પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨ એ વિદ્યાર્થીના જીવનમાં તેને પોતાનું ભવિષ્ય બતાવે છે કે ધોરણ-૧૨ના અભ્યાસ પછી વિદ્યાર્થી પોતાની જાતને ક્યાં જોવા માંગે છે અને તે જે ક્ષેત્રમાં આગળ વધી રહ્યો છે તે યોગ્ય દિશા છે કે નહીં?

ડોક્ટર, એન્જિનિયર, સરકારી નોકરી મેળવવી, IAS-IPS આ બધું દરેક વિદ્યાર્થીનું સપનું હોય છે. પણ આ સપનાને મંજિલ સુધી પહોંચાડવાનું કામ કરે છે માહિતી ખાતા દ્વારા દર વર્ષે પ્રકાશિત થતો કારકિર્દી વિશેષાંક, જે દરેક વિદ્યાર્થીઓને તેમના મનપસંદ ક્ષેત્રમાં જોડાવવા માટેનું સચોટ, પૂર્ણ અને યોગ્ય માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે. જેથી, તેજસ્વી વિદ્યાર્થીનું તેજ સમાજમાં યોગ્ય સ્થાને ફેલાઈ શકે.

અનુભવી અને તજજ્ઞ લેખકો દ્વારા તૈયાર કરાયેલી ઉપયોગી માહિતી અને લેખો વિદ્યાર્થીઓને તેમની કારકિર્દી પસંદ કરવામાં સહાયરૂપ બનશે તેવી મને પૂર્ણ શ્રદ્ધા છે. ઉજ્જવળ ભાવિ માટે અંતઃકરણપૂર્વકની શુભેચ્છાઓ...

(પ્રફુલ પાનશેરીયા)

મંત્રી રાજ્યકક્ષા, પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને પ્રૌઢ શિક્ષણ, ઉચ્ચ શિક્ષણ

સંદેશ

દરેક સફળ વ્યક્તિને જોઈને તેની પાછળ એણે કરેલા પરિશ્રમને પામી શકાતો નથી. જીવનને એક ચોક્કસ દિશામાં લઈ જવા માટે આયોજનબદ્ધ પૂર્વતૈયારીઓ, જિજ્ઞાસા, જાણકારી પછી આવે છે મહેનત. જીવનના આ મહત્વપૂર્ણ પાસાઓને કારણે જ સફળતાનું અમૃત પ્રાપ્ત થતું હોય છે.

યુવાપેઢી સખત પરિશ્રમને ક્યારેય નકારતી નથી પરંતુ ‘હાર્ડ વર્કની સામે સ્માર્ટ વર્ક’ની જરૂરિયાતને સમજીને તે પ્રમાણે કારકિર્દીનું આયોજન જરૂરી છે. સફળતાના ઉચ્ચ શિખરો સર કરવાનો આ મંત્ર છે. વર્તમાન યુવા પેઢી પાસે ઈન્ટરનેટના કારણે માહિતીનો અઢળક સ્ત્રોત પ્રાપ્ત છે. સાચી અને ખોટી માહિતીને અલગ તારવીને આધારભૂત માહિતી મળી રહે તે જરૂરી છે. સાચી દિશામાં મહેનત અને જાણકારીથી આગળ વધી શકાય છે. માહિતી ખાતા દ્વારા પ્રતિવર્ષે પ્રકાશિત થતો ‘ગુજરાત રોજગાર સમાચાર કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક’ યુવાનોને વિવિધ અભ્યાસક્રમ વિષયક વિશ્વસનીય માહિતી પૂરી પાડે છે. કારકિર્દીને યોગ્ય દિશા આપવામાં કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક મદદરૂપ બની રહે છે.

યુવાનો તેમના રસ, રુચી, અભ્યાસ અને સમજ મુજબ કારકિર્દી ઘડી શકે તે માટે ‘ગુજરાત રોજગાર સમાચાર કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક-૨૦૨૩’માં વિવિધ વિષયો અને તે મુજબ ઉપલબ્ધ અભ્યાસક્રમોની માહિતીને સાંકળતા માહિતીપ્રદ લેખો પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવ્યા છે. આશા છે કે યુવાનોને તેમની પસંદગીની કારકિર્દી ઘડવા અંગે યોગ્ય માર્ગદર્શન આમાંથી સુપેરે પ્રાપ્ત થઈ શકશે. ઉજ્જવળ ભવિષ્ય માટે શુભેચ્છાઓ...

ધીરજ પારેખ આઈ.એ.એસ.
માહિતી નિયામક

અનુક્રમણિકા

પ્રેરણાદાયી લેખો

ક્રમ	વિષય	લેખક	પા.નં.
૧	એક આખું સેમેસ્ટર ન શીખવી શકે, એ વાત વેકેશનમાં કોઈ અનુભવ કે સરસ કળા શીખવી શકે છે !	- જય વસાવડા	૩
૨	શૂન્યમાંથી સર્જન કરનારાઓથી જ દુનિયા	- ભવેન કચ્છી	૭
૩	માર્કેટિંગ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી	- બી. એન. દસ્તુર	૧૧
૪	યુવાની એટલે લક્ષ્ય નિર્ધારિત કરવાની ઉત્તમ વય	- પુલક ત્રિવેદી	૧૨
૫	પોઝિટિવ એટિટ્યૂડ (અભિગમ)થી કારકિર્દી ઘડતર અને રોજગાર મેળવવામાં સરળતા રહે	- રમેશ તન્ના	૧૫
૬	કરિઅર મેનેજમેન્ટ	- અંકિત દેસાઈ	૧૭
૭	કારકિર્દીના ક્ષેત્રમાં ઉપયોગમાં લેવાતા કેટલાક પારિભાષિક શબ્દો	- ડૉ. રાજેન્દ્ર ઉપાધ્યાય	૧૯
૮	ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે સહાયરૂપ એજ્યુકેશન લોન	- શ્રી એસ. આર. વિજયવર્ગીય	૨૨

દોરણ-૧૦ પછી કારકિર્દીના વિકલ્પો

ક્રમ	વિષય	લેખક	પા.નં.
૧	ભાવિ કારકિર્દી-વ્યવસાયનું આયોજન	- કુલસુમ ઘાંચી	૨૯
૨	દોરણ-૧૦ પછીના વિકલ્પો	- ધર્મિષ્ઠા એમ. ગુર્જર	૩૧
૩	મુખ્યમંત્રી એપ્રેન્ટીસશીપ યોજના : કારકિર્દી ઘડતરનો પ્રત્યક્ષ તાલીમી અનુભવ	- બેલા મહેતા	૩૬
૪	ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા ખાતે પ્રાપ્ય અભ્યાસક્રમો	- પ્રશાંતકુમાર કે. ત્રિવેદી	૩૮
૫	નૃત્ય ક્ષેત્રે કારકિર્દી	- મેઘના ખારોડ	૫૫
૬	સર્જનાત્મક દૃષ્ટિકોણનો કારકિર્દીમાં ઉમદા ઉપયોગ ફોટોગ્રાફી અને અન્ય સર્જનાત્મક વ્યવસાય	- કૌશિક ઘેલાણી	૫૭

ધોરણ-૧૨ પછી કારકિર્દીના વિકલ્પો

ક્રમ	વિષય	લેખક	પા.નં.
૧	ધોરણ ૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહ પછીના કારકિર્દીના વિકલ્પો	- કુલસુમ ઘાંચી	૬૧
૨	જનસેવાનું ઝળહળતું કારકિર્દી ક્ષેત્ર એટલે તબીબી વિજ્ઞાન	- શ્રેયા સાહે	૬૫
૩	મેડિકલના અભ્યાસક્રમોનું કટ ઓફ લીસ્ટ	-	૬૬
૪	એન્જિનિયરિંગ ફિલ્ડની વિવિધ શાખાઓ	- પુલકિત ઓઝા	૭૫
૫	એન્જિનિયરિંગ ડિગ્રી-ડિપ્લોમા અને ફાર્મસીના અભ્યાસક્રમનું કટ ઓફ લીસ્ટ	-	૭૯
૬	આધુનિક સમયની ફેશનેબલ કારકિર્દી : ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ	- શીરિન સૈયદ	૧૦૫
૭	કાયદા ક્ષેત્રે કારકિર્દી	- વિકાસ વર્તુળ ટ્રસ્ટ	૧૦૭
૮	કૃષિ ક્ષેત્રે કારકિર્દી: નોકરી સાથે સેવાનો અવસર	- દિવ્યા બુહા	૧૦૯
૯	નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટીના વિવિધ અભ્યાસક્રમો	- મનીષા વાઘેલા	૧૧૪
૧૦	સ્વર્ણિમ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઇનોવેશન યુનિવર્સિટી	- ડૉ. રામસિંહ રાજપૂત	૧૧૬
૧૧	એરોસ્પેસ એન્જિનિયરિંગ	- ધવલ ગોકાણી	૧૧૯
૧૨	ભારતીય ઉદ્યમિતા વિકાસ સંસ્થાન (EDII), અમદાવાદ	- નિખીલેશ દેસાઈ	૧૨૩
૧૩	શાળા-કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટેની સ્પર્ધાત્મક એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ	- ડૉ. રાજેન્દ્ર ઉપાધ્યાય	૧૨૭
૧૪	રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી	- કુમાર સબ્યસાચી જે. શ્રીવાસ્તવ	૧૩૧
૧૫	ડેટા એનાલિસ્ટ માટે વધતો કરિયર કેઝ	- કિશન જોશી	૧૩૫

ક્રમ	વિષય	લેખક	પા.નં.
૧૬	સિરામિક ઉદ્યોગ સાથે કારકિર્દી ઘડતર	- અસ્મિતા દવે	૧૩૭
૧૭	ભાષાંતર : સાહિત્યનું એક કાયમનું જમા પાસું	- હરેશ્વરી રાબા	૧૪૦
૧૮	બેચલર ઓફ ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન-B.I.D.	- ચાંદની ગોકાણી	૧૪૪
૧૯	વિજ્ઞાનની એક નવતર પ્રગતિ કરતી શાખા : મનોવિજ્ઞાન વિષય સાથે કારકિર્દી	- રુદ્રી દવે	૧૪૭
૨૦	ઓપન યુનિવર્સિટી વિદ્યાર્થીઓ માટે અનેક તકોના દરવાજા ખોલવા તૈયાર	- ખ્યાતિ જોશી	૧૫૨
૨૧	ફોરેન લેંગ્વેજમાં કારકિર્દી ઘડતર	- તૃપ્તિ ઉપાધ્યાય	૧૫૫
૨૨	ન્યૂ મીડિયા : કારકિર્દીનું નવું ઊઘડતું ક્ષેત્ર	- પ્રો. (ડો.) શિરીષ કાશીકર	૧૬૦
૨૩	ઓશનોગ્રાફીના ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી ઘડવા માટેની તક	- પ્રાંજલ આચાર્ય	૧૬૨
૨૪	ફોરેસ્ટ્રી મેનેજમેન્ટ - એક કરિયર	- તુષાર કાર્લેકર	૧૬૪
૨૫	ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયામાં ઝળહળતી કારકિર્દી	- કૌશલ ઉપાધ્યાય	૧૭૪
૨૬	જનસંપર્ક (પબ્લિક રીલેશન) : નવી તકોનું વિશ્વ	- પ્રણવ ત્રિવેદી	૧૭૬
૨૭	બેન્કિંગ ક્ષેત્રે લિગલ કારકિર્દી	- જયા ડી. પટેલ	૧૭૮
૨૮	સામાન્ય જીવનમાં વનસ્પતિશાસ્ત્ર ક્યાં ઉપયોગી છે	- પીયૂષ વઘાસિયા	૧૭૯
૨૯	પક્ષીશાસ્ત્ર ક્ષેત્રે કારકિર્દીની તકો	- ઉદય વોરા	૧૮૧
૩૦	ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે કારકિર્દી ઘડતરની તક	- નિત્યા ત્રિવેદી	૧૮૩

ક્રમ	વિષય	લેખક	પા.નં.
૩૧	સરકારી સેવાઓ માટેની સુવર્ણ તકો	- જયેશ વાઘેલા	૧૮૬
૩૨	રાજ્યશાસ્ત્ર એક પૌરાણિક અને એટલો જ પ્રસ્તુત કારકિર્દી ઘડતરનો વિકલ્પ	- જયવંત પંડ્યા	૧૯૧
૩૩	IT ક્ષેત્રમાં કારકિર્દીની ઉજ્જવળ તકો	- મેહુલ પટેલ	૧૯૮
૩૪	એસ. પી. યુનિવર્સિટી, વિસનગર	- ડૉ. મૌલિક શાહ	૨૦૩
૩૫	લોકભારતી ગ્રામ વિધાપીઠ સણોસરામાં ચાલતા અભ્યાસક્રમોની વિગત/ સંસ્થા પરિચય	- ડૉ. ધીરજલાલ ટી. રાઠોડ	૨૦૪
૩૬	અગત્યની વેબસાઈટ્સ	-	૨૦૮

પ્રેરણાદાયી લેખો

- સુવર્ણ ભવિષ્યનો આવ્યો છે અવસર, સપના થશે સાકાર, મળશે જીવનને આકાર.
- સપનાઓને મળી છે પાંખ, યુવાનીએ દીઘો છે સાદ ચાલને સર્જીએ વિશ્વ નવું, ઉજ્જવળ વિકાસથી છલકતું.
- મુંઝવણ, હતાશાને આપો વિદાય, ગમતા ક્ષેત્રે આગળ વધી જીવનને કહો હલ્લો હાથ
- મનગમતી કારકિર્દીની આવી છે ઘડી, સપનાઓ કરીએ સાકાર, સફળતાનો હાથ ઝાલીશું, મુક્ત ગગનમાં વિહરશું, ખુદને કરીશું બુલંદ.

પ્રેરણાદાયી લેખો

ક્રમ	વિષય	લેખક	પા.નં.
૧	એક આખું સેમેસ્ટર ન શીખવી શકે, એ વાત વેકેશનમાં કોઈ અનુભવ કે સરસ કળા શીખવી શકે છે !	- જય વસાવડા	૩
૨	શૂન્યમાંથી સર્જન કરનારાઓથી જ દુનિયા	- ભવેન કચ્છી	૭
૩	માર્કેટિંગ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી	- બી. એન. દસ્તુર	૧૧
૪	યુવાની એટલે લક્ષ્ય નિર્ધારિત કરવાની ઉત્તમ વય	- પુલક ત્રિવેદી	૧૨
૫	પોઝિટિવ એટિટ્યૂડ (અભિગમ)થી કારકિર્દી ઘડતર અને રોજગાર મેળવવામાં સરળતા રહે	- રમેશ તપ્પા	૧૫
૭	કરિઅર મેનેજમેન્ટ	- અંકિત દેસાઈ	૧૭
૮	કારકિર્દીના ક્ષેત્રમાં ઉપયોગમાં લેવાતા કેટલાક પારિભાષિક શબ્દો	- ડૉ. રાજેન્દ્ર ઉપાધ્યાય	૧૯
૯	ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે સહાયરૂપ એજ્યુકેશન લોન	- શ્રી એસ. આર. વિજયવર્ગીય	૨૩

૧

એક આખું સેમેસ્ટર ન શીખવી શકે, એ વાત વેકેશનમાં કોઈ અનુભવ કે સરસ કળા શીખવી શકે છે !

— જય વસાવડા

થોડાં વર્ષો પહેલાં અમેરિકાના ૧૪ થી ૧૬ વર્ષના ૬ ટીનેજર્સ સાથે મળીને યુવા અધિકારોનું એક ઘોષણાપત્ર તૈયાર કર્યું હતું. જેમાં લખેલું:

‘અમને મિત્રો બનાવવાનો અધિકાર છે. અમે અમારા ગમા-અણગમાને ધ્યાનમાં લઈને મિત્રો બનાવીશું. કોઈ અન્યને પસંદ હોવા-ન હોવાથી અમે અમારી મૈત્રી વધુ કે ઓછી નહીં કરીએ. ફેન્ડશીપ અમારો અંગત વિશેષાધિકાર છે. દોસ્તી અમારે કરવાની છે, અમારા માતા-પિતાએ નહીં. અલબત્ત, અમારા મિત્રો બનવા માટે અમારી ખાનગી વાતોને જાહેર ન કરવાની પ્રતિબદ્ધતાનું પાલન કરવું પડશે. અમને પ્રેમાળ અને પ્રમાણિક મૈત્રી ખપે છે. અમારી લાગણી તેમનાથી દુભાય, અને અમે તેમને તે કહીએ તો પણ તેમની લાગણી ઓછી ન થાય... એવા દોસ્તોનું અમે સ્વાગત કરીશું.

અમારા નિર્ણયોને બધાં આદર આપે, એ અમારી વિનંતી નહીં, પણ હક છે. કદાચ ઘણાં અમારા નિર્ણયો કે પસંદને સમજી નહીં શકે. પણ કોઈને ગમે કે ન ગમે... આખરે એ અમારા નિર્ણયો છે. જો તમે એમ સહર્ષ સ્વીકારશો, તો બદલામાં અમે પણ અમારા નિર્ણયોની જવાબદારી ઉપાડીશું. એમાં અમે ખોટાં પડીએ કે દુઃખી થઈએ તો બીજાનો વાંક નહીં કાઢીએ.

અમે ઈચ્છીએ છીએ કે અમારા સ્વતંત્ર અસ્તિત્વનો સ્વીકાર બીજું કોઈ નહીં, તો અમારાં માતા-પિતા, વડીલો અને ગુરુજનો કરે. અમે તેમનાં પાળેલાં ગલૂડિયાં કે ખરીદાયેલાં રમકડાં નથી. અમારી સંવેદનાઓ કદીક ગૂંચવાયેલી અને મૂંઝવણભરી લાગશે. પણ તેને ફગાવી દેવાને બદલે તેના પર ધ્યાન આપજો. યાદ રાખજો કે અમારી ઉંમરે તમને પણ એવી જ વિચિત્ર અનુભૂતિઓ થતી હતી. અમે બધી જ બાબતોમાં આઝાદી નહીં લઈએ, પણ કેટલીક વાતોમાં અમને મોકળાં મૂકજો. અમે ભૂલો ચોકકસ કરીશું. પણ એ રીતે જ અમે શીખી શકીશું. અને તો જ જવાબદાર બનીશું. અમને

તમારી હૂંફ પણ જોઈએ છે અને અમારું એકાંત પણ! મહેરબાની કરીને તમારા અંગત ઝઘડા કે વિખવાદોનાં પાત્ર કે પ્યાંદા અમને ન બનાવશો.

અમને બિનશરતી પ્રેમ મળે એ અમારો અધિકાર છે. અને એવો જ બિનશરતી પ્રેમ કરવાનું અમારું ધ્યેય છે. અમારી પાસે અમારું દિમાગ છે. અમારા વિચારો છે. અમારા અનુભવો છે. અમારાં સ્પંદનો છે. અમને અમારા સપનાં જોવાની અને તેના સુધી પહોંચવાની ઝંખના છે. અમારામાં વિશ્વાસ રાખીને અમારો આધાર બનજો. અમારા માટે ચિંતા કરી અમને ડરપોક ન બનાવશો! અમે નિષ્ફળ જઈએ તો વહાલ કરજો, સફળ જઈએ તો ગૌરવ લેજો’.

લોસ એન્જેલસની એક વરસાદી સાંજ હતી. જહોન ગોડાર્ડ નામના ૧૫ વર્ષના કિશોરે કિયન ટેબલ પર બેસીને એક યાદી બનાવી. આ લિસ્ટમાં ૧૨૭ ધ્યેય ઉર્ફે ‘ગોલ્સ’ લખવામાં આવ્યા હતા. પોતે મોટો થઈને શું કરશે એનો એક એજેન્ડા હતો. એમાં નાઈલ નદીની સફરથી માઉન્ટ કિલિમાંજારોના ટ્રેકિંગની વાત હતી. કોંગોથી લઈને અલાસ્કાની પ્રાચીન સંસ્કૃતિના અભ્યાસની મહેચ્છા હતી. માર્કો પોલો નામના પ્રવાસીએ કરેલા માર્ગ પર મુસાફરી કરવી... બહામા

ટાપુના સમુદ્રમાં ડૂબકી મારવી... એન્સાયકલોપિડિયા બ્રિટાનિકા આખો વાંચવો... સબમરીન ચલાવતાં અને વાયોલીન વગાડતા શીખવું... મિનિટના ૫૦ શબ્દો લેખે ટાઈપ કરવું અને શાહમૃગ પર સવારી કરવી... ૫ ફૂટનો હાઈ જમ્પ લગાવવો... નેશનલ જ્યોગ્રાફિક મેગેઝિનમાં લેખ લખવો... શેક્સપિયરને માણવો અને મોઝાર્ટ, બાક, બીથોવનની સિફની સાંભળવી... ટ્રેકટર હંકારતાં અને રાઈફલ ચલાવતાં શીખવું... જુજુત્સુની માર્શલ આર્ટમાં દક્ષતા મેળવવી અને દાદાજીના જન્મસ્થળની મુલાકાત લેવી... આવી કંઈ કેટલીયે નોંધ હતી.

ગોડાર્ડ ૭૯ વર્ષના થયા, અને એમના લાઈફ એજેન્ડાની ૧૨૭માંથી ૧૦૮ બાબતો પર ટિક-માર્ક હતો ! હવે રહી ગયેલી વાતો એ પૂરી કરી શકે તેમ નહોતા, પણ એમણે ઓલમોસ્ટ ૮૦% સક્સેસ મેળવી હતી

વેલ, ગુજરાતી ટીન એજર્સ ઉર્ફે કિશોરો ઉર્ફે ૯ થી ૧૯ વર્ષનાં જવાન બચ્ચા-બચ્ચીઓ પાસે આવી એડવેન્ચરસ એટિટ્યુડ કદી ડેવલપ થતી નથી. સાહસિકોની સૃષ્ટિ એમને અજાણી ભોમકા રહે છે. મર્યાદાઓ, રિવાજો અને નીતિરીતિનો બોજ ખભે વેંઢારતા ટીનેજર્સને આઝાદ કરવાને બદલે પેરન્ટસ એમને પોતાની પ્રોપર્ટી માનીને પોતાના મનગમતા માર્ગ પર ઢસડાવા મજબૂર કરે છે. આઉટડેડ એજ્યુકેશન સિસ્ટમને લીધે આખું વર્ષ ટ્યૂશન અને હોમવર્કની ચૂહાદૌડમાંથી તરુણોને ટાઈમ મળતો નથી. એમની પાસે નિરાંતનો શ્વાસ લેવા માટે બચે છે ફક્ત વેકેશન! હવે વેકેશનમાં તો ટીનેજર્સ નોર્મલ રુટિન કરતાંય વધુ બિઝીબિઝી રહેતા હોય છે! ચોમાસામાં ખેતરમાં ખડ ફૂટી નીકળે તેમ સમર ટ્રેઈનિંગ કેમ્પસ-વેકેશન બેચ- શોર્ટ ટર્મ સર્ટિફિકેટ કોર્સ- હોલિડે પેકેજ ટૂર્સ -ટ્રેકિંગ કેમ્પસ - મ્યુઝિક એન્ડ ડાન્સ કલાસીઝ એટ સેટરાની લંગાર લાગી જાય છે. પંટર જેવા પેરન્ટ્સની અપેક્ષાઓના ઘોડા પર સવાર જોકી જેવા ટીનેજર્સ ખુદ પોતાની મહત્વાકાંક્ષાઓ કે પહેચાન અંગે કલીઅર ન હોઈ, કઠપુતળીની જેમ રેસમાં રાઉન્ડ ધ કલોક દોડીને હાંફી જાય છે. વર્ષોવર્ષ પોતાની આગવી આઈડેન્ટિટી બનાવવા પૈસાનું પાણી કરી, વેકેશનમાં જાત-ભાતની આવડત શીખવા માટે મજૂરી કરવી પડે છે.

તમે યંગથીંગ્સ હો તો તમારો અને પેરન્ટ હો તો તમારા સંતાનનો વેકેશન એજેન્ડા શું હોય તે કદી વિચાર્યું છે? એવી ખ્વાહિશોની સફર જે તમારા દિલથી દિમાગ સુધી પહોંચે ? શું વાંચવું? શું ખાવું? શું જોવું? શું સાંભળવું? ક્યાં ફરવું? કોને મળવું? શું શીખવું...

ટેઈક પેન એન્ડ પેપર. ઓર ઓપન યોર મોબાઈલ નોટપેડ. બનાવો એક ચેકલીસ્ટ. નવી, તરોતાજા , જવાન મંઝિલોનું. ડીલાઈટ્ડ ડ્રીમ્સનું. રિક્લેશ યોરસેલ્ફ. રિ-ડિફાઈન યોર લાઈફ. વેકેશન નવા ધોરણની નહિ, નવી જિંદગીની પૂર્વતૈયારી માટે છે. સરસ સાહસ અને ભરપુર હસાહસ માટે છે.

આજના સમયમાં ટીનેજર્સની મેગા કાઈસીસ અભિવ્યક્તિના અભાવની છે. ચાલો. આ વેકેશનના શું શું કર્યું? શું શું રહી ગયું? વગેરેની વિગત સમાવતો એક મસ્ત મજાનો પત્ર / ઇમેઈલ લખો! ટીનેજર્સ ફેઈસ એક્સપ્રેશન્સ પણ કેળવવાની જરૂર છે. એકાદું નાટક જાતે તૈયાર કરી પરિવારના સભ્યોની સામે જ ભજવી બતાવો. અનુકૂળતા હોય તો વિડિયો શૂટિંગ શીખીને કેમેરા દ્વારા વિચારો અભિવ્યક્ત કરવાની કાબેલિયત મેળવી લેવી. ઉપરાંત, અંગ્રેજી- ઉર્દૂ- ફ્રેન્ચ કે કોરિયન જેવી કોઈ પરદેશી ભાષા તથા સંસ્કૃતના ૫૦-૫૦ નવા શબ્દો તૈયાર થઈ શકે તો જમાવટ!

ઘણાં મા-બાપો વેકેશનનો પૂરો કસ કાઢવા બાળકને સવારથી સાંજ સુધી એક કલાસમાંથી બીજા કલાસમાં ફેરવ્યા કરે છે. વેકેશનમાં વર્ગની ચાર દીવાલો વચ્ચે ગોંધાઈ રહેવાને બદલે દુનિયા જુઓ... ફરવાથી જે શિક્ષણ મળશે એ 'વેકેશન કલાસિસ'ની ચાર દીવાલો વચ્ચે નહિ મળે! વેકેશન દર વર્ષે આવે છે, પણ માણસ દર વર્ષે એનો એ જ રહેતો નથી! કુરસદના સમયમાં એ જે કંઈ અનુભવે એનાથી એ વધુને વધુ ઘડાય છે. ધારદાર અને તેથી જોરદાર બને છે.

મેઈક યોર મોમેન્ટ્સ ઓફ ફન એન્ડ લર્ન. શોધો તમારી ઓળખને.

જેની જગતના કોઈ અન્ય સજીવને જરૂર નથી, એવી ઘણી બાબતો માણસની બુદ્ધિને બહુ અનિવાર્ય લાગી છે. માટે ફેક્ટરીઓ અને થિયેટરો બન્યાં. માટે હોસ્પિટલો અને સ્કૂલો બની. એ સ્કૂલો જેમાં પોપટ ઝાડની ડાળે જમરૂખ ખાતો જોવાનો નથી, પણ મોનિટર

સ્કીન પર જોઈને એના વિષે ગોખવાનું છે. એટલે સ્તો, બાળકોને પરાણે સ્કૂલે ધકેલવાં પડે છે. કેદીઓની જેમ ટીનેજર સ્ટુડન્ટસને હાજરી માટે ડફ્ટાં મારી મારી ટોકવાં પડે છે. ભાગ્યે જ કોઈ સંસ્થા એવી બને છે, જ્યાં દોડીને મેળામાં જતા હોઈએ કે ચોકલેટ જોઈ લલચાતા હોઈએ એમ જવાનો ઉમળકો થાય. વેઠિયા મજૂર બનેલા વિદ્યાર્થીઓને વર્ગની બહારનું સ્વર્ગ માણવા મળે, એ હેતુથી જ વેકેશન બન્યું છે, એમ રોજ કંઈ બાર-બાર કલાક ભણવાનું હોતું નથી. ઈટ્સ અનનેચરલ. સતત ખાધા કરો તો પાચનતંત્ર પડી ભાંગે. વચ્ચે એને બ્રેક આપવો પડે. સ્વાદ પણ ચેન્જ કરવો પડે. માણસમાંથી મશીન બનાવી દેવાની તાલીમનાં ભણતર ન કહેવાય. એટલે આ યંત્રવત્ અને બોરંગિ પાઠ્યક્રમમાંથી એને ફરી માણસ રહેવા દેવા માટે વેકેશન હોય છે !

પણ કારકિર્દીભૂખ્યા કાળમુખાઓ હવે વેકેશન પણ ડકારી જતા હોય છે !

જો ખરેખર કશું જાણવું છે, શીખવું છે - તો દરેક વરસ શું, દરેક દિવસ એકસરખો મહત્વનો છે. પણ આપણી સિસ્ટમ નોલેજ સેન્ટર્ડ નહિ, એક્ઝામ સેન્ટર્ડ છે. માટે સ્ટુડન્ટસને મેન્ટલ રિલેક્સેશન આપવાનું હોય, ત્યારે મેન્ટલ ટેન્શન આપી દેવામાં આવે છે ! અને પછી એ બધા વિદ્વાનો વિદ્યાર્થીઓમાં વધતા જતા - આપઘાતની ચિંતા કરવા માટે 'માણસના આંસુ' (મગર કરતાં વધુ બનાવટ તો માણસનાં આંસુ હોય છે !) સારવા ભેગા થાય છે ! વાહ !

એકધારું વધુ પડતું ભણ્યા જ કરવાથી કંઈ બધુ આવડી જ જાય એવું હોતું નથી. આવડી જતું હોય, તો સતત એકનું એક રટણ કર્યા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. પાણી ગમે તેટલું રેડો, અંતે તો પ્યાલાની સાઈઝ જેટલું જ અંદર સમાવાનું છે. બાકીનો રેડવાનો સંતોષ લેતા હો, ત્યાં તો ઢોળાઈ જવાનું છે ! સ્વાભાવિક રીતે વધુ સારી રીતે કામ કરવું હોય તો સારો આરામ પણ કરવો પડે. ટેસ્ટમાં બેસ્ટ રહેવા માટે વચ્ચે વચ્ચે ક્વોલિટી રેસ્ટ પણ લેવો પડે.

ફેમિલી એટેચમેન્ટ પણ આ રીતે વધે છે. પારિવારિક કાર્યક્રમોમાં બચપણથી જવાનું થાય તો સગાંઓ વ્હાલા લાગે ને ? બાળકો મોટા થયા પછી તો કુદરતી ક્રમમાં જ પાંખો ફફડાવીને ઉડી જવાના છે. પણ એમની સાથે

રહી મજા કરવાનો સમય લૂંટાતો રહે છે, અને મા-બાપ હોંશે હોંશે એમાં ભાગીદાર બને છે.

બાળકોને ખુદને રસ પડે એવા ગમ્મતભર્યા વેકેશન પ્રોજેક્ટસ ક્રિએટિવલી વિચારે એવા શિક્ષકોને આગળ કરવાનું આપણે વિચારતા નથી. નવી પેઢી વાંચતી નથી. કારણ કે, વધારાનું વાંચવા સિવાયની ફુરસદ જ આપણે એમની ટેકનોલોજીથી ઓલરેડી લથબથ જીંદગીમાં રહેવા દીધી છે ખરી ?

મતલબ, મા-બાપ અને શિક્ષણસંસ્થાઓ એવો માહોલ ઊભો કરતી જાય છે કે ક્રિએટીવ એક્ટીવિટી ઈમ્પોર્ટન્ટ નથી. અને સતત ક્લાસ ચાલુ રહે એને જ ભણ્યા કહેવાય. વાહ રે વાહ. પછી ખિસકોલી અને છૂંદર વચ્ચેનો ભેદ ક્યારે બાળક શીખશે ? સંતરા અને મોસંભીનો ફરક ક્યારે સમજશે ? નદીના પાણીમાં ભૂસકો મારવાનું કે આમલીએ ચડી કાતરા પાડવાનું કેવી રીતે આવડશે ? સરસ મજાની કોઈ વાર્તા કે ફિલ્મ માણવાની ટેવ કેમ પડશે ? ઈમેજનેશન એટલે સ્કૂલ/કોલેજમાંથી ઉખડીને ઈન્ટરનેટ પર ચોંટી જવું એમ નહિ. ઈમેજનેશન એટલે વર્ગખંડની દીવાલો અને પાઠ્યક્રમના પુસ્તકો બહારની જિંદગી પાસે ભણવા જવું. એક એવો અભ્યાસક્રમ, જે કદી ખતમ થતો નથી. પણ એ એવો ય અભ્યાસક્રમ છે, જેનો કદી યે થાક લાગવાનો નથી.

કારણ કે એમાં જ્ઞાનનું ઘડતર મેળવવાનું છે, પરીક્ષા આપવાની નથી.

દરેક વિદ્યાર્થી, દરેક શિક્ષક અને દરેક માતા-પિતા (ઈન શોર્ટ, હર કોઈએ !) અચૂક જોવા જેવી, જાણવા જેવી એક ફિલ્મ છે : 'ડોલ્ફિન ટેલ'. સમજી લો કે, એમાં જીવનનો એક પાઠ ભણવાનો છે. પણ આ સાચ્યે ભાર વિનાનું ભણતર છે. મોસ્ટ આઈ.એમ.પી. બાબત તો એ છે કે આ ફિલ્મ સાવ કાલ્પનિક નથી. સત્યઘટનાના પાયા પર સીધા સ્કીનમાંથી હૃદયના ચારે ચાર વાલ્વને સ્પર્શી જાય, એવાં પાત્રો-પ્રસંગોની ઈમારત રચવામાં આવી છે !

મૂળ વાત એ હતી કે અમેરિકાના ફ્લોરિડાના રાજ્યમાં મનુષ્ય પછી સૌથી ઈન્ટેલિજન્ટ પ્રાણી ગણાતી (ડોલ્ફિન ફિશ નથી. મેમલ છે) બેબી ડોલ્ફિન કોઈ શિકારી ફંદામાં સપડાયેલી મળી આવી. મરણતોલ

હાલતમાં મળેલી ડોલ્ફિનને જીવતદાન મહામહેનતે સચરાચરને પ્રેમ કરતા કેટલાક ઘેલા માથાફરેલ માનવીઓએ આપ્યું. પણ એની ઈજાગ્રસ્ત પૂંછડી કાપવી પડી. ‘વિન્ટર’ નામની આ ડોલ્ફિન પૂંછડી વિના તરી કેમ શકે ? અને તરવા જાય તો એની કરોડરજજીને નુકસાન થતા મરી જાય !

બાપ વિનાનો, સ્નેહાળ મમ્મી સાથે રહેતો અને જિંદગીથી દેખીતી રીતે કંટાળી ગયેલો બાળક કેવી રીતે ડોલ્ફિનના માધ્યમથી જીવનના પ્રેમમાં પડે છે, એની રોચક દાસ્તાન અહીં છે. એને સ્કૂલે જવાનો ઉત્સાહ નથી, એટલો ડોલ્ફિનને જોવા જવાનો છે. સદ્નસીબે ડોલ્ફિનની સારવાર કરતા કડકમિજાજી ડોક્ટરની એની જ ઉમરની દીકરી છે, એટલે બે વચ્ચે દોસ્તી બંધાય છે. સાથે કેટલાંક પશુપંખીઓ છે. નાના ગામમાં મોટું દિલ લઈ જીવતા કેટલાક હેતાળ હૂંફાળા માનવીઓ છે. પૈસાની તાણ છે. ડોલ્ફિનની સારવાર કરતી સેવાભાવી હોસ્પિટલ એક કરોડપતિ હોટલ બનાવવા ખરીદી લે છે. ડોલ્ફિન વિન્ટરને માણસો ગમે છે, પણ કૃત્રિમ પૂંછડી નથી ગમતી. લડતાં લડતાં એક પગ ગુમાવીને સ્વીમિંગ ચેમ્પિયનનું પ્વાબ ગુમાવી બેઠેલો એક યુવા સૈનિક છે. એક હોડી લઈ દુનિયા ફરતા અને હસતાં હસતાં ગીતો ગાતા દાદાજી છે. અહીં કોઈ સુપરહીરો નથી. બધા હારેલા છે. પણ હારને પચાવીને ફરી ફરી ઊભા થવાની કોશિશ કરવાવાળા હોય, એ આપણી સાથે વાસ્તવિક કનેક્શન બનાવે છે.

પગ ગુમાવી પોતાનું એકમાત્ર તરવાનું સપનું ગુમાવી ચૂકેલો સૈનિક વ્હીલચેર પર બેઠો બેઠો ડિપ્રેશનમાં

જાતને કોસે છે. દુનિયાને ઘોળીને પી ગયેલો એક ઠરેલ ડોક્ટર ચૂપચાપ એને નિહાળે છે. સૈનિક કહે છે, ‘આખી જીંદગી જે મકસદ માટે જીવ્યો, એ છીનવાઈ ગયો.’ ડોક્ટર શાંતિથી કહે છે : ‘ગુડ હવે તારે પાસે બીજા લાખો નવા ઓપ્શન્સ છે.’ સૈનિક અકળાય છે. ‘આઈ એમ બ્રોકન !’ ડોક્ટર ઊભા થાય છે. ટેબલ પરથી ખાલી ગ્લાસ જમીન પર પછાડીને કહે છે : ‘નો, યુ આર હર્ટ, ધેટ્સ બ્રોકન !’ (તું ઘવાયેલો છે, તૂટેલો નથી !)

આ જિંદગી શીખવે છે, ડિગ્રી નહિ ! એટલે જ દીકરો સ્કૂલ પાડીને ડોલ્ફિન પાસે જાય છે, એને લીધે ખિજાતી મમ્મી દીકરો જાતે જ કુતૂહલથી ડોલ્ફિન વિશે કમ્પ્યુટર ખોલીને કેટલું ‘ભણવા’ લાગ્યો છે, એ જોઈને એના સ્કૂલ ટીચરને મળવા જાય છે. અને સ્પષ્ટ કહે છે, ‘મારું સંતાન કાલથી થોડા દિવસો સ્કૂલે નહિ આવે. કારણ કે એ વધુ સારું કંઈક શીખી રહ્યો છે.’ ટીચર એને પાસ કરવાની ના પાડે છે, ત્યારે મમ્મી કહે છે, ‘ધેટ્સ ફાઈન. નથી જોઈતી મારે માર્કશીટ કેડિટ !’

એકે દિવસ સ્કૂલનો પડે નહિ, એમાં આખું બચપણ અને તરૂણાઈ ખોઈ નાખતાં બાળકોને આવા વાલી, મુબારક. વહાલ, વિચાર અને વિકાસ માટે કોઈ વેકેશન કેલેન્ડરમાં આવે એની વાટ જોવાની હોતી નથી ! બસ, તમારી સર્જનાત્મકતાને આઝાદ કરો !

૩૦૨, ઉજાસ ફ્લેટ, નાલંદા પાર્કની બાજુમાં,
અમીન માર્ગ, કાલાવાડ રોડ, રાજકોટ.
મો. ૯૮૨૫૪૩૭૩૭૩

૨

શૂન્યમાંથી સર્જન કરનારાઓથી જ દુનિયા

– ભવેન કચ્છી

“Think out of the box : ગ્રેડ નહીં વિષય પરનું એપ્લાઇડ જ્ઞાન જ સફળતાનો રાજમાર્ગ બનશે

બોર્ડના વિદ્યાર્થીઓએ ઓછા માર્ક મળે ત્યારે આત્મઘાતી વિચારો કરવા કરતાં સરાફીના જેવી સજ્જતા કેળવવી જોઈએ.

નવી શિક્ષણ નીતિ પર જો સૌથી વધુ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હોય તો તે વિદ્યાર્થીમાં પરીક્ષાલક્ષી નહીં, પણ તેઓને જે વિષયમાં રસ હોય તેમાં જ સ્પેશિયલ એકાગ્રતા સાથે આગળ આવે અને જે તે વિષયનું તેને ઊંડાણમાં સર્જનાત્મક જ્ઞાન વધે તે છે. હવે તો ટોચની કંપનીઓ પણ તમારી ડિગ્રી, ગ્રેડ કે માર્ક્સ કરતાં તમને તમારા જોબનું કેટલું જ્ઞાન છે તે ઈન્ટરવ્યૂમાં ચકાસી જોબ આપે છે. મોટે ભાગે તો પરિણામ આવ્યું હોય તે પહેલાં જ ઊંચા પગારનું પ્લેસમેન્ટ થઈ જતું હોય છે. તેવી જ રીતે તમે કોઈ બિઝનેસ કે સ્ટાર્ટ અપ કરશો તો તમારા સાહસમાં રોકાણ કરનાર તમારી માર્કશીટ નથી માગતો પણ તમારી બિઝનેસ સેન્સ, ભાવિ કમાણીની તક અને કઈ રીતે તમે સફળતાની સીડી ચઢશો તેની તમારી જોડે મિટિંગમાં વિસ્તૃત ચર્ચા કરશે. ગોખણિયા જ્ઞાનથી પોપટની જેમ જવાબ આપશો તે નહીં ચાલે.

તમારે આ માટે એવી રીતે કારકિર્દી ઘડવાની છે કે, આ તણાવભરી સ્પર્ધા અને પડકારો વચ્ચે નિખરી ઊઠો તે માટે કંઈક જુદી રીતે વિચારો. સ્માર્ટ મહેનત અને ભાવિ દુનિયા કેવી હશે તેના દૃષ્ટા બનવાનો જમાનો છે. મોટિવેટર શિવ ખેરા કહે છે કે “ સફળ વ્યક્તિઓ કંઈ જુદું નથી કરતી પણ જુદી રીતે કરે છે. બસ, તમારે જુદી રીતે કરવાનું છે. આ માટે મેનેજમેન્ટ ગુરુ આપણને “થિંક આઉટ ઓફ ધ બોક્સ” જેવો ઉપદેશ આપે છે. વાલીઓ કે સમાજની પરવા ન કરો. હા, એક પ્લાન સફળ ન થાય તો પ્લાન બીજો પણ મનમાં તૈયાર હોવો જોઈએ જેથી નિરાશા ન સાંપડે. કેટલી કેટલી શૈક્ષણિક

લાઈન, વિષયો, હુન્નર અને ધંધા, સર્વિસ સેક્ટર છે તેની લાંબી યાદી બનાવો. જરૂર પડે કારકિર્દી નિષ્ણાતની મદદ લો. નવી દુનિયાના લેખ, અખબાર અને પુસ્તકો વાંચો. દરેક વ્યક્તિમાં ઈશ્વરે કંઈક આગવું આપ્યું છે જે દરિયાના મોતીની જેમ આપણે શોધી કાઢવાનું છે. ચેટ જીપીટીથી અને રોબોટ તમારી નોકરી કે ધંધો છીનવી શકે તેવા વિષયો કે કારકિર્દીની દૂર રહેજો. મશીન જોડે કે મશીનના વિકલ્પ તરીકે તમે કામ કરી શકતા હોવ તે ધ્યાનમાં રાખજો.

વાલીઓને વધુ ચિંતા કારકિર્દીના ઘડતર કરતાં પણ સમાજ, પરિવાર અને કુટુંબ દ્વારા ઊભા કરાયેલ પરીક્ષાના હાઉ અને માર્કની રેસમાં તેને, ઘોડા તરીકે ઉતારવામાં આવે છે તેની હોય છે. આ બધાની પરવા ન કરતાં અને હા, તેઓ સાવ ખોટા નથી હોતા તે પણ ધ્યાનમાં રાખશો.

વિદ્યાર્થીઓએ તેમનામાં રહેલી પ્રતિભા કે મનગમતી લાઈનમાં આત્મવિશ્વાસ સાથે આગળ આવવાની જરૂર છે. સમાજ અને પરિવારે ઊભી કરેલી યંત્રવત્ લાઈનના દબાણ હેઠળ આવવાની જરૂર નથી.

યાદ રાખો કે તમે જે પણ જુદાં જુદાં ક્ષેત્રોના સફળ વ્યક્તિઓને જુઓ છો તેના બોર્ડના માર્ક પૂછો છો?

વ્યક્તિવિશેષની “બાયોપિક” ફિલ્મ કે પુસ્તક એટલા માટે જ નિર્માણ પામે છે કે તેઓ બીબાઢાળ માર્કની સ્પર્ધામાં કે અભ્યાસક્રમની ઘરેડમાં ઘેટાની જેમ સામેલ નહોતા થયા.

બોર્ડની કે અન્ય સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના અરસામાં આર્ટિકિશયલ ઇન્ટેલિજન્સ (એ.આઈ.)ના બે સંતાન “ચેટ જીપીટી” અને “બોર્ડ” જેવી વેબસાઈટ અને એપ્લિકેશને હજુ તો પા પા પગલી માંડી છે ત્યાં પ્રાયોગિક તબક્કામાં જ શિક્ષણ અને માહિતી જગતમાં તરખાટ મચાવી દીધો છે. તેઓ વિશ્વની ટોચની યુનિવર્સિટીની જટિલ પરીક્ષાઓ, પીએચ. ડી. થીસીઝ ઉત્તીર્ણ કરી બતાવે છે. આવી ભાવિ એ.આઈ. દુનિયાએ શિક્ષણ જગતને પડકાર આપ્યો છે ત્યારે વર્તમાનના વિદ્યાર્થીઓએ વિશ્વ ફેન્ડલિ કારકિર્દી અને વાયન - વિચારનો વ્યાપ વધારવો પડશે. થિયરી કરતાં પ્રેક્ટિકલને જ પ્રાધાન્ય મળશે.

જે ક્ષેત્રોમાં તક છે તેમાં એ.આઈ., પર્યાવરણ, વૈકલ્પિક ઊર્જા, ફાર્મા, પ્રવાસન, ઇવેન્ટ મેનેજમેન્ટ, ફિઝીયો, નર્સિંગ, લોજિસ્ટિક, ફેશન, ડિઝાઈનિંગ, બ્યુટીશિયન, નૃત્ય અને સંગીત કોચિંગ, ટી.વી - ફિલ્મની પડદા પરની કે પાછળની દુનિયા, પરફોર્મન્સ, ફોટો અને વીડિયોગ્રાફિક, યૂ ટ્યૂબર, બ્લોગર, એન.જીઓ., કેટરિંગ, એર લાઈન્સ જોડે સંકળાયેલી તમામ શાખાઓ કે અંતરીક્ષ સુધીની કારકિર્દી પર નજર દોડાવો.

ડૉક્ટર તો કેટલાક લાખોની ફી આપીને ખાનગી કોલેજમાંથી થઈ શકાય. અન્ય રાજ્યો કે રશિયા જેવા કેટલાક દેશોમાં જઈને પણ તે શક્ય છે, પણ પ્રવેશ મેળવ્યા પછી માસ્ટર ડિગ્રી મેળવવા દસ વર્ષ તનતોડ મહેનત કરવા અંગે વાલીઓ વિચારતા નથી. માસ્ટર કોર્સની ફી કેટલી છે તે જાણતા નથી.

ડૉક્ટર બન્યા પછી હવે તમારી ક્લિનિક કે હોસ્પિટલ અદ્યતન સાધનો સાથે બનાવવાની છે. કોર્પોરેટ હોસ્પિટલમાં જ દર્દીઓ જતા હોઈ તમારી હોસ્પિટલમાં દર્દીઓ આવવાની શક્યતા પ્રતિ વર્ષ ઘટતી જવાની.

તમે ડૉક્ટર તરીકે કોઈ કોર્પોરેટ હોસ્પિટલની

પેનલમાં તો જ સ્થાન પામો છો જો તમારો અનુભવ, આગવી પહેચાન થઈ હોય.

ઓછા માર્ક સાથે ડૉક્ટર માટે કોઈ ખાનગી જરા પણ જાણીતી નહીં હોય તેવી મેડિકલ કોલેજમાં પણ તમને આ ક્ષેત્રમાં રુચિ હશે અને તમે તમારી ચિકિત્સા પદ્ધતિ કે ગમતી તબીબી લાઈનમાં નિપુણતા હસ્તગત કરશો તો કોઈ તમારા માર્ક કે ક્યાંથી ડિગ્રી લીધી તે કોઈ નહીં પૂછે. એન્જિનિયરિંગમાં પણ આવું જ છે. બી.ઈ. માટે રાજ્યની કે દેશની કોલેજમાં પ્રવેશ મળે તો સારું પણ “બી” કેટેગરીની કોલેજમાં ઓછી ફી સાથે અભ્યાસ કરીને માસ્ટર ડિગ્રી માટે રકમ બચાવી તે સલાહભર્યું છે. વાત એન્જિનિયરિંગમાં તમે જે શાખામાં પ્રવેશ મેળવો છો તેને ગોખેલ જ્ઞાનની રીતે નહીં ઊંડાણથી તે વિષય તમે સાંગોપાંગ તમારામાં ઉતારી દીધો છે અને ભાવિ વિશ્વના કંપનીના પ્રોજેક્ટમાં તમે પ્રદાન આપી શકો તેવી હથોટી પ્રાપ્ત કરવાનો છે. વિદેશમાં માસ્ટર ડિગ્રી માટે પ્રવેશ મેળવતા ત્યાંની યુનિવર્સિટી તમે બી.ઈ ક્યાંથી કર્યું તે નથી પૂછતી. તેવી જ રીતે માસ્ટર પછી નોકરી માટેના ઇન્ટરવ્યૂમાં તમારી ટકાવારી નથી પૂછતા પણ તમારું જે તે જોબ માટેનું જ્ઞાન કે તમારા ભાવિ વિકાસની સંભાવના જુએ છે.

ઉદાહરણ તરીકે પત્રકારત્વની ડિગ્રી મેળવી હોય પણ વર્તમાન પ્રવાહની જાણકારી કે તેનાં કોઈ મંતવ્ય જ ન હોય, વાર્તાલાપ ન કરી શકે કે ફકરો કે હેડિંગ પણ બાંધી ન શકે તો કારકિર્દી ન બની શકે.

તમે કોઈને કમાવી આપતા હશો તો જ તમને નોકરી કે પ્રોજેક્ટ મળશે. તમે તમારો ધંધો કે સ્ટાર્ટ અપ કરશો તો પણ આખરે તો રોકાણકાર માત્ર ડિગ્રી નહીં પૂછે. તમારી પ્રોડક્ટ કે સર્વિસ સેક્ટર ગ્રાહકોને આકર્ષવી જોઈએ. તમારા પ્રોજેક્ટમાં કોઈ રોકાણ કરતી વખતે પણ તમારા બોર્ડના માર્ક કે ડિગ્રી અંગે જાણકારી નથી મેળવતું. ટોચની શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને ડિગ્રી ચોકક્કસ મહત્ત્વની તો છે જ, પણ પ્રાધાન્ય તો સર્જનાત્મક વિચાર ભાવિ વિશ્વ જોડે તાલ મિલાવતી પ્રોડક્ટને અપાશે.

મેડિકલ, ફાર્મા અને પેરા મેડિકલ ઉપરાંત

તમને પ્યોર સાયન્સમાં દિલચસ્પી હોય તો તેમાં પણ કેટલાંયે ક્ષેત્રો છે. ભૂસ્તરશાસ્ત્રી, ઝૂઓલોજી, પુરાતત્ત્વ, ભૌતિક, રસાયણ અને ખગોળની દુનિયા છે. હવે તો ગ્રામીણ મેનેજમેન્ટ, કૃષિ અને બાગાયત, લેન્ડ સ્કેપિંગ, ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની દુનિયા છે. ભારતીય સેનામાં જોડાવવાની જાગ્રતતા પણ વધી છે. રેડિયો જોકી, ડિજિટલ અને સોશિયલ મીડિયા, માસ કોમ્યુનિકેશન, જ્વેલરી, ડાયમંડ, ફૂડ, રેસ્ટોરાં, પાર્સલ, હોમ ડિલિવરી. ઉબર જેવી કાર રેન્ટલ સર્વિસ, ઘેરથી બેસીને કેક બનાવી આપવી, ટિકિન સર્વિસ, બાળકોની સંભાળ લેવી. તમે જે જે ચીજવસ્તુ અને સેવાના ગ્રાહક છો તે બિઝનેસ કરી શકો છો. જેને તમે કમાવી આપો છો તે ખરેખર તો તમારી કમાણીનું સાધન બની શકે છે. આપણે સફળ વ્યક્તિઓની સ્ટોરી જાણીશું પણ આપણો મનગમતો વિષય હાથમાં લઈને તેમાં કારકિર્દી નથી બનાવવી. તમને સમયનો સદુપયોગ અને જ્યાં છો ત્યાંથી વધુ

એક ટૂંક સર કરવાની પ્રબળ ઝંખના હોવી જોઈએ.

હવે તો રમતજગત પણ કારકિર્દી તરીકે સ્થાન જમાવી શક્યું છે. મહિલા આઈપીએલના પ્રથમ વર્ષમાં જ નવ ખેલાડીઓ કરોડપતિ બની છે. ખેલાડી તરીકે જ નહીં, કોચિંગ, ફિઝિયો, ડાયટ એક્સપર્ટ, અમ્પાયર, ફીટનેસ ટ્રેઈનરની પણ કારકિર્દી છે તે બોર્ડના વિદ્યાર્થીઓ કે વાલીઓને ખબર છે ખરી ? કોઈ વિદેશી ભાષા શીખીને વિદેશ મંત્રાલય અને એમ્બેસીમાં જોબ મળી શકે. કહેવાનું તાત્પર્ય એટલું જ કે માર્ક ઓછા આવે કે મનગમતી શૈક્ષણિક સંસ્થામાં પ્રવેશ ન મળે તો નિરાશ ન થતાં હા, મનગમતા વિષય કે અભ્યાસક્રમને વળગી રહેશો. કેમ કે, આખરે તમારું તે વિષયનું નોંલેજ જોવાશે. માની લો કે તમને હાલ કોઈ વિષયમાં રસ નથી તો જે વિષય આવી પડ્યો હોય તેને હસ્તગત કરો. કંઈક બનવા કરતાં કંઈક કરવા અંગે વિચારો. આજીવન વિદ્યાર્થી બનવું પડશે.

સરાફીના નાન્સ અમેરિકાની હોનહાર વિદ્યાર્થીની છે. તેણે સોશિયલ મીડિયામાં કરેલી ટ્વિટથી વિશ્વભરમાં પ્રેરણાનું ઝરણું ફૂટી નીકળ્યું હતું. એટલે સુધી કે ગૂગલના સી.ઈ.ઓ સુંદર પીચાઈએ પણ તેને સલામ કરતી વળતી ટ્વિટ કરી હતી. સરાફીના નાન્સની ટ્વિટમાં એવો શો જાદુ હતો કે જે વાંચી સુંદર પીચાઈ જેવા ટેકનોક્રેટને પણ દાદ આપવી પડી. સરાફીનાની ટ્વિટ કંઈક આવી હતી. 4 years ago I got 0(Zero) on a quantum physics exam. i met with professor fearing i needed to change my major & quit physics. today, i'm in a top tier astrophysics Ph.D program & published 2 papers. STEM is hard for everyone-grades don't mean you're not good enough to do it. (ચાર વર્ષ પહેલાં ક્વોન્ટમ ભૌતિકશાસ્ત્ર વિષયમાં મારા શૂન્ય માર્ક આવ્યા હતા.

હું એ ડર સાથે પ્રાધ્યાપકને મળી હતી કે મારે માસ્ટરનો અને ભૌતિકશાસ્ત્ર વિષયમાં અભ્યાસ કરવાનો વિચાર પડતો મૂકવો જોઈએ. આજે હું એડવાન્સ એસ્ટ્રોફિઝિક્સમાં પીએચ.ડી. કરું છું અને મારાં બે પેપર પણ પ્રકાશિત થઈ ચૂક્યા છે. વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજી, એન્જિનિયરિંગ અને ગણિતની કોઈ પણ શાખા પ્રત્યેક વિદ્યાર્થી માટે અઘરી હોય છે, પણ તમને સારા ગ્રેડ ન આવતા હોય તેનો અર્થ એવો નથી કે તમે તેના પર પ્રભુત્વ મેળવવા સક્ષમ નથી.)

૨૬ વર્ષીય સરાફીના જેવી-તેવી નહીં, પણ જગવિખ્યાત યુનિવર્સિટી ઓફ કેલિફોર્નિયા, બર્કલીમાંથી એસ્ટ્રોફિઝિક્સ કરવા માટે લાયક ઠરી છે અને તેનાં બે પેપર્સ પબ્લિશ થયા છે. માની લો કે તેણે શૂન્ય માર્કની જગાએ ટોપર રહેવામાં સફળતા મેળવી હોત તો પણ આ યુનિવર્સિટીમાંથી આંગળીના વેઢે ગણી શકાય તેટલી જૂજ બેઠકો અને વૈશ્વિક જિનિયસ જેવા વિદ્યાર્થીઓની હરીફાઈમાંથી પસંદ થવું તે પણ મોટી ઉપલબ્ધિ મનાત. જ્યારે અહીં તો સરાફીનાને માસ્ટરના પ્રારંભે જ મુખ્ય વિષયમાં શૂન્ય માર્ક આવ્યા હતા. શૂન્ય માર્કમાંથી બર્કલીમાં આ વિષયમાં પીએચ.ડી. કરવું તે કઈ હદે મનોબળ માંગી લે તે પીએચ.ડી. કરતા

વિશ્વના કોઈ પણ વિદ્યાર્થીઓ સમજી શકે તેમ છે.

આપણે ત્યાં શાળા કે બોર્ડની પરીક્ષામાં નાપાસ તો ઠીક, ધાર્યા કરતાં ઓછા માર્ક મળે તો પણ વિદ્યાર્થી હતાશ થઈને આત્મહત્યા કરતા હોય તેવા કિસ્સા વધતા જ જાય છે. સરાફીના તેની ટ્રિવટ થી બડાશ મારવા નહોતી માગતી, પણ તે વિશ્વભરના વિદ્યાર્થીઓને મેસેજ આપવા માગે છે કે જીવનના કોઈ પણ તબક્કે તમે શૂન્ય માર્ક કે તે પ્રકારની દુનિયાની નજરની નામોશી મેળવો તો પણ આત્મવિશ્વાસ અને મજબૂત મિજાજ જાળવી રાખજો.

જો તમને તે વિષયમાં રસ હોય અને શૂન્ય માર્ક મળે તો પણ તેમાં અભ્યાસ જારી રાખજો. તમારે હંમેશાં એ યાદ રાખવાનું છે કે વિજ્ઞાન, ગણિત અને ટેકનોલોજી બધાંને પડકારજનક જ લાગે. તમે જ તેમાં નબળા છો તેમ ન માનો. આમ છતાં તમને પૂરતા ગ્રેડ કે બેન્ડ ન મળે તેથી એ રીતે તમે તમારી જાતને ન મૂલવતા કે તમે તે વિષયમાં હવે આગળ વધી જ નહિ શકો કે પછી તમને સારી કંપનીમાં જોબ નહીં મળે. તમે કુટુંબ, સમાજ કે દુનિયાના પરંપરાગત માપદંડ કે દૃષ્ટિથી લઘુતાગ્રંથિ ન અનુભવતા.

સરાફીનાની ટ્રિવટ પછી અમેરિકા સહિત વિશ્વની ટોચની કંપનીઓના સી.ઈ.ઓ.થી માંડી એવા એકિઝક્યુટિવ્સ દ્વારા ટ્રિવટ્સની વણજાર જામી છે જેઓએ સરાફીનાની પ્રેરણા લઈને નીડરતાથી કબૂલ્યું છે કે અમે પણ કઈ હદે અભ્યાસ દરમ્યાન દુનિયાની નજરે મોં ઘુપાવવું પડે તે હદે શાળા, ગ્રેજ્યુએટ કે માસ્ટર કરવા દરમ્યાન નાપાસ થયા હતા કે કોપી કરતાં પકડાયા હતા. આમ છતાં તે ભૂલ પછી તનતોડ મહેનત અને વિષયમાં ડેપ્થસભર જ્ઞાન મેળવી આ સ્તરે પહોચ્યા છીએ. કેટલાયે વર્તમાનમાં સફળ મનાતી હસ્તીઓએ તો એ હદે કબૂલ્યું કે અમે સ્કૂલ સુધીનું શિક્ષણ પૂર્ણ કરી નહોતા શક્યા અને ડ્રોપ આઉટ છીએ.

...બાય ધ વે સરાફીનાએ માસ્ટર સુધીનો અભ્યાસક્રમ તેની માતાને બ્રેસ્ટ કેન્સરની બીમારી હોઈ તેની સેવા શુશ્રૂષા કરવા સાથે કર્યો હતો અને હવે પીએચ.ડી.ના પ્રારંભ દરમ્યાન તેને પણ બ્રેસ્ટ કેન્સરનું નિદાન થયું હોવા છતાં બુલંદ હોંસલા સાથે પીએચ.ડી. કરી ચૂકી છે. તે વિશ્વના ટોચના દસ એસ્ટ્રો ફિઝિસ્ટ તરીકે સ્થાન પામે છે. વિદ્યાર્થી આત્મઘાતી વિચારોને તેમની નજીક ફરકવા જ ન દે તે જ સરાફીનાને સલામ કરી કહેવાશે.

એમ-૭૦૪, સર્જનટાવર, સુભાષ ચોક પાસે,
મેમનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૫૨
મો.-૯૮૯૯૯૯૯૯૯૯૯૯

– બી. એન. દસ્તુર

લાખોની સંખ્યામાં કારકિર્દીઓ મોજૂદ છે. અને તમારી આવડત, પ્રતિભા અને પેશનને અનુરૂપ કારકિર્દીની પસંદગી કરવાની તમને છૂટ છે.

જે આર.ડી. તાતા, ધીરુભાઈ અંબાણી, ગૌતમ અદાણી, વોલ્ટ ડિઝની, બિલ ગેટ્સ, સ્ટીવ જોબ્સ જેવી સફળતાને વરેલી હજારો વ્યક્તિઓએ પુરવાર કર્યું છે કે સફળતા માટે કોલેજની ડિગ્રી અનિવાર્ય નથી.

એક કારકિર્દી એવી છે જેમાં એન્ટ્રી લેવા માટે કોલેજ જવું ફરજિયાત નથી, જેમાં ગજબની શોહરત છે, સારા એવાં નાણાં છે, કાંઈક કરવાનો, કરી બતાવવાનો અખંડ આનંદ છે.

એ છે માર્કેટિંગ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી. શોહરત છે કારણ કે, માર્કેટિંગ વિભાગ જ એવો વિભાગ છે જે સંસ્થા માટે નાણાં રળી લાવે છે.

અને જે નાણાં રળી લાવે તે વિભાગના કર્મચારીઓના પગાર, ભથ્થાં અન્ય લાભો વધારે ઊંચા હોય તે સ્વાભાવિક છે.

આનંદની અનુભૂતિ એટલા માટે કે કંપનીના સર્વ કર્મચારીઓના ઘરમાં બનતી રોટલી પાછળ માર્કેટિંગનું યોગદાન છે.

જિંદગીમાં જે કાંઈ મેળવવું છે, જે કાંઈ કરવું અને કરી બતાવવું છે તે માટે સ્વપ્નાં જોવાં જરૂરી છે.

સ્વપ્ના જોવામાં કાંઈ ધાડ મારવાની હોતી નથી. પણ સ્વપ્ના તમારી તાકાત ઉપર આધારિત હોવાં જોઈએ.

માર્કેટિંગમાં હાથ નાખવાનાં સ્વપ્ના માટે ઔપચારિક શિક્ષણની જરૂર નથી. જરૂર છે દોસ્તી શોધવાની, કરવાની, નિભાવવાની અને નિખારવાની પ્રતિભાની આવડતની.

આજના ગ્લોબલાઈઝેશનના અનિશ્ચિતતાના ઊથલપાથલ અને પરિવર્તનોના માહોલમાં ગઈકાલના માર્કેટિંગ ફન્ડા નકામા બનતા જાય છે. ગ્રાહકોને દોસ્ત બનાવવાની, તમે જે વસ્તુ કે સર્વિસ વેચશો તે જ વસ્તુ, સર્વિસ, ક્યાંક વધારે સારી અને સસ્તી મળતી હશે.

ગ્રાહક જો તમારો દોસ્ત હશે તો એ તમારી પ્રોડક્ટ અને સર્વિસને ચોંટલો રહેશે.

અને દોસ્તી કરવા, નિભાવવા અને નિખારવા માટે ઈતિહાસ, ભૂગોળ, મેથ્સ, ફિઝિક્સ, કેમિસ્ટ્રી, બાયોલોજીની જરૂર પડવાની નથી. મારી જેમ પાંત્રીસ ટકા માર્ક્સ લાવો તો ભયોભયો.

જરૂર પડશે કોમ્યુનિકેશન કરવાની ઊંચી આવડતની, બીજાઓની અને તમારી લાગણીઓ ઉપર નિયંત્રણ રાખી ઈમોશનલ ઈન્ટેલિજન્સી, કામ લેવાની, કરાવવાની અને કઢાવવાની ક્ષમતાની, સ્મિત, પ્રશંસા જેવા પોઝિટિવ સ્ટ્રોક આપવાની, ખોટું ન લાગે તે રીતે ‘ના’ પાડવાની અને અસંમતિ બતાવવાની ક્ષમતાની, ક્રિએટિવિટીની.

હું સુરતી ભાષામાં કહો તો, ભણવામાં ડોબો હતો. આઠ વર્ષની સ્પોર્ટ્સની સફળ કારકિર્દી છોડી વધારે નાણાં કમાવા હું સેક્સમેન બન્યો. કંપનીની ટ્રેનિંગમાં મારો નંબર, પારસીઓની ભાષામાં, ‘છેલ્લેથી પેલ્લો’, અઢારમો જ રહેતો છતાં, મેં કંપનીની સો વર્ષની આંતરરાષ્ટ્રિય હસ્તીના બધા રેકોર્ડ તોડી નાખ્યા.

ખૂબ મહેનતે મેં મારા અગત્યના ગ્રાહકોની પર્સનલ પ્રોફાઈલો બનાવી, જન્મતારીખ, એનિવર્સરી, બાળકોની બર્થડે, પાળેલા કૂતરાની બર્થડેની વિગતો એકઠી કરી એનો યોગ્ય ઉપયોગ કરતો રહ્યો.

સેક્સપર્સન તરીકે માર્કેટિંગમાં એન્ટ્રી બાદ, આગળ વધવાની તકો મળતી જશે. લીડરશિપ માટે જોઈતું જ્ઞાન, અનુભવ મેળવવામાં સભાન પ્રયત્નો કરતા રહેશો તો ઊંચા સ્થાને પહોંચી જશો.

તમારી તાકાતો ઉપર આધારિત સ્વપ્નાં જુઓ, કારકર્દી માટેનો પ્લાન બનાવો અને પ્લાન ઉપર અમલ કરો. સૌ સારાવાનાં થશે.

એ/૭૦૨, ગાલા ઈંટરિના, ટીવી ટાવરની સામે,
કાલુપુર કમર્શિયલ બેન્કની નજીક,
ગ્રાઈવ-ઈન-રોડ, અમદાવાદ-૩૮૨૦૫૨

૪

યુવાની એટલે લક્ષ્ય નિર્ધારિત કરવાની ઉત્તમ વય

– પુલક ત્રિવેદી

યાદ રહે કે, આ પળે તમે જેટલા યુવાન છો એટલા ભવિષ્યમાં ક્યારેય નથી રહેવાના.

- શીખવાનો સૌથી મોટો તબક્કો યુવાની છે.
- ગુરુનું કામ બુદ્ધિની ધાર કાઢી આપવાનું છે.
- ગુરુની આંગળી પકડી હોય ત્યારે જટિલ લાગતું જીવન સરળ લાગવા માંડે.
- ગુરુનો શિષ્ય ઉપરનો અને શિષ્યનો ગુરુ ઉપરનો ભરોસો દુનિયાની સૌથી મૂલ્યવાન દોલત છે.

આચાર, વિચાર અને સંસ્કાર વ્યક્તિનાં મૂલ્યોને ઉજાગર કરતાં મહત્ત્વનાં પાસાં છે. આ ત્રણેય પાસાં ઉપર ચાર બાબતો અસર કરતી હોય છે. પ્રથમ પૂર્વ જન્મના મળેલા સંસ્કારો. એના પછી આવે, માતા-પિતા પાસેથી પ્રાપ્ત થયેલું ભાણું. ત્રીજા ક્રમે મિત્રો તથા સમાજ આવે. છેલ્લે ચોથી પણ સૌથી અગત્યની બાબત છે શિક્ષણની. શિક્ષણ શબ્દ આવે એટલે ગુરુ શબ્દ આપોઆપ માનસપટ ઉપર રમવા લાગે. ‘ગુ’ એટલે અંધકાર અને ‘રુ’ એટલે પ્રકાશ. અંધકારથી પ્રકાશ તરફ લઈ જનારને ‘ગુરુ’ના સ્થાને મૂકવામાં આવે છે. ગુરુ સાથે પસાર કરેલો એક દિવસ અને હૃદયપૂર્વક હૃદયમાં ઉતારેલો એમનો એક વિચાર એક હજાર દિવસ કે આખા આયખાના અભ્યાસથી વધુ મૂલ્યવાન બની જતો હોય છે. ગુરુ આશા, આકાંક્ષા અને કલ્પનાને પ્રજ્વલિત કરીને કંઈક નવું શીખવા માટેની પ્રેરણા આપે છે. જાણીતી વાત છે કે, મગધ રાજ્યમાં વિલાસી રાજા ધનનંદના દરબારમાં એક વાર ચાણક્યનું અપમાન થતાં તેમણે ઢોર ચરાવતા ચંદુને શિક્ષણ આપીને સમ્રાટ ચંદ્રગુપ્ત મૌર્ય બનાવી દુનિયાને બતાવી આપ્યું કે, ગુરુનું સામર્થ્ય શું હોય છે.

વિલિયમ ઓર્થર વર્ડ કહે છે કે, એક શિક્ષક પુસ્તકિયું જ્ઞાન આપી શકે છે. સારો શિક્ષક એને સમજાવી શકે છે. પરંતુ ગુરુ એ જ બની શકે કે જે કહે એનો અમલ કરીને બતાવે અને શિષ્યને પ્રેરણા આપીને ઉપર ઊઠાવે

છે. ગુરુનું દરેક જગ્યાએ સન્માન છે, કારણ કે એમનું શિક્ષણ સૌથી સાચો અને સારો મિત્ર બની સદાય સાથે રહે છે. જાણીતા શિલ્પકાર માઈકલ એન્જેલોની વાત છે. એક વખત એમને આરસની સરસ મૂર્તિ બનાવવાનો વિચાર આવ્યો. આરસપહાણ પથ્થરનો ટુકડો ખરીદવા માટે માઈકલ એન્જેલો પાસે પૂરતા પૈસા ન હતા. બજારમાંથી પસાર થતાં રસ્તામાં પડેલા એક ગંદા અને ખરબચડાં આરસપહાણના પથ્થરના ટુકડા પર એમની નજર પડી. માઈકલ એન્જેલોએ એ પથ્થરનો ટુકડો લઈને રોડની બાજુમાં આવેલી માર્બલની દુકાનમાં જઈને એના માલિકને પૂછ્યું, ‘શું આ પથ્થર તમારો છે ? તમને આ પથ્થર ઉપયોગી છે ?’ દુકાનના માલિકે કહ્યું, ‘ના ભાઈ, આનો ઉપયોગ નથી એટલે જ તો મેં એને ફેંકી દીધો છે.’ માઈકલ એન્જેલોએ કહ્યું, ‘શું હું આ પથ્થરનો ટુકડો લઈ જઈ શકું ?’ દુકાનના માલિકે કહ્યું, ‘ચોક્કસ. મારે કશા કામનો નથી. તમે એને લઈ જઈ શકો છો. મારે એના પૈસા પણ નથી જોઈતા.’

માઈકલ એન્જેલો ખુશ થઈ ગયા. એ પથ્થરનો ટુકડો ઘરે લઈ જઈને તેને સાફ કરીને એમાંથી મૂર્તિ ઘડવાનું શરૂ કર્યું. એમણે એ પથ્થરમાંથી જિસસ અને મધર મેરીની એક બીજાને વહાલથી ભેટતાં હોય એવું માતા-પુત્રનું સુંદર શિલ્પ કંડાર્યું. આ શિલ્પ દુનિયાની અમર કૃતિ બની ગઈ ત્યારે માઈકલ એન્જેલોને પૂછવામાં આવ્યું કે, ‘તમે જિસસ અને મધર મેરીના આ શિલ્પને ઘડવા માટે આરસપહાણના આ પથ્થરને જ કેમ પસંદ કર્યો.’ ત્યારે માઈકલ એન્જેલોએ જવાબ આપ્યો કે, ‘હું પથ્થરને ઘડવાનું કામ જાણું છું. ગંદા અને રફ લાગતા પથ્થરના આત્માનો અવાજ મને બોલાવતો હતો. એટલે જ મેં આ પથ્થરને આવું સ્વરૂપ આપ્યું છે.’ ગુરુ પણ એક મોટા ગજાનો શિલ્પકાર છે. શિષ્યને તરાશીને સામર્થ્યવાન બનાવવાની ક્ષમતા એમના શિક્ષણમાં છે. ગુરુ એક સડક જેવા હોય છે. સ્વયં તો ત્યાં જ ઊભા

હોય છે પરંતુ બીજાને લક્ષ્ય સુધી પહોંચાડે છે.

એલેક્ઝાન્ડરે એના વિજયી પરચમનો શ્રેય આપતાં એક વાર કહ્યું હતું કે, જીવન જીવવા માટે એનાં માતા પિતાનો એ ઋણી છે. પણ સારું અને વિજયી જીવન જીવવા માટેની સફળતાના પાયામાં એના ગુરુનો એ હંમેશાં ઋણી રહ્યો છે એક ગુરુ શાસ્ત્રોના પુસ્તકિયા પ્રશ્નના હલની સાથે આગળ વધવાનો માર્ગ નક્કી કરી આપે છે, એની ઉપર ચાલવા માટે વિકલ્પો આપે છે. એમાંથી એક વિકલ્પ પસંદ કરીને શિષ્ય તેના ઉજ્જવળ ભવિષ્યની ઈમારત બનાવે છે. એક ઈચ્છા કશું બદલી શકતી નથી. એક નિર્ણય જીવનમાં થોડો બદલાવ લાવે છે, પરંતુ એક નિશ્ચય બધું જ બદલી શકવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. ગુરુ શિષ્યના મનમાં નિશ્ચયનું આત્મબળ પેદા કરી આપે છે.

વારસામાં મળેલી કે જીવનના માર્ગમાં વડીલો પાસેથી અચાનક સાંપડેલી અઢળક સંપત્તિ પણ સાચી સમજના અભાવે રફેદફે થતાં વાર નથી લાગતી. ઈતિહાસ ગવાહ છે કે, સંપત્તિ અને સાંખ્યમાં હંમેશાં સાંખ્યની જીત થઈ છે. સાંખ્ય એટલે બુદ્ધિ, જ્ઞાન. કોઈ પણ યુગમાં કે પછી કોઈ પણ સમર્થ રાજવીનો શાસનકાળ તપાસી જુઓ, તેમાં ગુરુ દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલા જ્ઞાનનો મહિમા જ સર્વોપરી જણાશે. જ્ઞાનનો અર્ક નીતિશાસ્ત્ર સ્વરૂપે જોવા મળે. જેટલા પણ સમર્થ નીતિજ્ઞોએ એમની અમૃત જ્ઞાનધારા નીતિ સ્વરૂપે પ્રસ્તુત કરી એને સમયની રીતે બે કાળખંડમાં વહેંચવામાં આવે છે. યાણક્ય નીતિ પહેલાંના કાળખંડમાં ભીષ્મનીતિ, વિદુરનીતિ, મનુનીતિ, ચાર્વાકનીતિ, શુક્રનીતિ, બૃહસ્પતિનીતિ, પરશુરામનીતિ, ગર્ગનીતિ વગેરે જેવી જ્ઞાનસભર નીતિઓની ગણના થાય છે. યાણક્યનીતિ પછીના સમયમાં ભર્તૃહરિ, હર્ષવર્ધન, બાણભટ્ટ વગેરે મેધાવી ગુરુઓ અને નીતિજ્ઞો દ્વારા રજૂ કરાયેલાં નીતિશાસ્ત્રોએ લોકોને જ્ઞાન માર્ગની સમજ પૂરી પાડી છે.

પ્રત્યેક કાળખંડમાં જ્ઞાન અને નીતિ આધારિત જીવનના વિવિધ આયામો રજૂ થયા છે. એક સંશોધન અનુસાર માનવીનું મન દિવસ દરમિયાન સાઠથી નેવું હજાર વિચારોની ભીડમાંથી પસાર થતું હોય છે. સરળ શબ્દોમાં જોઈએ તો પ્રતિ પળ વ્યક્તિ એક નવા 'વિચારદોસ્ત' કે નવા 'વિચારદુશ્મન'નો સામનો કરે છે. માનવીનું જીવન

હજારો લાખો વિચારો પૈકી યોગ્ય વિચારોની પસંદગીની રમત માત્ર છે. ગુરુજ્ઞાન અહીં ઉપયોગી સાબિત થાય. ગુરુ દ્વારા અપાયેલું જ્ઞાન, અનુભવ આધારિત નીતિઓ સાચા વિચારોની પસંદગીમાં સહાયતા કરે છે. બુદ્ધિ કોઈ પણ પરિવર્તનના સ્વીકાર માટેની ક્ષમતા કેળવવા માટેનું સાધન છે અને બુદ્ધિને ગુરુ ધાર કાઢી આપે છે.

જીવનમાં નવું શીખવાનો સૌથી મોટો તબક્કો યુવાની છે. યુવાની શિખવાડે છે. જ્યારે વૃદ્ધત્વ સમજાવે છે. યુવાની એટલે આનંદનો માર્ગ સંશોધિત કરવાનો અને કૌશલ્યનિર્માણ કરવાનો અદ્ભુત સમય. યુવાની સૌથી સમજદાર એટલે હોય છે કે, એનામાં હંમેશાં નવા મુદ્દાઓ ઝીલી લેવાનો થનગનાટ હોય છે. યુવાનીમાં ભરપૂર આનંદ લેવાનો હોય. આજે અને આ પળે તમે જેટલા યુવાન છો એટલા ભવિષ્યમાં ક્યારેય નથી રહેવાના. યુવાની એટલે લક્ષ્ય નિર્ધારિત કરવાની ઉત્તમ વય. જો યુવાનીમાં કોઈ લક્ષ્ય નક્કી ન કરવામાં આવે ગુરુ નિર્ધારિત ન કરવામાં આવે તો જીવનના મેદાનમાં આમ તેમ દોડાદોડી કરીને સમય પૂરો થઈ જશે અને આખા જીવનકાળમાં કોઈ ગોલ નક્કી નહીં કરી શકાય.

દુનિયામાં કશું મુશ્કેલ નથી. સાથે સાથે દુનિયામાં કશું આસાન પણ નથી જ ! મનમાં ઊંછરતા માન્યતાઓનાં નાનકડા છોડની આસપાસ મુશ્કેલ સમય અને આસાન સમયનો આખો ખેલ ખેલાતો હોય છે. માનો તો અઘરું અને ન માનો તો સહેલું. જ્યારે ધાર્યું ન થાય ત્યારે જિંદગી કોયડો બની જતી લાગે. સારા સમયની અપેક્ષામાં ચાલવામાં આવેલી બધી ચાલ આવળી પડે ત્યારે જીવનમાં ભાર લાગવા લાગે. ગુરુ સમજ ડેવલપ કરી આપે છે કે, મુશ્કેલ સમય મનનો એક ઐંગલ માત્ર છે. સતત કરવામાં આવતી સજાગ તૈયારીઓ જ જીત અપાવતી હોય છે. જીવનની પાઠશાળામાં નિર્ધારિત સમયે પરીક્ષા લેવામાં નથી આવતી. જિંદગી તો પરીક્ષા લઈને જ પાઠ ભણાવે છે. આ પરીક્ષાઓ જ માણસને કુશળ બનાવે છે. જીવનને વધુ ઉપર ઉઠાવે છે. જીવનમાં કપરી લાગતી પરીક્ષાઓના સમયે ગુરુનો એક વિચાર જ જીવનને સોળે કળાએ ખીલવાની સમજ આપે છે.

આશા નામનું હસીન અને રંગીન પંખી મનની સોડમાં મજાના મોડ ઉપર ગુરુજ્ઞાનથી જ તો પનપતું હોય છે. આશા લાગણીઓથી લથપથ રસીલાં ગુલાબજાંબુ

જેવી હોય છે. આશાને શબ્દોના આવરણની ક્યારેય જરૂર નથી પડતી. એટલે જ તો આશાની ચાલ ક્યારેય અટકતી જોવા મળી નથી. જ્યારે કઠોર સમય હોય ત્યારે ગુરુ દ્વારા મનમાં રોપાયેલી આશાના મધુર અવાજની આંગળી પકડીને સ્માઈલ સાથે ઉત્સાહ અને ઉમંગના રાહ તરફ લઈ જાય છે. કુરુક્ષેત્રના સમરાંગણમાંથી વહેતી જગતગુરુ શ્રીકૃષ્ણની ગીતાજ્ઞાનની અદ્ભુત સરવાણીએ આશાનો મહિમા ગાતાં કહ્યું છે કે, સમજવાની શક્તિ ખોવાઈ જાય, મુશ્કેલી અને કઠોર સમયમાં જ્યારે મન અસ્થિર બની જાય ત્યારે એની અડખે પડખે ‘ધૈર્ય’ અને ‘આશા’ નામના બે મજબૂત યોદ્ધા અડીખમ ઊભા હોય છે.’ આ આશા અને ધૈર્યના પદાર્થપાઠ ગુરુ દ્વારા વિકસતા હોય છે.

રામકૃષ્ણ અને નરેન્દ્રનાથના ગુરુશિષ્ય સંબંધની એક રસપ્રદ કહાણી છે. કોલકતા શહેર કલમ, કલા અને કાંતિના ભવ્ય વારસાથી ઓળખાય. ૧૮મી સદીના કોલકતા શહેરની આ વાત છે. કોલકતા ભારતની સાંસ્કૃતિક રાજધાની તરીકે પણ વિશ્વભરમાં જાણીતું છે. અનોખી ઉજવણીઓના સાક્ષી કોલકતાનાં પરાંઓ રહ્યાં છે. કોલકતાના દરેક પરાની એક આગવી ઓળખ છે. ૧૮મી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં કોલકતામાં કોટીસ ચર્ચ કોલેજના શિક્ષણ અને શિક્ષકોની ભારે બોલબાલા હતી. ડૉ. વિલિયમ હેસ્ટી આ કોલેજના પ્રિન્સિપાલ હતા. એક દિવસ સવારની સેશનમાં પ્રિન્સિપાલ હેસ્ટી તેમના ક્લાસમાં વર્જ્ઝવર્થની ‘ધ એક્સરસન’ કવિતામાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલા ‘ટ્રાન્સ’ શબ્દની ચર્ચા કરતા હતા. ‘ટ્રાન્સ’નો સામાન્ય અર્થ ધ્યાન થાય. ડૉ. વિલિયમ હેસ્ટીએ એ વખતે કહ્યું કે, ‘ટ્રાન્સ’ શબ્દની સાચી અને ચોંટદાર સમજ દક્ષિણેશ્વરના રામકૃષ્ણ જેવી કોઈ ન આપી શકે.

પ્રિન્સિપાલ હેસ્ટીની આ વાત ક્લાસમાં બેઠેલા વિદ્યાર્થીઓ પૈકી નરેન્દ્રનાથ દત્ત સહિત કેટલાક વિદ્યાર્થીઓને મગજમાં ઘર કરી ગઈ. ત્યાર બાદ થોડા જ સમયમાં ૧૮૮૧ના અરસામાં સુરેન્દ્રનાથ મિત્રાના ઘરે રામકૃષ્ણ પરમહંસની એક ચર્ચા બેઠક યોજાઈ. આ ચર્ચા બેઠકમાં નરેન્દ્રનાથ દત્ત પણ હતા. યુવાન નરેન્દ્રનાથનો અવાજ ઘેરો, પહાડી અને સુરીલો. રામકૃષ્ણ પરમહંસની બેઠકમાં નરેન્દ્રનાથને ગીત રજૂ કરવા કહેવામાં આવતાં

નરેન્દ્રનાથે સુરીલા અવાજમાં એક મઝાનું ગીત પ્રસ્તુત કર્યું. રામકૃષ્ણ પરમહંસ નરેન્દ્રનાથના આ ગીતને સાંભળીને પ્રભાવિત થઈ ગયા. એમણે નરેન્દ્રનાથને દક્ષિણેશ્વર આવવાનું નિમંત્રણ આપ્યું. નરેન્દ્રને તો ભાવતું હતું અને વૈદે કહ્યું એવો ઘાટ થયો. એના મગજમાં પ્રિન્સિપાલ હેસ્ટીની વાત સતત ધુમરાતી હતી. એણે તરત જ રામકૃષ્ણ પરમહંસજીનું દક્ષિણેશ્વર આવવાનું નિમંત્રણ સ્વીકારી લીધું.

થોડાક જ દિવસોમાં યુવાન નરેન્દ્રનાથ દક્ષિણેશ્વર પહોંચી ગયો. જ્યારે નરેન્દ્રનાથ દક્ષિણેશ્વર ગયો ત્યારે એના યુવામાનસમાં રામકૃષ્ણ પરમહંસને મળવા પાછળ અને વાત કરવા પાછળ વર્જ્ઝવર્થની કવિતામાં પ્રયોજાયેલા ‘ટ્રાન્સ’ શબ્દની ચર્ચાની અભિલાષા હતી. એ વખતે આ સિવાય અન્ય કોઈ બીજો ખાસ હેતુ જ નરેન્દ્રનાથના મનમાં ન હતો. આમ તો નરેન્દ્રનાથ ખૂબ પ્રતિભાશાળી, પ્રબુદ્ધ, પરંતુ નાસ્તિક પ્રકૃતિનો યુવાન. દક્ષિણેશ્વરમાં જઈને પહેલાં તો એણે વર્જ્ઝવર્થની કવિતાના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરી. નરેન્દ્રનાથની રામકૃષ્ણ પરમહંસ સાથેની આ પહેલી મુલાકાતમાં કોઈ પણ પ્રકારનો પ્રગાઠ સેતુ રચાયો ન હતો, પરંતુ એક વાત ચોક્કસ હતી કે, ૧૮૮૨નું એ વર્ષ નરેન્દ્રનાથના જીવનમાં ‘ટર્નિંગ પોઈન્ટ’ તરીકે દુનિયા આખી જોઈ રહી છે. મુલાકાતોના દોર વધતાં ચાલ્યા. રામકૃષ્ણ પરમહંસે આ નાસ્તિક યુવાન નરેન્દ્રનાથ દત્તના જીવનને આધ્યાત્મિક ચેતના અને જ્ઞાનથી નવતર ઓપ આપવાનું શરૂ કર્યું. એમ કહી શકાય કે, નરેન્દ્રનાથ દત્તમાંથી સ્વામી વિવેકાનંદની યાત્રાનો વર્ષ ૧૮૮૨ના વર્ષથી આરંભ થયો.

ભરોસો ત્રણ અક્ષરનો શબ્દ વાંચતાં માત્ર એક સેકંડ લાગે. વિચારીએ તો કદાચ મિનિટો લાગે. ઉદાહરણો જોડીને સમજવાની કોશિશ કરીએ તો એકાદ દિવસ પણ થાય. પરંતુ જો ભરોસો સાબિત કરવાનો થાય તો જીવન પણ ટૂંકું પડે. ગુરુનો શિષ્ય ઉપર અને શિષ્યનો ગુરુ ઉપરનો ભરોસો દુનિયાની સૌથી મૂલ્યવાન દોલત છે. એમાં પણ જ્યારે ગુરુનો ભરોસો મૂકાયો હોય ત્યારે એ ભરોસો ગજબની તાકાત બની જતો હોય છે.

૫૩૩/૨, સૌરભ સોસાયટી,
સેક્ટર-૨૩, ગાંધીનગર. પિન : ૩૮૨૦૨૩
મો. ૯૮૭૮૪૦૫૮૩૫

૫

પોઝિટિવ એટિટ્યૂડ (અભિગમ)થી કારકિર્દી ઘડતર અને રોજગાર મેળવવામાં સરળતા રહે

— રમેશ તન્ના

હકારાત્મક અભિગમ એટલે કે પોઝિટિવ એટિટ્યૂડ (અભિગમ)માં ઘણી તાકાત હોય છે.

એ કબૂલ કે નકારાત્મકતા પ્રકૃતિ અને જીવનનો એક ભાગ છે, પણ પોઝિટિવિટીમાં અપાર તાકાત હોય છે.

જીવનમાં સફળતા મેળવવામાં પોઝિટિવ અભિગમ ઘણો ઉપયોગી થાય છે.

આપણે ત્યાં પોઝિટિવિટીની વાતો બહુ થાય છે, પરંતુ સાચા અર્થમાં પોઝિટિવિટી કોને કહેવાય તેની બહુ ઓછાને ખબર હોય છે.

આપણે વિગતે વાત કરીએ.

પોઝિટિવિટી એટલે હકારાત્મકતા. પોઝિટિવિટી એટલે જીવનની કોઈ પણ સ્થિતિનો સહજ રીતે પ્રેમથી સ્વીકાર કરવો તે. જે પણ સંજોગો આપણા જીવનમાં આવ્યા છે તે આપણા અને તમામના સારા અને ભલા માટે છે એવું દૃઢતાથી વિચારવું તેનું નામ પોઝિટિવિટી.

જીવનની પ્રત્યેક ક્ષણને આશાવાદી નજરે જોવી અને માણવી એનું નામ પોઝિટિવિટી. પોઝિટિવિટી એટલે સમસ્યાનો વિચાર કરવાને બદલે તેના સમાધાન માટે પ્રયાસ કરવો તે.

કોઈ પણ પ્રકારની શંકા કે આશંકા વિના જે પણ પરિણામ આવશે તે ઉત્તમ જ આવશે તેવી શ્રદ્ધા રાખવી તેનું નામ પોઝિટિવિટી.

પોઝિટિવ વ્યક્તિ હંમેશાં પોતાના મનને તણાવથી દૂર રાખે છે. માર્ઈન્ડને સ્ટ્રેસ ફી રાખવું તેનું નામ પોઝિટિવિટી.

અંધકાર-પ્રકાશ, સુખ-દુઃખ, તડકો-છાંયડો, આરોહ-અવરોહ આ બધું જીવનનો એક ભાગ હોય છે. પોઝિટિવિટી એટલે જીવનની ઊજળી બાજુઓને જોવી.

જે વ્યક્તિ નકારાત્મકતામાં એટલે કે નેગેટિવિટીમાં પણ હકારાત્મકતા જોઈ શકે તે વ્યક્તિ પોઝિટિવ એટિટ્યૂડ ધરાવતી હોય.

નબળા કે ખરાબ પણ કંઈક તો સારું હોય જ છે. એ અભિગમ જીવનને ખૂબ મદદ કરે છે.

‘પોઝિટિવ ફ્રેમ ઓફ માર્ઈન્ડ’ જેનું હોય છે એ વ્યક્તિ કોઈ દિવસ કોઈ પણ સ્થિતિને વ્યક્તિગત કે પર્સનલિ લેતી નથી. તમે જોજો નેગેટિવ વ્યક્તિઓ દરેક સ્થિતિને પર્સનલી લઈ લે છે.

‘પોઝિટિવ ફ્રેમ ઓફ માર્ઈન્ડ’ ધરાવતી વ્યક્તિ અત્યારની ક્ષણને માણે છે અને ભવિષ્યની ચિંતા કરતી નથી.

પોઝિટિવ અભિગમ ધરાવતી વ્યક્તિ મુખ્ય પાક ઉપર જ ધ્યાન આપે છે. નિંદામણની ઉપેક્ષા કરે છે. મુખ્ય ધ્યેયને પ્રાપ્ત કરવા સતત પ્રયત્ન કરવો એ એક જાતની પોઝિટિવિટી છે.

પોઝિટિવિટીને કારણે વ્યક્તિ હળવીફૂલ રહે છે. તેના મગજ કે હૃદય ઉપર કોઈ ભાર રહેતો નથી. તે વ્યક્તિ પ્રેમ અને આનંદનો અનુભવ કરી શકે છે.

પોઝિટિવિટીનો સૌથી મોટો ફાયદો એ છે કે, નકારાત્મક લાગણીઓ ધીમે ધીમે ઘટે છે અને તેથી વ્યક્તિને કંઈક નવું કરવાની પ્રેરણા મળે છે.

ભારત દેશમાં સંવેદના અને લાગણી કરતાં લાગણીવેડા મોટી માત્રામાં જોવા મળે છે. એમાંથી જ અનેક મૂંઝવણો અને ગૂંચવણો ઊભી થાય છે. પોઝિટિવિટી લાગણીવેડાને ઉકેલી શકે છે. ઈમોશન્સની બિનજરૂરી ગૂંચવણો તમે પોઝિટિવિટીની કાંસકીથી ઉકેલી શકો છો.

પોઝિટિવિટી લાગણીવેડાને સંવેદનામાં પરિવર્તિત કરી શકે છે.

પોઝિટિવ વિચારોને કારણે વ્યક્તિ પોતાનું સેલ્ફ એનાલિસિસ તટસ્થ રીતે કરી શકે છે.

પોઝિટિવિટી ધરાવતી વ્યક્તિનો અભિગમ મક્કમ બને છે. તેનામાં દૃઢતા આવે છે. તેનો આત્મવિશ્વાસ વધે છે. તે કહે છે કે, આઈ કેન. હું આ કરીશ જ. તે કહે છે ઈટ ઈઝ પોસિબલ. આ શક્ય છે. આઈ એમ ડુઈંગ માય બેસ્ટ ટુ ઈમ્પ્રુવ માય સેલ્ફ એન્ડ માય લાઈફ. એટલે કે, મારી જાત અને મારી જિંદગીને સંવર્ધિત કરવા હું મારાથી બનતા શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો કરીશ.

પોઝિટિવ અભિગમ ધરાવતી વ્યક્તિ નેગેટિવિટીથી ડરતી પણ નથી અને તેનાથી ભાગતી પણ નથી. આ ખૂબ મહત્વની વાત છે. નકારાત્મકતાને આવી વ્યક્તિ હકારાત્મક દૃષ્ટિકોણથી જુએ છે. જિંદગીના વિકટ સંજોગોમાંથી પોઝિટિવ વ્યક્તિ શીખવા જેવું હોય તે શીખી લે છે અને જે છોડવા જેવું હોય તે છોડે છે. ભૂલવા જેવું હોય તે ભૂલી જાય છે. ખરેખર તો આવી વ્યક્તિ નકારાત્મકતાનો ઉપયોગ પોતાની હકારાત્મકતાને વધારે સંગીન બનાવવામાં કરે છે. શીખવાનું હોય એ શીખીને આગળ વધી જવાનું.

પોઝિટિવ અભિગમ ધરાવતી વ્યક્તિ ટીકા-ટિપ્પણ અને નિંદામાં પડતી નથી. એમાં એ સમય બગાડતી

જ નથી. લોકોનો મોટાભાગનો સમય બીજાની નિંદા કરવામાં જતો હોય છે. પોઝિટિવ વ્યક્તિ સમજે છે કે, જે સારું છે તે મારું છે. જે સારું છે તે સહિયારું છે. પોઝિટિવ વ્યક્તિ માને છે કે, દરેક વ્યક્તિમાં સારી બાબત હોય જ છે. કોઈ રાક્ષસ હોય, કૂર હત્યારો હોય, ચોર હોય, મવાલી હોય, ગૂંડો હોય, ખલનાયક હોય, બળાત્કારી હોય, ભ્રષ્ટાચારી હોય, છળકપટ કરનારી વ્યક્તિ હોય તો પણ તેનામાં કશુંક સારું હોય છે. આ અભિગમ ખૂબ મહત્વનો છે.

જેમ નકારાત્મકતાની અસર પડે છે એ જ રીતે હકારાત્મકતાની પણ અસર પડતી જ હોય છે. નકારાત્મકતા એટલે અસ્વીકાર અને હકારાત્મકતા એટલે સ્વીકાર. હકારાત્મક વ્યક્તિના વિચારો અને વર્તનની અસર ધીમે ધીમે તેની જાત ઉપર, તેના સમગ્ર પરિવાર ઉપર અને આગળ જતાં સમાજ ઉપર પડે છે.

પોઝિટિવિટી મોટી તાકાત છે. પોઝિટિવિટી પ્રચંડ શક્તિ છે.

૩૦૨, ૫૧ એક્વા, વિજય ચાર રસ્તા,
નવરંગપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯
મો. ૯૮૨૪૦૩૪૪૧૫

તમારી કરિઅર ભલે ગમે એ હોય, પણ એ કરિઅરમાં સફળ થવું હશે તો હમણાંથી આટલું ધ્યાન રાખજો.

જે મહાભારતમાં નથી તે ધરતી પર ક્યાંય નથી એવી ઉક્તિ આપણે ત્યાં પ્રચલિત છે એ ઉક્તિમાં જરાય અતિશયોક્તિ નથી. હું તો કહું છું કે ટુ મિનિટ્સના નૂડલ્સ ખાતી અને વન મિનિટની ઈન્સ્ટા રિલ્સ જોઈને માહિતગાર થતી આજની પેઢીને આખું મહાભારત લાંબુ લાગે તો તેમણે માત્ર મહાભારતનું ‘શાંતિપર્વ’ જોઈ જવું. કારણ કે ‘શાંતિપર્વ’માં જે નથી તે પણ બીજે ક્યાંય નથી. અહીં કરિઅર મેનેજમેન્ટની પણ વાત છે અને પર્સનાલિટી ડેવલપમેન્ટની પણ વાત છે. અહીં કોમ્યુનિકેશન સ્કિલ્સની પણ વાત છે અને અહીં નીતિશાસ્ત્ર પણ છે. એટલે જો જીવનમાં કશુંક કરવું હોય કે પછી પોતાની કરિઅર સડસડાટ, સફળતાપૂર્વક ચલાવવી હોય તો દરેક વિદ્યાર્થીઓએ મહાભારતનું ‘શાંતિપર્વ’ વાંચવા સમજવાનો પ્રયત્ન કરવો.

અહીં જો શાંતિપર્વમાં ત્રણ મુદ્દા તમારી સાથે શેર કરવા હોય તો હું કોમ્યુનિકેશન, અટાયર્સ અને ડેડિકેશન સંદર્ભના ત્રણ મુદ્દા તમારી સાથે ચર્ચીશ. ‘શાંતિપર્વ’માં બાણશૈયા પર સૂતેલા દેવવ્રત ભીષ્મ હસ્તિનાપુરના નવા રાજા બનેલા યુધિષ્ઠિરને જીવનમાં સફળ થવા માટે અનેક ટિપ્સ આપે છે, જેમાં કોમ્યુનિકેશન બાબતે તેઓ કહે છે બોલતી વખતે તમારા અવાજમાં નમ્રતા અને દૃઢતા બંને એકસાથે, એક સરખા પ્રમાણમાં હોવા જોઈએ. અને બીજી બાબત ભીષ્મ કહે છે જરૂર ન હોય ત્યારે બોલવાનું ટાળો. ભીષ્મની આ વાત આજના સમયના વિદ્યાર્થીઓ માટે તો એક સ્કિલ ડેવલપમેન્ટની લાખ રૂપિયાની ટીપ કહી શકાય. કારણ કે આજે મોબાઈલ અને ટેલિકોમ્યુનિકેશનના યુગમાં માણસોને, ખાસ કરીને યુવાનોને યોગ્ય કોમ્યુનિકેશન કઈ રીતે કરવું એની જ ખબર નથી હોતી.

આવા સમયે બોલબોલ કરવું, કારણ વિનાનું

બોલવું કે પછી જરૂર હોય ત્યારેય ગભરાતાં ગભરાતાં બોલવું એ ત્રણેય બાબતો તમને તમારી સફળ કરિઅરમાં આડખીલીરૂપ બની શકે છે. એવા સમયે ભીષ્મે કોમ્યુનિકેશન બાબતે જે કહ્યું છે એનું થોડું પણ પાલન થાય તો વિદ્યાર્થીઓનો અને યુવાનોનો બેડો પાર થઈ જાય છે. આપણે કાં તો ઉછાંછળી ભાષામાં વાત કરીએ છીએ, કાં તો ઊંચા અવાજે વાત કરીએ છીએ અથવા તો સમૂળગી વાત નથી કરતા. આના કારણે થાય છે એવું કે ક્યાં તો આપણને કોઈ સાંભળતું નથી અથવા આપણને કોઈ ગણકારતું નથી.

પછી ભલે આપણી અંદર ગમે એટલી આવડત હોય કે હોશિયારી હોય. કે પછી આપણે ગમે એટલા સારા માણસ હોઈએ. જો આપણા ખરાબ કોમ્યુનિકેશનને કારણે આપણને કોઈ ગણકારે નહીં કે પછી આપણને કોઈ સાંભળે નહીં તો આપણી બધી આવડત ધૂળધાણી છે. એટલે જ ધીમા, પણ દૃઢ તેમજ એકએક શબ્દમાં વિનય ઝળકે એ રીતે આપણે બોલતા શીખવું રહ્યું. અને યાદ રાખવાનું છે આ એક સ્કિલ છે. એટલે આના વિશે તમારે નિરંતર પ્રયત્ન કરવા પડશે. એ માટે જોઈએ તો યૂટ્યૂબમાં જઈ શ્રેષ્ઠ વક્તાઓ કઈ રીતે પોતાની વાત રજૂ કરે છે એ ઓબ્ઝર્વ કરો અને પછી તમારી રોજબરોજની જિંદગીમાં એનો રિયાઝ કરો. કરિઅર તો તમારી આવનારા પાંચ કે સાત વર્ષોમાં શરૂ થશે, પણ એ પહેલાં એક આકર્ષક કે પ્રભાવક વ્યક્તિ તરીકેની તમારી સફર શરૂ થઈ જશે.

એ જ રીતે ‘શાંતિપર્વ’માં પિતામહ ભીષ્મે વ્યક્તિના અટાયર્સ એટલે કે તેના પોષાક અને તેના બાહ્ય દેખાવની કરિઅરમાં મહત્તા વિશે પણ અનેક રસપ્રદ વાતો કરી છે. તેમણે યુધિષ્ઠિરને ટકોર કરીને કહ્યું છે કે આપણે બોલવાનું શરૂ કરીએ એ પહેલાં આપણું કોમ્યુનિકેશન શરૂ થઈ જતું હોય છે અને એ કોમ્યુનિકેશન થાય છે આપણા પહેરવેશ અને આપણા દીદાર પરથી. એવામાં જો આપણે ચોળાયેલા, ગંદા, લઘરવઘર કે પ્રસંગને છાજે

એવો પહેરવેશ ન પહેર્યો હોય તો આપણે સ્વાભાવિક રીતે જ સામેના માણસને આપણા વિશે ગેરમાન્યતા ઊભી કરવાની તક આપીએ છીએ. એ ગેરમાન્યતાઓ જ પછી આપણા વ્યક્તિત્વ સાથે જોડાયેલી રહે છે અને છેલ્લે થાય છે એવું કે આપણે આપણી કરિઅરમાં કે પ્રોફેશનલ ફ્રન્ટ પર પાછળ રહીએ છીએ. અહીં એમ નથી કહેવું કે તમે મોંઘાં ડિઝાઇનર કપડાં પહેરો. પણ પહેરવેશમાં સુઘડતા અને પ્રભાવકતા હોવી એ આવશ્યક બાબત છે એને માટે માત્ર થોડી સજાગતાની જ જરૂર છે.

આ બાબતે એક કિસ્સો શેર કરવાનું મન થાય છે. મેં પોતે પણ અખબારોમાં વાંચેલો છે આ કિસ્સો. વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી જ્યારે એક કાર્યકર્તા કે પ્રચારક તરીકે દેશભરમાં પ્રવાસો કરતા હતા ત્યારે તેમની પાસે માત્ર બે કુરતા હતા, જેમાંનો એક તેઓ પહેરતા અને બીજો ધોવામાં રહેતો. વળી, પ્રચારક કે કાર્યકર્તા તરીકે એક ગામથી બીજે ગામ પ્રવાસો કરતા હોય અને એ બધાં ગામો પાછા અંતરિયાળ હોઈ એટલે થાય એવું કે મોદીજીને ક્યાંય કોઈ ઈસ્ત્રીવાળો ન મળે. અને ઈસ્ત્રીવાળો મળે તો કરકસરથી જીવવાના એ દિવસોમાં વળી ઈસ્ત્રી કોને પરવડે? પણ તો શું બધે લઘરવઘર ફરવું?

ના. એવું કરે તો એ નરેન્દ્ર મોદી શેના? પણ તેઓ શું કરતા કે તેમનો જ્યાં ઉતારો હોય ત્યાં રોજ સવારે એક વાટકીમાં ગરમ પાણી લઈને એ વાટકી પોતાના પહેરવાના કુરતા પર એક પણ સળ ન દેખાય એ રીતે ફેરવી દેતા અને પછી જ પોતાના કામ માટે બહાર નીકળતા. એટલા નાનકડા અભિગમમાં જ નરેન્દ્ર મોદીજીનો મુખ્યમંત્રી બનવાનો કે દેશના વડાપ્રધાન બનવાનો તખ્તો નહોતો ગોઠવાઈ ગયો? ભીષ્મ પણ આ જ કહે છે કે તમે બીજા સામે પ્રસ્તુત થાઓ છો ત્યારે તમે બોલો એ પહેલાં તમારો બાહ્ય દેખાવ તમારા વિશે બોલવાનું શરૂ કરી દે છે. તો પછી આપણા વિશે સારું અને પ્રભાવક બોલાય એની કાળજી આપણે પોતે જ રાખવાની છે. આપણે એ ખાસ યાદ રાખવાનું છે કે પહેલી નજરે કદાચ નાની લાગતી આ બાબત આપણી કરિઅરમાં અને આખા જીવનમાં અત્યંત મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે.

તો ત્રીજો મુદ્દો છે આપણા કામ પ્રત્યેના આપણા ડેડિકેશન અથવા સમર્પણ વિષયનો. કારણ કે મોટા ભાગે

આપણને કરિઅરની બાબતે કરિઅર મેળવવા માટે કેટલી મહેનત કરવી એ વિશે શીખવાય છે. પણ કરિઅર શરૂ થઈ ગયા પછી પોતાના કામ, પોતાની જવાબદારી કે પછી પોતાના પદ બાબતે ગંભીર રહેવું એ વિશે કોઈ શીખવતું પણ નથી અને કોઈને પડી પણ નથી હોતી, કારણ કે એક સમાજ તરીકે આપણને ચિંતા માત્ર સારા પગારવાળી નોકરી મેળવવાની જ હોય છે, પરંતુ સારા પગારવાળી નોકરીમાં શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કરીને પદની ગરિમા કઈ રીતે જાળવવી એ વિશે લગભગ પરવા કરતા નથી.

પરંતુ ભીષ્મ કહે છે કે પોતાના પદ કે પોતાની જવાબદારી સાથે જોડાયેલી બાબતો પ્રત્યે માણસે ‘ગર્ભિણી સ્ત્રી’ જેવો વ્યવહાર રાખવો. જેમ ગર્ભવતી સ્ત્રી પોતાના ગર્ભ અને આવનારા સંતાનની સુરક્ષાને ધ્યાનમાં રાખીને પોતાને ગમતો હોય એવો ખોરાક કે પછી પોતાને ગમતી હોય એવી પ્રવૃત્તિઓનો ત્યાગ કરે છે. એ જ રીતે પોતાની કરિઅરમાં કે કોઈ પણ પદ પર બેઠા પછી પોતાના કામ અને જવાબદારીઓ પ્રત્યે ગર્ભિણી સ્ત્રી જેવો વ્યવહાર રાખવો. હંમેશાં એક ચોક્કસ શિસ્ત સાથે પોતાના કાર્યમાં રમમાણ રહેવું કે પછી કેટલીક મનોરંજક કે લપસણી કહી શકાય એવી ઘાતક બાબતોથી દૂર રહેવું.

અલબત્ત, આ કંઈ સરળ બાબત નથી. કરિઅરની શરૂઆતમાં તો ઠીક છે, ક્યાંક તમે નવા હશો અને ક્યાંક તમને કોઈ હેરાકી નડી જશે પણ તમે જેમ જેમ સિનિયર થતાં જશો એમ પ્રાઈવેટ હશે કે સરકારી, તમારા ક્ષેત્રમાં તમારા પદનો એક પ્રભાવ હશે અને એ પ્રભાવને આધારે જ તમને નહીં, પરંતુ તમારા પદને કંઈક ને કંઈક, કોઈને કોઈ રીતે ઓફર થતું રહેશે. આ ઓફર થવાની ઘટના જ પછી તો તમારા મનમાં એક હવા ઊભી કરશે અને એ ઘટનાઓ પહેલાં તમારી મતિ ભ્રષ્ટ કરશે, પછી તમારી ગતિ ભ્રષ્ટ કરશે અને અંતે એ બંને બાબતો તમને પદભ્રષ્ટ કરાવશે. એના કરતા ભીષ્મ સલાહ માનીને રિક્વાયર્ડ શિસ્ત સાથે, પોતાના કામ સાથે ગર્ભિણી સ્ત્રી જેવા અભિગમ સાથે વ્યવહાર રાખવો, જેથી તમે હંમેશાં બધાને આદરપાત્ર રહો અને તમારા ક્ષેત્રમાં અગ્રેસર રહો.

એ/૩૦૨, સ્ટરલિંગ ટાવર્સ , આર્યા હાઈટ્સની નજીક,
નૂતન નગર, ઓલ્ડ વલસાડ રોડ, વાપી-૩૯૬૧૯૧
મો.-૯૯૭૮૭૯૩૩૪૦

6

કારકિર્દીના ક્ષેત્રમાં ઉપયોગમાં લેવાતા કેટલાક પારિભાષિક શબ્દો

– ડૉ. રાજેન્દ્ર ઉપાધ્યાય

દરેક ક્ષેત્રમાં કેટલાક જે-તે ક્ષેત્રને લગતા ટેકનિકલી વિશિષ્ટ શબ્દો રહેલા છે. જેને જે-તે ક્ષેત્રની ‘ટર્મિનોલોજી’ કે ‘પરિભાષા’ કહે છે. કારકિર્દીના ક્ષેત્રમાં પણ ઘણા પારિભાષિક શબ્દો રહેલા છે, જે પૈકી કેટલાંક પારિભાષિક શબ્દોનો ખ્યાલ મેળવીએ. આશા છે કે લાંબી અને સફળ કારકિર્દી બનાવવા ઈચ્છુક વિદ્યાર્થીમિત્રોને તે પસંદ પડશે.

1. જોબ નોટિફિકેશન : સરકારી-અર્થ સરકારી, કોર્પોરેટ સેક્ટર કે કોઈ પણ પ્રકારના નોકરીદાતા પોતાની જરૂરિયાત મુજબની વ્યક્તિને શોધવા માટે કોઈ પણ પ્રકારે જાહેરાત કરે, તો તેને ‘જોબ નોટિફિકેશન’ કહે છે. નોકરી ઈચ્છુક ઉમેદવારે પોતાની અરજીમાં (જ્યારે એપ્લિકેશન ફોર્મ ન હોય, ત્યારે) પોતાને ક્યા માધ્યમ દ્વારા નોકરી અંગેની જાણકારી પ્રાપ્ત થઈ છે, તે જણાવવું જોઈએ. જ્યારે એકથી વધુ માધ્યમ દ્વારા જાણકારી પ્રાપ્ત થઈ હોય ત્યારે સૌથી વધુ અસરકારક માધ્યમ જ જણાવવું.

2. C.V./રિઝ્યુમે/પ્રોફાઈલ : લેટિન ભાષાના શબ્દ C.V.નું પૂર્ણરૂપ Curri’culum vi’tae (કરિક્યુલમ વીટાઈ) છે. જેનો અર્થ ‘જિંદગીની યાત્રા’ એવો થાય છે. જેમાં ઉમેદવારે પોતાની તમામ પ્રકારની આવડતો/ લાયકાતો જણાવવાની રહે છે. જ્યારે ફ્રેન્ચ ભાષાના શબ્દ રિઝ્યુમે (Re’sume)નો અર્થ ‘સંક્ષિપ્ત પરિચય’ થાય છે. જેમાં ઉમેદવારે પોતાની જે-તે જોબ પૂરતી જ આવડત/લાયકાત જણાવવાની રહે છે. જ્યારે પ્રોફાઈલ શબ્દનો અર્થ ‘એક બાજુથી દેખાતો ચહેરો’ એવો થાય છે. જેમાં શૈક્ષણિક લાયકાત કરતાં અનુભવ અને વિશિષ્ટ લાયકાત પર વધુ ભાર આપવામાં આવે છે. જ્યારે નોકરી અંગે નોકરીદાતા દ્વારા કોઈ ખાસ નોટિફિકેશન કરવામાં આવ્યું ન હોય, ઉમેદવાર સાથે પરિચય હોય અને ઉમેદવારની પસંદગી લગભગ નક્કી જ હોય ત્યારે ઔપચારિકતા પૂરતો તેમનો ‘પ્રોફાઈલ’

મંગાવવામાં આવે છે. 20મી સદી સુધી લોકપ્રિય રહેલો ‘બાયોડેટા’ શબ્દ હવે પ્રમાણમાં ઓછો ઉપયોગમાં લેવાય છે. તેને બદલે લગભગ તેનાં જેવો જ અર્થ ધરાવતા C. V./રિઝ્યુમે/પ્રોફાઈલ જેવા શબ્દો વધુ પ્રચલિત બન્યા છે.

3. ડિજિટલ જોબ પોર્ટફોલિયો : અત્યારના અત્યાધુનિક I.T.ના જમાનામાં એકથી વધુ જગ્યાએ પોતાની જગ્યાએ પહોંચાડવા માટે ઇલેક્ટ્રોનિક ટેકનિકથી જોબ પોર્ટફોલિયો બનાવવામાં આવે છે, જેને ‘ડિજિટલ જોબ પોર્ટફોલિયો’ કહે છે. જેમાં માહિતીને વધુ સારી રીતે રજૂ કરી શકાય છે, તે જ માહિતીનું અપડેશન કે અપગ્રેડેશન ઝડપથી અને સરળતાથી થઈ શકે છે.

4. ટેસ્ટિમો’નિઅલ : મોટાભાગના ઉમેદવારો સર્ટિફિકેટ અને ટેસ્ટિમો’નિઅલને એક જ અર્થમાં સમજે છે, પરંતુ આ બન્ને શબ્દોના અર્થ અલગ-અલગ છે. સર્ટિફિકેટ કોઈ સ્પર્ધામાં સારો દેખાવ કરવા બદલ આપવામાં આવે છે. જે છાપેલું હોય છે. જ્યારે ટેસ્ટિમો’નિઅલ કોઈ સ્પર્ધા વગર ઉમેદવારની આવડત, ચારિત્ર્ય, જ્ઞાન કે શાખને આધારે શૈક્ષણિક સંસ્થા, શિક્ષકો કે સેલિબ્રિટી દ્વારા ખુશ થઈને પોતાના લેટરપેડ પર હાથેથી લખીને કે ટાઈપ કરીને આપવામાં આવે છે. આજના યુગમાં નોકરીદાતા છાપેલા સર્ટિફિકેટ કરતાં આવા ટેસ્ટિમો’નિઅલ ઉપર વધુ વિશ્વાસ મૂકે છે. આથી ઉમેદવારમિત્રોને વણમાગી સલાહ છે, કે તેઓ જ્યાં ભણતા હોય, કે કોઈ કામ કરતા હોય, ત્યાંના વડા પાસેથી આવા ટેસ્ટિમો’નિઅલ લખાવી દેવા.

5. N.O.C. (નોન ઓબ્જેક્શન સર્ટિફિકેટ): કેટલીકવાર જોબ આપનાર સંસ્થા જે-તે ઉમેદવાર પાસેથી તે હાલમાં જે સંસ્થામાં કામ કરી રહ્યો હોય, અથવા શિક્ષણ મેળવી રહ્યો હોય, તેની પાસેથી આ જોબ માટે વાંધો નથી તે મતલબનું સર્ટિફિકેટ મંગાવે

છે, જેને N.O.C. કહે છે. જેમ કે કોઈ ઉમેદવાર નોકરી કરતાં-કરતાં Ph.D. જેવો ઉચ્ચ અભ્યાસ કરવા માગતો હોય તો, તો જે-તે યુનિવર્સિટી આ પ્રકારનું સર્ટિફિકેટ માગે છે. તે જ પ્રમાણે શાળામાં નોકરી કરતો શિક્ષક, કોલેજ કે યુનિવર્સિટીમાં અધ્યાપક તરીકે એપ્લાય કરે, ત્યારે એપ્લિકેશન કરતી વખતે અથવા ઇન્ટરવ્યૂ સમયે N.O.C. રજૂ કરવું પડે છે.

6. D.V. (ડોક્યુમેન્ટ વેરિફિકેશન) : ઉમેદવારની માર્કશીટ, ટ્રાયલ સર્ટિફિકેટ, સ્કૂલ L.C., કાસ્ટ સર્ટિફિકેટ, નોન કિમીલેયર, EWS વગેરે ડોક્યુમેન્ટ્સની પ્રત્યક્ષ (ફિઝિકલ) ચકાસણીને D. V. (ડોક્યુમેન્ટ વેરિફિકેશન) કહે છે. કોરોના સમયે આ D.V.ની પ્રક્રિયા પ્રત્યક્ષ (ફિઝિકલ)ને બદલે ડિજિટલ સ્વરૂપમાં (ઓનલાઇન) કરવામાં આવી હતી.

7. સ્કીનિંગ અને શોર્ટ લિસ્ટિંગ : રોજગારદાતા સંસ્થા પોતાને ત્યાં આવેલી તમામ અરજીઓને શૈક્ષણિક લાયકાત, અનુભવ વગેરેને આધારે ચકાસે છે. આ પ્રક્રિયાને ‘સ્કીનિંગ’ કહે છે. આ પ્રક્રિયા દરમિયાન લઘુત્તમ લાયકાત ન ધરાવતી અરજીઓને કાઢી નાખવામાં આવે છે, જેને ડિ-લિસ્ટિંગ કહે છે. હવે જેટલી જગ્યા હોય તેનાથી 3 થી 6 ગણા ઉમેદવારોનું લિસ્ટ તૈયાર કરવામાં આવે છે, જેને શોર્ટ લિસ્ટિંગ કહે છે, કોર્પોરેટ સેક્ટર આ પ્રક્રિયામાં કમ્પ્યુટરની મદદ પણ લે છે.

8. V.C. (વિડિયો કોન્ફરન્સ) : ઘણી વાર નોકરીદાતા સંસ્થાની હેડઓફિસમાં ‘વેકન્સી’ હોય, ત્યારે વિવિધ પ્રદેશોમાંથી અરજદારો અરજી કરતા હોય છે. આવા સમયે દૂરના પ્રદેશથી અરજદારોને હેડઓફિસ પર ઇન્ટરવ્યૂ આપવા માટે આવવા-જવાનો ઘણો ખર્ચ થાય છે, સામે પક્ષે કંપનીને પણ ઘણા ઉમેદવારોનો ઇન્ટરવ્યૂ લેવામાં ઘણો સમય થાય છે. આથી ઉમેદવારોને ઇન્ટરવ્યૂ માટે હેડ ઓફિસ પર બોલાવીને તેઓનો ખર્ચ, કંપનીનો સમય અને કંપની તેમજ ઉમેદવારની શક્તિનો બગાડ અટકાવવા માટે વીડિયો કોન્ફરન્સ દ્વારા ઉમેદવારનો પ્રાથમિક ઇન્ટરવ્યૂ લેવામાં આવે છે. વીડિયો કોન્ફરન્સ દ્વારા લેવાયેલા આવા પ્રાથમિક ઇન્ટરવ્યૂ દ્વારા કંપની કયા ઉમેદવારને પ્રત્યક્ષ ઇન્ટરવ્યૂમાં બોલાવવા તેનો નિર્ણય લે છે.

આવા ‘વીડિયો કોન્ફરન્સ’ દ્વારા ઇન્ટરવ્યૂ લેવાની પદ્ધતિનો ઉપયોગ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં પણ થતો જોવા મળે છે. અગાઉ આ પદ્ધતિ ખર્ચાળ હોવાથી તેનો ઉપયોગ પ્રમાણમાં ઓછો થતો હતો, પરંતુ હવે I.T. ક્ષેત્રનો વિકાસ થવાથી તેમજ આ અંગેની જાગૃતિ વધવાથી તેનો ઉપયોગ હવે વ્યાપક પ્રમાણમાં થવા લાગ્યો છે. ખ્યાતિ પ્રાપ્ત શૈક્ષણિક સંકુલો (યુનિવર્સિટી, કોલેજ, ઇન્સ્ટિટ્યૂટ વગેરે) મેટ્રો સિટીઝ કે મેગા સિટીઝમાં આવેલી હોય છે, પણ તેમાં એડમિશન માટે સમગ્ર દેશમાંથી દૂર-દૂરનાં નાનાં નગરોમાંથી વિવિધ અભ્યાસક્રમ અંગેની એપ્લિકેશન આવેલી હોય છે. આવા સમયે વીડિયો કોન્ફરન્સ દ્વારા આવા ઉમેદવારોનો ઇન્ટરવ્યૂ લઈ શકાય છે. ઉમેદવારો પોતાના પ્રશ્નોનું સમાધાન મેળવી શકે છે. અહીં પ્રત્યક્ષ વાતચીત કર્યાનો અનુભવ મળી શકે છે. આજના આધુનિક યુગમાં વિવિધ યુનિવર્સિટીઓ ‘વર્ચ્યુઅલ ટુર’નો વિકલ્પ પણ આપે છે.

9. ક્વેશ્ચન બેન્ક : કોઈ પણ ફિલ્ડમાં રોજગારી માટેના ઇન્ટરવ્યૂમાં પૂછાતા કેટલાક કોમન પ્રશ્નોના સંપુટને ‘ક્વેશ્ચન બેન્ક’ કહે છે. આવા પ્રશ્નોને F.A.Q. (Frequently Asked Questions) સતત પૂછાતા પ્રશ્નો પણ કહે છે. આવા પ્રશ્નોની શરૂઆત ઉમેદવારના પરિચય માગતા પ્રશ્નોથી થાય છે. ત્યાર બાદ જે-તે જોબ માટેની લાયકાતના પ્રશ્નો, જે-તે કંપની

તેમજ જે-તે જોબની પસંદગી માટેનાં કારણો, ભૂતકાળના અનુભવની વિગતો, જનરલ નોલેજને લગતા પ્રશ્નો, સાંપ્રત પ્રવાહો (કરન્ટ અફેર્સ/ઇવેન્ટ)ને લગતા પ્રશ્નોનો સમાવેશ થાય છે. ઉમેદવારે પોતાના ઇન્ટરવ્યૂને સફળ બનાવવા માટે આવા સર્વસામાન્ય (કોમન) પ્રશ્નોને અગાઉથી વિચારીને તેના આદર્શ જવાબો અગાઉથી વિચારીને તૈયાર રાખવા જોઈએ.

ઉપરોક્ત પ્રશ્નો ઉપરાંત જે-તે સંસ્થામાં ઇન્ટરવ્યૂ હોય, તે સંસ્થાના સામાન્ય ઇતિહાસનું જ્ઞાન હોવું જરૂરી છે. વળી ઉમેદવારે અગાઉની નોકરી છોડવા માટેનાં પ્રમાણિક કારણો, અનુભવ અંગેની ઊંડાણપૂર્વકની માહિતી, રસના વિષયો અંગેની વિશેષ માહિતી, આપેલા રેફરન્સની ચકાસણી, અગામી 10 વર્ષ પછી આપની સ્થિતિનો અંદાજ, જે-તે કંપનીની ભાવિ અંગેનો અંદાજ જેવા પ્રશ્નો પૂછવાની માનસિક તૈયારી રાખવી જોઈએ.

કેટલીકવાર કેટલાક પ્રશ્નોના જવાબ કોઈ ચોક્કસ હોતા નથી, પરંતુ ઉમેદવારના જવાબને આધારે તેમના જ્ઞાન, સમજણ અને કૌશલ્યને ચકાસી શકાય છે. આવા ઓપન હેન્ડેડ પ્રશ્નોમાં અત્યારના યુગમાં સર્જાયેલી ઘટનાના પરિસ્થિતિદર્શક પ્રશ્નો, કંપનીની વ્યૂહરચના અંગેના પ્રશ્નો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. કેટલીકવાર ઇન્ટરવ્યૂમાં પૂછાયેલા પ્રશ્નોના ઉમેદવારે આપેલા જવાબને આધારે પૂરક પ્રશ્નો પૂછવામાં આવે છે. સામાન્ય રીતે ઉમેદવાર 'You Tone'ના સિદ્ધાંત મુજબ સામેના પક્ષકારના હિતના સંદર્ભમાં રસ દાખવીને જવાબ આપે તો વધુ સફળ થાય છે.

10. S. O. P. (સ્ટેટમેન્ટ ઓફ પરપઝ/હેતુ દર્શાવતું નિવેદન) : કેટલીક ખ્યાતનામ યુનિવર્સિટીઝ/કોલેજો/ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ્સ પોતાને ત્યાં એડમિશન લેવા માગતા ઉમેદવારો પાસેથી જે-તે અભ્યાસક્રમ, જે-તે સંસ્થા પસંદ કરવાના કારણો જણાવવા માટે એક દસ્તાવેજ મંગાવે છે. જેને S.O. P. કહે છે. વિદેશમાં અને ખાસ કરીને વિકસિત દેશમાં ભણવા જવા ઇચ્છતા વિદ્યાર્થીઓએ આવો દસ્તાવેજ તૈયાર કરવો આવશ્યક જ નહીં, પણ અનિવાર્ય છે.

S.O.P.માં જે-તે યુનિવર્સિટી પસંદ કરવાનાં

કારણો, જે-તે અભ્યાસક્રમ પસંદ કરવાનાં કારણો, જે-તે અભ્યાસક્રમ અંગેની ઉમેદવારની ક્ષમતા દર્શાવતી વિગતો, પોતાની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ, પોતાની આવડત, કૌશલ્ય, પોતાના રસના વિષયો, પોતાની ડ્રીમકરિયર વગેરે જેવી વિગતો દર્શાવવી જોઈએ.

11. કરિયર બજેટ : 'બજેટ' શબ્દને માત્ર આર્થિક સંદર્ભમાં માનવાને બદલે સમય તેમજ શક્તિના સંદર્ભમાં પણ સ્વીકારવો જોઈએ. વિદ્યાર્થી પોતાની ડ્રીમ કરિયરની મંજિલ સુધી પહોંચવા માટે શરૂઆતથી જ તેની તૈયારી પાછળ સમય-શક્તિ અને નાણાનું ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કરતો જ હોય છે. જેમ કે, ભવિષ્યમાં GPSC કે UP-SCની પરીક્ષા પાસ કરીને સરકારી અધિકારી બનવા માગતો વિદ્યાર્થી પોતાના શાળાકીય દિવસોમાં જ જનરલ નોલેજ, I. Q., સાંપ્રત પ્રવાહો (કરન્ટ અફેર્સ) વગેરેની જાણકારી માટે કોઈ લાઈબ્રેરીની મેમ્બરશીપ લે. કેટલાંક પુસ્તકો-મેગેઝિન ખરીદે. દરરોજ અમુક કલાકો સુધી ટી. વી. પર સમાચાર જુએ, દરરોજ બેથી ત્રણ વર્તમાનપત્રો સંપૂર્ણ પણે વાંચે વગેરે....

12. કરિયર ડાઈવર્ઝન : જ્યારે પરિસ્થિતિ બદલાય ત્યારે ડ્રીમ કરિયરના ફિલ્ડમાં ભૂમિકા બદલવી પડે, તો તેને 'કરિયર ડાઈવર્ઝન' કહેવાય. જેમ કે, ભવિષ્યમાં કમ્પ્યુટર એન્જિનિયરિંગ કરવા માગતો વિદ્યાર્થી ધો.-12 વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં ટકાવારી ઓછી આવવાથી B.C.A. અથવા M.Sc.(I.T.)ના અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવે તો તેનું ફિલ્ડ 'કમ્પ્યુટર સાયન્સ'નું જ રહ્યું ગણાય, પણ ભૂમિકા બદલાતાં તે પ્રવૃત્તિ 'કરિયર ડાઈવર્ઝન' કહેવાય. બસ આ જ રીતે સ્પોર્ટ્સ પર્સનને પૂરતી તક ન મળે અથવા ઉંમર વધતાં ખેલાડી તરીકે શારીરિક ફિટનેસ ગુમાવતાં તે એમ્પાયર, રેફરી, કોચ, કમેન્ટેટર કે સિલેક્ટર્સ બની જાય છે. કિશોરકુમાર, કે. એલ. સાયગલ, મુકેશ વગેરે હિન્દી ફિલ્મોમાં 'હીરો' બનવાં માગતા હતા, પરંતુ તેમાં તેઓને ધારી સફળતા ન મળતાં તેઓ હિન્દી ફિલ્મોના વિખ્યાત ગાયક બની ગયા. જો કે, તેમનું કારકિર્દીનું ક્ષેત્ર હિન્દી ફિલ્મો જ રહી !

13. VIVA/G.D. & P.I. (ગ્રૂપ ડિસ્ક્શન અને પર્સનલ ઇન્ટરવ્યૂ) : કેટલીક યુનિવર્સિટીઓ

તેમજ પ્રતિષ્ઠિત એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ પોતાના વિવિધ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે વિદ્યાર્થીઓની VIVA ટેસ્ટ (મૌખિક કસોટી) અથવા G. D. (ગ્રૂપ ડિસ્કશન) અને P. I. (પર્સનલ ઇન્ટરવ્યૂ)નું આયોજન કરે છે. સરકારી અધિકારી બનવા માટે લેખિત કસોટી, શારીરિક કસોટી (અમુક પ્રકારની જગ્યાઓ માટે)ની વૈતરણી પાર કર્યા બાદ પર્સનલ ઇન્ટરવ્યૂનો સામનો કરવાનો રહે છે. કોર્પોરેટ સેક્ટરમાં માર્કેટિંગ, H.R. જેવા ક્રિએટિવ ડિપાર્ટમેન્ટની ચાવીરૂપ જોબ માટે ગ્રૂપ ડિસ્કશન (સમૂહ ચર્ચા)નો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

ગ્રૂપ ડિસ્કશનમાં કોઈ એક વિષયની તરફેણ કે વિરુદ્ધમાં બોલવાનું રહે છે. અહીં દરેક ઉમેદવારનો આત્મવિશ્વાસ બોડી લેંગ્વેજ, તર્કબદ્ધ રજૂઆત વગેરે મુદ્દાઓ ઉપર ભાર મૂકવામાં આવે છે, જો કે, દરેક જગ્યાએ ગ્રૂપ ડિસ્કશનના માપદંડો બદલાતા જાય છે. ગ્રૂપ ડિસ્કશનમાં સફળ થવા માટે વિષયને પ્રમાણિક પણે વળગી રહેવું. વિષયાંતર થતું ટાળવું. જે તે ભાષાના યોગ્ય શબ્દોનો ઉપયોગ કરવો. પ્રતિસ્પર્ધીની વાતનો વિરોધ ગરિમાપૂર્ણ રીતે કરવો.

કોર્પોરેટ સેક્ટરમાં પર્સનલ ઇન્ટરવ્યૂમાં ઘણીવાર મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, જે-તે ફિલ્ડના તજજ્ઞો જે-તે ડિપાર્ટમેન્ટના ડિપાર્ટમેન્ટલ હેડ, H.R. ડિપાર્ટમેન્ટના અધિકારી, એમ્પ્લોઈ યુનિયનના પ્રતિનિધિ વગેરેની બનેલી ઇન્ટરવ્યૂ પેનલ ઇન્ટરવ્યૂ લેતી હોય છે. જ્યારે સિંગલ ઇન્ટરવ્યૂઅરને બદલે આવી ઇન્ટરવ્યૂ પેનલ અસ્તિત્વમાં હોય ત્યારે દરેક ઇન્ટરવ્યૂઅરની સાથેનો આઈ-કોન્ટેક્ટ સફળતા મેળવવા માટે સીડીરૂપ બને છે.

14. કરિયર કોમ્બિનેશન્સ : જ્યારે વિદ્યાર્થી પોતાની ડ્રિમ કરિયરમાં ઝડપી તેમજ લાંબાગાળાની સફળતા મેળવવા માટે મુખ્ય અભ્યાસક્રમ કર્યા બાદ તેને પૂરક અન્ય અભ્યાસક્રમ કરે, તો તેને 'કરિયર કોમ્બિનેશન્સ' કહે છે. જેમ કે, C.S. (કંપની સેક્ટરી)નો અભ્યાસક્રમ કર્યા બાદ LL.B. અભ્યાસક્રમ કરવાં આવે, તો તે વિદ્યાર્થીને તેની કારકિર્દીમાં ઉપયોગી સાબિત થાય છે. આ જ પ્રમાણે 4 વર્ષનો એન્જિનિયરિંગનો મુખ્ય અભ્યાસક્રમ કર્યા બાદ, 2 વર્ષનો M.B.A.નો અભ્યાસક્રમ કરવો જોઈએ. તે જ રીતે ચાર્ટ્ડ

એકાઉન્ટન્ટ બન્યા બાદ યુ.કે. બેઈઝડ કંપનીમાં નોકરી કરતા નોકરિયાતે ACCA અને અમેરિકા બેઈઝડ કંપનીમાં નોકરી કરતા નોકરિયાતને CPA કે CFAનો અભ્યાસક્રમ કરીને પોતાની કરિયરનું કોમ્બિનેશન કરવું જોઈએ.

15. મોક ઇન્ટરવ્યૂ : જોબ કે પ્રીમિયર ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં એડમિશન માટેનો ઇન્ટરવ્યૂ આપતા અગાઉ ઉમેદવાર પોતાના ઘરમાં જ પ્રેક્ટિસ કરવાના આશયથી પોતાના મિત્રો, નિષ્ણાતો, અનુભવીઓ કે કુટુંબીજનો સાથે મળીને ઇન્ટરવ્યૂ જેવું જ વાતાવરણ સર્જે તો તેને 'મોક ઇન્ટરવ્યૂ' કહે છે. આવા મોક ઇન્ટરવ્યૂથી ઉમેદવારની સંભવિત ભૂલોની શક્યતા ઘટે છે. તેમજ ઉમેદવારનો આત્મવિશ્વાસ વધે છે.

16. એપ્રેન્ટિસ/ઇન્ટર્ન/ટ્રેઇની : કેટલાક અભ્યાસક્રમો કરતી વખતે ઇન્ડસ્ટ્રીઝ કે કોર્પોરેટ સેક્ટરમાં ટ્રેનિંગ લેવી પડે છે. આવી ટ્રેનિંગ લેતી વખતે ઘણી વખત સ્ટાઇપેન્ડ પણ મળતું હોય છે. આવી ટ્રેનિંગ દરમિયાન જે-તે અધિકારી ઇન્ટર્ન/ટ્રેઇની વર્તણૂક યોગ્ય લાગે અને તેના કામથી સંતોષ થાય, તો તે ભવિષ્યમાં જે-તે કેન્ડિડેટને પોતાના કોર્પોરેટ હાઉસમાં જોબ ઓફર કરી શકે છે.

17. ફોલો-અપ/રિમાઇન્ડરલેટર : ફાઇનલ ઇન્ટરવ્યૂના થોડા દિવસ બાદ કેન્ડિડેટ ઇન્ટરવ્યૂ અંગેનો આભાર માનીને પરિણામ ક્યારે આવશે તેની જાણકારી, પોતાની પસંદગી ન થઈ હોય, તો પોતાની ભૂલ અંગે માર્ગદર્શન માગતો પત્ર લખે છે, તેને 'ફોલો-અપ/ રિમાઇન્ડર ટેલર' કહે છે. જો કે, પશ્ચિમી દેશોમાં પ્રચલિત આ પદ્ધતિ આપણે ત્યાં સરકારી ક્ષેત્રમાં ઉપયોગમાં ન લેવી જોઈએ. કારણ કે આવા ફોલોઅપ કે રિમાઇન્ડરથી ઉમેદવારનું રિજેક્શન થઈ શકે છે. આમ છતાંયે ખાનગી ક્ષેત્રના મોટા કોર્પોરેટ હાઉસમાં આવો પત્ર લખવાનું ચલણ વધતું જાય છે. જો કોઈ કેન્ડિડેટ આવો પત્ર લખવા માગતો ન હોય, તો તે ઇ-મેઇલ કરી શકે છે.

૩-બી, જીવનસ્મૃતિ સોસાયટી,
મીરામ્બિકા માર્ગ, નારણપુરા,

અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૩. મો : ૯૩૨૭૦૧૪૦૭૭

૮

ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે સહાયરૂપ એજ્યુકેશન લોન

– શ્રી એસ. આર. વિજયવર્ગીય

ઘણા વિદ્યાર્થીઓ પાસે ઉચ્ચ અભ્યાસની સંભાવના છે, પરંતુ તેઓ ચૂકી જાય છે કારણ કે તેમને ટ્યૂશન ફી, શહેરોમાં રહેવું વગેરે પરવડી શકતું નથી. ટોચની યુનિવર્સિટીઓમાં અભ્યાસનો ખર્ચ સતત વધી રહ્યો છે. ઘણાં માતા-પિતા તેમનાં બાળકો માટે ફિક્સડ ડિપોઝિટ (FD), મ્યૂચ્યુઅલ ફંડ વગેરે દ્વારા બચત કરે છે. છતાં અભ્યાસનો ખર્ચ બચત કરેલી રકમ કરતાં વધી જાય છે. ઉચ્ચ શિક્ષણનો ખર્ચ ઉઠાવવો સરળ નથી. ત્યારે એજ્યુકેશન લોન કામમાં આવે છે. તે તમારા ઉચ્ચ શિક્ષણ ખર્ચને આવરી લે છે અને તમને તમારાં સપનાં પૂરાં કરવામાં મદદ કરે છે. હવે સવાલ એ છે કે એજ્યુકેશન લોન કેવી રીતે મેળવવી? આ માટે કયા દસ્તાવેજોની જરૂર છે? જો તમે પણ આગળના અભ્યાસ માટે એજ્યુકેશન લોન લેવા માંગો છો, તો અહીં તેનાથી સંબંધિત તમામ માહિતી આપવામાં આવી છે. જાણો કેવી રીતે મળશે લોન ?

શું છે એજ્યુકેશન લોન?

ભારતમાં કે વિદેશમાં 12મા ધોરણ પછી શિક્ષણ સંબંધિત ખર્ચાઓ જેમ કે ટ્યૂશન ફી, હોસ્ટેલ ફી વગેરે માટે મળતા ઉધારને એજ્યુકેશન લોન કહે છે. તમામ ખાનગી અને જાહેર ક્ષેત્રની બેંકો એજ્યુકેશન લોન આપે છે. સરકારી બેંકો સામાન્ય રીતે ખાનગી બેંકો કરતાં ઓછાં વ્યાજ દરે એજ્યુકેશન લોન આપે છે.

આ લોન કોને મળી શકે?

કોઈ પણ વિદ્યાર્થી કોઈ પણ પ્રકારના અભ્યાસ માટે લોન લઈ શકે છે. પછી ભલે તે ગ્રેજ્યુએશન હોય, પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએશન હોય કે ડિપ્લોમા, તેનો અરજદાર ભારતનો નાગરિક હોવો જોઈએ. આવકવેરાની કલમ 80E હેઠળ એજ્યુકેશન લોનનાં વ્યાજની ચૂકવણી પર પણ આવકવેરા મુક્તિ ઉપલબ્ધ છે.

એજ્યુકેશન લોનના કેટલા પ્રકારો છે?

1. અંડરગ્રેજ્યુએટ લોન

આ લોન કોઈ પણ ગ્રેજ્યુએશન કોર્સ માટે લઈ શકાય છે. અરજદાર દેશ અથવા વિદેશમાં અભ્યાસ માટે શાળાનો અભ્યાસ પૂર્ણ કર્યા પછી આ લોન લઈ શકે છે.

2. કરિયર એજ્યુકેશન લોન (Career Education Loan)

કોઈ પણ કારકિર્દીલક્ષી કોર્સ માટે આ લોન લેવામાં આવે છે. સરકારી કૉલેજ અથવા સંસ્થામાંથી અભ્યાસ કરવા માટે કરિયર એજ્યુકેશન લોન ઉપલબ્ધ છે.

3. પ્રોફેશનલ ગ્રેજ્યુએટ સ્ટુડન્ટ લોન

સ્નાતકની ડિગ્રી લીધા પછી પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ (PG) અથવા PG ડિપ્લોમા અથવા અન્ય ઉચ્ચ શિક્ષણ કાર્યક્રમો માટે પ્રોફેશનલ ગ્રેજ્યુએટ સ્ટુડન્ટ લોન લઈ શકાય છે.

4. માતા-પિતા માટે લોન

જે માતા-પિતા તેમનાં બાળકોના શિક્ષણ ખર્ચને પહોંચી શકતાં નથી તેઓ બેંકમાંથી પેરેન્ટ લોન લઈ શકે છે. જો કે, કોઈ પણ પ્રકારની એજ્યુકેશન લોન મેળવવા માટે સહ-અરજદાર હોવું જરૂરી છે.

- શૈક્ષણિક લોન માટે જરૂરી દસ્તાવેજો
- ઉમરનો પુરાવો

EDUCATION LOANS

- પાસપોર્ટ સાઈઝનો ફોટો
- શાળા, કૉલેજ અથવા યુનિવર્સિટીની માર્કશીટ
- આઈડી પ્રૂફ
- સરનામાનો પુરાવો
- કોર્સ વિશે સંપૂર્ણ વિગતો
- પાન કાર્ડ અને આધાર કાર્ડ
- માતા-પિતાની આવકનો પુરાવો અને બેંક પાસબુક

એજ્યુકેશન લોન લેતાં પહેલાં આ બાબતોનું ધ્યાન રાખો

ભારતની નાગરિકતા : દેશમાં શૈક્ષણિક લોન ફક્ત ભારતીય નાગરિકો માટે જ ઉપલબ્ધ છે. બેંકો દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ માટે વયમર્યાદા 16 થી 35 વર્ષ નક્કી કરવામાં આવી છે.

સામાન્ય રીતે, સરકારી માન્યતા પ્રાપ્ત સંસ્થા અથવા કૉલેજ માટે શિક્ષણ લોન સરળતાથી ઉપલબ્ધ છે. લોન લેનાર વિદ્યાર્થી દેશ અને વિદેશની કોઈ પણ કૉલેજ કે યુનિવર્સિટીમાં પસંદ થયેલ હોવો જોઈએ.

ભારતમાં અભ્યાસ કરવા માટે 10 લાખ રૂપિયા સુધીની લોન મળી શકે છે. તે જ સમયે, વિદેશમાં અભ્યાસ માટે 20 લાખ રૂપિયા સુધીની લોન ઉપલબ્ધ છે.

કોઈ પણ બેંકમાંથી એજ્યુકેશન લોન લેતાં પહેલાં, વ્યાજ દર સિવાય, પ્રોસેસિંગ ફી, પ્રિપેમેન્ટ, લેટ ફી વિશે માહિતી મેળવો.

બેંક પાસેથી લોનની રકમ, ગેરેન્ટર વિશે માહિતી મેળવો. લોનની રકમ પર સામાન્ય રીતે બાંધકામ આપનારની જરૂર હોય છે.

કોર્સ પૂરો થયાના 6 મહિના પછી એજ્યુકેશન લોનની ચૂકવણીની પ્રક્રિયા શરૂ થાય છે. કેટલીક બેંકો વધુ સમય આપે છે. તેથી, ચૂકવણીની મુદત, EMI સહિત તમામ નિયમો અને શરતો વિશે અગાઉથી જાણવું વધુ સારું છે.

શું એજ્યુકેશન લોન લેવી યોગ્ય છે?

લોકો તેમની જરૂરિયાતો પૂરી કરવા માટે લોન લે છે. જ્યારે તમે લોન લો છો, ત્યારે તમે વ્યાજ ચૂકવો છો, પરંતુ આધુનિક જીવન એવું છે કે તે લોન વિના લગભગ અશક્ય છે. જો કૉલેજ કે યુનિવર્સિટી સારી હોય, ડિગ્રી એટલે નોકરીની ખાતરી હોય, કમાણીની

સારી તકો હોય, તો લોન લેવામાં કોઈ વાંધો નથી. પરંતુ આમાં સાવચેત રહો. તમારી જરૂરિયાત મુજબ લોન લો. યાદ રાખો, જો તમે સમયસર લોનની ચૂકવણી કરો છો તો તમારો ક્રેડિટ સ્કોર સારો રહે છે, જે પછીથી ફરીથી લોન લેવાનું સરળ બનાવે છે. પરંતુ સમયસર ચૂકવણી ન કરવાથી, ક્રેડિટ સ્કોર એટલે કે CIBIL બગડે છે, જેના કારણે પછીથી લોન મેળવવામાં સમસ્યા થઈ શકે છે.

વિદેશમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ અર્થે લોન

યોજનાનું નામ - વિદેશમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ અર્થે લોન (બીસીકે-૧૩૬) સને ૨૦૦૧-૦૧થી સદર યોજના સરકારશ્રી દ્વારા કોર્પોરેશનને તબદીલ કરવામાં આવે છે.

લાયકાત / પાત્રતા

- અરજદાર અનુસૂચિત જનજાતિનો લાયક ઉમેદવાર હોવો જોઈએ
- અરજદારે મેટ્રિક્યુલેશન અથવા હાયર સેકન્ડરી અથવા ઈન્ડિયન સ્કૂલ સર્ટિફિકેટ કે તેની સમકક્ષ પરીક્ષામાં વિશેષ યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરેલી હોય તેવા વિદ્યાર્થીઓ કે જેઓ ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે વિદેશની યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ મેળવેલ હોય.
- સદર યોજના હેઠળ કોઈ આવકમર્યાદા નથી.

ધિરાણ મર્યાદા

- રૂ. ૧૫ લાખ અથવા તાલીમનો જે ખર્ચ થાય તે બેમાંથી જે ઓછું હોય તે જ ટકાના વ્યાજના દરે.

અભિપ્રાય / ભલામણ

- આદિજાતિ પેટા વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ/અરજદારોએ જે તે વિસ્તારના પ્રાયોજના વહીવટદારશ્રીની ભલામણથી દરખાસ્ત મોકલવાની હોય છે.
- આદિજાતિ પેટા વિસ્તાર સિવાયના વિદ્યાર્થીઓ/અરજદારોએ તકેદારી અધિકારીશ્રીની કચેરી મારફતે રજૂ કરવાની હોય છે.
- લોન પરત કરવાનો સમયગાળો - લાભાર્થી/વિદ્યાર્થીનો અભ્યાસ પૂર્ણ થયા બાદ છ માસ પછીથી માસિક/૬૦ હપ્તામાં ભરપાઈ કરવાની હોય છે.

કોમર્શિયલ પાઇલોટ લાયસન્સ/ટ્રેઇની પાઇલોટ લોન

- કોમર્શિયલ પાઇલોટ લાયસન્સ/ટ્રેઇની પાઇલોટ તાલીમ માટે લોન (બીસીકે-૧૩૬) સને ૨૦૦૦-૦૧ થી સદર યોજના સરકારશ્રી દ્વારા કોર્પોરેશનને તબદીલ કરવામાં આવી છે.

લાયકાત / પાત્રતા -

1. અરજદાર અનુસૂચિત જનજાતિનો લાયક ઉમેદવાર હોવો જોઈએ.
2. અરજદારે મેટ્રિક્યુલેશન અથવા હાયરસેકન્ડરી અથવા ઈન્ડિયન સ્કૂલ સર્ટિફિકેટ કે તેની સમકક્ષ પરીક્ષા પાસ કરેલી હોવી જોઈએ.
3. સદર યોજના હેઠળ કોઈ આવકમર્યાદા નથી.
4. સંબંધિત કોમર્શિયલ પાઇલોટ ઈન્સ્ટિટ્યૂટમાં પ્રવેશ મેળવેલો હોવો જોઈએ.
5. ધિરાણમર્યાદા : રૂ. ૨૫ લાખ અથવા તાલીમનો જે ખર્ચ થાય તે બેમાંથી જે ઓછું હોય તે ૪ ટકાના વ્યાજના દરે.
6. આદિજાતિ પેટાવિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ/ અરજદારોએ જે તે વિસ્તારના પ્રાયોજના વહીવટદારશ્રીની ભલામણથી દરખાસ્ત મોકલવાની હોય છે.
7. આદિજાતિ પેટાવિસ્તાર સિવાયના વિદ્યાર્થીઓ/ અરજદારોએ તકેદારી અધિકારીશ્રીની કચેરી મારફતે રજૂ કરવાની હોય છે.
8. લોન પરત કરવાનો સમયગાળો : લોન આપ્યા તારીખથી એક વર્ષ પછી લોનની વસૂલાત ૧૦ વર્ષમાં મુદ્દલ અને ૨ વર્ષમાં વ્યાજ એમ ૧૨ વર્ષમાં સંપૂર્ણ રકમ વ્યાજ સહિત ભરપાઈ કરવાની રહેશે.

યોજનાની લોનની રકમ રૂ.૨૫.૦૦ લાખ મળવાપાત્ર છે.

યોજનાની ટૂંકી વિગત :

આ યોજના હેઠળ ગુજરાત રાજ્યમાં વસતા આદિજાતિનાં શિક્ષિત યુવક-યુવતીઓ માટે પાઇલોટ તાલીમના માટે રૂ. ૨૫ લાખની મર્યાદામાં લોન આપવાની જોગવાઈ અમલમાં છે. આ યોજના હેઠળ આવકમર્યાદા ધ્યાનમાં લેવામાં

આવતી નથી. તેમજ આ યોજનામાં વિદ્યાર્થીની તાલીમ પૂર્ણ થયા બાદ છ માસ પછી લોનની રકમ કુલ-૬૦ હપ્તામાં ભરપાઈ કરવાની રહે છે. જેનો વ્યાજનો દર વાર્ષિક ૪% છે .

શિક્ષિત બેરોજગાર યુવાનોને પેટ્રોલપંપ, ગેસ, કેરોસીનની એજન્સી માટે લોન

શિક્ષિત બેરોજગાર યુવાનોને પેટ્રોલપંપ, ગેસ, કેરોસીન/કૂડ વિતરણની એજન્સી માટે માર્જિન મની લોન સને ૨૦૦૦-૦૧ થી સરકારશ્રી દ્વારા કોર્પોરેશનને તબદીલ કરવામાં આવી છે.

લાયકાત / પાત્રતા

1. અરજદાર અનુસૂચિત જનજાતિનો ઉમેદવાર હોવો જોઈએ.
2. અનુસૂચિત જનજાતિનો શિક્ષિત બેરોજગાર કે જેઓને પેટ્રોલપંપ, ગેસ, કેરોસીન/કૂડ વિતરણની એજન્સી ફાળવવામાં આવે તેમને આ યોજના હેઠળ માર્જિન મની લોન આપવામાં આવશે.
3. આવકમર્યાદા નથી.

ધિરાણમર્યાદા / વ્યાજનો દર

બેંક કે અન્ય નાણાકીય સંસ્થાના ધિરાણના ૨૫ ટકા અને મહત્તમ રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- સુધીની માર્જિન મની લોન મળવાપાત્ર છે. વ્યાજનો દર ૧૪ ટકા.

અભિપ્રાય / ભલામણ

આદિજાતિ વિસ્તારના અરજદારોએ જે તે વિસ્તારની પ્રાયોજના વહીવટદારશ્રીની કચેરીની ભલામણ અને બિન આદિજાતિ વિસ્તારના અરજદારો તકેદારી અધિકારીશ્રી મારફત તૈયાર કરી કોર્પોરેશનને રજૂ કરી શકશે.

લોન પરત કરવાનો સમયગાળો

માર્જિન મની લોનની રકમને પ્રથમ બે વર્ષ માટે વસૂલાતમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવેલ છે. ત્યાર બાદ સાત વર્ષના સરખા હપ્તામાં આ રકમની વસૂલાત કરવામાં આવે છે.

એમ.ડી. અથવા એમ.એસ. ડોક્ટરોને વ્યવસાય લોન/સહાયની યોજના

અનુસૂચિત જનજાતિના એમ.ડી. અથવા એમ.એસ. (પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ) ડોક્ટરોને સ્વતંત્ર

વ્યવસાય શરૂ કરવા માટે લોન/સહાયની યોજના. સને ૨૦૦૦-૦૧ થી સદર યોજના સરકારશ્રી દ્વારા કોર્પોરેશનને તબદીલ કરવામાં આવી છે.

લાયકાત / પાત્રતા

૧. અરજદાર અનુસૂચિત જનજાતિનો ઉમેદવાર હોવો જોઈએ
૨. આ યોજનાનો લાભ અનુસૂચિત જનજાતિના એમ.ડી. અથવા એમ.એસ. (પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટની પદવી ધરાવતા ઉમેદવારોને મળી શકે છે.
૩. અરજદારે સરકારશ્રીની આવી કોઈ સરખા પ્રકારની યોજનાનો લાભ મેળવેલો ન હોવો જોઈએ.
૪. અરજદાર કે અરજદારના માતા-પિતા સહિત કુટુંબનાં તમામ આવકનાં સાધનોની આવક મહત્તમ રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/-થી વધવી જોઈએ નહીં તે અંગે સક્ષમ અધિકારીનો આવકનો દાખલો રજૂ કરવાનો રહેશે.
૫. આદિજાતિના ઊંડાણનાં/અંતરિયાળ ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં જ દવાખાનું ખોલનારને અગ્રતા આપવામાં આવશે.

ધિરાણ/સહાય મર્યાદા / વ્યાજનો દર

સહાય બેંક અથવા અન્ય નાણાંકીય સંસ્થાના ધિરાણ રૂ. ૫૦.૦૦ લાખ સુધીનું ૬% ના દરે ચૂકવવા પડતા વ્યાજની ત્રણ વર્ષ સુધીની વધુમાં વધુ રૂ. ૩.૦૦ લાખ સુધીની વ્યાજની સબસિડી આપવી.

વ્યાજનો દર ૬% હોય છે.

અભિપ્રાય / ભલામણ

આદિજાતિ વિસ્તારના અરજદારોએ જે તે વિસ્તારની પ્રાયોજના વહીવટદારશ્રીની કચેરીની ભલામણ અને બિન આદિજાતિ વિસ્તારના અરજદારો તકેદારી અધિકારીશ્રી મારફત તૈયાર કરી કોર્પોરેશનને રજૂ કરી શકશે.

ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે એજ્યુકેશન લોન લેવા ઈચ્છતા હોવ તો જોઈ લો આ બાબતો, થશે ઘણા ફાયદા

વિદ્યાર્થી અથવા પુખ્ત વયના લોકો માટે શિક્ષણ એ સૌથી મૂલ્યવાન સંપત્તિ છે. ભારતમાં શિક્ષણને

પ્રોત્સાહન આપવા માટે ઘણી સરકારી યોજનાઓ શરૂ કરવામાં આવી છે. ગુજરાત એજ્યુકેશન લોન વ્યાજ સબસિડી યોજના એ એક એવી યોજના છે જે ગુજરાત સરકાર દ્વારા એવા વિદ્યાર્થીઓ માટે શરૂ કરવામાં આવી છે કે જેઓ મુખ્યમંત્રી યુવા સ્વાવલંબન યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા ન હતા.

ગુજરાત શિક્ષણ લોન વ્યાજ યોજના 2021

વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાત શિક્ષણ વ્યાજ સબસિડી યોજના ૨૦૨૧ હેઠળ MMYSYના લાભો નહીં મળે. આ લોનના વ્યાજ પર 100% સબસિડી અપાશે.

શિક્ષણ એ એક મહત્વનું સાધન છે, જે વિદ્યાર્થીઓના ભવિષ્યને ઘડશે. શિક્ષણના મહત્વને ધ્યાનમાં રાખીને ગુજરાત સરકાર દ્વારા આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે. આ યોજનાની બે મુખ્ય વિશેષતાઓ છે તેમાં આપવામાં આવેલી સબસિડી અને યોજનાનો હેતુ. આ યોજના હેઠળ, લોનની અવધિ ઉપરાંત એક વધારાના વર્ષ માટે વ્યાજ પર 100% સબસિડી આપવામાં આવશે.

જો લોનની રકમ 10 લાખથી વધુ હોય તો જ આ યોજના લાગુ થાય છે. ધોરણ 12 પછી ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવા માગતા વિદ્યાર્થીઓ માટે આ યોજના ફાયદાકારક રહેશે. આ યોજનાનો હેતુ વિદ્યાર્થીઓને ધોરણ 12 પછી ઉચ્ચ શિક્ષણમાં અભ્યાસ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે. સ્નાતક, ડિપ્લોમા, પોસ્ટ-ગ્રેજ્યુએશન, વ્યાવસાયિક અભ્યાસક્રમો અથવા વ્યાવસાયિક ડિગ્રી જેવા ઉચ્ચ કાર્યક્રમો માટે અભ્યાસ લોન મેળવનાર વિદ્યાર્થીઓ આ યોજનાનો લાભ મેળવી શકે છે.

ગુજરાત એજ્યુકેશન લોન વ્યાજ સબસિડી માટે તેના સત્તાવાર પોર્ટલ kcg.gujarat.gov.inની મુલાકાત લઈ શકાય છે.

૪૨, રાધે ટેનામેન્ટ, રાધે ગેલેક્સી રેસીડેન્સીની સામે, નીલ ટેનામેન્ટ પાસે, નરોડા-કઢવાડા, અમદાવાદ. મો. ૯૮૯૮૪૧૦૬૪૬

ધોરણ-૧૦ પછીના વિકલ્પો

- જીવનપથનું નવું પગથિયું, જીવનશિલ્પ એક ઉખાણું, સામાન્ય શિક્ષણ પૂરું કરી, કારકિર્દી ઘડતર શરૂ થયું
- ઉન્નત કારકિર્દી - ઉત્તમ ભવિષ્ય નિર્માણ સાર્થક જીવન માટે - યુવા હૈયાઓનો મહત્વાકાંક્ષી નિર્ધાર
- સ્વપ્ન નવા ને દિશા નવી, રાહ નવી ને તરાહ નવી, પ્રગતિ માટે પ્રારંભ અહીં
- ઉન્નત છે આશા, ભીતર ભરી છે શ્રદ્ધા, કરીએ કૌશલ્ય નિર્માણ, બનાવીએ ઉજ્જવળ આવતી કાલ

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	વિષય	લેખક	પા.નં.
૧	ભાવિ કારકિર્દી-વ્યવસાયનું આયોજન	- કુલસુમ ઘાંચી	૨૯
૨	ધોરણ-૧૦ પછીના વિકલ્પો	- ધર્મિષ્ઠા એમ. ગુર્જર	૩૧
૩	મુખ્યમંત્રી એપ્રેન્ટીસશીપ યોજના : કારકિર્દી ઘડતરનો પ્રત્યક્ષ તાલીમી અનુભવ	- બેલા મહેતા	૩૬
૪	ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા ખાતે પ્રાપ્ય અભ્યાસક્રમો	- પ્રશાંતકુમાર કે. ત્રિવેદી	૩૮
૫	નૃત્ય ક્ષેત્રે કારકિર્દી	- મેઘના ખારોડ	૫૫
૬	સર્જનાત્મક દૃષ્ટિકોણનો કારકિર્દીમાં ઉમદા ઉપયોગ ફોટોગ્રાફી અને અન્ય સર્જનાત્મક વ્યવસાય	- કૌશિક ઘેલાણી	૫૭

૧

ભાવિ કારકિર્દી-વ્યવસાયનું આયોજન

— કુલસુમ ઘાંચી

ધો-૧૦ અને ૧૨ની બોર્ડની પરીક્ષાઓ પૂરી થઈ ગઈ હશે ને વિદ્યાર્થીઓ તેમજ તેમના વાલીઓ નિરાંતનો શ્વાસ લેતા હશે, થોડી નવરાશની પળો માણતા હશે. આ વિશ્રાંતિ અને આરામ થકી તન-મનને તાજગીપૂર્ણ બનાવ્યા પછી તરત જ જે પ્રશ્ન આવીને ઊભો રહે છે, એ છે કારકિર્દી પસંદ કરવાનો! એમાં મદદ કરવા અત્યારે તો સરકારી અને ખાનગી એમ બંને ક્ષેત્રે ઘણી બધી વ્યવસ્થાઓ ઉપલબ્ધ છે - જેવી કે અભિયોગ્યતા, રસકસોટી, સમાયોજન કસોટી, બુદ્ધિકસોટી ને પરામર્શ વગેરે ઉપલબ્ધ છે. પરંતુ જ્યાં સુધી આપણે પોતે આપણી માનસિક ભૂમિકા પર સ્પષ્ટ ન હોઈએ, ત્યાં સુધી આ બધું ખાસ મદદરૂપ થતું નથી. આપણા સમાજમાં કારકિર્દી પસંદ કરવાની બાબતમાં દેખાડેખી, અનુકરણ અને અવાસ્તવિક આકાંક્ષાઓ વધુ પ્રભાવી છે, એવું અનુભવે જાણવા મળ્યું છે. ભારતીય મનોવિજ્ઞાન અનુસાર મનની સ્થિરતા એ જ એની મજબૂતીનો પાયો છે, ને મનની સ્થિરતા, બુદ્ધિની તેજસ્વિતા એટલે કે વિચારોની સ્પષ્ટતાનો સાથ મળે તો મજબૂત કારકિર્દી રચાવાના સંજોગો પેદા થાય. તમારા જ્ઞાનની વૃદ્ધિ થાય તેમજ તમારા ભાવિ કારકિર્દી-વ્યવસાયનું આયોજન કેવી રીતે કરી શકાય તે માટે સૌ પ્રથમ તો તમારે self-understanding વિશે વધુ ને વધુ જાણવું જોઈએ. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ શોધવા પ્રયત્ન કરો.

- કયા પ્રકારનું કામ અને પ્રવૃત્તિ તમને વધારે ગમે છે?
- કયા વિષયોમાં તમે સારા ગુણ મેળવી શકો છો ? જેમ જેમ તમે આવા પ્રશ્નોના ઉત્તર મેળવતા જશો તેમ તેમ તમને તમારા પોતાના વિશેના ખ્યાલો સ્પષ્ટ થતા જશે. વ્યવસાય પસંદ કરતાં પહેલાં તમારે તમારી અભિયોગ્યતા, રસવૃત્તિ અને શારીરિક તેમજ માનસિક શક્તિઓનો પરિચય કેળવવો પડશે. તમારે એ પણ ધ્યાન રાખવું જોઈએ કે રસ અને શક્તિઓ એક બીજા સાથે

સંકળાયેલાં છે. આપણને જેમાં રસ હોય તેવી જ પ્રવૃત્તિ આપણે કરવાના અને આવી પ્રવૃત્તિ આપણે સારી રીતે કરવાના એ નિર્વિવાદ છે. જે પ્રવૃત્તિઓ આપણે સારી રીતે કરી શકતા હોઈએ અને જેમાં આપણને સફળતા મળે અને જેનાથી આપણને સંતોષ પ્રાપ્ત થાય તેવી પ્રવૃત્તિઓ આપણને વધારે ગમવાની. આમ છતાં દરેક કારકિર્દી-વ્યવસાયનું કે જે સફળતાપૂર્વક પાર પાડી શકાય એમાં અમુક કક્ષાની શક્તિ અને બુદ્ધિની અનિવાર્ય હોય છે. દા.ત. સફળ ચિત્રકાર બનવા માટે તમારે સૌંદર્યની કદર કરવાની શક્તિ તેમજ કળામાં ઊંડો રસ ધરાવી ખરા કળા ઉપાસકની શક્તિઓ ખીલવવી જોઈએ. તમારી શક્તિઓ કઈ કઈ છે અને તે કેવી રીતે ખીલવી શકાય તે જાણવા માટે તમારે બુદ્ધિ કસોટી કે વલણ કસોટીઓ જેવી માનસ-માપન કસોટીઓ આપવી જોઈએ. આ બાબતમાં તમે પરીક્ષામાં મેળવેલા ગુણ તથા તમારા શિક્ષકનો તમારી શક્તિઓ વિશેનો અભિપ્રાય પણ ગણનાપાત્ર હોઈ શકે. તમારાં માતા-પિતા તમને ઘણી સારી રીતે ઓળખે છે. તે તમારી ખાસિયતો, વિશેષ શક્તિઓ અને ગમા-અણગમાની બાબતો જાણે છે. કારકિર્દી આયોજનના કાર્યક્રમમાં તેમના અભિપ્રાય અને સૂચનો અગત્યનાં છે. જેમ જેમ તમે કારકિર્દીના આયોજનના કાર્યમાં પ્રગતિ કરો તેમ તેમ આગળના શિક્ષણની તથા વ્યવસાયની દુનિયાની માહિતી પ્રાપ્ત કરતા જાઓ.

એક વિદ્યાર્થીનીને કારકિર્દી પસંદગી બાબતે પૂછતાં કહ્યું કે કમ્પ્યુટર એને ખૂબ જ પસંદ છે. મેં પૂછ્યું કે તમને ગણિતમાં તો રસ ખરો ને? કેમ કે “કમ્પ્યુટર એ ગણિતનું બાળક છે.” તો એ વિદ્યાર્થીનીએ સ્પષ્ટ ના પાડતાં કહ્યું કે, “ગણિત તો મને જરાય ગમતું નથી.” હવે, અહીં મુદ્દો એ છે કે કમ્પ્યુટર ક્ષેત્રના કોઈ પણ વિભાગ-હાર્ડવેર, સોફ્ટવેર, નેટવર્કિંગ, એપ્લિકેશન કે પ્રોગ્રામિંગ જેવાં ભિન્ન ક્ષેત્રોમાં કામ કરવું હશે તો લોજિક વિના-ગાણિતિક પ્રક્રિયા સમજ્યા વિના આગળ વધી

શકાશે નહીં.

વ્યવસાય જગતનો પરિચય- કારકિર્દીની વિપુલ તકોમાં પ્રગતિની શક્યતાઓ, પ્રવેશ યોગ્યતા, પોતાની વ્યક્તિગત સંભાવનાઓ અને પસંદગીની કારકિર્દી સાથેના અનુબંધની સમજ સાથે વ્યવસાય જગતનો પરિચય કેળવવો જોઈએ.

- કારકિર્દીનું આયોજન સમયસર---વાસ્તવિક--- અભ્યાસ પસંદ--- આગળ અભ્યાસની તકો/ કારકિર્દીની તકો
- તમે જે બનવા માગો છો અને તમે જે અભ્યાસ પસંદ કરો છો. એ એકબીજાને બંધબેસતું છે?
- અભ્યાસકાળ દરમિયાન વ્યવસાય જગતનો પરિચય કેળવતા રહો, જે તે ક્ષેત્રમાં કામ કરતા નિષ્ણાતોને મળો.
- નોકરી માટે કોઈ સ્પર્ધાત્મક ભરતી પરીક્ષા આપવા માગતા હો તો તે માટેની તૈયારી આજથી જ શરૂ કરી દો. દૈનિકપત્રો, સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાને લગતાં સામયિકો વગેરે વાંચવાની ટેવ કેળવો.
- કારકિર્દીનું આયોજન કરતી વખતે ફક્ત એક જ અભ્યાસક્રમ કે એક જ વ્યવસાયનો વિચાર ન કરશો. અન્ય વૈકલ્પિક અભ્યાસક્રમ તથા વ્યવસાયો પસંદગીના ક્રમમાં વિચારી રાખો.

- જરૂર જણાય તો કેરિયર કાઉન્સિલરની સલાહ લો. ભાવિ કારકિર્દી-વ્યવસાયનું આયોજન કરવાની જવાબદારી વ્યક્તિની પોતાની છે, પણ તેમાં માતા-પિતા, મિત્રો, શિક્ષકો અને સલાહકારોની મદદ લઈ શકાય છે. તમે પસંદ કરેલો માર્ગ કોઈ કારણોસર તમારે બદલવો પણ પડે. આનો અર્થ એ કે તમારે નવા પ્રકારની તાલીમ લેવી રહી અને એક પ્રકારનું કાર્યક્ષેત્ર પસંદ કર્યા પછી વખતોવખત તેમાં રહેલા કામ સાથે તમારે અનુકૂલન સાધવું પડશે. ઊંચા હોદ્દા કે પાયરીએ પહોંચવા માટે તમારી શૈક્ષણિક લાયકાત વધારવા માટે પણ વિચારવું પડશે. અથવા એ જ કાર્યક્ષેત્રમાં બીજું કોઈ કામ પસંદ કરવું પડે. વ્યાવસાયિક જીવનમાં આ પ્રકારના પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થતા રહેવાના જ. પ્રસંગોપાત્ત મદદ મેળવવા બીજા તરફ તમારે જોવું પડે પણ વ્યવસાયી જગતમાં તથા તમારા રોજિંદા જીવનમાં વધારે સારું અનુકૂલન પ્રાપ્ત કરવાની પ્રક્રિયા તમારે જાતે જ કરવાની છે તે ભૂલશો નહિ.

વ્યવસાયી માર્ગદર્શન સંસ્થા
રાયખડ, અમદાવાદ.
મો. ૮૦૦૦૮૧૫૨૩૨

– ધર્મિષ્ઠા એમ. ગુર્જર

અત્યાર સુધી આપે કરેલ અભ્યાસમાં મતલબ કે ધોરણ ૧ થી ૯ સુધી આગળના ધોરણમાં પ્રવેશ મેળવવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન હતો, પરંતુ ધોરણ-૧૦ પાસ કર્યા બાદ કારકિર્દીના ઘડતર માટે ઘણા વિકલ્પો રહેલા છે. આ વિકલ્પોમાંથી કયો વિકલ્પ પસંદ કરવો તેની મૂંઝવણ આપને થતી જ હશે. આ મૂંઝવણનો ઉપાય આપ જ શોધી શકો છો. આપની રસ, રુચિ, ક્ષમતા વગેરેને ધ્યાને લઈ યોગ્ય વિકલ્પો પસંદ કરીને ઉજ્જવળ ભવિષ્યનું ઘડતર કરવું શક્ય છે. ઉજ્જવળ ભવિષ્યના નિર્માણ માટે ધોરણ-૧૦ પછીના વિવિધ વિકલ્પો નીચે મુજબ છે.

ધોરણ-૧૦ પછીના મુખ્ય વિકલ્પો

- ધોરણ ૧૧-૧૨ માં અભ્યાસ
- ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમ
- ITI અભ્યાસક્રમ
- કૃષિ વિષયક અભ્યાસક્રમ
- અન્ય અભ્યાસક્રમો
- સંરક્ષણ દળ ક્ષેત્રે કારકિર્દી

ધોરણ:૧૧-૧૨માં અભ્યાસ :

ધોરણ -૧૦ પાસ કર્યા પછી, ધો. -૧૧ સામાન્ય પ્રવાહમાં પ્રવેશ લઈ શકાય છે. સ્ટાન્ડર્ડ ગણિત સાથે ધોરણ-૧૦ પાસ થયેલા વિદ્યાર્થીઓ ધો. -૧૧ વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં A Group માં અને બેઝિક ગણિત સાથે ધોરણ -૧૦ પાસ થયેલા વિદ્યાર્થીઓ ધો. -૧૧ વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં B Group માં પ્રવેશ મેળવી શકે છે.

ધોરણ-૧૨ સામાન્ય પ્રવાહ પાસ કર્યા બાદ B.A., B.Com. માં સ્નાતક થઈને G.P.S.C., UPSC તથા અન્ય સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ આપી શકાય છે.

ધો.૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહ પાસ કર્યા બાદ NEET, GUJ-CAT જેવી પ્રવેશ પરીક્ષામાં ઉચ્ચ સ્કોર પ્રાપ્ત કરી મેડિકલ, ઈજનેરી, ફાર્મસી તેમજ બી.એસસી. માં સ્નાતક થઈને G.P.S.C., UPSC તથા અન્ય સ્પર્ધાત્મક

પરીક્ષાઓ આપી શકાય છે.

ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમો :

ધોરણ-૧૦ પછીના વ્યવસાયિક અભ્યાસક્રમોમાં ડિપ્લોમા એન્જિનિયરિંગ મોખરે છે. ડિપ્લોમા સરકારી કોલેજમાં અને સ્વનિર્ભર કોલેજોમાં રેગ્યુલર અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે. જેમાં અંદાજિત ૩૧ જેટલા અભ્યાસક્રમો છે જ્યારે ડિસ્ટન્સ લર્નિંગ મોડ સિવિલ ઇલેક્ટ્રિકલ અને મિકેનિકલ અભ્યાસક્રમોમાં જ ઉપલબ્ધ છે.

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક કરો :

(ACPC) એડમિશન કમિટી ફોર પ્રોફેશનલ ડિપ્લોમા કોર્સીસ, એડમિશન બિલ્ડિંગ, સરકારી પોલિટેકનિક, પાંજરાપોળ પાસે, આંબાવાડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫ અથવા GTU ગાંધીનગર હાઈવે, અમદાવાદ.

- ફાઈન આર્ટ્સ ડિપ્લોમા અને મલ્ટિમીડિયાના અભ્યાસક્રમો :

- ડિઝાઈનનું ફિલ્ડ
- જાહેરાતની દુનિયા
- ફાઈન આર્ટ ડિપ્લોમા
- ડ્રોઈંગ એન્ડ પેઈન્ટિંગ
- સ્કલ્પચર એન્ડ મોડેલિંગ
- એપ્લાઈડ/ કોમર્શિયલ આર્ટ

I.T.I. કક્ષાના અભ્યાસક્રમો :

આજના ટેકનિકલ યુગમાં તાલીમ પામેલા ટેકનિશિયનોની જરૂરિયાત હોય એ સ્વાભાવિક છે. આ પ્રકારની કારકિર્દી ઘડવા માટે I.T.I.નાં અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે. આ અભ્યાસક્રમોને મુખ્યત્વે બે પ્રકારમાં વહેંચી શકાય.

1. N.C.V.T.ના રાષ્ટ્રીય કક્ષાના અભ્યાસક્રમો.
2. G.C.V.T. પેટર્નના રાજ્ય કક્ષાના અભ્યાસક્રમો
ઉપરોક્ત અભ્યાસક્રમો પૈકી N.C.V.T. પેટર્નની અભ્યાસક્રમ સફળતાપૂર્વક પાસ કરનારને સ્ટેટ સર્ટિફિકેટ

આપવામાં આવે છે. અત્યારે આપણા રાજ્યમાં દરેક તાલુકા મથકે I.T.I. ની સંસ્થા છે. સરકારી અને ગ્રાન્ટેડ સંસ્થાઓ છે. આ I.T.I. સંસ્થાઓ ઘણા લાંબા અને ટૂંકા ગાળાના અભ્યાસક્રમો ચાલે છે. સરકારી ધારા-ધોરણ મુજબ તેમાં પ્રવેશ અપાય છે. I.T.I.માં લગભગ ૧૨૫

પ્રકારના કોર્સ ચાલે છે. રોજગાર મેળવવા માગતા યુવાનો માટે I.T.I. આશીર્વાદરૂપ છે.

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક કરો. રોજગાર તાલીમ નિયામકશ્રીની કચેરી, ૧-૩ ડો. જીવરાજ મહેતા ભવન, સેક્ટર-૧૦ ગાંધીનગર. www.talimrojgar.org/
www.itiadmission.guj.nic.in

ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમો :	સર્ટિફિકેટ અભ્યાસક્રમો
ભારત કૃષિપ્રધાન દેશ હોવાથી કૃષિ અને પશુપાલન સૌથી વધારે મહત્વ ધરાવે છે. પશુપાલન ક્ષેત્રે તો ગુજરાત કદાચ સૌથી મોખરે છે. ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમો - કૃષિ ડિપ્લોમા - બાગાયત ડિપ્લોમા - કૃષિ ઇજનેરી - કૃષિ સહકાર, બેન્કિંગ અને માર્કેટિંગ - ગૃહ વિજ્ઞાન (બહેનો માટે) - ચિકિત્સા અને પશુપાલન - ન્યુટ્રિશન એન્ડ ડાયટેટિક્સ	- પશુધન નિરીક્ષક તાલીમ - ગૃહવિજ્ઞાન તાલીમ - બેકરી તાલીમ - બેકિંગ ટેકનોલોજી - મરઘાં ઉછેર તાલીમ - ગ્રામ્ય કારીગર તાલીમ - માળી તાલીમ

- કામધેનુ યુનિવર્સિટી- ગાંધીનગર-www.ku_guj.org

- સરદાર પટેલ કૃષિ યુનિવર્સિટી. દાંતીવાડા-
www.sdau.edu.in

- આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી - www.aau.in

- જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી- www.jau.in

- નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી- www.nau.in

સર્ટિફિકેટ અભ્યાસક્રમો :

- **પશુધન નિરીક્ષક :** (લાઇવ સ્ટોક ઈન્સ્પેક્ટર)
લાયકાત - ધોરણ-૧૦ પાસ અંગ્રેજી સાથે. ખેડૂત પુત્રને ૫ ટકા વેઈટેજ આપવામાં આવે છે.

- **ગૃહવિજ્ઞાન તાલીમ :**
ધોરણ-૧૦ પાસ. બે વર્ષનો પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ.

- **બેકરી તાલીમ :**
ધોરણ-૧૦ પાસ. બેકરી સંસ્થામાંથી બે વર્ષનો બેકરી ઉદ્યોગનો અનુભવ ધરાવનાર માટે ધોરણ-૯ પાસ. ઉંમર-૧૫ થી ૩૫ વર્ષ

મુદત : ૨૦ અઠવાડિયાનો કોર્સ

- **બેકિંગ ટેકનોલોજી :**

મુદત : ૨૦ અઠવાડિયાં (૨૫ બેઠકો)

પ્રવેશ લાયકાત : ધોરણ-૧૦ પાસ

- **મરઘા ઉછેર તાલીમ :** ધોરણ-૭ પાસ

મુદત : ૧૦ અઠવાડિયાનો કોર્સ

- **ગ્રામ્ય કારીગર તાલીમ :** ધોરણ-૭ પાસ

મુદત - ૯ માસ

ખેતીવાડીમાં વપરાતાં ઓજારો બનાવવાં, રીપેર કરવા અંગેનો ધંધો શરૂ કરી સ્વરોજગારી મેળવી શકાય છે.

- **માળી તાલીમ :** ધોરણ-૭ પાસ

મુદત : ૯ માસનો પ્રમાણપત્ર કોર્સ

બાગ-બગીચા, ફાર્મ તેમજ પાર્કમાં સુપરવાઈઝરની જોબ મળે. ઈચ્છુક સ્વતંત્ર કામ કરી શકાય છે.

ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમો :

અંગ્રેજી વિષય સાથે ધોરણ-૧૦ પાસ. અથવા માન્ય સમકક્ષ બોર્ડની પરીક્ષા સાથે પાસ કરેલ હોય

તેવા ઉમેદવારો આ કોર્સ માટે અરજી કરી શકે છે.

- કૃષિ ડિપ્લોમા : અંગ્રેજી વિષય સાથે ધોરણ-૧૦ પાસ
મુદત : ૩ વર્ષ (૯ સેમેસ્ટર)
- બાગાયત ડિપ્લોમા : ધોરણ-૧૦ પાસ
મુદત : ૩ વર્ષ (૯ સેમેસ્ટર)
- કૃષિ ઈજનેરી : ધોરણ-૧૦ પાસ
મુદત : ૩ વર્ષ (૯ સેમેસ્ટર)
- ગૃહ વિજ્ઞાન ડિપ્લોમા (બહેનો માટે)
અંગ્રેજી વિષય સાથે ધોરણ-૧૦ પાસ
મુદત : ૩ વર્ષ (૯ સેમેસ્ટર)
- ચિકિત્સા અને પશુપાલન :
અંગ્રેજી વિષય સાથે ધોરણ-૧૦ પાસ
મુદત : ૩ વર્ષ (૯ સેમેસ્ટર)

સ્વરોજગારીની તકો :

કૃષિક્ષેત્રે નિપુણ ઉમેદવારો પોતાની આવડત, કુશળતા અને અનુભવના આધારે ખેતીવાડી ક્ષેત્રે સ્વ-રોજગારી ઊભી કરી શકે છે. જેવી કે, જંતુનાશક દવાઓ બનાવવી અને ખેતીવાડીમાં વપરાતાં ઓજારો બનાવવાં તેમજ જથ્થાબંધ અને છૂટક વેચાણ કરી સ્વ-રોજગારી ઊભી કરી શકે છે. વેટરનરી તથા ડેરી ઉદ્યોગ શરૂ કરીને સ્વ-રોજગારી મેળવી શકે છે.

ગુજરાતમાં કૃષિ ક્ષેત્રે મળતા અભ્યાસક્રમોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલો છે. જે અંગે વધુ વિગતો તેમજ અદ્યતન માહિતી માટે જે-તે કૃષિ યુનિવર્સિટીનો સંપર્ક સાધવા વિનંતી.

IGNOU (ઈન્દિરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટી)ના અભ્યાસક્રમો :

ઈન્દિરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટીમાં સર્ટિફિકેટ તેમજ અન્ય અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે. આ અભ્યાસક્રમોનું માધ્યમ હિંદી અથવા અંગ્રેજી રહે છે.

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક કરો.

S.G. હાઈવે, છારોડી-અમદાવાદ

વેબસાઈટ - www.ignou.ac.in

BAOU (ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી)ના અભ્યાસક્રમો :

ધોરણ-૧૦ પછી જે વિદ્યાર્થીઓએ ધોરણ-૧૧

તેમજ ૧૨ની પરીક્ષા આપી શક્યા નથી અથવા અભ્યાસ છોડી દીધેલ હોય તેવા વિદ્યાર્થીઓ જો વધુ અભ્યાસ કરવા માગતા હોય તે વિદ્યાર્થીઓએ BPEની પરીક્ષા પાસ કરી ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર યુનિવર્સિટીમાં સીધો સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવી શકે છે. આ ઉપરાંત અન્ય અભ્યાસક્રમો પણ ઉપલબ્ધ છે.

માહિતી માટે સંપર્ક કરો.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
નિરમા યુનિવર્સિટીની બાજુમાં, S.G. હાઈવે,
છારોડી-અમદાવાદ

વેબસાઈટ : www.baou.org

ઈન્ડો-જર્મન ટૂલ રૂમના જોબ ઓરિએન્ટેડ કોર્સ

ઈન્ડો-જર્મન ટૂલરૂમ નામની સંસ્થા અમદાવાદમાં વટવા જી.આઈ.ડી.સી. ખાતે આવેલ છે. ભારત સરકારની Ministry of Small. ISO 9001-2000 સર્ટિફાઈડ ટ્રેનિંગ સેન્ટર છે. આ સંસ્થાના પ્રોફેશનલ અભ્યાસક્રમોની Industryમાં ડિમાન્ડ સારી છે. Indo-German Tool Room-IGTR ખાતે ઉપલબ્ધ છે.

- ડિપ્લોમા ઈન ટૂલ રૂમ એન્ડ ડાયમેકિંગ - DMT
- સર્ટિફિકેટ ઈન ટૂલરૂમ એન્ડ ડાયમેકિંગ
- પોસ્ટ ડિપ્લોમા ઈન CAD/CAM વગેરે અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

મુદત : ૩ માસથી ૪ વર્ષ- કોર્સ મુજબ ફુલ ટાઈમ વધુ માહિતી માટે સંપર્ક કરો.

ઈન્ડો-જર્મન ટૂલ રૂમ, ૫૦૦૩, ફેઝ-૪, GIDC-અમદાવાદ

સાઈટ www.Igtrahd.com

અન્ય અભ્યાસક્રમો

ડી-ફાર્મસી(આયુર્વેદ)

મુદત : બે વર્ષ

સંસ્થા : IPS (Institute of Pharmasutical Science)

C/o ગુજરાત આયુર્વેદિક યુનિવર્સિટી, એ.કે. જમાલ બિલ્ડિંગ,

ગુરુ નાનક રોડ, જામનગર.

વેબસાઈટ : ayurveduniversity.com

ફીમેલ હેલ્થ વર્કર :

વિવિધ જિલ્લાઓમાં આવેલી જિલ્લા પંચાયત હેઠળની સરકારી હોસ્પિટલોમાં ફીમેલ હેલ્થ વર્કરનો અભ્યાસ ચાલતો હોય છે.

મુદત : 18 માસ, વય : 25થી 35 વર્ષની બહેનો માટે.

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક કરો.

આ અંગે જિલ્લા પંચાયત દ્વારા જાહેરાત બહાર પાડવામાં આવે છે. આ માટે જિલ્લાના મુખ્ય આરોગ્ય અધિકારી જિલ્લા પંચાયતનો સંપર્ક કરવો.

આયુર્વેદ કમ્પાઉન્ડર :

સંસ્કૃત વિષય સાથે ધોરણ -10 પાસ.

મુદત : એક વર્ષ

વય : 16થી 23 વર્ષ

સરકારી આયુર્વેદ મહાવિદ્યાલય, આજવા રોડ, વડોદરા.

સેનેટરી ઈન્સ્પેક્ટર ડિપ્લોમા :

સેનેટરી ઈન્સ્પેક્ટર ડિપ્લોમા ઓલ ઈન્ડિયા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ લોકલ સેલ્ફ ગવર્નમેન્ટ (IsG) રાજકોટ, સુરત, વડોદરા, અમદાવાદ ખાતે સેનેટરી ઈન્સ્પેક્ટર ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમ ચાલે છે.

ધોરણ-10 પાસ, મુદત - 18 માસ

સંસ્થા : ઓલ ઈન્ડિયા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સેલ્ફ ગવર્નમેન્ટ,

બરફીવાલા ભવન, કામા હોટેલની સામે, ખાનપુર, અમદાવાદ.

વેબસાઇટ : www.aiilsg.org

ફાયરમેન કોર્સ :

ધોરણ : 10 પાસ

મુદત : 1 વર્ષ

જે ઉમેદવારે સાહસિક વૃત્તિ, શારીરિક ક્ષમતા અને રોમાચંક કારકિર્દી બનાવવી હોય તેવા લોકો આ અભ્યાસક્રમ પસંદ કરે છે.

સંસ્થા : ગુજરાત સરકારના શ્રમ અને રોજગાર વિભાગ દ્વારા G.C.V.T. માન્ય ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા.

વેબસાઇટ : www.talimrojgar.org/
www.itiadmission.gujnic.in

રોજગારીની તકો : સરકારી ક્ષેત્રોમાં, મ્યુનિસિપાલિટી તેમજ જિલ્લા અને તાલુકા પંચાયતનાં ફાયર સ્ટેશન, સંરક્ષણ ક્ષેત્રે, રેલવે, એરપોર્ટ, જીઈબી વગેરેમાં નોકરીની સારી તકો છે.

સંરક્ષણદળ : ભારતીય ભૂમિદળમાં જોડાવવાની પ્રવેશ પરીક્ષાઓ સુવર્ણ તક પૂરી પાડે છે. આ ભરતી પ્રક્રિયા ગુજરાતમાં લશ્કરી ભરતી કાર્યાલય દ્વારા જિલ્લા અથવા તાલુકા મથકોએ થાય છે. તેમાં જિલ્લાની રોજગાર કચેરીઓ મદદરૂપ બને છે.

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક કરો :

1. આર્મી રિક્રુટમેન્ટ કચેરી, કેમ્પના હનુમાન મંદિરની સામે, કેન્ટોન્મેન્ટ, ડફનાળા, શાહીબાગ, અમદાવાદ.
2. આર્મી રિક્રુટમેન્ટ કાર્યાલય, સેનેટોરિયમ પાસે, જી.જી. હોસ્પિટલ રોડ, જામનગર.

વેબસાઇટ : www.joinindianarmy.nic.in

વિવિધ જગ્યાઓ માટે યુવાનોની ભરતી :

1. સોલ્જર જનરલ ડ્યૂટી,

ધોરણ - 10 પાસ, સોલ્જર ટેકનિકલ અને નર્સિંગ આસિસ્ટન્ટ

ધોરણ -10 પાસ, ગણિત, વિજ્ઞાન, અંગ્રેજી સાથે,

2. સોલ્જર (ટ્રેડ્સ મેન) :

લાયકાત : નોન મેટ્રિક

ઈન્ડિયન એર ફોર્સ :

ઈન્ડિયન એર ફોર્સમાં એરમેન ઈન ગ્રાઈવર મિકેનિકલ ટ્રાન્સપોર્ટ (MTD) ટ્રેડ, એરમેન નોન ટેકનિકલ ટ્રેડ વગેરેની પ્રવેશ પરીક્ષાઓ તેમજ ભરતી પ્રક્રિયા ગુજરાતમાં લશ્કરી ભરતી કાર્યાલય દ્વારા જિલ્લા અથવા તાલુકા મથકોએ થાય છે. તેમાં જિલ્લાની

રોજગાર કચેરીઓ મદદરૂપ બને છે. તેથી જે-તે જિલ્લામાં આ કચેરીનો સંપર્ક કરવાથી માહિતી માર્ગદર્શન મળે છે.

સંપર્કસ્થાન : એરમેન ભરતી કાર્યાલય (પશ્ચિમ વિભાગ) મુંબઈ

કમાન્ડિંગ ઓફિસર - 6 એરમેન સિલેક્શન સેન્ટર,
કોટન ગ્રીન એરફોર્સ સ્ટેશન,

મુંબઈ - 400033, ફોન : (022) 23714982
(એક્ષટેન્શન 316)

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક www.airmenselection.gov.in

ઈન્ડિયન નેવીમાં સેઈલર

ભારતીય નૌકા દળમાં સેઈલરનું સ્થાન મહત્વનું છે. નૌકા દળની મશીનરી, શાસ્ત્રો, વીજાણુ સેન્સર્સ અને જહાજ પરનાં સાધનોને કાર્યાન્વિત કરવાની અને યોગ્ય રીતે જાળવવાનું કાર્ય સેઈલર દ્વારા થાય છે. વળી નાવિકોને નૌકાદળમાંથી છૂટા કરતાં પહેલાં તેમને પ્રિ-લીલીઝ અભ્યાસ દ્વારા નાગરિક જીવનમાં ગોઠવાઈ શકે તેની તાલીમ પણ આપવામાં આવે છે. ફક્ત અપરિણિત ભારતીય પુરુષ નાગરિક જ અરજીપાત્ર છે.

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક કરો :

ઈન્ડિયન નેવી, C/o વાલસુરા, જામનગર

વેબસાઈટ www.indiannavy.nic.in

સંરક્ષણ દળ ક્ષેત્રે ભરતી અને તાલીમ માટે સંબંધિત ક્ષેત્રની વેબસાઈટ, રોજગાર સમાચાર, એમ્પ્લોયમેન્ટ ન્યૂઝ, વર્તમાનપત્રો વગેરેમાં લાયકાત, વય અને ફિઝિકલ ટેસ્ટ અંગેની વિગતે માહિતી આવે છે.

રેલવે રિક્રુટમેન્ટ બોર્ડ : રેલવે સુરક્ષા દળમાં વોટર કેરિયર, સફાઈવાળા, માળી, ધોબી, દરજી, મોચી જેવા ગૌણ કર્મચારીઓની ભરતી પણ થાય છે. આ પદો માટે ઓછામાં ઓછી શૈક્ષણિક લાયકાત ધોરણ-8 પાસ છે અને વયમર્યાદા 18 થી 25 વર્ષ છે. ફીઝીકલ ફિટનેસ ટેસ્ટ તથા લેખિત કસોટી અને મૌખિક કસોટીમાં પાસ થવું ફરજિયાત છે.

રેલવેમાં ગ્રૂપ ડી પોસ્ટ અંતર્ગત ગેંગમેન, ટ્રેકમેન, ખલાસી, પ્લેટફોર્મ પોર્ટર, પાર્સલ પોર્ટર, સફાઈવાલા જેવી પોસ્ટ પર પણ ભરતી થાય છે. લેખિત પરીક્ષા અને શારીરિક ક્ષમતા કસોટી ફરજિયાત છે.

વિદ્યાર્થીમિત્રો ! ધો. 10 પછી ઉપરોક્ત યોગ્ય અભ્યાસક્રમ પસંદ કરીને સફળતાનાં શિખર સર કરી શકાય છે.

નોંધ : પ્રસ્તુત લેખમાં આપેલ વિગતો જાણકારી અને દિશાસૂચન માટે છે. તેને આખરી ન ગણતાં ચોક્કસ અને આખરી માહિતી માટે જે-તે સંસ્થાનો સંપર્ક સાધવો તેમજ પ્રવેશ ફોર્મ સાથે અપાતી માહિતી પુસ્તિકા તથા ફોર્મ સાથેની સૂચનાનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે.

મદદનીશ વ્યવસાયી માર્ગદર્શન સંસ્થા,
રાયખડ, અમદાવાદ. મો. ૯૯૭૮૧૩૬૩૬૯

3

મુખ્યમંત્રી એપ્રેન્ટીસશીપ તાલીમ યોજના : કારકિર્દી ઘડતરનો પ્રત્યક્ષ તાલીમી અનુભવ

– બેલા મહેતા

કોઈ પણ રાષ્ટ્રના ઔદ્યોગિક વિકાસ માટે માનવ સંસાધનનો વિકાસ અત્યંત મહત્વનો હોય છે. આવડત કે હુમ્મરમાં સુધાર એ માનવ સંસાધનનું મહત્વનું અંગ છે. માત્ર સંસ્થામાં પ્રાપ્ત થતી તાલીમ કૌશલ્ય મેળવવા માટે પૂરતી નથી હોતી, પરંતુ તેના માટે કાર્યના સ્થળે પ્રત્યક્ષ તાલીમની જરૂર મહત્વની હોય છે. ઉદ્યોગોને કુશળ માનવશક્તિ પૂરી પાડવાની જરૂરિયાતને પહોંચી વળવાના આશય સાથે ઉદ્યોગો પાસે ઉપલબ્ધ સગવડોનો મહત્તમ ઉપયોગ કરીને પ્રત્યક્ષ તાલીમ મળી રહે તે માટે એપ્રેન્ટીસ અધિનિયમ ૧૯૬૧ બાદ અનુક્રમે વર્ષ-૧૯૭૩, ૧૯૮૬, ૨૦૧૪ અને ૨૦૧૯માં જરૂરી સુધારા કરાયા અને ગ્રેજ્યુએટસ, ટેકનિશિયન (વોકેશનલ) અને વૈકલ્પિક ટ્રેડ એપ્રેન્ટીસોને પણ એપ્રેન્ટીસશીપ તાલીમ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા.

ગુજરાતમાં ઔદ્યોગિક તેમજ સેવાકીય ક્ષેત્રના વિકાસને ધ્યાનમાં લઈ એપ્રેન્ટીસ કાયદાની જોગવાઈ પ્રમાણે એપ્રેન્ટીસ રોકતા ઔદ્યોગિક એકમો જેવા

કે ફેક્ટરી, બેન્કિંગ, ફાયનાન્સ સર્વિસ, ઈન્સ્યોરન્સ, લોજીસ્ટીક, હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ, હોસ્પિટલ, ટુરીઝમ, સિક્યોરિટી, વિવિધ શાળા, કોલેજ, સંસ્થાઓ, યુનિવર્સિટી, નગરપાલિકા, મહાનગરપાલિકા વગેરે વ્યવસાયોમાં કુલ માનવબળના ૨.૫% થી ૧૫%ની મર્યાદામાં એપ્રેન્ટીસોનું એન્ગેજમેન્ટ કરી તાલીમબદ્ધ કરવા ભારત સરકાર દ્વારા આપવામાં આવતા પ્રોત્સાહન આપવાની બાબત વિચારણા હેઠળ હતી.

ભારત સરકાર દ્વારા ‘નેશનલ એપ્રેન્ટીસ પ્રમોશન સ્કીમ’ (NAPS) ના માધ્યમથી એપ્રેન્ટીસોની ભરતી કરતા એકમો માટે પ્રોત્સાહન યોજના ઓગસ્ટ-૨૦૧૬થી અમલી છે. આ ઉપરાંત ‘મુખ્યમંત્રી એપ્રેન્ટીસ યોજના’ અન્વયે એપ્રેન્ટીસ અધિનિયમ-૧૯૬૧ની જોગવાઈ અંતર્ગત એપ્રેન્ટીસની શૈક્ષણિક લાયકાત અનુસાર સૂચવ્યા મુજબ પ્રોત્સાહન એપ્રેન્ટીસ રોકતા એકમોને પ્રોત્સાહન રૂપે આપવામાં આવે છે.

ક્રમ	એપ્રેન્ટીસ ઉમેદવારની શૈક્ષણિક લાયકાત	કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ટ્રેડ એપ્રેન્ટીસ માટે NAPS યોજના દ્વારા પ્રતિમાસ મળવાપાત્ર પ્રોત્સાહનની રકમ	રાજ્ય સરકાર દ્વારા MATS યોજના દ્વારા પ્રતિમાસ મળવાપાત્ર પ્રોત્સાહનની રકમ	કુલ પ્રતિમાસ મળવાપાત્ર પ્રોત્સાહનની રકમ
૧	સ્કૂલ પાસ આઉટ (ધો.૫ થી ધો.૧૨ પાસ)	રૂ.૧૫૦૦/-	રૂ.૧૫૦૦/-	રૂ.૩૦૦૦/-
૨	ડિપ્લોમા પાસે	રૂ.૧૫૦૦/-	રૂ.૨૦૦૦/-	રૂ.૩૫૦૦/-
૩	ગ્રેજ્યુએટ કે તેથી વધુ લાયકાત	રૂ. ૧૫૦૦/-	રૂ.૩૦૦૦/-	રૂ.૪૫૦૦/-

● ફેશર એપ્રેન્ટીસ ઉમેદવાર માટે બેઝીક તાલીમના મહિના માટે પ્રોત્સાહનની રકમ મળવાપાત્ર રહેશે નહિ.

● પ્રવેશ પ્રક્રિયા : એપ્રેન્ટીસ રોકતા એકમોએ પોર્ટલ <https://www.apprenticeshipindia.gov.in/in> પર એકમ અને તાલીમાર્થીઓનું રજિસ્ટ્રેશન કરવાનું રહે છે.

● ફેશર તાલીમાર્થી ઉમેદવાર(ટેકનિકલ લાયકાત વગરના ધો.૮, ધો.૧૦ કે ધો.૧૨ પાસ ઉમેદવારો) રોકતા એકમોએ ઉપરોક્ત વેબસાઈટ ઉપર બેઝીક ટ્રેનીંગ પ્રોવાઈડર (BTP) તરીકે રજિસ્ટ્રેશન કરવાનું રહે છે અને ટેકનિકલ લાયકાત વગરના ફેશર ઉમેદવારોને બેઝીક ટ્રેનીંગ આપવાની રહેશે.

- નજીકની આઈ.ટી.આઈ. ખાતે રજીસ્ટ્રેશન કરવાની વ્યવસ્થા ઉપલબ્ધ છે.

એપ્રેન્ટીસને મળવાપાત્ર સ્ટાઇપેન્ડ

- એપ્રેન્ટીસ પાસેથી કોઈ પણ પ્રકારની તાલીમી ફી લેવામાં આવતી નથી.

- તાલીમની સાથેસાથ એપ્રેન્ટીસોને એકમ દ્વારા હાલના પ્રવર્તમાન નિયમો મુજબ લઘુત્તમ સ્ટાઇપેન્ડ તરીકે આપવામાં આવે છે.

- આ ઉપરાંત એકમો સ્વેચ્છાએ ઉપરોક્ત રકમ કરતા વધુ રકમનું સ્ટાઇપેન્ડ આપી શકે છે.

પરિક્ષા પ્રમાણપત્ર

- તાલીમનો નિયત સમય પૂર્ણ થયા બાદ વ્યવસાયિક ધંધાની તાલીમ માટેની રાષ્ટ્રીય કાઉન્સિલ તરફથી વર્ષમાં બે વાર એપ્રિલ અને ઓક્ટોબરના અંત ભાગમાં અખિલ ભારતીય વ્યવસાય કસોટીનું આયોજન કરવામાં આવે છે. પ્રેક્ટીકલ અને એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઈંગની પરીક્ષા એકમો એ પોતે જ યોજવાની હોય છે.

- સફળ થયેલા એપ્રેન્ટીસોને જે તે વ્યવસાયનું રાષ્ટ્રીય પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે. આ પ્રમાણપત્ર ભારત સરકારના સાહસો જેવાકે રેલ્વે, ઓ.એન.જી.સી. વગેરેમાં કાયમી સેવા માટે પણ માન્ય છે.

- કોઈપણ એપ્રેન્ટીસ રોકવા ઈચ્છુક એકમો નજીકની આઈ.ટી.આઈ. જિલ્લા રોજગાર કચેરીનો સંપર્ક કરી જરૂરી માર્ગદર્શન મેળવી શકે છે.

તાજેતરમાં એપ્રેન્ટીસશીપ નિયમો, 1992માં વર્ષ ૨૦૧૯ દરમિયાન કરવામાં આવેલા મુખ્ય સુધારાઓ

- 4 થી વધુ મેન પાવર ધરાવતા એકમો

એપ્રેન્ટીસની ભરતી કરી શકે છે.

- 30 થી વધુ મેન પાવર ધરાવતા એકમોએ એપ્રેન્ટીસની ભરતી કરવી ફરજિયાત છે.

- ઓછામાં ઓછા 5% ફેશર અને સ્કીલ સર્ટી હોલ્ડર એપ્રેન્ટીસની ભરતી સાથે કોન્ટ્રાક્ટ સહિતના કુલ મેનપાવરના 2.5% થી 15% સુધીના બેન્ડમાં એપ્રેન્ટીસની ભરતી કરવી ફરજિયાત છે.

શૈક્ષણિક લાયકાતને આધારે માસિક સ્ટાઇપેન્ડનો દર

1. સ્કૂલ પાસ આઉટ (ધો.-૫ થી ધો.-૮ પાસ) રૂ. ૫૦૦૦/-
2. સ્કૂલ પાસ આઉટ (ધો.૧૦ પાસ) રૂ.૬૦૦૦/-
3. સ્કૂલ પાસ આઉટ (ધો.12 પાસ) રૂ.૭૦૦૦/-
4. NCVT or GCVT સર્ટી હોલ્ડર: રૂ.૭૭૦૦/-, ૮૦૫૦/-
5. સ્નાતક એપ્રેન્ટીસ રૂ.૮૦૦૦/-

ઉલ્લેખનીય છે કે એપ્રેન્ટીસશીપ તાલીમના બીજા અને ત્રીજા વર્ષે નિયત સ્ટાઇપેન્ડની રકમમાં અનુક્રમે ૧૦% અને ૧૫% નો વધારો રહેશે.

તાલીમાર્થી માટેની હિતકર સ્પષ્ટતાઓ

- એપ્રેન્ટીસ એ એક તાલીમાર્થી છે તે કામદાર નથી.
- એપ્રેન્ટીસને મળવા પાત્ર સ્ટાઇપેન્ડ મહિનાની ૧ થી ૧૦ તારીખ સુધીમાં ચૂકવી આપવાનું રહેશે.
- નિયત મળવા પાત્ર સ્ટાઇપેન્ડ રકમ કરતા ઓછી રકમ ચૂકવેલ હશે તો પ્રોત્સાહનની રકમ એકમને મળવાપાત્ર થશે નહિ.
- એપ્રેન્ટીસને મળવા પાત્ર સ્ટાઇપેન્ડમાંથી પ્રોવિડન્ટ ફંડ કે પ્રોફેશનલ ટેક્ષ વગર કોઈપણ જાતની કપાત કરવાની રહેશે નહિ.
- જો કોઈ એપ્રેન્ટીસ તાલીમ સમયગાળા પહેલા અધવચ્ચેથી તાલીમ છોડીને ચાલ્યા જાય તો તેનો કોન્ટ્રાક્ટ ઓનલાઈન ટર્મિનેટ કરવાની પ્રક્રિયા એપ્રેન્ટીસ એડવાઈઝરનો સંપર્ક કરી તુરંત હાથ ધરવી.

બ્લોક નં.૧૯, માહિતી નિયામકની કચેરી,
ડૉ. જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર.
ફોન નં. ૦૭૯-૨૩૨૫૩૪૨૭

૪

ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા ખાતે પ્રાપ્ય અભ્યાસક્રમો

– પ્રશાંતકુમાર કે. ત્રિવેદી

માનનીય પ્રધાનમંત્રીશ્રીના “કૌશલમ્ બલમ્” પ્રકલ્પને સાકાર કરવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા યુવાનો માટે કૌશલ્ય થકી રોજગારના અમૃત મંત્ર સાથે રોજગાર ઈચ્છુકો વ્યવસાયલક્ષી શિક્ષણ મેળવી વ્યવસાયિક કૌશલ્ય હસ્તગત કરી રોજગારીની શ્રેષ્ઠતમ તક પ્રાપ્ત કરે તે માટે રાજ્યભરમાં ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ કાર્યરત કરવામાં આવી છે. રાજ્યમાં ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ મારફતે અપાતી વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ દ્વારા કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરનાર યુવાઓ આજે માત્ર સ્થાનિક કક્ષાએ જ નહીં, પણ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે પણ સારી એવી રોજગારી મેળવી રહ્યાં છે. રાષ્ટ્રીય નવી શિક્ષણ નીતિ અંતર્ગત રોજગારી/સ્વરોજગારી પ્રાપ્ત કરવા માટે વ્યવસાયલક્ષી શિક્ષણ અપનાવવું એ જ શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ છે. રાજ્ય સરકારના શ્રમ, કૌશલ્ય વિકાસ અને રોજગાર વિભાગના નેજા હેઠળ રોજગાર અને તાલીમ ખાતાના નિયંત્રણ હેઠળ રાજ્યના તમામ તાલુકાઓમાં / અંતરિયાળ વિસ્તારો સુધી કાર્યરત સરકારી/ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ (ITI)માં વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ ઉપલબ્ધ કરાવવા માટે વિસ્તૃત અને વ્યાપક તાલીમી સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ છે.

વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ આપવા માટે ભારત સરકારના કૌશલ્યવિકાસ અને ઉદ્યોગ સાહસિકતા મંત્રાલય હસ્તકની ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ ટ્રેનિંગ,

ન્યૂ દિલ્હી (DGT) દ્વારા ઘડાયેલી આ યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ વિવિધ ઉદ્યોગો અને સેવાક્ષેત્રને કુશળ માનવબળ ઉપલબ્ધ કરાવવાનો તેમજ જુદાં જુદાં ક્ષેત્રે વિકસતી જતી ટેકનોલોજી અંગે ઉમેદવારોને તાલીમ આપી, રોજગારી / સ્વરોજગારી મેળવવામાં સહાયભૂત થવાનો છે. કારીગર તાલીમ યોજના હેઠળ નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર વોકેશનલ ટ્રેનિંગ (NCVT) પેટર્નના રાષ્ટ્રીય કક્ષાના વ્યવસાયોનું સંચાલન સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ (ITI), ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ ઔદ્યોગિક તાલીમ કેન્દ્રો (GIA), સરકારી ટેકનિકલ હાઈસ્કૂલો વગેરે દ્વારા થાય છે. ઉપરાંત, આ યોજના તળે રાજ્યકક્ષાના ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓફ વોકેશનલ ટેનિંગ (GCVT/SCVT) પેટર્ન હેઠળના વ્યવસાયોનો પણ સમાવેશ થાય છે.

રોજગાર અને તાલીમ ખાતાના નિયંત્રણ હેઠળની સરકારી ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ સ્વનિર્ભર ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં વિવિધ પ્રકારના રોજગાર / સ્વરોજગારલક્ષી અભ્યાસક્રમોમાં તાલીમ આપવામાં આવે છે, જેની વિગતો નીચે મુજબ છે.

● વ્યવસાયો / અભ્યાસક્રમો પ્રકાર

1. એન.સી.વી.ટી. પેટર્નના વ્યવસાયો
2. જી.સી.વી.ટી. પેટર્નના વ્યવસાયો
3. દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટેના અભ્યાસક્રમો

એન.સી.વી.ટી પેટર્નના NSQF Align અભ્યાસક્રમ						
ક્રમ નં.	ટ્રેડ કોડ	અભ્યાસક્રમનું નામ	NSQF Leved	ન્યુનતમ શૈક્ષણિક લાયકાત	અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર	અભ્યાસક્રમની મુદત
૧	૧૨૪	એટેન્ડન્ટ ઓપરેટર (કિમિકલ પ્લાન્ટ)	૫	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે) અથવા તેને સમકક્ષ	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૨	૧૦૧	ડ્રાફ્ટસમેન (મિકેનિકલ)	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૩	૧૧૪	ઇલેક્ટ્રીશિયન	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૪	૧૨૧	ઇલેક્ટ્રોનિક્સ મિકેનિક	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ

૫	૧૦૪	ફિટર	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૬	૧૧૧૩	ફાઉન્ડ્રીમેન	૪	ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૭	૧૬૮	ઇન્ફોર્મેશન એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી સિસ્ટમ મેન્ટેનન્સ	૫	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે) અથવા તેને સમકક્ષ	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૮	૧૧૦	ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ મિકેનિક	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૯	૧૨૫	ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ મિકેનિક (કમિકલ પ્લાન્ટ)	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૦	૧૫૬	ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન એન્ડ ડેકોરેશન	૪		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૧	૧૨૬	લેબોરેટરી આસિસ્ટન્ટ (કમિકલ પ્લાન્ટ)	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૨	૧૦૬	મશીનિસ્ટ	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૩	૧૦૭	મશીનિસ્ટ (ગ્રાઇન્ડર)			એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૪	૧૨૩	મેન્ટેનન્સ મિકેનિક (કમિકલ પ્લાન્ટ)	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૫	૧૧૮૨	મરીન ફીટર	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૬	૧૩૬	મિકેનિક ટ્રેકટર	૪		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૭	૧૩૫	મિકેનિક ડીઝલ	૪		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૮	૧૧૭	મિકેનિક મોટર (લ્હીકલ)	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૯	૧૦૯	રેફ્રીજરેશન એન્ડ એર કન્ડીશનિંગ	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૨૦	૧૧૭૭	મલ્ટીમીડિયા એનિમેશન એન્ડ સ્પેશિયલ ઇફેક્ટ્સ	૪		ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ અથવા તેને સમકક્ષ	નોન એન્જિનિયરિંગ
૨૧	૧૩૯	પ્લાસ્ટિક પ્રોસેસિંગ ઓપરેટર	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે) અથવા તેને સમકક્ષ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૨૨	૧૦૩	સર્વેયર	૫	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ	
૨૩	૧૧૧	ટુલ એન્ડ ડાઇમેકર (પ્રેસ ટુલ્સ, જિગ્સ એન્ડ ફિક્સચર	૫	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ	
૨૪	૧૦૫	ટર્નર	૫	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ	
૨૫	૧૧૦૬	કોસ્મેટોલોજી	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ અથવા તેને સમકક્ષ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૨૬	૧૪૦	કમ્પ્યુટર ઓપરેટર એન્ડ પ્રોગ્રામિંગ (કોપા)	૪	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ	
૨૭	૧૬૭	ડેસ્ક ટોપ પબ્લિસિંગ ઓપરેટર	૪	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ	
૨૮	૧૦૨	ડ્રાફ્ટસમેન (સિવિલ)	૫	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે) અથવા તેને સમકક્ષ	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ

૨૯	૧૬૦	ડ્રેસ મેકિંગ	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૦	૧૧૦૭	ફેશન ડિઝાઇન એન્ડ ટેકનોલોજી	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૧	૧૭૬	હેલ્થ સેનેટરી ઇન્સ્પેક્ટર	૪		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૨	૧૩૩	પ્લમ્બર	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૩	૧૧૦૮	સુઈંગ ટેકનોલોજી	૪	ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૪	૧૧૧૧	સ્ટેનોગ્રાફર સેક્ટરિયલ આસિસ્ટન્ટ (અંગ્રેજી)	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૫	૧૧૦૯	સરફેસ ઓર્નામેન્ટેશન ટેકનિક્સ (એમ્પ્રોઇડરી)	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૬	૧૨૨	પેઈન્ટર જનરલ	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૩૭	૧૩૧	શીટ મેટલ વર્કર	૩		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૮	૧૨૮	વેલ્ડર	૪		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૯	૧૧૬	વાયરમેન	૪		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૪૦	૧૮૬	ફિઝિયોથેરાપી ટેકનિશિયન	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૪૧	૧૯૯	કમ્પ્યુટર હાર્ડવેર એન્ડ નેટવર્કિંગ મેન્ટેનન્સ	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે)	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૪૨	૧૫૨	ડેઈરિંગ		ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૪૩	૧૮૫	ફાયરટેકનોલોજી એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રિયલ સેફ્ટી મેનેજમેન્ટ	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ ઊંચાઈ ૧૬૫ સે.મી. વજન-૫૨ કિલો છાતી ૮૧ સે.મી. કુલાવીને ૮૫ સે.મી., MMBS ડો.નું મેડિકલ સર્ટિફિકેટ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૪૪	૧૫૩	ડિજિટલ ફોટોગ્રાફર	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૪૫	૧૩૦	કારપેન્ટર	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૪૬	૧૩૮	મેશન (બિલ્ડિંગ કન્સ્ટ્રક્શન)	૪	ધોરણ-૮ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૪૭	૧૫૮	ફૂડ પ્રોડક્શન (જનરલ)		ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ

૪૮	૧૧૪૫	મિકેનિક ઓટોબોડી રિપેર	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે) અથવા તેને સમકક્ષ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૪૯	૧૧૨૨	મિકેનિક ઓટોબોડી પેઇન્ટિંગ	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૫૦	૧૮૧	ડ્રાયવર કમ મિકેનિક (લાઇટ મોટર વ્હીકલ)	૩	ધોરણ : ૮ પાસ (૧૮ વર્ષ)	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૫૧	૧૧૨૪	એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ ટેકનિશિયન (૩-ડી પ્રિન્ટિંગ)	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે)	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૫૨	૧૧૨૫	આર્કિટેક્ચરલ ડ્રાફ્ટ્સમેન	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૫૩	૧૧૨૬	સિવિલ એન્જિનિયરિંગ આસિસ્ટન્ટ	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૫૪	૧૧૨૮	IOT ટેકનિશિયન (સ્માર્ટ એગ્રિકલ્ચર)	૪		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૫૫	૧૧૩૦	IOT ટેકનિશિયન (સ્માર્ટ સિટી)	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે) અથવા તેને સમકક્ષ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૫૬	૧૧૩૧	IOT ટેકનિશિયન (સ્માર્ટ હેલ્થકેર)	૪		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૫૭	૧૧૩૨	મિકેનિક ટુ એન્ડ થ્રી વ્હીલર	૪		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૫૮	૧૨૦૧	મિકેનિક મશીન ટુલ મેન્ટેનન્સ	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૫૯	૧૧૩૩	રિમોટલિ પાઇલોટ્સ એરક્રાફ્ટ- ડ્રોન પાઇલોટ	૪	ધોરણ : ૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે) (૧૮ વર્ષ)	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૬૦	૧૧૩૪	સ્માર્ટ ફોન ટેકનિશિયન કમ એપ ટેસ્ટર	૩	ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૬૧	૧૧૩૬	સોલાર ટેકનિશિયન (ઇલેક્ટ્રીકલ)	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે)	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૬૨	૧૧૩૭	ટેકનિશિયન મેકાટ્રોનિક્સ	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૬૩	૧૧૩૮	ટેકનિશિયન મેડિકલ ઇલેક્ટ્રોનિક્સ	૫		એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૬૪	૧૧૪૦	વેલર (ફેબ્રિકેશન એન્ડ ફીટિંગ)	૩	ધોરણ-૮ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૬૫	૧૧૪૧	વેલર (જીએમએડબલ્યુ એન્ડ જીટીએડબલ્યુ)	૩	ધોરણ-૮ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૬૬	૧૧૪૨	વેલર (પાઇપ)	૩	ધોરણ-૮ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૬૭	૧૧૪૩	વેલર (સ્ટ્રક્ચરલ)	૩	ધોરણ-૮ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૬૮	૧૧૪૪	વેલર (વેલ્ડિંગ એન્ડ ઇન્સ્પેક્શન)	૩	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે) અથવા તેને સમકક્ષ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ

૬૯	૧૮૪	હેલ્થ સેફ્ટી એન્ડ એન્વાયર્મેન્ટ	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ ઉચ્ચાઈ ૧૬૫ સે.મી. વજન-૫૦ કિલો છાતી ૮૧ સે.મી. કુલાવીને ૮૫ સે.મી.	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૭૦	૧૮૯	મરીન એન્જિનિયરિંગ ફીટર	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે)	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૭૧	૧૭૨	અર્લી ચાઇલ્ડહુડ એજ્યુકેટર	૪	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૭૨	૧૮૫	ઓલ્ડ એઇજ કેર આસિસ્ટન્ટ	૪		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૭૩	૪૭૧	હાઉસ કીપર	૪		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૭૪	૧૮૩૧	ફાયરમેન	૩		નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૭૫	૨૪૪૧	હોસ્પિટલ હાઉસ કીપિંગ	૪		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૭૬	૧૮૦	ડેટા એન્ટ્રી ઓપરેટર	૪		નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૭૭	૧૮૩	કમ્પ્યુટર એડેડ એમ્બ્રોઇડરી એન્ડ ડિઝાઇનિંગ	૪		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ

જી.સી.વી.ટી. પેટર્નનાં અભ્યાસક્રમો

ક્રમ નં.	ટ્રેડ કોડ	અભ્યાસક્રમનું નામ	ન્યૂનતમ શૈક્ષણિક લાયકાત	અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર	અભ્યાસક્રમની મુદત
૧૦૧	૯૪૧	એડવાન્સ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ સબ ફાયરમેન ઓફિસર	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૧૦૨	૨૭૧	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઇન હાર્ડવેર ટેકનોલોજી એન્ડ ડીટીપી		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૦૩	૨૭૪	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઇન મલ્ટિમીડિયા ટેકનોલોજી એન્ડ ડીટીપી	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ AICTE માન્ય ઇજનેરી ડિપ્લોમા ફાઇન આર્ટ્સ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૦૪	૯૩૧	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઇન લાઇબ્રેરી એન્ડ ઇન્ફોર્મેશન સાયન્સ	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૧૦૫	૨૬૯	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઇન ઇ-કોમર્સ		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૦૬	૨૭૦	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઇન સોફ્ટવેર પ્રોગ્રામીંગ		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૦૭	૨૭૫	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઇન વેબ ડિઝાઇન		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ

કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક-૨૦૨૩

૧૦૮	૨૧૦	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઈન મશીનિસ્ટ ટુલરૂમ	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે)	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૦૯	૨૫૭	ફાયરમેન		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૧૦	૨૯૨૮	ડોમેસ્ટીક હોમ એપ્લાયન્સીસ રીપેરર	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૧૧	૨૦૮	સેફ્ટી એન્ડ સિક્યુરિટી મેન	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે)	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૧૨	૨૦૨	મેડ મેન ફાયબર ટેકનોલોજી	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૧૩	૨૦૭	મેન મેડ યાર્ન પ્રોસેસીંગ ટેકનોલોજી	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૧૪	૨૦૪	ઓફસેટ પ્રિન્ટર એન્ડ પેકેજર્સ		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૧૫	૨૯૫	સ્ટેનો કમ કમ્પ્યુટર ઓપરેટર (અંગ્રેજી)	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ અંગ્રેજી સાથે	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૧૬	૨૮૧	સ્ટેનો કમ કમ્પ્યુટર ઓપરેટર (ગુજરાતી)	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ ગુજરાતી સાથે	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૧૭	૨૭૩	સ્ટેનોગ્રાફી (ગુજરાતી)	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ ગુજરાતી સાથે	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૧૮	૨૬૭	ટેલિફોન મોબાઇલ ફોન રીપેરીંગ	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૧૧૯	૨૧૧	આર્મેચર મોટર રિવાઇન્ડીંગ-કોઇલ વાઇન્ડર	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૭ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૦	૨૯૨૯	કન્સ્ટ્રક્શન ટેકનિશિયન	ધોરણ:૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૧	૨૨૭	એમ્બ્રોયડરી એન્ડ નિડલ વર્ક્સ		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૨	૨૧૫	જનરલ મિકેનિક	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૭ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૨ વર્ષ
૧૨૩	૨૯૪	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઈન હેર એન્ડ સ્કીન કેર	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૪	૨૦૧	મરીન એન્ડ એન્જિ. ટેકનિશિયન		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૫	૨૨૪	મેન્સ એન્ડ વુમેન ગારમેન્ટ મેકીંગ	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૭ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૬	૨૦૩	ઓફસેટ પ્રિન્ટિંગ એન્ડ બુક બાઇન્ડિંગ	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૭	૨૯૨	પ્લમ્બિંગ આસિસ્ટન્ટ		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૮	૨૮૮	ટુ વ્હીલર ઓટો રિપેરર		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૨૯	૨૯૭	વેલ્ડર કમ ફેબ્રિકેટર	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૭ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૩૦	૮૫૮	સબ ફાયરમેન ઓફિસર	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ

૧૩૧	૯૪૦	એમએલટી (ટેકનોલોજિસ્ટ)	B.Sc. (Chemistry/Micro-Biology Bio-Chemistry/ Zoology/Botony	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૩૨	૨૯૩૬	મિકેનિક રેડિયો એન્ડ ટેલિવિઝન	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષય સાથે)	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૩૩	૨૧૦૪	લિક્વિડ મિકેનિક	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૩૪	૯૩૯	એમએલટી (ટેકનિશિયન)	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ (with Biology)	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૩૫	૨૧૩	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઈન કમ્પ્યુટર ટીચર્સ ટ્રેનિંગ	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૧૩૬	૨૯૨૦	ઓટોમોબાઇલ બોડી રિપેરર	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૩૭	૨૯૨૩	ઓટોમોબાઇલ પેઇન્ટ રિપેરર	ધોરણ-૧૦ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૧૩૮	૨૪૯૧	કમ્પ્યુટર એડ્ડેડ ડ્રેસમેકિંગ એન્ડ ડ્રેસ ડિઝાઇન	ધોરણ-૧૦ પાસ (અંગ્રેજી વિષય સાથે)	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ

નોંધ :

(૧) એન.સી.વી.ટી. પેટર્નના વ્યવસાયી અભ્યાસક્રમો માટે ન્યૂનતમ પ્રવેશ લાયકાત, વ્યવસાયનો પ્રકાર તથા મુદત ભારત સરકારના ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ ટ્રેનિંગ, નવી દિલ્હીની વેબસાઇટ <http://www.dget.nic.in/> માં દર્શાવ્યા મુજબ રહેશે. જે સમયાંતરે ફેરફારને આધીન રહેશે, જે તાલીમાર્થીઓને બંધનકર્તા રહેશે.

(૨) જી.સી.વી.ટી. પેટર્નના વ્યવસાયી અભ્યાસક્રમો માટે ન્યૂનતમ પ્રવેશ લાયકાત, વ્યવસાયનો પ્રકાર તથા મુદત ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓફ વોકેશનલ ટ્રેનિંગ, ગાંધીનગરની વેબસાઇટ <http://www.gcvet.org/> માં દર્શાવ્યા મુજબ રહેશે. જે સમયાંતરે ફેરફારને આધીન રહેશે, જે તાલીમાર્થીઓને બંધનકર્તા રહેશે.

દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટે વિશિષ્ટ અભ્યાસક્રમો					
ક્રમ નં.	ટ્રેડ કોડ	વ્યવસાયિક અભ્યાસક્રમનું નામ	ન્યૂનતમ શૈક્ષણિક લાયકાત	અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર	અભ્યાસક્રમની મુદત
૩૦૧	૨૮૩	કમ્પ્યુટર ઓપરેટર	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૦૨	૨૮૨	સ્ટેનોગ્રાફી (અંગ્રેજી)	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૦૩	૨૭૨	ટેલિફોન ઓપરેટર કમ રિસેપ્શનિસ્ટ	ધોરણ-૧૦ પાસ (અંગ્રેજી વિષય સાથે)	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૩૦૪	૨૪૫	કટીંગ એન્ડ ટેલરિંગ	ધોરણ : ૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૦૫	૨૨૬	ડેસ્કટોપ પબ્લિશિંગ ઓપરેટર (ડીટીપી)	ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૦૬	૨૨૭	એમ્બ્રોઇડરી એન્ડ નીડલ વર્ક્સ		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૦૭	૨૯૪	હેર એન્ડ સ્કીન કેર		નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૦૮	૨૧૯	પ્લમ્બિંગ આસિસ્ટન્ટ		એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ

૩૦૯	૨૮૪	ઑફસેટ પ્રિન્ટર	ધોરણ:૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૦ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૧૦	૨૮૮	ટુ વ્હીલર ઓટો રિપેર	ધોરણ:૧૦+૨ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૮ પાસ	એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૧૧	૯૪૨	પેપર બેગ મેકિંગ	Disability Certificate from Competent Authority	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૩૧૨	૯૩૨	સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઈન આર્ટ એન્ડ ક્રાફ્ટ	ધોરણ-૫ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૬ માસ
૩૧૩	૨૪૮	બુક બાઈન્ડર	ધોરણ-૭, ૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ
૩૧૪	૧૯૯	કટિંગ એન્ડ સુઈંગ	ધોરણ-૮ પાસ	નોન એન્જિનિયરિંગ	૧ વર્ષ

રાજ્યમાં આવેલી સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં તથા ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં ચાલતા જુદા જુદા વ્યવસાયિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ અને તાલીમને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે.

૧. પ્રવેશ માટેની વયમર્યાદા :

- ૧.૧ ઉમેદવાર પ્રવેશનાં વર્ષના ઓગસ્ટ માસની ૧લી તારીખે નીચે મુજબ વયમર્યાદા ધરાવતા હોવા જોઈએ.
- ૧.૨ સત્ર શરૂ થવાના પ્રથમ દિવસે તમામ ઉમેદવારની ન્યૂનતમ વય ૧૪ વર્ષ પૂર્ણ કરેલી હોવી જોઈએ.
- ૧.૩ વિધવા અને ત્યકતાની ન્યૂનતમ વય ૧૮ વર્ષ હોવી જોઈએ.

૩. અનામત બેઠકો :

૩.૧ અનામત બેઠકોની વિગતો નીચેના પત્રકમાં દર્શાવી છે.

ક્રમ	કેટેગરી	અનામત બેઠકોની ટકાવારી	નોંધ
૧	બક્ષીપંચની જાતિઓ	૨.૭ ટકા	
૨	અનુસૂચિત જાતિ	૭ ટકા	
૩	અનુસૂચિત જનજાતિ	૧૫ ટકા	
૪	આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો (EWS)	૧૦ ટકા	EWS કક્ષા માટે અનામતની ૧૦ ટકા બેઠકો પૈકી ૩૩ ટકા બેઠકો EWS કક્ષાની મહિલા ઉમેદવારો માટે અનામત રાખવાની રહેશે. આ જગ્યાઓ મહિલા ઉમેદવારોથી ભરવાની રહેશે.
૫	દિવ્યાંગ	૪ ટકા	સંસ્થા દીઠ
૬	* મહિલાઓ	૩૩ ટકા	વ્યવસાયદીઠ ભરવાપાત્ર બેઠકો

* નોંધ:

(અ) મહિલા ઉમેદવારોને પ્રવેશ આપવા માટે કેટેગરી પ્રમાણે દા.ત. અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ, સામાજિક

શૈક્ષણિક રીતે પછાત તથા અન્યમાં કેટેગરીવાઈઝ ૩૩ ટકા બેઠકો અનામત રાખવામાં આવશે. જો કોઈ કેટેગરીમાંથી યોગ્ય મહિલા ઉમેદવાર ઉપલબ્ધ ન થાય તો તે બેઠકો ઉપર પુરુષ ઉમેદવારોને પ્રવેશ આપી શકાશે.

(બ) નવરચિત જિલ્લાઓ માટે જૂના જિલ્લામાં જે અનામતનું ધોરણ નક્કી કરવામાં આવ્યું હોય તે ધોરણ અપનાવવાનું રહેશે. કોઈ એક જિલ્લો બે કે તેથી વધુ જિલ્લામાંથી અસ્તિત્વમાં આવેલ હોય તો તે નવા જિલ્લાનું મુખ્યમથક જે જૂના જિલ્લાનો અગાઉ ભાગ હતો તે જૂના જિલ્લાની અનામતની ટકાવારી નવા જિલ્લામાં અપનાવવાની રહેશે.

૪. અનામત બેઠકો ઉપર પ્રવેશ મેળવવા ઈચ્છતા ઉમેદવારોએ સરકાર દ્વારા જે તે હેતુ માટે નીચે જણાવ્યા મુજબના નક્કી કરેલા સક્ષમ સત્તાધિકારીઓ પૈકી કોઈ પણ દ્વારા અપાયેલા પ્રમાણપત્રની સ્વપ્રમાણિત નકલ અરજીપત્ર સાથે રજૂ કરવાની રહેશે.

૪.૧ સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ(બક્ષીપંચ)ની જાતિઓના ઉમેદવારો માટે :

(૧) કલેક્ટર (૨) મદદનીશ કલેક્ટરશ્રી/નાયબ કલેક્ટર (૩) જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (૪) નાયબ જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (૫) તાલુકા વિકાસ અધિકારી (૬) જિલ્લા સમાજ કલ્યાણ અધિકારી (૭) મહાલકારી (૮) મામલતદાર (૯) નાયબ મામલતદાર.

૪.૨ અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના ઉમેદવારો માટે :

(૧) જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ /વધારાના જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ/ નાયબ કમિશનર /કલેક્ટર વધારાના નાયબ કમિશનર/ નાયબ કલેક્ટર પહેલા વર્ગના સવેતન મેજિસ્ટ્રેટ/સીટી મેજિસ્ટ્રેટ/પેટા વિભાગીય મેજિસ્ટ્રેટ (પહેલા વર્ગના સવેતન મેજિસ્ટ્રેટથી ઉતરતી કક્ષાના નહિ /તાલુકા મેજિસ્ટ્રેટ / કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ) (૨) મુખ્ય પ્રેસિડેન્સી મેજિસ્ટ્રેટ / વધારાના મુખ્ય પ્રેસિડેન્સી મેજિસ્ટ્રેટ / પ્રેસિડેન્સી મેજિસ્ટ્રેટ (૩) સમાજ કલ્યાણ નિયામક અને જિલ્લા સમાજ કલ્યાણ અધિકારી (૪) મામલતદારથી ઉતરતી

કક્ષાના નહિ તેવા મહેસૂલ અધિકારીઓ (૫) ઉમેદવાર અને/અથવા તેનું કુટુંબ સામાન્ય રીતે વસવાટ કરતું હોય તે વિસ્તારના પેટાવિભાગીય અધિકારી (૬) વહીવટદાર / વહીવટદારના સેક્રેટરી/ વિકાસ અધિકારી લક્ષદ્વીપ અને મિનિકોય ટાપુઓ (૭) જિલ્લા વિકાસ અધિકારીઓ / નાયબ જિલ્લા વિકાસ અધિકારીઓ (૮) તાલુકા વિકાસ અધિકારીઓ (૯) જિલ્લા પછાત કલ્યાણ અધિકારી (વર્ગ-૧)

૪.૩ આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો (Economically Weaker Section)ના ઉમેદવારો માટે :

(૧) જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ/ અધિક જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ/ કલેક્ટર/ અધિક કલેક્ટર/નાયબ કલેક્ટર/ આસી. કલેક્ટર (૨) મામલતદાર/ તહેસીલદારની કક્ષાથી નીચેની કક્ષાના ન હોય તેવા રેવન્યૂ અધિકારીઓ (૩) તાલુકા વિકાસ અધિકારી (૪) જિલ્લા નાયબ નિયામક (વિકસતી જાતિ કલ્યાણ) / જિલ્લા સમાજકલ્યાણ અધિકારી (વિકસતી જાતિ કલ્યાણ) (૫) અત્રે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે, ભારત સરકાર હેઠળના અનામતનો લાભ લેવા માટે પાત્રતાના પ્રમાણપત્ર આપવા માટે મામલતદાર / તહેસીલદારની કક્ષાથી ઉતરતા ન હોય તેવા અધિકારીઓ સક્ષમ સત્તાધિકારીઓ ગણાશે.

૪.૪ લઘુમતી કોમના ઉમેદવારો માટે :

સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા ગાંધીધામ તથા અંકલેશ્વર ખાતે લઘુમતી કોમના ઉમેદવારો માટે બેઠકો દાખલ કરવામાં આવી છે. લઘુમતી કોમમાં મુસ્લિમ, ખ્રિસ્તી, શીખ, પારસી, બુદ્ધ તેમજ જૈન જાતિના લોકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, આ માટે નીચે મુજબના સક્ષમ અધિકારી પાસેથી લઘુમતી જાતિનું પ્રમાણપત્ર મેળવવાનું રહેશે.

(૧) કલેક્ટર (૨) જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (૩) મદદનીશ કલેક્ટર / નાયબ કલેક્ટર (૪) નાયબ જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (૫) તાલુકા વિકાસ અધિકારી (૬) મામલતદાર (૭) મહાલકારી (૮) નાયબ મામલતદાર.

૪.૫ દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટે :

દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટે કુલ ભરવાપાત્ર બેઠકોના ૪ ટકા બેઠકો અનામત રાખવામાં આવેલી છે. દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટેની અનામત બેઠકો ઉપર પ્રવેશ મેળવવા અરજી કરતા ઉમેદવારોએ સુપ્રિટેન્ડેન્ટશ્રી, નેશનલ કેરિઅર સર્વિસ ફોર ડિફરન્ટલી એબ્લેડ્ડ આઈ.ટી.આઈ. હોસ્ટેલ કેમ્પસ, કુબેરનગર, અમદાવાદ તરફથી જે તે વ્યવસાય માટે યોગ્યતાનું સર્ટિફિકેટ રજૂ કરવાનું રહેશે. આ માટે દિવ્યાંગ ઉમેદવાર પાસે ૪૦ ટકા કે તેથી વધુ ટકાવારી દર્શાવતું સિવિલ સર્જનનું પ્રમાણપત્ર

હોવું જરૂરી છે. એક આંખે દિવ્યાંગતા ધરાવતી વ્યક્તિનો દિવ્યાંગતાની વ્યાખ્યામાં સમાવેશ થશે નહીં. દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટે પ્રવેશ આપવા અનામત રાખવામાં આવતી ૦૪ ટકા બેઠકોનો મહત્તમ ઉપયોગ થઈ શકે તે માટે મહાનિર્દેશાલય, શ્રમ અને રોજગાર, નવી દિલ્હી દ્વારા ઈજનેરી તથા બિનઈજનેરી વ્યવસાયોમાં પ્રવેશ આપવા માટે વિવિધ પ્રકારની શારીરિક ક્ષતિ ધરાવતા ઉમેદવારો માટે ભલામણો કરવામાં આવેલા વ્યવસાયોની યાદી પરિશિષ્ટ : ૮ ઉપર સામેલ છે.

રાજ્યમાં આવેલી દિવ્યાંગો માટે વ્યવસાયિક તાલીમ આપતા કેન્દ્રોની યાદી

તાલુકાનું નામ	સંસ્થાનું નામ તથા સરનામું	સંપર્ક નંબર	સંસ્થામાં ચાલતા ટ્રેડનો ક્રમ નં. (પરિશિષ્ટ-૭ પ્રમાણે)
અમદાવાદ સિટી	અંધજન મંડળ (માત્ર દિવ્યાંગો માટે) ઔ.તા.સંસ્થા વસ્ત્રાપુર, ડો. જગદીશ પટેલ ચોક, તા. અમદાવાદ(સિટી) જિ. અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫	૦૭૯-૨૬૩૦૫૦૮૨	૨૬, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૦૪, ૩૦૫, ૩૦૭, ૩૦૮,
	બહેરા મૂંગા શાળા, નવરંગપુરા, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮	૦૭૯-૬૫૮૬૧૩૮	૩૦૬
	ધી સોસાયટી ફોર ફિઝિકલી હેન્ડીકેપ્ડ, હોસ્ટેલ બિલ્ડિંગ, આઈ.ટી. આઈ. કુબેરનગર સામે, કુબેરનગર, અમદાવાદ	--	--
જિલ્લો અરવલ્લી			
મોડાસા	લાયન્સ ક્લબ સોસાયટી, લાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રેનિંગ સેન્ટર ફોર ડિસેબલ, શ્રી વાડીલાલ હીરાલાલ ગાંધી બહેરા મૂંગા શાળા, મુ.પો. મોડાસા, જિ. અરવલ્લી પીન-૩૮૩૩૧૫	૦૨૭૭૪-૨૪૬૮૦૧	૧૧૯, ૩૦૪, ૩૦૫, ૩૦૭, ૩૦૮, ૩૦૯, ૩૧૦
જિલ્લો ગાંધીનગર			
ગાંધીનગર	સરસ્વતી એજ્યુકેશન ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ સંચાલિત સમર્પણ મૂકબધિર શિશુવિદ્યામંદિર, ગાંધીનગર કૃષ્ણભવન, મોટેરા, સાબરમતી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૫	૦૭૯-૨૩૨૧૧૩૩૨	૩૦૪
	સરસ્વતી એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ સંચાલિત સમર્પણ મૂકબધિર શિશુવિદ્યામંદિર ૧૧૧ ચ ટાઈપ, સેક્ટર-૨૮ ગાંધીનગર	૦૭૯-૨૩૩૧૩૩૨	૧૨૬, ૩૦૪
જિલ્લો વડોદરા			
વડોદરા	ગુજરાત રક્તપિત્ નિવારણ સેવા સંઘ, જુનીગઢી, મ્યુનિ. ક્વાર્ટર્સ પાસે, મિલરોડ, યાકુતપુરા, વડોદરા-૩૮૦૦૦૬.	૦૨૬૫-૨૮૭૪૧૮૭	૩૦૧, ૩૦૪, ૩૦૬
	વોકેશનલ રિહેબિલિટી સેન્ટર ફોર હેન્ડીકેપ્ડ વુમન, એમ.આઈ. એસ્ટેટ, જલારામ મંદિર, કારેલી બાગ, વડોદરા-૩૮૦૦૧૮		
જિલ્લો સુરત			
સુરત સિટી	ડિસેબલ વેલ્ફેર ટ્રસ્ટ ઓફ ઈન્ડિયા, શ્રી સાંઈ સમર્થની પાસે, શારદાયતન સ્કૂલની પાછળ, લેક વ્યૂ ગાર્ડનની સામે, ઉધના, સુરત-૩૮૫૦૦૭	૦૨૬૧-૨૨૫૨૮૪૨	૩૦૫

જિલ્લો નવસારી			
ગણદેવી	સંચાલકશ્રી, ગાંધીધર, મુ.પો. કછોલી, સ્ટે. અમલસાડ, તા. ગણદેવી, જિલ્લો નવસારી-૩૮૬૩૭૦	૦૨૬૩૪-૨૭૨૨૫૮	૩૦૫
જિલ્લો સુરેન્દ્રનગર			
વઢવાણ	પ્રજ્ઞાયક્ષુ સેવા કુંજ, નિર્મળનગર સોસાયટી, દાલમિલ રોડ, સુરેન્દ્રનગર-૩૬૩૦૦૧	૦૨૪૫૨-૨૮૩૧૦૦	૩૦૧, ૩૦૭
જિલ્લો ભાવનગર			
ભાવનગર	શ્રી કૃષ્ણકુમારસિંહજી અંધ ઉદ્યોગ શાળા ટ્રસ્ટ સંચાલિત શ્રીમતી પી.એન.આર. શાહ, પ્રજ્ઞાયક્ષુ વિદ્યાલય, વિદ્યાનગર, ભાવનગર-૩૬૪૦૦૨	૦૨૭૮-૨૪૨૩૮૧૭	૩૦૧

રાજ્યમાં દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટે કૌશલ્યની તાલીમ

રાજ્યમાં દિનપ્રતિદિન થતા ઔદ્યોગિક વિકાસને ધ્યાને લેતાં ઔદ્યોગિક વિકાસના પ્રમાણમાં આવેલા જુદા-જુદા ઔદ્યોગિક એકમોને કુશળ કારીગરો પૂરા પાડવાની તેમજ રાજ્યના યુવાધનને રોજગારી/સ્વરોજગારીની તકો ઉપલબ્ધ કરાવવાની બાબતને રાજ્ય સરકાર દ્વારા અગ્રીમતા આપવામાં આવેલી છે.

દિવ્યાંગ તાલીમાર્થીઓને પ્રોત્સાહન મળે અને તેઓ લઘુતાગ્રંથિનો અનુભવ ન કરે તે માટે ઉત્સાહભર્યું અને તંદુરસ્ત વાતાવરણ તૈયાર કરીને તે નિભાવવામાં આવે તેમજ આવા તાલીમાર્થીઓ શૈક્ષણિક અને સામાજિક રીતે અલગતાનો અનુભવ કરે નહી તે માટે દિવ્યાંગ ધારો અધિનિયમ, ૨૦૧૬ અન્વયે જરૂરી સગવડો પૂરી પાડવાનો પ્રયાસ કરવાના નિર્દેશ અન્વયે દિવ્યાંગો માટેની સરકારી ડિસેબલ આઈ.ટી.આઈ. શરૂ કરવાનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

દિવ્યાંગોને વધુ ટેકનિકલ તાલીમ સુવિધા ઉપલબ્ધ કરાવવાના હેતુસર રાજ્યમાં હાલ (૧) વડોદરા (૨) રાજકોટ (૩) સુરત જિલ્લામાં દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટેની સરકારી આઈ.ટી.આઈ. કાર્યરત છે.

- ઉપરાંત રાજ્યની અન્ય તમામ ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં દિવ્યાંગ ઉમેદવારો માટે ૪% બેઠકો અનામત રાખવામાં આવે છે.
- દિવ્યાંગ તાલીમાર્થીઓને ટ્યૂશન ફી ભરવામાંથી મુક્તિ આપવામાં આવે છે.
- દિવ્યાંગ તાલીમાર્થીઓને બેન્કેબલ લોન સબસિડી યોજનાનો લાભ આપવામાં આવે છે.

- ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ (આઈ.ટી.આઈ.)માં તાલીમ મેળવતા દિવ્યાંગ તાલીમાર્થીઓને માસિક રૂ. ૨૦૦/- થી રૂ. ૪૦૦/- લેખે સ્ટાઈપેન્ડ આપવામાં આવે છે.
- ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં તાલીમ મેળવતા દિવ્યાંગ તાલીમાર્થીઓને પણ “ગુજરાત સામૂહિક જૂથ(જનતા) અકસ્માત વીમા યોજના” હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખનું વીમા કવચ પૂરું પાડવામાં આવે છે.
- ધોરણ-૧૦/ધોરણ-૧૨ સમકક્ષ ગણવા માટેની શરતો પરિપૂર્ણ થતાં તેઓને સમકક્ષતાનું પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે.

પ્રવેશ મેળવવાની પદ્ધતિ :

આ માહિતી માત્ર સરકારી/ ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ/ સ્વનિર્ભર ઔદ્યોગિક તાલીમ કેન્દ્રોને લાગુ પડે છે, અને તે ફક્ત એક વર્ષ અને બે વર્ષના (જી.સી.વી.ટી./ એન.સી.વી.ટી.)ના વ્યવસાયોમાં પ્રવેશ મેળવવા સારું ઉપયોગમાં લઈ શકાશે.

જ્યારે એક વર્ષથી ઓછી મુદતના વ્યવસાયોમાં પ્રવેશ માટે સંબંધિત સંસ્થા કક્ષાએથી સ્થાનિક રીતે અલાયદી કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવનાર હોઈ સંબંધિત સંસ્થાઓનો રૂબરૂમાં સંપર્ક કરવો. સરકારી ટેકનિકલ હાઈસ્કૂલ, દિવ્યાંગ ઉમેદવારોને તાલીમ આપતી સંસ્થાઓ તેમજ સ્વનિર્ભર સંસ્થાઓમાં ચાલતા સી.ટી.એસ. યોજના હેઠળના એન.સી.વી.ટી. / જી.સી.વી.ટી. પેટર્નના અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે જે તે સંબંધિત ટેકનિકલ હાઈસ્કૂલ, દિવ્યાંગ ઉમેદવારોને તાલીમ આપતી સંસ્થાઓ અને સ્વનિર્ભર કેન્દ્રોનો સંપર્ક કરી શકો છો.

ઉમેદવાર ઓનલાઈન પ્રવેશફોર્મ ઈન્ટરનેટના માધ્યમથી ભરી શકે છે. તેમ છતાં ઉમેદવારોની સુવિધા માટે રાજ્યમાં આવેલી કોઈ પણ નજીકની સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા કે ગ્રાન્ટ-ઇન-એઈડ ઔદ્યોગિક તાલીમ કેન્દ્રોમાંથી કામકાજના દિવસો દરમ્યાન રૂબરૂ સંપર્ક કરવાથી ઓનલાઈન ફોર્મ દીઠ નિયત કરેલી ફી રૂ. ૨૦/- રોકડેથી ભરીને એસ.એસ.સી.નું પરિણામ જાહેર થયાના બીજા દિવસથી કચેરીના કામકાજના દિવસો દરમ્યાન નિયત તારીખ સુધીમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે પ્રવેશ ફોર્મ ઈન્ટરનેટના માધ્યમથી આ ખાતાની વેબસાઈટ (1) <https://www.talimrojgar.gujarat.gov.in>

gov.in (2) <http://admissiongujarat.gov.in> પર ઓનલાઈન ભરી શકાશે.

સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા કે ગ્રાન્ટ-ઇન-એઈડ ઔદ્યોગિક તાલીમ કેન્દ્રોમાં કચેરી કામકાજના સમય દરમ્યાન ફી રૂ. ૫૦/- સાથે ઓનલાઈન પ્રવેશ અરજી ફોર્મ ભરીને એસ.એસ.સી.નું પરિણામ જાહેર થયાના બીજા દિવસથી કચેરીના કામકાજના દિવસ દરમ્યાન નિયત તારીખ સુધીમાં રજૂ કરવાનું રહેશે. પ્રવેશ અરજી ફોર્મ સ્વીકારવાની તારીખમાં ફેરફાર અંગેની જાણકારી સંબંધિત સંસ્થાઓમાંથી મેળવી શકાશે અથવા ઉપરોક્ત વેબસાઈટ ઉપરથી પણ જાણી શકાશે.

સંપૂર્ણ ભરેલ ઓનલાઈન પ્રવેશ અરજી ફોર્મ ઉમેદવાર તેમના રહેઠાણની નજીકની સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા કે ગ્રાન્ટ-ઇન-એઈડ ઔદ્યોગિક તાલીમ કેન્દ્રોમાં નિયત કરેલ તારીખ સુધીમાં અને નિયત ફી ચૂકવી જરૂરી સ્વપમાણિત પ્રમાણપત્રો સહિત જમા કરાવી શકશે, જો કોઈ ઉમેદવાર એક કરતાં વધુ સંસ્થામાં પ્રવેશ ફોર્મ ભરવા ઇચ્છતા હોય તો તેઓએ પ્રિન્ટેડ અરજી ફોર્મમાં દરેક સંસ્થાનું નામ તથા સંસ્થા કોડ દર્શાવી સહી કરી ફોર્મ દીઠ રજિસ્ટ્રેશન ફી રૂ. ૫૦/- લેખે જમા કરાવવાનું રહેશે.

સરકારી ગ્રાન્ટ-ઇન-એઈડ સંસ્થાઓમાં તાલીમી ફીનું ધોરણ :

ક્રમ	ઉમેદવારની કેટેગરી	કોશમની ડિપોઝિટની રકમ રૂ.	૬ માસની ટ્યૂશન ફી ની રકમ રૂ.	કુલ રકમ રૂ.
૧	જનરલ	રૂ. ૨૫૦.૦૦	રૂ. ૬૦૦/-	રૂ. ૮૫૦/-
૨	સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત (બક્ષીપંચ)	રૂ. ૨૫૦.૦૦	રૂ. ૬૦૦/-	રૂ. ૮૫૦/-
૩	આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો	રૂ. ૨૫૦.૦૦	રૂ. ૬૦૦/-	રૂ. ૮૫૦/-
૪	અનુસૂચિત જનજાતિ	રૂ. ૨૫૦.૦૦	મુક્ત	રૂ. ૨૫૦/-
૫	અનુસૂચિત જાતિ	રૂ. ૨૫૦.૦૦	મુક્ત	રૂ. ૨૫૦/-
૬	મહિલાઓ	રૂ. ૨૫૦.૦૦	મુક્ત	રૂ. ૨૫૦/-
૭	દિવ્યાંગ	રૂ. ૨૫૦.૦૦	મુક્ત	રૂ. ૨૫૦/-

નોંધ : તાલીમાર્થીઓ પાસેથી લેવામાં આવતી રજિસ્ટ્રેશન ફી રૂ. ૫૦/ તથા ટ્યૂશન ફી માસિક રૂ. ૧૦૦/- લેખે છ માસિક રૂ. ૬૦૦/- <https://e-trams.gujarat.gov.in> પરથી ઓનલાઈન ભરવાની રહેશે.

સ્વનિર્ભર સંસ્થાઓ :

રાજ્યમાં વ્યવસાયિક તાલીમની સુવિધાઓનું

વિસ્તૃતીકરણ કરવા સારૂ સ્વ-રોકાણથી (રાજ્ય સરકાર તરફથી કોઈ પણ પ્રકારના અનુદાન કે સહાય વગર) એન.સી.વી.ટી. કે જી.સી.વી.ટી. પેટર્નના અભ્યાસક્રમો ચલાવવા જાહેર ટ્રસ્ટો / પબ્લિક લિમિટેડ કંપનીઓને વર્ષ ૧૯૯૯થી મંજૂરી આપવામાં આવેલી છે. સ્વનિર્ભર સંસ્થાઓના તાલીમાર્થીઓની પરીક્ષા એન.સી.વી.ટી.

પેટર્નના એફિલિએટેડ ટ્રેડો માટે ભારત સરકારના શ્રમ મંત્રાલયના માર્ગદર્શન હેઠળ અત્રેથી લેવામાં આવે છે, જ્યારે જી.સી.વી.ટી. પેટર્નના ટ્રેડો માટે રાજ્યકક્ષાનું એફિલિએશન મેળવેલ હોય તેની જી.સી.વી.ટી. દ્વારા પરીક્ષા યોજવામાં આવે છે. તેમજ લાગુ પડતાં પ્રમાણપત્રો એનાયત કરવામાં આવે છે. ભારત સરકારના ડી.જી.ટી. નવી દિલ્હી દ્વારા તાલીમ ફીનું

મહત્તમ ધોરણ નીચે દર્શાવ્યા મુજબ નક્કી કરવામાં આવેલું છે. ઓગસ્ટ-૨૦૨૦ ના પ્રવેશસત્રમાં સ્વનિર્ભર સંસ્થાઓએ NCVT અથવા GCVT એફિલિએશન મેળવેલું હોય તેવા વ્યવસાયો માટે જ આ કચેરીના તારીખ ૩૦/૦૧/૨૦૧૯ના કચેરી આદેશ ક્રમાંક:રોતાનિ/જીઆઈએ/ઘ-૭/ઓનલાઈન/૨૦૧૯/૪૦૬ ની સૂચનાઓ ધ્યાને લઈ ઓનલાઈન પ્રવેશ આપવાનો રહેશે.

વિસ્તાર	વ્યવસાયનો પ્રકાર	વ્યવસાય દીઠ મહત્તમ ફીનું ધોરણ
ગ્રામ્ય	એન્જિનિયરિંગ વ્યવસાયો	૧૬૦૦૦/-
	નોન એન્જિનિયરિંગ વ્યવસાયો	૧૨૮૦૦/-
શહેરી	એન્જિનિયરિંગ વ્યવસાયો	૧૭૬૫૦/-
	નોન એન્જિનિયરિંગ વ્યવસાયો	૧૪૧૦૦/-

સ્વનિર્ભર સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ મેળવવા ઈચ્છુક ઉમેદવારે સંબંધિત સંસ્થાઓનો સંપર્ક કરવાનો રહેશે. આવી સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ મેળવતાં પહેલાં ઉમેદવારોએ ટ્યૂશન ફી તથા એફિલિએટેડ બેઠકોની જાણકારી મેળવી લેવી હિતાવહ છે. સ્વનિર્ભર સંસ્થાના ઉમેદવારોને રોજગાર અને તાલીમ ખાતા દ્વારા કોઈ પણ પ્રકારની શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવતી નથી.

અરજી પ્રવેશ ફોર્મ ભરવા સંબંધિત સામાન્ય સૂચનાઓ

૧. સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ / ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ ઔદ્યોગિક તાલીમ કેન્દ્રોમાં નેશનલ ઈન્ફોમેટિક સેન્ટર તથા ગુજરાત ઈન્ફોમેટિક્સ લિમિટેડના સહયોગથી ઓન લાઈન પ્રવેશ ફોર્મ ભરી શકાય તેવી વ્યવસ્થા કરવામાં આવેલી છે.

૨. પ્રવેશ સત્ર ઓગસ્ટ-૨૦૨૧ માં સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ/ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ ઔદ્યોગિક તાલીમ કેન્દ્રોમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે પ્રવેશ ફોર્મ ઈન્ટરનેટના માધ્યમથી આ ખાતાની વેબ સાઈટ (1) <http://www.talimrojgar.gujarat.gov.in> (2) <http://itiadmission.gujarat.gov.in/> પરથી ઓન લાઈન ભરી શકાશે.
૩. જે ઉમેદવારો ગરીબી રેખા હેઠળ આવતા હોય તેમણે તેમનો બીપીએલ યાદીનો નંબર પ્રવેશ ફોર્મમાં દર્શાવવાનો રહેશે.
૪. વેબસાઈટ ઉપર એપ્લિકેશન ફોર્મ ઉપર કલિક કરવાથી કોરું ફોર્મ કમ્પ્યુટર સ્ક્રીન ઉપર આવશે આ પ્રવેશ ફોર્મ જે સંસ્થા માટે ભરવું હોય તે સંસ્થાનું નામ સિલેક્ટ કરીને ઉમેદવારે બાકીની વિગતો ભરવી. ફોર્મમાં ઉમેદવાર દ્વારા જે સંસ્થાનું નામ સિલેક્ટ કરવામાં આવેલું હશે તે સંસ્થામાં આ ફોર્મ આપોઆપ સબમીટ થઈ જશે.
૫. પ્રવેશ ફોર્મની તમામ વિગતો સંપૂર્ણ ભરી સબમીટ ઓપ્શન ઉપર ક્લિક કરવાથી આઈ.ટી.આઈ.ના યુનિક નંબર સાથે અરજી નોંધાઈ જશે.
૬. ઉમેદવાર એક કરતાં વધુ સંસ્થાનું ઓનલાઈન પ્રવેશ ફોર્મ ભરી શકશે.
૭. ઉમેદવારે તેમનો તાજેતરનો પાસપોર્ટ સાઈઝનો

(15KB Size, 5c.m x 3.6 c.m. image resolution 200 dip) ફોટો અપલોડ કરવાનો રહેશે.

૮. ઉમેદવારના ઓનલાઇન પ્રવેશ ફોર્મમાં કોઈ ક્ષતિ હોય તો એડિટ એપ્લિકેશન મેનુમાં જઈ પોતાનો અરજી નંબર તથા જન્મતારીખ એન્ટર કરીને જરૂરી સુધારો-વધારો કરી સેવ કરવાનું રહેશે.
૯. ઉમેદવારે અરજી સંપૂર્ણ રીતે ચકાસીને યોગ્ય લાગે તો અરજી કન્ફર્મ કરી લોક કરવું તેના માટે કન્ફર્મ એપ્લિકેશન મેનુ ઉપર ક્લિક કરવાનું રહેશે. કન્ફર્મ કરેલી અરજી જ માન્ય ગણાશે. આ અરજીની પ્રિન્ટ લઈને રજિસ્ટ્રેશન કરવાનું રહેશે. ઉમેદવાર ઓનલાઇન ભરેલ અરજી ફોર્મ રાજ્યની કોઈ પણ સરકારી / ગ્રાન્ટ-ઇન-એઈડ સંસ્થા ખાતે રૂબરૂ જમા કરાવી શકશે.
૧૦. પ્રવેશ ફોર્મ રજિસ્ટ્રેશન ફી રૂ. ૫૦/- ઉમેદવારે ઓનલાઇન પ્રવેશ ફોર્મ સંસ્થામાં જમા કરાવતા સમયે જે તે સંસ્થામાં જમા કરાવવાની રહેશે. રજિસ્ટ્રેશન ફીની પહોંચ ઉમેદવારે ઓનલાઇન પ્રવેશ ફોર્મમાં નીચે આપવામાં આવેલી છે જે તે સંસ્થા ખાતેથી રૂ. ૫૦/- ભરી સહી / સિક્કા કરાવી મેળવી લેવાની રહેશે.
૧૧. પ્રવેશ ફોર્મ ભરતાં પહેલાં પ્રવેશ ફોર્મ ભરવા સંબંધેની જરૂરી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ આ ખાતાની વેબ સાઈટ (1) <http://www.talimrojgar.gujarat.gov.in> (2) <http://itiadmission.gujarat.gov.in/> ઉપરથી વાંચી, સમજી, વિચારી પ્રવેશ ફોર્મ ભરવાનું રહેશે. ઉમેદવારે ઓનલાઇન ફોર્મમાં વિગતો સાચી ભરેલી છે તેમ માનીને મેરિટ જનરેટ કરવામાં આવશે અને ઉમેદવારની રૂબરૂ મુલાકાત દરમિયાન અસલ પ્રમાણપત્રોની ચકાસણી થતાં જો કોઈ ફેરફાર જણાશે તો તે ઉમેદવારને બંધનકર્તા રહેશે.
૧૨. પ્રવેશવાંચ્છુ ઉમેદવારોને પ્રવેશ સંબંધિત વધુ વિગતો તેમની નજીકની સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ / ગ્રાન્ટ-ઇન-એઈડ ઔદ્યોગિક

તાલીમ કેન્દ્રોના માર્ગદર્શન સેન્ટરનો રૂબરૂ સંપર્ક કરવાથી મળી શકશે.

૧૩. રોજગાર અને તાલીમ ખાતા દ્વારા વ્યવસાયલક્ષી તાલીમી અભ્યાસક્રમો થકી ઉમેદવારોને રોજગારી/સ્વરોજગારી પૂરી પાડવા સતત અને સઘન પ્રયત્નો થતા રહે છે. તેમાં સમયની જરૂરિયાત મુજબ વખતોવખત ઉચિત ફેરફારો, સંશોધન, પ્રયોગો ખાતા દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવે છે અને તેનાં હકારાત્મક પરિણામો પણ હાંસલ થાય છે. ઓનલાઇન પ્રવેશ ફોર્મ પણ હાલના સમયમાં એટલું જ પ્રસ્તુત હોવાથી ખાતાએ જનહિતમાં તેનો અમલ કરવાનું નક્કી કરેલું છે.
૧૪. ઉમેદવારોને રૂબરૂ મુલાકાત માટેનો SMS તેઓએ અરજી ફોર્મમાં દર્શાવેલ મોબાઇલ નંબર ઉપર મળશે આથી પ્રવેશ દરમિયાન મોબાઇલ નંબર બદલવો નહીં કે બંધ રાખવો નહીં.
૧૫. પ્રવેશ અંગેની માહિતી રાજ્યની તમામ સરકારી/જી.આઈ.એ./સ્વનિર્ભર આઈ.ટી.સી. ખાતે પરિશિષ્ટ-૩ થી પરિશિષ્ટ-૫ માં દર્શાવેલ સંપર્ક નંબર ઉપરથી મેળવવાની રહેશે. વધુ વિગતો માટે નીચે દર્શાવેલ ક્યેરીઓ ખાતેના હેલ્પ લાઇન નંબર પરથી સવારે ૧૧.૦૦ થી સાંજે ૬.૦૦ કલાક દરમિયાન ઉપલબ્ધ બનશે.

ક્રમ	કચેરીનું નામ	હેલ્પલાઇન નંબર
૧	ટોલ ફ્રી હેલ્પલાઇન નંબર	૧૮૦૦ ૨૩૩ ૫૫૦૦
૨	નિયામકશ્રી, રોજગાર અને તાલીમ, બ્લોક નં.૧,૩જો માળ, ડૉ. જીવરાજ મહેતા ભવન, જૂના સચિવાલય, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦	(૦૭૯)૨૩૨૫૩૮૧૦
૩	નાયબ નિયામકશ્રી,(તાલીમ), પ્રાદેશિક કચેરી, આઈ.ટી.આઈ. હોસ્ટેલ બિલ્ડિંગ, કુબેરનગર, અમદાવાદ - ૩૮૨૩૪૦	(૦૭૯) ૨૨૮૨૨૪૨૬
૪	નાયબ નિયામકશ્રી, (તાલીમ), પ્રાદેશિક કચેરી, ૯૧૩, 'ઈ' બ્લોક, નવમો માળ, કુબેરભવન, કોઠી કેમ્પસ, વડોદરા-૩૯૦૦૦૧	(૦૨૬૫)૨૪૩૮૪૭૭ / ૨૪૨૭૦૭૪
૫	નાયબ નિયામકશ્રી, (તાલીમ), પ્રાદેશિક કચેરી, એનેક્ષી ભવન, બીજો માળ, બહુમાળી ભવન કંપાઉન્ડ, રાજકોટ-૩૬૦૦૦૧	(૦૨૮૧) / ૨૪૫૮૪૮૮
૬	નાયબ નિયામકશ્રી, (તાલીમ), પ્રાદેશિક કચેરી, બહુમાળી મકાન, બી-બ્લોક, ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર, નાનપુરા, સુરત-૩૯૫૦૦૧	(૦૨૬૧) ૨૪૭૫૧૯૫

૧૬. પ્રવેશ અંગેના નિયમો પ્રથમ કાળજીપૂર્વક વાંચી, સમજી અને પછી જ પ્રવેશ ફોર્મમાં જણાવ્યા મુજબ જ વિગતો ભરવી.

૧૭. નજીકની કોઈ પણ સરકારી / ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થામાંથી પ્રવેશ ફોર્મ દીઠ નિયત ફી રૂ. ૨૦/- રોકડેથી ચૂકવીને ઓનલાઇન ભરી શકાશે. જરૂરી શૈક્ષણિક પ્રમાણપત્રો સાથેનું સંપૂર્ણ રીતે ભરેલું ઓનલાઇન પ્રવેશ ફોર્મ રૂ. ૫૦/- રજિસ્ટ્રેશન ફી સાથે જમા કરાવવાનું રહેશે.

૧૮. ઓનલાઇન પ્રવેશ ફોર્મ અંગ્રેજી તથા ગુજરાતીમાં ભરી શકાશે. ગુજરાતીમાં અનુક્રમ નંબર: ૧ થી ૧૮ સુધીમાં દર્શાવેલી માહિતી ભરવાની રહેશે.

૧૯. પ્રવેશ ફોર્મમાં જ્યાં ૧ લખેલું છે ત્યાં ઉમેદવારનું નામ, પિતા/પતિનું નામ,અટક, માતાનું નામ, સરનામાની વિગતો પીનકોડ નંબર સહિત લખવાની રહેશે. લિંગ દર્શાવવા, માતૃભાષા ડ્રોપબોક્સમાંથી પસંદ કરવાની રહેશે. એસ.ટી. ડી. કોડ સહિત ફોન નંબર, SMS માટે મોબાઇલ

નંબર, ઈ-મેઇલ એડ્રેસ, ઉમેદવારે પોતાનું જે બેંકમાં ખાતું હોય તે બેંકનું નામ, બેંકની શાખાનું નામ, બેંકનો ખાતા નંબર, બેંકનો IFSC કોડ નંબર લખવો, ફોટો આઈડી કાર્ડની વિગતો ડ્રોપબોક્સમાંથી પસંદ કરવાની રહેશે તથા નંબર લખવાનો રહેશે. અટક અને નામ, સ્કૂલ લિવિંગ સર્ટિફિકેટમાં દર્શાવ્યા મુજબ અંગ્રેજી કેપિટલ અક્ષરોમાં જ લખવા. આધારકાર્ડની વિગતો અચૂક આપવી. SSA Aadhaar Unique ID (સર્વશિક્ષા અભિયાન ૧૮ આંકડાનો ફરજિયાત નાખવાનો રહેશે.)

૨૦. ૨ લખેલ છે ત્યાં ઉમેદવારની જન્મતારીખની વિગતો દર્શાવવા માટે છે. આ ખાનાઓમાં સ્કૂલ લિવિંગ સર્ટિફિકેટમાં દર્શાવ્યા મુજબ જન્મ તારીખ દર્શાવવી. દા.ત. : જન્મતારીખ ૦૧/૦૬/૧૯૮૦ હોય તો તે મુજબ જન્મતારીખ દર્શાવવી.

૨૧. ૩ લખેલ છે ત્યાં ઉમેદવારે પોતાને લાગુ પડતા ખાનામાં ઉમેદવારના ધર્મ અને જાતિ ડ્રોપબોક્સમાંથી પસંદ કરવાના રહેશે.

૨૨. ૪ લખેલ છે ત્યાં ઉમેદવારે પોતાને લાગુ પડતા ખાનામાં ઉમેદવારની કેટેગરી ડ્રોપબોક્સમાંથી પસંદ કરવાની રહેશે.
૨૩. ૫ લખેલ છે ત્યાં ઉમેદવારે પિતા / વાલીની વાર્ષિક આવકની વિગતો દર્શાવવાની છે. તેમજ સામેના ખાનામાંથી આવકનો દાખલો આપનાર સક્ષમ સત્તાધિકારીની વિગતો ડ્રોપબોક્સમાંથી પસંદ કરવાની રહેશે.
૨૪. ૬ લખેલ ખાનામાં ધોરણ-૭ થી ધોરણ-૧૦ અથવા સમકક્ષ પરીક્ષા પાસ કરી હોય તેની વિગતો દર્શાવવી.
૨૫. ૭ લખેલ ખાનામાં SSC પાસ કર્યાનું વર્ષ અને તેની સામેની લાઈનના ખાનામાં ગુણ પત્રકનો નંબર દર્શાવવો.
૨૬. ૮ લખેલ ખાનામાં ડ્રોપબોક્સમાંથી મેળવેલી લાયકાત પસંદ કરવાની રહેશે. તેમજ સામેના ખાનામાં જે તે ધોરણ પાસ કરવા માટે કરેલ પ્રયત્ન, કુલ ગુણ, મેળવેલ ગુણ, ધોરણ-૧૦ માં મેળવેલ ગણિત તથા વિજ્ઞાન વિષયના માર્ક્સ દર્શાવવા. (ધોરણ-૧૦ના માર્ક્સ માર્ક્સીટમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ૫૦૦માંથી લખવા, ધોરણ-૧૦ના ત્રણ મુખ્ય વિષયો અને બે ભાષાઓ એમ કુલ પાંચ વિષયના કુલ ગુણ લખવા) કોઈ પણ ધોરણ માટે ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષયના માર્ક્સ ફરજિયાત છે. જો ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષયના માર્ક્સ ન હોય તો તે ખાનામાં ૦૧ માર્ક્સ લખી આગળ વધવું.
૨૭. ૯ લખેલ ખાનામાં ધોરણ-૧૨ પાસ કર્યાનું વર્ષ તેમજ ગુણપત્રકનો નંબર દર્શાવવો.
૨૮. ૧૦ લખેલ ખાનામાં ડ્રોપબોક્સમાંથી ધોરણ-૧૨ની સ્ટ્રીમ પસંદ કરવાની રહેશે. તેની સામેના ખાનામાં પ્રયત્ન, કુલ ગુણ અને મેળવેલ ગુણની વિગતો દર્શાવવાની રહેશે. (ધોરણ-૧૨ની પરીક્ષાના થિયરી અને પ્રેક્ટીકલના કુલ ગુણ નાખવા)
૨૯. ૧૧ લખેલ ખાનામાં ફેશન ડિઝાઇન / મેડિકલ ઈકિવપમેન્ટ મિકેનિકમાં પ્રવેશ માટે આઈ.ટી. આઈ. પાસ કરેલ ટ્રેડની વિગતો તેમજ તેના

- સામેના ખાનામાં પ્રયત્ન, કુલગુણ અને મેળવેલ ગુણની વિગતો દર્શાવવાની રહેશે.
૩૦. ૧૨ લખેલ ખાનામાં સ્ટેનોગ્રાફર એન્ડ સેક્રેટરિયલ આસિસ્ટન્ટ (અંગ્રેજી) તેમજ સ્ટેનો કમ કમ્પ્યુટર ઓપરેટર (અંગ્રેજી) વ્યવસાય માટે પસંદગી દર્શાવનાર ઉમેદવારે ફોર્મમાં ધોરણ : ૧૦/ ધોરણ : ૧૨માં અંગ્રેજી વિષયમાં મેળવેલ ગુણ દર્શાવવાના છે.
૩૧. ૧૩ લખેલ ખાનામાં ડી.ટી.પી. ઓપરેટર વ્યવસાય માટે પસંદગી દર્શાવનાર ઉમેદવારે અંગ્રેજી ટાઈપમાં પ્રતિ મિનિટ શબ્દોની ઝડપની સંખ્યા દર્શાવવી,
૩૨. ૧૪ લખેલ ખાનામાં ઉમેદવારે ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી હોય તો તે ડ્રોપબોક્સમાંથી પસંદ કરવાની રહેશે. દા.ત. B.sc. / B.com. વગેરે દર્શાવવું .
૩૩. ૧૫ લખેલ ખાનામાં ઉમેદવારે શાળા છોડ્યાના પ્રમાણપત્ર (સ્કૂલ લીવિંગ સર્ટિફિકેટ) મુજબનો જિલ્લો દર્શાવવાનો રહેશે. દા.ત. : ઉમેદવારે છેલ્લી પરીક્ષા અમદાવાદ જિલ્લામાંથી પસાર કરી હોય તો અમદાવાદ દર્શાવવો.
૩૪. ૧૬ લખેલ ખાનામાં ઉમેદવારે તેમના માતા / પિતા / વાલી ગરીબી રેખા હેઠળ BPL (ગરીબી રેખાની નીચે) આવતા હોય તો ત્યાં ટિક કરવું અને BPL કાર્ડ નંબર /BPL નંબર દર્શાવવાનો રહેશે.
૩૫. ૧૭ લખેલ ખાનામાં અગાઉના પ્રવેશસત્રમાં પ્રવેશ મેળવેલ અને કોઈ પણ કારણોસર ૮૦ ટકાથી ઓછી હાજરી હોવાના કારણે નામ કમી થયેલ હોય કે પરીક્ષામાં બેસી શકેલ ન હોય તેવા પુનઃપ્રવેશવાળા ઉમેદવારોએ વિગતો ભરવી.
૩૬. ૧૮ લખેલ ખાનામાં ડ્યુઅલ સિસ્ટમ ઓફ ટ્રેનિંગમાં તાલીમ લેવા ઈચ્છતા હોય તો ખરાની નિશાની કરવી. ડ્યુઅલ સિસ્ટમની તાલીમ સંબંધિત વિગતો મુખ્ય પેજના પાછળના ભાગમાં આપવામાં આવેલી છે.
૩૭. ઓનલાઈન પ્રવેશ ફોર્મની સંપૂર્ણ વિગતો ભરી છેલ્લે બાંહેધરીમાં હા પસંદ કરી સ્કીન ઉપર જે કોર્ડ

દેખાય તે ટાઈપ કરી ફોર્મ સબમિટ કરવાનું રહેશે જેથી અરજી કન્ફર્મ માટેનો સંદેશ ડિસપ્લે થશે તથા અરજી નંબર દેખાશે જે ઉમેદવારે નોંધી રાખવાનો રહેશે. ત્યાર બાદ કન્ફર્મેશન નંબર, એપ્લિકેશન નંબર અને જન્મતારીખ એન્ટર કરી પ્રિન્ટ બટન ક્લિક કરી પ્રિન્ટઆઉટ મેળવી લેવાની રહેશે.

૩૮. ઓનલાઈન પ્રવેશફોર્મ સબમિટ કર્યા પછી અરજી નંબરનો ઉપયોગ કરી કન્ફર્મ એપ્લિકેશન કરવાથી કન્ફર્મેશન નંબર આપને SMS દ્વારા તથા કમ્પ્યુટર સ્ક્રીન ઉપર જોવા મળશે.

૩૯. એક કરતાં વધુ સંસ્થા માટે ફક્ત એક જ ઓનલાઈન પ્રવેશ ફોર્મ ભરવાનું રહેશે. ઓનલાઈન ભરેલ પ્રવેશ ફોર્મની પ્રિન્ટઆઉટ મેળવી તેમાં ઉમેદવાર જે આઈ.ટી.આઈ.માં અરજી કરવા ઇચ્છતા હોય

તે તમામ સંસ્થાઓના કોડ નંબર તથા સંસ્થાનું નામ લખી સહી કરી જરૂરી પ્રમાણપત્રો બિડાણ કરી નજીકની સંસ્થામાં સંસ્થા દીઠ રૂ. ૫૦/- લેખે રજિસ્ટ્રેશન ફી ભરી જમા કરાવી તેની પહોંચ મેળવી લેવાની રહેશે.

તાલીમનું સ્વરૂપ / સમયપત્રક :

આઈ.ટી.આઈ.માં અઠવાડિયાના કામના કુલ-૪૨ કલાકો હોય છે, જેમાં પ્રાયોગિક તાલીમ તેમજ થિયરીની તાલીમ હોય છે. એન્જિનિયરિંગ વ્યવસાયોમાં નીચે મુજબ તાલીમાર્થીઓને જે તે વ્યવસાયના સિલેબસ મુજબ થિયરી/પ્રાયોગિક તાલીમ આપવામાં આવે છે. નોન એન્જિનિયરિંગ વ્યવસાયોમાં એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઈંગ તથા વર્કશોપ કેલક્યુલેશન એન્ડ સાયન્સના વિષયોનો સમાવેશ થતો નથી.

અ	પ્રાયોગિક તાલીમ	૨૮ કલાક/અઠવાડિયા
બ	થિયરી : (૧૦ કલાક/અઠવાડિયા)	
	ટ્રેડ થિયરી	૦૪ કલાક/અઠવાડિયા
	એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઈંગ	૦૨ કલાક/અઠવાડિયા
	વર્કશોપ કેલક્યુલેશન એન્ડ સાયન્સ	૦૨ કલાક/અઠવાડિયા
	એમ્પ્લોયબિલીટી સ્કીલ	૦૨ કલાક/અઠવાડિયા
ક	એક્સ્ટ્રા કરીક્યુલર એક્ટિવિટી	૦૪ કલાક/અઠવાડિયા

સંસ્થાના તાલીમી સમયપત્રકની વિગત:

સામાન્ય રીતે જિલ્લા/તાલુકા કક્ષાની મુખ્ય ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં પ્રથમ, બીજી અને ત્રીજી પાળીમાં જ્યારે અન્ય સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં તેમજ ગ્રાન્ટ-ઇન-એઈડ ઔદ્યોગિક તાલીમ

કેન્દ્રોમાં પ્રથમ અને બીજી પાળીમાં નીચે દર્શાવેલ સમયપત્રક મુજબ તાલીમ આપવામાં આવે છે. સમય પત્રકમાં સ્થાનિક પરિસ્થિતિને અનુરૂપ સામાન્ય ફેરફાર સંભવિત છે.

ક્રમ	પાળી	સમય
૧	પ્રથમ પાળી	સવારે ૦૭.૨૦ થી બપોરે ૨.૫૦ સુધી
૨	બીજી પાળી	સવારે ૦૮.૩૦ થી સાંજે ૫.૩૦ સુધી
૩	ત્રીજી પાળી	બપોરે ૧૪.૦૦ થી રાત્રે ૮.૦૦ સુધી

“વધુ માહિતી અને માર્ગદર્શન માટે સંબંધિત ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાનો સંપર્ક કરી શકો છો.

જિલ્લા રોજગાર વિનિમય કચેરી,
રંગમહેલ, દિવાન ચોક,
જૂનાગઢ-૩૬૨૦૦૧
મો. ૯૯૭૯૩૧૦૮૫૮

26 જાન્યુઆરી, 2023- દિલ્હીના કર્તવ્યપથ પર પ્રજાસત્તાક દિન નિમિત્તે યોજાયેલી પરેડના ભાગ રૂપે દેશના બધાં જ રાજ્યોનાં પરંપરાગત લોકનૃત્યોની પ્રસ્તુતિ થઈ, જેને તમામ દેશવાસીઓએ ગૌરવભરે અને દુનિયાભરના લોકોએ કુતૂહલભરે નિહાળી. આ વર્ષના આ જાજરમાન કાર્યક્રમની વિશેષતા એ હતી કે, આખાંયે રોડ-શોનું સંકલન ગોંડલના એક ગુજરાતી યુવાને કર્યું હતું. આ જ કાર્યક્રમમાં ગુજરાત રાજ્યનું પ્રતિનિધિત્વ ભાવનગરની એક સંસ્થાએ કર્યું હતું, તો એ જ દિવસે જાપાનમાં સાંસ્કૃતિક વિનિમય અંતર્ગત ગુજરાતની એક ટીમ રાસ-ગરબાથી મંચ શોભાવતી હતી. આવા સંખ્યાબંધ ઉદાહરણો છે, જેમાં નર્તકોએ પોતાના રાજ્ય કે રાષ્ટ્રની સંસ્કૃતિને દુનિયાભરમાં નેત્રદીપક રીતે પ્રસ્તુત કરી હોય.

મૂળ વાત એ છે કે, ભારતમાં પરંપરાગત રીતે પેઢીઓથી નૃત્યનું શિક્ષણ અપાતું રહ્યું છે. નૃત્ય અતિ પ્રાચીન સમયથી કલાના એક સ્વરૂપ તરીકે અને કારકિર્દી તરીકે પણ અસ્તિત્વમાં છે જ. તેમ છતાં હજુ હમણાં સુધી તેને ‘શિષ્ટ કારકિર્દી’ તરીકે સ્વીકૃતિ મળી નહોતી. હંમેશાં પોતાના ઉત્સવો અને હર્ષના પ્રસંગોને નૃત્યથી ઊજવતી આપણી પ્રજાએ હવે છેલ્લાં બે ચાર દાયકાઓથી માંડ માંડ નૃત્યને કારકિર્દી તરીકેની સ્વીકૃતિ આપી છે.

નૃત્ય એ કોઈ પણ ઉજવણીની ભારતીય રીત છે. તહેવારોથી માંડીને પાર્ટીઓ સુધી, જન્મદિવસની માંડીને લગ્ન સુધી, જૂના બોલિવુડથી માંડીને નવા જમાનાની ડાન્સ ઈન્ડિયા ડાન્સ જેવી સ્પર્ધા સુધી આપણા મનોરંજનનું એ ખૂબ મહત્ત્વપૂર્ણ માધ્યમ છે. કૌટુંબિક મેળાવડો હોય કે કોર્પોરેટ મિટિંગ - આપણે ત્યાં નૃત્ય અનિવાર્ય છે. આ ઉપરાંત ફિલ્મ, ટેલિવિઝન અને સ્ટેજ પર્ફોર્મન્સમાં નર્તકો માટે તકો વધી રહી છે અને તેથી જ કારકિર્દી તરીકે પણ નૃત્યમાં રુચિ વધતી જાય છે.

એક જમાનામાં નૃત્ય માત્ર શોખ હતો, હવે નૃત્ય એ માત્ર શોખ નથી - એનાથી કંઈક વિશેષ છે. નૃત્ય એટલે માત્ર શાસ્ત્રીય કે લોકનૃત્યો જ ! એ વ્યાખ્યા પણ હવે બદલાઈ છે. નૃત્ય માત્ર છોકરીઓ પૂરતું પણ મર્યાદિત નથી રહ્યું. આજે મેટ્રો શહેરોથી માંડીને નાનાં

નગરો સુધી નૃત્ય પ્રત્યેની જાગૃતિ વધી છે અને યુવા પેઢી પાસે તેમના આ ‘પેશનને પ્રોફેશન’માં બદલવાનાં દ્વારો ખૂલ્યાં છે. લોકોનો નૃત્યની કારકિર્દી તરફનો દૃષ્ટિકોણ બદલાઈ રહ્યો છે, કારણ કે વૈશ્વિકરણને કારણે દુનિયા સાવ નાની બની રહી છે ત્યારે ભારતના વાલીઓ હવે જુએ છે અને સમજે છે કે, દેશ અને દુનિયામાં હજારો લોકો આ ક્ષેત્રમાં સફળ કારકિર્દી ઘડી ચૂક્યા છે અને આ ક્ષેત્રમાં હવે પ્રગતિની તકો જણાઈ રહી છે.

એક બીજું કારણ એ પણ છે કે, દુનિયાભરમાં સંગીતના ક્ષેત્રે ખૂબ કામ થઈ રહ્યું છે અને એમ કહેવાય છે કે ‘નર્તન એ સંગીતનું દ્રશ્ય સ્વરૂપ છે’ સ્વાભાવિક રીતે સંગીતના ક્ષેત્રનો વિકાસ થાય એની સાથોસાથ નૃત્યના ક્ષેત્રમાં પણ તકોનો વિકાસ થઈ રહ્યો છે.

નૃત્ય હવે માત્ર કલા સ્વરૂપના પરિઘમાંથી બહાર નીકળી ગયું છે, કારણ કે દુનિયાભરના લોકો તંદુરસ્ત જીવનશૈલી માટે ખૂબ જાગૃત થયા છે અને નૃત્ય હવે આ તંદુરસ્ત જીવનશૈલીનો પણ એક ભાગ બની ગયું છે. યાંત્રિકીકરણની સાથે વધતા જતા સ્ટ્રેસને દૂર કરવાનું અને લાગણીઓની અભિવ્યક્તિનું એકમાત્ર માધ્યમ બની ગયું છે. મોબાઈલના આ જમાનામાં હવે માતા-પિતા પણ ઈચ્છે છે કે એમનું સંતાન કોઈ શારીરિક શ્રમવાળી પ્રવૃત્તિમાં જોડાય અને તેવા સમયે નૃત્ય એમની પસંદગીનાં ક્ષેત્રો પૈકીનું એક છે. આ કારણોને લીધે હવે નૃત્યના ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવામાં વડીલોની મંજૂરી પણ મળે છે અને સમય જતાં આ જ માર્ગ કીર્તિ અને કલદાર પણ મેળવી શકાય છે.

એક વાત નક્કી છે કે નૃત્ય એ પરફોર્મિંગ આર્ટ છે અને કોઈ પણ કલા સતત સાધના વગર સિદ્ધ થતી નથી એટલે આ ક્ષેત્રમાં આવવા માગતા લોકોએ એક વાત બરાબર સમજી લેવી જોઈએ કે માત્ર youtube માંથી વીડિયો જોઈને નૃત્યગુરુ બની શકાય નહીં. મૌલિક નૃત્ય શીખવતા ગુરુ પાસેથી શીખીને, નિયમિત રીતે કઠોર રિયાઝ-પ્રેક્ટિસ કરતા રહી સતત પોતાની જાતમાં સુધારો કરતા રહેવાની તૈયારી હોય તો જ આ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવાનું વિચારજો. ડાન્સ ગુરુ શ્યામક દાવર

કહે છે કે, નૃત્ય સતત શીખવાની પ્રક્રિયા છે તેથી એક સારા નર્તક કે કોરિયોગ્રાફર બનવા માટે તમારે સતત નવું નવું શીખતા રહેવું પડે અને તમારા વિદ્યાર્થીઓને તેમની ક્ષમતા, ફિટનેસ અને સ્ટ્રેન્થ માટે માર્ગદર્શન આપતા રહેવું પડે, કારણ કે તમારા વિદ્યાર્થીઓ જ તમારું પ્રતિબિંબ હશે.

નૃત્યને કારકિર્દી તરીકે સ્વીકારવા ઈચ્છતા લોકોએ ખરેખર નર્તન એટલે શું અને વ્યક્તિમાં કેવી રીતે પરિવર્તન લાવી શકે એ વાત સારી પેઠે સમજવાની જરૂર છે. ભારતીય શાસ્ત્રીય નૃત્યશૈલીઓ અને લોકનૃત્ય તો અલબત્ત ઉત્તમ છે જ પણ આજકાલ હવે આપણા દેશમાં પણ વિદેશી નૃત્ય પ્રકારો ખુલ્લા દિલે સ્વીકારાઈ રહ્યા છે અને વિદેશી સમકાલીન નૃત્ય પ્રકારોની માંગ વધી રહી છે.

અત્યારે નૃત્યના ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી ઘડવાના જે વિકલ્પો છે તે પૈકીના કેટલાક જોઈએ તો, જુદા જુદા વયજૂથનાં વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થીનીઓને વ્યક્તિગત કે બેચમાં કોચિંગ આપવું, શાળાઓ અથવા કોર્પોરેટમાં ડાન્સ ટીચર તરીકે કામ કરવું, જુદા જુદા લાઈવ શોઝ માટે કોરિયોગ્રાફી કરવી અને પરફોર્મ કરવું, લગ્ન કે અન્ય સમારંભોના પરફોર્મન્સ અને કોરિયોગ્રાફી, સેલિબ્રિટી ડાન્સ, ડાન્સર સ્ટેજ પ્રોડક્શન્સ, ડાન્સ ઈવેન્ટ મેનેજર વગેરે જેવા વિકલ્પો છે. જો કે જાણીતા તમામ ડાન્સગુરુઓ એક વાત ચોક્કસ કહે છે કે, જો તમને નૃત્યમાં રસ હોય તો જ આ કારકિર્દી પસંદ કરવી જોઈએ.

સારા નર્તક બનવા માટે લવચીક અને ચપળ શરીર અને લય પારખનાર કાન હોવા જોઈએ. નૃત્ય શીખવાનું શરૂ કરવા માટે આમ તો ઉમરનું કોઈ બંધન નથી. પરંતુ કોઈ પણ નૃત્ય સ્વરૂપ માટે શારીરિક તંદુરસ્તી અનિવાર્ય આવશ્યકતા છે. આ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવા માટે સૌથી પહેલાં તો પ્રબળ ઈચ્છા અને પછી વર્ષો સુધી તાલીમ માટેની ધીરજ, શિસ્ત અને સફળતા માટેનો દ્રઢ વિશ્વાસ જરૂરી છે.

સામાન્યતઃ નૃત્ય શિક્ષણ ત્રણ શ્રેણીઓમાં વહેંચાય છે : શાસ્ત્રીય, આધુનિક અને ફિટનેસ . શાસ્ત્રીય નૃત્ય માટે નિશ્ચિત અભ્યાસક્રમ છે. પરંપરાગત રીતે માન્યતા પ્રાપ્ત ગુરુઓ પાસેથી તે શીખી શકાય છે યુનિવર્સિટીઝ પણ તેના ડિપ્લોમાથી માંડીને પીએચ.ડી. સુધીના વર્ગો ચલાવે છે. આધુનિક નૃત્યોમાં આજે ફ્યૂઝન ડાન્સ એ ભારતમાં નૃત્યનું ઊભરતું સ્વરૂપ છે પણ હજુ વિદેશી કે ફ્યૂઝન નૃત્ય પ્રકારો માટે કોઈ નિશ્ચિત અભ્યાસક્રમને સરકાર તરફથી માન્યતા પ્રાપ્ત નથી. અલબત્ત, જાણીતા

કલાકારોએ પોતાના અનુભવથી અભ્યાસક્રમો બનાવીને પોતાની એકેડમીમાં નૃત્યના અભ્યાસક્રમો શરૂ કર્યા છે. આ અભ્યાસક્રમોનો સામાન્ય રીતે નૃત્યનો ઇતિહાસ, ટેકનિક, સિદ્ધાંત અને પ્રસ્તુતિને આવરી લે છે

ગુજરાતમાં ઘણી ડાન્સ સ્કૂલ્સ અને અકાદમીઓ છે, જે નૃત્ય અભ્યાસક્રમો ઓફર કરે છે. ગુજરાતમાં કેટલાક લોકપ્રિય નૃત્ય અભ્યાસક્રમોમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

1. ભરતનાટ્યમ્, 2. કથક, 3. ગરબા, 4. બોલિવુડ ડાન્સ, 5. સમકાલીન નૃત્ય, 6. સાલસા ડાન્સ, 7. હિપ-હોપ ડાન્સ, 8. એરોબિક ડાન્સ, 9. ઝુમ્બા ડાન્સ

શાસ્ત્રીય નૃત્યમાં યુનિવર્સિટીમાં સર્ટિફિકેટ, ડિપ્લોમા, સ્નાતક (BPA- Bachelor of Performing Arts), અનુસ્નાતક (MPA- Master of Performing Arts) અને ડૉક્ટરેટ સુધીના કોર્સીઝ ઉપલબ્ધ છે, જે મોટા ભાગની સારી યુનિવર્સિટીમાં ચાલે છે. બનારસ હિન્દુ યુનિવર્સિટી (વારાણસી), સાવિત્રીબાઈ ફૂલે પૂણે યુનિ., મુંબઈ યુનિ. કાઈસ્ટ યુનિ.(બેંગલોર) વગેરે એ પૈકીની છે. ગુજરાતમાં પણ અભ્યાસક્રમો અમદાવાદ, સુરત, રાજકોટ અને વડોદરા જેવાં શહેરોમાં મળી શકે છે. આ અભ્યાસક્રમ બારમા ધોરણ પછી થાય છે, જેમાં પ્રવેશ માટે સામાન્ય રીતે 45%ની જરૂરિયાત રહે છે. જો કે, આ કલા વિષયક અભ્યાસ હોવાથી પ્રવેશ પરીક્ષા (Aptitude test) પણ લેવામાં આવતી હોય છે.

યુનિવર્સિટી સિવાય અખિલ ભારતીય ગાંધર્વ મહાવિદ્યાલય મંડળ નામની સરકાર દ્વારા માન્ય સંસ્થા પોતાનાં અધિકૃત કેન્દ્રો મારફતે નાના નગરો સુધી શાસ્ત્રીય નૃત્યમાં વિશારદ (સ્નાતક સમકક્ષ), અલંકાર (અનુસ્નાતક સમકક્ષ),ભૂષણ (ડૉક્ટરેટ સમકક્ષ), શિક્ષા વિશારદ (B.Ed. સમકક્ષ)ના અભ્યાસક્રમો ચલાવે છે.

લગભગ દરેક મોટા શહેરમાં વેસ્ટર્ન ડાન્સ માટે ક્લાસિઝ શરૂ થઈ ગયા છે. આ ઉપરાંત ઓન લાઈન શીખવાનો વિકલ્પ પણ ખુલ્લો છે.

ટૂંકમાં , જેમને ખરેખર નૃત્યમાં રસ હોય, આજીવન નવું શીખતા રહેવાની તૈયારી હોય, શારીરિક રીતે સક્ષમ હોય એમના માટે નૃત્યના ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી ખૂબ સુંદર વિકલ્પ છે.

એ-૧૦૧, હેવન એન્કલેવ, ન્યુ અલકાપુરી, શ્રીનવુડ બંગ્લોઝ નજીક, ગોત્રી-સેવાસી રોડ, વડોદરા-૩૯૦૦૨૧ મો. ૯૮૭૯૩૩૧૩૧૨

૬

સર્જનાત્મક દૃષ્ટિકોણનો કારકિર્દીમાં ઉમદા ઉપયોગ ફોટોગ્રાફી અને અન્ય સર્જનાત્મક વ્યવસાય

— કૌશિક ઘેલાણી

સફળ લોકો વધારે કામ કરીને નહીં પણ દરેક કામને અલગ રીતે કરતા હોય છે એટલા માટે તેઓ સફળ હોય છે. કારકિર્દી બાબતે આપણે સહુએ અભ્યાસની સાથે સાથે જ ખૂબ જ સજાગ રહીને ઉજ્જવળ તકો મેળવી શકીએ એવા પ્રયત્નો કરવા જોઈએ. ભણતરની સાથે સાથે કારકિર્દીના વહેતા પ્રવાહમાં વહી જવું એના કરતાં અલગ દૃષ્ટિકોણ કેળવીને ગમતું કાર્ય કરીએ તો સફળતાની શક્યતામાં ચોક્કસપણે વધારો થાય ઉપરાંત કામની ગુણવત્તાનાં ધોરણો ઉત્કૃષ્ટ બની શકે. કોઈ પણ વ્યક્તિને ગમતું કામ કરવાની તક સાંપડે તો તેઓ કામને કામ તરીકે નહીં, પણ અંગત રસ દાખવીને પાર પાડશે અને કામનો આનંદ પણ માણશે જ એ સ્વાભાવિક છે. ધારો કે કોઈને ક્રિકેટ રમવાનો શોખ છે અને ક્રિકેટને કારકિર્દી તરીકે અપનાવે છે તો પછી ક્રિકેટ એ જે તે વ્યક્તિ માટે રમત ન રહેતાં જીવનનું અવિભાજ્ય અંગ બની જાય છે અને એમાં ચલાવી લેવાની વૃત્તિ સહેજ પણ નથી હોતી.

ગમતા કામમાં સરળતાથી સફળતા મેળવી શકાય અને કોઈ જાતના માનસિક થાક વિના સતત પ્રગતિની દિશામાં આગળ ધપી શકાય. અત્યારના સમયમાં સર્જનાત્મક વિશ્વમાં ડોકિયું કરીએ તો કારકિર્દીની અઢળક તકો ખુલ્લી છે, જેમાં ઈચ્છા મુજબ ગમતું

કામ કરીને શ્રેષ્ઠતમ આપી શકાય અને ધાર્યું પરિણામ પણ મેળવી શકાય. તસ્વીરકલા એ પોતાના આગવા દૃષ્ટિકોણનો ઉપયોગ કરીને દુનિયા સમક્ષ કંઈક નવું રજૂ કરવાનો ઉમદા વિકલ્પ કહી શકાય. આ ક્ષેત્રે તમે તમારા આગવા દૃષ્ટિકોણના રાજા છો. જો તમે અલગ રીતે જોવાની અને એને કેમેરામાં અલગ રીતે કંડારવાની કળા જાણો છો તો ચોક્કસપણે આ કળામાં હાથ અજમાવી શકો છો. પોતાના સમયે પોતાની ઢબે કામ કરીને ઉજ્જવળ કારકિર્દી ઘડી શકો છો સાથે સાથે નામ પણ કમાઈ શકો છો. કેમેરાના માધ્યમ થકી ફોટોગ્રાફી અને ફિલ્મમેકિંગ બંને માટે અઢળક તકો ખુલ્લી છે, બસ, શરત એટલી જ કે અહીં સ્થાન બનાવવા માટે અલગ દૃષ્ટિકોણની જરૂર પડશે જ.

તસવીરકળામાં ત્વરિત પૈસા મેળવવા માટે લગ્ન પ્રસંગ જેવી પ્રાસંગિક ફોટોગ્રાફી કરીને શરૂઆત કરી શકાય જે લગ્નની સિઝન દરમ્યાન ચોક્કસપણે કમાણી આપી શકે, પણ ખરેખર સંતોષકારક અને સર્જનાત્મક કામ કરીને કારકિર્દીનું ઘડતર કરવું હોય તો અલગ જ દિશામાં અલગ દૃષ્ટિકોણ કેળવવો પડે. તસવીરકળામાં વન્યજીવોની તસવીરો લેવાનો શોખ ધરાવતા મિત્રોએ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવા જેવી બાબત કે આ પ્રકારના શોખને કારકિર્દીમાં બદલવો એ સતત મહેનત માગી લેતું કામ છે. ધીરજ અને ખંતપૂર્વક આ પ્રકારનું કામ સતત કરવામાં આવે તો ધાર્યા કરતાં સારું પરિણામ ચોક્કસ મળી શકે છે. વિવિધ વનવગડાઓ અને જંગલોને સમજીને એને તસવીરોમાં કંડારવા સાથે સાથે સાચી માહિતીનો ગહન અભ્યાસ કરીને યોગ્ય નોંધ કરવી ત્યાર બાદ આ દસ્તાવેજીકરણ કરેલી ઘટનાઓને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે પણ યોગ્ય આર્થિક કિંમતે વેચી શકાય છે. આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં વિવિધ મેગેઝિન્સ, વેબ પોર્ટલ્સ જે ચોક્કસપણે આ વિષય પર કામ કરતાં હોય તેઓને આવી ઘટનાઓની ખૂબ જ માંગ રહે છે. દેશભરનાં જંગલોમાં છાશવારે અવનવી આશ્ચર્યજનક

ઘટનાઓ બનતી રહે છે. વન્ય જીવોનાં અભયારણ્યની આસપાસ આવેલા રિસોર્ટ્સ, આ અભયારણ્યોનું બુકીંગ કરાવી આપતી વેબ પોર્ટલ્સ, ઍરલાઇન્સ વગેરેની જાહેરાત અર્થે આ પ્રકારની કળાને ખરીદતા હોય છે. આ ઉપરાંત ફોટોગ્રાફીમાં જ પ્રાદેશિક વાર્તાઓનું દસ્તાવેજીકરણ આપણી સંસ્કૃતિને જાણવાનો મોકો તો આપે જ છે સાથે સાથે યોગ્ય રીતે કામ કરવામાં આવે તો એના દ્વારા ટ્રાવેલ ફોટો બ્લોગર-વ્લોગર બનીને પણ આર્થિક ઉપાર્જન કરી શકાય. ઉદાહરણ તરીકે ગુજરાતનું પુરાતત્વીય દસ્તાવેજીકરણ, ગુજરાતનાં ગ્રામ્યજીવનનું દસ્તાવેજીકરણ, ગુજરાતનાં ઉત્સવોનું દસ્તાવેજીકરણ, ગુજરાતનાં વિવિધ પ્રાંતનાં લોકોની જીવનશૈલીનું દસ્તાવેજીકરણ, ગુજરાતનાં હસ્તકલાનું દસ્તાવેજીકરણ વગેરેને ડિજિટલ માધ્યમમાં કંડારીને વિવિધ વેબ પોર્ટલ્સ, મેગેઝિન્સ, અખબાર, ટેલીવિઝન ચેનલ્સ જેવા માધ્યમોને સરળતાથી વેંચી શકાય છે.

સર્જનાત્મક ક્ષેત્રે પારંગત બનવાની કોઈ જ ગુરુ યાવી નથી હોતી પણ પોતાનાં અલગ દૃષ્ટિકોણથી જ પોતાની આગવી ઓળખ બનાવવી એ જ શ્રેષ્ઠ રસ્તો છે. વિવિધ સંસ્થાઓ આ ક્ષેત્રે સહયોગ આપે છે. ગુજરાત રાજ્ય લલિતકળા અકાદમી પણ તસવીરોનું પ્રદર્શન કરવા માટે આર્થિક સહાય આપે છે. આવી યોજનાઓનો લાભ લઈને આ ક્ષેત્રે કારકિર્દીની તકો ચોક્કસપણે ઊભી કરી શકાય. શરૂઆતમાં એક સારો વ્યવસાયિક કેમેરા ખરીદીને શરૂઆત કરી શકાય. આ ક્ષેત્રે કામ કરવા માટે કોઈ ઓફિસ કે સ્થળની જરૂરિયાત હોતી નથી. કેમેરાની બેગ એટલે હરતી ફરતી ઓફિસ જ સમજી શકો. જાતે જ આવા અલગ અલગ વિષય પર કામ કરીને આખું પુસ્તક સર્જી શકો છો, અને ત્યાર બાદ એને પ્રસિદ્ધ કરી શકો છો. માત્ર તસ્વીરકળા જ નહીં પણ આ જ રીતે ચિત્રકળા, લેખનકળા, સંગીત, ગાયકી, વક્તૃત્વકળા વગેરે જેવા વિષયોમાં પોતાનાં આગવા દૃષ્ટિકોણનું સિંચન કરીને કંઈક નવું જ સર્જન કરી શકો છો.

ફોટોગ્રાફી શીખવતી સંસ્થાઓ :

(૧) ગુજરાત ફોલેજ ઓફ ફોટોગ્રાફી, સૂરત (૨) ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, આશ્રમરોડ, અમદાવાદ (૩) લાઈટ એન્ડ લાઈફ એકેડમી, ઉટ્ટી, તામિલનાડુ (૪) જવાહરલાલ

નહેરુ આર્કિટેક્ટર એન્ડ ફાઈન આર્ટ્સ યુનિવર્સિટી, હૈદરાબાદ (૫) AJ Kidwai Mass Communication Research, Deslhi, (૬) એશિયન એકેડેમી ઓફ ફિલ્મ એન્ડ ટેલિવિઝન (AAFI) ઉત્તરપ્રદેશ (૭) ઓસમાનિયા યુનિવર્સિટી, હૈદરાબાદ (૮) નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ડિઝાઈન, અમદાવાદ (૯) સર જે.જે. ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એપ્લાઈડ આર્ટ્સ, મુંબઈ (૧૦) નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફોટોગ્રાફી, મુંબઈ.

કોર્સિસ :

- પ્રોફેશનલ ફોટોગ્રાફી કોર્સ ● વાઈલ્ડ લાઈફ ફોટોગ્રાફી કોર્સ ● ફેશન ફોટોગ્રાફી કોર્સ ● ટ્રાવેલ ફોટોગ્રાફી કોર્સ ● ફોટોજર્નાલિઝમ ફોટોગ્રાફી કોર્સ ● પ્રોડક્ટ ફોટોગ્રાફી કોર્સ ● B.Sc. ફિલ્મ એન્ડ ફોટોગ્રાફી ● પીજી ડિપ્લોમા ફોટોગ્રાફી ● ડિપ્લોમા ઈન ફોટોગ્રાફી-વીડિયોગ્રાફી ● ડિપ્લોમા ઈન વેડિંગ ઈવેન્ટ્સ ફોટોગ્રાફી ● ડિપ્લોમા ઈન ટ્રાવેલ એન્ડ નેચરલ ફોટોગ્રાફી

ટૂંકમાં આગવી ઓળખ બનાવવા માટે ગમતા વિષય પર કામ કરીને કારકિર્દીમાં સફળતા તો મેળવી જ શકો પણ એક નવો જ ચીલો ચાતરી શકો છો. બસ, વિચાર સાવ જ નવો અને અનોખો હોવો જોઈએ.

૩૬૭/૨, સેક્ટર ૫(અ),
ગાંધીનગર. મો. ૯૮૨૪૯૪૮૭૩૪

ધોરણ-૧૨ પછીના વિકલ્પો

- નવી દિશા નવો થનગનાટ, યુવાઉર્જા જીવનનો મધુર પમરાટ
- ઉજ્જવળ ભવિષ્યની એક જ રાહ - નહીં માફ નીચું નિશાન
- નવો ચીલો ચાતરી સફળતાને પોતીકી બનાવીએ.
- મેક ઇન ઇન્ડિયા - મેડ ઇન ઇન્ડિયા યુવાશક્તિ સંગ 'વી આર પ્રાઉડ ઓફ અવર ઇન્ડિયા.'
- આત્મસૂઝ અને ટ્રસ્ટ નિશ્ચય, ઉત્તમ કારકિર્દી સંગ શ્રેષ્ઠ જીવન.

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	વિષય	લેખક	પા.નં.
૧	ધોરણ ૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહ પછીના કારકિર્દીના વિકલ્પો	- કુલસુમ ઘાંચી	૬૧
૨	જનસેવાનું ઝળહળતું કારકિર્દી ક્ષેત્ર એટલે તબીબી વિજ્ઞાન	- શ્રેયા સાહે	૬૫
૩.	મેડિકલના અભ્યાસક્રમોનું કટ ઓફ લીસ્ટ	-	૬૬
૪	એન્જિનિયરિંગ ફિલ્ડની વિવિધ શાખાઓ	- પુલકિત ઓઝા	૭૫
૫.	એન્જિનિયરિંગ ડિગ્રી-ડિપ્લોમા અને ફાર્મસીના અભ્યાસક્રમનું કટ ઓફ લીસ્ટ	-	૭૯
૬	આધુનિક સમયની ફેશનેબલ કારકિર્દી : ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ	- શીરિન સૈયદ	૧૦૫
૭	કાયદા ક્ષેત્રે કારકિર્દી	- વિકાસ વર્તુળ ટ્રસ્ટ	૧૦૭
૮	કૃષિ ક્ષેત્રે કારકિર્દી : નોકરી સાથે સેવાનો અવસર	- દિવ્યા બુહા	૧૦૯
૯	નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટીના વિવિધ અભ્યાસક્રમો	- મનીષા વાઘેલા	૧૧૪
૧૦	સ્વર્ણિમ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઇનોવેશન યુનિવર્સિટી	- ડૉ. રામસિંહ રાજપૂત	૧૧૬
૧૧	એરોસ્પેસ એન્જિનિયરિંગ	- ધવલ ગોકાણી	૧૧૯
૧૨	ભારતીય ઉદ્યમિતા વિકાસ સંસ્થાન (EDII)	- નિખીલેશ દેસાઈ	૧૨૩
૧૩	શાળા-કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટેની સ્પર્ધાત્મક એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ	- ડૉ. રાજેન્દ્ર ઉપાધ્યાય	૧૨૭
૧૪	રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી	- કુમાર સખ્યસાચી જે. શ્રીવાસ્તવ	૧૩૧
૧૫	ડેટા એનાલિસ્ટ માટે વધતો કરિયર કેઝ	- કિશન ખેશી	૧૩૫
૧૬	સિરામિક ઉદ્યોગ સાથે કારકિર્દી ઘડતર	- અસ્મિતા દવે	૧૩૭
૧૭	ભાષાંતર : સાહિત્યનું એક કાયમનું જમા પાસું	- હરેશ્વરી રાના	૧૪૦
૧૮	બેચલર ઓફ ઇન્જિનિયરિંગ ડિઝાઇન-B.I.D.	- ચાંદની ગોકાણી	૧૪૪
૧૯	વિજ્ઞાનની એક નવતર પ્રગતિ કરતી શાખા : મનોવિજ્ઞાન વિષય સાથે કારકિર્દી	- રુદ્રી દવે	૧૪૭
૨૦	ઓપન યુનિવર્સિટી વિદ્યાર્થીઓ માટે અનેક તકોના દરવાજા ખોલવા તૈયાર	- ખ્યાતિ ખેશી	૧૫૨
૨૧	ફોરેન લેંગ્વેજમાં કારકિર્દી ઘડતર	- તૃપ્તિ ઉપાધ્યાય	૧૫૫
૨૨	ન્યૂ મીડિયા : કારકિર્દીનું નવું ઊઘડતું ક્ષેત્ર	- પ્રો. (ડૉ.) શિરીષ કાશીકર	૧૬૦
૨૩	ઓશનોગ્રાફીના ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી ઘડવા માટેની તક	- પ્રાંજલ આચાર્ય	૧૬૨
૨૪	ફોરેસ્ટ્રી મેનેજમેન્ટ - એક કરિયર	- તુષાર કાર્લેકર	૧૬૪
૨૫	ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયામાં ઝળહળતી કારકિર્દી	- કૌશલ ઉપાધ્યાય	૧૭૪
૨૬	જનસંપર્ક (પબ્લિક રીલેશન) : નવી તકોનું વિશ્વ	- પ્રણવ ત્રિવેદી	૧૭૬
૨૭	બેન્કિંગ ક્ષેત્રે લિગલ કારકિર્દી	- જયા ડી. પટેલ	૧૭૮
૨૮	સામાન્ય જીવનમાં વનસ્પતિશાસ્ત્રની ઉપયોગીતા	- પીયૂષ વઘાસિયા	૧૭૯
૨૯	પક્ષીશાસ્ત્ર ક્ષેત્રે કારકિર્દીની તકો	- ઉદય વોરા	૧૮૧
૩૦	ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે કારકિર્દી ઘડતરની તક	- નિત્યા ત્રિવેદી	૧૮૩
૩૧	સરકારી સેવાઓ માટેની સુવર્ણ તકો	- જયેશ વાઘેલા	૧૮૬
૩૨	રાજ્યશાસ્ત્ર એક પોરાણિક અને એટલો જ પ્રસ્તુત કારકિર્દી ઘડતરનો વિકલ્પ	- જયવંત પંડ્યા	૧૯૧
૩૩	IT ક્ષેત્રમાં કારકિર્દીની ઉજ્જવળ તકો	- મેહુલ પટેલ	૧૯૮
૩૪	એસ. પી. યુનિવર્સિટી, વિસનગર	- ડૉ. મૌલિક શાહ	૨૦૩
૩૫	લોકભારતી ગ્રામ વિદ્યાપીઠ સણોસરામાં ચાલતા અભ્યાસક્રમોની વિગત/ સંસ્થા પરિચય	- ડૉ. ધીરજલાલ ટી. રાઠોડ	૨૦૪
૩૬	અગત્યની વેબસાઇટ્સ	-	૨૦૮

ધોરણ ૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહ પછીના કારકિર્દીના વિકલ્પો

– કુલસુમ ધાંચી

વિજ્ઞાન એ મનુષ્યના જીવનને સુખી, સંપન્ન અને સરળ બનાવવાનો રાજમાર્ગ છે. ધોરણ-૧૨માં વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં અભ્યાસ કરનારા વિદ્યાર્થીઓ આ રાજમાર્ગ પર ચાલીને બે દૃષ્ટિએ સફળતાને પામી શકે. એક તો, વિજ્ઞાનના ક્ષેત્રમાં અભ્યાસ કરી પોતાની કારકિર્દી ઘડી શકે અને બીજું એ કારકિર્દી દ્વારા સમાજને સુખમય જીવન જીવવામાં મદદરૂપ બની શકે. ધોરણ-૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં સારી રીતે અભ્યાસ કર્યા પછી ઉજ્જવળ કારકિર્દી ઘડનારા અનેક અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે. ધોરણ - ૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહની પરીક્ષા

પાસ કર્યા બાદ પોતાના વિષય મુજબ NEET, GUJ-CET, PMT, AIMS, પ્રિ- વેટરનરી વગેરે પરીક્ષા આપવી જરૂરી છે. ધોરણ - ૧૨ વિજ્ઞાન પ્રવાહ ગ્રૂપ એ, બી તથા એબી પાસ કર્યા બાદ નીચે મુજબના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

(૧) મેડિકલ એન્ડ એલાઈડ એજ્યુકેશનલ કોર્સ
(૨) ડિગ્રી એન્જિનિયરિંગના અભ્યાસક્રમો(૩)
આર્કિટેકચર (૪) ફાર્મસી અભ્યાસક્રમો (૫) કૃષિ
ક્ષેત્રના અભ્યાસક્રમો (૬) ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમો(૭)
શિક્ષણ ક્ષેત્રે (૮) સ્નાતક અભ્યાસક્રમો (૯) અન્ય

(૧) મેડિકલ / એલાઈડ એજ્યુકેશનલ કોર્સ

ક્રમ	કોર્સનું નામ		અભ્યાસક્રમની મુદત
1	MBBS	બેચલર ઓફ મેડિસિન ,બેચલર ઓફ સર્જરી	4.5 + 1
2	BDS	બેચલર ઓફ ડેન્ટલ સર્જરી	4 + 1
3	BAMS	બેચલર ઓફ આર્યુવેદિક મેડીસિન એન્ડ સર્જરી	4.5 + 1
4	BHMS	બેચલર ઓફ હોમિયોપેથિક મેડીસિન એન્ડ સર્જરી	4.5 + 1

એલાઈડ એજ્યુકેશનલ કોર્સ (૧) BPT : બેચલર ઓફ ફિઝિયોથેરાપી (૨) B.sc Nursing: બેચલર ઓફ સાયન્સ નર્સિંગ (૩) BOP : બેચલર ઓફ ઓર્થોટિક્સ & પ્રોસ્થેટિક્સ (૪) BO : બેચલર ઓફ ઓપ્ટોમેટ્રી (૫) BASLP : બેચલર ઓફ ઓડિયોલોજી એન્ડ સ્પીચ લેંગ્વેજ પેથોલોજી (૬) BOT : બેચલર ઓફ ઓક્યુપેશનલ થેરાપી (૭) BNYS : બેચલર ઓફ નેચરોપેથી એન્ડ યોગિક સાયન્સ (૮) GNM: જનરલ નર્સિંગ મીડવાઈફરી (ડિપ્લોમા કોર્સ) (૯) ANM: ઓકઝીલરી નર્સિંગ મીડવાઈફરી (ડિપ્લોમા કોર્સ) વગેરે.

(૨) ડિગ્રી એન્જિનિયરિંગના અભ્યાસક્રમો :

ભારતમાં આવેલ IITs, NITs, IIITs, GFTIs ના B.E./B.Tech એન્જિનિયરિંગ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ JoSSA(Joint Seat Allocation authority) એડમિશન કમિટી દ્વારા JEE(Advanced)અને JEE (Main)ના આધારે પ્રવેશ આપવામાં આવે છે.ગુજરાતની એકમાત્ર ગાંધીનગરમાં આવેલ IIT (ઈન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી)માં માત્ર JEE (Advanced) ના ઓલ ઇન્ડિયા રેન્ક (AIR) ના આધારે પ્રવેશ મળે છે. ગુજરાતની એકમાત્ર સુરતમાં આવેલ NIT સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી SVNIT (AIR) www.

jacpcldce.ac.in અને www.gujacpc.nic.in. ધોરણ ૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહની પરીક્ષા માન્ય બોર્ડમાંથી ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને ગણિત વિષયોમાં ઉચ્ચ ગુણાંકન સાથે ઉત્તીર્ણ થયેલ અને GUJ-CAT /JEE (Main)પરીક્ષા ક્વોલિફાય કરેલ ઉમેદવારોને ડિગ્રી એન્જિનિયરિંગ કોલેજમાં પ્રવેશ મળી શકે.

ડિગ્રી એન્જિનિયરિંગમાં નીચે મુજબના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

સિવિલ એન્જિનિયરિંગ, ઇલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગ, મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ, કમ્પ્યુટર, ઇલેક્ટ્રોનિક્સ & કોમ્યુનિકેશન, ઇન્ફોર્મેશન & કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી, ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટેશન & કંટ્રોલ, કેમિકલ , એન્વાયરમેન્ટ એન્જિનિયરિંગ, પેટ્રોલિયમ એન્જિનિયરિંગ, કમ્પ્યુટર સાયન્સ & એન્જિનિયરિંગ, એરોનોટિકલ એન્જિનિયરિંગ, ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી, ઇલેક્ટ્રોનિક્સ, પાવર ઇલેક્ટ્રોનિક્સ, ઇલેક્ટ્રિકલ & ઇલેક્ટ્રોનિક્સ એન્જિનિયરિંગ, બાયો - મેડિકલ & ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટેશન ટેકનોલોજી, બાયો - મેડિકલ એન્જિનિયરિંગ, બાયો ટેકનોલોજી, મેકાટ્રોનિક્સ, પ્રોડક્શન એન્જિનિયરિંગ, કન્સ્ટ્રક્શન ટેકનોલોજી & મેનેજમેન્ટ, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ એન્જિનિયરિંગ, ઓટોમોબાઇલ એન્જિનિયરિંગ, પ્લાસ્ટિક ટેકનોલોજી, મેટલર્જી, રબર ટેકનોલોજી, ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગ, ટેક્સટાઇલ પ્રોસેસિંગ, ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી, ફૂડ પ્રોસેસિંગ ટેકનોલોજી, ઈરીગેશન & વોટર મેનેજમેન્ટ વગેરે

એડમિશન કમિટી ફોર પ્રોફેશનલ કોર્સિસ (ACPC), એલ. ડી. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ - નવરંગપુરા, અમદાવાદ -૩૮૦૦૧૫ વેબસાઇટ : www.jacpcldce.ac.inwww.gujacpc.nic.in

(૩) આર્કિટેકચર :

આર્કિટેકચરમાં મુખ્યત્વે નીચે મુજબના કોર્સ ઉપલબ્ધ છે.

બેચલર ઓફ આર્કિટેકચર (B.Arch), બેચલર ઓફ ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન (BID).

બેચલર ઓફ કન્સ્ટ્રક્શન ટેકનોલોજી (B.C.T),

બેચલર ઓફ આર્કિટેકચર & ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન (B.Arch & I.D)

● બેચલર ઓફ આર્કિટેકચર (B.Arch)માં પ્રવેશ માટે માન્ય બોર્ડમાંથી ધોરણ - ૧૨ (વિજ્ઞાનપ્રવાહ) ગણિત ,ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર સાથે પાસ અને NATAમાં જરૂરી સ્કોર મેળવવા અનિવાર્ય

● બેચલર ઓફ કન્સ્ટ્રક્શન ટેકનોલોજી (B.C.T)માં પ્રવેશ માટે માન્ય બોર્ડમાંથી ધોરણ - ૧૨ (વિજ્ઞાનપ્રવાહ) મુખ્ય વિષય તરીકે ગણિત અને ભૌતિકશાસ્ત્ર તેમજ રસાયણશાસ્ત્ર/ બાયોલોજી /બાયો ટેકનોલોજી /કમ્પ્યુટર વિષય સાથે પાસ અને પ્રવેશ વર્ષ ના શૈક્ષણિક વર્ષ દરમ્યાન JEE(Main) ક્વોલિફાય કરવું જરૂરી છે.

● બેચલર ઓફ ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન (BID): માન્ય બોર્ડમાંથી ધોરણ - ૧૨ (વિજ્ઞાનપ્રવાહ) મુખ્ય વિષય તરીકે ગણિત અને ભૌતિકશાસ્ત્ર તેમજ રસાયણશાસ્ત્ર/ બાયોલોજી /બાયો ટેકનોલોજી /કમ્પ્યુટર વિષય સાથે પાસ અને NATA માં જરૂરી સ્કોર મેળવવો જરૂરી. CEPT(સેન્ટર ફોર એન્વાયર્નમેન્ટલ પ્લાનિંગ એન્ડ ટેકનોલોજી)યુનિવર્સિટી - નવરંગપુરા, અમદાવાદની વેબસાઇટ <http://cept.ac.in>ની મુલાકાત લેવી.

● બેચલર ઓફ આર્કિટેકચર & ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન (B.Arch & I.D) : માન્ય બોર્ડમાંથી ધોરણ - ૧૨ (વિજ્ઞાનપ્રવાહ) પાસ અને NATA માં જરૂરી સ્કોર મેળવવો જરૂરી.

● ACPC (એડમિશન કમિટી ફોર પ્રોફેશનલ કોર્સિસ) વેબસાઇટ www.gujacpc.nic.in

(૪) ફાર્મસી અભ્યાસક્રમો :

(૧) બેચલર ઓફ ફાર્મસી (B.Pharm)
(૨) ડિપ્લોમા ઇન ફાર્મસી (D.Pharm) ફાર્મસીના પ્રથમ વર્ષમાં પ્રવેશ માટે પ્રવેશ વર્ષના શૈક્ષણિક વર્ષ દરમ્યાન GUJ - CAT પરીક્ષા આપેલ હોવી જોઈએ.

(૫) કૃષિદોષ્ટના અભ્યાસક્રમો :

● ગ્રૂપ : A માટે અભ્યાસક્રમો નીચે મુજબ છે
(૧) બી.ટેક (એગ્રીકલ્ચરલ એન્જિનિયરિંગ)

(૨) બી.ટેક (રિન્યૂએબલ એનર્જી & એન્વાયરમેન્ટલ એન્જિનિયરિંગ)(૩) બી.ટેક (ડેરી ટેકનોલોજી) (૪) બી.ટેક (ફૂડ ટેકનોલોજી) (૫) બી.ટેક (એગ્રીકલ્ચરલ ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી)

● ગ્રૂપ : B માટે અભ્યાસક્રમો નીચે મુજબ છે.

(૧) બી.એસસી.(ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર (૨) બી.એસસી.(ઓનર્સ) હોર્ટીકલ્ચર (૩) બી.એસસી.(ઓનર્સ) ફોરેસ્ટ્રી (૪) બી.એસસી.(ઓનર્સ) હોમસાયન્સ (૫) બી.એસસી. ફીશરિશ સાયન્સ (૬) બી.એસસી ફૂડ ક્વોલિટી ઈન્સ્યોરન્સ (૭) બી.એસસી બાયો કેમેસ્ટ્રી (૮) બી.એસસી માઈક્રો બાયોલોજી (૯) એગ્રી બાયો ટેક.

● ઉપરોક્ત તમામ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે ગુજકેટ પાસ કરવી જરૂરી છે.

ગ્રૂપ : A / B / AB માટે અભ્યાસક્રમ B.Tech (Agril.I.T.)

ગ્રૂપ : A / B માટેનો અભ્યાસક્રમ : B.Sc (Hons.) હોમ સાયન્સ એન્ડ ન્યુટ્રિશન

ગ્રૂપ : B / AB માટેનો અભ્યાસક્રમ :વેટરનરી સ્નાતક : બી.વી.એસ.સી & એ.એચ. (B.V.Sc & A.H) નીટ પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થવું જરૂરી.

ઉપરોક્ત બાબતની વધુ માહિતી માટે નીચે મુજબનો સંપર્ક કરવો

ક્રમ	યુનિવર્સિટીનું નામ	ફોન નંબર	વેબ સાઈટ
૧	સરદાર કૃષિ યુનિવર્સિટી - દાંતીવાડા, તા. પાલનપુર, જિ. બનાસકાંઠા	૦૨૭૪૮ -૨૭૮૨૨૯	www.sdau.edu.in
૨	નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી - નવસારી	૦૨૬૩૭ -૨૮૨૭૮૬	www.nau.in
૩	જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી - જૂનાગઢ	૦૨૮૫ -૨૬૭૩૦૪૦	www.jau.in
૪	આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી - આણંદ	૦૨૬૯૨ -૨૬૪૪૬૨	www.aau.in
૫	કામધેનુ કૃષિ યુનિવર્સિટી - અમરેલી, કોલેજ ઓફ ડેરી સાયન્સ	૦૨૭૯૨ -૨૨૯૪૫૬	https://www.ku-guj.org

(૬) ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમો :

ધોરણ - ૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં વધુ ટકાવારી પ્રાપ્ત ન થઈ શકી હોય તો ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવી શકાય. સિવિલ, મિકેનિક, ઈલેક્ટ્રિકલ, કેમિકલ, માઈનિંગ, પ્લાસ્ટિક, કમ્પ્યુટર, પ્રિન્ટીંગ, ટેકનોલોજી, સિરામિક ટેકનોલોજી, મેટલર્જી, ટેક્સટાઈલ મેન્યુ ફેક્ટરિંગ, ટેક્સટાઈલ પ્રોસેસિંગ, ઈલેક્ટ્રોનિક્સ & કોમ્યુનિકેશન ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી, ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટેશન & કન્ટ્રોલ એન્જિનિયરિંગ, પાવર ઈલેક્ટ્રોનિક્સ, મેકાટ્રોનિક્સ, ફેબ્રિકેશન ટેકનોલોજી, ઓટોમોબાઈલ એન્જિનિયરિંગ.

(૭) શિક્ષણ ક્ષેત્રે :

ધોરણ - ૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં ઉત્તીર્ણ થયા બાદ પ્રાથમિક વિભાગમાં શિક્ષક બનવા માટે પી.ટી.સી.

(ડિપ્લોમા ઈન એલિમેન્ટરી એજ્યુકેશન - D.El.Ed) તથા સી.પી.એડ નો કોર્સ ઉપલબ્ધ છે.

(૯) સ્નાતક બેચલર ઓફ સાયન્સ ના અભ્યાસક્રમનો ત્રણ વર્ષ નો સમયગાળો હોય છે. ગ્રુપ એ ,બી તથા એબી ગ્રુપ ના વિદ્યાર્થીઓ બેચલર ઓફ સાયન્સ માં પ્રવેશ મેળવી શકે છે. બેચલર ઓફ સાયન્સ ફિઝીક્સ, કેમેસ્ટ્રી, મેથેમેટીક્સ, ઈલેક્ટ્રોનિક્સ, સ્ટેટેસ્ટીક્સ, બાયોલોજી, યોગા વગેરે વિષય સાથે કરી શકાય છે.

(૯) અન્ય :

ઉચ્ચ શિક્ષણના અભ્યાસક્રમોમાં ધો.૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહ પાસ વિદ્યાર્થીઓ સંરક્ષણ ક્ષેત્રે ઈન્ડિયન આર્મી, નેવી અને એરફોર્સના અભ્યાસક્રમ છે. એનડીએ પરીક્ષા દ્વારા પૂનાની ખડકવાસલા ખાતે આવેલી કોલેજમાં પ્રવેશ મેળવી શકાય છે. એમ.બી.એ તથા એમ. એસ.સી.(સીએ અને આઈટી)ના ઈન્ટીગ્રેટેડ અભ્યાસક્રમ કરી શકાય. ડિગ્રી ઈન હોટલ એન્ડ ટૂરીઝમ મેનેજમેન્ટ, બીએસસી હોસ્પિટાલિટી અને હોટલ એડમિનિસ્ટ્રેશન, હોટલ મેનેજમેન્ટની પરીક્ષા, નિફ્ટ તથા એનઆઈડીમાં પ્રવેશ કસોટીના આધારે પ્રવેશ મેળવી શકાય. કમ્પ્યુટર અભ્યાસક્રમ ડીસીએ, બીસીએ તેમજ મરીન એન્જિનિયરિંગ અભ્યાસક્રમ, આઈટી ક્ષેત્રે ઈન્ફર્મેશન એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજીનો ચાર વર્ષનો અભ્યાસક્રમ, ઈન્ફર્મેશન એન્ડ ટેકનોલોજી

કોમ્યુનિકેશન, ટેલિકોમ્યુનિકેશન, મલ્ટિમીડિયા ટેકનોલોજી વગેરે અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે. તદ્દપરાંત સબ ફાયર ઓફિસર્સ કોર્સ, ફાયર ટેકનોલોજી બી.એસ. સી. પણ કરી શકાય. હાલમાં જેમ મોબાઈલ યુગ ચાલી રહ્યો છે તેમ આવનાર સમયને રોબટયુગ કહેવો અતિશયોક્તિભર્યું નથી. આજકાલ માનવનું સ્થાન રોબટ લઈ રહ્યા છે. મોટા રેસ્ટોરન્ટ, હોટલ, હોસ્પિટલમાં રોબટ કામ કરતા થઈ ગયા છે. આથી “આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ” કોર્સની ડિમાન્ડ ખુબજ રહેવાની સંભાવના હોઈ આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ કોર્સ ગુજરાત યુનિવર્સિટી તેમજ ગુજરાતની ઘણી સંસ્થામાં કરી શકાય છે.

નોંધ:- પ્રસ્તુત લેખમાં આપેલ વિગતો જાણકારી અને દિશાસૂચન માટે છે. તેને આખરી ન ગણતા ચોક્કસ અને આખરી માહિતી માટે જે તે સંસ્થાનો સંપર્ક સાધવો તેમજ પ્રવેશ ફોર્મ સાથે અપાતી માહિતી પુસ્તિકા તથા ફોર્મ સાથેની સૂચનાનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે..

વ્યવસાયી માર્ગદર્શન સંસ્થા,
રાયખડ, અમદાવાદ.
મો. ૮૦૦૦૮૧૫૨૩૨

૨

જનસેવાનું ઝળહળતું કારકિર્દી ક્ષેત્ર એટલે તબીબી વિજ્ઞાન

– શ્રેયા સાહે

શરીર રચના અને શરીર વિજ્ઞાન ખૂબ જ જટીલ બાબત છે. શરીર વિજ્ઞાનની અટપટી બાબતોનો વિધિસર અભ્યાસ કરી તથા તાલીમ મેળવી તબીબી ક્ષેત્રે ઉજ્જવળ કારકિર્દીનું ઘડતર કરી શકાય છે. સાથે જ તે જનસેવાનું ઉત્તમ માધ્યમ બની શકે છે. ચિકિત્સક અને ચિકિત્સા પદ્ધતિ તો ભારતમાં ખૂબ જુદી પરંપરા ધરવે છે. પરંતુ કોરોનાકાળ બાદ આધુનિક ચિકિત્સા પદ્ધતિનું મહત્વ વધતું જાય છે. તબીબી વિજ્ઞાન એટલે કે મેડિકલ ક્ષેત્રનો વ્યાપ વધતા ગુજરાતમાં ઉપલબ્ધ મેડિકલ, ડેન્ટલ, આયુર્વેદ અને હોમિયોપેથીની બેઠકોમાં દર વર્ષે જરૂરિયાત મુજબ વધારો કરવામાં આવે છે. હાલમાં ગુજરાતમાં મેડિકલ કૉલેજોમાં ૬૧૫૮, ડેન્ટલમાં ૧૨૫૫, આયુર્વેદમાં ૨૫૪૮ અને હોમિયોપેથીમાં ૪૨૪૦ બેઠકો ઉપલબ્ધ છે. ગુજરાતના દરેક જિલ્લામાં મેડિકલ કૉલેજો ઉપલબ્ધ હોય તેવા સંકલ્પ સાથે આ વર્ષે બજેટમાં વધુ પાંચ તબીબી કૉલેજોની મંજૂરી આપવામાં આવી છે. ગુજરાતમાં મેડિકલ કૉલેજો અને સીટોની સંખ્યા વધતા રાજ્યમાં તબીબી સેવાઓનો વ્યાપ વધ્યો છે.

1. BACHELOR OF MEDICINE & BACHELOR OF SURGERY [MBBS] - સમયગાળો 5¹/₂ વર્ષ

The degree to become a Doctor in Allopathic Medicine

Bachelor of Medicine & Bachelor of Surgery - નામ મુજબ તો ૨ અલગ ડિગ્રી સૂચવે છે; જો કે વાસ્તવમાં એક જ ડિગ્રી છે. આ કોર્સ દર્દી કેન્દ્રિત, મલ્ટિડિસિપ્લિનરી પર્યાવરણમાં નિપુણતાથી અને વ્યવસાયિક રીતે પ્રેક્ટિસ કરવા માટેનું જરૂરી જ્ઞાન તથા સમજણ પૂરી પાડી કુશળતા વધારે છે. આ કોર્સ આજે તબીબી વિદ્યાર્થીઓની જરૂરિયાતો અને બદલાતા આરોગ્ય પર્યાવરણમાં આવતીકાલના ડૉક્ટરોની જરૂરિયાતો પર કેન્દ્રિત છે. આ કોર્સ વિદ્યાર્થીને એક વૈજ્ઞાનિક રીતે માહિતગાર, સામાજિક જવાબદાર બનાવી

તેના વ્યાવસાયિક વિકાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે, જેથી તેઓ સમાજની સ્વાસ્થ્યલક્ષી જરૂરિયાતો પૂરી કરી શકે. વિદ્યાર્થીઓને Theory અને Practical (બોડી કાપી અને વિવિધ પ્રકારની surgery બતાવી) દ્વારા માનવ શરીરના સિદ્ધાંતોનું ઊંડાણપૂર્વક અને યોગ્ય જ્ઞાન પૂરું પાડવામાં આવે છે.

2. BAMS - BACHELOR OF AYURVEDIC MEDICINE & SURGERY [આયુર્વેદાચાર્ય] સમયગાળો - 5¹/₂ વર્ષ આયુર્વેદિક દવાને બધી મેડિકલ સિસ્ટિમ્સની માતા તરીકે ગણવામાં આવે છે.

આયુર્વેદ ૫૦૦૦ વર્ષ કરતાં વધુ જૂનું હોવાનું માનવામાં આવે છે. જે ભારતીય આરોગ્ય પ્રથા છે. તે એરોમાથેરાપી, સંતુલિત ખોરાક, હર્બલ દવા, એક્યુપંચર, યોગ, માલિશ અને Meditationનો સમાવેશ કરે છે.

“આયુર્વેદ” શબ્દ સંસ્કૃત ભાષામાંથી અનુવાદિત કરેલો છે જેનો અર્થ “જીવન વિજ્ઞાન” થાય છે.

આયુર્વેદિક દવાનો મુખ્ય સિદ્ધાંત સાર્વત્રિક આંતર-જોડાણ (લોકો, તેમના આરોગ્ય અને બ્રહ્માંડની વચ્ચે), શરીરનું બંધારણ (પ્રકૃતિ) અને ઘણી વખત જીવન બળ (દોષ)નો સમાવેશ થાય છે, કે જેની પ્રાચીન ગ્રીક સિસ્ટિમના જૈવિક Humors સાથે સરખામણી કરવામાં આવે છે. આ સિદ્ધાંતોની મદદથી, આયુર્વેદિક દાક્તરો ઔષધો, ખોરાક, કસરત અને જીવનશૈલીની ભલામણો સહિત વ્યક્તિગત સારવાર આપી શકે છે. આયુર્વેદિક દવાનાં ઉત્પાદનો માટે વિવિધ પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ થાય છે. આયુર્વેદિક દવાઓ માટેની એક આયુર્વેદિક પ્રથા ‘રસશાસ્ત્ર’ મુજબ ઔષધો વનસ્પતિ, ધાતુઓ, ખનીજો અથવા અન્ય સામગ્રીનું મિશ્રણ કરી દવા બનાવી શકાય.

ઘણા આયુર્વેદિક સિદ્ધાંતો પહેલાનાં લખી રાખેલા છે અને ઘણા મૌખિક રીતે રજૂ કરવામાં આવે છે. ૨,૦૦૦ વર્ષ કરતાં વધુ પહેલાં મહાન ત્રિપુટી તરીકે ઓળખાતા ત્રણ પ્રાચીન પુસ્તકો “ચરકસંહિતા, સુશ્રુતસંહિતા અને અષ્ટાંગ હૃદય” સંસ્કૃતમાં લખવામાં આવેલા કે જે આયુર્વેદિક દવાના મુખ્ય ગ્રંથ ગણવામાં આવે છે.

એન્જિનિયરિંગ એ મૂળ લેટીન ભાષાના શબ્દ ‘ઇન્જેનિયમ’ પરથી ઉતરી આવેલો છે. જેનો અર્થ ‘બુદ્ધિપૂર્વક જવાબ મેળવવો’ એવો થાય છે. એન્જિનિયરિંગના અભ્યાસક્રમો સર્ટિફિકેટ કોર્સીસ, ડિપ્લોમા કોર્સીસ, ઓનલાઇન કોર્સીસ, ડિગ્રી કોર્સીસ (B.E. / B.Tech.), પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએશન / માસ્ટર ડિગ્રી કોર્સીસ (M.E. / M.Tech.), પીએચ.ડી. વગેરે કક્ષાએ ઉપલબ્ધ છે. એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્રમાં અસંખ્ય શાખાઓ રહેલી છે. આ તમામ શાખાઓને મુખ્યત્વે બે વિભાગોમાં વહેંચી શકાય. 1) પરંપરાગત / ટ્રેડીશનલ બ્રાન્ચીસ, અને 2) અન્ય બ્રાન્ચીસ. જે પૈકી કેટલીક બ્રાન્ચીઝની ચર્ચા કરીએ.

1. સિવિલ એન્જિનિયરિંગ :

સિવિલ એન્જિનિયરિંગ એ એન્જિનિયરિંગની તમામ શાખાઓમાં સૌથી જૂની શાખા માનવામાં આવે છે. છેક વર્ષ 1716માં ફ્રાન્સમાં પૂલના બાંધકામ સાથે તેની શરૂઆત થઈ હોવાનું અનુમાન કરવામાં આવે છે. સિવિલ એન્જિનિયરિંગમાં તેની 8 જેટલી પેટાશાખાઓનો સમાવેશ થાય છે. વર્ષ 2001ના ભૂકંપ બાદ તેની માંગ વધી છે. જે વિદ્યાર્થીઓ ભવિષ્યમાં પોતાના કૌટુંબિક - કન્સ્ટ્રક્શન (બાંધકામ)ના ધંધા-વ્યવસાયમાં જવા માંગતા હોય, તેમને સિવિલ એન્જિનિયરિંગ કર્યા બાદ, બે-ચાર

વર્ષ નોકરીનો અનુભવ મેળવ્યા બાદ જ ધંધા-વ્યવસાયમાં ઝંપલાવવાની આગ્રહભરી ભલામણ છે.

2. મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ :

જે વિદ્યાર્થીઓને મશીન પ્રત્યે લગાવ હોય તેમજ ભવિષ્યમાં ફેક્ટરી કે ઈન્ડસ્ટ્રિઝમાં કામ કરવું હોય, તેમના માટે મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગની પસંદગી ઉપયોગી સાબિત થઈ શકે છે. ઉત્પાદન સાથે સંબંધિત આ બ્રાન્ચ પુરુષ પ્રધાન હોઈ, વિદ્યાર્થીની બહેનો બહુ ઓછી સંખ્યામાં આ વિદ્યાશાખા પસંદ કરતી હોય છે.

3. ઇલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગ :

એન્જિનિયરિંગની આ બ્રાન્ચને વીજળીના ઉત્પાદન, સંચાલન અને વિતરણ સાથે સંબંધ છે. અહીં એન્જિનિયરિંગ કર્યા બાદ, વિદ્યાર્થીને સરકારી નોકરી-ખાનગી નોકરી તેમજ સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરવાની લગભગ એક્સરખી-સમાન તક મળે છે. વિદ્યાર્થીએ જે કોલેજ/યુનિવર્સિટી, ઉદ્યોગોની જરૂરિયાત પ્રમાણેની સ્કિલ ડેવલપમેન્ટની પ્રવૃત્તિઓ કરાવતી હોય, તેમાં જ પ્રવેશ મેળવવો જોઈએ. પેટ્રોલિયમ પેદાશોના ભાવ સતત વધતા જતા હોવાથી ઇલેક્ટ્રિક વાહનોની માંગ વધતી જાય છે. પરિણામે 19મી સદીની શરૂઆતમાં ઉદ્ભવેલી આ બ્રાન્ચનું ભાવિ ઉજ્જવળ હોવાની સંભાવના રહેલી છે.

4. ઇલેક્ટ્રોનિક્સ અને કમ્યુનિકેશન્સ (E.C.) :

આ પ્રકારના એન્જિનિયરિંગમાં ઇલેક્ટ્રોનિક્સ સિસ્ટમ, ડિજિટલ ઇલેક્ટ્રોનિક, ડિજિટલ કમ્યુનિકેશન્સ, ઓપ્ટિકલ કમ્યુનિકેશન્સ, સેટેલાઈટ કમ્યુનિકેશન્સ, ઈન્ફર્મેશન એન્ડ કમ્યુનિકેશન્સ, કમ્પ્યુટર નેટવર્ક, પ્રોસેસીંગ જેવા વિષય વસ્તુનો અભ્યાસ કરવાનો હોય છે. સારી કોલેજ / ઈન્સ્ટિટ્યૂટ / યુનિવર્સિટીમાંથી ઈ.સી. એન્જિનિયર બનેલા વિદ્યાર્થીને જાહેર ક્ષેત્રમાં, મોટા શહેરોની મલ્ટીનેશનલ કંપનીઓમાં ઝડપથી સારા પેકેજ વાળી જોબ મળવાની તક રહે છે. વળી, જે સેક્ટરમાં ઓટોમેશન થયું નથી, તેવા ફિલ્ડમાં રોકાણ કરીને ધંધો-

વ્યવસાય કરવાની તક પણ રહે છે.

5. કમ્પ્યુટર તેમજ I.T. એન્જિનિયરિંગ :

એન્જિનિયરિંગની તમામ બ્રાંચીઝમાં, હાલમાં આ બ્રાન્ચ સૌથી વધુ લોકપ્રિયતા ધરાવે છે. આથી તેમાં સૌથી વધુ ટકાવારીએ એડમિશન અટકે છે. આ બ્રાન્ચમાં વિદ્યાર્થીએ એડમિશન મેળવ્યા બાદ, ગણિત કરતાં તર્કશક્તિ (લોજિક પાવર)નો વધુ ઉપયોગ કરવાનો રહે છે. આ બ્રાંચમાં ઝડપથી રોજગારી મળી રહે છે, કબુલ પરંતુ આ રોજગારી ટકાવવા માટે વિદ્યાર્થીએ પોતાની જાતને સતત અપડેટ તેમજ અપગ્રેડ રાખવી પડે છે. વિદ્યાર્થીઓમાં આ બ્રાન્ચમાં સફળ થવા માટે ગુજરાત બહાર અથવા વિદેશમાં જવું જોઈએ, એવી ગેરમાન્યતા પ્રવર્તે છે. 'ડિજિટલ ઈન્ડિયા'ના અત્યાધુનિક યુગમાં આપણા દેશમાં જ બલ્કે આપણા ગરવા ગુજરાત રાજ્યમાં જ આ ફિલ્ડમાં ઘણી તક રહેલી છે.

એન્જિનિયરિંગ ફિલ્ડની ઉપરોક્ત બ્રાન્ચીઝને બેઝીક કે પરંપરાગત (ટ્રેડીશનલ) બ્રાંચ ગણી શકાય. હવે અન્ય પ્રકારની બ્રાન્ચીઝ પૈકી કેટલીક બ્રાન્ચ જોઈએ, તો...

6. કેમિકલ એન્જિનિયરિંગ :

અહીં મોલેક્યુલના બંધારણને સમજીને તેને તેના ઓરિજનલ સ્વરૂપમાંથી બીજા સ્વરૂપમાં રૂપાંતર કરવાનું કાર્ય હાથ ધરવામાં આવે છે. અહીં ઈન્ડસ્ટ્રીયલ કેમિકલ્સ પ્લાન્ટની ડિઝાઇન કરવાથી શરૂ કરીને પ્લાનીંગ, ટેસ્ટીંગ, મેન્યુફેક્ચરીંગ પ્રોસેસ, ઓપરેશન્સ, રિસર્ચ વગેરે પ્રવૃત્તિનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે. અહીં સરકારી, અર્ધસરકારી તેમજ ખાનગી ક્ષેત્રોમાં રોજગારી મળી રહે છે. જોકે અત્રે એ નોંધવું જોઈએ, કે સરકારશ્રીની પર્યાવરણ જાળવણીની તેમજ પ્રદૂષણ વિરોધી પોલિસીને કારણે અહીં બજારમાં તેજ-મંદીની પરિસ્થિતિ સતત સર્જાતી હોય છે. વળી, એલર્જીની બિમારી ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓએ આ બ્રાન્ચથી દૂર રહેવું હિતાવહ છે. કેમિકલ ટેકનોલોજીની બ્રાન્ચ મૂળભૂત રીતે કેમિકલ એન્જિનિયરિંગ સાથે સંકળાયેલી બ્રાંચ છે. જોકે કેમિકલ ટેકનોલોજીમાં 'કેમિકલ' કરતાં 'કેમીકલ બનાવતા પ્લાન્ટ્સ' પર અભ્યાસક્રમ વધુ કેન્દ્રિત થયેલો હોય છે.

7. પેટ્રોલિયમ એન્ડ એનર્જી એન્જિનિયરિંગ :

અહીં પેટ્રોલિયમ પેદાશોનું એક્સપ્લોરેશન, ડ્રિલીંગ, પ્રોડક્શન, રિફાઈનીંગ, ડિસ્ટ્રીબ્યુશન્સ, સ્ટોરેજ જેવી

પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે. અહીં અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ થયા બાદ રોજગારી મળવાના સ્થળો મર્યાદિત છે. જોકે પેટ્રોલિયમ બાદ હવે આવતીકાલ સોલર એનર્જી, વિન્ડ એનર્જી, ટ્રાઈડલ એનર્જી વગેરેની રહેવાની શક્યતા છે.

8. એગ્રીકલ્ચર એન્જિનિયરિંગ :

અહીં ટેકનોલોજી ઉપરાંત જૈવિક વિજ્ઞાનમાં પણ રસ હોવો જરૂરી બને છે. અહીં કૃષિ ઉત્પાદનોને ટેકનોલોજીની મદદથી સંવર્ધન કરવાનું તેમજ વિકસાવવાનું કાર્ય હાથ ધરવામાં આવે છે. આ પ્રકારના અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા બાદ વિદ્યાર્થી 'કૃષિ વૈજ્ઞાનિક' (એગ્રીકલ્ચર સાયન્ટીસ્ટ) બને છે.

9. રીન્યુએબલ એનર્જી તેમજ એન્વાયરમેન્ટલ એન્જિનિયરિંગ :

અહીં સૂર્ય, પવન, જીયોથર્મલ, બાયોમાસ, સમુદ્રના ભરતી-ઓટના મોજા વગેરે પર એડવાન્સ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરીને એનર્જીનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે. આ પ્રકારની એનર્જીનો અખૂટ ભંડાર હોવાથી તેમજ આ પ્રકારની એનર્જીની પર્યાવરણ પર નહિવત નકારાત્મક અસર થતી હોવાથી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સોલર એનર્જી સેન્ટર, ઓલ્ટરનેટિવ હાઈડ્રો એનર્જી સેન્ટર, વિન્ડ એનર્જી ટેકનોલોજી સેન્ટર, નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ રિન્યુઅલ એનર્જી વગેરે સંસ્થાઓની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. આપણા દેશમાં નવીન અને પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા મંત્રાલય પણ કાર્યરત છે.

10. ડેરી ટેકનોલોજી :

માનવ વપરાશ માટેના દૂધની ગુણવત્તાને વધારી દૂધને વધુ સલામત બનાવવાનો આદર્શ ઉદ્દેશ્ય ધરાવતો આ અભ્યાસક્રમ દૂધનો બગાડ અટકાવવા ઉપર પણ ભાર મૂકે છે. અહીં દૂધ ઉત્પાદનની પ્રવૃત્તિથી શરૂ કરીને તેના પેકેજીંગ, સ્ટોરેજ, ટ્રાન્સપોર્ટેશન, ડિસ્ટ્રીબ્યુશન્સ, રિસર્ચ જેવી વિવિધ પ્રોસેસનો સમાવેશ થાય છે.

11. ફૂડ પ્રોસેસીંગ ટેકનોલોજી :

અહીં ખોરાકના ફિઝિકલ, કેમિકલ તેમજ માઈક્રોબાયોલોજિકલ બંધારણનો અભ્યાસ કરીને ખોરાકની ગુણવત્તા સુધારા પર ભાર મૂકવામાં આવે છે. જેમાં ફૂડ પ્રોસેસીંગ, ફૂડ પેકેજિંગ, ફૂડ મેઈન્ટેન્સ, ફૂડ સ્ટોરેજ, ફૂડ ટ્રાન્સપોર્ટેશન, ફૂડ માર્કેટિંગ, ફૂડ ડિસ્ટ્રીબ્યુશન્સ, ફૂડ ટેકનોલોજી રિસર્ચ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. આ

અભ્યાસક્રમ કર્યા બાદ વિદ્યાર્થી ફૂડ કન્સલટન્ટથી શરૂ કરીને ફૂડ ટેકનોલોજિસ્ટ, ફૂડ માઈક્રોબાયોલોજિસ્ટ, ફૂડ સ્ટાન્ડર્ડ મેનેજર, ફૂડ ક્વોલિટી ઓફિસર, ફૂડ પ્રોડક્શન મેનેજર, ફૂડ બેઈઝ આંતરપ્રિન્યોર, ફૂડ એપ્લિકેશન સ્પેશિયાલિસ્ટ, ફૂડ ક્વોલિટી રિવ્યૂઅર, ફૂડ સાયન્ટીસ્ટ જેવી વિવિધ ભૂમિકાઓ ભજવી શકે છે.

12. રેલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એન્જિનિયરિંગ : અને

13. રેલ સિસ્ટમ એન્ડ કમ્યુનિકેશન્સ

એન્જિનિયરિંગ :

ઉપરોક્ત બંને પ્રકારના એન્જિનિયરિંગ કોર્સીસ સમગ્ર ભારતની પ્રથમ અને સમગ્ર એશિયાની ત્રીજા નંબરની રેલ યુનિવર્સિટી દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે. આ રેલ યુનિવર્સિટી આપણા ગુજરાત રાજ્યમાં વડોદરા ખાતે આવેલી છે. જેમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે ધોરણ : 12 વિજ્ઞાન પ્રવાહ 'A' ગ્રુપ સાથે લઘુત્તમ 55% સાથે પાસ, JEEના મેરિટ તેમજ ઉંમર 25 વર્ષથી ઓછી હોવી જરૂરી છે.

14. જિનેટિક એન્જિનિયરિંગ :

એન્જિનિયરિંગની આ વિદ્યાશાખા માત્ર ભારતમાં જ નહીં, પણ સમગ્ર વિશ્વમાં ઝડપથી વિકસી રહી છે. અહીં માનવી, અન્ય પ્રાણીઓ અને વનસ્પતીઓમાં રહેલા DNAના કોડને બદલવામાં આવે છે. જેનાથી માનવ શરીરમાં રહેલા ખરાબ કોષમાં રહેલા ખામીવાળા જનિનને બદલી શકાય છે. જેનાથી માનવીમાં રહેલી વારસાગત ખામીને દૂર કરી શકાય છે. વનસ્પતિઓના રંગ, કદ ઉપરાંત તેની રચના બદલી શકાય છે. આ બ્રાંચમાં પ્રવેશ માટે વિદ્યાર્થીએ JEEની પરીક્ષા તેમજ કેટલીક યુનિવર્સિટીઓની પોતાની સ્વતંત્ર પરીક્ષા સારા મેરિટ સાથે પાસ કરવાની રહે છે.

15. મરીન એન્જિનિયરિંગ :

અહીં પ્રવેશ માટે વિદ્યાર્થીની શૈક્ષણિક લાયકાત ઉપરાંત શારિરીક ક્ષમતા પણ ચકાસવામાં આવે છે. વિદ્યાર્થીએ ધોરણ : 12 વિજ્ઞાન પ્રવાહ 'A' ગ્રુપ સાથે લઘુત્તમ 60% ટકાવારી સાથે (અંગ્રેજી વિષયમાં લઘુત્તમ 50% માર્ક્સ સહિત) પાસ કરેલું હોવું જોઈએ, તેમજ ઉંમર 17 થી 25 વર્ષની વચ્ચેની હોવી જોઈએ. આ અભ્યાસક્રમ બાદ સારા વેતનવાળી નોકરી મળી શકે છે, પરંતુ વિદ્યાર્થીએ પોતાના વતન-ઘર-કુટુંબથી દૂર દરિયામાં મહિનાઓ સુધી રહેવાની માનસિક તૈયારી રાખવી પડે છે.

16. એરોસ્પેસ એન્જિનિયરિંગ :

જે વિદ્યાર્થીનું સ્વપ્ન અવકાશયાત્રી બનીને અવકાશ / અંતરીક્ષમાં જવાનું હોય, તેમણે સૌ પ્રથમ સ્પેસ સાયન્ટીસ્ટ બનવું જ રહ્યું. આ માટે ધોરણ : 12 વિજ્ઞાન પ્રવાહ 'A' ગ્રુપ સાથે પાસ ઉપરાંત IIT-JEEના મેરિટને આધારે ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સ્પેસ સાયન્સ ટેકનોલોજી (IIST)માં પ્રવેશ મેળવવાનો રહે છે. ત્યારબાદ ઈસરો-ઈન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગેનાઈઝેશન (ISRO) તેમજ નેશનલ એરોનોટિક્સ એન્ડ સ્પેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન (NASA)-USAના કેટલાક કોર્સીસ કરવા પડે છે. સ્પેસ એન્જિનિયરનું કાર્ય અવકાશયાત્રીઓને લઈ જતા અવકાશયાન (સ્પેસ શટલ)ની ડિઝાઈન તેમજ અંતરિક્ષમાં સ્પેસ સ્ટેશન બનાવવાનું હોય છે.

17. માઈનીંગ એન્જિનિયરિંગ :

માઈનીંગ એન્જિનિયરિંગ ખાણ તેમજ સપાટીની યોગ્યતાને ચકાસીને અંડરગ્રાઉન્ડ ઓપરેશનને સલામત બનાવવાનું મહત્વનું કાર્ય કરે છે. તેટલું જ નહીં, પણ ખાણના જોખમો, ખનીજ જથ્થાનો અંદાજ, પર્યાવરણ પરની પ્રતિકૂળ અસરો અંગે સાવધાન કરવાની પ્રવૃત્તિ પણ તેના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે. ઉદ્યોગ અને ખાણ વિકાસ નિયમન સુધારા વિધેયક-2015 મુજબ મહત્વની ખનીજોના માઈનીંગ અંગેના લીઝ લાયસન્સ 50 વર્ષ માટે ઈસ્યુ કરવામાં આવતા હોવાથી માઈનીંગ એન્જિનિયરિંગમાં ધીમો પણ મક્કમ ગતિથી વિકાસ નોંધાયો છે.

18. અર્થસાયન્સ એન્જિનિયરિંગ : અને

19. જીઓગ્રાફી તેમજ જીઓલોજી એન્જિનિયરિંગ:

જીઓફિઝિસિસ્ટ (ફિલ્ડ સિસ્મોલોજિસ્ટ)નું કાર્ય પૃથ્વીનો ભૌગોલિક પાસાઓને વિવિધ પદ્ધતિઓ વડે માપવાનું છે. હાઈડ્રોજીઓલોજિસ્ટનું કાર્ય ભૂગર્ભ પાણીના વિતરણ પ્રવાહ તેમજ ગુણવત્તાનો અભ્યાસ કરીને મોડલ તૈયાર કરવાનું છે. જ્યારે મેટલોજિસ્ટનું કાર્ય ધાતુને કાઢી તેનું પરિક્ષણ કરીને ગુણવત્તાની ચકાસણી કરવાનું છે.

20. બાયો-ઈન્ફોર્મેટિક્સ :

આ બાયોટેકનોલોજીની જ પેટા શાખા છે. જેમાં બાયોટેકનોલોજિસ્ટ દ્વારા એકત્ર કરાયેલા ડેટામાંથી જરૂરી માહિતીને શોધીને તેનું એનાલિસીસ કરવામાં આવે છે. આ એનાલિસીસ સરળ શબ્દોમાં કરવામાં આવે . અહીં વિદ્યાર્થી પાસે HTML, Perl, JAVA,

C++ , UNIX તેમજ Oracleનું જ્ઞાન હોવું આવશ્યક છે. બાયો-ઈન્ફોર્મેટિશિયન બન્યા બાદ, વિવિધ કરિયર ફિલ્ડમાં રોજગારીની તક મળી શકતી હોવા છતાં મોટા ભાગના વિદ્યાર્થીઓ ફાર્માસ્યુટિકલ્સ કંપનીઓમાં સારા પેકેજવાળી ઝડપી પ્લેસમેન્ટ મેળવે છે.

21. ઓટોમોબાઈલ એન્જિનિયરિંગ :

આ બ્રાન્ચમાં જવા ઈચ્છુક વિદ્યાર્થીઓમાં સર્જનાત્મક (ક્રિએટીવીટી) તેમજ ડિઝાઈનીંગ સ્કિલ હોવી જરૂરી છે. સામાન્ય રીતે વાહનમાં ઉપયોગમાં લેવાતા સ્પેરપાર્ટ્સની ડિઝાઈનીંગ મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ કરતા હોય છે. પરંતુ વાહનોની બાહ્ય ડિઝાઈનિંગનું કાર્ય ઓટોમોબાઈલ એન્જિનિયરિંગ કરતા હોય છે. આ માટે વિવિધ વાહનોની વિવિધ સિસ્ટમનું જ્ઞાન હોવું જરૂરી છે. વાહનોની વિવિધ સિસ્ટમમાં જે-તે વાહનની સેફ્ટી સિસ્ટમ, ફ્યુઅલ સિસ્ટમ, ઈલેક્ટ્રિકલ સિસ્ટમ, ટ્રાન્સમિશન સિસ્ટમ, ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સિસ્ટમ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. ત્યારબાદ ઓટોમોબાઈલ એન્જિનિયર દ્વારા પ્રોડક્શન પ્રોસેસની ડિઝાઈનીંગ (રૂપરેખા) તૈયાર કરવામાં આવે છે. આ કાર્ય માટે એરોડાયનોમિક્સની નિષ્ણાત તરીકેની સેવા લેવામાં આવે છે.

22. મેકાટ્રોનિક્સ એન્જિનિયરિંગ :

આ પ્રકારના એન્જિનિયરિંગના અભ્યાસક્રમમાં મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ, ઈલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગ તેમજ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ એન્જિનિયરિંગના વિષયોનો સમાવેશ થતો હોવાથી અભ્યાસક્રમ લાંબો અને જટિલ બને છે. મેકાટ્રોનિક્સના અભ્યાસક્રમના વિષયોમાં 70% વિષયવસ્તુ મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ પર આધારીત અને 30% વિષયવસ્તુ ઈલેક્ટ્રિકલ અને ઈલેક્ટ્રોનિક્સ પર આધારીત જોવા મળે છે. મેકાટ્રોનિક્સ એન્જિનિયરિંગ બન્યા બાદ મળતી રોજગારીની તકો મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ જેવી જ હોય છે.

23. ઓટોમેશન એન્ડ રોબોટિક્સ / એડવાન્સ્ડ રોબોટિક્સ :

એન્જિનિયરિંગ ફિલ્ડની આ એક નવી બ્રાન્ચ છે. ઓક્સફર્ડ ડિક્શનરીએ રોબોટિક્સ એન્જિનિયરિંગની વ્યાખ્યામાં મિકેનિકલ, ઈલેક્ટ્રીકલ અને કમ્પ્યુટર એન્જિનિયરિંગનો સમન્વય કરેલો છે. રોબોટિક્સનો વ્યાપ વધતાં ઘણી મેન્યુઅલ જોબ ઘટી

જાય અને બેરોજગારી વધે તેવી આકાંક્ષા વ્યક્ત થઈ રહી હોવા છતાં મેન્યુઅલને સ્થાને ઓટોમેશન આવવાથી સ્પીડ, ચોકસાઈ, ગુણવત્તા વગેરેમાં વધારો તેમજ ભૂલ, એક્સીડન્ટ, બગાડ વગેરેમાં ઘટાડો થઈ રહ્યો છે. રોબોટિક્સ એન્જિનિયરિંગનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા બાદ વિદ્યાર્થી તેની ક્ષમતા અને રસને આધારે રોબોટિક્સ એન્જિનિયર, રોબોટિક્સ પ્રોગ્રામર, રોબોટિક્સ વેલ્ડીંગ એન્જિનિયર, એરોસ્પેસ એન્જિનિયરિંગ, ઓટોમેશન એન્જિનિયર વગેરે બની શકે છે.

24. નેનો ટેકનોલોજી :

નેનો ટેકનોલોજીની શરૂઆત હજુ 40 વર્ષ પહેલાં વર્ષ 1980 થી થઈ છે. 'નેનો' એક ગ્રીક શબ્દ છે, તેનો અર્થ 'સુક્ષ્મ' થાય છે. નેનો ટેકનોલોજી 1 થી 100 સુધી નેનોમીટર્સ સુક્ષ્મ કરવા પર ભાર મૂકે છે. નેનો ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કમ્પ્યુટર ચિપ્સ, મેડિકલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ, પર્યાવરણ સંરક્ષણ વગેરેમાં થતો જોવા મળેલ છે. નેનો ટેકનોલોજીને કારણે પ્રોડક્ટ વજનમાં હલકી, કદમાં નાની તેમજ સસ્તી બને છે.

25. પાવર ઈલેક્ટ્રોનિક્સ :

ઈલેક્ટ્રિકલ અને ઈલેક્ટ્રોનિક્સનું સંકલન કરતી આ બ્રાન્ચ ધીમે-ધીમે લોકપ્રિય બની રહી છે. પૂરતી જાગૃતિના અભાવને કારણે આ બ્રાન્ચની ઉપયોગીતા વિદ્યાર્થીઓ સુધી પહોંચી નથી.

અને છેલ્લે...

આપણા ભારત દેશમાં દર વર્ષની 15મી સપ્ટેમ્બરના દિવસને 'એન્જિનિયર દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. 138 વર્ષ પહેલાં ટેલિફોનના શોધક ગ્રેહામ બેલ અને થોમસ આલ્વા એડિસન (વીજળીના શોધક) દ્વારા IEEE (ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈલેક્ટ્રીકલ એન્ડ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ એન્જિનિયર્સની સ્થાપના 1884માં કરાઈ હતી. જે 160 દેશોમાં કાર્યરત છે. જેમાં આશરે 6 લાખ જેટલા પ્રોફેશનલ એન્જિનિયર્સ સભ્યો છે.)

પ. એન્જિનિયરિંગ ડિગ્રી-ડિપ્લોમા અને ફાર્મસીના અભ્યાસક્રમનું કટ ઓફ લીસ્ટ

Admission Committee for Professional Courses, Gujarat.					
First and Last Rank : Degree Engineering (A.Y. 2022-23)					
Name of Institute	Course Name	Cat_Name	Board	First Rank	Last Rank
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	Hons. in ICT with Minor in Computational Sciences (CS)	GEN	GUJCET+Board	69.00	77.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	MATHEMATICS AND COMPUTING	GEN	GUJCET+Board	86.00	94.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	Hons. in ICT with Minor in Computational Sciences (CS)	EWS	GUJCET+Board	97.00	107.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	109.00	169.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	MATHEMATICS AND COMPUTING	EWS	GUJCET+Board	172.00	191.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	184.00	203.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	Hons. in ICT with Minor in Computational Sciences (CS)	SEBC	GUJCET+Board	146.00	240.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	320.00	339.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	345.00	393.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	287.00	455.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJCET+Board	465.00	578.00
Birla Vishvakarma Maha Vidyalaya(Gia), V.V.Nagar	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	582.00	583.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	426.00	594.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	602.00	625.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	472.00	710.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	611.00	758.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	770.00	880.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	716.00	978.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJCET+Board	818.00	1046.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	885.00	1088.00
Pandit Deendayal Energy University, Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	700.00	1193.00
School of Engineering and Applied Science, Ahmedabad University, Ahmedabad	Hons. in ICT with Minor in Computational Sciences (CS)	SC	GUJCET+Board	1262.00	1262.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	1108.00	1282.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	444.00	1344.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	698.00	1361.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	1197.00	1421.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	514.00	1444.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	590.00	1493.00
Ahmedabad Institute Of Tech, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	1278.00	1583.00
Pandit Deendayal Energy University, Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	1173.00	1690.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech., Surat	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	1556.00	1696.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJCET+Board	1409.00	1720.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	1510.00	1755.00

Ahmedabad Institute Of Tech, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	1340.00	1812.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	1824.00	1824.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	1527.00	1900.00
Sarvajanik College Of Engg. & Tech., Surat	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	1849.00	1915.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	1657.00	1981.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	2091.00	2091.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	658.00	2133.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech , V. V. Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	1512.00	2176.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	1713.00	2343.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (DATA SCIENCE)	GEN	GUJCET+Board	1374.00	2362.00
School of Engineering and Applied Science, Ahmedabad University, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	1980.00	2428.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	2168.00	2468.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	2400.00	2495.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJCET+Board	2318.00	2592.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	2415.00	2617.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2223.00	2643.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	GEN	GUJCET+Board	1829.00	2701.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	2137.00	2808.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Sfi), V.V.Nagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2078.00	2827.00
Krishna School of Emerging Technology & Applied Research (Formerly Known as Babaria Institute Of Technology), Varnama, Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	1948.00	2836.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	2645.00	2854.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	1225.00	2871.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	635.00	2943.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (DATA SCIENCE)	EWS	GUJCET+Board	2388.00	3005.00
School of Engineering and Applied Science, Ahmedabad University, Ahmedabad	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	EWS	GUJCET+Board	2729.00	3041.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech , V. V. Nagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	2439.00	3070.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	1241.00	3086.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	2040.00	3105.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	CHEMICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	3182.00	3182.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	2852.00	3211.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	3144.00	3313.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	2929.00	3345.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	3575.00	3575.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	3514.00	3628.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	955.00	3634.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	3757.00	3757.00

L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	2932.00	3806.00
Marwadi Edu. Foundation Group Of Institutions, Faculty Of Tech., Rajkot	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	ST	GUJCET+Board	3817.00	3817.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SC	GUJCET+Board	3102.00	3820.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Sfi), V.V.Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	2739.00	3841.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	3194.00	3879.00
Parul Institute of Technology, Waghodia, Vadodara	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	GEN	GUJCET+Board	2536.00	3908.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	871.00	3909.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	2907.00	4020.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	1364.00	4050.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	3830.00	4128.00
Institute of Infrastructure, Technology, Research and Management(IITRAM), Ahmedabad	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	3690.00	4139.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	4205.00	4205.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech., Surat	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	1927.00	4228.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	1451.00	4265.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (DATA SCIENCE)	SEBC	GUJCET+Board	2866.00	4290.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJCET+Board	3924.00	4325.00
INSTITUTE OF ADVANCED RESEARCH, GANDHINAGAR	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	4176.00	4364.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	GUJCET+Board	3024.00	4384.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	1894.00	4437.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	SEBC	GUJCET+Board	3512.00	4449.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	4289.00	4616.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech., Surat	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2752.00	4650.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2627.00	4657.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	EWS	GUJCET+Board	4260.00	4718.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	2928.00	4735.00
Ahmedabad Institute Of Tech, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	4716.00	4884.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	ESM	GUJCET+Board	4918.00	4918.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	3468.00	4955.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	5012.00	5059.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech., Surat	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	1406.00	5118.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	2057.00	5163.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	5277.00	5291.00
Unitedworld School of Computational Intelligence, Uvarsad, Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SC	GUJCET+Board	5389.00	5389.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Sfi), V.V.Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	4741.00	5398.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Sfi), V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	4482.00	5441.00

SARDAR PATEL COLLEGE OF ENGINEERING, BAKROL ANAND	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	5002.00	5679.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	4908.00	5721.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	4839.00	5727.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	COMPUTER ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	5737.00	5737.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech.,Vasad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	3526.00	5783.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3818.00	5791.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech. , Surat	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	3763.00	5887.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	ELECTRONICS ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2081.00	5916.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3762.00	5970.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	4362.00	6003.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech.,Vasad	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	3599.00	6019.00
ADITYA SILVER OAK INSTITUTE OF TECHNOLOGY (WITHIN LIMITS OF AHMEDABAD MUNICIPAL CORPORATION) AHMEDABAD	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	4311.00	6063.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	4578.00	6220.00
Government Engineering College, Modasa	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3489.00	6313.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	GUJCET+Board	5774.00	6322.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	5802.00	6324.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4240.00	6392.00
Government Engineering College, Bhavnagar	ENVIRONMENTAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6412.00	6412.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	5712.00	6433.00
Dhirubhai Ambani Insitute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2618.00	6480.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	INFORMATION TECHNOLOGY	ST	GUJCET+Board	6560.00	6560.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	3167.00	6625.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	6067.00	6674.00
Ganpat University, U.V.Patel College of Engineering, Kherva, Mehsana	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	GEN	GUJCET+Board	4038.00	6734.00
Darshan Institute Of Engg. & Tech., Rajkot-Morbi Highway, Hadala	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4977.00	6789.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	3783.00	6852.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	EWS	GUJCET+Board	6795.00	7070.00
Ahmedabad Institute Of Tech, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (INTERNET OF THINGS)	GEN	GUJCET+Board	4670.00	7156.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3306.00	7246.00
V.V.P. Engineering College, Rajkot	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4080.00	7315.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	GEN	GUJCET+Board	7361.00	7361.00
Government Engineering College, Palanpur	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	6478.00	7614.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	5069.00	7623.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	5274.00	7660.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech. , V. V. Nagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	GUJCET+Board	6100.00	7718.00

Chhotubhai Gopalbhai Patel Institute Of Tech., Tarsadi, Bardoli	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	5998.00	7734.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	4086.00	7737.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (DATA SCIENCE)	SC	GUJCET+Board	7775.00	7775.00
Government Engineering College, Rajkot	COMPUTER ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	7776.00	7776.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	6350.00	7788.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2451.00	7869.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	3063.00	7878.00
Faculty of Engineering & Technology- GLS University, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	5234.00	7883.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	5940.00	7959.00
Pandit Deendayal Energy University, Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	6487.00	7964.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	3718.00	8048.00
Government Engineering College, Bhavnagar	Food Technology	GEN	GUJCET+Board	8073.00	8073.00
Silver Oak College Of Engg., & Tech. (WITHIN AMHEDABAD MUNICIPAL CORPORATION LIMIT), Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4549.00	8135.00
Shri Swami Atmanand Saraswati Institute Of Tech., Surat	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	8170.00	8170.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	GUJCET+Board	4793.00	8227.00
P. P. Savani School of Engineering, P. P. Savani University, Kosamba	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	4149.00	8247.00
Government Engineering College, Patan	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4242.00	8311.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	6263.00	8370.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	GEN	GUJCET+Board	2715.00	8394.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	ELECTRONICS & INSTRUMENTATION ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3169.00	8428.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	8491.00	8491.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3902.00	8523.00
Institute of Infrastructure, Technology, Research and Management(IITRAM), Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (INTERNET OF THINGS)	EWS	GUJCET+Board	7642.00	8566.00
Parul Institute of Technology, Waghodia, Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	6006.00	8595.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	GEN	GUJCET+Board	4229.00	8603.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	7035.00	8669.00
New L. J. Institute Of Engineering And Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	6825.00	8670.00
School of Engineering and Applied Science, Ahmedabad University, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJCET+Board	7821.00	8715.00
Government Engineering College, Bharuch	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	SC	GUJCET+Board	5434.00	8754.00
C. K. Pitthawala College Of Engg. & Tech., Surat	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	6458.00	8792.00
New L. J. Institute Of Engineering And Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	8317.00	8821.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech., Surat	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	6689.00	8926.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	COMPUTER ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	9078.00	9078.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	1490.00	9107.00

Silver Oak College Of Engg. & Tech. (WITHIN AHMEDABAD MUNICIPAL CORPORATION LIMIT), Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	8160.00	9143.00
V.V.P. Engineering College, Rajkot	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	GUJCET+Board	7037.00	9345.00
Government Engineering College, Bharuch	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	9416.00	9416.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	6254.00	9539.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	Robotics and Automation	GEN	GUJCET+Board	2927.00	9543.00
Institute of Infrastructure, Technology, Research and Management (IIITRAM), Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	7415.00	9554.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	SEBC	GUJCET+Board	9565.00	9565.00
Pandit Deendayal Energy University, Gandhinagar	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2337.00	9610.00
Sarvajanik College Of Engg. & Tech., Surat	ELECTRONICS ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	6342.00	9662.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	COMPUTER SCIENCE & ENGG	ST	GUJCET+Board	9834.00	9834.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	CHEMICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	7924.00	9947.00
School of Engineering and Applied Science, Ahmedabad University, Ahmedabad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	4131.00	9965.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	7186.00	10002.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Sfi), V.V.Nagar	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	EWS	GUJCET+Board	9099.00	10031.00
Indus Institute Of Tech. & Engg., Racharda, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	SEBC	GUJCET+Board	5376.00	10062.00
Government Engineering College, Modasa	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	10107.00	10107.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	ESM	GUJCET+Board	10116.00	10116.00
Institute of Infrastructure, Technology, Research and Management (IIITRAM), Ahmedabad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	GUJCET+Board	5923.00	10201.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	ELECTRONICS & INSTRUMENTATION ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	10274.00	10274.00
Madhuben & Bhanubhai Patel Institute of Technology, New V.V.Nagar	CHEMICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	7619.00	10307.00
A.D.Patel Institute Of Tech., Karamsad	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	5345.00	10317.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	7055.00	10348.00
Government Engineering College, Valsad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	6941.00	10537.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	EWS	GUJCET+Board	9604.00	10545.00
Government Engineering College, Bhavnagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	GUJCET+Board	8489.00	10546.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	10701.00	10701.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	10418.00	10779.00
GIDC Degree Engineering College, Abrama, Navsari	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	4642.00	10785.00
Chhotubhai Gopalbhai Patel Institute Of Tech., Tarsadi, Bardoli	MECHANICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	8093.00	10786.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	10934.00	10934.00
Ganpat University, U.V.Patel College of Engineering, Kherva, Mehsana	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	11013.00	11013.00
INSTITUTE OF ADVANCED RESEARCH, GANDHINAGAR	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	9485.00	11014.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech., Vasad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3699.00	11051.00
Sarvajanik College Of Engg. & Tech., Surat	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	7008.00	11089.00

Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJECET+Board	7137.00	11119.00
P. P. Savani School of Engineering, P.P. Savani University, Kosamba	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJECET+Board	10016.00	11122.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJECET+Board	9910.00	11197.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJECET+Board	4935.00	11313.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	GEN	GUJECET+Board	7032.00	11336.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJECET+Board	5197.00	11347.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJECET+Board	11407.00	11407.00
Marwadi Edu. Foundation Group Of Institutions, Faculty Of Engg., Rajkot	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	ESM	GUJECET+Board	11410.00	11410.00
Government Engineering College, Rajkot	MECHANICAL ENGINEERING	SEBC	GUJECET+Board	10558.00	11441.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	Climate Change	GEN	GUJECET+Board	11472.00	11472.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJECET+Board	10416.00	11491.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJECET+Board	8194.00	11509.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJECET+Board	9684.00	11543.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	GEN	GUJECET+Board	11577.00	11577.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	SC	GUJECET+Board	11695.00	11695.00
APOLLO INSTITUTE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY AHMEDABAD	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	EWS	GUJECET+Board	11257.00	11857.00
Government Engineering College, Rajkot	Nano Technology	GEN	GUJECET+Board	11888.00	11888.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	ST	GUJECET+Board	12024.00	12024.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJECET+Board	12055.00	12055.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	Computer science & Engineering (Cloud Computing)	GEN	GUJECET+Board	12067.00	12067.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech.,Vasad	Plastic Technology	GEN	GUJECET+Board	12084.00	12084.00
Government Engineering College, Rajkot	CHEMICAL ENGINEERING	SEBC	GUJECET+Board	9864.00	12098.00
Government Engineering College, Bharuch	Robotics and Automation	EWS	GUJECET+Board	10504.00	12188.00
P. P. Savani School of Engineering, P.P. Savani University, Kosamba	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	SC	GUJECET+Board	12274.00	12274.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJECET+Board	8703.00	12371.00
Ganpat University, U.V.Patel College of Engineering, Kherva, Mehsana	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SC	GUJECET+Board	7272.00	12382.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech.,Vasad	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJECET+Board	12396.00	12396.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	GUJECET+Board	9968.00	12420.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJECET+Board	9905.00	12432.00
Shri Swami Atmanand Saraswati Institute Of Tech., Surat	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJECET+Board	4988.00	12609.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech., Surat	MECHANICAL ENGINEERING	EWS	GUJECET+Board	10297.00	12801.00
Government Engineering College, Bhavnagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJECET+Board	5657.00	12829.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJECET+Board	11371.00	13073.00
Ganpat University, U.V.Patel College of Engineering, Kherva, Mehsana	COMPUTER SCIENCE & TECHNOLOGY	GEN	GUJECET+Board	7176.00	13088.00
L.E.College ,Morbi	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJECET+Board	10144.00	13216.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJECET+Board	5384.00	13273.00

Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	BIOINFORMATICS	GEN	GUJCET+Board	13298.00	13298.00
Marwadi Edu. Foundation Group Of Institutions, Faculty Of Tech., Rajkot	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	3183.00	13348.00
APOLLO INSTITUTE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY AHMEDABAD	CHEMICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	7540.00	13383.00
Government Engineering College, Bharuch	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6537.00	13392.00
SCHOOL OF SCIENCE & ENGINEERING., Navrachana University, Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	9076.00	13420.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	13533.00	13533.00
Indus Institute Of Tech. & Engg., Racharda, Ahmedabad	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	GUJCET+Board	6761.00	13535.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	ELECTRICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	10085.00	13536.00
Madhuben & Bhanubhai Patel Institute of Technology, New V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	11565.00	13765.00
Sal College Of Engineering , Ahmedabad	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	9316.00	13786.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech. , V. V. Nagar	ELECTRONICS & INSTRUMENTATION ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	13823.00	13823.00
ADITYA SILVER OAK INSTITUTE OF TECHNOLOGY (WITHIN LIMITS OF AHMEDABAD MUNICIPAL CORPORATION) AHMEDABAD	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	5373.00	13932.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chamdkheda,Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	GEN	GUJCET+Board	13971.00	13971.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	13122.00	13992.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	13996.00	13996.00
Government Engineering College, Valsad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14077.00	14077.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	Robotics and Automation	SC	GUJCET+Board	10242.00	14086.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	8746.00	14107.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	CIVIL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	12035.00	14110.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	11566.00	14214.00
Marwadi Edu. Foundation Group Of Institutions, Faculty Of Tech., Rajkot	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SC	GUJCET+Board	8457.00	14312.00
R.N.G. Patel Institute of Technology-RNGPIT (FETR), Bardoli	CIVIL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	9117.00	14353.00
Atmiya University, Faculty of Engineering and Technology, Rajkot	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	9328.00	14377.00
Indus Institute Of Tech. & Engg., Racharda, Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6776.00	14399.00
Shree Parekh Engineeiring College, Mahuva	Petrochemical Engg.	GEN	GUJCET+Board	6659.00	14476.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	SEBC	GUJCET+Board	9709.00	14489.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chamdkheda,Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJCET+Board	12230.00	14572.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6080.00	14607.00
V.V.P. Engineering College, Rajkot	Computer Science & Engineering (Big Data & Analysis)	GEN	GUJCET+Board	14638.00	14638.00
Noble Engineering College, Junagadh	MECHATRONICS	GEN	GUJCET+Board	14647.00	14647.00
Pacific School Of Engineering, Surat	COMPUTER SCIENCE & TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	13382.00	14665.00
Shantilal Shah Engineering College ,Bhavnagar	ELECTRICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	9304.00	14699.00
Sal Institute Of Tech. & Engg. Research, Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	8133.00	14717.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	MATHEMATICS AND COMPUTING	ST	GUJCET+Board	14754.00	14754.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	14771.00	14771.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	3346.00	14785.00

A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	5166.00	14792.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	8411.00	14820.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	Computer Science and Information Technology	GEN	GUJCET+Board	11190.00	14871.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	ELECTRONICS ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	14937.00	14937.00
Gandhinagar Institute Of Technology, Moti Bhojan, Kalol, Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	14242.00	14997.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	12884.00	15099.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	9011.00	15162.00
Shri Swami Atmanand Saraswati Institute Of Tech., Surat	ELECTRICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	9725.00	15209.00
Birla Vishvakarma Maha Vidyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	15239.00	15239.00
Government Engineering College, Bharuch	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	15401.00	15401.00
Ganpat University, Institute of Computer Tech., Kherva, Mehsana	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	5126.00	15414.00
School of Engineering, Indrashil University, Kadi	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SC	GUJCET+Board	12597.00	15449.00
Shri Sitaram N Patel Inst. Of Tech. & Res. (Vidhyabharti Trust), UmraKh	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	15523.00	15523.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	ELECTRICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	9882.00	15632.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	GEN	GUJCET+Board	4992.00	15653.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	CIVIL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	15660.00	15660.00
D. A. Degree Engineering and Technology, Mahemdabad, Kheda	Computer Science and Information Technology	EWS	GUJCET+Board	14926.00	15752.50
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	12020.00	15771.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (INTERNET OF THINGS)	SEBC	GUJCET+Board	11596.00	15806.00
Silver Oak College Of Engg. & Tech. (WITHIN AHMEDABAD MUNICIPAL CORPORATION LIMIT), Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	15813.00	15813.00
GYANMANJARI INSTITUTE OF TECHNOLOGY Bhavnagar	Dairy Technology	GEN	GUJCET+Board	15823.00	15823.00
ADITYA SILVER OAK INSTITUTE OF TECHNOLOGY (WITHIN LIMITS OF AHMEDABAD MUNICIPAL CORPORATION) AHMEDABAD	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	15829.00	15829.00
Institute of Infrastructure,Technology,Research and Management(IITRAM),Ahmedabad	ELECTRICAL ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	15845.00	15845.00
C. K. Pithawala College Of Engg. & Tech., Surat	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	15846.00	15846.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	15848.00	15848.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (INTERNET OF THINGS)	GEN	GUJCET+Board	15896.00	15896.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech., , Surat	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	11754.00	15907.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	11045.00	16014.00
Gandhinagar Institute Of Technology, Moti Bhojan, Kalol, Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	16086.00	16086.00
DR. S & S.S.Ghandhi Government Engineering College Surat	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	12679.00	16179.00
SAL ENGINEERING & TECHNICAL INSTITUTE, SOLA, AHMEDABAD	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SC	GUJCET+Board	16396.00	16396.00
Atmiya University, Faculty of Engineering and Technology, Rajkot	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	16451.00	16451.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	7897.00	16598.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4694.00	16694.00

Government Engineering College, Dahod	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	14046.00	16695.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	11277.00	16785.00
SAL ENGINEERING &TECHNICAL INSTITUTE, SOLA, AHMEDABAD	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	13853.00	16790.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	15058.00	16848.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	Computer Science & Engineering with Specialisation in Cyber Sec	GEN	GUJCET+Board	16852.00	16852.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech., Vasad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12056.00	16857.00
INSTITUTE OF ADVANCED RESEARCH, GANDHINAGAR	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SC	GUJCET+Board	15223.00	16868.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	13304.00	16915.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech. , V. Nagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	GUJCET+Board	12301.00	16960.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	4248.00	16963.00
Asha M. Tarsadia Institute of Computer Science & Tech. Bardoli	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	12717.00	17005.00
SHREE DHANVANTARY COLLEGE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY, KIM	CHEMICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	16263.00	17009.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER ENGINEERING (SOFTWARE ENGINEERING)	GEN	GUJCET+Board	11520.00	17027.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech. , Surat	CIVIL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	15870.00	17113.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	17299.00	17299.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	GEN	GUJCET+Board	6867.00	17306.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	17384.00	17384.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	RUBBER TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	17433.00	17433.00
S.S.AGRawal INSTITUTE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY NAVSARI	CHEMICAL ENGINEERING (GREEN TECHNOLOGY AND SUSTAINAB	GEN	GUJCET+Board	17466.00	17466.00
L.J. Institute Of Engg And Tech. , Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	17334.00	17467.00
SCHOOL OF TECHNOLOGY, GSFC UNIVERSITY, VADODARA	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	17399.00	17486.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech., Vasad	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	GUJCET+Board	16276.00	17508.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	17665.00	17665.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	17676.00	17676.00
GYANMANJARI INSTITUTE OF TECHNOLOGY Bhavnagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	6973.00	17753.00
L.E.College, Morbi	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	17775.00	17775.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	17809.00	17809.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	ELECTRONICS & INSTRUMENTATION ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	11837.00	17826.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SC	GUJCET+Board	15416.00	17839.00
L.E.College, Morbi	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	10199.00	17856.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	17887.00	17887.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech. , Surat	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	14066.00	17948.00
Shri Sadvidhya Mandal Institute Of Tech., Bharuch	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	15026.00	17961.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	14480.00	18051.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	15935.00	18065.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE	EWS	GUJCET+Board	16353.00	18086.00

L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	Computer Engineering (Artificial Intelligence)	GEN	GUJCET+Board	18104.00	18104.00
S.P.B. Patel Engg. College, (Saffrony), Linch, Mehsana	Robotics and Automation	SEBC	GUJCET+Board	12713.00	18174.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	14913.00	18266.00
Shri Swami Atmanand Saraswati Institute Of Tech., Surat	CHEMICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	15432.00	18268.00
Shri Swami Atmanand Saraswati Institute Of Tech., Surat	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4096.00	18358.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	16279.00	18393.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	18458.00	18458.00
DR. S & S.S.Ghandhi Government Engineering College Surat	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	9505.00	18465.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	14748.00	18483.00
Sal Institute Of Tech. & Engg. Research, Ahmedabad	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	18532.00	18532.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	18600.00	18600.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	17651.00	18622.00
ITM (SLS) Baroda University (Formerly Known as ITM Universe), Vadodara	BIO-TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	5125.00	18694.00
DR. SUBHASH UNIVERSITY- SCHOOL OF ENGINEERING AND TECHNOLOGY, JUNAGADH	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	18715.00	18715.00
ITM (SLS) Baroda University (Formerly Known as ITM Universe), Vadodara	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	GEN	GUJCET+Board	10681.00	18744.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	MECHANICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	9625.00	18792.00
Kalol Institute Of Tech. & Research Center ,Kalol	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	18795.00	18795.00
Smt. S.R. Patel Engg. College, Dabhi, Unjha	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	11527.00	18817.00
School of Engineering and Applied Science, Ahmedabad University, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	18855.00	18855.00
L.E.College, Morbi	CIVIL ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	18860.00	18860.00
Government Engineering College, Bharuch	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	15009.00	18961.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech.,Vasad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	18994.00	18994.00
Sankalchand Patel College Of Engg., Visnagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	7976.00	18995.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	GUJCET+Board	19197.00	19197.00
Ganpat University, U.V.Patel College of Engineering, Kherva, Mehsana	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	13035.00	19229.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	PHARMACEUTICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4611.00	19255.00
Government Engineering College, Bhavnagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	19353.00	19353.00
Government Engineering College, Modasa	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12124.00	19362.00
Government Engineering College, Patan	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	19461.00	19461.00
Shri Sadvidhya Mandal Institute Of Tech., Bharuch	ELECTRONICS ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	10915.00	19504.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Sfi), V.V.Nagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	19576.00	19576.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	19627.00	19627.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	8509.00	19635.00
Anant School for Climate Action, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	GEN	GUJCET+Board	9665.00	19672.00
INSTITUTE OF ADVANCED RESEARCH, GANDHINAGAR	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJCET+Board	18249.00	19830.00
Sankalchand Patel College Of Engg., Visnagar	COMPUTER SCIENCE & TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	14620.00	19902.00

Asha M. Tarsadia Institute of Computer Science & Tech. Bardoli	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12582.00	19910.00
Sigma Institute Of Engg., Bakrol	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	20025.00	20025.00
Government Engineering College, Modasa	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	20030.00	20030.00
Shantilal Shah Engineering College, Bhavnagar	MECHANICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	13591.00	20035.00
Parul Institute of Technology, Waghodia, Vadodara	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	11688.00	20087.00
Silver Oak College Of Engg. & Tech. (WITHIN AHMEDABAD MUNICIPAL CORPORATION LIMIT),	MECHANICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	20097.00	20097.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	20256.00	20256.00
Shantilal Shah Engineering College ,Bhavnagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	20296.00	20296.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	15417.00	20372.00
Shantilal Shah Engineering College ,Bhavnagar	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	19107.00	20394.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	20452.50	20452.50
Government Engineering College, Modasa	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	20503.00	20503.00
ADITYA SILVER OAK INSTITUTE OF TECHNOLOGY (WITHIN LIMITS OF AHMEDABAD MUNICIPAL CORPORATION) AHMEDABAD	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	20548.00	20548.00
Bhagwan Arifant Institute of Tech., Surat	COMPUTER ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	20519.00	20519.00
Institute of Infrastructure, Technology, Research and Management (IITRAM), Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	1072.00	20522.00
Government Engineering College, Bhavnagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	20588.00	20588.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	20618.00	20618.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN - PH	GUJCET+Board	20628.00	20628.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	GUJCET+Board	20637.00	20637.00
Shantilal Shah Engineering College ,Bhavnagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	8614.00	20661.00
Parul Institute of Technology, Waghodia, Vadodara	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14145.00	20685.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND MACH	GEN	GUJCET+Board	20753.00	20753.00
Ganpat University, Institute of Computer Tech., Kherva, Mehsana	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	10487.00	20805.00
Dr. Jivraj Mehta Institute Of Technology, Anand	Computer Engineering and Application	GEN	GUJCET+Board	14736.00	20814.00
Sal College Of Engineering , Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12257.00	20872.00
Bhagwan Mahavir College Of Engg. And Tech., Surat	TEXTILE ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	17533.00	20893.00
P.P. Savani School of Engineering, P.P. Savani University, Kosamba	CHEMICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	14845.00	20900.00
New L. J. Institute Of Engineering And Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	20906.00	20906.00
Institute of Infrastructure, Technology, Research and Management (IITRAM), Ahmedabad	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	EWS	GUJCET+Board	18241.00	20935.00
Birla Vishvakarma Maha Vidyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SC	GUJCET+Board	12344.00	21035.00
Sal Institute Of Tech. & Engg. Research, Ahmedabad	INFORMATION TEHNOLOGY	ESM	GUJCET+Board	21038.00	21038.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	INFORMATION TEHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	17189.00	21051.00
Pandit Deendayal Energy University , Gandhinagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	20258.00	21058.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	Computer Science & Engineering with Specialisation in Cyber Sec	GEN	GUJCET+Board	20957.50	21178.00

New L. J. Institute Of Engineering And Technology, Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	21196.00	21196.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12003.00	21206.00
K.J. Institute Of Engg. And Tech., Savali	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	15463.00	21225.00
Shri Sitaram N Patel Inst. Of Tech. & Res. (Vidhyabharti Trust), Umrakh	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	GUJCET+Board	21237.00	21237.00
Silver Oak College Of Engg., & Tech. (WITHIN AMHEDABAD MUNICIPAL CORPORATION LIMIT), Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	21241.00	21241.00
Government Engineering College, Modasa	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	21260.00	21260.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	17001.00	21304.00
Marwadi Edu. Foundation Group Of Institutions, Faculty Of Engg., Rajkot	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	21355.00	21355.00
Darshan Institute Of Engg. & Tech., Rajkot-Morbi Highway, Haddala	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	19408.00	21397.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CLOUD TECH & INFORMATION SECURITY	GEN	GUJCET+Board	21398.00	21398.00
C. K. Pithawala College Of Engg. & Tech., Surat	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12801.50	21404.00
Shri Sadvidhya Mandal Institute Of Tech., Bharuch	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	6668.00	21437.00
Parul Institute of Technology, Waghodia, Vadodara	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	SEBC	GUJCET+Board	12967.00	21464.00
Government Engineering College, Modasa	CHEMICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	21478.00	21478.00
Bhagwan Arifant Institute of Tech., Surat	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	21136.00	21524.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	Computer science & Engineering (Cloud Computing)	GEN	GUJCET+Board	21571.00	21571.00
Marwadi Edu. Foundation Group Of Institutions, Faculty Of Tech., Rajkot	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	15753.00	21573.00
Birla Vishvakarma Maha Vidyalaya(Gia), V.V.Nagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	5550.00	21605.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	11595.00	21706.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	PETROLEUM ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	11085.00	21708.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	ESM	GUJCET+Board	21737.00	21737.00
SAL ENGINEERING & TECHNICAL INSTITUTE, SOLA, AHMEDABAD	COMPUTER SCIENCE & ENGG	ESM	GUJCET+Board	21759.00	21759.00
Marwadi Edu. Foundation Group Of Institutions, Faculty Of Tech., Rajkot	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	11470.00	21836.00
Government Engineering College, Patan	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	17524.00	21889.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	GEN	GUJCET+Board	8323.00	21917.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14822.00	21933.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	17108.00	21934.00
SHREE SWAMINARAYAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY, BHAT, GANDHINAGAR	Computer Science & Engineering with Specialisation in Cyber Sec	GEN	GUJCET+Board	8849.00	21959.00
Shankersinh Vaghela Bapu Institute Of Tech., Unava, Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	13500.00	21998.00
Parul Institute of Technology, Waghodia, Vadodara	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	7278.00	22008.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	21284.00	22024.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	13351.00	22127.00
Bhagwan Arifant Institute of Tech., Surat	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	22148.00	22148.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	22186.00	22186.00
C. K. Pithawala College Of Engg. & Tech., Surat	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	8294.00	22251.00

Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	22316.00	22316.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	20691.00	22355.00
Ahmedabad Institute Of Tech, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	18971.00	22365.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	13419.00	22370.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	Agriculture Engineering	GEN	GUJCET+Board	20874.00	22393.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	COMPUTER SCIENCE & ENGG	ST	GUJCET+Board	13658.00	22395.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	9901.00	22433.00
Government Engineering College, Modasa	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	GEN	GUJCET+Board	15676.00	22461.00
Government Engineering College, Patan	CIVIL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	16025.00	22497.00
SCHOOL OF SCIENCE & ENGINEERING., Navrachana University, Vadodara	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	16968.00	22510.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	CIVIL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	15698.00	22536.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING-GUJARATI	GEN	GUJCET+Board	14777.00	22634.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10596.00	22675.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	BIOMEDICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10324.00	22686.00
SCHOOL OF TECHNOLOGY, GSFC UNIVERSITY, VADODARA	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	22694.00	22694.00
Government Engineering College, Dahod	ELECTRICAL ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	19505.00	22747.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	Civil & Infrastructure Engineering	GEN	GUJCET+Board	22767.00	22767.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	22839.00	22839.00
Chhotubhai Gopalbhai Patel Institute Of Tech., Tarsadi, Bardoli	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	GUJCET+Board	16008.00	22873.00
S.P.B. Patel Engg. College, (Saffrony), Linch, Mehsana	MECHANICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	19759.00	22889.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	16090.00	22903.00
Krishna School of Emerging Technology & Applied Research (Formerly Known as Babaria Institute Of Technology), Varnama, Vadodara	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	22922.00	22922.00
Bhagwan Aриhant Institute of Tech., Surat	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	22956.00	22956.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	8189.00	22982.00
GIDC Degree Engineering College, Abrama, Navsari	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14365.00	22997.00
Dhirubhai Ambani Institute of Info. & Comm. Tech., Gandhinagar	Computer Science & Engineering with Specialisation in Cyber Sec	GEN	GUJCET+Board	7872.00	23024.00
SAL ENGINEERING & TECHNICAL INSTITUTE, SOLA, AHMEDABAD	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	9297.00	23072.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	8541.00	23086.00
Gujarat Power Engg. And Res. Inst. (Gperi) (Ppp), Mevad, Mehsana	Computer Science & Engineering (Big Data & Analysis)	GEN	GUJCET+Board	8577.00	23121.00
Shantilal Shah Engineering College, Bhavnagar	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	SC	GUJCET+Board	23142.00	23142.00
Government Engineering College, Bharuch	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	13657.00	23168.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	EWS	GUJCET+Board	23184.00	23184.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	23210.00	23210.00
Government Engineering College, Valsad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	17502.00	23281.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	13669.00	23342.00

L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJ CET+Board	10239.00	23348.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	16556.00	23435.00
Government Engineering College, Rajkot	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	9212.00	23484.00
Atmiya University, Faculty of Engineering and Technology, Rajkot	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJ CET+Board	10588.00	23496.00
P.P. Savani School of Engineering, P.P. Savani University, Kosamba	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	12535.00	23501.00
Ipcowala Institute Of Engineering And Technology,Dharmaj	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJ CET+Board	19167.00	23506.00
New L. J. Institute Of Engineering And Technology, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJ CET+Board	23511.00	23511.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	8777.00	23543.00
Darshan Institute Of Engg. & Tech., Rajkot-Morbi Highway, Hadala	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	19893.00	23589.00
APOLLO INSTITUTE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY AHMEDABAD	ELECTRONICS ENGINEERING	GEN - PH	GUJ CET+Board	23591.00	23591.00
Government Engineering College, Rajkot	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	SEBC	GUJ CET+Board	14288.00	23627.00
Hjd Institute Of Technical Education And Reserch, Kera	COMPUTER SCIENCE & ENGG	ST	GUJ CET+Board	23701.00	23701.00
Pandit Deendayal Energy University ,Gandhinagar	ELECTRICAL ENGINEERING	EWS	GUJ CET+Board	20828.00	23711.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	Computer Engineering (Artificial Intelligence)	GEN	GUJ CET+Board	7945.00	23714.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING (MACHINE LEARNING & ARTIFICIAL IN	GEN	GUJ CET+Board	12211.50	23726.00
V.V.P. Engineering College, Rajkot	BIO-TECHNOLOGY	GEN	GUJ CET+Board	3665.00	23727.00
Noble Engineering College, Junagadh	Food Technology	GEN	GUJ CET+Board	4876.00	23751.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	23779.00	23779.00
Unitedworld School of Computational Intelligence, Uvarsad, Gandhinagar	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	10171.00	23801.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	Robotics and Automation	GEN	GUJ CET+Board	20592.00	23843.00
Unitedworld School of Computational Intelligence, Uvarsad, Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	23873.00	23873.00
V.V.P. Engineering College, Rajkot	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	8974.00	23902.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	METALLURGICAL AND MATERIALS ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	13379.00	23909.00
MAHATMA GANDHI INSTITUTE OF TECHNICAL EDUCATION & RESEARCH CENTRE, NAVSARI	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJ CET+Board	21594.00	23926.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	GUJ CET+Board	15609.00	23935.00
Vidush Somany Institute Of Tech. & Res., Kadi	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJ CET+Board	16257.00	24011.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE	ST	GUJ CET+Board	24028.00	24028.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	CIVIL ENGINEERING	SEBC	GUJ CET+Board	16400.00	24056.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	EWS	GUJ CET+Board	18273.00	24069.00
C. K. Pithawala College Of Engg. & Tech., Surat	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJ CET+Board	11058.00	24094.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	ELECTRONICS ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	3825.00	24113.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	ST	GUJ CET+Board	20907.00	24132.00
ITM (SLS) Baroda University (Formerly Known as ITM Universe), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	24146.00	24146.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJ CET+Board	6339.00	24163.00
Government Engineering College, Dahod	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJ CET+Board	12112.00	24213.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	EWS	GUJ CET+Board	18852.00	24221.00

Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10941.00	24230.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24234.00	24234.00
A.D.Patel Institute Of Tech., Karamsad	FOOD PROCESSING & TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	8271.00	24244.00
Government Engineering College, Rajkot	BIO-TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	8166.00	24262.00
L.E.College ,Morbi	PHARMACEUTICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12935.00	24283.00
Shroff S.R.Rotary Inst. Of Chemical Technology, Vatatia, Bharuch	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	15682.00	24285.00
Government Engineering College, Bharuch	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	11496.00	24288.00
C. K. Pithawala College Of Engg. & Tech., Surat	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24293.00	24293.00
Government Engineering College, Bharuch	WATER MANAGEMENT	GEN	GUJCET+Board	16854.00	24315.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4529.00	24325.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12499.00	24327.00
Gujarat Power Engg. And Res. Inst. (Gperi) (Ppp), Mevad, Mehsana	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	16619.00	24345.00
SARDAR PATEL COLLEGE OF ENGINEERING, BAKROL ANAND	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	9360.00	24354.00
New L. J. Institute Of Engineering And Technology, Ahmedabad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	GUJCET+Board	10579.00	24365.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24386.00	24386.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	MARINE ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	11169.00	24389.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24391.00	24391.00
Laxmi Institute Of Technology, Sarigam, Valsad	AUTOMOBILE ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10604.00	24407.00
Gujarat Power Engg. And Res. Inst. (Gperi) (Ppp), Mevad, Mehsana	Computer Science and Information Technology	SEBC	GUJCET+Board	16417.00	24414.00
Government Engineering College, Valsad	TEXTILE TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	24433.00	24433.00
Dr. Jivraj Mehta Institute Of Technology, Anand	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	15894.00	24561.00
Government Engineering College, Patan	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	18724.00	24591.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	ELECTRICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	18353.00	24607.00
ITM (SLS) Baroda University (Formerly Known as ITM Universe), Vadodara	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	SEBC	GUJCET+Board	18688.00	24681.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	24677.00	24706.00
Government Engineering College, Rajkot	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	19758.00	24707.00
C.U.Shah College Of Engg.& Tech., Wadhwan	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	16109.00	24753.00
Asha M. Tarsadia Institute of Computer Science & Tech. Bardoli	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	15206.00	24754.00
B.H.Gardi College Of Engg. & Technology , Rajkot	CHEMICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	15560.00	24786.00
School of Engineering, Indrashil University, Kadi	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	8904.00	24787.00
New L. J. Institute Of Engineering And Technology, Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24791.00	24791.00
Government Engineering College, Bharuch	ELECTRONICS ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	24802.00	24802.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	18227.00	24833.00
V.V.P. Engineering College, Rajkot	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24836.00	24836.00
Sal College Of Engineering , Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	11859.00	24841.00
Government Engineering College, Rajkot	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SC	GUJCET+Board	16064.00	24849.00

L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	17896.00	24920.00
SHREE DHANVANTARY COLLEGE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY, KIM	MECHANICAL ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	21861.00	24932.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6303.00	24937.00
Unitedworld School of Computational Intelligence, Uvarsad, Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24950.00	24950.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10415.00	24953.00
C. K. Pithwala College Of Engg. & Tech., Surat	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	21996.00	24954.00
Kalol Institute Of Tech. & Research Center ,Kalol	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	19270.00	24959.00
A.D.Patel Institute Of Tech.,Karamsad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	14709.00	24973.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24994.00	24994.00
Birla Vishvakarma Maha Vidyalaya(Gia), V.V.Nagar	AUTOMOBILE ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	25000.00	25000.00
Ipcwala Institute Of Engineering And Technology Dharmaj	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	16349.00	25030.00
Darshan Institute Of Engg. & Tech., Rajkot-Morbi Highway, Hadala	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	25035.00	25035.00
Government Engineering College, Rajkot	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	16665.00	25044.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	GUJCET+Board	18957.00	25045.00
Ganpat University, U.V.Patel College of Engineering, Kherva, Mehsana	CHEMICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	25046.00	25046.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	MECHANICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	14901.00	25069.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	Computer Engineering and Application	EWS	GUJCET+Board	22106.00	25073.00
Prime Institute of Engineering and Technology, Jalapore, Navsari	BIO-TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	2812.00	25094.00
P.P. Savani School of Engineering, P.P. Savani University, Kosamba	MECHANICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	22505.00	25109.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech., Vasad	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	GEN	GUJCET+Board	13076.00	25158.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	23365.00	25173.00
R.N.G. Patel Institute of Technology-RNGPIT (FETR), Bardoli	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	950.00	25224.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	SEBC	GUJCET+Board	17416.00	25231.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	ENVIRONMENTAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	19448.00	25233.00
V.V.P. Engineering College, Rajkot	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12271.00	25251.00
Rai School of Engineering, Dholka, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	16347.00	25259.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech., Vasad	CIVIL ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	19358.00	25325.00
Devang Patel Institute of Advance Technology And Research, Changa	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14729.00	25326.00
Asha M. Tarsadia Institute of Computer Science & Tech. Bardoli	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	6452.00	25328.00
Om Engineering College Junagadh	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	9916.00	25339.00
Government Engineering College, Rajkot	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	25377.00	25377.00
Shri Sitaram N Patel Inst. Of Tech. & Res. (Vidhyabharti Trust), Umrakh	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	GUJCET+Board	17908.00	25393.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	ST	GUJCET+Board	25394.50	25394.50
Sarvajani College Of Engg. & Tech., Surat	ELECTRONICS ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	25117.00	25401.00
SHREE SWAMINARAYAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY, BHAT, GANDHINAGAR	BIO-TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	7026.00	25410.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14333.00	25417.00

Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech., Vasad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	8583.00	25433.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	EWS	GUJCET+Board	25438.00	25438.00
Sarvajani College Of Engg. & Tech., Surat	COMPUTER SCIENCE & BUSINESS SYSTEMS	GEN	GUJCET+Board	7177.00	25449.00
Faculty Of Technology (Sti), Dharmsinh Desai University, Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	20310.00	25456.00
Parul Institute of Technology, Waghodia, Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	18387.00	25457.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	22667.00	25480.00
Government Engineering College, Patan	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	19199.00	25497.00
G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	MECHANICAL ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	24074.00	25510.00
Faculty Of Technology & Engineering (MSU), Vadodara	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	24734.00	25515.00
Shri Sitaram N Patel Inst. Of Tech. & Res. (Vidhyabharti Trust), Umrahn	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	GEN	GUJCET+Board	25521.00	25521.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	19137.00	25562.00
Kankeshwari Devi College of Engineering, Jamnagar	Computer Science & Engineering (Cloud Based Applications)	GEN	GUJCET+Board	22984.00	25598.00
Government Engineering College, Dahod	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	13451.00	25605.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	25621.00	25621.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	SC	GUJCET+Board	25287.00	25660.00
GIDC Degree Engineering College, Abrama, Navsari	COMPUTER SCIENCE & DESIGN	SEBC	GUJCET+Board	23195.00	25678.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	25686.00	25686.00
Indus Institute Of Tech. & Engg., Racharda, Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10989.00	25729.00
Birla Vishvakarma Maha Vidyalaya (Gia), V.V.Nagar	CIVIL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	25746.00	25746.00
Government Engineering College, Valsad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	9259.00	25750.00
Shroff S.R.Rotary Inst. Of Chemical Technology, Vatatia, Bharuch	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	GUJCET+Board	25790.00	25790.00
Alpha College Of Engg. & Tech., Khatraj, Kalol	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12264.00	25796.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	9415.00	25797.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech., Vasad	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	GEN	GUJCET+Board	13960.00	25811.00
A.D.Patel Institute Of Tech., Karamsad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	7967.00	25830.00
Krishna School of Emerging Technology & Applied Research (Formerly Known as Babaria Institute Of Technology), Varnama, Vadodara	ELECTRONICS & INSTRUMENTATION ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	25843.00	25843.00
Government Engineering College, Rajkot	AUTOMOBILE ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	25860.00	25860.00
Birla Vishvakarma Maha Vidyalaya (Gia), V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	16811.00	25877.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12170.00	25890.00
Ganpat University, Institute of Computer Tech., Kherva, Mehsana	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	23311.00	25902.00
Government Engineering College, Modasa	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	8419.00	25910.00
Government Engineering College, Modasa	MECHANICAL ENGINEERING	ESM	GUJCET+Board	25959.00	25959.00
Shri Sitaram N Patel Inst. Of Tech. & Res. (Vidhyabharti Trust), Umrahn	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	7767.00	25962.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	15041.00	25965.00
Government Engineering College, Rajkot	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	3197.00	25973.00

Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3253.00	25977.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	25989.00	25989.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14905.00	25991.00
K.J. Institute Of Engg. And Tech., Savali	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14893.00	25992.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	ENVIRONMENTAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	5929.00	26002.00
Silver Oak College Of Engg., & Tech. (WITHIN AMHEDABAD MUNICIPAL CORPORATION LIMIT), Ahmedabad	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	GEN	GUJCET+Board	8798.00	26010.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	26023.00	26023.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	14776.00	26025.00
Parul Institute of Technology, Waghodia, Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	3038.00	26056.00
Vidhyadeep Institute of Engineering & Technology, Anita(Kim), Surat	COMPUTER ENGINEERING	EWS	GUJCET+Board	19623.00	26066.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	22548.00	26073.00
Ganpat University, Institute of Computer Tech., Kherva, Mehsana	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	9628.00	26088.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	12581.00	26092.00
Shankersinh Vaghela Bapu Institute Of Tech., Unava, Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	7863.00	26097.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	26099.00	26099.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	15255.00	26101.00
V.V.P. Engineering College. Rajkot	BIO-TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	2420.00	26118.00
Sigma Institute Of Engg., Bakrol	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	17097.00	26193.00
Mahavir Swami College Of Engineering & Technology, Bharthana-Vesu, Surat	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6639.00	26199.00
Arredkta Inst. Of Technology, Khedbrahma, Sabarkantha	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	8830.00	26218.00
Swarnim Institute of Technology	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	11406.00	26223.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (DATA SCIENCE)	ST	GUJCET+Board	14052.00	26229.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	ELECTRICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	22107.00	26246.00
L.D.R.P. Institute Of Tech. & Research., Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12871.00	26255.00
Government Engineering College, Patan	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	7635.00	26282.00
New L. J. Institute Of Engineering And Technology, Ahmedabad	Robotics and Automation	GEN	GUJCET+Board	8369.00	26297.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	4942.00	26300.00
Government Engineering College, Bhuj	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	GEN	GUJCET+Board	7219.00	26308.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14203.00	26322.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (INTERNET OF THINGS & C	GEN	GUJCET+Board	26324.00	26324.00
L.E.College ,Morbi	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	GUJCET+Board	26334.00	26334.00
Grow More Faculty of Engineering, Berna, Himmatnagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	20800.00	26338.00
Sardar Vallabhbhai Patel Institute Of Tech.,Vasad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10001.00	26346.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	26352.00	26352.00
R. K. University - School of Engineering, Rajkot	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	26356.00	26356.00

S.S-AGRAWAL INSTITUTE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY NAVSARI	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	15752.00	26362.00
Sardar Vallabhbai Patel Institute Of Tech., Vasad	ROBOTICS & ARTIFICIAL INTELLIGENCE	GEN	GUJCET+Board	25200.00	26367.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	CIVIL ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	26176.00	26373.00
Marwadi Edu. Foundation Group Of Institutions, Faculty Of Engg., Rajkot	AUTOMOBILE ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	14686.00	26376.00
Laxmi Institute Of Technology, Sarigam, Valsad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	26384.00	26384.00
Shri Swami Atmanand Saraswati Institute Of Tech., Surat	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10574.00	26396.00
Ganpat University, Institute of Computer Tech., Kherva, Mehsana	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	16167.00	26410.00
Chandubhai S Patel Institute Of Technology, Changa	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SC	GUJCET+Board	19350.00	26418.00
A.D.Patel Institute Of Tech., Karamsad	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	25807.00	26449.00
A.D.Patel Institute Of Tech., Karamsad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	8002.00	26474.00
R.N.G. Patel Institute of Technology-RNGPIT (FETR), Bardoli	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	7529.00	26487.00
Sardar Vallabhbai Patel Institute Of Tech., Vasad	ELECTRICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	20408.00	26489.00
Faculty Of Technology(Sfi), Dharmsinh Desai University, Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	9412.00	26495.00
Laxmi Institute Of Technology, Sarigam, Valsad	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6290.00	26501.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	CIVIL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	19500.00	26503.00
Government Engineering College, Patan	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	GUJCET+Board	25341.00	26504.00
VEERAYATAN INSTITUTE OF ENGINEERING TECHNOLOGY & RESEARCH., Mandvi	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12293.00	26505.00
Chhotubhai Gopalbhai Patel Institute Of Tech., Tarsadi, Bardoli	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	SC	GUJCET+Board	26513.00	26513.00
ADANI UNIVERSITY - FACULTY OF ENGINEERING SCIENCES & TECHNOLOGY (AU-FEST), AHMEDABAD	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	20531.00	26520.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	5798.00	26525.00
Merchant Engg. College, Basna. Visnagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	11517.00	26531.00
Vidush Somanly Institute Of Tech. & Res., Kadi	MECHANICAL ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	24875.00	26540.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	15344.00	26545.00
Atmiya University, Faculty of Engineering and Technology, Rajkot	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	4178.00	26572.00
Indus Institute Of Tech. & Engg., Racharda, Ahmedabad	AERONAUTICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3607.00	26579.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	5625.00	26580.00
Government Engineering College, Bharuch	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	16247.00	26582.00
Government Engineering College, Godhra	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	12980.00	26584.00
Sardar Vallabhbai Patel Institute Of Tech., Vasad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	9168.00	26593.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	10790.00	26602.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12201.00	26605.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	7058.00	26608.00
Enggining College, Tuwa, Godhara	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	18523.00	26612.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	12647.00	26615.00
Chhotubhai Gopalbhai Patel Institute Of Tech., Tarsadi, Bardoli	MECHANICAL ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	20721.00	26627.00

G.H.Patel College Of Engg. & Tech., V. V. Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	8266.00	26638.00
APOLLO INSTITUTE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY AHMEDABAD	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)	SEBC	GUJCET+Board	17291.00	26658.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	ST	GUJCET+Board	26663.00	26663.00
Birla Vishvakarma Maha Vidyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (INTERNET OF THINGS)	SC	GUJCET+Board	25026.00	26672.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	10975.00	26677.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	7636.00	26678.00
INSTITUTE OF ADVANCED RESEARCH, GANDHINAGAR	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	4085.00	26683.00
Ahmedabad Institute Of Tech, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	14679.00	26695.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Sfi), V.V.Nagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	GUJCET+Board	17711.00	26702.00
L.J. Institute Of Engg And Tech., Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	9908.00	26705.00
Chhotubhai Gopalbhai Patel Institute Of Tech., Tarsadi, Bardoli	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	3897.00	26707.00
Government Engineering College, Palanpur	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	18244.00	26709.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (BLOCK CHAIN TECHNOLOGY)	GEN	GUJCET+Board	26714.00	26714.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (DATA SCIENCE)	GEN	GUJCET+Board	1175.00	26717.00
P.P. Savani School of Engineering, P.P. Savani University, Kosamba	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	GUJCET+Board	6137.00	26718.00
S.S.AGRAWAL INSTITUTE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY NAVSARI	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6237.00	26722.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	7871.00	26726.00
Government Engineering College, Modasa	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	4270.00	26734.00
Institute Of Technology, Nirma University Of Science & Technology, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	GUJCET+Board	26735.00	26735.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	8728.00	26736.00
Laljiibhai Chaturbhai Institute Of Tech., Bhandu, Mahesana	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	GEN	GUJCET+Board	8330.00	26738.00
Vadodara Institute of Engineering, Kotambi, Waghodiya, Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	SC	GUJCET+Board	11843.00	26739.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	1757.00	26745.00
SHREE DHANVANTARY COLLEGE OF ENGINEERING & TECHNOLOGY, KIM	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	13294.00	26747.00
Government Engineering College, Rajkot	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	GUJCET+Board	13097.00	26750.00
ITM (SLS) Baroda University (Formerly Known as ITM Universe), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	2352.00	26761.00
Krishna School of Emerging Technology & Applied Research (Formerly Known as Babarria Institute Of Technology), Varnama, Vadodara	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	16437.00	26763.00
SHREE SWAMINARAYAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY, BHAT, GANDHINAGAR	INFORMATION TECHNOLOGY & ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	26766.00	26766.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	Computer Science & Engineering with Specialisation in Cyber Sec	GEN	GUJCET+Board	4074.00	26772.00
Pandit Deendayal Energy University, Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	8931.00	26773.00
Parul Institute of Engineering & Technology, Waghodia, Vadodara	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	GUJCET+Board	7610.00	26779.00
Ahmedabad Institute Of Tech, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6295.00	26786.00
P.P. Savani School of Engineering, P.P. Savani University, Kosamba	COMPUTER ENGINEERING	GEN	GUJCET+Board	6088.00	26797.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	900037.00	900037.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	JEE	900097.00	900097.00

Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	900061.00	900122.00
Birla Vishwakarma Maha Vidyalaya(Gia), V.V.Nagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	JEE	900264.00	900264.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	EWS	JEE	900281.00	900281.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	900195.00	900296.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	900155.00	900315.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	JEE	900322.00	900322.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	JEE	900272.00	900342.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	JEE	900354.00	900354.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (DATA SCIENCE)	GEN	JEE	900355.00	900355.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	JEE	900402.00	900402.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	JEE	900456.00	900456.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	JEE	900465.00	900465.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	ELECTRONICS ENGINEERING	GEN	JEE	900484.00	900484.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	ARTIFICIAL INTELLIGENCE(AI) AND MACHINE LEARNING	GEN	JEE	900526.00	900526.00
Government Engineering College, Rajkot	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	900388.00	900555.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	JEE	900563.00	900563.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	JEE	900607.00	900607.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	900529.00	900609.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	JEE	900621.00	900621.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	JEE	900656.00	900656.00
Government Engineering College, Bharuch	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	900779.00	900779.00
Birla Vishwakarma Maha Vidyalaya(Gia), V.V.Nagar	Robotics and Automation	GEN	JEE	900816.00	900816.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	JEE	900507.00	900843.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	900732.00	900881.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	JEE	900629.00	900892.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	JEE	900917.00	900917.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	JEE	900516.00	900924.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	900480.00	900950.00
Government Engineering College, Bhavnagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	900478.00	900985.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	900543.00	900989.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	EWS	JEE	901086.00	901086.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER SCIENCE & ENGINEERING (DATA SCIENCE)	SEBC	JEE	901122.00	901122.00
Government Engineering College, Bhavnagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	JEE	901190.00	901190.00
Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	JEE	900997.00	901193.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	JEE	901208.00	901208.00
Government Engineering College, Modasa	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	901232.00	901245.00

Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	900696.00	901257.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	COMPUTER ENGINEERING	EWS	JEE	901263.00	901263.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	JEE	901266.00	901266.00
Government Engineering College, Rajkot	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	JEE	901243.00	901294.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	ELECTRONICS ENGINEERING	GEN	JEE	901255.00	901369.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	JEE	901370.00	901370.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	901186.00	901388.00
Government Engineering College, Rajkot	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DATA SCIENCE	GEN	JEE	901216.00	901490.00
Government Engineering College, Bhavnagar	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	GEN	JEE	901539.00	901539.00
Shantilal Shah Engineering College ,Bhavnagar	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	901672.00	901672.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	JEE	901752.00	901752.00
Government Engineering College, Rajkot	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	901157.00	901773.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	EWS	JEE	901775.00	901775.00
Government Engineering College, Bhavnagar	MECHANICAL ENGINEERING	EWS	JEE	901867.00	901867.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	JEE	901898.00	901898.00
L.E.College, Morbi	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	JEE	901948.00	901948.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	JEE	901951.00	901951.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	GEN	JEE	901865.00	902066.00
Government Engineering College, Patan	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	901934.00	902069.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	COMPUTER ENGINEERING	ST	JEE	902174.00	902174.00
Government Engineering College, Dahod	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	JEE	901714.00	902190.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	GEN	JEE	901796.00	902210.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	JEE	901471.00	902214.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	COMPUTER ENGINEERING	SC	JEE	902284.00	902284.00
Government Engineering College, Modasa	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	901807.00	902290.00
Government Engineering College, Bhavnagar	INFORMATION TECHNOLOGY	GEN	JEE	901281.00	902356.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	JEE	902413.00	902413.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	EWS	JEE	902524.00	902524.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	EWS	JEE	902676.00	902676.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER ENGINEERING	ESM	JEE	902696.00	902696.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	902314.00	902851.00
Shantilal Shah Engineering College, Bhavnagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	902901.00	902901.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	EWS	JEE	902902.00	902902.00
Shantilal Shah Engineering College, Bhavnagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	JEE	902537.00	903003.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	TEXTILE PROCESSING ENGG.	GEN	JEE	903042.00	903042.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	COMPUTER SCIENCE & ENGG	ST	JEE	903067.00	903067.00

Faculty Of Technology And Engineering(GIA), Dharmsinh Desai University, (DDU), Nadiad	ELECTRONICS ENGINEERING	SEBC	JEE	903200.00	903200.00	903200.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SC	JEE	903205.00	903205.00	903205.00
Government Engineering College, Modasa	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	JEE	902542.00	902542.00	903287.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	903335.00	903335.00	903335.00
Government Engineering College, Patan	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	JEE	903468.00	903468.00	903468.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	INFORMATION & COMMUNICATION TECHNOLOGY	SEBC	JEE	903545.00	903545.00	903545.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	JEE	903461.00	903461.00	903643.00
Government Engineering College, Patan	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	JEE	903678.00	903678.00	903678.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	901501.00	901501.00	903758.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	903850.00	903850.00	903850.00
Government Engineering College, Modasa	COMPUTER SCIENCE & ENGG	SEBC	JEE	903314.00	903314.00	904174.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	CIVIL ENGINEERING	SEBC	JEE	904272.00	904272.00	904272.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INFORMATION TECHNOLOGY	SEBC	JEE	903134.00	903134.00	904295.50
Government Engineering College, Patan	CIVIL ENGINEERING	SEBC	JEE	904446.00	904446.00	904446.00
Government Engineering College, Palanpur	ELECTRICAL ENGINEERING	SC	JEE	904521.00	904521.00	904521.00
Government Engineering College, Bharuch	ELECTRICAL ENGINEERING	SEBC	JEE	904539.00	904539.00	904539.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	904702.00	904702.00	904702.00
Government Engineering College, Bhavnagar	COMPUTER ENGINEERING	SEBC	JEE	904782.00	904782.00	904782.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	SC	JEE	904936.00	904936.00	904936.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	ELECTRONICS & INSTRUMENTATION ENGINEERING	GEN	JEE	903753.00	903753.00	905363.00
Government Engineering College, Bharuch	COMPUTER ENGINEERING	ST	JEE	905368.00	905368.00	905368.00
Government Engineering College, Rajkot	Robotics and Automation	GEN	JEE	902163.00	902163.00	905451.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	ST	JEE	905683.00	905683.00	905683.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	903756.00	903756.00	906131.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	ELECTRICAL ENGINEERING	SEBC	JEE	906250.00	906250.00	906250.00
Government Engineering College, Valsad	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	902893.00	902893.00	906428.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	Robotics and Automation	ESM	JEE	906536.00	906536.00	906536.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	ELECTRONICS ENGINEERING	SC	JEE	906677.00	906677.00	906677.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	JEE	901087.00	901087.00	906773.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	CIVIL ENGINEERING	SEBC	JEE	907426.00	907426.00	907426.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	CHEMICAL ENGINEERING	ST	JEE	907580.00	907580.00	907580.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	CIVIL ENGINEERING	ESM	JEE	907800.00	907800.00	907800.00
Government Engineering College, Valsad	COMPUTER ENGINEERING	ST	JEE	907840.00	907840.00	907840.00
Government Engineering College, Bhavnagar	INFORMATION TECHNOLOGY	ST	JEE	908381.00	908381.00	908381.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	ST	JEE	908433.00	908433.00	908433.00
Government Engineering College, Dahod	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	JEE	908479.00	908479.00	908479.00

Government Engineering College, Rajkot	Robotics and Automation	SEBC	JEE	908539.00	908539.00
Government Engineering College, Bharuch	MECHANICAL ENGINEERING	SEBC	JEE	907446.00	908834.00
Government Engineering College, Rajkot	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	SEBC	JEE	905986.00	909104.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	SEBC	JEE	909143.00	909143.00
L.E.College ,Morbi	ELECTRICAL ENGINEERING	ST	JEE	909148.00	909148.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	907901.00	909225.00
Government Engineering College, Dahod	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	909238.00	909238.00
Government Engineering College, Valsad	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	909303.00	909303.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	INFORMATION TECHNOLOGY	SC	JEE	909440.00	909440.00
Government Engineering College, Bharuch	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	909479.00	909479.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	903818.00	909745.00
Government Engineering College, Rajkot	MECHANICAL ENGINEERING	SEBC	JEE	909851.00	909851.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	909906.00	909906.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	910140.00	910140.00
Government Engineering College, Modasa	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	905695.00	910235.00
Government Engineering College, Bhavnagar	ELECTRONICS ENGINEERING	SEBC	JEE	910274.00	910274.00
Government Engineering College, Bhuj	ELECTRICAL ENGINEERING	SEBC	JEE	907882.50	910818.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	METALLURGICAL AND MATERIALS ENGINEERING	GEN	JEE	904572.00	910836.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	910918.00	910918.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	INFORMATION TECHNOLOGY	ST	JEE	911072.00	911072.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	909520.00	911176.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	902747.00	911362.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	TEXTILE TECHNOLOGY	GEN	JEE	909872.00	911492.00
Faculty Of Technology & Engineering(MSU), Vadodara	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	911948.00	911948.00
Government Engineering College, Bharuch	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	EWS	JEE	912322.50	912322.50
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	ELECTRONICS & INSTRUMENTATION ENGINEERING	GEN	JEE	902551.00	912362.00
Government Engineering College, Valsad	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	905344.00	912602.00
DR. S & S.Ghandhi Government Engineering College Surat	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	JEE	912708.00	912708.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	METALLURGY	GEN	JEE	910486.00	912977.00
Government Engineering College, Bhavnagar	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	906100.00	913022.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	JEE	907137.00	913141.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	RUBBER TECHNOLOGY	GEN	JEE	913233.00	913233.00
Government Engineering College, Rajkot	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	913296.00	913296.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	TEXTILE ENGINEERING	GEN	JEE	907437.00	913298.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda, Gandhinagar	BIOMEDICAL ENGINEERING	GEN	JEE	911815.00	913425.00
Government Engineering College, Palanpur	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	905302.00	913473.00

L.E.College ,Morbi	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	907092.00	913536.00
Government Engineering College, Modasa	ENVIRONMENTAL ENGINEERING	GEN	JEE	913558.00	913558.00
Government Engineering College, Palanpur	BIOMEDICAL ENGINEERING	GEN	JEE	907199.00	913608.00
Government Engineering College, Rajkot	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	913699.00	913699.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	COMPUTER ENGINEERING	ST	JEE	913787.00	913787.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	907883.00	913810.00
Government Engineering College, Dahod	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	906721.00	913850.00
Government Engineering College, Bhavnagar	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	904351.00	913891.00
Birla Vishvakarma Maha Vidhyalaya(Gia), V.V.Nagar	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	913962.00	913962.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	905732.00	913983.00
Government Engineering College, Patan	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	906257.00	914017.00
Government Engineering College, Bhavnagar	ELECTRICAL ENGINEERING	GEN	JEE	902662.00	914089.00
Vishwakarma Government Engineering College, Chandkheda,Gandhinagar	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	JEE	911793.00	914180.00
Government Engineering College, Sector 28 Gandhinagar	AUTOMOBILE ENGINEERING	GEN	JEE	904402.00	914253.00
Government Engineering College, Patan	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	JEE	904670.00	914310.00
DR. S & S.S.Ghandhi Government Engineering College Surat	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	914324.00	914324.00
Government Engineering College, Rajkot	INSTRUMENTATION & CONTROL ENGG.	GEN	JEE	907292.00	914416.00
L.D.College Of Engineering, Ahmedabad	CHEMICAL ENGINEERING	GEN	JEE	905613.00	914442.00
Government Engineering College, Modasa	ELECTRONICS & COMMUNICATION ENGG.	GEN	JEE	904700.00	914455.00
Government Engineering College, Valsad	Robotics and Automation	GEN	JEE	908812.00	914474.00
Government Engineering College, Bhuj	ENVIRONMENTAL ENGINEERING	GEN	JEE	904009.00	914515.00
Government Engineering College, Modasa	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	902632.00	914539.00
Government Engineering College, Bhuj	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	904597.00	914559.00
L.E.College ,Morbi	MECHANICAL ENGINEERING	GEN	JEE	914567.00	914567.00
Government Engineering College, Godhra	CIVIL ENGINEERING	GEN	JEE	902620.00	914613.00
Inst_Name	Course_name	Cat_Name	Board	opening	closing

૬

આધુનિક સમયની ફેશનેબલ કારકિર્દી : ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ

– શીરિન સૈયદ

ટેકનોલોજીના સમયમાં હવે ફેશનમાં પણ વારંવાર બદલાવ આવે છે. આંગળીના ટેરવે આખું ફેશન જગત આપણી સમક્ષ ઉપલબ્ધ બની જાય છે. બોલિવુડ કે હોલિવુડના સિતારાઓએ અપનાવેલી ફેશન રાતોરાત વાયરલ બનીને લોકપ્રિય બની જાય છે. બદલાતી જતી ફેશનને અનુરૂપ વસ્ત્રો ધારણ કરવાં અને એસેસરીઝ પહેરવી સ્ટાઈલ સિમ્બોલ બની ગયું છે. અને કદાચ આજના સમયની જરૂરિયાત પણ. જો કે, હવે ફેશન માત્ર કપડાં પૂરતી સિમિત ન રહેતાં ફૂટવેર સુધી પહોંચી ગઈ છે. એક સમયે માત્ર પગના રક્ષણ માટે પહેરવામાં આવતા જૂતાં-ચપ્પલ હવે સ્ટાઈલિંગ માટે અને ફેશન માટે પહેરવામાં આવે છે. જુદા જુદા મટિરિયલ અને જુદી જુદી સ્ટાઈલના ફૂટવેરનું ખૂબ મોટું બજાર છે. હજું તેમાં ખૂબ સ્કોપ રહેલો છે. ફેશન ડિઝાઇનિંગની એક આખી શાખા તરીકે ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગનો ખૂબ વિકાસ થઈ રહ્યો છે. આ ક્ષેત્રે રસ ધરાવનાર માટે કારકિર્દીની વિશાળ તકો રહેલી છે.

સ્ટાઈલિશ દેખાવા માટે, આજકાલ ફૂટવેર પર ખાસ ધ્યાન અપાય છે. વ્યક્તિગત વિકાસ કે ગ્રૂમિંગને સ્ટાઈલ સાથે જોડી દેવાતા ડિઝાઇનર ફૂટવેરની માંગ વધવા માંડી છે. કપડાંની સાથે મેચિંગ હોય તેવા ફૂટવેર પહેરવા હવે સામાન્ય બની ગયાં છે. આકર્ષક અને પ્રભાવશાળી

દેખાવ માટે આપણાં વસ્ત્રો જેટલી અગત્યની ભૂમિકા ભજવે છે, એટલા જ આપણા ફૂટવેરની પણ ભૂમિકા હોય છે. એક જ જોડી બૂટ કે ચંપલ હોય અને તે માત્ર પગના રક્ષણ માટેની જરૂરિયાત હોય તેવું હવે રહ્યું નથી. બાળકોથી લઈને વડીલો સુધી દરેકે દરેક વ્યક્તિ અલગ અલગ પ્રસંગને અનુરૂપ, અલગ અલગ ઋતુને અનુરૂપ અને અલગ અલગ મટિરિયલને અનુરૂપ ફૂટવેર પહેરવાનું પસંદ કરે છે. યુવાનો પાસે તો કપડાંની જેમ જ ફૂટવેરનું પણ આખેઆખું કલેક્શન જોવા મળી જાય છે.

ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગમાં ઉજ્જવળ ભવિષ્ય :

ફૂટવેર મેન્યુફેક્ચરિંગમાં ભારત ચીન પછી વિશ્વમાં બીજા ક્રમે આવે છે. અભ્યાસ સાથે જો ક્રિએટિવિટી અને ફેશન સેન્સ હોય તો ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ કારકિર્દી માટે એક નવું ઊભરતું ક્ષેત્ર છે. છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોમાં ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગના કોર્સમાં વિદ્યાર્થીઓનું આકર્ષણ વધ્યું છે. ક્રિએટિવ કાર્યની અઢળક તકો અને ઉજ્જવળ ભવિષ્યને કારણે આ ક્ષેત્રમાં હવે વિદ્યાર્થીઓનો ધસારો સારો એવો રહે છે. અગાઉ માત્ર કાળા કે બ્રાઉન રંગમાં ઉપલબ્ધ બનતાં ફૂટવેર હવે વિવિધ રંગોમાં મળતાં થયાં છે. વળી તેના મટિરિયલ તરીકે હવે લેધર ઉપરાંત આર્ટિફિશિયલ લેધર, રેઝિન, રબર, કાપડ અને જ્યૂટનો ઉપયોગ પણ થવા લાગ્યો છે.

ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગમાં સર્જનાત્મકતા અને પ્રતિભાનાં ઉપયોગ કરીને ફૂટવેરને નવો લૂક આપવામાં આવે છે. ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગના કોર્સ હેઠળ ડિઝાઇન, ઉત્પાદન પ્રક્રિયા અને સામગ્રી વિશે માહિતી આપવામાં આવે છે. આ દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓમાં ટેકનિકલ કૌશલ્યો, સોફ્ટ સ્કિલ અને સંચાલનની સમજનો વિકાસ થાય છે. ફૂટવેર ડિઝાઇન કરતી વખતે અનેક બાબતોનો ખ્યાલ રાખવામાં આવે છે. ગ્રાહકના કમ્ફર્ટ, સૌંદર્યશાસ્ત્ર, સલામતી, સમર્થન, ઉપયોગિતા અને ખરીદશક્તિ જેવી

બાબતોનું ધ્યાન પણ રાખવાનું હોય છે. કોર્સ દરમિયાન એકંદરે ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગનાં તમામ પાસાંઓ અને કુશળતાનું પદ્ધતિસર જ્ઞાન અપાય છે.

ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ માટે જરૂરી કુશળતા :

જો કોઈ વિદ્યાર્થી ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ ક્ષેત્રે કારકિર્દી ઘડવાનું વિચારી રહ્યો હોય તો તેના માટે માત્ર શૈક્ષણિક લાયકાત હોવી પૂરતી નથી. સર્જનાત્મક વિચારશક્તિ ઉપરાંત ટ્રેન્ડમાં ચાલી રહેલ ફેશન અને ફૂટવેરની અલગ રીતે જોવાની ક્ષમતા હોવી જોઈએ. કારકિર્દીની પ્રગતિ માટે નવીનતમ ટ્રેન્ડી ફૂટવેર, રંગ, ટેક્સચર અને પેટર્નનું જ્ઞાન જરૂરી છે. ચિત્ર કૌશલ્ય સાથે સંગઠનાત્મક કૌશલ્ય, વિઝ્યુલાઇઝેશન કૌશલ્ય, સંચાર કૌશલ્ય અને કમ્પ્યુટર ડિઝાઇન સોફ્ટવેરનું જ્ઞાન ઉજ્જવળ કારકિર્દીનો માર્ગ મોકળો બનાવે છે.

શૈક્ષણિક લાયકાત :

આ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવા માટે ઉમેદવારે ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર, ગણિત અથવા બાયોલોજી સાથે ધોરણ-૧૨ પાસ કરેલું આવશ્યક છે. આ ન્યૂનતમ લાયકાતના આધારે જ ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ કોર્સમાં પ્રવેશ લઈ શકાય છે. દેશની ઘણી ખ્યાતનામ સંસ્થાઓ ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગમાં અંડરગ્રેજ્યુએટ, પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ, ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઓફર કરે છે. કેટલીક સંસ્થાઓ કોઈ પણ પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓને આ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપે છે. એકથી ત્રણ વર્ષના સમયગાળાના આ કોર્સ બાદ ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ ક્ષેત્રે કારકિર્દીની ઉજ્જવળ તકોનું નિર્માણ થાય છે. આ ઉપરાંત, છ મહિના સુધીનાં બેઝિક અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઓફર કરવામાં આવે છે. મોટાભાગના અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ એન્ટ્રેન્સ પરીક્ષાના

આધારે આપવામાં આવે છે. ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ ઉપરાંત ફૂટવેર ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે B.Tech/M.Tech સ્તરના અભ્યાસક્રમો પણ ઉપલબ્ધ છે.

કારકિર્દીના વિકલ્પો :

આજકાલ દેશ-વિદેશની મોટી કંપનીઓ ફૂટવેર ડિઝાઇનિંગ ક્ષેત્રે સક્રિય છે. આ કારણે આ ઉદ્યોગમાં અવકાશની કોઈ કમી નથી. કોર્સ કર્યા પછી ઉમેદવારોની સામે કારકિર્દીના ઘણા વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે. જેમાં તેઓ આગળ વધી શકે છે. સંશોધન અને વિકાસ, ડિઝાઇનિંગ, ઉત્પાદન, વેચાણ અને માર્કેટિંગ, ગુણવત્તા નિયંત્રણ અને વ્યવસ્થાપન જેવા વિભાગોમાં આ ક્ષેત્રના નિષ્ણાતોની માંગ ઝડપથી વધી રહી છે. લાયકાત મેળવ્યા પછી ઉમેદવારો જૂતાં બનાવતી કંપનીઓ સાથે શૂ ડિઝાઇનર, ફેશન ઈલેસ્ટ્રેટર, એસેસરીઝ ડિઝાઇનર, રિટેલ સ્ટોર મેનેજર, ફૂટવેર પ્રોડક્ટ ડેવલપર, ફૂટવેર ટેકનિશિયન, ટ્રેડ એનાલિસ્ટ, પ્રોડકશન મેનેજર, કોસ્ટ એનાલિસ્ટ અને ક્વોલિટી ઈન્સ્પેક્ટર તરીકે કામ કરી શકાય છે.

ટોચની સંસ્થાઓ :

- સેન્ટ્રલ ફૂટવેર ટ્રેનિંગ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (CFTI) ચેન્નાઈ,
- સેન્ટ્રલ ફૂટવેર ટ્રેનિંગ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ, આગ્રા
- સેન્ટ્રલ લેધર રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (CLRI), ચેન્નાઈ
- કૉલેજ ઓફ લેધર ટેકનોલોજી, કોલકાતા
- નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફેશન ટેકનોલોજી (NIFT) બેંગ્લોર દિલ્હી
- ફૂટવેર ડિઝાઇન એન્ડ ડેવલપમેન્ટ
- ઈન્સ્ટિટ્યૂટ, ચેન્નાઈ, નોઈડા, હૈદરાબાદ
- નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ડિઝાઇન (NID)
- અલાગપ્પા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી, ચેન્નાઈ
- બીડી સોમાણી ઈન્સ્ટિટ્યૂટ આર્ટ એન્ડ ફેશન ટેકનોલોજી, મુંબઈ
- હેમસ્ટેક ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફેશન એન્ડ ઈન્ટિરિયર ડિઝાઇન, હૈદરાબાદ
- ગવર્નમેન્ટ પોલિટેકનિક, મુંબઈ.

બ્લોક નં.૧૯, માહિતી નિયામકની કચેરી,
ડૉ. જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર.
ફોન નં. ૦૭૯-૨૩૨૫૩૪૨૭

આજથી દસ વર્ષ પહેલાં જે વાલીઓને પૂછીએ કે તમારા દીકરા કે દીકરીને તમે શું બનાવશો, તો એમના તરફથી મોટા ભાગે એક જ જવાબ મળતો કે તેઓ પોતાના સંતાનને ડૉક્ટર, એન્જિનિયર કે પછી સી.એ. બનાવશે. આજે હવે ટ્રેન્ડ બદલાયો છે. આજે લોકો પોતાના સંતાનોને આર્ટ્સમાં ભણાવવા તૈયાર થયાં છે અને પોતાનાં સંતાનને કળાના ક્ષેત્રમાં કે અન્ય કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં જવા દેવા માટેની તૈયારી દર્શાવે છે. વકીલાતનું ક્ષેત્ર પણ આવું જ છે. આજે આ ક્ષેત્ર હવે માત્ર કોર્ટમાં દલીલો કરવા પૂરતું સીમિત રહ્યું નથી. આજે તમે કાયદાની ડિગ્રી મેળવીને યુએસ અને યુરોપની અદાલતો સુધી પોતાની કારકિર્દીને રાહ આપી શકો છો.

લિગલ આઉટસોર્સિંગના વધતા જતા વ્યાપના કારણે આજે લગભગ દરેક મોટા કોર્પોરેટ સેક્ટરમાં કાયદાકીય મુદ્દાઓ સમજવા અને તેનો સામનો કરવા માટે કાયદાના નિષ્ણાતોને નિયુક્ત કરવામાં આવે છે. છેલ્લાં દાયકામાં કાયદાના ક્ષેત્રમાં કરિયરની દૃષ્ટિએ ઘણાં નોંધનીય પરિવર્તન આવ્યાં છે, જેથી યુવા વર્ગને આ ક્ષેત્રમાં પોતાના માટે અપાર સંભાવનાઓ જોવા મળી રહી છે. સૂચના ટેકનિકથી પરિચિત એલપીઓ પ્રોફેશનલ વૈશ્વિક સ્તરે ગ્રાહકો અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદા ફર્મ્સને કાયદાકીય પ્રક્રિયા સાથે સંકળાયેલી સેવાઓ આપે છે. ઈન્ટરનેશનલ લો ફર્મ્સ કોર્પોરેટ હાઉસ અને ઈનહાઉસ લીગલ સેલ વાંછિત વિભિન્ન પ્રકારની સેવાઓ આપે છે.

કોઈપણ ક્ષેત્રમાં આજે કાયદાની આવશ્યકતા અનુભવાતી જ હોય છે. જો તમે લીગલ એક્સ્પર્ટ હો તો, પીડિતો માટે સંકટમોચનનું કામ કરી શકો છો અને તમારી કરિયરને પણ સાચી દિશા મળી શકે છે. કાયદાના તજજ્ઞને સામાજિક પરિવર્તનનું મુખ્ય માધ્યમ સમજવામાં આવે છે. આ ક્ષેત્રમાં પણ વિવિધ શાખાઓ હોય છે અને તમે તમારી યોગ્યતા અનુસાર તમારા સ્પેશ્યલાઈઝેશનના ક્ષેત્રની પસંદગી કરી શકો છો.

જૂના જમાનામાં જેને રોયલ પ્રોફેશનનો દરજ્જો

આપવામાં આવ્યો હતો તે કાયદાના ક્ષેત્રને આજે પણ પ્રગતિશીલ ક્ષેત્ર જ ગણવામાં આવે છે. વર્તમાનમાં ભારતીય કાનૂનવિદો (ધારાશાસ્ત્રી, કાયદાના જાણકાર) ને અમેરિકા અને બ્રિટન જેવા દેશોમાં પણ પોતાની કાબેલિયત પ્રદર્શિત કરવાનો મોકો મળી રહ્યો છે. એનું કારણ એટલું જ છે કે ભારતની અને વિશ્વના અન્ય દેશોની કાયદા પદ્ધતિમાં ઘણી સમાનતાઓ છે. વળી, વૈશ્વિક સ્તરના કાયદા તો વૈશ્વિક સ્તરે એક સમાન જ હોય એ સ્વાભાવિક જ છે.

વિવિધ કાર્યક્ષેત્ર

કાયદાનાં વિવિધ ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે ભારમા ધોરણ પછી ઉમેદવારને પ્રામાંકોના આધારે પ્રવેશ પરીક્ષા આપવી પડે છે. કાયદાના કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં દસ હજાર રૂપિયાથી શરૂઆત કરીને વિશેષતા અને અનુભવને આધારે પચાસ હજાર પ્રતિ માસ કમાઈ શકાય છે. તમારી આવક તેના આધારે પણ નક્કી થાય છે કે તમે કાયદાની કઈ શાખામાં અને ક્યાં કામ કરી રહ્યા છો.

કાયદાકીય સલાહકાર :

પોતાની પ્રેક્ટિસ શરૂ કરવા સિવાય તમે કોઈ મોટી ઈન્ડસ્ટ્રીમાં પ્રવેશ કરી શકો છો. ત્યાં તમે લૉ ઓફિસર, કોર્પોરેટ લોયર, લીગલ એક્ઝિક્યુટિવ, લીગલ કાઉન્સિલર અને લીગલ એડવાઈઝર તરીકે નિયુક્ત થઈ શકો છો. એક મોટી પ્રતિષ્ઠિત કંપનીના કોર્પોરેટ લોયર તરીકે તમે સારી એવી કમાણી કરી શકો છો. આ ઉપરાંત તમે દેશની ત્રણે સેનાઓની કાયદાકીય શાખાઓ અંતર્ગત એડવાઈઝર પણ બની શકો છો. આ ક્ષેત્રમાં ત્રણથી પાંચ વર્ષના અનુભવીને આશરે માસિક પચાસ હજારથી સિત્તેર હજાર જેટલો પગાર મળી શકે છે.

લોયર :

વકીલ બનવા માટે ભારમા ધોરણ પછી પ્રવેશપરીક્ષાના માધ્યમથી કોમન લૉ એડમિશન ટેસ્ટના માધ્યમથી દેશની પ્રતિષ્ઠિત નેશનલ લૉ સ્કૂલ્સમાંથી સળંગ પાંચ વર્ષનો

બીએ અને એલએલબીનો કોર્સ કરી શકાય છે.

ન્યાયાધીશ :

ન્યાયાધીશ ઉમેદવારે રાજ્ય તથા કેન્દ્રીય સ્તરે સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા પાસ કરવી પડે છે. આ ઉપરાંત અનુભવ અને યોગ્યતાને આધારે તમે માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના ન્યાયાધીશ પદ સુધી પણ પહોંચી શકો છો.

એડવોકેટ :

સ્ટેટ કે સેન્ટ્રલ બાર કાઉન્સિલનું સભ્યપદ મેળવીને તમે એડવોકેટ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરી શકો છો અને કોઈ લૉ ફર્મ માટે પણ કામ કરી શકો છો.

કોર્પોરેટ લૉ :

બિઝનેસ વર્લ્ડ સાથે સંબંધિત બાબતોને આ ક્ષેત્ર સાથે જોડાયેલ વ્યક્તિ અથવા કાયદા વિશેષજ્ઞ ઉકેલી આપે છે. આ પદવી હેઠળ કોઈ કંપનીના કે એકમના કર્મચારીઓના અધિકાર, ટેક્સ, બેલેન્સ શીટ વગેરે સાથે સંકળાયેલ કાયદાકીય મુદ્દાઓ પર કોર્ટમાં કેસ લડવાનો હોય છે.

અધ્યાપન :

એલએલ.એમ.ની ડિગ્રી મેળવી લીધા પછી તમે અધ્યાપનનું ક્ષેત્ર પણ પસંદ કરી શકો છો. સાથે લીગલ જર્નાલિસ્ટ તરીકે પણ તમે તમારી તેજસ્વી કારકિર્દી ઘડી શકો છો.

સોલિસિટર :

સરકારને કાયદાકીય બાબતો અંગે નિર્દેશનું કાર્ય સોલિસિટરે કરવાનું હોય છે. તે સ્ટેટમેન્ટ સબમિટ કરે છે. તેમને એડવાઈઝર પણ કહી શકાય, જે ક્લાયન્ટને કેસ સમજાવવાનું કામ કરે છે.

સિવિલ લૉ :

અંગત અધિકારો સાથે સંકળાયેલા મામલાઓ જેવા કે જમીન, રેવન્યુ સાથે સંકળાયેલી બાબતો અને સર્વિસ મેટરનો ઉકેલ લાવવા માટે સિવિલ લૉનો આશરો લેવો પડે છે.

ક્રિમિનલ લૉ :

આ કાયદા હેઠળ કાયદાના તજજ્ઞો હત્યા, ચોરી, અને અન્ય સામાજિક અપરાધો સાથે જોડાયેલી સમસ્યાઓનો ઉકેલ લાવી આપે છે.

લેબર લૉ :

કામદારો સાથે સંકળાયેલી બાબતો માટે

ધારાશાસ્ત્રીઓએ આ શાખામાં કામ કરવાનું હોય છે.

ટેક્સ લૉ :

આ શાખાના નિષ્ણાતે ઈન્કમ ટેક્સ, સેલ્સ ટેક્સ, સર્વિસ ટેક્સ વગેરેમાં વિશેષતા મેળવેલી હોય છે અને પોતાના ગ્રાહકોને તે ઉપરોક્ત વિષયમાં મદદરૂપ થાય છે.

ઈન્ટરનેશનલ લૉ :

આ શાખામાં વિશેષજ્ઞોએ વિભિન્ન દેશો સાથે જોડાયેલા કેટલાક નિયમો અંગે જાણકારી રાખવી પડે છે અને ટ્રેડ અને એન્વાયર્મેન્ટ વર્કિંગના વિષયમાં પણ તેમનું જ્ઞાન મહત્ત્વ ધરાવે છે.

આ સિવાય રિયલ એસ્ટેટ લૉ અને પેટન્ટ લૉ જેવાં નવા જમાનાનાં ક્ષેત્રો પણ છે, જ્યાં યુવાઓ પોતાના માટેની સંભાવનાઓ શોધીને પોતાની કારકિર્દીને ઉજ્જવળ બનાવી શકે છે.

શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ

ગુજરાતની દરેક યુનિવર્સિટીમાં કાયદાના સ્નાતક અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે, જેમાં કોઈ પણ સ્નાતક થયેલો ઉમેદવાર પ્રવેશપાત્ર છે. ગાંધીનગર ખાતેની નેશનલ લૉ ઈન્સ્ટિટ્યૂટમાં ધો.૧૨ પછી સળંગ પાંચ વર્ષમાં બીએ, એલએલ.બી. ભણી શકાય છે.

કાયદાનો અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમ વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી ઓફ બરોડા, ગુજરાત યુનિવર્સિટી તથા સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીમાં ઉપલબ્ધ છે.

વિકાસ વર્તુળ ટ્રસ્ટ, ગામ તળાવ,
વડવા, ભાવનગર-૩૮૪૦૦૧
ફોન : ૦૨૭૮-૨૪૩૦૧૦૩

કૃષિ ક્ષેત્રે કારકિર્દી : નોકરી સાથે સેવાનો અવસર

– દિવ્યા બુહા

કૃષિ ભારતીય સમાજ અને સંસ્કૃતિ સાથે વણાયેલ છે. ઋષિમુનિઓએ કૃષિનો સમૃદ્ધ વારસો આપણને સોંપ્યો છે. મનુષ્ય વાહન, મોજશોષ, ફર્નિચર વિના પોતાનું જીવન પસાર કરી શકશે. પરંતુ અન્ન અને જળ વિના જીવન શક્ય નથી. આપણા પ્રાચિન શાસ્ત્રોમાં કહ્યું છે ‘કૃષિર્ધન્યા કૃષિર્મધ્યા જન્તૂનાં જીવનં કૃષિ’ અર્થાત ખેતી આપણને ધન અને જ્ઞાન પ્રદાન કરે છે, કૃષિ એ માનવ જીવનનો આધાર છે.

આપણા દેશની 60 કરોડ કરતા વધુ વસતી ખેતી અને ખેતી સંલગ્ન વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલી છે. પૃથ્વી પરના દરેક મનુષ્યને ખેતી અને ખેત ઉત્પાદનની જરૂરીયાત રહે જ છે. એટલે જ આપણા શાસ્ત્રોમાં કહેવાયું છે ‘કૃષિ મૂલમ જગત સર્વમ’. વિશ્વ માટે ખેતીની મહત્તાને ગુજરાતના તત્કાલિન મુખ્યમંત્રી અને હાલ દેશના વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ બરોબર સમજી છે. આથી જ રાજ્યના કૃષિના વિકાસ માટે તત્કાલિન સમયે ગુજરાતમાં એક કૃષિ યુનિવર્સિટીમાંથી ચાર યુનિવર્સિટીનો વિસ્તાર કર્યો હતો. જેના પરિણામે આજે ગુજરાતમાં આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી અને સરદારકૃષિનગર દાંતીવાડા યુનિવર્સિટી આવેલી છે. જેનો આજે ગુજરાતના અનેક વિદ્યાર્થીઓને લાભ મળી રહ્યો છે.

રાજ્યના ખેડૂતોને ઉત્પાદિત ખેતપેદાશોને આંતરરાષ્ટ્રીય બજાર મળી રહે અને પોષણક્ષમ પ્રાપ્ત થાય તે આશયથી મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલના માર્ગદર્શન હેઠળ રાજ્યમાં iNDEXT-bની રાહે iNDEXT-Aની સ્થાપના કરવાનો મહત્વનો નિર્ણય કર્યો છે. રાજ્યમાં iNDEXT-Aની સ્થાપનાથી ગુજરાત વિશ્વમાં મોસ્ટ પ્રીફર્ડ એગ્રી બિઝનેસ ડેસ્ટિનેશન બનાવવાની સાથે સાથે “ઈઝ ઓફ ડુઈંગ એગ્રી બિઝનેસ” માટે મહત્વની ભૂમિકા ભજવશે. જે રાજ્ય સરકારની

કૃષિ ક્ષેત્રના વિકાસ માટેની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે. કૃષિનું આટલું વિશાળ ક્ષેત્ર અને સરકારની પ્રોત્સાહક નીતિના પરિણામે કૃષિ ક્ષેત્રે રોજગારીની અઢળક તકોરહેલી છે. વિદ્યાર્થીઓ ધો.12 પછી કૃષિ ક્ષેત્રે ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરીને પોતાનું મનપસંગ કારકિર્દીનું ઘડતર કરી શકે છે.

કૃષિ તથા કૃષિ સંલગ્ન ક્ષેત્રે ધો.12 સાયન્સ પછી બી ગૃપના વિદ્યાર્થીઓ બી.એસસી. (એગ્રીકલ્ચર), બી.એસસી. (હોર્ટીકલ્ચર), બી.એસસી. (ફોરેસ્ટ્રી), બી.એસસી. (બાયોટેકનોલોજી), બી.એસસી., (ફૂડ ન્યુટ્રીશન), અને એબી ગૃપના વિદ્યાર્થીઓ બી.ટેક., (એગ્રીકલ્ચર એન્જિનીયરિંગ), બી.ટેક., (ફૂડ ટેકનોલોજી) નો અભ્યાસ કરી પોતાની ઉત્તમ કારકિર્દી બનાવી શકે છે.

કૃષિ સંલગ્ન અભ્યાસક્રમમાં સ્નાતક

ધોરણ-૧૨ના પરિણામ જાહેર થયા બાદ ગુજરાતની કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં ‘બી’ ગૃપમાં પ્રવેશ માટેની જાહેરાત ગુજરાતના દૈનિક સમાચાર પત્રોમાં પણ પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવે છે. તેમજ બી.એસસી.(ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર, બી.એસસી. (ઓનર્સ) હોર્ટીકલ્ચર, બી.એસસી. (ઓનર્સ) ફોરેસ્ટ્રીમાં પ્રવેશ અંગેની તમામ માહિતી b.gsaupca.in ઉપર આપવામાં આવે છે. ધોરણ-૧૨ના પરિણામ જાહેર થયા બાદ ‘બી’ ગૃપમાં પ્રવેશ માટેની જાહેરાત માટે b.gsaupca.in વેબસાઈટ ચકાસવાની રહેશે. આ પ્રવેશ પ્રક્રિયા સંપૂર્ણ ઓનલાઈન કરવામાં આવે છે. જરૂર પડ્યે રૂબરૂ કાઉન્સીલીંગ કરવામાં આવે છે.

કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં અભ્યાસક્રમ

ધો.12 સાયન્સ ‘બી’ ગૃપ પછી કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં બી.એસસી.(ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર, બી.એસસી. (ઓનર્સ) હોર્ટીકલ્ચર, બી.એસસી. (ઓનર્સ) ફોરેસ્ટ્રી, બી. ટેક (બાયોટેકનોલોજી) સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

૨. પ્રવેશ ક્ષમતા (કેટેગરી પ્રમાણે)
ગુજરાત રાજ્યની કૃષિ વિશ્વવિદ્યાલયો અંતર્ગત ચાલતા રચનાત્મક ક્ષાત્ર વિવિધ અભ્યાસક્રમોની પ્રવેશ ક્ષમતા

આવકાશ નં	વેબ/ગુનિવર્તી	વેબી વેબો	ICAR 20 %	ICAR આની વેબો	સુવ વેબ 6.33 %	ICAR / સુવ વેબ આની વેબો	જનરલ	સુવ વૃદ્ધિ વેબ 7%	સુવ વૃદ્ધિ જનરલ 15%	સા.વે.પ.ન 27%	સુવ વૃદ્ધિ વેબ 1%	EWS 10 % *	સુવ જન 5% *	સુવ વેબ *	સુવ વૃદ્ધિ વેબ *	NRG *
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
બી.એસસી. (ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, ૧૯૯૫	૧૪૪	૪૮	૧૧૧	૦૧	૧૪૪	૧૧	૦૧	૧૧	૪૦	૦૧	૧૧	૦૧	૦૧		
	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, સોના ખાસિયા (સુવેલી)	૮૪	૧૪	૭૦	૦૧	૧૧	૩૧	૦૧	૦૧	૧૪	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧
	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ (વૈવેચન)	૧૮	૦૦	૧૮	૦૩	૧૧	૩૦	૦૩	૦૮	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧		
	બી.એ. કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૧૪૪	૪૮	૧૧૧	૦૧	૧૪૪	૧૧	૦૧	૧૧	૪૦	૦૧	૧૧	૦૧	૦૧		
	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૧૧	૧૩	૧૩	૦૩	૧૦	૪૪	૦૩	૦૧	૧૩	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧
	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૧૧	૧૪	૧૦	૦૩	૧૧	૪૧	૦૩	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧
	બી.એ. કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૧૪૪	૪૮	૧૧૧	૦૧	૧૪૪	૧૧	૦૧	૧૧	૪૦	૦૧	૧૧	૦૧	૦૧		
	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૮૦	૧૧	૧૧	૦૧	૧૦	૩૧	૦૧	૦૧	૧૧	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧
	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૮૦	૧૧	૧૧	૦૧	૧૦	૩૧	૦૧	૦૧	૧૧	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧
	બી.એ. કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૧૩૧	૪૪	૧૦૮	૦૧	૧૩૧	૧૧	૦૧	૧૧	૪૦	૦૧	૧૧	૦૧	૦૧		
	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૩૧	૧૪	૧૦	૦૩	૧૪	૪૮	૦૩	૦૮	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧
	કૃષિ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ (સુવેલી) ૧	૩૦	૦૦	૩૦	૦૧	૪૦	૧૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧		

આવકાશ નં	વેબ/ગુનિવર્તી	વેબી વેબો	ICAR 20 %	ICAR આની વેબો	સુવ વેબ 6.33 %	ICAR / સુવ વેબ આની વેબો	જનરલ	સુવ વૃદ્ધિ વેબ 7%	સુવ વૃદ્ધિ જનરલ 15%	સા.વે.પ.ન 27%	સુવ વૃદ્ધિ વેબ 1%	EWS 10 % *	સુવ જન 5% *	સુવ વેબ *	સુવ વૃદ્ધિ વેબ *	NRG *
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
બી.એસસી. (ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર	આવકાશ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, ૧૯૯૫	૮૪	૧૪	૭૦	૦૧	૧૧	૩૧	૦૧	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
	આવકાશ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૪૦	૧૪	૧૧	૦૩	૧૩	૪૦	૦૩	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
	આવકાશ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૮૧	૧૪	૧૮	૦૧	૧૪	૩૪	૦૧	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
	આવકાશ સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૮૦	૧૧	૧૦	૦૧	૧૦	૩૧	૦૧	૦૧	૧૧	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
બી.એસસી. (ઓનર્સ) ફોરેસ્ટ્રી	વૈવેચન સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૪૮	૧૧	૧૩	૦૩	૧૦	૩૧	૦૧	૦૧	૧૧	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
	બી.એ. સહાયતા સેવા સહાયતા (વૈવેચન), ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૪૦	૧૪	૧૧	૦૩	૧૩	૪૦	૦૩	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
બી.એ. (ઓનર્સ) (સુવેલી) સુવેલી	સુવેલી સહાયતા સેવા સહાયતા (વૈવેચન), ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૪૦	૦૦	૪૦	૦૩	૧૩	૪૦	૦૩	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
	સુવેલી સહાયતા સેવા સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૪૦	૦૦	૪૦	૦૩	૧૩	૪૦	૦૩	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
બી.એસસી. (ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર	આવકાશ સહાયતા સેવા સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૪૦	૦૦	૪૦	૦૩	૧૩	૪૦	૦૩	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧
બી.એસસી. (ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર	આવકાશ સહાયતા સેવા સહાયતા, ૧૨.૩.૧૯, જાણ	૪૦	૦૦	૪૦	૦૩	૧૩	૪૦	૦૩	૦૧	૧૪	૦૦	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧

પ્રવેશ લાયકતા

બી.એસસી.(ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર, બી.એસસી. (ઓનર્સ) હોર્ટીકલ્ચર, બી.એસસી. (ઓનર્સ) ફોરેસ્ટ્રી, બી. ટેક (બાયોટેકનોલોજી)માં પ્રવેશ માટે ઉમેદવાર ગુજરાતનો રહેવાસી હોવો જોઈએ અને તેણે ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ પ્રમાણપત્ર પરીક્ષા (ધોરણ-૧૨) વિજ્ઞાન પ્રવાહના ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી, બાયોલોજી અને અંગ્રેજી વિષય સાથે ગુજરાત બોર્ડ અથવા રાજ્યના અન્ય માન્યતા પ્રાપ્ત બોર્ડમાંથી પાસ કરેલ હોવી જોઈએ. તેમજ

ગુજકેટની પરીક્ષા પાસ કરેલી હોવી જોઈએ. તેમજ ધોરણ-૧૨ની પરીક્ષામાં ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી, બાયોલોજીના માત્ર ત્રીયરીમાં (ગ્રેસિંગ માર્ક્સ સિવાય) અનુસૂચિત જાતિના અને અનુસૂચિત જનજાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે ૧૦૫ માર્ક્સ (૩૫%) તથા અન્ય કેટેગરીના વિદ્યાર્થીઓ માટે ૧૨૦ માર્ક્સ (૪૦%) ગુણ મેળવેલ હોવા જોઈએ. જે ઉમેદવારે ધોરણ-૧૨ની પરીક્ષા કૃષિ વ્યવસાયલક્ષી પ્રવાહ અથવા ઉત્તર બુનિયાદી પ્રવાહ

(કૃષિના વિષયો સાથે) ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી, બાયોલોજી અને અંગ્રેજી વિષય સાથે પાસ કરેલ હોય તેઓ બી.એસસી. (ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર/ બી.એસસી. (ઓનર્સ) હોર્ટીકલ્ચર/ બી.એસસી. (ઓનર્સ) ફોરેસ્ટ્રી તથા બી.ટેક (બાયોટેકનોલોજી)માં પ્રવેશ મેળવી શકે છે. આવા ઉમેદવારોને અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે વધારાના ૫% ગુણ મળવાપાત્ર છે.

તેમજ ખેડૂતના પુત્ર/પુત્રી/ભાઈ/બહેન/પૌત્ર/પૌત્રીને વધારાના ૫% ગુણ (ભારાંક - Weightage) બી.એસસી.(ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર/બી.એસસી.(ઓનર્સ) હોર્ટીકલ્ચર/બી.એસસી.(ઓનર્સ) ફોરેસ્ટ્રી અને બી.ટેક (બાયોટેકનોલોજી) અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે જ મળવાપાત્ર છે. આ માટે ઉમેદવારે તેના પિતા/માતા/દાદા (પિતૃ પક્ષ)/દાદી (પિતૃ પક્ષ) કે ભાઈ/બહેન ગુજરાત રાજ્યમાં ખેતીલાયક જમીન ધરાવે છે તે અંગેનો ૭-૧૨/૮-અ નો ચાલુ નાણાકીય વર્ષનો ઉતારો તેમજ જમીન ધારક અને ઉમેદવાર વચ્ચેનો સંબંધ દર્શાવતું તલાટી/મામલતદારનું પેઢીનામું રજૂ કરવાનું રહેશે.

મેરીટ લીસ્ટ

બી.એસસી.(ઓનર્સ) એગ્રીકલ્ચર/બી.એસસી. (ઓનર્સ) હોર્ટીકલ્ચર/બી.એસસી. (ઓનર્સ) ફોરેસ્ટ્રી/બી.ટેક. (બાયોટેકનોલોજી) અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે ચાલુ વર્ષની GUJCET કે રાજ્ય સરકાર દ્વારા માન્ય પરીક્ષાના 40 ટકા અને ધોરણ-૧૨ (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)ની પરીક્ષામાં (ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને બાયોલોજી વિષયની ફક્ત થીયરીમાં) મેળવેલ કુલ ગુણના 40 ટકા પરથી મેરીટ બને છે. તેમાં ખેડૂતના પુત્ર/પુત્રી/ભાઈ/બહેન/પૌત્ર/પૌત્રીને વધારાના ૫% ગુણ તથા રમતગમતમાં મેળવેલ સિદ્ધિના નિયમ મુજબ ગુણ મળી મુખ્ય મેરીટ બને છે.

કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ માટે ભારતીય કૃષિ અનુસંધાન સંસ્થાના ઉમેદવારો માટે 15% અને ગુજરાત રાજ્યના ઉમેદવારો માટે 85% બેઠકો અનામત રાખવામાં આવી છે. જેમાં ગુજરાત રાજ્યના ઉમેદવારો માટેની બેઠકો નીચે દર્શાવેલ કેટેગરી મુજબ અનામત રહેશે:

અનુસૂચિત જાતિ (SC) 7 % અને અનુસૂચિત જનજાતિ (ST) માટે 15 % અનામત બેઠકો છે. આ ઉપરાંત SEBC માટે 27 %, EWS ઉમેદવારો માટે 10 %અનામત બેઠકો રાખવામાં આવી છે.

ધો.12 સાયન્સ ‘A’ અને ‘AB’ ગૃપના વિદ્યાર્થીઓ માટે

ધોરણ-૧૨ના પરિણામ જાહેર થયા બાદ ગુજરાતની કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં ‘એ’ ગૃપમાં પ્રવેશ માટેની જાહેરાત ગુજરાતના દૈનિક સમાચાર પત્રોમાં પણ પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવે છે. તેમજ પ્રવેશ અંગેની તમામ માહિતી a.gsaugca.in ઉપરથી જોઈ શકાશે. ધોરણ-૧૨ ના પરિણામ જાહેર થયા બાદ ‘એ’ ગૃપમાં પ્રવેશ માટેની જાહેરાત માટે a.gsaugca.in વેબસાઈટ ચકાસવાની રહેશે. આ પ્રવેશપ્રક્રિયા સંપૂર્ણ ઓનલાઈન કરવામાં આવે છે. જરૂર પડ્યે રૂબરૂ કાઉન્સેલીંગ કરવામાં આવે છે.

કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં અભ્યાસક્રમ

ધો.12 સાયન્સ એ અને ‘એબી’ ગૃપ પછી કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં બી.ટેક (એગ્રી. એન્જિ.), બી.ટેક. (ફૂડ ટેકનોલોજી), બી.ટેક. (રીન્યુએબલ એનર્જી એન્ડ એન્વાયર્મેન્ટલ એન્જિ.), બી.ટેક. (એગ્રી. ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી) સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમો થાય છે.

અભ્યાસક્રમ	પ્રવેશ/ગુણસીધી	એઈસ બેઠકો	ICAR 20 %	ICAR બાકી બેઠકો	અન્ય બેઠકો 6.33%	ICAR / અન્ય બેઠકો બાકી બેઠકો	અન્ય	અનુ સૂચિત 7%	અનુ સૂચિત 15%	આ.સી.વ.વ 27%	એસ. ડી.સી.સી.એ. બેઠકો 1%	EWS 10 %	સેવાઓ 5%	પાસલી પબ્લિ	સામાજિક ન્યાય	NRG*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
બી.ટેક. (એગ્રીકલ્ચર એન્ડ બાયોલોજી)	કૃષિ ઉત્પાદન અને ટેકનોલોજી મહાવિદ્યાલય, વડોદરા-૧૯૧૦૦૨	૯૭	૧૯	૭૯	૦૪	૭૩	૩૯	૦૧	૧૧	૧૯	૦૭	૧૦	૦૩	૦૧	૦૨	૦૧
	કૃષિ ઉત્પાદન અને ટેકનોલોજી મહાવિદ્યાલય, આ.કે.વુ.- સોધરા	૧૫	૧૩	૫૨	૦૩	૧૯	૨૧	૦૩	૦૭	૧૩	૦૭	૦૭	૦૨	૦૧	૦૦	૦૧
	કૃષિ ઉત્પાદન અને ટેકનોલોજી મહાવિદ્યાલય, વડોદરા-૩૬૧૦૦૨	૧૬	૦૯	૩૭	૦૨	૩૫	૧૯	૦૨	૦૧	૦૯	૦૭	૦૧	૦૧	૦૧	૦૦	૦૧

કરી શકે છે.

કૃષિ સ્નાતકો ગુજરાત સરકારમાં કૃષિ અધિકારી તરીકે જોડાઈ શકે છે. જેની ભરતી GPSC દ્વારા કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત વિસ્તરણ અધિકારી(ખેતી) તરીકે પણ સરકારમાં જોડાઈ શકે છે. આ ઉપરાંત બી.એચસી. (એગ્રી.) અને બી.એસસી. (હોર્ટિકલ્ચર)ના સ્નાતકો ગ્રામ સેવક તરીકે પણ સરકારમાં જોડાઈ શકે છે. વિસ્તરણ અધિકારી(ખેતી) અને ગ્રામ સેવકની ભરતી ગુજરાત પંચાયત સેવા પસંદગી મંડળ દ્વારા ભરતી કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં એગ્રીકલ્ચર આસિસ્ટન્ટ, એગ્રીકલ્ચર ઓફીસર તરીકે નોકરીની તકો છે. હોર્ટિકલ્ચર સ્નાતકોની હોર્ટિકલ્ચર ઓફીસર તરીકે ભરતી કરવામાં આવે છે. GPSC દ્વારા લેવામાં આવતી રાઉન્ડ ફોરેસ્ટ ઓફીસર એટલે કે RFO, ACFની પરીક્ષા કૃષિ સ્નાતકો, બાગાયત સ્નાતકો, એગ્રીકલ્ચર એન્જિનિયરિંગ સ્નાતકો, ફોરેસ્ટ્રીના સ્નાતકો આપી શકે છે.

આ ઉપરાંત નાબાર્ડ, કોટન કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા (CCI), FSSAI, NSC, FRO માં જોડાઈ શકે છે. GSFC, IFFCO, KRIFCO, ATMA, MFMS, NMSAમાં પણ સેવાની તકો છે. કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, સોઈલ ટેસ્ટીંગ લેબ, સીડ ઓફીસર તરીકે પણ સેવા કરવાનો અવસર મળે છે. કિસાન કોલ સેન્ટર તથા ખાનગી કૃષિ સંલગ્ન વ્યવસાય ધરાવતી કંપનીઓ જેવી કે, જંતુનાશક કંપની, ખાતર કંપની વગેરેમાં કૃષિ વિશેષજ્ઞ તરીકે નોકરીની તક છે.

કૃષિ સ્નાતક બાદ અનુસ્નાતકનો અભ્યાસ કરી NET, Ph.Dનો અભ્યાસ પૂર્ણ કરીને આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસર તરીકે અન્ય કૃષિ સ્નાતકોની કારકિર્દી બનાવવામાં સહભાગી બની શકાય છે. તેમજ ICAR દ્વારા પણ JRF તરીકે જોડાઈ કૃષિ ક્ષેત્રે ઉચ્ચ અભ્યાસ કરી શકે છે. તેમજ ICARના વિવિધ પ્રોજેક્ટમાં કામ કરવાનો અવસર મળે છે. ખાનગી કંપનીઓમાં કૃષિ માર્કેટિંગ, ખેડૂત તાલીમ વિશેષજ્ઞ, કન્સલ્ટન્ટ બની શકાય છે. તેમજ SBI, અને IBPS દ્વારા લેવાતી પરીક્ષા પાસ દેશની ગણમાન્ય બેંકમાં એગ્રીકલ્ચર ઓફીસર તરીકે સુવર્ણ કારકિર્દી ઘડવાની તક રહેલી છે.

મધમાખી ઉછેર

વૈજ્ઞાનિક ઢબે ખેતી કરીને ખૂબ સારી કમાણી

કરી શકાય છે. ખેતી પાકોનું મૂલ્યવર્ધન, પશુપાલન, મધમાખી ઉછેર દ્વારા વધારાની સારી આવક મેળવી શકાય છે. ગુજરાતમાં મધમાખી ઉછેરને વેગ મળ્યો છે. મધમાખી ઉછેર દ્વારા બેરોજગારો, અર્ધરોજગાર, જમીન વિહોણા, ગ્રામ્ય અને મજૂર વર્ગના લોકોને પણ રોજગારી મળી રહે છે.

કૃષિને સંલગ્ન મધમાખી ઉછેરનો વ્યવસાય વ્યાપકપણે ખેડૂતો અપનાવતા થયા છે. ખેતી સાથે પશુપાલન અને હવે મધમાખી પાલન દ્વારા આવકનો પુરક નવો સ્ત્રોત ઊભો કર્યો છે. જે રીતે દૂધનું સહકારી મંડળીઓ દ્વારા એકત્રિકરણ કરવામાં આવે છે તે જ રીતે ખેડૂતો સહકાર દ્વારા મધ એકઠું કરીને તેની સારી કિંમત મેળવે છે. રાજ્યમાં બનાસ ડેરી દ્વારા આ રીતે ખેડૂતો દ્વારા એકઠું થયેલું મધ લઈને વ્યવસાયિક ધોરણે બનાસ મધના નામે બજારમાં વેચવામાં આવે છે. આ રીતે ખેડૂતોને મધ વેચવા જવાની પડોજણમાંથી મુક્તિ મળે છે.

રાજ્યની ચાર કૃષિ યુનિવર્સિટી તથા કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્રમાં આ અંગે ખેડૂતે પદ્ધતિસરની તાલીમ આપવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત નવીન સંશોધનો તથા નવીન પદ્ધતિ અંગે ખેડૂતોને માહિતગાર કરવામાં આવે છે. જેના કારણે રાજ્યમાં મધમાખી પાલન કરવામાં ખેડૂતો આગળ આવી રહ્યા છે.

‘સબ મિશન ઓન એગ્રીકલ્ચર એક્સટેન્શન’ (SMAE) ની ‘ગ્રામીણ યુવાનોની કૌશલ્ય તાલીમ’ (STRY) દેશમાં 2015-16 થી અમલમાં છે. 7 દિવસની ટૂંકા ગાળાની કૌશલ્ય તાલીમ આપવામાં આવે છે. કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્રો અને રાજ્ય કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ સહિતની જાહેર અને ખાનગી/બિન સરકારી તાલીમ સંસ્થાઓ દ્વારા કૃષિ અને સંલગ્ન વિસ્તારોમાં ચોક્કસ વ્યાવસાયિક ક્ષેત્રો પર ગ્રામીણ યુવાનો અને ખેડૂતોને તાલીમ આપવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત ગ્રામીણ યુવાનો અને ખેડૂતોને તાલીમ આપવા માટે કૌશલ્ય તાલીમ (મિનિમમ 200 કલાક) કાર્યરત કરી છે. કૌશલ્ય પ્રશિક્ષણના મુખ્ય ક્ષેત્રોમાં મશરૂમ ઉત્પાદન, મધમાખી ઉછેર, વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

મુ. વધાવી, તા. જિ. જૂનાગઢ.
મો. ૯૩૨૮૦૮૮૦૩૪

નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટીના વિવિધ અભ્યાસક્રમો

– મનીષા વાઘેલા

નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી ફોરેન્સિક સાયન્સ અને સંબંધિત વિષયોને સમર્પિત વિશ્વની પ્રથમ અને એકમાત્ર યુનિવર્સિટી છે. ગુજરાત ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી તરીકે અગાઉ ઓળખાતી આ યુનિવર્સિટીની સ્થાપના ભારત સરકાર દ્વારા એક્ટ, 2020 હેઠળ કરવામાં આવી છે. દેશમાં અને વિશ્વભરમાં ફોરેન્સિક નિષ્ણાતોની વધતી જતી માંગ સામે તીવ્ર અછતને પૂર્ણ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કરવામાં આવી હતી. આ યુનિવર્સિટીમાં ફોરેન્સિક સાયન્સ, સાયબર સિક્યુરિટી અને ડિજિટલ ફોરેન્સિક્સ, બિહેવિયરલ ફોરેન્સિક્સ, ફોરેન્સિક સાયકોલોજી, એન્જિનિયરિંગ અને ટેકનોલોજી, ફાર્મસી, મેનેજમેન્ટ સ્ટડીઝ, પોલીસ સાયન્સ અને સિક્યુરિટી સ્ટડીઝ, કાયદો, ફોરેન્સિક જસ્ટિસ અને પોલિસી સ્ટડીઝની વિશાળ શ્રેણીની શૈક્ષણિક શાખાઓમાં ફેલાયેલી વિવિધ શાખાઓમાં મેડીકો-કાનૂની અભ્યાસ, અને 70 થી વધુ અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમો અને સંકલિત અભ્યાસક્રમો સાથે ડોક્ટરલ અભ્યાસ અને સંશોધન થાય છે. અત્યાધુનિક ટેકનોલોજી અને ઘણી વિકસિત મોડસ ઓપરેન્ડી સાથે સંકળાયેલા ગુનાઓની સંખ્યા વધી રહી છે ત્યારે આવા ગુનાઓને ઉકેલવા નિષ્ણાત વૈજ્ઞાનિકો અને ટેકનોલોજીની જરૂરીયાત વધી રહી છે. નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી ફોરેન્સિક સાયન્સ અને સાયબર સિક્યુરિટી ક્ષેત્રે નિષ્ણાત વૈજ્ઞાનિકો અને ટેકનોલોજીની જરૂરીયાતને પૂર્ણ કરે છે. વિશ્વભરમાં ફોરેન્સિક સાયન્સને સમર્પિત એક અનન્ય અને તેના પ્રકારની પ્રથમ શૈક્ષણિક સંસ્થા તરીકે વિશેષ ઓળખ મેળવી રહી છે. નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટીની સ્થાપના એ ગુજરાતના તત્કાલિન

મુખ્યમંત્રી અને વર્તમાન પીએમ શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીનું વિઝન છે, જેની સ્થાપનાનો મૂળ હેતુ દેશ અને દુનિયામાં ફોરેન્સિક સાયન્સના તજજ્ઞોની કમીને પહોંચી વળવા માટેનો હતો. સમયાંતરે ફોરેન્સિક સાયન્સનાં તજજ્ઞોની અપૂરતી સંખ્યા અને તેની કાંઈમ ઈન્વેસ્ટિગેશન અને જસ્ટીસ ડિલિવરી સિસ્ટમ પરની અસરોને ધ્યાને લેતા એક અલાયદી સંસ્થા હોવી જોઈએ એ વિચાર સાથે GSFUની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. આ સંસ્થાનો મૂળ હેતુ સાયબર કાંઈમ, ડિજિટલ ફોરેન્સિક, બિહેવિરલ સાયન્સ વગેરેમાં શિક્ષણ, ટ્રેનિંગ, રિસર્ચ અને કન્સલ્ટન્સી પૂરી પાડવી છે. યુનિવર્સિટીમાં વિશ્વમાં સૌથી બેસ્ટ બેલેસ્ટિક અને બુલેટપ્રૂફ વ્હીકલ ટેસ્ટ, બેલેસ્ટિક ટેસ્ટિંગ લેબ છે. જેમાં ભારતની ટોચની કંપનીઓ પોતાની બુલેટપ્રૂફ કારનું ટેસ્ટિંગ કરાવે છે. માત્ર એટલું જ નહીં વિદેશી કંપનીઓ પણ પોતાના વાહનના બુલેટપ્રૂફ ટેસ્ટિંગ કરાવવા આવે છે. વિશ્વ કક્ષાની સાયબર સિસ્ટમ જે કોઈ પણ ખૂણેથી થતો સાયબર એટેક શોધી શકે છે. આ યુનિવર્સિટીમાં ખાસ સાયબર વોલ બનાવવામાં આવી છે જે વિશ્વમાં કોઈ પણ ખૂણે કઈ સિસ્ટમમાં સાયબર એટેક થઈ રહ્યા છે તે જાણી શકે છે. તેમજ તેની આખી ટીમ તમામ એટેકનું એનાલિસિસ કરે છે. વિશ્વભરમાંથી પોલીસ ઓફિસર ફોરેન્સિક સાયન્સનું નોલેજ મેળવવા માટે ગાંધીનગર આવે છે. ગાંધીનગર FSLમાં અત્યારમાં સુધીમાં એશિયા, આફ્રિકા અને યુરોપિયન દેશોના 180 પોલીસ ઓફિસર અભ્યાસ કરવા માટે આવી ચૂક્યા છે.

યુનિવર્સિટી દર વર્ષે શૈક્ષણિક અને અન્ય સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ સાથે લક્ષ્યો હાંસલ કરી રહી છે. યુનિવર્સિટીએ

યુજીસીની માન્યતા મેળવી છે. તેની સ્થાપનાના છઠ્ઠા વર્ષમાં NAAC માન્યતા પણ પ્રાપ્ત કરી વિશ્વભરના વિદ્યાર્થીઓને આકર્ષી રહી છે. યુનિવર્સિટી અદ્યતન સંશોધનોમાં વિશેષ સિધ્ધિઓ મેળવી રહી છે. આ નવીન સંશોધનો આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રતિષ્ઠિત જર્નલમાં સમાવેશ પામ્યા છે. જે ફોજદારી તપાસ, ભૌતિક અને ડિજિટલ સુરક્ષા સાથે સંબંધિત છે. આ યુનિવર્સિટી વૈશ્વિક સ્તરે પ્રસિદ્ધ તાલીમ દ્વારા ગુનાહિત તપાસમાં સામેલ અધિકારીઓની વ્યાવસાયિક કુશળતા વધારવા માટે એક સાધનસંપન્ન, અનન્ય સમકાલીન સંબંધિત સ્થળ તરીકે વધુ લોકપ્રિય બની છે. આ યુનિવર્સિટી હેઠળ ગાંધીનગર, દિલ્હી, ગોવા, ત્રિપુરા,ભોપાલ, પુણે, ગુવાહાટી, મણીપુર અને ધારવાડ કેમ્પસ ખાતે વિવિધલક્ષી અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.જેમાં સ્કૂલ ઓફ ફોરેન્સિક સાયન્સ,સ્કૂલ ઓફ મેડિકો-લીગલ સ્ટડિઝ, સ્કૂલ ઓફ સાયબર સિક્યોરીટી એન્ડ ડિજિટલ ફોરેન્સિક,સ્કૂલ ઓફ મેનેજમેન્ટ સ્ટડિઝ, સ્કૂલ ઓફ બિહેવિયરલ ફોરેન્સિક, સ્કૂલ ઓફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજી, સ્કૂલ ઓફ પોલીસ સાયન્સ એન્ડ સિક્યોરિટી સ્ટડિઝ , સ્કૂલ ઓફ લો, ફોરેન્સિક જસ્ટીઝ એન્ડ પોલીસી સ્ટડિઝ ,સ્કૂલ ઓફ અર્થ,સ્પેસ

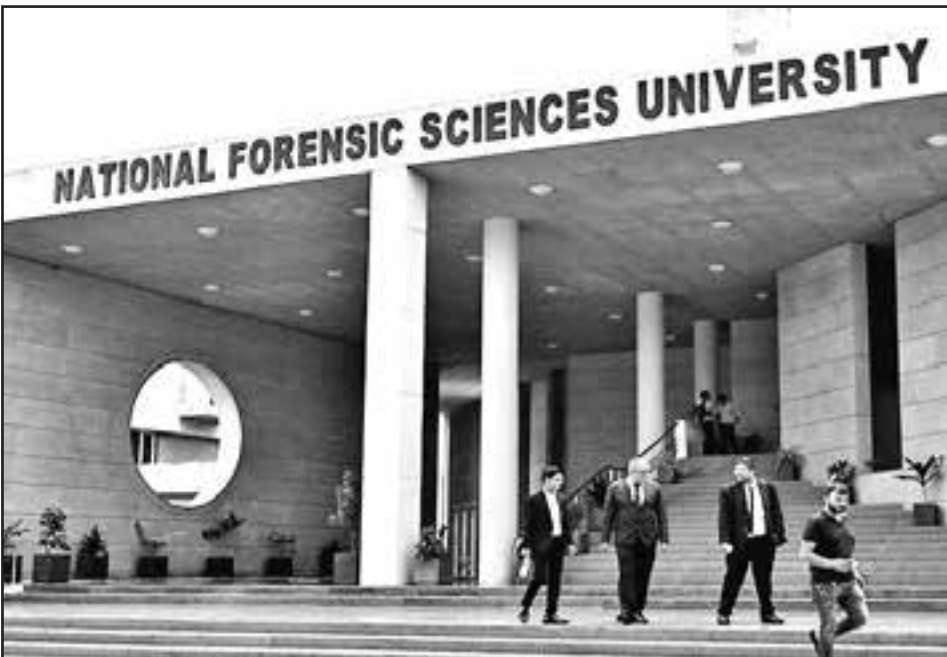
એન્ડ ઈન્ટરનેટ ટેકનોલોજી અને સ્કૂલ ઓફ ફાર્મસી ખાતે ડિપ્લોમા, ડિગ્રી,માસ્ટર્સ અને ડોક્ટરેટ સુધીના નાવિન્યસભર અભ્યાસક્રમોમાં વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવામાં આવે છે.

70થી વધુ દેશો અને ઘણી સંસ્થાઓએ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી સાથે 158થી વધુ એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે, તે આપણા બધા માટે બહુ જ ગર્વની વાત છે

નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી દ્વારા ફોરેન્સિક સાયન્સનાં ક્ષેત્રમાં તજજ્ઞ તરીકે વિદ્યાર્થીઓને બહાર મોકલવામાં આવી રહ્યા છે એટલું જ નહીં એની સાથે સમગ્ર ક્રિમિનલ જસ્ટિસ સિસ્ટમના જેટલાં પણ આયામો છે એની તાલીમની વ્યવસ્થા પણ કરવામાં આવી રહી છે.

આ યુનિવર્સિટીના અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે <https://www.nfsu.ac.in/>ની મુલાકાત લઈ શકાય છે.

બ્લોક નં.૧૯, માહિતી નિયામકની કચેરી,
ડૉ. જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર.
ફોન નં. ૦૭૯-૨૩૨૫૩૪૨૭

૧૦

સ્વર્ણિમ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઇનોવેશન યુનિવર્સિટી

– ડૉ. રામસિંહ રાજપૂત

ગુજરાત સરકારની વિધાનસભામાં ગુજરાત પ્રાઇવેટ યુનિવર્સિટી એક્ટ ૨૦૦૯ અંતર્ગત તા. ૩૧ માર્ચ ૨૦૧૭ થી શ્રી ગયાપ્રસાદ જૈન ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ દ્વારા સ્પોન્સર કરવામાં આવેલી ગાંધીનગર જિલ્લાના ભોયણ રાઇઝ ખાતે સ્વર્ણિમ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઇનોવેશન યુનિવર્સિટી રાજ્ય સરકાર દ્વારા એક્ટ પસાર કરીને મંજૂર કરાઈ છે. તે રીતે આ યુનિવર્સિટીને ૬ વર્ષ પૂરાં થવા જાય છે.

યુનિવર્સિટીના પ્રેસિડેન્ટ તરીકે શ્રી ઋષભભાઈ જૈન અને વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ તરીકે શ્રી આદીભાઈ જૈનના નેતૃત્વમાં યુનિવર્સિટી ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ કરતી જાય છે. ભારતની યુનિવર્સિટીઓમાં આ વિશિષ્ટ યુનિવર્સિટી એટલા માટે છે કે તેના નામમાં સ્ટાર્ટઅપ અને ઇનોવેશનનો સમાવેશ થાય છે. એટલે કે અહીં ચાલતા બધા જ અભ્યાસક્રમોના દરેક સેમિસ્ટરમાં એક વિષય તરીકે સ્ટાર્ટઅપ અને ઇનોવેશનને લગતો વિષય ભણાવવામાં આવે છે

સ્વર્ણિમ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઇનોવેશન યુનિવર્સિટીમાં ચલાવાતા અભ્યાસક્રમો:

ઇ-૧૨ પછીના અભ્યાસક્રમો :

BAMS - આયુર્વેદના ૫.૫ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ (બી ગ્રૂપ માટે)

BAMS - હોમિયોપેથિકનો ૫.૫ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ (બી ગ્રૂપ માટે)

Bsc Nursing - ૪ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ (બી ગ્રૂપ માટે)

BPT - ફિઝિયોથેરાપીનો ૪.૫ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ (બી ગ્રૂપ માટે)

B.Pharm - ફાર્મસીનો ૪ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

ANM - નર્સિંગનો ૨વર્ષનો અભ્યાસક્રમ (આર્ટ્સ, કોમર્સ અને સાયન્સ ધો-૧૨ પછી)

GNM - નર્સિંગનો ૩ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ (આર્ટ્સ, કોમર્સ અને સાયન્સ ધો-૧૨ પછી)

Bsc Agriculture (Hons) - ૪ વર્ષનો ખેતીવાડી સાયન્સનો અભ્યાસક્રમ (બી ગ્રૂપ માટે)

B.Tech - Computer, Automobile, Civil, Mechanical, Chemical, Electrical, E.C., Environmental, I.T.,

Cloud Tech & Information Security, Artificial Intelligence, Cyber Securityના ચાર વર્ષના અભ્યાસક્રમ.

B.Sc. Science - Biotechnology, Chemistry, Microbiology, Mathematics, Physics, Fire Technology

And Industrial Safety Managementના ત્રણ વર્ષના અભ્યાસક્રમ

B.Arch - આર્કિટેક્ચરનો ૫ વર્ષનો અભ્યાસ (NATAની અલાયદી પરીક્ષા પાસ જોઈશે)

B.Des - Fashion Design , Interior Design , Communication Design , Product Design , UX Designના ૪ વર્ષના કોર્સ (આર્ટ્સ, કોમર્સ, સાયન્સ ગમે તેને મળે)

B.Com - ૩ વર્ષનો કોર્સ

BBA - Entrepreneurship, International Business, Financial Services, Business Analyticsનો ૩ વર્ષનો અભ્યાસ

BCA - General, Data Science, Cloud Technology & Information Security, Mobile App &

Information Security, Internet of Thingsનો ૩વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

B.Sc. IT - ૩ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

B.A. - Psychology , English (Hons), Economicsનો ૩ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

X-Ray Technician - ધો-૧૨ સાયન્સ પછી ૧ વર્ષનો સર્ટિફિકેટ કોર્સ

Diploma Dialysis - ધો ૧૨ સાયન્સ પછી ૧ વર્ષનો સર્ટિફિકેટ કોર્સ

DMLT - ધો 12 સાયન્સ પછી 1 વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

ધો-૧૦ પછી મળતા ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ અભ્યાસક્રમો

Sanitary Inspector - ૧ વર્ષનો ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમ

Diploma Engineering - Electrical, Computer, Civil, Mechanical, Automobile ધો. ૧૦ પછીનો ૩ વર્ષનો ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમ

Design - Fashion Design, Interior Design , Communication Design ધો. ૧૨ પછી ૩ વર્ષનો ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમ

આ ઉપરાંત માસ્ટર ડિગ્રી કક્ષાએ:

MPT - માસ્ટર ઈન ફિઝિયોથેરાપી ૨ વર્ષનો કોર્સ

Msc - Microbiology, Biotechnology, Chemistry, Physics, Mathematics, Environment Science

PGDMLT - ૧ વર્ષનો ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમ

M.Com - માસ્ટર ઈન કોમર્સનો ૨ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

MBA - Digital Marketing & E-Commerce, Business Analytics, Finance , Marketing, Human

Resource , International Business, Entrepreneurship, Startup & Innovation with Dual Specialization

MCA - માસ્ટર ઈન કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશનનો ૨ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

Msc IT - ૨ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

M. Tech - Advance Manufacturing System, Artificial Intelligence, Environmental Engineering ,

Power System, Cyber Security, Structural Engineering, Thermal Engineering, PG

Diploma in Fire & safety

M.Plan - Urban Planningનો ૨ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

M.Des -માસ્ટર ઈન ફેશન ડિઝાઇન નો ૨ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

MA - Psychology, English (Hons), Economics

PHD - Management, Science, Design, Engineering

PBBSC in Nursing - ૨ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ

ડ્રોન પાઇલોટ કોર્સ

આ યુનિવર્સિટીમાં સર્ટિફિકેટ, ડિપ્લોમા, ડિગ્રી, માસ્ટર ડિગ્રી અને પીએચ.ડી. સુધીના ઉપર મુજબના તમામ અભ્યાસક્રમો શીખવવામાં આવે છે. તેના ઉપરાંત ડ્રોન પાઇલોટનો વિશિષ્ટ અભ્યાસક્રમ પણ આ કેમ્પસમાં શીખવવામાં આવે છે. તેનું ટ્રેનિંગ સેન્ટર અહીં છે. સર્ટિફિકેટ કોર્સ ૯ દિવસનો છે તે કૌશલ્યા ધ સ્કિલ યુનિવર્સિટી અમદાવાદ દ્વારા ડિઝાઇન કરેલ કોર્સ છે તેની માહિતી નીચે મુજબ છે.

1. ધો ૧૦ પાસ હોય તેવી કોઈ પણ ૧૮ વર્ષથી ૬૫ વર્ષ સુધીની વય ધરાવતી વ્યક્તિ પ્રવેશ મેળવી શકશે.
2. પ્રવેશ મેળવનાર વ્યક્તિ પાસે પાસપોર્ટ હોવો ફરજિયાત છે.
3. કૌશલ્યા ધ સ્કિલ યુનિવર્સિટીની વેબસાઇટ <http://kaushalyaskilluniversity.ac.in> ઉપર ઓનલાઇન ફોર્મ ભરીને રૂ.50/- ની ફી સાથે પ્રવેશ મેળવવા અંગે રજિસ્ટ્રેશન કરાવવાનું હોય છે. ત્યાર બાદ મહાત્મા ગાંધી લેબર ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ડ્રાઇવ ઈન રોડ મેનનગર અમદાવાદ - ૩૮૦૦૫૨ ખાતે રૂબરૂ જઈને પ્રવેશ અંગેના ડોક્યુમેન્ટ્સની ચકાસણી કરાવવાની હોય છે. ચકાસણી થઈ ગયા પછી આ કોર્સની ફી પેટે રૂ ૧૫૨૫૦/- ફી ભરવા માટે લિન્ક મોકલવામાં આવે છે જે મળતા સદર ફીની રકમ જમા કરાવવાની હોય છે. ત્યાર બાદ પ્રવેશ મળ્યા અંગેની ઓનલાઇન કે મોબાઇલથી જાણ કરવામાં આવશે.

4. પ્રવેશ મળ્યા બાદ ૧૦ દિવસની તાલીમ સ્વર્ણિમ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઈનોવેશન યુનિવર્સિટી મુ. ભોયણ રાઠોડ, ઈફ્ફકોની સામે, ઓએનજીસી પાસે, અડાલજથી કલોલ હાઈવે પાસે આવેલ કેમ્પસ ખાતે તાલીમ શરૂ થશે. ૩ દિવસ થિયરી શીખવવામાં આવશે અને ચોથા દિવસે MCQ ટેસ્ટ લેવામાં આવશે. ૧ દિવસ ફિઝિકલ ક્લાસ લઈ સિમ્યુલેટર ટ્રેનિંગ આપી ડ્રોનના પાર્ટ્સ બતાવવામાં આવે છે. બાકીના ૫ દિવસો ડ્રોન ફલાઈંગ અંગેની તાલીમ આપવામાં આવે છે.

5. તાલીમ પૂર્ણ કરી પાસ થતાં વિદ્યાર્થીને ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ સિવિલ એવિએશન ન્યૂ દિલ્હી તરફથી સર્ટિફિકેટ આપવામાં આવશે. ડ્રોન ટેસ્ટ પાસ થયા બાદ રૂ. ૧૦૦/- લાઈસન્સ ફી પેટે જમા કરાવતા ૭ દિવસમાં Online લાઈસન્સ મળે છે. જેની વેલિડિટી ૧૦ વર્ષ સુધીની હોય છે.

6. ડ્રોન પાઇલોટની તાલીમ લીધા બાદ રોજગારી ક્ષેત્રે જોઈએ તો સિનેમા બનાવવાના ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે, બાંધકામ ક્ષેત્રે, રિયલ એસ્ટેટ માટે, ખાણ ખોદકામ ક્ષેત્રે, ખેતીવાડીમાં, વાહન વ્યવહાર ક્ષેત્રે, ઉપગ્રહ ક્ષેત્રમાં, ઊર્જા અને ટેલિકોમ્યુનિકેશન ક્ષેત્રમાં તેનો ઉપયોગ થાય છે.

સ્વર્ણિમ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઈનોવેશન યુનિવર્સિટી મુ. ભોયણ રાઠોડ, ઈફ્ફકોની સામે, ઓ.એન. જી.સી. પાસે, અડાલજથી કાલોલ હાઈવે, જિ. ગાંધીનગર. પિન : 382420

ટેલિફોન : +91 7069003003, +91 9228018003

+91 9228018009, +91 9978955814

વેબસાઇટ : WWW.SWARRNIM.EDU.

IN

મૂ.પો. - ભોયણ રાઠોડ,
IFFCO અડાલજ-કલોલ હાઈવેની સામે,
ગાંધીનગર-૨૮૨૪૨૦ મો. ૯૫૩૮૧૨૨૮૮૬

– ધવલ ગોકાણી

એરોસ્પેસ એન્જિનિયરિંગ એ એરક્રાફ્ટ અને સ્પેસક્રાફ્ટ બંનેને ડિઝાઇન કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે અને તે પૃથ્વીના વાતાવરણની અંદર અને બહાર ઉપયોગમાં લેવાતા તમામ અવકાશ યંત્રોનો અભ્યાસ છે.

એરોસ્પેસ એન્જિનિયરો એરક્રાફ્ટ, અવકાશયાન, ઉપગ્રહો અને મિસાઇલોની ડિઝાઇન, બાંધકામ, વિકાસ, અન્વેક્ષણ, પરીક્ષણ અને મેન્ટેનન્સ કરે છે.

આ ક્ષેત્ર મુખ્ય 2 શાખાઓમાં વિભાજિત થયેલ છે

૧. Aeronautical Engineering: એરોનોટિકલ એન્જિનિયરિંગ પૃથ્વીના વાતાવરણની

અંદર રહેતા ઉડ્ડયન સાથે સંબંધિત છે, જેમ કે લડાયક અને નાગરિક ઉડ્ડયન વિમાનો.

૨. Astronautical Engineering: એસ્ટ્રોનોટિકલ એન્જિનિયરિંગ પૃથ્વીના વાતાવરણની બહારના એટલે કે અવકાશના ઉડ્ડયન સાથે સંબંધિત છે; જેમ કે તેની ડિઝાઇન, ડેવલોપમેન્ટ અને મેન્ટેનન્સ, તેમજ સંબંધિત સંસ્થાઓમાં મેનેજમેન્ટ અને શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં કામ લાગે છે. ઉડ્ડયન ઉદ્યોગના એરલાઇન્સ, એરક્રાફ્ટ પ્રોડક્શન એકમો, એર-ટર્બાઇન પ્રોડક્શન અથવા ડિઝાઇન ડેવલોપમેન્ટ પ્રોગ્રામ્સમાં તેઓની ખૂબ માંગ છે.

SUBJECTS COVERED IN THE COURSE - કોર્સમાં ભણાવવામાં આવતાં વિવિધ વિષયો

<ul style="list-style-type: none"> • Theory of Vibration • Aerodynamics • Space Dynamics • Numerical Methods • Avionics • Fluid Mechanics • Aircraft Design & Structure • Basic Control Theory • Helicopter Engineering • Theory of Heat Transfer • Fundamentals of Fluid Mechanics • Fundamentals of Jet Propulsion • Computational Fluid Dynamics 	<ul style="list-style-type: none"> • Analysis of Mechanisms and Machine Elements • Electrical Machines & Electronics • Rocket and Missile Technology • Flight Mechanics • Aircraft Systems, Instruments and Maintenance • Mechanics of Composite Materials • Basic Engineering Thermodynamics • Fundamentals of Turbo Mechanics • Management • Mathematics • Mechanics of Solids • Aircraft Science and Manufacturing Processes • Engineering Economics and Management
--	---

WORK TYPE - કામના પ્રકાર

- ઇલેક્ટ્રિક અને ઇલેક્ટ્રોનિક સાધનો, સંશોધક, અવાજ, રડાર અને રેડિયો સંચારને લગતાં નિયંત્રણોની જાળવણી.
- એરોનોટિકલ અથવા એરોસ્પેસ ઉત્પાદનો અને સિસ્ટમોની કન્સેપ્ટ ડિઝાઇન બનાવવી.
- પ્રી-ફ્લાઇટ ઇન્સ્પેક્શન અને ફ્લાઇટ દરમિયાન વિમાનની કાર્યક્ષમતા અને કામગીરીની દેખરેખ.
- સિસ્ટમોનું વ્યવસ્થાપન, નિષ્ફળ સિસ્ટમોનું નિદાન અથવા રિપેર અને મેન્ટેનન્સ.

- તકનીકી કર્મચારીઓની પ્રવૃત્તિઓ તથા એરોસ્પેસ ઉત્પાદનોના પ્રોડક્શન દરમિયાન તેની ડિઝાઇન, રચના અને પરીક્ષણની દેખરેખ.
- પ્રોજેક્ટની દરખાસ્ત (પ્રપોઝલ) અને એન્જિનિયરિંગ માહિતીનું વિશ્લેષણ તથા એરોસ્પેસ અથવા એરોનોટિકલ ઉત્પાદનોની વ્યવહારક્ષમતા, અનુમાન, ખર્ચ અને પ્રોડક્શનનો સમય નક્કી કરવો.
- વિમાનમાં સુધારાઓ, મરમ્મત અને નિર્માણ, ફ્લાઇટ્સ દરમિયાન મુશ્કેલીઓ તથા એર ક્રૂના અહેવાલોનો જવાબ આપવો.

Work Roles

<ul style="list-style-type: none"> • Junior Engineers • Assistant Aircraft Engineers • Assistant Technical Officers • Consultants 	<ul style="list-style-type: none"> • Systems Engineer • Thermal Design Engineer • Mechanical Design Engineer • Aircraft Production Manager • Aerospace Designer Checker
---	--

Work Areas - કાર્યક્ષેત્ર

<ul style="list-style-type: none"> • Airline Services - National, International, Public & Private Airlines like Jet Airways, Air India, Indian Airlines, Indigo, etc. • Aircraft-manufacturing units • Defense services • National Aeronautical Lab (NAL) • Research & Development organizations • Software Design • Aeronautical Development Establishment • Pawan Hans 	<ul style="list-style-type: none"> • Civil Aviation Department • Helicopter Corporation of India • Hindustan Aeronautics Limited (HAL) • Defense Research & Development Laboratories (DRDO) • Indian Space Research Organization (ISRO) • Air Force • Education Institutes • Armed Forces
--	---

આ ક્ષેત્રના અભ્યાસક્રમો

- ડિપ્લોમા એરોનોટિકલ એન્જિનિયરિંગ - 3 વર્ષ

- B.E. (બેચલર ઓફ એન્જિનિયરિંગ) / B.Tech. (બેચલર ઓફ ટેકનોલોજી) એરોનોટિકલ એન્જિનિયરિંગ

ડિગ્રી કોર્સ - 4 વર્ષ

Diploma Colleges

College Name	Address	Seats	Fees
1. Aditya Silver Oak Institute of Technology, Ahmedabad	Near Bhavik Publications, Opp. Bhagwat Vidyapith, S G Road, Gota, Ahmedabad – 382481	60	38,000
0. Mahavir Swami College of Polytechnic, Surat	SR No. 149, Nr. Ashirwad Villa, B/H Heena Bungalow, New City Light Road, Bhartha – Vesu, Surat – 395017	60	47,000
0. Parul Institute of Engineering and Technology, Baroda	At and Po Limda, Ta. Waghodia, Baroda	60	40,000

Admission Details for Diploma Colleges

Form filling will start after your 10th standard result so please check the website given below

Registration and Choice Filling www.gujdiploma.nic.in

Diploma Engineering Admission Updates www.acpdc.co.in

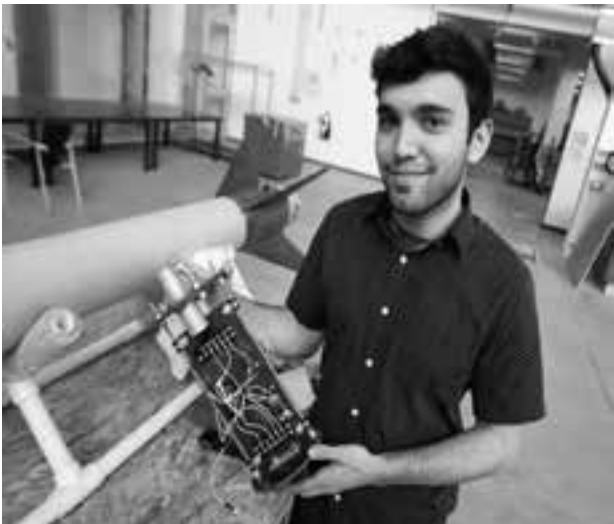
B.E. / B.Tech. COLLEGES & Cut-Off

[T - Total Seats] [AC - ACPC Seats] [Vac - Vacant (થોડી સીટ્સ ખાલી પડી રહી)] [--- Covered to other] [*** No Allocation]														
M.M. (Merit Marks) -> [Board PCM Theory PR * 0.60] + [Gujcet PR * 0.40] Fees – Fees per Year Rank – ACPC All Gujarat Rank														
Institute Name	Fees	OPEN		SC		ST		SEBC		EWS		TFW_Last_Adm		
		Rank	M.M	Rank	MM	Rank	MM	Rank	MM	Rank	MM	Rank	M.M	AI Rank
Aditya Silver Oak, Ahmedabad	63000	VAC	VAC	-	-	-	-	-	-	-	-	*****	*****	*****
Bhagwan Arihant Institute of Tech., Surat	67000	VAC	VAC	-	-	-	-	-	-	-	-	*****	*****	*****
PARUL (PIET), Waghodia	86000	VAC	VAC	-	-	-	-	-	-	-	-	12755	68.3358	*****
SVPIT (SVIT), VASAD	74000	25872	35.9455	-	-	-	-	-	-	-	-	6773	82.4017	*****
SILVER OAK, Ahmedabad	78000	VAC	VAC	-	-	-	-	-	-	-	-	*****	*****	*****

Gujarat Engineering Degree Colleges Admission Process

Form Filling & Admission starts on www.gujacpc.nic.in after 12th Science result;

- મુખ્ય સમાચારપત્રોમાં GUJACPCની (ગુજરાત એડમિશન કમિટી ફોર પ્રોફેશનલ કોર્સ) જાહેરાત આવશે.
- www.gujacpc.nic.in પર online ફી ભરી PIN મેળવી શકો છો અથવા ફાળવેલ બેંકમાંથી

- Rs. 350 ભરી બુકલેટ અને પિન મેળવી શકો છો.
- વેબસાઈટ પર પીન નંબર નાખી ઓનલાઈન રજિસ્ટ્રેશન કરવાનું રહેશે.
- ઓનલાઈન રજિસ્ટ્રેશન કન્ફર્મ કરવા માટે હેલ્પ સેન્ટર ખાતે ઓનલાઈન ફી ભરેલ, રજિસ્ટ્રેશનની પ્રિન્ટ, અસલ પ્રમાણપત્રો / દસ્તાવેજોની ચકાસણી ફરજિયાત કરાવવાની રહેશે.
- ત્યાર બાદ મેરિટ માર્ક્સના (60% of Board Theory PCM Marks + 40% of GUJCET Marks) આધાર પરથી મેરિટ લિસ્ટ બનશે.
Merit Marks = [(0.6) * (Board's Phy + Che + Maths Theory Marks)] + [(0.4) * GUJCET Marks]
- આ મેરિટ લિસ્ટ પરથી વિદ્યાર્થીનો મેરિટ રેન્ક નક્કી થશે. આ રેન્ક પરથી આગળની બધી પ્રક્રિયા ચાલશે.
- ત્યાર બાદ ચોઈસ ફિલિંગ ચાલુ થશે. આ પ્રક્રિયા ૪ રાઉન્ડમાં કરવામાં આવશે. મનપસંદ કોલેજ, કોર્સ વેબસાઈટમાં ઉમેરવાની જેમાંથી તમને મેરિટ રેન્ક પ્રમાણે તેમાંથી જ્યાં મળી શકતું હોય, તે જાણવા મળશે અને મળવાપાત્ર સીટ ફાળવવામાં આવશે.

GUJARAT ENGINEERING DEGREE COLLEGES ADMISSION Websites & MERIT MARKS Calculation

ENGINEERING Colleges Admission through ACPC
60% Board + 40% GUJCET

Registration and Choice Filling www.gujacpc.nic.in
Engineering Admission Updates www.jacpcldce.ac.in
Merit Marks = [(0.6)*(PCM Board Theory Marks)] + [(0.4)*(GUJCET Marks)]

BEST COLLEGE OUTSIDE GUJARAT

IIST - Indian Institute of Space Technology College

Address: Valiamala, Thiruvananthapuram, Bangalore

Telephone: 0471-2568477 / 478

Email: ugadmission2016@iist.ac.in

Website - www.iist.ac.in

Degree Courses @ IIST:

4-Year B.Tech. (Aerospace Engineering)

4-Year B.Tech. (Avionics)

5-Year Dual Degree (B.Tech. + M.S./M.Tech.)

Admission Process @ IIST:

અંડરગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ કાઉન્સેલિંગ દ્વારા કરવામાં આવે છે, જે મેરિટ પર આધારિત છે અને

સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત અનામત નીતિ દ્વારા સંચાલિત કરવામાં છે.

- ઉમેદવારોએ IIST વેબસાઇટ પર પોતાનું ઓનલાઇન રજિસ્ટ્રેશન કરાવવું ફરજિયાત છે.
- રજિસ્ટ્રેશન પૂર્ણ થયા પછી IIST મેરિટ લિસ્ટ બનાવે છે
- માત્ર રજિસ્ટ્રેશન કરાવેલ ઉમેદવારોને જ મેરિટ લિસ્ટ માટે પાત્ર ગણવામાં આવે છે
- B.Tech. અને B.Tech. Dual (B.Tech. + M.S./M.Tech.) પ્રોગ્રામની પસંદગી ઉમેદવારોના JEE એડવાન્સના સ્કોર અને કાઉન્સેલિંગ રાઉન્ડના પ્રદર્શન પર આધારિત છે.

શિવકૃપા ટેલિફોન એક્સચેન્જ,
જીઈબીની પાછળ, ગાંધી રોડ,
ઓખા પોર્ટ, દેવભૂમિ દ્વારકા
મો. ૭૭૭ ૮૦૫ ૭૫૪૧

– નિખિલેસ દેસાઈ

રાષ્ટ્રીય તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્રે ઉદ્યોગ સાહસિકતાના ખ્યાલનો શિક્ષણ, તાલીમ તથા સંશોધન દ્વારા પ્રચાર અને પ્રસાર કરતી સંસ્થા છે.

ઉદ્યોગસાહસિકતા - કારકિર્દી ઘડતરનો આદર્શ વિકલ્પ

આજે ઉદ્યોગસાહસિકતા વિકાસ કાર્યક્રમના સફળ પરિણામો બાદ એટલું સ્પષ્ટ થઈ ગયું છે કે ઉદ્યોગસાહસિકો જન્મતા નથી, પરંતુ તેઓને તાલીમ આપીને વિકસાવી શકાય છે. વ્યક્તિમાં કેટલાક ગુણો જન્મજાત હોય છે; જેવા કે, જોખમ ઉઠાવવાની વૃત્તિ, મહેનત કરવાની તૈયારી, સતત નવું તથા અન્યોથી અલગ કરવાની ઈચ્છા, તક પારખવી વિગેરે. ઉદ્યોગસાહસિકતાલક્ષી શિક્ષણ આ ગુણોને વ્યવહારમાં મૂકી, પોતાનો આગવો ઉદ્યોગ સ્થાપી, તેનો યોગ્ય વિકાસ કરી, જીવનમાં ફક્ત પોતાના માટે જ નહિં, પરંતુ અન્યો માટે પણ રોજગારી ઊભી કરી શકાય છે.

કારકિર્દી એટલે નોકરી - એક ભ્રમક ખ્યાલ.

પ્રત્યેક વર્ષે શૈક્ષણિક સત્રની સમાપ્તિ બાદ લાખો આશાસ્પદ યુવાનો/યુવતીઓ ભાવિ ઉજ્જવળ કારકિર્દી ઘડવાની અપેક્ષાએ બહાર પડે છે. આની સામે રોજગાર ઈચ્છુકો - ભણેલા કે અભણની સંખ્યા કૂદકે ને ભૂસકે વધતી જ જાય છે. તેની સામે રોજગારીની તકો મર્યાદિત છે. આ સંજોગોમાં નોકરી મેળવવા માટે સમય, શક્તિ અને નાણા વેડફ્યા પછી નોકરી મળશે જ, તેની શી ખાતરી?

આ કડવું સત્ય જાણવા છતાં પણ આપણા સમાજમાં હજુ એક બાંધી, પણ નિશ્ચિત અને નિયમિત આવક મળતી રહે, તે માટે નોકરીને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે. પણ શું દેશના પ્રત્યેક યુવાન/યુવતીની ‘નોકરી’ મેળવવાની આશા પુરા થશે ખરી? આ પ્રશ્નનો જવાબ બહુ પ્રોત્સાહક નથી. તો શું નોકરી મળશે તેની રાહ જોઈને જીવનના ક્રિમતી વર્ષો વેડફી નાખવા વ્યાજબી છે? ‘બેરોજગારી’ના આ

સળગતા પ્રશ્નનું નિર્માણ રાતોરાત તો નથી થયું. પરંતુ એક ઘડાઈ ગયેલા માનસની બહાર જઈને ‘નવું’ કશુંક કરવાની દિશામાં પગ ઉપાડતાં આપણે સહુ ખચકાઈએ છીએ. પ્રવર્તમાન શિક્ષણ પ્રથાને જરૂર છે, જ્ઞાનની સાથે સાથે ‘સ્વ’ના વિકાસ પર ભાર મુકવાની.

શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ - ઉદ્યોગસાહસિકતા

કારકિર્દીના ઘડતરનો એક આદર્શ વિકલ્પ છે - ઉદ્યોગસાહસિકતા. પોતાનું આગવું ઔદ્યોગિક એકમ શરૂ કરીને ફક્ત પોતાના માટે જ નહિં, અન્ય માટે પણ રોજગારીની તકો ઊભી કરવાની પ્રક્રિયાને ઉદ્યોગસાહસિકતા કહેવાય છે. ક્યાંય નોકરી ન મળે, તો વ્યક્તિ છેલ્લે પોતાનો ઉદ્યોગ - ધંધો શરૂ કરવાનું વિચારે, તે પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિમાં ડાહપણભર્યું પગલું ન કહેવાય. આજે ઉદ્યોગસાહસિકતાને કારકિર્દીના શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ તરીકે અગ્રતાક્રમ આપવો જરૂરી છે અને તેને વિષે શરૂઆતથી જ વિચારવું અને જ્ઞાન મેળવવું અગત્યનું છે.

એ સાચું છે કે, ગુજરાતની પ્રજાના લોહીમાં ઉદ્યોગ - ધંધો રહેલો છે. ગુજરાતી સ્વભાવે જ ‘નોકરી’ કરતાં સ્વરોજગાર દ્વારા પોતાના પગ ઉપર ઊભા રહેવાનું પસંદ કરે છે. પરંતુ જો આજની યુવા પેઢીને યોગ્ય સમયે, યોગ્ય માર્ગદર્શન ન મળે કે ઉદ્યોગ સ્થાપવાની દિશામાં સાનુકૂળ વાતાવરણ પ્રાપ્ત ન થાય, તો તેઓમાં સ્ફુરેલા નવા વિચાર/ નવી યોજના/ નવા આવિષ્કારને વિકસવાનો અવકાશ ન રહે. જરૂર છે, આ યુવા પેઢીને પ્રોત્સાહિત કરી, તેમની શક્તિઓ, સાહસવૃત્તિ તથા સર્જનાત્મકતા, જેવા આંતરિક ગુણો બહાર લાવી, તેનો રચનાત્મક ઉપયોગ કરવાની.

કારકિર્દીના વિકલ્પનું આકર્ષક પાસું એ છે કે તમે જ તમારા રાહગીર કે પથદર્શક બની શકો છો. તમે કોઈ જગ્યાએ નોકરી કરતા હો તો તમારે તમારા ઉપરીની યોજના, ઈચ્છા અને જરૂરિયાત અનુસાર કામ કરવું પડતું હોય છે. જ્યારે તમે તમારો પોતાનો આગવો ઉદ્યોગ

શરૂ કરો છો ત્યારે તમારું લક્ષ્ય તમે નક્કી કરો છો, એ પ્રમાણે યોજના ઘડો છો અને નિયત લક્ષ્યાંક સિધ્ધ થયે તેનાં મીઠાં ફળ પણ તમે જ મેળવો છો. ટૂંકમાં તમારા ભવિષ્યની અને તમારા ઔદ્યોગિક એકમની સફળતાની ચાવી તમારા જ હાથમાં છે.

આવું, ઉદ્યોગ સ્થાપીને, તેનું સફળ સંચાલન કરવાનું શિક્ષણ અને માહિતી ક્યાંથી મળી શકે?

સૌભાગ્યવશ EDII જેવી સંસ્થાની સ્થાપના ગુજરાત રાજ્યમાં થઈ છે અને ઉદ્યોગસાહસિકતાના ખ્યાલનો યુવાવર્ગમાં બહોળો પ્રચાર અને પ્રસાર થાય તે દિશામાં સંસ્થા વર્ષ ૧૯૮૩ થી કાર્યાન્વિત છે. ગુજરાત સરકારના સહયોગથી સ્થપાયેલી આ સંસ્થાએ શરૂઆતથી જ રાજ્યના યુવાનો /યુવતીઓમાં ઉદ્યોગસાહસિકતાલક્ષી શિક્ષણ અને તાલીમ આપવા સઘન પ્રયાસો કર્યા છે. અત્રે એ નોંધાવું અસ્થાને નહી ગણાય કે ગુજરાત સરકારના વિવિધ ખાતાંઓ જેવા કે ; ઉદ્યોગ, શિક્ષણ, સમાજ કલ્યાણ, સમાજ સુરક્ષા, વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી, ખાદ્ય અને પ્રસંસ્કરણ, પ્રવાસન, કુટીર ઉદ્યોગો વગેરેના સક્રિય અને સતત સહયોગને પરિણામે EDII ગુજરાત રાજ્યના ઔદ્યોગિક વિકાસમાં વિવિધ ક્ષેત્રે પોતાનો ફાળો નોંધાવી શકી છે. સંસ્થાને એ વાતનું ગૌરવ છે કે તે ઉદ્યોગસાહસિકતાના શિક્ષણ, તાલીમ અને સંશોધન દ્વારા રાજ્યના યુવાધનને એક દિશા ચીંધવામાં અગ્રેસર ભુમિકા ભજવી શકી છે. એટલું જ નહીં, રાષ્ટ્રીય તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે પણ EDII એ ગુજરાતનું નામ રોશન કર્યું છે. EDII શિક્ષણક્ષેત્રે ઉદ્યોગસાહસિકતા વિષયમાં સ્નાતક તેમજ અનુસ્નાતક કક્ષાના AICTE માન્યતા પ્રાપ્ત અભ્યાસક્રમો ચલાવે છે, જેની વિગત નીચે મુજબ છે.

ઉનાળુ વેકેશન દરમિયાન ગુજરાત રાજ્યના બાળકો/યુવાવર્ગને કારકિર્દી તથા વ્યક્તિત્વ વિકાસ વિશે માર્ગદર્શન

પ્રવર્તમાન શિક્ષણપ્રથામાં ચોક્કસ પ્રકારની કેળવણીની સાથે સાથે પ્રત્યેક બાળકો/યુવાનો/યુવતીઓના સર્વાંગી વિકાસ અર્થે વ્યક્તિત્વનો વિકાસ થવો ખૂબ અગત્યનો છે. આ પ્રકારની કેળવણી વ્યક્તિને જે કોઈ ક્ષેત્રમાં જશે, ત્યાં આગળ વધવામાં સહાયરૂપ બનશે. જ્યારે આપણી પ્રવર્તમાન શિક્ષણપ્રથામાં એક નિયત

દિશામાં માર્ગદર્શન પૂરું પાડવામાં આવે છે ત્યારે આજના વિકસિત યુગમાં કારકિર્દી ઘડવાની અનેક તકો રહેલી છે. જેની જાણકારી યુવાવર્ગને આપવી જરૂરી છે. આ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને EDII સંસ્થા દ્વારા ઉનાળુ વેકેશન દરમિયાન તાલીમ શિબિરોનું આયોજન કરવામાં આવે છે. જેમાં રચનાત્મકતા, વાક્યાતુર્ય, સર્જનાત્મકતા, વ્યાવસાયિક તક ઓળખી અને તેનો લાભ ઉઠાવવો, આતંરિક છૂપાયેલી શક્તિઓને પારખી, તેને બહાર લાવવી, અસરકારક રજુઆત, જેવા ગુણો વિકસાવવા તાલીમ/શિક્ષણ આપવામાં આવે છે.

જ્ઞાન વૃદ્ધિની સાથે સાથે આ આતંરિક ગુણોનો વિકાસ બાળક/યુવાવર્ગને જે તે ક્ષેત્રે પ્રગતિ સાધવામાં મદદરૂપ બને છે. વળી આ શિબિર દરમિયાન કારકિર્દીની વિવિધ તકો તથા ઉદ્યોગસાહસિકતા વિશે પણ માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે. EDII બાળકો માટે ૧ અઠવાડિયાના તથા યુવાનો/યુવતીઓ માટે ૨ અઠવાડિયાના આવા તાલીમશિબિરનું વર્ષ ૧૯૮૩ થી આયોજન કરે છે. જેમાં વર્ગ શિક્ષણની સાથે સાથે સફળ ઉદ્યોગસાહસિકો સાથે વાર્તાલાપ તથા જીવનના કોઈ પણ ક્ષેત્રે ‘શ્રેષ્ઠ’હાંસલ કરેલ સફળ વ્યક્તિઓ દ્વારા જ્ઞાન, માહિતી તથા અનુભવ વર્ણવવામાં આવે છે.

રાજ્યમાં ‘મોબાઇલ કોમ્પ્યુટર લેબ’ની શરૂઆત

ગુજરાત રાજ્યમાં અંતરાળ પ્રદેશોમાં તથા પ્રતિકુળ સંજોગોમાં રહેતા યુવાનો/યુવતીઓને આધુનિક માહિતીથી વાકેફ કરવા તથા કોમ્પ્યુટરનું જ્ઞાન પૂરું પાડવા, EDII સંસ્થાએ હેવલેટ-પેકાર્ડ (HP)ના સહયોગથી એક મોબાઇલ કોમ્પ્યુટર લેબ શરૂ કરી છે. આ ખાસ હેતુ માટે તૈયાર થયેલી લેબમાં ૨૦ કોમ્પ્યુટર, સુર્યઊર્જા પેનલ્સ, જાહેર જનતાને સંબોધી શકાય તે માટેની Public Address System તથા ગુજરાત સરકારશ્રીની વિવિધ ઉદ્યોગલક્ષી યોજનાઓ વિશે જરૂરી શૈક્ષણિક સામગ્રી રાખવામાં આવી છે. ‘ડિજિટલ ઈન્ડિયા’ યોજના અંતર્ગત આધુનિક વિશ્વથી અજાણ એવા યુવક/યુવતીઓનો આરોગ્ય, શિક્ષણ, ખેતી, નાણાકીય/બજાર સંચાલન, વિકસતા અને વિકસિત ઉદ્યોગો વિશે માહિતગાર કરવાનો આ યોજનાનો હેતુ છે. હજી આજે પણ કેટલાયે ગામોમાં ઈન્ટરનેટ કે વાઈ - ફાઈનું જોડાણ નથી. અંતરિયાળ પ્રદેશોના યુવાનો/યુવતીઓ હજી આજે

પણ આધુનિક વિશ્વથી અજાણ છે.

આ મર્યાદાને દૂર કરવા તથા આધુનિક ટેકનોલોજીના ઉપકરણો તથા વિકસતા વિજ્ઞાનની માહિતીથી વાકેફ કરવાના હેતુથી EDII એ 'પૈડા ઉપરની દુનિયા' The World on Wheels - (WOW) યોજના અમલમાં મૂકી. જેની સહાયથી ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રહેતાં બાળકો, યુવાનો તથા મહિલાઓને કોમ્પ્યુટર્સના જ્ઞાનની સાથે સાથે સરકારી યોજનાઓની માહિતગાર કરી શકાય, કોમ્પ્યુટર ઉપયોગ કરતાં શીખવી શકાય તથા ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી આધારિત શિક્ષણ પૂરું પાડી શકાય. EDIIએ તાલીમના નાના નાના મોડ્યુલ્સ પણ વિકસાવ્યા છે. વર્ષાંતે ૨૮૦૦ લાભાર્થીઓ સુધી પહોંચવાના લક્ષ્યાંકથી ૪ વર્ષની આ યોજના દરમિયાન કુલ ૧૧,૨૦૦ લોકોને આવરી લેવામાં આવશે. જેમાં, શાળાનાં બાળકો, યુવાનો અને મહિલાઓને કોમ્પ્યુટરનું સામાન્ય જ્ઞાન, સ્વચ્છતા અને આરોગ્ય, આધુનિક તકનિક, તંદુરસ્તી તથા પોષણ, સરકારની વિવિધ યોજનાઓ, જેવા વિષયો ઉપર તાલીમ/માહિતી/જાણકારી આપવામાં આવી રહી છે. વિડિયો કોન્ફરન્સના માધ્યમ દ્વારા ITના નિષ્ણાત, સરકારી અધિકારીશ્રીઓ, ખેતીક્ષેત્રમાં કાર્યરત લોકો, જિલ્લા આરોગ્ય અધિકારી, બેંકના મેનેજર્સ સાથે વાર્તાલાપનું આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે.

ગુજરાત રાજ્યની આ મોબાઇલ બસનું ઉદ્ઘાટન કરતાં જે તે સમયના મુખ્ય સચિવ ડો. જે. એન. સીધે કહ્યું કે સંસ્થાની આ પહેલથી સમાજમાં જાગૃતતા પેદા થશે અને જ્ઞાનવર્ધક સમાજનું નિર્માણ થશે.

ઉદ્યોગસાહસિકતા ક્ષેત્રે મુક્ત કેળવણી કાર્યક્રમ

સંસ્થાએ ઉદ્યોગસાહસિકતા ક્ષેત્રે સંશોધન કરી, ઔદ્યોગિક એકમ સ્થાપવાના દરેક પાસાંઓ ઉપર વાંચનસામગ્રી તૈયારી કરી, દેશનો પ્રથમ ૯ માસની અવધિનો, મુક્ત કેળવણી અભ્યાસક્રમ વર્ષ ૧૯૮૫માં શરૂ કર્યો. સંસ્થાએ આ અભ્યાસક્રમની વાંચનસામગ્રી ત્રણ ભાષાઓમાં વિકસાવી છે. ગુજરાતી, હિંદી, અંગ્રેજી. આ અભ્યાસક્રમ દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓને વાંચનસામગ્રી ઉપરાંત નિષ્ણાતો સાથે પાંચ પાંચ દિવસના બે વાર્તાલાપનું આયોજન તથા જે તે શહેરમાં માર્ગદર્શન આપવા, પ્રશિક્ષકો ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે. આ અભ્યાસક્રમ અન્વયે ઉદ્યોગસાહસિકતાના વિવિધ પાસાંઓને વિગતે

વર્ણવવા ૧૧ જુદા જુદા મોડ્યુલ્સ તૈયાર કરવામાં આવે છે.

આ અભ્યાસક્રમના ભાગરૂપે સંસ્થાએ એક નવતર પ્રયોગ કર્યો હતો. જેમાં ડેવલપમેન્ટ એન્ડ એજ્યુકેશનલ યુનિટ (DECU), અમદાવાદના સહયોગથી તથા સેટેલાઈટના માધ્યમ દ્વારા આ અભ્યાસક્રમમાં દેશભરમાંથી જોડાયેલા તમામ વિદ્યાર્થીઓ સાથે વાર્તાલાપ ગોઠવ્યો હતો. EDIIના નિષ્ણાત ફેકલ્ટી તથા આઈઆઈએમ, અમદાવાદ ફેડરીય-નાઉમાન-સ્ટીફ્ટંગ, જર્મની, ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી, કર્ણાટકની રાજ્ય સ્તરીય ઉદ્યમિતા વિકાસ સંસ્થાના ખાસ નિષ્ણાતોએ ઉપસ્થિત રહી, માર્ગદર્શન આપ્યું હતું.

ઉદ્યોગસાહસિકતા ક્ષેત્રે અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમ

EDII એ દેશનો પ્રથમ એવો ઉદ્યોગસાહસિકતાના ક્ષેત્રે ૧ વર્ષનો, પૂર્ણ સમયનો અનુસ્નાતક કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ વર્ષ ૧૯૮૮ માં શરૂ કર્યો હતો. આ અભ્યાસક્રમને ઓલ ઈન્ડિયા કાઉન્સિલ ફોર ટેકનિકલ એજ્યુકેશન (AICTE)દ્વારા ૨૦૦૭માં માન્યતા મળી અને સંસ્થાને આ અભ્યાસક્રમને ૨ વર્ષમાં તબદીલ કર્યો.

આ અભ્યાસક્રમ શિક્ષણના માધ્યમથી નવા ઉદ્યોગસાહસિકો વિકસાવવાનો તથા જે યુવાનો/યુવતીઓ તેમના વારસાગત વ્યવસાયમાં જોડાવા ઈચ્છતા હોય, તેઓને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. આ અભ્યાસક્રમનો ઢાંચો એવા પ્રકારનો કરવામાં આવ્યો હતો કે વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણની સાથે સાથે જ પોતાનું ઔદ્યોગિક એકમ શરૂ કરવાની દિશામાં આગળ વધવા, તેમાં પ્રવર્તમાન ઉદ્યોગલક્ષી નવાં પાસાંઓ ઉમેરી, વારસાગત ઉદ્યોગની શાખ જાળવી રાખી, વિકાસ કેવી રીતે સાધી શકાય, તે શીખવવામાં આવે છે.

EDIIના વિવિધ ક્ષેત્રના નિષ્ણાતો ઉપરાંત સરકારી/શૈક્ષણિક/નાણાકીય સંસ્થાઓના અનુભવી અધિકારીઓ, સફળ ઉદ્યોગપતિઓ સાથે સતત વાર્તાલાપ ગોઠવી, માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે. વળી ઔદ્યોગિક એકમોની રૂબરૂમાં મુલાકાત પણ ગોઠવવામાં આવે છે.

AICTE માન્યતા પ્રાપ્ત ફેલો પ્રોગ્રામ ઇન મેનેજમેન્ટ (FPM)

કોઈપણ ક્ષેત્રે પ્રથમ વર્ગમાં અનુસ્નાતક પદવી પ્રાપ્ત કરેલ વિદ્યાર્થી આ અભ્યાસક્રમમાં જોડાઈ શકે.

પસંદગી માટે ઉમેદવારે સંસ્થાની અને પર્સનલ ઈન્ટરવ્યુ આપવાનો રહેશે તથા પ્રાયોગિક ધોરણે સંશોધન યોજના અને તેની રજૂઆત કરવાની થશે.

આ અભ્યાસક્રમનો ઉદ્દેશ ઉદ્યોગસાહસિકતાક્ષેત્રે સંશોધન કરવા ઈચ્છતા હોય અને કુશળ શિક્ષણવિદ્ બનવા માંગતા હોય તેઓને નિષ્ણાત બનાવવાનો છે. તે ઉપરાંત ઉદ્યોગસાહસિકતા ક્ષેત્રે ઉચ્ચકક્ષાના સંશોધન અભ્યાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

અભ્યાસક્રમમાં જોડાવા ઈચ્છતા ઉમેદવારો સંસ્થાની વેબસાઈટ www.ediindia.ac.in/FPM.asp ઉપરથી પ્રવેશપત્ર ડાઉનલોડ કરી શકશે.

વિદ્યાર્થીઓમાં સ્ટાર્ટઅપ/આવિષ્કાર/સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવા સાનુકૂળ વાતાવરણ ઊભું કરવું

ગુજરાત સરકારના શિક્ષણ વિભાગની સ્ટુડન્ટ્સ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઈનોવેશન પોલીસી(SSIP) અન્વયે વિદ્યાર્થીઓને નવા આવિષ્કારો/સંશોધનોને અપનાવી, તેને આધારે નવા ઔદ્યોગિક એકમો સ્થાપવા પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે. આ જવાબદારીના ભાગ રૂપે ગુજરાત નોલેજ સોસાયટી (GKS) દ્વારા EDIIના સહયોગથી પ્રતિ વર્ષ એક પરિસંવાદનું આયોજન કરવામાં આવે છે. જેમાં નિષ્ણાતો અને વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે વાર્તાલાપ ગોઠવવામાં આવે છે. જેમાં નવા સંશોધનોને ઉત્પાદકીય પ્રવૃત્તિમાં કેવી રીતે પરિવર્તિત કરવા, તેની ચર્ચા - વિચારણા કરવામાં આવે છે. ભારત સરકાર દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત સંસ્થાનો પૈકી EDII, આ પ્રકારની પરિસંવાદ ઉપરાંત નવિન સંશોધનોને ઓળખી, તેને પ્રોત્સાહન રૂપે નાણાકીય તથા અન્ય સહાય આપવાની

કામગીરી પણ ગુજરાત સરકાર વતી સંભાળી રહી છે. એક અભ્યાસ અનુસાર આજ સુધી આ યોજના ૧૦૦ જેટલી કોલેજોએ નોંધણી કરાવી છે તથા ૪૦૦ જેટલા નવા સંશોધનો રજૂ કરવામાં આવી છે તથા ૫૦૦ જેટલી પેટન્ટ રજીસ્ટર કરવામાં આવી છે. ગુજરાત સરકારની આ પહેલ દ્વારા ઉચ્ચ શિક્ષણ પદ્ધતિમાં આમૂલ પરિવર્તન આવ્યું છે તથા નવયુવાનો દ્વારા નોકરીની નવી તકોનું પણ આ પ્રયાસોને પરિણામે સર્જન થયું છે.

આ યોજના અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાં ઉદ્યોગસાહસિકતા અને સંશોધનની પ્રવૃત્તિને વેગ આપવા તથા સાનુકૂળ વાતાવરણ ઊભું કરવા, EDIIએ ગુજરાત નોલેજ સોસાયટી (GKS) સાથે સમજૂતી કરાર કર્યા છે.

ઉદ્યોગસાહસિકતા શિક્ષણની એક આગવી શાખા છે. આ શિક્ષણ મેળવેલ વિદ્યાર્થી જો પોતાનું ઔદ્યોગિક એકમ સ્થાપે તો તેના નિષ્ફળ જવાની શક્યતાઓ નકારાત્મક બને છે. દેશમાં આવું શિક્ષણ કે તાલીમ પૂરી પાડતી જુજ સંસ્થાઓ પૈકી અમદાવાદ- સ્થિત ભારતીય ઉદ્યમિતા વિકાસ સંસ્થા અગ્રણી છે. વિશેષ માહિતી અર્થ નીચે દર્શાવેલ સરનામે સંપર્ક સાધવા વિનંતી.

ઈન્સ્ટિટ્યૂશનલ કોમ્યુનિકેશન એન્ડ પબ્લિક રિલેશન્સ,
પો.ઓ.ભાટ - ૩૮૨૪૨૮, જિ. ગાંધીનગર
ફોન : (૦૭૯) - ૬૯૧૦૪૯૯૪
ફેક્સ : (૦૭૯) - ૨૩૯૬૯૧૬૪
ઈ-મેઇલ : icpr@ediindia.org

મો. ૯૮૯૮૨૯૪૪૦૦

૧૩

શાળા-કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટેની સ્પર્ધાત્મક એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ

– ડૉ. રાજેન્દ્ર ઉપાધ્યાય

ધોરણ-12 (HSC) બાદ વિદ્યાર્થીઓએ પ્રીમિયર કોલેજ/યુનિવર્સિટી/ઈન્સ્ટિટ્યૂટ્સમાંથી પ્રીમિયર કોર્સિસ કરવા માટે કેટલીક સ્પર્ધાત્મક (કોમ્પિટેટિવ) એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ પાસ કરવી પડે છે. તે જ પ્રમાણે ગ્રેજ્યુએશન કર્યા બાદ વધુ ઉચ્ચ અભ્યાસ કરવા માટે પણ આવી સ્પર્ધાત્મક એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટરૂપી વૈતરણી નદી પાર કરવી પડે છે. આવી સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ પૈકી કેટલીક એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટની માહિતી અત્રે ઉપલબ્ધ છે.

1. JEE (Joint Entrance Examination) :

ધોરણ 12 સાયન્સ સ્ટ્રીમના 'A' ગ્રૂપ તેમજ AB ગ્રૂપના વિદ્યાર્થીઓને IIT, NIT, IIIT તેમજ એન્જિનિયરિંગ/ટેકનોલોજિકલ ફિલ્ડની અગ્રગણ્ય સંસ્થાઓમાં B.E./B.Tech./B.Arch./B.plan વગેરે અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે JEEની પરીક્ષા આપવી પડે છે.

JEEની પરીક્ષા વર્ષમાં બે વાર હિંદી, અંગ્રેજી, ગુજરાતી ઉપરાંત 10 અન્ય પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં લેવાય છે. આ પરીક્ષા નેશનલ ટેસ્ટિંગ એજન્સી દ્વારા લેવામાં આવે છે. JEE પરીક્ષાના મુખ્ય બે ભાગ (1) JEE(મેઈન્સ) અને (2)JEE (એડવાન્સ) છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : <http://jeemain.nta.nic.in> અને <https://jeeadv.nta.nic.in>.

2. BITSAT (Birla Institute of Technology & science Admission) :

બિરલા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી એન્ડ સાયન્સ (BITS) એ Test) : પિલાની (રાજસ્થાન), ગોવા, હૈદરાબાદ ખાતે આવેલી છે. જેમાં એન્જિનિયરિંગ (B.Tech), ફાર્મસી (B.Pharm), ટેકનોલોજી, ધ્યોર સાયન્સ, મેનેજમેન્ટ તેમજ હ્યુમેનેટિઝના કોર્સિસ ચલાવવામાં આવે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.bitsadmission.com

3. VIT-EEE (Vellore Institute of Technology - Engineering Entrance Examination) :

ભારત સરકારે VIT ને 'ઈન્સ્ટિટ્યૂશન ઓફ એમીન્સ' તરીકે ઓળખાવી છે. ભારત સરકારની ARIIA દ્વારા ઈનોવેશન માટે ખાનગી યુનિવર્સિટીઓમાં પ્રથમ ક્રમાંક અપાયેલ છે. ધ ટાઈમ્સ હાયર એજ્યુકેશન વર્લ્ડ રેન્કિંગમાં VITને 'કમ્પ્યુટર સાયન્સ' માટે વિશ્વકક્ષાએ 301મો ક્રમ મળેલ છે. VITના કેમ્પસ વેલ્લોર, ચેન્નાઈ, ભોપાલ તેમજ અમરાવતીમાં આવેલા છે. VITના B.Tech. અભ્યાસક્રમમાં એડમિશન માટે VIT-EEEની સ્પર્ધાત્મક એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ આપવી પડે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.vit.ac.in

4. SIT - EEE (Symbiosis Institute of Technology-Engineering Entrance Examtnation) :

સિમ્બાયોસીસ ઈન્ટરનેશનલ યુનિવર્સિટી પૂણે, નોઈડા તેમજ નાગપુર ખાતે આવેલી છે. જેમાં B.Tech અભ્યાસક્રમમાં એડમિશન માટે SIT-EEEની સ્પર્ધાત્મક એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ આપવી પડે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.set-test.org

5. SRM-JEEE (SRM-Joint Entrance Examination-Engineering) :

SRM ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજીના

B.Tech., B.Arch., B.Designના અભ્યાસક્રમમાં એડમિશન મેળવવા માટે SRM-JEEEની સ્પર્ધાત્મક એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ આપવી પડે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.srmuniv.ac.in

6. NEET-UG (National Eligibility Entrance Test) : UG-Under Graduation

ધોરણ-12 (સાયન્સ સ્ટ્રીમ)ના 'B' ગ્રૂપ તેમજ 'AB' ગ્રૂપના વિદ્યાર્થીઓએ મેડિકલ, ડેન્ટલ, પેરા મેડિકલ ફિલ્ડની પ્રીમિયર કોલેજોમાંથી M.B.B.S., B.D.S. વગેરે અભ્યાસક્રમો કરવા માટે NEET-UGની પરીક્ષા આપવાની રહે છે. આ પરીક્ષાની અદ્યતન માહિતી માટે તેની વેબસાઇટ પર સતત વિઝિટ કરતા રહીને અપડેશન જાણતા રહેવું જોઈએ. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.ntaneet.nic.in2023

7. NEET-PG (National Eligibility Entrance Test) :

PG-Post Graduation અથવા NEXT (National Exit Test)

આ પરીક્ષા M.B.B.S., B.D.S. તેમજ અન્ય પેરામેડિકલ ફિલ્ડમાંથી ગ્રેજ્યુએશન કર્યા બાદ માસ્ટર ડિગ્રી મેળવવા માટે આપવાની હોય છે. અગામી વર્ષથી NEET-PGની પરીક્ષા NEXT તરીકે ઓળખવામાં આવશે. NEET-PGની પરીક્ષા એક દિવસમાં 3 કલાક 30 મિનિટની મર્યાદામાં 200 પ્રશ્નોની પ્રત્યેક સાચા જવાબ માટે 4 ગુણ ધરાવતી (ખોટા પ્રશ્નનું નેગેટિવ માર્કિંગ) બે વિભાગોમાં વહેંચાયેલી પરીક્ષા હતી. જ્યારે NEXTની પરીક્ષા ત્રણ દિવસીય 6 વિભાગોમાં વહેંચાયેલી 540 પ્રશ્નોની પરીક્ષા રહેશે, જેમાં સમસ્યાનું નિરાકરણ, સમજણ અને વિશ્લેષણના પ્રશ્નોનો સમાવેશ થશે.

8. AIIMS (All India Institute of Medical Sciences) :

સમગ્ર ભારતની મેડિકલ ક્ષેત્રની અગ્રગણ્ય સંસ્થા AIIMSના મેડિકલ, ડેન્ટલ, નર્સિંગ, બાયોટેકનોલોજી અને પેરામેડિકલ કોર્સિસ માટે તેની એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ આપવાની રહે છે. વર્ષ 1956થી કાર્યરત AIIMS મેડિકલ ફિલ્ડના MBBS, M. D., M. S. સહિત 42 વિભાગોમાં

શિક્ષણ અને સંશોધનનું કાર્ય કરે છે. AIIMS, M. S. સહિત 42 વિભાગોમાં શિક્ષણ અને સંશોધનનું કાર્ય કરે છે. AIIMS નવી દિલ્હી, ભુવનેશ્વર, જોધપુર, પટણા, રાયપુર, ઋષિકેશ તેમજ ભોપાલમાં આવેલી છે. તેમનાં 600થી વધુ રિસર્ચ પ્રકાશનો ઉપલબ્ધ છે. વધુ માહિતી સંપર્ક : www.aiimsexams.org

9. CLAT (Common Law Admission Test) :

ધોરણ - 12 (HSC) કોઈ પણ સ્ટ્રીમમાં કર્યા બાદ કાયદાના ફિલ્ડમાં કારકિર્દી બનાવવા ઇચ્છતા વિદ્યાર્થીઓ માટે વિવિધ સ્ટેટની લો યુનિવર્સિટી (જેમ કે, ગુજરાતમાં ગુજરાત નેશનલ લો યુનિવર્સિટી G.N.L.U.) તેમજ રાજ્યકક્ષાની પ્રીમિયર યુનિવર્સિટી/કોલેજ/ઈન્સ્ટિટ્યૂટમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે CLATની પ્રવેશ પરીક્ષા આપવી પડે છે. CLATની પરીક્ષામાં આવેલા સ્કોરને આધારે B.A./B.Com./B.Sc./B.B.A./B.L.S. (ઓનર્સ) + LL.Bના વિવિધ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મળી શકે છે. B.Tech. + LL.Bના વિવિધ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મળી શકે છે. વિદ્યાર્થીએ ધોરણ-12 (સાયન્સ) 'A' ગ્રૂપ સાથે પાસ કરેલ હોવું જરૂરી છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.clat.ac.in

10. AILET (All India Law Entrance Test) :

ઉપર જણાવ્યા મુજબ CLATની પ્રવેશ પરીક્ષામાં મેળવેલા સ્કોરને આધારે રાજ્ય કક્ષાની લો યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ મળી શકે છે, પરંતુ જે વિદ્યાર્થીઓને રાષ્ટ્રીય કક્ષાની નેશનલ લો યુનિવર્સિટી, નવી દિલ્હીમાં પ્રવેશ મેળવવો હોય, તેઓને AI-LETની પરીક્ષા પાસ કરવી પડે છે. પ્રમાણમાં કઠિન ગણાતી આ ટેસ્ટમાં એલિમેન્ટરી મેથ્સ, અંગ્રેજી, રિઝનિંગ, જનરલ નૉલેજ, તેમજ લિગલ એપ્ટિટ્યૂડના 150 માર્ક્સના 150 MCQ (0.25 નેગેટિવ માર્કિંગ) સાથેના પૂછવામાં આવે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.nludelhi.ac.in

11. LSAT (Law School Admission Test) :

ધોરણ 12 (HSC) કોઈ પણ સ્ટ્રીમમાંથી પાસ કર્યા બાદ, કાયદાના ફિલ્ડમાં કરિયર બનાવવા ઇચ્છુક વિદ્યાર્થીઓ નેશનલ લો યુનિવર્સિટી કે સ્ટેટ નેશનલ લો યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ મેળવી ન શકે, તો તેઓ AI-

LET અને CLAT કરતાં પ્રમાણમાં સરળ ગણાતી LSATની પરીક્ષા આપીને 80થી વધુ ખાનગી કોલેજોમાં એડમિશન મેળવી શકે છે. ધોરણ-12 (સાયન્સ સ્ટ્રીમ) 'A' ગ્રૂપના વિદ્યાર્થીઓ 6 વર્ષના B.Tech., + LL.B.નો અભ્યાસક્રમ કરવા માંગતા હોય, તો તેઓ પણ LSAT આપી શકે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.personvueindia.com/lSATindia

12. U-LSAT (UPES Legal Studies Aptitude Test) :

સમગ્ર વિશ્વ કક્ષાએ ઉચ્ચ ક્રમાંક ધરાવતી ભારતની પ્રતિષ્ઠિત યુનિવર્સિટી ઓફ પેટ્રોલિયમ એન્ડ એનર્જી સ્ટડીઝ - દહેરાદૂનના 5/6 વર્ષના ગ્રેજ્યુએશન + 'લો'ની ડિગ્રીના ઇન્ટિગ્રેટેડ અભ્યાસક્રમાં એડમિશન મેળવવા માટે U-LSATની પરીક્ષા આપવી પડે છે. આ પરીક્ષાનાં ઓનલાઇન ફોર્મ ડિસેમ્બર માસના પ્રથમ અઠવાડિયામાં પ્રસિદ્ધ કરાય છે, જેનું રજિસ્ટ્રેશન 'મે' માસના પ્રથમ અઠવાડિયા સુધી કરવાનું હોય છે. જ્યારે 'મે' માસના બીજા અઠવાડિયામાં આ પરીક્ષાનું આયોજન કરવામાં આવે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.upes.ac.in

નોંધ : સિમ્બાયોસિસ ઇન્ટરનેશનલ યુનિવર્સિટી, પૂણેના 5/6 વર્ષના ઇન્ટિગ્રેટેડ 'લો' ના અભ્યાસક્રમમાં એડમિશન મેળવવા માટે SLAT (સિમ્બાયોસિસ લો એડમિશન ટેસ્ટ)ની પ્રવેશ પરીક્ષા આપવી પડે છે.

13. CAT (Common Admission Test) :

કોઈ પણ વિદ્યાશાખામાંથી ગ્રેજ્યુએશન પૂર્ણ કર્યા બાદ વિદ્યાર્થી મેનેજમેન્ટના ક્ષેત્રમાં જવા ઇચ્છતા હોય અને તેને IIM (ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેનેજમેન્ટ) અથવા મેનેજમેન્ટના અભ્યાસક્રમ ચલાવતી અન્ય પ્રીમિયર ઇન્સ્ટિટ્યૂટ્સ/કોલેજ/યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ મેળવવો હોય, તો CATની પરીક્ષા પાસ કરવી પડે છે. CATની પરીક્ષામાં અંદાજિત 66 પ્રશ્નો પૂછવામાં આવે છે. જેમાં 3 સેક્શન - કોન્ટેટિવ એપ્ટિટ્યૂડ (નંબર સિસ્ટમ, કામ અને સમય, બીજગણિત, ભૂમિતિ, અંક ગણિત વગેરેના પ્રશ્નો) તાર્કિક તેમજ ડેટા ઇન્ટરપ્રિટેશન (પઝલ, બેઠક વ્યવસ્થા, બ્લડ રિલેશન, કોડીંગ- ડિકોડીંગ, ટેબલ, ગ્રાફ વગેરેના પ્રશ્નો) તેમજ વર્બલ એબિલિટી (ફકરાનો સારાંશ, બંધબેસતું ન હોય તેવું વાક્ય શોધવું

વગેરેના પ્રશ્નો)નો સમાવેશ થાય છે. દરેક સેક્શન માટે 40 મિનિટ લેખે સમગ્ર પરીક્ષા બે કલાકમાં પૂર્ણ કરવાની હોય છે. પરીક્ષાનું માધ્યમ અંગ્રેજી અને પરીક્ષા પદ્ધતિ કમ્પ્યુટર બેઠક હોય છે. આ પ્રત્યેક સાચા જવાબના 3 માર્ક્સ અને પ્રત્યેક ખોટા જવાબના 1 નેગેટિવ માર્ક્સ આપવામાં આવે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : <https://iimcat.ac.in>

14. CUET (Common University Entrance Test) :

સામાન્ય તે ધોરણ-12 (HSC) કોઈ પણ સ્ટ્રીમમાંથી પાસ કર્યા બાદ સેન્ટ્રલ યુનિવર્સિટીના અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે વિદ્યાર્થીઓ CUETની તૈયારી કરતા હોય છે. પરંતુ CUETની પરીક્ષાના સ્કોરને આધારે 44 કેન્દ્રીય (સેન્ટ્રલ) યુનિવર્સિટીઓ જ નહીં પણ 21 સ્ટેટ યુનિવર્સિટી, 51 ખાનગી પ્રીમિયર યુનિવર્સિટી તેમ જ 13 પ્રીમિયર ડિમ્ડ યુનિવર્સિટીના વિવિધ અભ્યાસક્રમોમાં પણ એડમિશન મળી શકે છે.

CUETની પરીક્ષા NTA (નેશનલ ટેસ્ટિંગ એજન્સી) દ્વારા લેવાતી હોય છે. આ એક કમ્પ્યુટર બેઠક ટેસ્ટ છે. જેમાં બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો પૂછવામાં આવે છે. આ પરીક્ષા 13 વિવિધ ભાષાઓમાં લેવાય છે. પરીક્ષા આપવા માટે ભારતમાં 489 સેન્ટર તેમજ ભારતની બહાર 9 સેન્ટર ઉપલબ્ધ છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : cuetsamarth.ac.in

15. IPM-AT (Integrated Program in Management Aptitude Test) :

ધોરણ-12 કોઈ પણ સ્ટ્રીમમાંથી પાસ કર્યા બાદ IIM (ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેનેજમેન્ટ) ઇન્દોર, રોહતક, કોઝીકોંડા, દહેરાદૂન વગેરે તેમજ 5 વર્ષના ઇન્ટિગ્રેટેડ MBA અભ્યાસક્રમ ચલાવતી પ્રીમિયર યુનિવર્સિટી/કોલેજ/ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં એડમિશન માટે IPM-ATની એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ આપવી પડે છે. આ પરીક્ષા આપવા માટે લઘુત્તમ શૈક્ષણિક લાયકાત ધોરણ-12 (HSC) કોઈ પણ સ્ટ્રીમમાં લઘુત્તમ 60% માર્ક્સ સાથે પાસ કરવાની છે. વળી જે-તે શૈક્ષણિક વર્ષની એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટના વર્ષની 31 જૂલાઈ સુધીમાં ઉંમર 20 વર્ષથી વધુ હોવી ન જોઈએ.

આ પરીક્ષાનાં ઓનલાઇન ફોર્મ સામાન્ય રીતે માર્ચ માસના બીજા અઠવાડિયામાં ઉપલબ્ધ થાય છે.

જ્યારે આ ઓનલાઇન ફોર્મને સામાન્ય રીતે એપ્રિલ માસના બીજા અઠવાડિયા સુધીમાં ભરવાનાં રહે છે. જ્યારે મહદ અંશે આ પરીક્ષાનું આયોજન મે માસના બીજા અઠવાડિયામાં કરવામાં આવે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.iimidr.ac.in.ipm

16. UGAT (Under Graduate Aptitude Test:

IIM સિવાયની કેટલીક અન્ય પ્રીમિયર યુનિવર્સિટી/કોલેજ/ઇન્સ્ટિટ્યૂટ્સમાંથી 5 વર્ષના ઇન્ટિગ્રેટેડ MBA અભ્યાસક્રમમાં એડમિશન મેળવવા માટે UGATની પરીક્ષા આપી શકાય છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.aima.in

17. NPAT (National Test for Programs After Twelfth) :

ધોરણ-12 (HSC)ની પરીક્ષા મેથેમેટિક્સમાં લઘુત્તમ 60% સાથે પાસ કરનાર વિદ્યાર્થીઓએ NMIMS યુનિવર્સિટી મુંબઈની B. B. A. (ફાઇનાન્સ), B. Sc. (ફાઇનાન્સ)ના અભ્યાસક્રમમાં એડમિશન માટે NPATની એન્ટ્રેન્સ એક્ઝામ આપવી પડે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.npat.in

18. FEAT (Flame Entrance Aptitude Test :

ધોરણ-12 (HSC) કોઈ પણ પ્રવાહમાં પાસ કર્યા બાદ ‘લિબરલ સ્ટડીઝ’ અથવા ‘લિબરલ આર્ટ્સ’ જેવા તદ્દન નવા જ પ્રકારનાં FLAME યુનિવર્સિટીમાં એડમિશન મેળવવા માટે FEATની એન્ટ્રેન્સ એક્ઝામ આપવી પડે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.flame.edu.in

19. NATA (National Aptitude Test in Architecture) :

ધોરણ-12 (સાયન્સ સ્ટ્રીમ) ‘A’ ગ્રૂપમાંથી પાસ કરનાર વિદ્યાર્થીઓ એ પ્રીમિયર ઇન્સ્ટિટ્યૂટ્સમાંથી આર્કિટેક્ચર બનવા માટે NATAની એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ આપવાની રહે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.nata.in

20. NIFT (National Institute of Fashion Technology) :

ભારત સરકારના કાપડમંત્રાલયના સહયોગથી વર્ષ 1986માં નવી દિલ્હી ખાતે સ્થપાયેલ NIFT આજે

ડિઝાઇનિંગ તેમજ ફેશન ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રમાં રાષ્ટ્રીય કક્ષાની પ્રીમિયર ઇન્સ્ટિટ્યૂટ બની ચૂકી છે. અત્યારે NIFT નવી દિલ્હી ઉપરાંત મુંબઈ, અમદાવાદ, બેંગલુરુ, ભોપાલ, ચેન્નઈ, હૈદરાબાદ, કુન્નર, કોલકત્તા, પટણા, રાયબરેલી, શિલોંગ, કાંગરા, જોધપુર, ભુવનેશ્વર તેમજ શ્રીનગરમાં તેની ઇન્સ્ટિટ્યૂટ્સ ધરાવે છે. NIFTના B.Des. (બેચરલ ઓફ ડિઝાઇન) તેમજ B.F.Tech. (બેચરલ ઓફ ફેશન ટેકનોલોજી)ના અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ આપવી પડે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.nift.ac.in

21. NDA (National Defence Academy) :

ધોરણ-12 કોઈ પણ સ્ટ્રીમમાંથી પાસ કર્યા બાદ દેશપ્રેમી વિદ્યાર્થીઓ જો દેશની સેવામાં ડિકેન્સના ફિલ્ડમાં કારકિર્દી બનાવવા ઇચ્છતા હોય, તો તેઓ NDAની એન્ટ્રેન્સ ટેસ્ટ આપી શકે છે, જેમાં સફળ ઉમેદવારોને B. A. (બેચરલ ઓફ આર્ટ્સ), B.Sc. (બેચરલ ઓફ સાયન્સ) તેમજ B. E. (બેચરલ ઓફ એન્જિનિયરિંગ) નાં કોર્સિસમાં એડમિશન મળે છે. અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ થયા બાદ તેઓને ઇન્ડિયન આર્મી (ધોરણ-12 કોઈ પણ સ્ટ્રીમ), ઇન્ડિયન નેવી (ધોરણ-12 સાયન્સ સ્ટ્રીમ ‘A’ ગ્રૂપ) તેમજ ઇન્ડિયન એરફોર્સ (ધોરણ-12 સાયન્સ સ્ટ્રીમ ‘A’ ગ્રૂપ)માં રોજગારી મળી રહે છે. વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : www.upsconline.nic.in

૩બી, જીવનસ્મૃતિ સોસાયટી,
મીરામ્બિકા સ્કૂલ પાસે, નારણપુરા,
અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૩. મો. : ૯૩૨૭૦૧૪૦૭૭

— કુમાર સબ્યસાચી જે. શ્રીવાસ્તવ

રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી, ભારતની રાષ્ટ્રીય મહત્વની સંસ્થા કે જે ભારતની અગ્રણી રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અને પોલીસ યુનિવર્સિટી, જેને ગૃહ મંત્રાલય, ભારત સરકાર દ્વારા, ભારતની સંસદમાં ૨૦૨૦ ના અધિનિયમ નંબર ૩૧ દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવી છે.

યુનિવર્સિટીનો હેતુ રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અને પોલીસ માટે શિક્ષણ, સંશોધન અને તાલીમ આપવાનો છે. તેના પ્રયત્નો ઉચ્ચ વ્યાવસાયિક રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા, પોલીસ શિક્ષણ, સંશોધન અને તેની લાયકાત ધરાવતા નાગરિક અને સુરક્ષા ફેકલ્ટી, પ્રતિબદ્ધ માનવ સંસાધન, પ્રેરિત સહભાગીઓ અને વિદ્યાર્થીઓ, બૌદ્ધિક રીતે ઉત્તેજક અને વ્યાવસાયિક શિક્ષકો વાતાવરણ અને વિશ્વવ્યાપી નેટવર્ક, શેરિંગ અને વિનિમય દ્વારા તાલીમ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. તેનો ઉદ્દેશ સમકાલીન અને ભવિષ્યવાદી સુરક્ષા અને વ્યૂહાત્મક અભ્યાસ અને આંતરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્રોમાં સુરક્ષા અને વ્યૂહાત્મક શિક્ષણ પ્રદાન કરવાનો છે. સમાન વિચાર ધરાવતા રાષ્ટ્રો વચ્ચે ભવ્ય વ્યૂહાત્મક સહકાર સાથે જોડાણમાં શાંતિ, સમૃદ્ધ અને સ્થિર વિશ્વના ભારતના વિજ્ઞાનમાં અને આંતરિક સુરક્ષા અધિકારીઓ, સૈન્ય અને અર્ધ-લશ્કરી દળો, રાજદ્વારીઓ, નાગરિક કર્મચારીઓ અને નાગરિકો વચ્ચે વધુ સમજણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે યુનિવર્સિટી ફાળો આપે છે. રાષ્ટ્રના હેતુને પ્રોત્સાહન આપો. તે સુરક્ષા અને વ્યૂહાત્મક સંસ્થાઓ અને દળોની જરૂરિયાતો, અપેક્ષાઓ અને આકાંક્ષાઓને પ્રતિભાવ આપવા માટે ક્ષમતાઓ

હાંસલ કરવા માટે રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે, તેના શિક્ષણ, સંશોધન અને તાલીમ અને વિસ્તરણમાં બે-સ્તરીય અભિગમ અપનાવે છે. કાયદો નિર્માણ, શાસન, ન્યાયતંત્ર, અર્થતંત્ર (કૃષિ-ઉત્પાદન-સેવા ક્ષેત્રો) અને નાગરિક સમાજ સંગઠનો તરીકે.

રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી કુલપતિ :- પ્રો. (ડૉ.) બિમલ એન. પટેલ

ભારતની અગ્રણી સુરક્ષા અને પોલીસ યુનિવર્સિટી, રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટીના વાઈસ ચાન્સેલર તરીકે સેવા આપે છે. ડૉ. પટેલ ભારતના રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા સલાહકાર બોર્ડ (NSAB)ના સભ્ય તરીકે પણ સેવા આપે છે. એક પ્રતિષ્ઠિત શિક્ષણશાસ્ત્રી, ન્યાયશાસ્ત્રી અને પ્રશાસક, ડૉ. પટેલ આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદા અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોના ક્ષેત્રમાં તેમની શિષ્યવૃત્તિ માટે વિશ્વભરમાં પ્રખ્યાત છે. લગભગ ત્રીસ વર્ષની તેમની વ્યાવસાયિક કારકિર્દી દરમિયાન, ડૉ. પટેલે ગુજરાત નેશનલ લૉ યુનિવર્સિટીમાં ડાયરેક્ટર, ભારતના ૨૧મા લૉ કમિશનના સભ્ય સહિત વિવિધ ભૂમિકાઓમાં સેવા આપી છે. ભૂતપૂર્વ આંતરરાષ્ટ્રીય સેવક, ડૉ. પટેલે હેગ, નેધરલેન્ડ ખાતે યુનાઈટેડ નેશન્સ ઓફ યુથ અને ઓર્ગનાઈઝેશન ફોર ધ પ્રોહિબિશન ઓફ કેમિકલ વેપન્સ (OPCW) જેવી આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓમાં પંદર વર્ષ સુધી કામ કર્યું છે.

રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટીના અલગ અલગ કેમ્પસ

1. લવાડ કેમ્પસ, ગુજરાત
2. પાસીઘાટ કેમ્પસ, અરુણાચલ પ્રદેશ
3. લખનૌ કેમ્પસ, ઉત્તર પ્રદેશ

● રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટીની વેબસાઈટ

● www.rru.ac.in

● રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી લવાડ કેમ્પસ, ગુજરાત

● રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી લવાડ-દહેગામ,

ગાંધીનગર - ૩૮૨૩૦૫ ફોન નંબર - ૦૭૯-૬૮૧૨૬૮૦૦

● યુનિવર્સિટીમાં ચાલતા વિવિધ કોર્સ :

ક્રમ	કોર્સ	સમયગાળો	કક્ષા
૧	ડિપ્લોમા ઈન પોલીસ સાયન્સ (ગુજરાતી માધ્યમ)	૧ વર્ષ	ડિપ્લોમા
૨	ડિપ્લોમા ઈન પોલીસ સાયન્સ (અંગ્રેજી માધ્યમ)	૧ વર્ષ	
૩	બેચલર ઓફ આર્ટ્સ ઈન સિક્યુરિટી મેનેજમેન્ટ	૪ વર્ષ	સ્નાતક
૪	કમ્પ્યુટર સાયન્સમાં બેચલર ઓફ ટેકનોલોજી (સાયબર સુરક્ષામાં વિશેષતા)	૪ વર્ષ	
૫	સંરક્ષણ અને વ્યૂહાત્મક અભ્યાસમાં સ્નાતક	૪ વર્ષ	
૬	શારીરિક શિક્ષણ અને રમતગમતના સ્નાતક	૩ વર્ષ	
૭	બેચલર ઓફ આર્ટ્સ (આંતરરાષ્ટ્રીય કાનૂની અને સુરક્ષા અભ્યાસ)	૪ વર્ષ	
૮	ચાઇનીઝ ભાષા અભ્યાસમાં માસ્ટર ઓફ આર્ટ્સ (ઈન્ટિગ્રેટેડ).	૫ વર્ષ	સ્નાતક અને અનુ-સ્નાતક
૯	રશિયન ભાષા અભ્યાસમાં માસ્ટર ઓફ આર્ટ્સ (સંકલિત).	૫ વર્ષ	
૧૦	અરેબિક ભાષા અભ્યાસમાં માસ્ટર ઓફ આર્ટ્સ (સંકલિત).	૫ વર્ષ	
૧૧	માસ્ટર ઓફ આર્ટ્સ ઈન પોલીસ એડમિનિસ્ટ્રેશન અને સ્ટ્રેટેજિક મેનેજમેન્ટ	૨ વર્ષ	અનુ-સ્નાતક
૧૨	સાઇબર સુરક્ષામાં માસ્ટર ઓફ ટેકનોલોજી	૨ વર્ષ	
૧૩	આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ અને મશીન લર્નિંગમાં માસ્ટર ઓફ ટેકનોલોજી	૨ વર્ષ	
૧૪	સાઇબર સુરક્ષા અને ડિજિટલ ફોરેન્સિક્સમાં માસ્ટર ઓફ સાયન્સ	૨ વર્ષ	
૧૫	ક્રિમિનોલોજી અને કાઇમ સાયન્સમાં માસ્ટર ઓફ આર્ટ્સ/સાયન્સ	૨ વર્ષ	
	ફોરેન્સિક સાયકોલોજીમાં માસ્ટર ઓફ સાયન્સ/આર્ટ્સ	૨ વર્ષ	
૧૭	ફોરેન્સિક સાયન્સમાં માસ્ટર ઓફ સાયન્સ	૨ વર્ષ	
૧૮	ફોરેન્સિક એકાઉન્ટિંગ અને ફાઇનાન્સિયલ ઇન્વેસ્ટિગેશનમાં માસ્ટર ઓફ સાયન્સ/ કોમર્સ	૨ વર્ષ	
૧૯	ફોજદારી અને સુરક્ષા કાયદામાં કાયદાના માસ્ટર	૧ વર્ષ	પીજી ડિપ્લોમા
૨૦	સંરક્ષણ અને વ્યૂહાત્મક અભ્યાસના માસ્ટર	૨ વર્ષ	
૨૧	કાયદાના માસ્ટર (કોસ્ટલ અને મેરિટાઇમ સિક્યુરિટી લૉ એન્ડ ગવર્નન્સ)	૧ વર્ષ	

૨૨	આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધો અને સુરક્ષા અભ્યાસમાં માસ્ટર ઓફ આર્ટ્સ (ભાષા વિશેષતા સાથે)	૨ વર્ષ	
૨૩	પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા ઇન પોલીસ સાયન્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ (ગુજરાતી માધ્યમ)	૧ વર્ષ	
૨૪	પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા ઇન ઔદ્યોગિક સલામતી અને સુરક્ષા	૧ વર્ષ	
૨૫	ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટમાં પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૨૬	પોલીસ એડમિનિસ્ટ્રેશનમાં પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૨૭	સાઇબર સિક્યુરિટી અને ડિજિટલ ફોરેન્સિક્સમાં પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૨૮	ફિટનેસ મેનેજમેન્ટમાં પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૨૯	ચાઇનીઝ ભાષામાં પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૩૦	રશિયન ભાષામાં પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૩૧	અરબી ભાષામાં પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૩૨	ન્યૂરો-કિમિનોલોજીમાં એડવાન્સ પ્રોફેશનલ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	એડવો. પ્રો. ડિપ્લોમા
૩૩	ક્લિનિકલ કિમિનોલોજીમાં એડવાન્સ પ્રોફેશનલ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૩૪	ક્લિનિકલ ફોરેન્સિક સાયકોલોજીમાં એડવાન્સ પ્રોફેશનલ ડિપ્લોમા	૧ વર્ષ	
૩૫	ક્લિનિકલ સાયકોલોજીમાં એમફિલ (RCI)	૨ વર્ષ	પોસ્ટ પી.જી
૩૬	Psy.D ક્લિનિકલ સાયકોલોજી (RCI)	૪ વર્ષ	
૩૭	કિમિનોલોજી/બિહેવિયરલ સાયન્સમાં પીએચ.ડી.	૩ વર્ષ	
૩૮	પીએચ.ડી. ફોરેન્સિક સાયન્સમાં	૩ વર્ષ	
૩૯	પ્રેક્ટિશનરો પીએચ.ડી.	૩-૬ વર્ષ	

ફિટનેસ મેનેજમેન્ટમાં પોસ્ટ-ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા (PGDFM)

ફિટનેસ મેનેજમેન્ટમાં પોસ્ટ-ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા (PGDFM) એ અભ્યાસનો એક કાર્યક્રમ છે, જે સામાન્ય રીતે કસરત વિજ્ઞાન, બિઝનેસ મેનેજમેન્ટ અને માર્કેટિંગ જેવા વિષયો સહિત ફિટનેસ સુવિધાના સંચાલનની મૂળભૂત બાબતોને આવરી લે છે. કાર્યક્રમના સ્નાતકો ફિટનેસ સેન્ટર મેનેજર, પર્સનલ ટ્રેનર અથવા વેલનેસ કોઓર્ડિનેટર જેવી ભૂમિકાઓ માટે તૈયાર થઈ શકે છે. રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી દ્વારા ચલાવવામાં આવતાં આ

કાર્યક્રમ 1-વર્ષનો છે, જેમાં બે સેમેસ્ટરનો સમાવેશ થાય છે. ફિટનેસ મેનેજમેન્ટ ડિપ્લોમા કાર્યક્રમમાં આવરી લેવાયેલા કેટલાક મુખ્ય વિષયોમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

- (૧) વ્યાયામ ફિઝિયોલોજી
- (૨) એનાટોમી અને કિનેસિયોલોજી
- (૩) પ્રોગ્રામિંગ અને વ્યાયામ પ્રિસ્ક્રિપ્શન
- (૪) પ્રદર્શન તાલીમ
- (૫) ફિટનેસ ટેસ્ટિંગ અને એસેસમેન્ટ
- (૬) સુવિધા અને જોખમ વ્યવસ્થાપન

- (૭) વેપાર અને માર્કેટિંગ
 (૮) પોષણ અને વિશેષ વસ્તી
 (૯) આરોગ્ય પ્રમોશન અને વર્તન બદલાવ

આ કોર્સ વિદ્યાર્થીઓને રમતગમતના પ્રદર્શનની વૈજ્ઞાનિક પૃષ્ઠભૂમિ અને અન્ય સંલગ્ન વિજ્ઞાન સાથેના તેના સંબંધ વિશે શીખવે છે. આ કોર્સ ખાસ કરીને જિમ તાલીમ પદ્ધતિઓ અને તકનીકો તેમજ ફેરફારો, તાલીમની વિવિધતા અને વિવિધ શારીરિક અને શારીરિક આવશ્યકતાઓને લગતા દરેક તાલીમ કાર્યક્રમની વિશિષ્ટતા પર ભાર મૂકે છે. આ કોર્સ જિમના મેનેજમેન્ટનું વ્યાપક જ્ઞાન પણ પ્રદાન કરે છે, જેમાં જગ્યાનો ઉપયોગ, પોષક પૂરક તૈયારી અને જિમ, જિમ મેનેજમેન્ટ, તાલીમ નવીનતા અને આ ક્ષેત્રમાં ઉદ્યોગસાહસિકતા સાથે સંબંધિત વિવિધ વિષયોનો સમાવેશ થાય છે. આ લોકપ્રિય અભ્યાસક્રમ એવા લોકો માટે રચાયેલ છે, જેઓ રમતગમતનો આનંદ માણે છે અને વ્યક્તિઓ અને ટીમોને ક્ષમતાના તમામ સ્તરે કોચ કરવા માંગે છે. અભ્યાસક્રમ એવા લોકો માટે યોગ્ય છે કે જેઓ વ્યવહારિક અનુભવ મેળવવા ઉપરાંત રમત વિજ્ઞાન અને તાલીમનાં પાસાંઓ વિશે જાણવા માંગે છે. એક મજબૂત વ્યવહારુ અભિગમ એ આ કોર્સનું મુખ્ય પાસું છે અને વાસ્તવિક જીવનના ગ્રાહકો પર વર્ગખંડ અને પ્રયોગશાળાઓમાં શીખેલા સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ એ આ કાર્યક્રમનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય છે. વિદ્યાર્થીઓને તેમની કુશળતા વધારવા અને તેમના વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાનને વ્યવહારમાં મૂકવા માટે શાળાઓ, કૉલેજો અથવા વ્યવસાયિક સ્પોર્ટ્સ ક્લબમાં વર્ક પ્લેસમેન્ટ મેળવવા માટે પણ પ્રોત્સાહિત

કરવામાં આવે છે.

સ્કૂલ ઓફ ફીઝિકલ એજ્યુકેશન એન્ડ સ્પોર્ટ્સ ઉમેદવારોને તેમની યોગ્યતા વિકસાવવા અને ફિટનેસ મેનેજમેન્ટના ક્ષેત્રમાં તેમની કુશળતા વધારવા માટે શિક્ષિત કરે છે. આ કોર્સ ઉમેદવારને ફિટનેસ ટ્રેનર/હેલ્થ ઈન્સ્ટ્રક્ટર તરીકે વ્યાવસાયિક કારકિર્દી માટે જરૂરી જ્ઞાન, વ્યવહારુ કૌશલ્યો અને અનુભવ વિકસાવવામાં મદદ કરશે. વિદ્યાર્થીઓ જિમ મેનેજમેન્ટ, ફિટનેસ ટ્રેનિંગ, હેલ્થ, એથ્લેટિક કેર અને રિહેબિલિટેશન અને ફિઝિયોલોજી, સાયકોલોજી, બાયોમિકેનિક્સ અને ફિટનેસ ટ્રેનિંગ જેવા ક્ષેત્રોમાં પ્રેક્ટિસ કરવા માટે તેમની એપ્લિકેશનને લગતા રમતગમતના વિષયોનું અન્વેષણ કરી શકશે. તેઓ એ પણ વિચારશે કે કેવી રીતે શારીરિક શિક્ષણ અને રમતગમત અને જીમ મેનેજમેન્ટનો સમગ્ર વિશ્વમાં વિકાસનાં સાધનો તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. વૈકલ્પિક મોડ્યુલ તેમને પ્રદર્શન વિશ્લેષણ અને પોષણ જેવા નિષ્ણાત વિષયો વિશે શીખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરશે. યુનંદા એથ્લેટ્સના કાર્ડિયાક રિહેબિલિટેશન, સ્ટ્રેન્ટ અને કંડિશનીંગમાં કૌશલ્ય વિકસાવવાની તકો પણ છે. આ સમગ્ર અભ્યાસક્રમ દરમિયાન, વિદ્યાર્થીઓને શાળા ઓફ ફિઝિકલ એજ્યુકેશન એન્ડ સ્પોર્ટ્સ, રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી, ગાંધીનગર ખાતે વ્યાપક રમતગમત અને માનવપ્રદર્શન લેબની સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ છે.

રાષ્ટ્રીય રક્ષા યુનિવર્સિટી,
 લવાડ હહેગામ, ગાંધીનગર-૩૮૨૩૦૫
 ફોન. : ૦૭૯-૬૮૧૨૬૮૦૦

– કિશન જોશી

આજના સ્પર્ધાત્મક જમાનામાં દરેક માતા-પિતા અને બાળકોના મનને એક સવાલ સતાવતો રહે છે કે ધોરણ ૧૦, ૧૨ કે કૉલેજ પછી શું? ક્યાં ક્ષેત્રમાં સલામતી સાથે ઊંચા પે-સ્કેલવાળી નોકરી મળી શકે છે? ભવિષ્યમાં ક્યા ક્ષેત્રની માંગ વધુ હશે? તો આ બધા સવાલોનો નિયોડ આ લેખ દ્વારા આપવામાં આવ્યો છે.

આપણે બધાં જ જાણીએ છીએ કે દુનિયાની વસ્તીનો આંક સતત વધતો જ રહે છે અને આજે વધતી વસ્તીના કારણે દુનિયામાં ડેટાનો આંક પણ વધી રહ્યો છે. ડેટા કે ઈન્ફોર્મેશનમાં થતા વધારાને કારણે તેને મેનેજ કરવો પણ એક માથાનો દુખાવો છે. આ પ્રોબ્લેમને પહોંચી વળવા ડેટા એનાલિસ્ટ અને ડેટા સાઈન્ટિસ્ટ જેવા કરિયર ઓપ્શન યુવાનોને અલગ જ દિશા બતાવી છે. તો ચાલો જાણીએ કે “ડેટા એનાલિસ્ટ” કઈ રીતે બની શકાઈ, આ ક્ષેત્રમાં કઈ રીતે આગળ વધવું અને ડેટા એનાલિસ્ટ બનવા શો અભ્યાસ કરવો પડે આવા ઘણા સવાલો પર આ લેખ દ્વારા પ્રકાશ પાડીશું.

ડેટા એનાલિસ્ટ શું કામ કરે છે અને એ કોણ છે?

ડેટા એટલે કે કોઈ પણ જાતની માહિતી જેમ કે ફોન નંબર કે યુઝરનું નામ જેવી માહિતી અનઓર્ગનાઈઝ ફોરમેટમાં ડેટા એનાલિસ્ટ પાસે આવે છે ડેટા એનાલિસ્ટ એ માહિતીને ઓર્ગનાઈઝ ફોરમેટમાં ગોઠવીને એને વધુ સારી રીતે જાણકાર વ્યવસાયિક નિર્ણયો લેવામાં મદદ કરવા માટે તેની તપાસ કરે છે. ઘણી કંપનીઓમાં ડેટા એનાલિસ્ટને ડેટા સાઈન્ટિસ્ટ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

ડેટા એનાલિસ્ટ (વિશ્લેષકો) મોટી ઈન્વેસ્ટમેન્ટ બેંકો અને ખાનગી ઈક્વિટી કંપનીઓમાં કામ કરે છે. તેઓ હેલ્થકેર ઉદ્યોગ, માર્કેટિંગ અને રિટેલમાં પણ કામ કરે છે. સામાન્ય રીતે, ડેટા એનાલિસ્ટ દરેક જગ્યાએ હોય છે. તમે તેમને મોટી વીમા કંપનીઓ, ક્રેડિટ બ્યુરો, ટેકનોલોજી ફર્મ્સ અને લગભગ કોઈ પણ ઉદ્યોગમાં શોધી શકો છો. મોટી ટેક કંપનીઓ જેમ કે મેટા (અગાઉ ફેસબુક), ગૂગલ અને એવી કંપનીઓએ ખૂબ મોટા ડેટા પર કામ કરે છે. આમ

કરવા માટે, તેઓ ઘણા બધા ટોચના ડેટા એનાલિસ્ટને વિવિધ હેતુઓ માટે નિયુક્ત કરે છે.

એકંદરે, ડેટા એનાલિસ્ટ પાસે સામાન્ય રીતે ડેટાને એનાલિસિસ કરવાનું કૌશલ્ય હોય છે. તેઓ નંબરો, વિગતો અને કોમ્પ્લેક્સ લેવલની માહિતી સાથે કામ કરવામાં સારાં હોય છે. તેઓ બહુવિધ કાર્યો, ડેટા પ્રોગ્રામ્સ અને ડેટા ફલોના સંચાલનમાં પણ સારી રીતે કામ કરી શકે છે. છેવટે, મોટાભાગના ડેટા એનાલિસ્ટ પાસે સામાન્ય રીતે ડેટાને પ્રસ્તુત કરવાનું કૌશલ્ય પણ હોય છે કારણ કે તેઓ સામાન્ય રીતે નિયમિત ધોરણે તેમના એનાલિસિસને અલગ અલગ રીતે રજૂ કરવામાં માહેર હોય છે.

ડેટા એનાલિસ્ટ ક્યાં ક્ષેત્રમાં નોકરી મેળવી શકે છે?

ડેટા એનાલિટિક્સ સેક્ટરમાં નોકરીઓ પુષ્કળ છે, પગાર વધારે છે અને કારકિર્દીનો સ્કોપ પણ પુષ્કળ છે. ડેટા એનાલિટિક્સ બધા જ ઉદ્યોગોમાં અને કોર્પોરેટ સ્તરોમાં વિવિધ તકો પ્રદાન કરે છે. જેમ કે, પગાર, માર્કેટિંગ, કંપની ગ્રોથ, સેલ્સ અને વૃદ્ધિની અપેક્ષાઓ નક્કી કરવી અને લેબરના પગારનું સ્ટેટિસ્ટિક્સ અને પગારવધારા માટે વિવિધ વર્ગીકરણ કરે છે.

૧) ફાઈનાન્સ એનાલિસ્ટ :

નાણાકીય વિશ્લેષક શ્રેણી સામાન્ય રીતે ડેટા વિશ્લેષકો માટે સૌથી વધુ વ્યાપક રીતે સમાવિષ્ટ વર્ગીકરણ છે. આ પ્રકારની ભૂમિકામાં બિઝનેસ વિશ્લેષકો, મેનેજમેન્ટ વિશ્લેષકો અને વિવિધ પ્રકારના રોકાણ વિશ્લેષકોનો સમાવેશ થઈ શકે છે.

૨) માર્કેટ રિસર્ચ :

ડેટા વિશ્લેષકોના પગારની અપેક્ષાઓ માટે વારંવાર જોવામાં આવે છે, તે બજાર સંશોધન વિશ્લેષક શ્રેણી છે. 2020 મુજબ, આ કેટેગરી \$ 65,810ના વાર્ષિક પગારની અપેક્ષા સાથે સરેરાશ કલાક દીઠ વેતન \$31.64 દર્શાવે છે. બજાર સંશોધકો માટે કલાક દીઠ વેતન \$17 થી \$44

સુધીની હોઈ શકે છે

૩) બિગ ડેટા અને મશીન લર્નિંગ :

બિગ ડેટા ટેકનોલોજી, બિગ ડેટા એનાલિસિસ અને મશીન લર્નિંગની માંગ સાથે, બિઝનેસ જગતનો વિકાસ થતો જાય છે તેમ ડેટાના ઉપયોગો પણ તેની સાથે વિકાસ થઈ રહ્યો છે. આ પ્રકારની બિગ ડેટા ટેકને યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સની મોટી યુનિવર્સિટીઓમાં અને સમગ્ર વિશ્વમાં ડેટા વિશ્લેષણ કાર્યક્રમોમાં વધુ ભારે રીતે સંકલિત કરવામાં આવી રહી છે, જે પુષ્કળ પ્રમાણમાં છે.

ડેટા એનાલિસ્ટ બનવા માટે લાયકાત અને જરૂરી સોફ્ટવેરનું જ્ઞાન :

ડેટા એનાલિસ્ટ ક્ષેત્ર આગળ વધવા માટે વિદ્યાર્થી ૧૨ સુધી અભ્યાસ કરીને BCA, MCA, MSC IT કે એન્જિનિયરમાં એડમિશન મેળવી અને ગ્રજ્યુએટ કે માસ્ટર કરીને કોઈ પણ ક્ષેત્રની કંપની કે જે ડેટા એનાલિસ્ટને હાયર કરતી હોય ત્યાં એપ્લાઈ કરી શકે છે.

આ સિવાય ઘણી યુનિવર્સિટીઓ ડેટા એનાલિસ્ટને લગતા અલગથી કોર્સ પણ પ્રદાન કરે છે જેમ કે ડિપ્લોમાં ઈન ડેટા એનાલિસ્ટ અને udemy, simplilearn, google, અને IIT દ્વારા ડેટા એનાલિસ્ટને લગતા સર્ટિફિકેટ કોર્સ પણ કરાવવામાં આવે છે.

આ સિવાય પણ તમે સેલ્ફ-લર્નિંગ દ્વારા ડેટા એનાલિસ્ટને લગતા સોફ્ટવેર કે એપ્લિકેશન શીખી અને ઈન્ટરવ્યૂ માટેની તૈયારી કરીને નોકરી મેળવી શકો છો. જો તમે 'ડેટા એનાલિસ્ટ'માં કામ કરી પોતાનું કરિયર બનાવવા માંગતા હો તો આ ચાર સોફ્ટવેર કે એપ્લિકેશન શીખવી ખૂબ અગત્યની છે.

૧) પાયથન (Python):

પાયથન એ ડેટા એનાલિસ્ટ માટેની પસંદીદા પ્રોગ્રામિંગ ભાષાઓમાં સામેલ છે કારણ કે વાક્યરચના સરળતા અને વૈવિધ્યને કારણે પાયથન ડેટાને એનાલાઈઝ કરવા માટે ખૂબ પ્રોત્સાહક છે કારણ કે તે બીજી લેંગ્વેજની તુલનામાં ઓછું જટિલ છે. તે એક પોર્ટેબલ ભાષા છે, તેનો ઉપયોગ લિનક્સ, વિન્ડોઝ, iOS અને યુનિક્સ સહિતના પ્લેટફોર્મ પર આસાનીથી થઈ શકે છે. તે ઈન્ટરેક્ટિવ, અર્થઘટન, મોડ્યુલર, ગતિશીલ, પોર્ટેબલ અને ઉચ્ચસ્તરીય જેવી સુવિધાઓથી પણ યોગ્ય છે.

૨) એમ એસ એક્સેલ (MS Excel) :

MS-Excel દ્વારા વધુ ડેટાને સરળ રીતે મેનેજ કરી શકીએ છીએ, જ્યારે ડેટા લાખોમાં હોય છે ત્યારે ડેટા એનાલિસ્ટ ડેટાને મેનેજ કરવા માટે MS-Excelનો ઉપયોગ જ કરે છે MS-Excelમાં ફોર્મ્યૂલા દ્વારા ડેટા મેનેજ, ગ્રાફિકલ પ્રેસેન્ટેશન, સ્પ્રેડશીટ દ્વારા ડેટાને ઓર્ગેનાઈઝ કરવું ખૂબ સરળ છે.

૩) Power BI / Tableau :

પાવર BI અને ટેબ્લો એ બિઝનેસ માહિતીના સંગ્રહ, એકીકરણ, વિશ્લેષણ અને પ્રસ્તુતિ માટે બે મહત્વપૂર્ણ બિઝનેસ ઈન્ટેલિજન્સ (BI) તકનીકો છે. તેઓ તમને બિઝનેસ ડેટાને સમજવા અને આંતરદષ્ટિ દોરવા માટે ડેટા વિશ્લેષણ, ડેટા મેનિપ્યુલેશન અને ડેટા વિઝ્યુલાઈઝેશન કરવામાં મદદ કરે છે.

૪) MySQL :

MySQLની સિન્ટેક્સ દ્વારા રો ડેટાને સરળ રીતે મેનેજ કરી શકીએ છીએ જ્યારે ડેટા લાખો નહિ પણ કરોડોમાં હોય છે ત્યારે ડેટા એનાલિસ્ટ ડેટાને મેનેજ કરવા માટે MySQLનો ઉપયોગ જ કરે છે MySQLમાં સિન્ટેક્સ દ્વારા ડેટા ઓર્ગેનાઈઝ કરવું ખૂબ સરળ છે.

ડેટા એનાલિસ્ટમાં જોબ મેળવ્યા બાદ સેલેરી ગ્રોથ:

ડેટા એનાલિસ્ટ ફિલ્ડમાં નોકરી મેળવ્યા બાદ અનુભવ મુજબ સેલેરીમાં પણ ગ્રોથ મેળવી શકો છો. નોકરીમાં જુનિયર, સિનિયર, ટીમ લીડ, મેનેજર, કે ડેટા સાઈન્ટિસ્ટની પદવી મેળવીને ૨૦૦૦૦ મહીને થી લઈને ૫૦ લાખ વાર્ષિક સુધી ભારતમાં કમાઈ શકો છો. ભારતમાં તમે મુંબઈ, પૂણે, બેંગ્લોર, ચેનાઈ, હેદરાબાદ જેવા વધુ IT કંપની ધરાવતા શહેરમાં પણ નોકરી માટે એપ્લાઈ કરી શકો છો. આ ઉપરાંત ડેટા એનાલિસ્ટ તરીકે અમેરિકા, કેનેડા, કે યુરોપના દેશોમાં પણ નોકરી માટે સારા પગાર પર એપ્લાઈ કરી શકો છો.

ડેટા એનાલિસ્ટ અલગ અલગ ક્ષેત્રમાં પોતાનું પ્રભુત્વ જમાવી રહ્યા છે, તે પરથી કહી શકાય કે 'ડેટા એનાલિસ્ટ'નું ભવિષ્ય ખૂબ ઊજ્જવળ છે.

એ-૬૦૨, સેવન પેરેડાઈઝ એપાર્ટમેન્ટ,
ગોતા, અમદાવાદ, મો. ૯૯૧૩૩૩૭૦૭

૧૬

સિરામિક ઉદ્યોગ સાથે કારકિર્દી ઘડતર

— અસ્મિતા દવે

ભારતમાં સિરામિક ઉદ્યોગ લગભગ 100 વર્ષ જૂનો છે. આ વર્ષોમાં, સિરામિક ઉદ્યોગમાં ઉત્પાદનના પ્રકારો, ગુણવત્તા અને ડિઝાઇનમાં વિવિધતાઓ દ્વારા આધુનિક, વૈશ્વિક સ્તરના ઉદ્યોગ તરીકે ઊભરી આવ્યો છે. વસ્તીવધારા સાથે, બદલાતી જીવનશૈલી અને પ્રાથમિકતાઓ સાથે આ ક્ષેત્રમાં વૃદ્ધિની ખૂબ સંભાવના છે. હાઉસિંગ સેક્ટરમાં વૃદ્ધિ સાથે સિરામિકની માંગમાં વધારો થઈ રહ્યો છે. ભારતને સિરામિક ઉત્પાદનોનો ત્રીજો સૌથી મોટો ઉત્પાદક અને ઉપભોક્તા માનવામાં આવે છે.

ભારતીય સિરામિક ઉદ્યોગમાં સંગઠિત ક્ષેત્ર દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી ટેકનોલોજી આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણની છે. સિરામિક ટાઇલ્સનો ઉપયોગ આજે આંતરિક સજાવટ અને ઘરસુધારણા માટે વધુને વધુ થાય છે. ભારતીય ટાઇલ્સ ઉદ્યોગ, અર્થતંત્રની એકંદર મંદી હોવા છતાં, વાર્ષિક 15%થી પણ વધુના દરે વૃદ્ધિ પામવાનું ચાલુ રાખે છે. આ ઉદ્યોગમાં અસંગઠિત ક્ષેત્રનો હિસ્સો કુલ ઉદ્યોગના 60% જેટલો છે. ભારત વિશ્વમાં ટાઇલ્સ ઉત્પાદનની દૃષ્ટિએ ટોચના 3 દેશોની યાદીમાં સ્થાન ધરાવે છે. ગુજરાતમાં મોરબી, થાનગઢ, હિંમતનગર, વાંકાનેર, સાબરકાંઠા વગેરે સિરામિક ઉદ્યોગોનાં કેન્દ્રો છે. આંધ્રપ્રદેશ, કર્ણાટક જેવાં દક્ષિણ ભારતનાં રાજ્યોમાં પણ કેટલાક સિરામિક એકમો છે. સિરામિક ઉદ્યોગોનું મુખ્ય કેન્દ્ર ગુજરાત રાજ્યમાં છે. ગુજરાતનો મોરબી પ્રદેશ ભારતના કુલ સિરામિક ઉત્પાદનમાં 70% હિસ્સો ધરાવે છે.

10 વર્ષ પહેલાં મોરબી મર્યાદિત સંસાધનો સાથે ગુજરાતનું એક અંતરિયાળ સ્થળ હતું. આ સિરામિક સિટીનાં મુખ્ય ઉત્પાદનો વોલ ટાઇલ્સ,

ફ્લોર ટાઇલ્સ, પોલિશ્ડ પોર્સેલિન ટાઇલ્સ, સેનિટરી વેર અને મોઝેક ટાઇલ્સ છે. મોરબીનાં સિરામિક ઉત્પાદનોની ગુણવત્તા આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો સાથે તુલનાત્મક બની રહી છે. આમાંનાં કેટલાંક ઉત્પાદનો યુરોપિયન ધારા ધોરણોને હરીફાઈ પૂરી પાડે છે. આ સિરામિક ક્લસ્ટરને કુટુંબની માલિકીની ઘણી કંપનીઓ સાથે અસંગઠિત ક્ષેત્ર તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે, પરંતુ સિરામિક્સની જરૂરિયાતો પૂરી કરવા માટે તે ચોક્કસપણે એક સારું સ્થળ છે.

2019ના અંતમાં કોવિડ-19 મહામારીથી વિશ્વમાં ઘણાં પરિવર્તન આવ્યાં છે. આ પરિવર્તનનું એક પાસું એ છે કે વિશ્વના ઘણા દેશોનો ચીન પ્રત્યેનો અભિગમ બદલાયો છે. તેનાથી સામાન્ય રીતે ભારતના સિરામિક ઉદ્યોગોને અને ખાસ કરીને ગુજરાતને સીધો ફાયદો થયો છે. સિરામિક ઉદ્યોગ સાથે સંકળાયેલા લોકોના જણાવ્યા મુજબ યુરોપ, અમેરિકા, ગર્લ્ડ સહિતના ઘણા દેશો જે ચીન પાસેથી સિરામિક ઉત્પાદનો ખરીદતા હતા તે હવે ભારત તરફ વળ્યા છે.

આ સ્થિતિમાં નબળું સ્થાનિક બજાર હોવા છતાં, નિકાસ વેપારને કારણે ઉદ્યોગ મંદીમાંથી બહાર આવી રહ્યો છે. 2020-21 દરમિયાન ભારતમાં સિરામિક ઉદ્યોગનું કદ રૂ. 45,000 કરોડથી પણ વધુ હોવાનું માનવામાં આવે છે. મોરબીમાં સિરામિક ઉદ્યોગનાં 900થી વધુ એકમો સમગ્ર દેશના ટાઇલ્સ ઉત્પાદનમાં લગભગ 92 ટકા યોગદાન આપે છે, જે સમગ્ર વિશ્વના ઉત્પાદનમાં લગભગ 6.5 ટકા આવે છે. મોરબીમાંથી દર વર્ષે 14,000 કરોડ રૂપિયાનાં સિરામિક ઉત્પાદનો વિવિધ દેશોમાં નિકાસ થાય છે.

મોરબી સિરામિક ઉદ્યોગ સાથે સંકળાયેલા લોકોના જણાવ્યા અનુસાર હાલમાં ઉદ્યોગના ટર્નઓવરમાં 20 થી 25 ટકા વેપાર છે, જે આગામી સમયમાં હાઇટેક ટેકનોલોજી સાથે 30થી 35 ટકા સુધી પહોંચાડવાનું લક્ષ્ય છે. ઘણા દેશો ચીનથી નારાજ છે. અમેરિકા સહિતના દેશોએ ચીની ઉત્પાદનો પર એન્ટી ડમ્પિંગ ડ્યૂટી લગાવી છે. આ બધાથી મોરબી અને ભારતના સિરામિક ઉદ્યોગોને ફાયદો થઈ રહ્યો છે. મોરબીમાં હાલમાં 1000 જેટલા સિરામિક પ્લાન્ટ છે અને અન્ય નવા પ્લાન્ટ બનાવવામાં આવી રહ્યા છે. આ પ્લાન્ટમાં આશરે રૂ. 3000 કરોડનું રોકાણ કરવામાં આવશે. વૈશ્વિક ખરીદદારો ચીન કરતાં ભારતીય ઉત્પાદનોની ગુણવત્તા પર વધુ આધાર રાખે છે અને તેથી જ યુરોપિયન દેશોની માગ વધી છે.

આ સ્થિતિને જોતાં દેશમાં સિરામિક ક્ષેત્રે વિવિધ પ્રકારના નિષ્ણાત કર્મચારીઓની પણ માગ વધી રહી છે. જેમાં સ્થાનિક મજૂરવર્ગના કામદારોથી લઈને વિવિધ ક્ષેત્રના એન્જિનિયર્સ, ડિઝાઇનર, સંશોધક, મેનેજર, ઈમ્પોર્ટ અને એક્સપોર્ટના નિષ્ણાતો, માર્કેટિંગ અને સેલના નિષ્ણાતો સહિત અનેક રીતે કારકિર્દીની પણ ઘણી તકો છે. આ ક્ષેત્રમાં ઉદ્યોગ વિકસતાં તેને લગતા શિક્ષણની પણ માગ વધી રહી છે. સિરામિક ઉદ્યોગની સ્થિતિ અને જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં લઈએ તો સૌથી પહેલો વિકલ્પ સિરામિક

એન્જિનિયરિંગનો વિચારી શકાય.

તેનો માત્ર ટાઇલ્સ કે સિરામિકની ટોઇલેટરીઝ કે વાસણમાં જ નહીં પણ અન્ય ઉત્પાદનોમાં પણ ખૂબ ઉપયોગ છે. જેમ કે, ગેસ બર્નર નોઝલ, સ્પેસ શટલ પ્રોગ્રામ, બેલિસ્ટિક પ્રોટેક્શન, બાયો-મેડિકલ ઈમ્પ્લાન્ટ્સ, ન્યૂક્લિયર ફ્યુઅલ યુરેનિયમ ઓક્સાઇડ પેલેટ્સ, જેટ એન્જિન ટર્બાઇન બ્લેડ અને મિસાઇલ નોઝ કોન્સમાં સિરામિક્સનો ઉપયોગ થાય છે. તે અકાર્બનિક, બિન-ઘાતુ પદાર્થોમાંથી વસ્તુઓ બનાવવાનું વિજ્ઞાન અને તકનીક છે. ખાનગી અને જાહેર ક્ષેત્રમાં ઘણી તકો છે. તે એન્જિનિયરિંગની એક શાખા છે જે અકાર્બનિક અને બિન-ઘાતુ પદાર્થોમાંથી વસ્તુઓ બનાવવાની વિજ્ઞાન અને તકનીક સાથે કામ કરે છે. એરોસ્પેસ ઉદ્યોગમાં, સિરામિક્સનો ઉપયોગ એરફ્રેમ, એરક્રાફ્ટ એન્જિન, સ્પેસશટલ ટાઇલ્સ વગેરેનાં ઉત્પાદન માટે થાય છે.

સિરામિક એન્જિનિયર કેવી રીતે બનવું?

જેઓ સિરામિક એન્જિનિયર બનવાનું લક્ષ્ય રાખે છે તેમની પાસે સિરામિક એન્જિનિયરિંગમાં એન્જિનિયરિંગની ડિગ્રી હોવી આવશ્યક છે. તમે સિરામિક એન્જિનિયરિંગમાં બેચલર અથવા માસ્ટર ડિગ્રી મેળવી શકે છે. આ ધોરણ 12મા સાયન્સ પછી કોર્સ તરીકે કરી શકાય છે. સિરામિક એન્જિનિયરિંગમાં ડિપ્લોમા કોર્સ ત્રણ વર્ષનો કોર્સ છે. બી.ટેક. તેમજ એમ.ટેક. નો ઈન્ટિગ્રેટેડ કોર્સ પણ કરી શકાય છે.

જો તમે ઉચ્ચતર માધ્યમિક બોર્ડની પરીક્ષા વિજ્ઞાન (ગણિત, ભૌતિકશાસ્ત્ર અને રસાયણશાસ્ત્ર) સાથે પાસ કરો છો તો તમે સિરામિક એન્જિનિયરિંગમાં B.Tech કરી શકો છો. જો તમે કોઈ પણ રાષ્ટ્રીય, રાજ્ય સ્તર અથવા અન્ય કોઈ વિશિષ્ટ કોલેજ પ્રવેશ પરીક્ષામાં લાયક છો તો તમે ટોચની કોલેજોમાં પણ પ્રવેશ મેળવી શકો છો. તેના માટે જેઈઈ મેઈન અને જેઈઈ એડવાન્સની પ્રવેશ પરીક્ષા પણ આપી શકો

છો. ડિપ્લોમા કોર્સમાં રસ ધરાવનારાઓએ 10મા ધોરણની બોર્ડની પરીક્ષા પાસ કરવી પડશે.

સ્નાતક થયા પછી, જો તમને ઉચ્ચ અભ્યાસ કરવા માટે રસ હોય, તો તમે સિરામિક એન્જિનિયરિંગના પીજી અભ્યાસક્રમોમાં જોડાઈ શકો છો. પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએશન પછી તમારી પાસે Ph.D/ M.Philનો વિકલ્પ છે. પીજી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે, ઉમેદવારો GATE 2023 દ્વારા અરજી કરી શકે છે.

ભારતમાં વિવિધ કોલેજો UG અને PG સ્તરના અભ્યાસક્રમો ઓફર કરે છે. સિરામિક એન્જિનિયરિંગ ઓફર કરતી ભારતની કેટલીક સૌથી પ્રખ્યાત કોલેજોમાં એનઆઈટી, રાઉરકેલા, IIT BHU, વારાણસી, કલકત્તા યુનિવર્સિટી, આંધ્ર યુનિવર્સિટી, વેસ્ટ બેંગોલ યુનિવર્સિટી ઓફ ટેકનોલોજી, સિરામિક ગ્લાસ એન્ડ સિરામિક રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, કોલકાતા ઉપરાંત રાજસ્થાન, ચેન્નઈ અને ગુજરાતમાં મોરબી તેમજ કડીમાં સિરામિક ટેકનોલોજી અને એન્જિનિયરિંગમાં ડિપ્લોમાના અભ્યાસક્રમ કરી શકાય છે.

વિદેશમાં સિરામિક એન્જિનિયરિંગ/સાયન્સ ઓફર કરતી ટોચની કોલેજોમાં યુનિવર્સિટી ઓફ

પેન્સિલવેનિયા, સ્ટેનફોર્ડ યુનિવર્સિટી, હાર્વર્ડ યુનિવર્સિટી, યુનિવર્સિટી ઓફ ઇલિનોઈસ તેમજ ડ્યુક યુનિવર્સિટીનો સમાવેશ થાય છે.

સિરામિક્સ એન્જિનિયરિંગના વિદ્યાર્થીઓ આપેલા વિષયો જેમ કે ક્રિસ્ટલ્સનું અણુમાળખું, કાયનો પરિચય, સિરામિક્સમાં થર્મલ પ્રક્રિયાઓ, સામગ્રીના મિકેનિક્સ અને સિરામિક પ્રોસેસિંગ જેવા વિષયોનો અભ્યાસ કરે છે. સિરામિક એન્જિનિયરિંગ કે સિરામિક ટેકનોલોજીના વિદ્યાર્થીને વર્ષે લગભગ 6 લાખથી 30 લાખના પગાર સુધીની નોકરીઓ મળી શકે છે.

સિરામિક એન્જિનિયર સિરામિક ટેકનોલોજિસ્ટ, સિરામિક ડિઝાઇનર, સંશોધક, માર્કેટિંગ એક્ઝિક્યુટિવ, પ્રોફેસર, ટેકનિશિયન, ઉદ્યોગસાહસિક, ઇન્ટિરિઅર ડિઝાઇનર, એક્સિટરીઅર ડિઝાઇનર, કન્સલ્ટન્ટ વગેરે કેટલીક જોબ પ્રોફાઇલ્સમાં કામ કરી શકે છે.

૩૧, સંસ્કારધામ ટેનામેન્ટ,
જીવીબા સ્કૂલ રોડ, ઘોડાસર,
અમદાવાદ- ૩૮૦૦૫૦
મો. ૯૯૭૪૯૪૨૯૧૩

૧૭

ભાષાંતર : સાહિત્યનું એક કાયમનું જમા પાસું

— હરેશ્વરી રાબા

Thou hast made me known to friends whom I knew not. Thou hast given me seats in homes not my own. Thou hast brought the distant near and made a brother of the stranger.

Geetanajali - Shri Rabindranth Tagore

જર્મન કવિ ગેટે ઉપર સંસ્કૃત સાહિત્યના મહાકવિ કાલિદાસની કૃતિઓની અમીટ છાપ હતી. એવું કહેવાય છે કે ‘અભિજ્ઞાન શાકુંતલમ્’ નાટકથી ખુશ થઈ તેને માથે મૂકી નાચી ઊઠ્યા હતા. સાહિત્ય અને કલા એ વિશ્વને એક તાંતણે બાંધતું સૂત્ર છે. આ કલાના રસપાન માટે કોઈ સીમા કે બંધન નડતું નથી. જેના થકી સ્થળ, કાળ, સંસ્કૃતિ અને પરંપરાને ઓળંગી જ્ઞાન, અનુભાવન અને માનવીય લાગણીઓને એક વાચા મળે છે. જે મનુષ્યની ખોજને સતત માર્ગદર્શન અને સંગાથ પૂરો પાડે છે. જ્યારે કવિવરશ્રી રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની બંગાળી ભાષાની કૃતિ ‘ગીતાંજલિ’ના અંગ્રેજી અનુવાદને સાહિત્ય ક્ષેત્રનો નોબલ પુરસ્કાર મળ્યો ત્યારથી ગીતાંજલિ વિશ્વની કવિતા બની. સાહિત્યને સમાજના પ્રતિબિંબ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ પ્રતિબિંબને ઝીલવા ભાષા અગત્યની ભૂમિકા ભજવે છે. અનુવાદ એ એક ભાષામાંથી અન્ય ભાષામાં રૂપાંતરણની પ્રક્રિયા છે. અનુવાદ ભલે મૌલિક લેખન નથી. પરંતુ તેને આધારિત એક રચનાત્મક સાહિત્યિક કળા છે, એક વિજ્ઞાન છે.

આજ દિન સુધી અનેક મહાન લેખકોની અને કૃતિઓના અનુવાદ થઈ ચૂક્યા છે અને થઈ રહ્યા છે. તેના દ્વારા અસંખ્ય લોકોના દૃષ્ટિકોણ અને જીવનમાં પરિવર્તન આવ્યું છે. વિશ્વની સૌથી વધુ ભાષાઓમાં અનૂદિત કૃતિની યાદી જોઈએ તો ભગવદ્ ગીતા, ઇશા ઉપનિષદ, ઓટોબાયોગ્રાફી ઓફ યોગી, તામિલ કૃતિ તિરુકુરલ, ફ્રેન્ચ કૃતિ ધી લિટલ પ્રિન્સ, અંગ્રેજી કૃતિ હેરી

પોટર, જાપાનીઝ કૃતિ તોત્તો-ચાન - ધી લિટલ ગર્લ એટ વિન્ડો જેવી અનેક કૃતિઓ સાહિત્ય, ધર્મ, દર્શનશાસ્ત્ર, સાહિત્ય, જ્ઞાન-વિજ્ઞાન ક્ષેત્રે એક સમજ-સૂઝનો વિસ્તાર કરે છે. ધી આલ્કેમિસ્ટ, ધી સિક્રેટ, ઇકિગાઈ, અગનપંખ, ધી શિવા ટ્રાયોલોજી, સેપિયન્સ, પરાત્પર જેવી અનેક કૃતિઓ અનુવાદ થકી સાહિત્ય જગતમાં બેસ્ટસેલર પુરવાર થઈ છે. આમ, ભાષાંતર, સાહિત્યનું એક કાયમનું જમા પાસું રહ્યું છે અને રહેશે.

જૈમિની કૃત ન્યાયમાળાની પ્રસિદ્ધ ઉક્તિ - “જ્ઞાતસ્ય કથનમનુવાદ” અર્થાત અનુવાદ જ્ઞાતનું પુનર્કથન છે. સવાયા ગુજરાતી તરીકે ઓળખાતા શ્રી કાકાસાહેબ કાલેલકરે અનુવાદ વિશે વાત કરતાં કહ્યું છે કે, “ભાષાંતર એટલે એક ભાષાની સુંદર કૃતિ પોતાની કે બીજી ભાષામાં આબાદ રીતે ઉતારવી એટલો જ અર્થ લોકો કરે છે. ભાષાંતર એથીય વિશેષ અને મોટું કામ કરે છે. દરેક ભાષાને પોતાની શૈલી અને વિચાર કરવાની પદ્ધતિ હોય છે. દરેક સમાજમાં વપરાતાં ઉપમાઓ અને રૂપકો જે તે પ્રજાના અનુભવ, ચિંતન અને પુરુષાર્થમાંથી ઉત્પન્ન થયેલા હોય છે. ભાષાંતર દ્વારા એનો પરિચય થયા પછી એની અસર લેનાર ભાષાની શૈલી ઉપર અને ચિંતન ઉપર થવાની જ. આ રીતે ભાષાંતર એટલે પરસ્પર

જીવનદષ્ટિ અને સાહિત્યશૈલીની એક જાતની દીક્ષા હોય છે. આ વાત જેઓ જાણે તેઓ ભાષાંતર કરવા બેસતી વખતે એ ભાન રાખવાના જ કે આપણે એક સાધના કેળવીએ છીએ. તેમણે આગળ લખતાં જણાવ્યું છે કે, “સાચા ભાષાંતરકારને સંસ્કૃતિ ક્ષેત્રનો એલચી ગણી શકાય. અત્યાર સુધી આપણે સંસ્કૃત અને અંગ્રેજીના ગ્રંથો ઠીકઠીક સંખ્યામાં આસ્વાદ્યા છે. કેટલાક અનુવાદો ઉત્કૃષ્ટ નીવડ્યા છે. આ અનુવાદોથી સાહિત્યોની શ્રીવૃદ્ધિ તો થઈ જ છે પણ ગુજરાતની જાતજાતની શૈલીઓની પણ અસાધારણ લાભ થયો છે. બંગાળી, મરાઠી અને હિન્દી ગ્રંથોના અનુવાદો કરીને પણ ભાષાંતરકારોએ ગુજરાતી વાચકવર્ગને ઘણો જ રોચક ખોરાક પૂરો પાડ્યો છે.”

અનુવાદકનું સર્જનશીલ હોવું એ અનિવાર્ય શરત છે ત્યારે જ તે તેના સાહિત્યિક લખાણની સંકલ્પનાને સમજી શકે છે. અનુવાદ મૂળ રચનાના અર્થરૂપી આત્માને તેની સંપૂર્ણ સમગ્રતા સાથે લક્ષ્યભાષામાં રૂપાંતરિત કરવાની રચનાત્મક સાહિત્ય વિદ્યા છે. આ કોઈ યાંત્રિક ક્રિયા નથી, પરંતુ મૌલિક રચનાને સ્પર્શ કરતી કૃતિ છે. વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં રાખીને અનુવાદ વિભિન્ન પ્રકારે કરવામાં આવે છે. સાહિત્યના ક્ષેત્રમાં અનુવાદનું કાર્ય સાહિત્યના તુલનાત્મક અધ્યયનને સરળ બનાવે છે.

શબ્દો, વસ્તુઓ અને કથ્યની અનંત શોધમાં જે આકર્ષણ છે, તે અનુવાદનો ઉદ્ભવ કરાવે છે. સાહિત્ય, અધ્યાત્મ, વિજ્ઞાન, રાજકારણ અને અર્થતંત્ર ક્ષેત્રોની માહિતી અનુવાદ થકી અન્ય દેશો અને પ્રદેશોમાં પહોંચે છે. આજના સમયમાં અનુવાદ સેતુરૂપ ભૂમિકા ભજવે છે. તેના થકી ‘વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્’ની ભાવના વિકસે છે. શાંતિ અને એકતા ઝંખતા લોકો માટે કદાચ અનુવાદ - સાહિત્ય માર્ગદર્શક બની રહે. આચાર્ય ક્ષિતિમોહન સેને સફળ અનુવાદક માટેની વાત કહેતાં જણાવ્યું છે કે, ‘અનુવાદનું કામ સેતુ બાંધવાનું છે.’ બન્ને ભાષાનો યોગનું સંધાન કરાવી તેને મૂળભૂત રચનાને લક્ષ્ય ભાષામાં પ્રગટ કરવાની છે. સંવાદ- મનુષ્યની એક આગવી લાક્ષણિકતા છે. સ્ત્રોતભાષાની રચનાના નાના પ્રત્યેક શબ્દ પર અનુવાદકનું ધ્યાન રહે છે. સ્ત્રોતભાષાના લગભગ પ્રત્યેક શબ્દનો લક્ષ્યભાષામાં કરવામાં આવે છે.

પ્રખ્યાત અનુવાદશાસ્ત્રી નીડમે અનુવાદની પ્રક્રિયાને નિમ્નલિખિત ત્રણ સોપાનોમાં દર્શાવી છે.

૧. વિશ્લેષણ
૨. અંતરણ
૩. પુનર્ગઠન

આ પ્રક્રિયામાં સ્ત્રોત ભાષાના મૂળ પાઠનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવે ત્યાર બાદ લક્ષ્ય ભાષામાં તેનું અંતરણ કરવામાં આવે અને આ અંતરણને ભાષાગત અને ભાવગત તથ્યોના સાપેક્ષમાં પુનર્ગઠિત કરવામાં આવે. અનુવાદ એ બહુચરણીય માનસિક પ્રક્રિયા છે. અનુવાદકે આ સોપાનોમાંથી પસાર થવું પડે છે.

અનુવાદના ત્રણ પ્રકાર છે. શબ્દાનુવાદ, ભાવાનુવાદ અને સારાંશ.

શબ્દાનુવાદ :

આ પ્રકારના અનુવાદમાં સ્ત્રોતભાષાના પ્રત્યેક શબ્દનો અનુવાદ લક્ષ્યભાષામાં કરવામાં આવે છે. શબ્દાનુવાદ કરતી વખતે અનુવાદકનું બન્ને ભાષા ઉપર પ્રભુત્વ જરૂરી છે.

ભાવાનુવાદ:

ભાવાનુવાદ કરતી વખતે શબ્દ અથવા વાક્યનું અક્ષરશઃ ભાષાંતર ન કરતાં મૂળ કૃતિનો ભાવ અને અર્થ જળવાઈ રહે તે રીતે ભાષાંતર કરવાનું રહે છે. અનુવાદકને શબ્દાનુવાદ કરતા ભાવાનુવાદ કરવામાં વધુ સ્વતંત્રતા મળે છે.

સારાંશ:

સારાંશમાં મૂળ રચનાનો સારાંશ લક્ષ્ય ભાષામાં કરવામાં આવે છે. આમાં મૂળ રચના કરતાં અનુવાદ સંક્ષિપ્ત હોય છે.

અંગ્રેજી, ફ્રેન્ચ, સ્પેનિશ, રશિયન, ચીની, અરબી, ઈટાલિયન, જર્મન, જાપાની, પોર્ટુગલ, ભાષામલય (ઈન્ડોનેશિયન) , તમિલ , તેલુગુ, બંગાળી, ઉર્દૂ અને હિન્દી ૧૬ પ્રમુખ ભાષા છે. આ ૧૬ ભાષા પૈકી પ્રથમ છ ભાષા સંયુક્ત રાષ્ટ્રની ભાષા છે અને અંતિમ પાંચ ભારતની ભાષાઓ છે. અહીં કહેવાનું તાત્પર્ય એ છે કે વિશ્વના દેશોની વિભિન્ન ભાષાઓ તો છે જ, પરંતુ ભારત બહુભાષી દેશ છે. આથી અનુવાદનું અસ્તિત્વ

અને વર્યસ્વ ભારત સહિત વિશ્વમાં સાતત્યપૂર્ણ રહેશે.

સાહિત્ય, ભાષા, વિજ્ઞાનને સમૃદ્ધ બનાવવામાં અનુવાદનો સૌથી મોટો ફાળો છે. અનુવાદનું ક્ષેત્ર અત્યંત મહત્વપૂર્ણ, વૈવિધ્યપૂર્ણ, જટિલ અને વ્યાપક બની રહ્યું છે.

અનુવાદ શિક્ષણ-પ્રશિક્ષણ :

અનુવાદ એ કળા અને વિજ્ઞાનનો સંગમ છે. અનુવાદ ક્ષેત્રે અભ્યાસનું પ્રથમ સોપાન ભાષાનું જ્ઞાન છે. અનુવાદના અભ્યાસ માટે ગુજરાત અને રાષ્ટ્રીય કક્ષા એ સંસ્થાઓમાં વિવિધ અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે. ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંલગ્ન એચ.કે. સેન્ટર ફોર પ્રોફેશનલ ટ્રેનિંગ દ્વારા ફ્રેન્ચ અને જર્મન ભાષાના સર્ટિફિકેટ કોર્સ તેમજ સ્કુલ ઓફ લેંગ્વેજિસ દ્વારા ઉર્દૂ, અપભ્રંશ અને પ્રાકૃત ભાષાના સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી રહ્યા છે. ગુજરાત વિદ્યાપીઠ સંચાલિત ભારતીય ભાષા સંસ્કૃતિ સંસ્થાન દ્વારા ભારતીય અને વિદેશી ભાષાના ઓનલાઇન અને ઓફલાઇન એલિમેન્ટરી કોર્સ બંગાળી, ગુજરાતી, હિન્દી, કન્નડ, મલયાલમ, મરાઠી, પંજાબી, સંસ્કૃત, સિંધી, તામિલ, તેલુગુ, ઉર્દુ અને વિદેશી ભાષા અરેબિક, ચાઇનીઝ, ઇંગ્લીશ, ફ્રેન્ચ, જર્મન, જાપાનીઝ, પર્સિયન અને સ્પેનિશ ઉપલબ્ધ છે. ઈગ્નુ યુનિવર્સિટી દ્વારા પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા ઈન ટ્રાન્સલેશન તેમજ અમદાવાદ યુનિવર્સિટી પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા ઈન લિટરરી ટ્રાન્સલેશનનો અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે. અનુવાદને વ્યવસાય તરીકે અપનાવવા માગતા અનુવાદકોને નેશનલ ટ્રાન્સલેશન મિશન દ્વારા તાલીમ કાર્યક્રમો, પરિસંવાદો અને ઓરિએન્ટેશન કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવે છે. રાજભાષા વિભાગ, ગૃહમંત્રાલય દ્વારા અનુવાદકોની પ્રશિક્ષિત કરવા ઈ-લર્નિંગ માધ્યમ દ્વારા ઓનલાઇન પ્રશિક્ષણ પૂરું પાડવામાં આવી રહ્યું છે. શિક્ષણ મંત્રાલય સંલગ્ન ભારતીય ભાષા સંસ્થાન, મૈસુર દ્વારા ભારતવાણી પરિયોજનાનું સંચાલન કરવામાં આવે છે. આ પોર્ટલ ઉપર ભારતીય ભાષાઓ વિશે અને ભાષાઓમાં ઉપલબ્ધ જ્ઞાનને એક વેબસાઇટ પર ઉપલબ્ધ કરાવવાનો છે. તેમજ તેની એપ પણ ઉપલબ્ધ છે.

અનુવાદ ક્ષેત્રે કારકિર્દી :

પ્રધાનમંત્રીશ્રીએ ગત વર્ષે અનેક વખત કોર્ટમાં સ્થાનિક ભાષાઓના ઉપયોગની જરૂરિયાત ઉપર ભાર મૂક્યો હતો. તેમણે કહ્યું હતું કે ભારતમાં અનેક ભાષાઓ છે. જે આપણી સંસ્કૃતિને જીવંત રાખે છે. તાજેતરમાં સુપ્રીમ ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા એક કાર્યક્રમમાં નિવેદન આપવામાં આવ્યું હતું કે, ‘સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં ઉપલબ્ધ કરાવવાની દિશામાં વાત કરી હતી. માનનીય પ્રધાનમંત્રીશ્રી દ્વારા કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકાર પ્રાદેશિક ભાષાઓને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે અનેક પ્રયત્નો કરી રહ્યા છે. તાજેતરમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા રાજ્યની પ્રાથમિક શાળાઓમાં અભ્યાસ કરતાં બાળકોને માતૃભાષા - ગુજરાતી ફરજિયાત ભણાવવામાં આવે છે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે ગુજરાત ફરજિયાત ગુજરાતી ભાષાના શિક્ષણ અને અભ્યાસ બાબત વિધેયક, ૨૦૨૩’ ને સર્વાનુમતે મંજૂરી મળી છે. તેમજ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ભારતીય ભાષાઓને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે અનેક પ્રયત્નો કરી રહી છે. જેમાં એન્જિનિયરિંગ અને ચિકિત્સા જેવા વિષયોને માતૃભાષામાં ભણાવવાનો વિકલ્પ સામેલ છે. સંચાર કાન્તિના આ યુગમાં ભાષાંતર ક્ષેત્રે કારકિર્દી ઘડતરની ઉજ્જવળ તકો છે. અનુવાદની કળાની જાણકાર વ્યક્તિને સરકારી તથા ખાનગી ક્ષેત્રોમાં કામ કરવાનો અનુભવ મળી શકે છે. અનેક રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓમાં પણ અનુવાદકની આવશ્યકતા રહે છે. હવે અનુવાદક માટે કારકિર્દીનાં વિવિધ ક્ષેત્રોની ચર્ચા કરીએ,

- રાજ્ય અને કેન્દ્ર સરકારના પ્રશાસન અને વિવિધ મંત્રાલયોમાં અનુવાદકની આવશ્યકતા રહે છે.
- રાજ્ય સરકારના વૈધાનિક અને સંસદીય બાબતોના વિભાગ, વિધાનસભા, રમત- ગમત અને સાંસ્કૃતિક વિભાગ હેઠળની ભાષાનિયામકની કચેરીમાં અનુવાદકો માટે જગ્યાઓ હોય છે.
- ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં પણ અનુવાદકની જગ્યાઓ ઉપલબ્ધ હોય છે.
- કેન્દ્ર સરકારનાં વિવિધ મંત્રાલયો અને વિભાગોમાં આવશ્યકતા અનુસાર અનુવાદકની જગ્યાઓ હોય

છે. ગૃહ મંત્રાલયના રાજભાષા વિભાગ તેમજ વિદેશ મંત્રાલયમાં ફોરેન લેંગ્વેજમાં અનુસ્નાતકની પદવી ધરાવતા ઉમેદવારો માટે અનુવાદક અને ઈન્ટરપ્રિટર (દુભાષિયા)ની ભરતી થતી હોય છે તેમજ ભારતીય દૂતાવાસ તેમજ અન્ય દેશોના દૂતાવાસની કચેરીઓમાં પણ ઈન્ટરપ્રિટર્સની આવશ્યકતા રહેતી હોય છે.

- આ ઉપરાંત આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા જેમ કે, સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘના કાર્યાલયમાં પણ અનુવાદ અને ઈન્ટરપ્રિટેશનની કામગીરીની આવશ્યકતા રહે છે.
- સામાન્ય રીતે રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમાચાર સંસ્થાઓના અહેવાલો અંગ્રેજી ભાષામાં પ્રસિદ્ધ થતા હોય છે તેનો પ્રાદેશિક ભાષામાં અનુવાદ આવશ્યક બની રહે છે આમ, જનસંચાર અને પત્રકારિતાના ક્ષેત્રે અનુવાદકોની ખૂબ માંગ રહે છે.
- જુદાં-જુદાં પ્રકાશનોને પ્રાદેશિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય પુસ્તકો અને પ્રકાશનોના અનુવાદકોની આવશ્યકતા રહે છે.
- રાષ્ટ્રીય -આંતરરાષ્ટ્રીય સંમ્મેલન અને સંગોષ્ઠીઓમાં પણ માટે અનુવાદક અને ઈન્ટરપ્રિટર (દુભાષિયા)

ની આવશ્યકતા રહે છે.

કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકારનાં કાર્યાલયોમાં દ્વિભાષિક અને ત્રિભાષિક પ્રત્યાયનની આવશ્યકતા રહેશે જ આ પ્રકારે આપણા વિશાળ લોકતંત્રના વિભિન્ન સ્તરો પર અનુવાદની આવશ્યકતા રહેશે અને ભારતમાં એકતા અને અખંડિતતાની ભાવનાના સુદ્રઢીકરણ માટે અનુવાદની ભૂમિકા પ્રખર રહેશે.

અનુવાદક તરીકેની ભૂમિકા એ વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેની આવશ્યકતા મુજબ બહોળો અનુભવ અને અભ્યાસ માગે છે. આ સતત નવું અને મનોમંથન કરાવતું કાર્ય છે. અનુવાદક તરીકે તમે વિશ્વના વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થી બની વિવિધ સંસ્કૃતિ , સાહિત્ય , જીવનશૈલીનો અભ્યાસ કરી તે અનુભવને અન્ય સમક્ષ રજૂ કરી શકો છો. આગામી સમયમાં અનુવાદક તરીકેની કારકિર્દી ક્ષેત્રે ઉત્તમ તકો રહેલી છે.

બ્લોક નં.૧૯, માહિતી નિયામકની કચેરી,
ડૉ. જીવરાજ મહેતા ભવન,
ગાંધીનગર. મો. ૦૭૯-૨૩૨-૫૩૩૮૩

૧૮

બેચલર ઓફ ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન-B.I.D.

– ચાંદની ગોકાણી

કોર્સ સમયગાળો - ૪ વર્ષ

ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇનરનું મુખ્ય કાર્ય કોઈ પણ જગ્યાને આકર્ષક બનાવવાનું અને ઉપયોગી વસ્તુઓની ઓફર કરવાનું છે. ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન આંતરિક પર્યાવરણમાં વાસ્તવિકતા લાવે છે. તે જગ્યામાં જીવનની રચનાને દર્શાવે છે. તે મૂર્ત અને અમૂર્ત બંને વ્યવસ્થાને દર્શાવે છે, જેના માટે આપણે જગ્યા ફાળવીને વસવાટ અને જીવનકાર્યો કરીએ છીએ. ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇનમાં જીવનના વિવિધ પાસાઓની સમજ પર બનેલ સર્વગ્રાહી અભિગમનો સમાવેશ થાય છે.

વિદ્યાર્થીઓને વર્ગખંડના અનુભવો, ફિલ્ડટ્રિપ્સ, કારીગરો સાથેના પ્રત્યક્ષ અનુભવો અને વિદ્યાર્થી

જીવનના વિવિધ તબક્કામાંથી કેસ સ્ટડી જેવાં માધ્યમો દ્વારા વિવિધ સંદર્ભોમાં માનવ વસવાટને સમજવામાં મદદ કરવા માટે આ કાર્યક્રમ રચાયેલ છે. આ પ્રવૃત્તિઓ વિદ્યાર્થીઓને પ્રતિબિંબિત અને પ્રતિભાશીલ ડિઝાઇનર બનાવે છે.

ફી હેન્ડડ્રોઇંગ, ટેક્નિકલડ્રોઇંગ, કલર વર્કશોપ, ગ્રાફિક ડિઝાઇન તેમજ અસરકારક સંચાર માટે જરૂરી રચનાત્મક લેખનકૌશલ્યો પર વર્કશોપ જેવા કોર્સિસ તેમજ, વિદ્યાર્થીઓને ઔપચારિક વર્ગખંડ અને સ્ટુડિયો-આધારિત અભ્યાસક્રમો અને વર્કશોપમાં વિવિધ પરિસ્થિતિઓનો સામનો કરવો પડે છે, જેમ કે સંબંધિત અભ્યાસ કાર્યક્રમો અને પ્રત્યક્ષ તાલીમ.

SUBJECTS COVERED IN THE COURSE - કોર્સમાં ભણાવવામાં આવતાં વિવિધ વિષયો

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Art and Architecture History ✓ Computer Aided Design ✓ Computers Basics ✓ Concept of Structures ✓ Design sources and Materials ✓ English Composition & Business Correspondence ✓ English: Prose and Usages ✓ Environmental Psychology and Human Factors ✓ Estimating and Budgeting ✓ Fundamentals of Interior Graphics ✓ Interior Design Thesis Project 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Interior Architecture Foundation Studio ✓ Interior Construction ✓ Interior Design Studio ✓ Furniture Design ✓ Interior Service Systems ✓ Introduction to CAD ✓ Landscape Design ✓ Lighting Technology & Applications ✓ Management & Entrepreneurship Development ✓ Management skills ✓ Restaurant & Bar Design ✓ Retail Design
---	---

WORK TYPE - કામના પ્રકાર

<ul style="list-style-type: none"> • Consultant • Creative Director • Interior Design Entrepreneur • Interior Design Media Specialist • Interior Design Publicist • Exhibition Designer • Theatre Designer 	<ul style="list-style-type: none"> • Teacher • Writer • Product Designer • Design Journalist • Visual Merchandiser • Builders • Exhibition Organizers
---	--

WORK AREAS - કાર્ય ક્ષેત્ર

<ul style="list-style-type: none">✓ Hotels✓ Architecture Firms✓ Builders✓ Hospitals✓ Theatres✓ Independent Interior Designer✓ Private Consultancies✓ Exhibition Organizers	<ul style="list-style-type: none">✓ Regional & Metropolitan Development Works✓ Resort Chains✓ Studios✓ Town Planning Bureau✓ Education Sector✓ Healthcare Sector
---	---

BACHELOR OF INTERIOR DESIGNING COLLEGES IN GUJARAT

1. CEPT University (CEPT, Ahmedabad) , Kasturbhai Lalbhai Campus, University Road, Navrangpura, Ahmedabad Ph. 079 26302470, 2740, admissions@cept.ac.in www.cept.ac.in
2. Arvindbhai Patel Institute Of Environmental Design, Vallabh Vidyanagar Near Bhaikaka Library, Vallabh Vidyanagar, Anand Ph. 02692- 237586, 235179 www.apied.edu.in
3. Unitedworld Institute Of Design - [UID], Ahmedabad , A/907, Uvarsad, Gandhinagar Highway, Ahmedabad (M.) 90330 01283 contact@unitedidesign.com www.uid.edu.in
4. Navrachana University – [NUV], Vadodara VasnaBhayali Road, Vadodara-391 410 Ph. 0265 30 20 100 E-Mail: nuv@nuv.ac.in Site: www.nuv.ac.in
5. Shri GijubhaiChhaganbhai Patel Institute of Architecture , Interior Design and Fine Arts, Veer Narmad South Gujarat University, Surat Ph: 0261-2227141 to 2227146 www.vnsgu.ac.in
6. Swarnnim Startup and Innovation University, Bhojan, Gandhinagar www.swarnnim.edu.in Mo. 95123 43333 info@swarnnim.edu.in
7. Parul University, Vadodara P.O.Limda, Waghodia, Vadodara Ph. 02668-260 312/202/300/307 Website: www.paruluniversity.ac.in
8. Godavariba School of Interior Design, Bardoli-Mahuva Road, Surat Ph: 02625-290422 Email: director.bmiit@utu.ac.in www.utu.ac.in
9. Faculty of Architecture, Design & Planning , Ganpat Vidyanagar, Mehsana Phone: +91-2762- 286080+91-2762-226000, Web: www.ganpatuniversity.ac.in

10. **School of Design, P.P.Savani University**, Village: Dhamdod, Kosamba, Dist.: Surat
Ph: 9512035611/ 12/ 13, 9879608000
Web: www.ppsu.ac.inadmission@ppsu.ac.in

Other Courses related to Interior Designing
B.Sc. (Hons.) Family and Community Sciences in Interior Design

1. Faculty of Family and Community Science, Pratapgunj, Baroda
Ph. 0265 2795 555 www.msubaroda.ac.in Email: info@msubaroda.ac.in

B.Des. Interior and Furniture Design

1. Khyati School of Design, Nandoli, Ahmedabad www.khyatischoolofdesign.com
Mo. 90992 71000, 90992 74000 Email: admission@khyatischoolofdesign.com
2. Faculty of Design, Parul University, Po. Limda, Vaghodia, Dist. Baroda www.paruluniversity.ac.in
Mo. 02668 260312, (202), (300) Email: admissions@paruluniversity.ac.in

B.Des. Furniture Design

1. National Institute of Design -

NID, Ahmedabad (One of the Top Designing Colleges Allover India Level)

Ph. 079 2662 9500 www.nid.edu
Email: cmr@nid.edu

B.Des. Space Design

1. School of Design, Earthspace, Hazira Road, Opp. ONGC, Surat
Ph. 0261 4088100 www.aurouniversity.edu.in Email: info@aurouniversity.edu.in
2. School of Design, Anant University, Ahmedabad
Ph. 02717 302000, 88199 19999 www.anu.edu.in Email: info@anu.edu.in

‘શિવકૃપા’ ટેલિફોન એક્સચેન્જ,
અઈબીની પાછળ, ગાંધી રોડ,
ઓખા પોર્ટ, દેવભૂમિ દ્વારકા.

વિદ્યાર્થી પોતાની ઈચ્છા અનુસાર અત્રે જણાવેલ જે તે વિષય અને કોલેજ પસંદ કરીને મનોવિજ્ઞાનના ક્ષેત્રે કારકિર્દી આગળ વધારી શકે છે.

ગુજરાતમાં આવેલી નામાંકિત સરકારી અને જાણીતી પ્રાઇવેટ કોલેજની યાદી નીચે મુજબ છે, કોલેજમાં ફીનું માળખું અને તલસ્પર્શી વિગતો કોલેજની વેબસાઇટ પર જોઈ અને જાણી શકશો.

ગુજરાત universityમાં સામાન્ય પ્રવાહ અને વિજ્ઞાનમાં પણ મનોવિજ્ઞાનમાં admission લઈ શકાય છે

B.P.Brahmabhatt ARTS collegeમાં મનોવિજ્ઞાનએ B.A With મનોવિજ્ઞાન તથા Bsc. With મનોવિજ્ઞાન સાથે સ્નાતકનો અભ્યાસ કરી શકાય છે.

ગુજરાતમાં આવેલી વિવિધ કોલેજોનું લિસ્ટ :

ક્રમ	કોલેજનું નામ	શહેર	લિંક
2	એચ. કે. આર્ટ્સ કોલેજ (Hons)	અમદાવાદ	https://www.google.com/search?si=AE-cPFx7XQCqXlGh288aRa6buWxGj2fpD-suITeOzGKpCsMFSzhwjOx02E4vp-Ga83uZNS-mAI-e9ZB2FODF9qg8hnX-SMHEIXm1OzDea6YnS1MbjNLn-7WDIBsiP5rks_33E_ITqTMrs6v5qhU8y-Inc85CML_kwWbmxdfE0oZ0_tMQgHT8zIiVrnMuY%3D&hl=en-IN-&q=H.K.+Arts+College+course+admissions&kgs=b41376c3f01c0ed8&shndl=17&source=sh/x/kp/osrp/2
3	સી. યુ. શાહ આર્ટ્સ કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/ZBwKBg
4	ઉમિયા આર્ટ્સ કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/4DZY6M
5	એલ.ડી. આર્ટ્સ કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/B5mTBr
6	ગુજરાત આર્ટ્સ અને કોમર્સ કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/HBbpSM
7	ડો. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/ywa8oN
8	બી. ડી. આર્ટ્સ મહિલા કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/LaecGn
9	એલ. એન્ડ સી. મહેતા આર્ટ્સ કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/7gqDuz
10	આર. ડી. શાહ આર્ટ્સ કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/GsH3rg
11	ગુજરાત આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/G7Vb15
12	સાબરમતી યુનિવર્સિટી	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/ZYDd7F

13	શ્રીમતી એસ. આર. મહેતા આર્ટ્સ કોલેજ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/G3StHg
14	શ્રિયાર્થ યુનિવર્સિટી અમદાવાદ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/KBeMfs
15	મોનાર્ક યુનિવર્સિટી અમદાવાદ	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/7gSQaZ
16	અમદાવાદ યુનિવર્સિટી (Hons)	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/B2nPQo
17	રાય યુનિવર્સિટી (Hons)	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/3dxTdm
18	ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ક્લિનિકલ રિસર્ચ ઈન્ડિયા	અમદાવાદ	https://g.co/kgs/tsPiqp
19	કર્ણાવતી યુનિવર્સિટી	ગાંધીનગર	https://g.co/kgs/RXT2jG
20	પંડિત દીનદયાળ એનર્થ યુનિવર્સિટી(Hons)	ગાંધીનગર	https://g.co/kgs/vkkf2z
21	ગવર્નમેન્ટ આર્ટ્સ કોલેજ	ગાંધીનગર	https://www.gacgnr.in/
22	યુનાઈટેડ વર્ડ સ્કૂલ ઓફ લિબ્રલ સ્ટડીઝ	ગાંધીનગર	https://g.co/kgs/2082cj
23	ઉમા આર્ટ્સ કોલેજ	ગાંધીનગર	https://g.co/kgs/HUPYz6
24	ઓરો યુનિવર્સિટી	સુરત	https://g.co/kgs/wPnGqG
25	પી. પી. સવાણી યુનિવર્સિટી (Hons)	સુરત	https://g.co/kgs/HJnNQF
26	આર્ટ્સ, કોમર્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ સુરત	સુરત	https://g.co/kgs/x7wxRZ
27	એમ. ટી. બી. આર્ટ્સ કોલેજ	સુરત	https://g.co/kgs/T28UjN
28	નવયુગ આર્ટ્સ કોલેજ	સુરત	https://g.co/kgs/2fYatY
29	વીર નર્મદ સાઉથ ગુજરાત યુનિવર્સિટી	સુરત	https://g.co/kgs/erHpzT
30	ભગવાન મહાવીર યુનિવર્સિટી સુરત	સુરત	https://g.co/kgs/dAkX7i
31	વનિતા વિશ્રામ સુરત	સુરત	https://g.co/kgs/Eua1qi
32	મહારાજ સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી ઓફ વડોદરા	વડોદરા	https://g.co/kgs/JKKbUK
33	પારુલ યુનિવર્સિટી	વડોદરા	https://g.co/kgs/9eQfTn

34	ડો. કિરણ એન્ડ પલ્લવી પટેલ ગ્લોબલ યુનિવર્સિટી	વડોદરા	https://g.co/kgs/D9yDmn
35	ક્રિસ્ટ કોલેજ રાજકોટ	રાજકોટ	https://g.co/kgs/ptSvbG
36	મહારાજ શ્રી ભગવતસિંહજી આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ	રાજકોટ	https://collegedunia.com/college/2765-maharajashri-bhagavatsinhji-arts-and-commerce-college-rajkot
37	શ્રીમતી કે. એસ. એન. કંસાગરા મહિલા કોલેજ	રાજકોટ	https://g.co/kgs/Fmbg3t
38	શ્યામળદાસ આર્ટ્સ કોલેજ	ભાવનગર	https://g.co/kgs/h3gFq9
39	ગાંધી મહિલા કોલેજ	ભાવનગર	https://g.co/kgs/DkvzoN
40	એલ. આર. વળિયા કોલેજ	ભાવનગર	https://g.co/kgs/Rzv3TF
41	ડો. સુભાષ મહિલા આર્ટ્સ કોલેજ	જુનાગઢ	https://g.co/kgs/mnY1aS
42	શ્રી કે. ઓ. શાહ મ્યુનિ. આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ	ધોરાજી	https://g.co/kgs/GnkiVx
43	નલિની-અરવિંદ એન્ડ ટી વી પટેલ આર્ટ્સ કોલેજ	વલ્લભ વિધાનગર	https://g.co/kgs/BHkPLK
44	આણંદ આર્ટ્સ કોલેજ	આણંદ	https://www.google.com/search?client=ms-android-samsung-gj-rev1&sxsrf=AJOqlzWnj8yPz_2laT7zQdW2V1Blhko-FA:1676636775463&q=Anand+Arts+College&ludocid=9996482391213032763&gsas=1&client=ms-android-samsung-gj-rev1&ibp=gwp;0,7&lsig=AB86z5VonfoPNG-Z1WqT1u7Dn7lp-&kgs=55d90f5a6d74b1b-b&shndl=-1&shem=lssle&source=sh/x/kp/local/2
45	શ્રી આરપી આર્ટ્સ કોલેજ	આણંદ	https://g.co/kgs/EvZks4
46	સીબી પટેલ આર્ટ્સ કોલેજ	ખેડા	https://g.co/kgs/mYARhP
47	શાહ કેએસ આર્ટ્સ કોલેજ	ખેડા	https://g.co/kgs/zFZSrj
48	ભવાન'સ શ્રી આઈએલ પંડ્યા આર્ટ્સ કોલેજ	ખેડા	https://g.co/kgs/28cDuj
49	શ્રી અંબાજી આર્ટ્સ કોલેજ	બનાસકાંઠા	https://g.co/kgs/A55wN1

50	શ્રી ઉણ વિભાગ કેળવણી મંડળ બનાસકાંઠા	બનાસકાંઠા	https://collegedunia.com/college/62496-shree-un-vibhag-kel-vani-mandal-science-college-banaskantha
51	કચ્છ યુનિવર્સિટી. કચ્છ	કચ્છ	https://g.co/kgs/yKKC62
52	શ્રીજયેન્દ્ર પુરી આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ	ભરૂચ	https://g.co/kgs/PzzAKy
53	શ્રી જેએમ પટેલ આર્ટ્સ મહિલા કોલેજ	મહેસાણા	https://g.co/kgs/MG9pTg
54	વીએસ પટેલ કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ	નવસારી	https://g.co/kgs/W5YSLd
55	મહિલા આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ	બનાસકાંઠા	https://banaskantha.nic.in/public-utility/n-p-patel-mahila-arts-college/
56	શ્રી એમપી શાહ આર્ટ્સ કોલેજ	સુરેન્દ્રનગર	https://g.co/kgs/3m5vTG
57	સીયુ શાહ યુનિવર્સિટી, વઢવાણ	વઢવાણ	https://g.co/kgs/qMKj3T
58	શ્રી પીએનપંડ્યા આર્ટ્સ કોલેજ	લુણાવાડા	https://g.co/kgs/MBY5RZ
59	બિરસા મુંડા ટ્રાઈબલ યુનિવર્સિટી	રાજપીપળા	http://bmtu.ac.in/

૭-શિલ્પ એપાર્ટમેન્ટ, નંદન પાર્ક,
ઈંડોકટોથર્મની સામે, બોપલ,
અમદાવાદ-૩૮૦૦૫૮
મો. ૯૪૩૩૦૦૮૮૭૭

૨૦

ઓપન યુનિવર્સિટી વિદ્યાર્થીઓ માટે અનેક તકોના દરવાજા ખોલવા તૈયાર

– ખ્યાતિ જોશી

ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ના વિદ્યાર્થીઓ માટે વિવિધ ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઉપલબ્ધ

વહાલા વિદ્યાર્થીઓ ! આ લેખ આપના હાથમાં આવશે ત્યાં સુધીમાં આપના વિદ્યાર્થી જીવનની મહત્વની એવી ધોરણ ૧૦ અને ધોરણ ૧૨ની પરીક્ષાઓ પૂર્ણ થઈ ચૂકી હશે અથવા તો અંતિમ તબક્કામાં હશે. પરીક્ષા બાદ થોડા દિવસ ભણતરમાંથી આરામ કરીને વિચાર કરો જો - તમને ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ બાદ દેશની ઓપન યુનિવર્સિટીમાં અભ્યાસ માટેનો શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ આપે છે? જો તમને બધાને આ સવાલ સૂઝ્યો છે તો તેના જવાબ સાથે હું હાજર છું. ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ બાદ તમને બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી અને ઈન્દિરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટી(ઇગ્નૂ)માં ભવિષ્યમાં રોજગારી મેળવવા અને કારકિર્દી બનાવવા માટે મહત્વના સાબિત થઈ શકે તેવા અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

સૌ પ્રથમ તો જો ઈગ્નૂની વાત કરીએ તો ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ ૧૨ બાદ આ ઓપન યુનિવર્સિટી ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમના એકથી એક ચડિયાતા કોર્સ ઓફર કરે છે. જે વિદ્યાર્થીઓ ડિપ્લોમા કોર્સ રેગ્યુલર

મોડ તેમજ ડિસ્ટન્સ મોડ દ્વારા અભ્યાસ કરવા ઈચ્છતા હોય તેઓ ઈગ્નૂમાં અરજી કરી શકે છે. ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમોની સત્તાવાર યાદી ઈગ્નૂની ઓફિસિયલ વેબસાઇટ પર મળી રહે છે. www.ignou.ac.in પર જઈને ક્લિક કરવાથી વિગતો મળી રહે છે. દર વર્ષે ઈગ્નૂના પરીક્ષા બોર્ડ દ્વારા સત્તાવાર વેબસાઇટ પર ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમો રજૂ કરવામાં આવે છે. પરીક્ષા બોર્ડ દરેક કોર્સ માટે પાત્રતા માપદંડનો પણ ઉલ્લેખ કરે છે. દરેક કોર્સ માટે પાત્રતાની શરતો અલગ-અલગ હોય છે. અરજી ફોર્મ ભરતાની સાથે વિદ્યાર્થીઓ પાસે ઈગ્નૂ દ્વારા આપવામાં આવેલી યોગ્ય શરતોને પાલન કરવી જરૂરી છે. ઈગ્નૂએ દેશભરમાં યુનિવર્સિટી પ્રતિષ્ઠિત સાર્વજનિક સંસ્થાઓ અને ખાનગી ભાગીદારી સાથેનું માધ્યમ છે, જેથી તેમાંથી ઉપલબ્ધ શૈક્ષણિક તકો સુધારેલી હોય છે, જેથી વિદ્યાર્થીઓને આગળ વધવાની તક મળે છે. રેગ્યુલરની સાથે ડિસ્ટન્સ એજ્યુકેશન પદ્ધતિ હોવાના કારણે મહત્તમ વિદ્યાર્થી તેનો લાભ લઈ શકે છે.

બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીમાં ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ બાદ અનેક કોર્સ છે. www.baou.edu.in પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમો આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે માન્યતા પ્રાપ્ત છે, જે યુવા વિદ્યાર્થીઓના ભવિષ્યના કારકિર્દીના દરવાજા ખોલે છે. સામાન્ય રીતે ધોરણ ૧૦ સુધીનો અભ્યાસ કર્યો હોય તો બાબાસાહેબ ઓપન યુનિવર્સિટી મોટી સંખ્યામાં સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઓફર કરે છે. જ્યારે ડિપ્લોમા ઈન ફેશન ડિઝાઇનિંગ (DFD)નો કોર્સ ધોરણ ૧૦ બાદ કરી શકાય છે. મોટાભાગના ડિપ્લોમા કોર્સ ધોરણ ૧૨ બાદ અથવા તો તેને સમકક્ષ પરીક્ષા પ્રમાણપત્રોને આધારે પ્રવેશ આપે છે.

વિદ્યાર્થીઓને ઊજળા ભવિષ્યની વાત કરવામાં આવે તો ક્યા કોર્સના આધારે કોર્પોરેટ કંપનીઓ

રોજગારી આપે છે તે જાણવું જરૂરી છે. આમ તો શિક્ષણજગતમાં બંને ઓપન યુનિવર્સિટીનું સ્થાન તેની જગ્યાએ યોગ્ય છે. બંને યુનિવર્સિટીમાં મોટી સંખ્યામાં વિદ્યાર્થીઓ વર્ષ દરમિયાન અભ્યાસ કરે છે. ઇંગ્લૂની ડીગ્રી હોય તો ફેસબુક, ગૂગલ, માઈક્રોસોફ્ટ, ઓરેકલ, થોટવર્ક્સ સહિત વિશ્વભરની તમામ કંપનીઓએ તેના વિદ્યાર્થીઓને વ્યાપકપણે સ્વીકાર્યા છે. ઇંગ્લૂએ ડિસ્ટન્સ લર્નિંગના વિદ્યાર્થીઓ માટે સૌથી પસંદગીની યુનિવર્સિટી માનવામાં આવે છે. વર્ષ ૧૯૮૫માં ઇંગ્લૂની સ્થાપના થઈ હતી.

અમદાવાદસ્થિત ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી અનેક ડિસ્ટન્સ લર્નિંગ કોર્સ ઓફર કરે છે. આ યુનિવર્સિટી યુજી, પીજી થી ડિપ્લોમા, સર્ટિફિકેટ તેમજ પીએચ.ડી.ના કોર્સ ઓફર કરે છે. જો ઓપન યુનિવર્સિટીની વાત નીકળી છે તો બિહારની નાલંદાને કેમ ભૂલવી. બિહારના વિદ્યાર્થીઓ ઘરેથી અભ્યાસ કરવા માટે નાલંદા ઓપન યુનિવર્સિટી પસંદ કરે છે. તે બિહારની રાજધાની પટનામાં ગાંધીમેદાન પાસે સ્થિત છે અને તેની સ્થાપના માર્ચ, ૧૯૮૭ યુનિવર્સિટીની સત્તાવાર વેબસાઈટ www.nalandaopenuniversity.com/ પરથી વધુ માહિતી મળી શકે છે

આ જ રીતે ઓડિશા સ્ટેટ ઓપન યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ મેળવીને ઘરેથી અભ્યાસ કરી શકાય છે. યુનિવર્સિટીની સત્તાવાર વેબસાઈટ www.osou.ac.in છે. કર્ણાટકના મૈસૂર સ્થિત કર્ણાટક સ્ટેટ ઓપન યુનિવર્સિટીમાંથી પણ વિદ્યાર્થીઓ ઘરે બેસીને પણ તેમનો અભ્યાસ પૂર્ણ કરી શકે છે. અહીં તમામ પ્રકારના અભ્યાસક્રમો કન્નડ અને અંગ્રેજી ભાષામાં છે. સત્તાવાર વેબસાઈટ ksoumysuru.ac.in છે. આ જ રીતે તમિલનાડુ ઓપન યુનિવર્સિટી અને ઉત્તરાખંડ ઓપન યુનિવર્સિટી છે. કોલકત્તામાં વિદ્યાર્થીઓ માટે નેતાજી સુભાષ ઓપન યુનિવર્સિટી ડિસ્ટન્સ લર્નિંગ માટે પણ પ્રખ્યાત છે. વધુ માહિતી www.wbnsou.ac.in પર જઈને મળી શકે છે.

અહીં ખાસ કહેવાનું કે, વિદ્યાર્થીઓ માટે આપણે

ત્યાં વિદેશોમાં ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે સારી તક છે, જે વિદ્યાર્થીઓ ધોરણ ૧૦ બાદ આઈટીના કોર્સ કરવા ઇચ્છે તો તેઓ માટે ઓપન યુનિવર્સિટીમાં અનેક ડિગ્રી અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે. જેના દ્વારા તેઓ ભવિષ્યમાં ટોચની આઈટી કંપનીઓમાં કામ મેળવી શકે છે. આ લાયકાતની સાથે આવડત હોવી અત્યંત જરૂરી છે. પ્રતિભાને બહાર લાવવા માટે ડિસ્ટન્સ લર્નિંગમાં જાત-જાતના અસાઈનમેન્ટની ભૂમિકા મહત્વની સાબિત થાય તેમ છે. તો ચાલો વિદ્યાર્થીઓ જાગો, બેઠા થાઓ અને સુંદર ભવિષ્યના નિર્માણ માટે લાગો.

ઇંગ્લૂમાં ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ બાદના ડિપ્લોમા કોર્સ

ફળો અને શાકભાજીના મૂલ્યવર્ધિત ઉત્પાદનોમાં ડિપ્લોમા (DVAPFV)

ડિપ્લોમા ઇન ઇલેક્ટ્રિકલ એન્ડ મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ (DEME)

યુવા વિકાસ કાર્યમાં ડિપ્લોમા (DCYP)

ડિપ્લોમા ઇન કમ્પ્યુટર ઇન્ટિગ્રેટેડ એન્ડ મેન્યુફેક્ચરિંગ (DCIM)

ડિપ્લોમા ઇન એચઆઈવી અને ફેમિલી ઇંકશન (ડીએએફઈ)

ડિપ્લોમા ઇન મીટ ટેકનોલોજી (ડીએમટી)

ડિપ્લોમા હિન્દીમાં રચનાત્મકતા લેખન

પ્રારંભિક બાળપણ સંભાળ અને શિક્ષણમાં ડિપ્લોમા (DECE)

ડિપ્લોમા ઇન ન્યૂટ્રિશન એન્ડ હેલ્થ એજ્યુકેશન

(DNHE)

ડિપ્લોમા ઈન મેનેજમેન્ટ (DIM)
પ્રાથમિક શિક્ષણ ડિપ્લોમા (DPE)
ડિપ્લોમા ઈન ટુરિઝમ સ્ટડીઝ (ડીટીએસ)
ડિપ્લોમા ઈન નોટિકલ સાયન્સ (DNS)
ડિપ્લોમા ઈન ડાયરી ટેકનોલોજી (DDT)
સિવિલ એન્જિનિયરિંગમાં ડિપ્લોમા (ફક્ત આર્મી)
ડિપ્લોમા ઈન નર્સિંગ એડમિનિસ્ટ્રેશન (DNA)
ડિપ્લોમા ઈન ફિશ પ્રોડક્ટ્સ ટેકનોલોજી (DFPT)
ડિપ્લોમા ઈન વોટરશેડ મેનેજમેન્ટ (DWM)

ઇગ્નૂના લોકપ્રિય અભ્યાસક્રમો પાત્રતા અને પસંદગી કુલ ફી

બીએસસી

લાયકાત: વિજ્ઞાન વિષયો સાથે ધોરણ ૧૨
પસંદગી માપદંડ: વર્ગ ૧૨ના મેરિટ સ્કોર્સ
ફી રૂ. ૧૨૭૦૦/- થી ૪૩૫૦૦/-

બીસીએ

પાત્રતા: ધોરણ ૧૨
પસંદગી માપદંડ: ધોરણ ૧૨ના મેરિટ સ્કોર્સ
ફી રૂ. ૧૮,૦૦૦/- થી ૪૫૦૦૦/-

બીકોમ

પાત્રતા: ધોરણ ૧૨ પાસ
ફી રૂ. ૭૨૦૦/- થી ૧૨૦૦૦/-

ડિપ્લોમા ઈન એકવાલ્યર (DAQ)

ન્યૂનતમ સમયગાળો: ૧ વર્ષ
મહત્તમ સમયગાળો: ૩ વર્ષ
કોર્સ ફી: રૂ. ૭૦૦૦/-

બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીના ધોરણ ૧૨ બાદના અભ્યાસક્રમો

ડિપ્લોમા ઈન ફાઈનાન્સિયલ મેનેજમેન્ટ (DFM)
ડિપ્લોમા ઈન એડવાન્સ કોસ્ટ એકાઉન્ટિંગ

(DACA)

ડિપ્લોમા ઈન એડવાન્સ એકાઉન્ટિંગ (DAA)
ડિપ્લોમા ઈન ઈન્શ્યોરન્સ (DIN)
ડિપ્લોમા ઈન ઓપરેશન રિસર્ચ (DOR)

ડિપ્લોમા ઈન મધર એન્ડ ચાઇલ્ડ હેલ્થ એન્ડ ફેમિલી વેલફેર (DMCH)

ડિપ્લોમા ઈન વિલેજ હેલ્થ વર્કર (DVHW)

સંસ્કૃત ભાષામાં ડિપ્લોમા (DSL)

મલ્ટીમીડિયા અને એનિમેશનમાં ડિપ્લોમા

(DMA)

ડિપ્લોમા ઈન જર્નાલિઝમ એન્ડ માસ કોમ્યુનિકેશન (ડીજેએમસી)

ડિપ્લોમા કોર્સ ઈન સ્પોકન સંસ્કૃત (DSS)

ડિપ્લોમા ઈન કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન (DCA)

ડિપ્લોમા ઈન બિઝનેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન (DBA)

ડિપ્લોમા ઈન હેલ્થ સેનેટરી ઈન્સ્પેક્ટર (DHSI)

ડિપ્લોમા ઈન હોસ્પિટાલિટી એન્ડ ટુરિઝમ

મેનેજમેન્ટ (DHTM)

ડિપ્લોમા ઈન ફૂડ એન્ડ ન્યૂટ્રિશન (DFN)

ડિપ્લોમા ઈન હ્યુમન રાઈટ્સ એન્ડ ડ્યુટીઝ

(DHRD)

યોગ વિજ્ઞાનમાં ડિપ્લોમા (DYS)

ડી-૯૦૧, અંકુર હાઈડ્સ,
ડો. પાર્ક રોડ, સુભાષ ગાર્ડન પાછળ,
જહાંગીરપુરા સુરત.
મો. ૯૮૭૯૪૦૬૬૦

“શું તમને વિવિધ ભાષાઓના શબ્દો તેમજ તેના અર્થ શીખવા ગમે છે ?”

“શું તમે કોઈ અલગ જ પ્રકારના કારિયર ફિલ્ડની શોધમાં છો ?”

“શું તમે અંગ્રેજી ભાષાનું પાયાનું જ્ઞાન ધરાવો છો ?”

જો ઉપરોક્ત તમામ પ્રશ્નોના તમારા જવાબ ‘હા’માં હોય, તો તમે ફોરેન લેંગ્વેજમાં તમારી કારકિર્દીનું ઘડતર કરી શકવા માટે સક્ષમ છો.

ફોરેન લેંગ્વેજ કોણે શીખવી જોઈએ ? :

- ભાષાના વિદ્યાર્થીઓ કે જેઓને શબ્દની દુનિયા ગમતી હોય અને જેઓ ભાષાકીય કોસવર્ડ પઝલને સોલ્વ કરી શકતા હોય.
- વિદેશ વેપાર સાથે સંકળાયેલા પક્ષકારો જેમાં ઇમ્પોર્ટ-એક્સપોર્ટ કરતા વેપારીઓ તેમજ ઇમ્પોર્ટ-એક્સપોર્ટની પ્રક્રિયા કરતા પ્રોફેશનલ્સ.
- ભવિષ્યમાં અનુવાદક, પ્રૂફરીડર, દુભાષીયા (ઇન્ટરપ્રિટર) જેવી કારિયર ફિલ્ડમાં જવા ઇચ્છુકો.
- ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે વિદેશ જવા ઇચ્છતા વિદ્યાર્થીઓ.
- ઇન્ટરનેશનલ બોર્ડ (IB), ICSE, CBSE જેવા અભ્યાસક્રમ ચલાવતી શાળાઓમાં ફોરેન લેંગ્વેજના શિક્ષક બનવા ઇચ્છુકો.

ફોરેન લેંગ્વેજ શીખવાની કોમન માહિતી :

- લગભગ તમામ ફોરેન લેંગ્વેજ શીખવા માટેના 6 લેવલો - A1, A2, B1, B2, C1 અને C2.
- લગભગ તમામ ફોરેન લેંગ્વેજ શીખવા માટે પ્રત્યેક લેવલ પાસ કરવા માટે લાગતો અંદાજિત સમય 3 થી 6 માસ.
- લગભગ તમામ ફોરેન લેંગ્વેજ શીખવા માટે પ્રત્યેક લેવલની અંદાજિત કોર્સિંગ ફી - રૂ.10,000 થી રૂ. 25,000
- ચાઇનીઝ તેમજ કોરિયન ભાષા શીખવાડતાં સેન્ટર્સ

આપણા દેશમાં ઓછા હોવાથી તેની ફી પ્રમાણમાં વધુ રહે છે. જ્યારે યુરોપિયન હાઉસ પોતાની ભાષાના પ્રચાર-પ્રસાર માટે પ્રોત્સાહક નીતિ ઘડતાં હોવાથી તેની ફી પ્રમાણમાં ઓછી રહે છે. (જેમકે, ફ્રેન્ચ ભાષા શીખવા માટે ઓલિઓસ ફ્રંસેઝ)

- દરેક લેવલના અભ્યાસક્રમનો સમયગાળો અલગ-અલગ હોઈ શકે, ઘણી વાર બિઝનેસમેન પ્રોફેશનલ્સ તેમજ કોર્પોરેટ સેક્ટરના કર્મચારીઓ માટે અલગ કસ્ટમાઈઝડ બેંચ માત્ર શનિવાર તેમજ રવિવારના દિવસોના અમુક કલાકો માટે ચલાવવામાં આવે છે. તો ક્યારેક ફાસ્ટટ્રેક કોર્સ પણ ચલાવવામાં આવે છે જેના સમય, ફી, શિક્ષણ પદ્ધતિ અલગ હોય છે.

ફોરેન લેંગ્વેજ શીખ્યા બાદ પ્રાપ્ત થતી કારકિર્દીની તકો :

- ફોરેન લેંગ્વેજમાંથી અંગ્રેજી કે ભારતીય ભાષામાં અથવા અંગ્રેજી કે ભારતીય ભાષામાંથી ફોરેન લેંગ્વેજમાં ભાષાંતર (અનુવાદ) કે ભાવાનુવાદ કરવાની ફી શબ્દ દીઠ રૂ. 2 થી રૂ.5 (જો કે, અલગ-અલગ ફોરેન લેંગ્વેજ મુજબ અલગ-અલગ)
- દુભાષિયા (ઇન્ટરપ્રિટર) તરીકે ચાર કલાકની કામગીરીની અંદાજિત ફી રૂ.3,000 થી રૂ. 10,000
- વિદેશી ટુરિસ્ટ/ડિલિગેટ્સના સરકારી કે ખાનગી ટૂર ગાઈડ તરીકે દૈનિક રૂ.3,000 થી રૂ. 7,000
- B. P. O. (બિઝનેસ પ્રોસેસ આઉટ સોર્સિંગ), K. P. O. (નોંલેજ પ્રોસેસ આઉટ સોર્સિંગ), L. P. O. (લિગલ પ્રોસેસ આઉટ સોર્સિંગ)માં ઝડપથી મળતી રોજગારી
- વિદેશમાં ભણવા જતા વિદ્યાર્થીઓને વિઝા મળવાની તકો વધી જાય, ઉપરાંત જે-તે દેશના P.R. (પરમેનેન્ટ રેસિડન્ટશિપ) મળવા માટેના પોઈન્ટસની ગણતરીમાં ફાયદો થાય.
- રાજદ્વારી સેવા, વિદેશી દૂતાવાસો, પ્રવાસન,

મનોરંજન, આંતરરાષ્ટ્રીય સંગઠનો (UNO, UNICEF, વિશ્વબેંક, IMF), જનસંપર્ક વિભાગો, પ્રકાશન વગેરેમાં રોજગારી મળવાની તક.

- વર્તમાન અત્યાધુનિક યુગમાં ડિકોડર, ઓન-લાઇન લેખકો, ટેકનિકલ અનુવાદકો, કન્ટેન્ટ ક્રિએટર્સ, વિદેશી મંત્રાલય, જાસૂસ એજન્સીમાં પણ રોજગારીની તકો.

1. અંગ્રેજી ભાષા :

મહત્વ : સમગ્ર વિશ્વમાં અંદાજે 160 કરોડ લોકોની પ્રથમ કે બીજી ભાષા અંગ્રેજી છે.

- કમ્પ્યુટરમાં થતા કુલ DTP વર્કમાં આશરે 85% કામ અંગ્રેજી ભાષામાં થાય છે.
- ભારતમાં અંગ્રેજી ભાષાને કૌશલ્ય (Skill) તરીકે ગણવામાં આવે છે.
- આપણા દેશમાં અંગ્રેજી ભાષા નિષ્ણાતને કોર્પોરેટ સેક્ટરમાં સારું પેકેજ મળી રહે છે.
- વિકસિત દેશોમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે જવા ઈચ્છુક વિદ્યાર્થીઓએ અંગ્રેજી ભાષાની કેટલીક પરીક્ષાઓ અમુક બેન્ડ્સ સાથે પાસ કરવી પડે છે.

ઉડતી નજરે :

- સારું અને સાચું અંગ્રેજી શીખવા માટે વિદ્યાર્થીએ બ્રિટીશ અંગ્રેજી અને અમેરિકન અંગ્રેજી એમ બન્ને પ્રકારના અંગ્રેજીના શબ્દોની જાણકારી લેવી જોઈએ.
- અંગ્રેજી ભાષામાં નિપુણતા મેળવવા માટે અંગ્રેજી શબ્દભંડોળ પર વધુ ભાર મૂકવો.
- અંગ્રેજી ભાષાના શબ્દોના સ્પેલિંગ અને ઉચ્ચાર પ્રત્યે ગંભીરતા દાખવવી.

કરિયર ઓપ્શન્સ :

- ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (I.T.), આઉટસોર્સિંગ તેમજ કોમ્પિયુટર એક્ઝામનાં ક્ષેત્રોમાં અંગ્રેજી ભાષાના તજજ્ઞો ઈન ડિમાન્ડ છે.
- અંગ્રેજી ભાષામાં સ્પષ્ટ ઉચ્ચાર કરનારાઓને રેકોર્ડિંગ તેમજ ડબ્બિંગ સ્ટુડિયોમાં 'વોઈસ ઓવર આર્ટિસ્ટ' તરીકે કલાકના અંદાજિત રૂ.1,000થી રૂ. 5,000 ફી મળી શકે છે.
- દુભાષિયા (ઈન્ટરપ્રિટર) તરીકે કલાકના અંદાજિત

રૂ. 2,000થી રૂ.10,000 ફી મળી શકે છે.

- ક્રિએટિવ અંગ્રેજી જાણનારાઓ વિકસિત દેશોમાં સ્ટુડન્ટ વિઝા પર જવા માગતા વિદ્યાર્થીઓને આપવી પડતી TOEFL (ટોફેલ), IELTS (આઈલેટસ), GRE, GMAT, PTE જેવી કોમ્પિયુટર ટેસ્ટના કોર્સિંગ સેન્ટર્સમાં ફેકલ્ટી તરીકે સારું વેતન મેળવી શકાય છે.

2. ફ્રેંચ ભાષા :

મહત્વ : ઈંગ્લેન્ડના રાજકીય ચિહ્નની નીચે બ્રિટિશ અંગ્રેજીમાં નહીં, પણ ફ્રેંચ ભાષામાં લખાયેલું છે - “મારો ભગવાન મારો હક”

- સમગ્ર વિશ્વના અંદાજે 35થી વધુ દેશોમાં ફ્રેંચ ભાષા બોલાય છે. આ દેશોમાં તે પ્રથમ નંબરની અથવા બીજા નંબરની ભાષા છે.
- વિશ્વના કેટલાક દેશોએ ફ્રેંચ ભાષાને વહીવટની કે શિક્ષણની ભાષા તરીકે સ્વીકારી છે.
- ફ્રેંચ ભાષાના સંગઠન ‘ફ્રેંકોફોની’માં 80થી વધુ દેશો સભ્ય છે, જેમાં યુરોપિયન દેશો ઉપરાંત આફ્રિકન અને એશિયન દેશોનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- સમગ્ર વિશ્વમાં ફ્રેંચ ભાષા પ્રેમની ભાષા તરીકે જાણીતી છે. અગાઉ તે માત્ર રાજવી પરિવારોમાં જ બોલાતી હતી !

ઉડતી નજરે :

- ફ્રેંચ ભાષાની લિપિ રોમન આલ્ફાબેટ એટલે કે અંગ્રેજીની જ હોવાથી ફ્રેંચ ભાષા લખવામાં સરળતા રહે છે. જો કે, ફ્રેંચ ભાષામાં સ્વરની ઉપર અલગ ચિહ્ન મૂકવામાં આવે છે.
- ફ્રેંચ ભાષામાં બોલવામાં જે-તે શબ્દોના પહોળા

ઉચ્ચાર કરવા પડતા હોવાથી તકલીફ પડે છે.

- ફ્રેંચ ભાષા શીખવાનાં કુલ 6 લેવલો પૈકી પ્રથમ ત્રણ લેવલ 150 કલાકના અને ચોથું લેવલ 200 કલાકનું હોય છે. જ્યારે પાચમું અને છઠ્ઠું લેવલ એડવાન્સ તેમજ પ્રેક્ટિકલ હોય છે.

કરિયર ઓપ્શનન્સ :

- ફ્રેંચ ભાષા શીખ્યા બાદ ટૂર્સ એન્ડ ટ્રાવેલિંગનો ડિપ્લોમા કોર્સ કરીને ટૂરિસ્ટ ગાઈડ તરીકે દૈનિક અંદાજિત રૂ.3,000થી રૂ.5000નું વળતર મળી શકે.
- દુભાષિયા (ઈન્ટરપ્રીટર) તરીકે 4 કલાકના રૂ.3,500થી રૂ.15,000.
- ઈન્ટરનેશનલ બોર્ડની માન્યતા ધરાવતી સ્કૂલો તેમજ ઈસ્ટિટ્યૂટ્સમાં શિક્ષક તરીકે.
- ઈન્ડિયન એમ્બેસી, અર્ધ સરકારી ઓફિસો, ટ્રાવેલિંગ એજન્સીઓ, ઈમ્પોર્ટ-એક્સપોર્ટ કરતી કંપનીઓ, માર્કેટ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ્સ, કોલ સેન્ટર, BPO વગેરેમાં.

૩. જર્મન ભાષા :

મહત્વ :

- અંદાજિત 120 મિલીયન લોકો વેપાર-વાણિજ્યના કારણોસર જર્મન ભાષા બોલે છે.
- યુરોપમાં જર્મન ભાષા સત્તાવાર વાણિજ્ય ભાષા છે. યુરોપિયન યુનિયનની સૌથી વધુ કોમન બોલાતી ભાષાઓમાં જર્મન બીજા ક્રમાંકે છે.
- ઈન્ટરનેટ ઉપર સૌથી વધુ ઉપયોગમાં લેવાતી પ્રથમ પાંચ ભાષાઓમાં જર્મન ભાષાનો સમાવેશ થાય છે. જ્યારે પુસ્તકો, વેબસાઈટ તેમજ મીડિયામાં સૌથી

વધુ ઉપયોગમાં લેવાતી પ્રથમ દસ ભાષાઓમાં જર્મનનો સમાવેશ થાય છે.

- ઈટાલી, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, ઓસ્ટ્રેલિયા, ફ્રાંસ તેમજ લક્ઝમબર્ગ જેવા દેશોએ જર્મન ભાષાને પોતાના દેશમાં સત્તાવાર ભાષા તરીકેનો દરજ્જો આપેલો છે.

ભિડતી નજરે :

- ફ્રેંચ ભાષાની જેમ જર્મન ભાષાના ઉચ્ચારો સ્પષ્ટ રીતે કરવા કઠિન છે.
- એન્જિનિયરિંગના ફિલ્ડમાં અભ્યાસ કરવા ઇચ્છુક વિદ્યાર્થીઓ માટે જર્મની એક આદર્શ વિકલ્પ બની રહે છે. જો વિદ્યાર્થી જર્મન ભાષા જાણતો હોય, તો તેને સ્કોલરશિપ પણ મળે છે.
- વિશ્વના ટોપ-3 શક્તિશાળી અર્થતંત્ર ધરાવતા દેશોમાં જાપાનનો સમાવેશ છે. જ્યારે ટોપ-100 જાપાનીઝ બિઝનેસ વુમન પૈકી 68% જર્મન ભાષા જાણે છે.
- ઈન્ટરનેશનલ બોર્ડ ધરાવતી શાળાઓ કેટલીક યુનિવર્સિટીઓ તેમજ ખાનગી કોચિંગ સેન્ટર્સ જર્મન ભાષા શીખવતા હોય છે.

કરિયર ઓપ્શનન્સ :

- વિશ્વની મહાસત્તા ગણાતા દેશ અમેરિકામાં મલ્ટિપલ જોબ્સમાં જર્મન ભાષા જાણનારાઓની જરૂરિયાત એક અંદાજ મુજબ આગામી ત્રણ વર્ષમાં 7,00,000 લોકોની છે.
- જર્મન પ્રજા ટૂર્સ-ટ્રાવેલ્સ પાછળ ખૂબ ખર્ચ કરતી હોય છે. (એક સર્વે મુજબ વાર્ષિક અંદાજિત 95 બિલિયન યુરો ડોલર) જર્મન પ્રજાને સ્પેન, ઈટાલી, ગ્રીસ, તુર્કી તેમજ આપણા ભારત દેશનાં ઐતિહાસિક સ્થળો પસંદ હોવાથી ટૂર ગાઈડ, દુભાષિયા (ઈન્ટરપ્રીટર) તરીકે ઘણી સારી તક.
- ડિપ્લોમેટિક સર્વિસિંગ, ઈમ્પોર્ટ-એક્સપોર્ટ માર્કેટ, ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રાન્સલેટર્સ, ગર્વમેન્ટ રિસર્ચર, ઈન્ટરનેશનલ ટ્રેડિંગ માર્કેટ, ઈન્ટરનેશનલ પ્રોજેક્ટના કો-ઓર્ડિનેટર, એર હોસ્ટેસ, ફાઈવ સ્ટાર હોટેલોમાં, મલ્ટિનેશનલ કંપનીઓમાં તેમજ ફીલાન્સર તરીકે.

4. ઇટાલિયન ભાષા :

મહત્વ :

- સમગ્ર વિશ્વમાં 65 મિલિયન લોકો ઇટાલિયન ભાષા બોલે છે, જ્યારે અંદાજિત 120 મિલિયન લોકો માટે ઇટાલિયન એ બીજી ભાષા છે.
- ‘ઇટાલીયન’ એ ઇટાલીની સત્તાવાર ભાષા હોવા ઉપરાંત વિશ્વના સૌથી નાના તથા મહત્વના દેશ ધ વેટીકન સીટી, વિશ્વના સુંદર દેશો સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, સનમેરીનો તેમજ કોએશિયા જેવા દેશોમાં પણ ઇટાલિયન ભાષા મહત્વની ગણાય છે.
- ઈજિપ્ત, સોમાલિયા, ટુનેશિયા, ઈથોપિયાના ઘણા વિસ્તારોમાં પણ ઇટાલિયન ભાષા બોલાય છે.
- અમેરિકા તેમજ ઈંગ્લેન્ડના ઘણા વિસ્તારોમાં ઇટાલિયન કોલોની આવેલી છે.

ભિડતી નજરે :

- ઇટાલિયન ભાષા શીખવી શરૂઆતમાં અઘરી લાગે છે, પણ બે-ત્રણ લેવલો પાસ કર્યા બાદ તે મ્યુઝિકલ બની જાય છે અને પાંચમા અને છઠ્ઠા લેવલ પર તે રસપ્રદ પણ બની જાય છે.
- આપણા ભારત દેશમાં ફ્રેંચ તેમજ જર્મન શીખવનાર ફેકલ્ટીઝની સરખામણીમાં ઇટાલિયન ભાષા શીખવનાર ફેકલ્ટીઝની સંખ્યા ઘણી ઓછી છે.
- ઇટાલિયન ભાષા શીખવા માટે પર્યાવરણ, વિદ્યાર્થીનો અંગત રસ, વિદ્યાર્થીની મહેનત અને ધીરજ, ફેકલ્ટીની ટીચિંગ ટેકનિક ખૂબ જ અગત્યનો ભાગ ભજવે છે.
- વર્ષ 1677માં ઇટાલિયન કવિ ફ્રાન્સીસ કોમોનેટીએ ઇટાલિયન ભાષાનો સૌથી લાંબો 26 અક્ષરોનો શબ્દ ‘Precipitevolissimevolmente’નો પ્રયોગ કર્યો હતો જેનો અર્થ થાય છે - ‘અતિ ઉતાવળમાં’

કરિયર ઓપ્શન્સ :

- ઇટાલીને ફેશન ડિઝાઇનિંગ તેમજ આર્કિટેકચરનું હબ ગણવામાં આવે છે. જો ઇટાલિયન ભાષા આવડતી હોય, તો ગોગલ્સથી માંડીને ફેશનેબલ એપરલ્સની લેટેસ્ટ ફેશન અને પેટર્ન જાણીને તેને વ્યાવસાયિક રીતે ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે.
- રોબોટિક્સના વિદ્યાર્થીઓ ઇટાલિયન ભાષાનું જ્ઞાન હોય, તો તે વધુ ઉપયોગી સાબિત થાય છે. કારણ

કે ઇટાલિયન કંપનીઓ તેમના મેન્યુફેક્ચરીંગના એસેમ્બલી યુનિટમાં રોબોટનો ઉપયોગ કરીને સ્પીડ તેમજ ગુણવત્તા જાળવતા હોય છે.

- ઇટાલિયન પીટ્ઝા જેવા ફાસ્ટફૂડનો બિઝનેસ કરવા માટે ઇટાલિયન રેસિપીને તેના મૂળ શબ્દોમાં સમજવા માટે ઇટાલિયન ભાષા શીખવી જરૂરી.
- અન્ય ફોરેન લેંગ્વેજની જેમ બિઝનેસ પ્રોસેસ આઉટ સોર્સિંગ (BPO), અનુવાદક, દુભાષિયા (ઇન્ટરપ્રીટર), ટૂર ગાઇડ જેવા ટ્રેડિશનલ વિકલ્પો.

5. સ્પેનીશ ભાષા :

મહત્વ :

- વિવિધ સર્વેક્ષણો તેમજ સંશોધનો મુજબ વિશ્વમાં સૌથી વધુ બોલાતી ભાષામાં ચાઈનીઝ પ્રથમ ક્રમાંકે, અંગ્રેજી બીજા ક્રમાંકે અને સ્પેનીશ ત્રીજા ક્રમાંકે છે ! એક અંદાજ મુજબ સમગ્ર વિશ્વમાં અંદાજિત 360 મિલિયન લોકો સ્પેનીશ ભાષાને ‘નેટિવ લેંગ્વેજ’ તરીકે બોલે છે !
- વિશ્વના જુદા-જુદા 4 ખંડોએ સ્પેનીશ ભાષાને સત્તાવાર ભાષા તરીકે સ્વીકારેલી છે. આંતરરાષ્ટ્રીય સંગઠન યુનોની સત્તાવાર 6 ભાષાઓ પૈકીની એક ‘સ્પેનીશ’

ભિડતી નજરે :

- સ્પેનીશ ભાષાના મૂળાક્ષરો અંગ્રેજી આલ્ફાબેટના જ 26 છે. જો કે, 6 વધારાના અક્ષર પણ તેમાં જોવા મળે છે.
- સ્પેનીશ ભાષા ફોનેટિક લેંગ્વેજ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ ભાષા શીખવી પ્રમાણમાં સરળ છે.

કરિયર ઓપ્શન્સ :

- અગાઉ આર્જેન્ટીના, બરુઆ, બોલીવિયા વગેરે જેવા દેશોએ આઉટ સોર્સિંગ કરાવા પર પ્રતિબંધ મૂક્યો હતો, પરંતુ હવે આવા પ્રતિબંધ ઉઠાવી લેવાયા હોવાથી આપણા દેશને આઉટસોર્સિંગનું ઘણું કામ મળી રહે છે.
- પવનચક્કી દ્વારા વિદ્યુત પેદા કરનારી તેમજ સોલર પ્લાન્ટ બનાવતી સ્પેનીશ મલ્ટિનેશનલ કંપનીઓ ભારતમાં આવી રહી હોવાથી સ્પેનીશ ભાષાના જાણકારોની માંગ વધી છે.

- BPO, KPO, LPOમાં પણ સ્પેનીશ જાણનારાઓને ઝડપથી જ રોજગારી મળે છે.

ફોરેન લેંગ્વેજના અપડેટ્સ :

જાપાનીઝ બુલેટ ટ્રેન આપણા દેશમાં આવી ચૂકી છે. વળી, ભારત સરકારના જાપાન સાથેના વિવિધ કરારો અને પ્રોજેક્ટને કારણે આપણા દેશના જાપાન સાથેના રાજકીય સંબંધો વધુ મજબૂત બનતા જાપાનીઝ ભાષા જાણનારાઓ ટૂંકા ભવિષ્યમાં ઝડપથી અને સારી રોજગારી મેળવી શકશે તેવો અંદાજ છે. કોઈ પણ ફોરેન લેંગ્વેજ શીખતા અગાઉ જે-તે ફોરેન લેંગ્વેજ શીખીને દેશમાં જ કારકિર્દી બનાવવી છે કે પછી વિદેશમાં જવું છે, તે સૌ પ્રથમ સ્પષ્ટ કરવું જોઈએ. ડય તેમજ નોર્વેજિયન ભાષાઓ પણ ઝડપથી એક આદર્શ વિકલ્પ બની રહી છે.

ફોરેન લેંગ્વેજ શીખવતી સંસ્થાઓની યાદી :

- દિલ્હી યુનિવર્સિટી (DU), યુનવર્સિટી ઓફ દિલ્હી, દિલ્હી-110007,
- જવાહરલાલ નહેરુ યુનિવર્સિટી (JNU), JNU ન્યૂ કેમ્પસ, JNU રીંગ રોડ, નવી દિલ્હી-110067
- બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટી (BHU), આગ્રા, વારણસી, ઉત્તરપ્રદેશ-221005
- ધ મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી ઓફ બરોડા, પ્રતાપગંજ, વડોદરા, ગુજરાત-390002
- ગુજરાત યુનિવર્સિટી નવરંગપુરા, અમદાવાદ-380014

- મેક્સમૂલર ભવન/ગોથે ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ૩, મેક્સમૂલર ભવન, કસ્તૂરબા ગાંધી માર્ગ, નવી દિલ્હી-110001
- મેક્સમૂલર ભવન, ૮, બેલીગંજ સરક્યુલર રોડ, રો-લેન્ડ રો, બેલીગંજ, કોલકત્તા - 700019
- મેક્સમૂલર ભવન, કે. દુબાશ માર્ગ, કાલા ઘોડા, મુંબઈ-400001
- મેક્સમૂલર ભવન, 14/3-B, બોટ ક્લબ રોડ, પૂણે-411001
- ઇંગ્લિંશ એન્ડ ફોરેન લેંગ્વેજ યુનિવર્સિટી (FFL), રવીન્દ્રનગર, ઓસ્માનીયા યુનિવર્સિટી, સિકંદરાબાદ, તેલંગાણા - 500007
- જામીયા-મિલિયા યુનિવર્સિટી, મોહમદઅલી જોહર માર્ગ, જામીયાનગર, દિલ્હી-110025
- ગુજરાત નેશનલ લો યુનિવર્સિટી (GNLU), કોબા, ગાંધીનગર-382007
- આલિંઓસ ફોસેઝ, હિમાલી ટાવર લેન, માણેકબાગ, શ્યામલ રોડ, અમદાવાદ-380015
- ઇન્ડ્રાવર્ડ-ધ સ્કૂલ ઓફ લેંગ્વેજ, વડોદરા
- કેન્દ્રીય વિદ્યાલયો
- ઈટાલિયન/જર્મન/સ્પેનીશ કલ્ચર સેન્ટર્સ,
- પ્રાઈવેટ કોચિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ્સ

૩બી જીવનસ્મૃતિ સોસાયટી,
મીરામ્બિકા સ્કૂલ પાસે, નારણપુરા,
અમદાવાદ-380013. મો. ૯૪૦૮૭૫૪૬૪૧

– પ્રો. (ડૉ.) શિરીષ કાશીકર

ભારતમાં આમ તો પત્રકારત્વની શરૂઆત થયાને ૨૨૫ વર્ષ પરનો સમય થઈ ગયો અને સમૂહ પ્રત્યાયનનાં અન્ય માધ્યમો, ટેલિવિઝન, રેડિયોને આવીને પણ હવે શતક પૂરું થવામાં છે. એવા સમયે ગત 20 વર્ષમાં એક ટેકનોલોજિકલ પરિવર્તને ભારતના પત્રકારત્વ અને સમૂહ પ્રત્યાયનની દિશાઓ બદલી નાખી છે. આ પરિવર્તન છે ઈન્ટરનેટનું. ખૂબ ટૂંકા સમયગાળામાં તેના કારણે એક સમયે અત્યાધુનિક ગણાતા મુદ્રણ અને વીજાણુ માધ્યમો હવે પરંપરાગત માધ્યમોની શ્રેણીમાં આવી ગયાં છે. કેટલાક અંશે તેઓ પોતાના અસ્તિત્વ અને લાક્ષણિકતાઓને ટકાવી રાખવા સંઘર્ષ કરી રહ્યા છે. જોકે, આ નવી ઈન્ટરનેટ આધારિત ટેકનોલોજીના કારણે જે નવા માધ્યમો જનતાની વચ્ચે આવ્યા છે એ માધ્યમો મનોરંજન+માહિતી માટેનાં શ્રેષ્ઠ સાધનો બન્યાં છે. જે કામ એક સમયે મુદ્રણ માધ્યમ (અખબારો, સામયિકો) કે ટીવી ચેનલો કરતાં હતાં એ સમાચાર+માહિતી+મનોરંજનનું કાર્ય હવે આ નવા માધ્યમ અથવા ન્યૂ મીડિયા થકી સુપેરે થઈ રહ્યું છે. આ સંદર્ભે અમેરિકામાં થયેલા એક સર્વે અનુસાર “અમેરિકામાં પાંચ કરોડ લોકો સુધી પહોંચવા વીજળીને ૫૦ વર્ષ લાગ્યાં હતાં, રેડિયોને ૩૮ વર્ષ લાગ્યાં, પર્સનલ કમ્પ્યુટરને ૧૬ વર્ષ લાગ્યાં, ટેલિવિઝનને ૧૩ વર્ષ લાગ્યાં જ્યારે ઈન્ટરનેટ માત્ર ચાર વર્ષમાં પહોંચી ગયું. આ વાત ભારત માટે પણ એટલી જ સહજતાથી લાગુ પડે છે

માર્શલ મેકલુહાન નામના માધ્યમ નિષ્ણાતે કહેલું કે માધ્યમો જેવાં કે પ્રિન્ટ, રેડિયો, ટેલિવિઝન એ માનવીની ઈન્દ્રિયોનું જ વિસ્તરણ છે તો એ અર્થમાં આ નવી મીડિયા ટેકનોલોજી એ વર્તમાન માધ્યમોનું વિસ્તરણ છે. એક સમયે માનવીએ મિકેનિકલ ટેકનોલોજી દ્વારા શરીરની શક્તિઓનું વિસ્તરણ કર્યું. હવે તે પોતાની કેન્દ્રીય વિચાર શક્તિ વડે નેટવર્કિંગ કે સોશિયલ નેટવર્કિંગ કરી રહ્યો છે જે વૈશ્વિક છે. તેમાં સમય અને સ્થળની મર્યાદાઓ દૂર થઈ ગઈ છે. આજે આપણે ઘણી બધી ઘટનાઓ/

દુર્ઘટનાઓ રિયલ ટાઈમમાં ‘લાઈવ’ થતી જોઈએ છીએ તે આ ન્યૂ મીડિયા ટેકનોલોજીનો ચમત્કાર છે.

ન્યૂ મીડિયા ટેકનોલોજીએ પ્રિન્ટ, ઇલેક્ટ્રોનિક અને રેડિયો આ ત્રણેય માધ્યમોને પોતાની અંદર સમાવી લીધાં હોવાથી હવે આપણને આ ત્રણેય એકસાથે અથવા ત્રણે માધ્યમો એક જ પ્લેટફોર્મ પર જોવા મળે છે. ખાસ કરીને સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મના કારણે એક અત્યંત મહત્વપૂર્ણ માહિતી ક્રાંતિ સર્જાઈ ગઈ છે. એક સમયે માધ્યમ નિષ્ણાતો જે માહિતી વિસ્ફોટની આગાહી કરી રહ્યા હતા તે હવે વાસ્તવમાં થઈ રહ્યો છે. નવી મીડિયા ટેકનોલોજી આધારિત નવાં નવાં અનેક પ્લેટફોર્મ ઉપલબ્ધ થવાથી હવે તમામ ઉમરના લોકો માટે માહિતી+મનોરંજનની નવી દુનિયા ખૂલી ગઈ છે. ફિલ્મો, ટીવી સિરિયલો, વેબસિરીઝ જેવા મનોરંજન હવે આ ટેકનોલોજીના કારણે ઓટીટી પ્લેટફોર્મ પર ઉપલબ્ધ થઈ ગયાં છે. આ તમામ પ્લેટફોર્મ હવે આપણા સ્માર્ટફોન પર આંગળીના ટેરવે છે. માહિતી અને મનોરંજન હવે સિનેમા કે ટીવીના સ્થિર પડદાના મોહતાજ નથી રહ્યા. મોબાઈલની નાની સ્ક્રીન પર ફરતા ફરતા ગમે તે સ્થળે હવે બધું જ ઉપલબ્ધ છે.

આજે હવે મીડિયા અને મનોરંજન+ માહિતી એક મોટો ઉદ્યોગ છે અને તેમાં પણ અન્ય ઉદ્યોગોની જેમ પ્રતિભાશાળી, તાલીમબદ્ધ, કુશળ લોકોની જરૂરિયાત

હંમેશાં રહે છે. તાજેતરમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા EY-FICCIના ભારતીય મીડિયા અને મનોરંજન ક્ષેત્રના અહેવાલ અનુસાર આ વ્યવસાય ૨૦૨૩ સુધીમાં ૧૬.૪%ના વૃદ્ધિ દર સાથે ૧.૮૧ ટ્રિલિયન ડોલર જેટલો વિકસવાની સંભાવના હતી. આ ઉદ્યોગ આગામી બે વર્ષમાં ૧૭% ના વૃદ્ધિ દર સાથે ૨૫.૨ ટ્રિલિયન ડોલરની નજીક પહોંચી જવાની ધારણા છે. આજે આપણા દેશમાં ૭૯.૫ કરોડ ઈન્ટરનેટ કનેક્શન છે. ૬૦ કરોડ સ્માર્ટફોન છે. આગામી ત્રણ વર્ષમાં એક્ટિવ ટીવી કનેક્શનની સંખ્યા એક બિલિયનને આંબી જાય તેવી સંભાવના છે. આજે ન્યૂ મીડિયા ક્ષેત્ર એક મલ્ટિ બિલિયન ઉદ્યોગ બની ચૂક્યું છે ત્યારે મલ્ટિ એડિશન અખબારો, ન્યૂઝ ચેનલો, અખબારો અને મનોરંજક ચેનલોની વેબસાઈટોના કારણે તાલીમબદ્ધ પત્રકારો અને માસ કમ્યુનિકેટરોની જબરદસ્ત માંગ ઊભી થઈ છે. સાથે સાથે આ ક્ષેત્રમાં ટેકનોલોજીનો વ્યાપ વધેલો હોવાથી અત્યાધુનિક કેમેરા, એડિટિંગ, ગ્રાફિક્સ, વેબ અને એપ ડેવલપમેન્ટ સહિતની ટેકનિકલ બાબતોની જાણકારી પણ અનિવાર્ય બની છે. માહિતી લાવવી અને તેને મનોરંજક ઢબે લોકો સુધી લઈ જવી તે પણ એક અત્યંત રચનાત્મક કાર્ય બન્યું છે. યૂટ્યૂબ, ફેસબુક કે ઈન્સ્ટાગ્રામ પર આજે અસંખ્ય યુવાનો, યુવતીઓ ‘ઈન્ફ્લુએન્સર’ તરીકે ઊભરીને ખૂબ સારી કમાણી અને પ્રસિદ્ધિ બંને પ્રાપ્ત કરી રહ્યા છે. વેબ જર્નલિઝમ હવે આજ અને આવતીકાલનું પત્રકારત્વ ગણાય છે. ખૂબ ઝડપથી ઈન્ટરનેટ ટેકનોલોજીના માધ્યમથી સમાચારોને લાખો-કરોડો લોકો સુધી પહોંચાડવાનો હવે એ સરળ અને સુલભ ઉપાય છે. પરંપરાગત માધ્યમો કરતાં ઓછા ખર્ચે આ કામ હવે સહજ બન્યું છે. ઘણા ભૂતપૂર્વ સિનિયર પત્રકારો હવે પોતાની યૂટ્યૂબ ચેનલ સફળતાથી ચલાવી રહ્યા છે.

જોકે વેબ જર્નલિઝમની વાત કરીએ તો હજુ પણ કેટલાક પ્લેટફોર્મ્સ પર મળતી માહિતી “ફેક” હોવાની સંભાવના રહે છે અથવા વોટ્સઅપ યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓએ ફોરવર્ડ કરેલી વણચકાસેલી માહિતી જોખમી છે. એટલે જ આ નવી મીડિયા ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રે પ્રવેશવાનો રસ્તો છે પત્રકારત્વ, સમૂહ પ્રત્યાયન અને ન્યૂ મીડિયા ટેકનોલોજીનું યોગ્ય શિક્ષણ અને પ્રાથમિક અનુભવ. આજે ન્યૂ મીડિયા ક્ષેત્રે વિભિન્ન પ્રકારના પ્લેટફોર્મ્સ અને સોશિયલ મીડિયા ઉપલબ્ધ હોવાથી ડિજિટલ

કન્ટેન્ટ બનાવનારાની અને તેની સાથે આનુષંગિક સેવાઓની જબરદસ્તી માંગ છે.

આજે ડિજિટલ વર્લ્ડમાં યાને કે ન્યૂ મીડિયા ક્ષેત્રે સોશિયલ મીડિયામાં કન્ટેન્ટના પ્રચાર-પ્રસાર માટે સોશિયલ મીડિયા મેનેજર, ડિજિટલ કન્ટેન્ટ (વીડિયો/ઓડિયો/ ઈમેજ) બનાવવા માટે ડિજિટલ કન્ટેન્ટ ક્રિએટર, વીડિયો/ઓડિયો એડિટર, એનિમેશન ડિઝાઇનર, વેબ/ એપ ડેવલપર, ડેટા એનાલિસ્ટ, પોડકાસ્ટ પ્રોડ્યુસર, ડિજિટલ માર્કેટિંગ મેનેજર, વર્ચ્યુઅલ રિયાલિટી ડેવલપર સહિતની અસંખ્ય કામગીરી માટે કુશળ અને અત્યંત રચનાત્મક યુવાન-યુવતીઓની જરૂર પડે છે. આ ક્ષેત્રમાં ઓછા ખર્ચે બહુ રચનાત્મક કાર્ય થઈ રહ્યું હોવાથી સ્ટાર્ટઅપ્સની પણ અતુલ સંભાવનાઓ રહેલી છે. ગુજરાત સરકાર આ ક્ષેત્રે સ્ટાર્ટઅપને પણ ખૂબ સહાય કરે છે.

આ અત્યંત રચનાત્મક અને આકર્ષક આર્થિક વળતર અપાવતા ક્ષેત્રમાં પ્રવેશવા માટે સ્વાભાવિકપણે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવું જરૂરી છે. આ માટે ધોરણ ૧૨ પછી કે સ્નાતક થયા પછી આ ક્ષેત્રે કારકિર્દી ઘડવા માગતા યુવાનો યુવતીઓ માટે ગુજરાત યુનિવર્સિટી દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત અમદાવાદ સ્થિત નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ માસ કમ્યુનિકેશન એન્ડ જર્નલિઝમ (www.nimcj.org) અને ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ જર્નલિઝમ (www.cpi.edu.in) ખાતે અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે, જેની પ્રવેશપ્રક્રિયા ગુજરાત યુનિવર્સિટી (www.gujaratuniversity.ac.in) દ્વારા કેન્દ્રીયકૃત રીતે થાય છે.

આ ઉપરાંત ઈલસાસ કોલેજ, આણંદ (www.ilsass.edu.in) મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી વડોદરા (www.msubaroda.ac.in), સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ (www.saurashtrauniversity.edu) તથા રાજ્યની અન્ય ખાનગી યુનિવર્સિટીઓમાં પણ પત્રકારત્વ અને સમૂહ પ્રત્યાયનના સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે. જેમાં ન્યૂ મીડિયાને લગતા વિશેષ અભ્યાસક્રમો પણ ઉપલબ્ધ છે.

નિયામક, એનઆઈએમસીજે
શપથ- ૧, ચોથો માળ, રાજપથ ક્લબની સામે,
એસ. જી. હાઈવે, અમદાવાદ-૧૫.
મો. ૯૯૭૪૪૫૩૪૦૭

ઓશનોગ્રાફીના ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી ઘડવા માટેની તક

— પ્રાંજલ આચાર્ય

ઓશનોગ્રાફી એ ભૂસ્તરશાસ્ત્રની તે શાખા છે જે દરિયાકાંઠાના પાણી, નદીનાં મુખો, સમુદ્રતળ અને દરિયાકિનારાને વિશેષ મહત્ત્વ સાથે સમુદ્રો અને મહાસાગરોના અભ્યાસ સાથે સંબંધિત છે. સમુદ્રશાસ્ત્રના અભ્યાસમાં સમુદ્રના પ્રવાહો, તરંગો અને ભૂ-ભૌતિક પ્રવાહી ગતિવિધિ સહિતના વિષયોની વિશાળ શ્રેણી આવરી લેવામાં આવી છે; અહીં દરિયાઈ જીવો અને ઈકોસિસ્ટમ ગતિવિધિ; દરિયાઈ તળ અને પ્લેટ ટેકટોનિક્સની ભૂસ્તરશાસ્ત્ર; સમુદ્રની અંદર અને તેની સીમાઓ અને વિવિધ રાસાયણિક પદાર્થોના પ્રવાહોની અંદરના ભૌતિક ગુણધર્મોનો સમાવેશ થાય છે. ઘણા લોકો દરિયાઈ જીવન ઉદ્યાનમાં દરિયાઈ પ્રાણીઓ સાથે તરવા અથવા પરવાળાનાં ખડકોનો અભ્યાસ કરતા સ્ફટિક-સ્પષ્ટ ઉષ્ણકટિબંધીય પાણીમાં સ્નોર્કલિંગનો સમાવેશ કરીને સમુદ્રશાસ્ત્રમાં કારકિર્દી સાથે સંબંધિત છે, પરંતુ વાસ્તવમાં આ પ્રકારની નોકરીઓ ખૂબ જ દુર્લભ છે અને આ નોકરીઓ માટે તીવ્ર સ્પર્ધા છે. મોટાભાગના સમુદ્રશાસ્ત્રીઓ એવાં ક્ષેત્રોમાં કામ કરે છે, જે સમુદ્રમાં કોઈ ચોક્કસ સમસ્યાને ઉકેલવા માટે વિજ્ઞાનનો ઉપયોગ કરે છે.

સમુદ્રશાસ્ત્રના ચાર પ્રકાર શું છે?

કેમિકલ ઓશનોગ્રાફી એ દરિયાઈ પાણી, તેના ચક્ર અને દરિયાઈ તળ સાથે તેની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાનો અભ્યાસ છે. આ ઉપરાંત સમુદ્રમાં દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિ પર પ્રદૂષકો અને રાસાયણિક પ્રક્રિયાઓની અસરોની પણ તપાસ કરવામાં આવે છે.

ભૌતિક સમુદ્રશાસ્ત્ર સમુદ્રમાંની પરિસ્થિતિઓ અને પ્રક્રિયાઓ, પ્રવાહો, ભરતી, મોજાં વગેરેનો અભ્યાસ કરે છે. વધુમાં, હવામાન અને આબોહવાને અસર કરતા સમુદ્રી વાતાવરણ વચ્ચેના સંબંધનો પણ અભ્યાસ કરવામાં આવે છે.

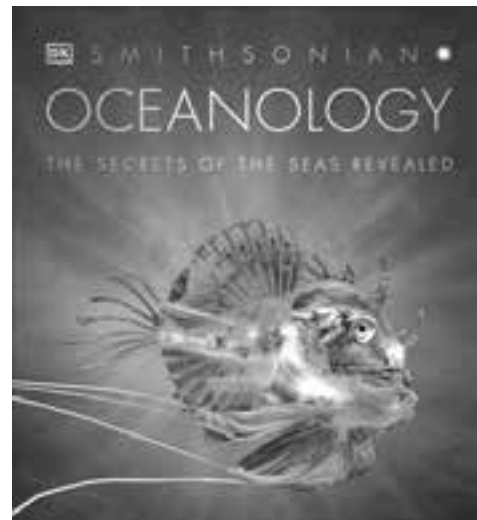
જીઓલોજિકલ ઓશનોગ્રાફી સમુદ્રની સપાટીનું

અન્વેષણ કરે છે અને ખીણો, જ્વાળામુખી અને પર્વતોની સપાટી પર કેવી રીતે રચના થાય છે તેનો અભ્યાસ કરે છે. જેઓ આવા અભ્યાસક્રમોને અનુસરે છે તેઓ સમુદ્ર પુરાતત્ત્વવિદો છે, જેઓ લાખો વર્ષોના પુરાવાઓ અને જે પ્રક્રિયાઓ થઈ છે તે જુએ છે. અભ્યાસ પછી પૃથ્વીની રચના કેવી રીતે થઈ તે સમજવામાં મદદ કરે છે.

જૈવિક સમુદ્રશાસ્ત્ર જેને મરીન બાયોલોજી તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે દરિયાઈ પર્યાવરણમાં જીવંત જીવોનો અભ્યાસ છે. સજીવો પર્યાવરણમાં કેવી રીતે અનુકૂળન કરે છે, જીવે છે, ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરે છે અને વિકાસ કરે છે તે સમજવા માટે અભ્યાસ ફાઇલ અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે.

સમુદ્રશાસ્ત્ર ક્ષેત્રમાં વ્યવસાયિકો

જે વ્યક્તિ મહાસાગરોનાં વિવિધ પાસાંઓનો અભ્યાસ કરે છે તેને ઓશનોગ્રાફર અથવા મરીન બાયોલોજિસ્ટ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. ઓશનોગ્રાફરના કાર્ય માટે ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર, જીવવિજ્ઞાન, ભૂસ્તરશાસ્ત્ર, એન્જિનિયરિંગ, ગણિત અને ભૂ-ભૌતિકશાસ્ત્રના વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાનની જરૂર છે. આ વિકસતું ક્ષેત્ર વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાન તેમજ વિવિધ

ખાનગી અને જાહેર કંપનીઓમાં જોડાણ મેળવવાની તક આપે છે. ઓશનોગ્રાફી વિદ્યાર્થીઓને આપણા મહાસાગરોની અંદરની દુનિયામાં લઈ જાય છે, જેની શોધ હજુ બાકી છે. વિદ્યાર્થીને સૈદ્ધાંતિક અને પ્રેક્ટિકલ વર્ગો દ્વારા જ્ઞાન આપવામાં આવે છે. પ્રાયોગિક વર્ગો દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓને ઘણા કલાકો સુધી દરિયામાં અદ્યતન સાધનો અને સાધનોની મદદથી સર્વેક્ષણ કરવા, નમૂનાઓ એકત્રિત કરવા અને ડેટાનું વિશ્લેષણ કરવાનું સોંપવામાં આવે છે.

સમુદ્રશાસ્ત્ર પાત્રતા માપદંડ

સમુદ્રશાસ્ત્રના અભ્યાસક્રમ માટે લાયક બનવા માટે મૂળભૂત શૈક્ષણિક આવશ્યકતા એ વિજ્ઞાનમાં સ્નાતકની ડિગ્રી એટલે કે B.Sc. અથવા વનસ્પતિશાસ્ત્ર, પ્રાણીશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર, ભૌતિકશાસ્ત્ર, ભૂસ્તરશાસ્ત્ર, મત્સ્ય વિજ્ઞાન, કૃષિ, એપ્લાઈડ સાયન્સ, માઈક્રોબાયોલોજી અથવા કોઈ પણ સમાન અથવા સમકક્ષ શાખાઓમાં સામાન્ય રીતે નોકરી અંગેની તાલીમ હોય છે, જે સેમિનાર અને પરિષદો, ટૂંકા અભ્યાસક્રમો અને વાચન અને વ્યક્તિગત સંશોધન દ્વારા સ્વ-સંચાલિત શિક્ષણ સાથે સંકલિત હોય છે. મોટાભાગની તાલીમ અન્ય લોકો પાસેથી પ્રાપ્ત કરવાની હોય છે,

સમુદ્રશાસ્ત્ર કૌશલ્ય આવશ્યક છે

જો તે અથવા તેણી સમુદ્રશાસ્ત્રી બનવા માગે છે તો અહીં ટોચની કુશળતા છે, જે કેળવવી આવશ્યક છે:

- ઉત્કૃષ્ટ વ્યવહારુ અને સમસ્યા હલ કરવાની કુશળતા.
- જટિલ વિચાર કુશળતા.
- ઉમેદવારો પાસે સારું વાતચીત કૌશલ્ય હોવું આવશ્યક છે.
- દરિયાઈ જીવનની વૈજ્ઞાનિક અને ગાણિતિક કામગીરીમાં ઊંડો રસ.
- સારી અવલોકન કુશળતા હોવી જોઈએ.
- ચોક્કસ તારણો પ્રકાશિત કરતી વખતે લેખન કૌશલ્ય પણ સારું હોવું જોઈએ.
- વિવિધ વિસ્તારોના વિવિધ મહાસાગરોની સારી જાણકારી હોવી જોઈએ.
- સંશોધન કૌશલ્ય જરૂરી છે, કારણ કે ચોક્કસ

સમુદ્રના સમગ્ર ગુણધર્મો વિશે સંશોધન કરવું મહત્વપૂર્ણ છે.

સમુદ્રશાસ્ત્ર કારકિર્દીનું મૂલ્ય

આબોહવા પરિવર્તન અને વધુ પડતી વસ્તી કુદરતી વિશ્વ માટે ગંભીર પડકારો છે. મહાસાગરો વધુ એસિડિક બની રહ્યા છે અને હવામાનની સ્થિતિ અણધારી રીતે બગડી રહી છે. આ અસરો જૈવિક જીવન માટે હાનિકારક છે, ખાસ કરીને મહાસાગરોમાં. જો મનુષ્યો આપણા ગ્રહના સારા રક્ષક બનવા માગતા હોય, તો તેઓએ ખૂબ મોડું થાય તે પહેલાં માર્ગ બદલવા અને પર્યાવરણીય નુકસાનને સુધારવાના માર્ગો શોધવા જોઈએ. સમુદ્રશાસ્ત્રીઓ સહિતના વૈજ્ઞાનિકો એકશન પ્લાનનું નેતૃત્વ અને વિકાસ કરે છે. સમુદ્રશાસ્ત્રમાં કારકિર્દી ચોક્કસ પડકારો સાથે આવે છે અને તેમાં કોઈ પણ વ્યવસાય સિવાયની મુખ્ય ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ સામેલ હોઈ શકે છે. જો કે, જો તમને નવી શોધ કરવામાં અને આપણા ગ્રહ પૃથ્વીને હકારાત્મક રીતે પ્રભાવિત કરવામાં રસ હોય તો આ ભૂમિકા તમારા માટે યોગ્ય છે!

સમુદ્રશાસ્ત્રીઓ માટે નોકરીની સંભાવનાઓ

સમુદ્રશાસ્ત્રમાં કારકિર્દી બનાવવી એ પ્રેરણાદાયી અને ખૂબ જ લાભદાયી પણ છે. સાર્વજનિક અને ખાનગી બંને ક્ષેત્રોમાં ભૂગોળશાસ્ત્રીઓ, હવામાનશાસ્ત્રીઓ અને સમુદ્રશાસ્ત્રીઓ માટે રોજગારની ઘણી તકો છે. એક સારા સમુદ્રશાસ્ત્રીએ તેના અથવા તેણીના સમયનો ઓછામાં ઓછો 50 ટકા સમુદ્રમાં વિતાવવા માટે તૈયાર હોવો જોઈએ જ્યાં તે અથવા તેણી કાં તો સંશોધન કરી રહ્યા હોય અથવા કોઈ સર્વે કરી રહ્યા હોય. આ પ્રકારની દરિયાઈ ફરજમાં જોખમ સામેલ છે, પરંતુ જેઓ આ કારકિર્દીનો આનંદ માણે છે, તેમના માટે તે કારકિર્દીને આકાર આપવાનો શ્રેષ્ઠ માર્ગ છે. આને કારણે મોટાભાગના સમુદ્રશાસ્ત્રીઓએ શોધી કાઢ્યું છે કે સમુદ્રનાં રહસ્યો શોધવાથી મળતા પુરસ્કારો અને પ્રશંસાઓ સમુદ્રમાં લાંબા સમયની ઝંઝટને ઢાંકી દે છે.

એ-૮૨, ટોપલેન્ડ રેસીડન્સી,
પારિજાત રેસીડન્સી સામે, સાધુ વાસવાની રોડ,
રાજકોટ-૩૬૦૦૦૫.
મો-૯૪૨૭૨૨૩૨૯૩

— તુષાર કાર્લેકર

“ફોરેસ્ટ્રી” શબ્દ પોતે જ સ્પષ્ટ કરે છે કે તે જંગલો સાથે સંબંધિત છે.

વનસંવર્ધનની ચોક્કસ વ્યાખ્યા નીચે મુજબ છે.

“વનશાસ્ત્ર એ માનવ લાભના ધ્યેયને પૂર્ણ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે જંગલો અને તેની સાથે સંકળાયેલ સંસાધનોનું વાવેતર, સંચાલન, સંરક્ષણ અને જાળવણીનું વિજ્ઞાન અથવા પ્રથા છે.”

જેમ આપણે બધાં જાણીએ છીએ કે જંગલ એ ઈકોસિસ્ટમનો ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ ભાગ છે. તેથી, જંગલનું સંચાલન જરૂરી છે અને તે ફોરેસ્ટર્સ (વન વ્યાવસાયિકો) દ્વારા કરવામાં આવે છે.

વનસંવર્ધનના વ્યવસાયને ફોરેસ્ટર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. વન અને પર્યાવરણ વ્યવસ્થાપનને સસ્ટેઈનેબલ ડેવલોપમેન્ટના સિદ્ધાંતો અનુસાર જંગલોના સંચાલન તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે.

વ્યાપારી વનસંવર્ધન માટે વનવ્યવસ્થાપન આવશ્યક છે. વૂડલેન્ડ એ ઈકોસિસ્ટમનો આવશ્યક ભાગ છે: તે સ્વચ્છ હવા અને પાણી પ્રદાન કરે છે, જંગલી પ્રાણીઓનું ઘર છે અને તેમાં એવાં સંસાધનો છે જેનો આપણે દરરોજ ઉપયોગ કરીએ છીએ. ઘણા લોકો એવી છાપ મેળવે છે કે આ કુદરતી વાતાવરણને માનવહસ્તક્ષેપની જરૂર નથી. તેથી, અહીં એક પ્રશ્ન છે: વ્યાપારી પ્રવૃત્તિ માટે વન વ્યવસ્થાપન શા માટે મહત્વનું છે? તેના વિના, વૂડલેન્ડ્સ બગડે છે અને ઉત્પાદન હેતુઓ માટે જરૂરી ગુણો ગુમાવે છે. ઉપેક્ષિત સ્વરૂપમાં, આવા વાતાવરણ રોગો અને જંતુઓ માટે અનુકૂળ છે. અતિશય વસ્તીનો ભય પણ છે, પરિણામે પોષક તત્ત્વો, પાણી અને પ્રકાશની હરીફાઈ વધી રહી છે. વૂડલેન્ડની આગ પર્યાવરણ, પ્રાણીઓ અને લોકો માટે ગંભીર ખતરો છે. જમીનમાલિકો વન વ્યવસ્થાપનની મદદથી ઈકોસિસ્ટમની શ્રેષ્ઠ સ્થિતિ જાળવી શકે છે. આધુનિક તકનીકો આ પ્રક્રિયાને વધુ કાર્યક્ષમ બનાવે છે.

ફોરેસ્ટ મેનેજમેન્ટ શું છે?

વનવ્યવસ્થાપનનો હેતુ પર્યાવરણીય, સામાજિક અને આર્થિક લક્ષ્યોને અસરકારક રીતે હાંસલ કરવાનો છે. તે હોઈ શકે છે

- જંગલ અને તેના રહેવાસીઓની સુરક્ષા,
- ઈકોસિસ્ટમના આરોગ્યની જાળવણી,
- લાકડાના માલ અને સેવાઓના ઉત્પાદનમાં સુધારો.

પરંપરાગત રીતે, રાષ્ટ્રીય સત્તાવાળાઓ આ પ્રક્રિયાને નિયંત્રિત કરે છે કારણ કે જંગલો એ વૂડલેન્ડ્સને સામાન્ય રીતે મોટા પ્રમાણમાં આવરી લે છે, અને તેમના નિયંત્રણ માટે ગંભીર વહીવટી, નાણાકીય, કાનૂની અને વૈજ્ઞાનિક નિર્ણયોની જરૂર પડે છે.

વનવ્યવસ્થાપનનું મહત્વ આપણી પૃથ્વી ગ્રહના સ્વાસ્થ્યની જાળવણી વિશે પણ છે. અનિયંત્રિત વનનાબૂદી અને પ્રદૂષણ પર્યાવરણને નુકસાન કરે છે. જો કે, વૈશ્વિક સ્તરે એકીકૃત સિસ્ટમ સલાહભર્યું નથી, કારણ કે વિવિધ પ્રદેશોમાં ચોક્કસ સામાજિક-આર્થિક પરિસ્થિતિઓ હોય છે. તે સ્વસ્થ વાતાવરણ જાળવી રાખીને, જાહેર જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે સ્થાનિક સરકારો અને ખાનગી સાહસો પર વધારાની જવાબદારી રાખે છે.

ભારતમાં ફોરેસ્ટ્રી વિષયમાં ભણાવાતા કોર્સીસ

વન અને પર્યાવરણ વ્યવસ્થાપન આ કોર્સનો

મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય “પર્યાવરણ પ્રદૂષણને નિયંત્રિત કરવા માટે જંગલોનું જતન કરવું” છે. આ કોર્સ ફોરેસ્ટ્રી અને પર્યાવરણમાં સ્નાતક તાલીમાર્થીઓનાં કૌશલ્યો અને જ્ઞાનને વધારવાના હેતુથી અદ્યતન તાલીમ પ્રદાન કરે છે. તેમજ આ કોર્સ સંબંધિત વિભાવનાઓ અને ફેમવર્કનો વ્યાપક દૃષ્ટિકોણ પૂરો પાડે છે, જેમ કે - સસ્ટેઇનેબિલિટી (ટકાઉપણું), સિસ્ટમ વિચારસરણી, સાવચેતીનો અભિગમ અને પર્યાવરણીય શાસન અને વ્યવસ્થાપન વિશે વિચારવાનો વિકાસ કરવાનો પ્રયાસ કરવો.

ફોરેસ્ટ્રી વિષય ભણાવતી કોલેજિસ અને યુનિવર્સિટીઝ

છેલ્લાં કેટલાક દશકોથી ભારત અને વિશ્વમાં પર્યાવરણ અને જળવાયુ પરિવર્તન ઉપર ઘણું કામ થઈ રહ્યું છે. જે ઘણી સકારાત્મક બાબત છે. તેને જ ધ્યાનમાં રાખીને ઘણી કોલેજોએ ફોરેસ્ટ્રી વિષય ભણાવવાના અલાયદા વિભાગો શરૂ કર્યા છે. અને વધુ ઉત્સાહાત્મક બાબત એ છે કે હવે ફોરેસ્ટ્રી વિષય ભણાવવા માટેની ખાસ યુનિવર્સિટીઝની સ્થાપના થઈ છે અને વિદ્યાર્થીઓ એ પણ રસ અને ઉત્સાહપૂર્વક ત્યાં ભણવાનું શરૂ કરેલ છે.

ભારતમાં ફોરેસ્ટ મેનેજમેન્ટ ઓફર કરતી કોલેજીસ: -

કોલેજ	સંપર્ક વિગતો	ઉપલબ્ધ કોર્સિસ	વેબસાઇટનું નામ
 <p>ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફોરેસ્ટ મેનેજમેન્ટ</p>	<p>નેહરુ નગર, ભોપાલ, મધ્ય પ્રદેશ-462 003 ફોન: +91-755-2775998</p>	<p>પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા ઇન ફોરેસ્ટ્રી મેનેજમેન્ટ (PGDFM) પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા ઇન સસ્ટેનેબિલિટી મેનેજમેન્ટ (PGDSM) ફેલો પ્રોગ્રામ ઇન મેનેજમેન્ટ (FPM) પીએચ.ડી. FRI ડીમ્સ યુનિવર્સિટીનો કાર્યક્રમ સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઓન ચાર્ટર્ડ ફોરેસ્ટર્સ (C3F)</p>	<p>www.iifm.ac.in</p>
 <p>વનીકરણ વિભાગ, હેમવતી નંદન બહુગુણા ગઢવાલ યુનિવર્સિટી</p>	<p>શ્રીનગર - જિ. પૌરી ગઢવાલ, ઉત્તરાખંડ - 246 174 ફોન : 01346-252143</p>	<p>ફોરેસ્ટ્રી અને નેચરલ રિસોર્સિસ B.Sc. 8 સેમ હાઇ એલિટિવ્યૂડ પ્લાન્ટ ફિઝિયોલોજી રિસર્ચ સેન્ટર (HAPPRC) M.Sc. Medi. અને એરો.પ્લાન્ટ્સ 4 સેમ. એમ.ફિલ એન્વ. પ્લાન્ટ બાયો. 2 સેમ. બાગાયત B.Sc. 8 સેમ. M.Sc. 4 સેમ. ગ્રામીણ ટેકનોલોજી M.Sc. 4 સેમ. બીજ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી M.Sc. 4 સેમ.</p>	<p>hnbgu.ac.in</p>
 <p>કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી, કેરળ કૃષિ યુનિવર્સિટી KAU</p>	<p>P. O., શ્રિસુર, કેરળ- 680 656 ફોન: +91 - 487 - 237 0050, 237 1018</p>	<p>ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ફોરેસ્ટ બાયોલોજી એન્ડ ટ્રી ઇમ્પ્રુવમેન્ટ ટ્રી ફિઝિયોલોજી ફોરેસ્ટ જેનેટિક્સ એન્ડ ટ્રાઇ ઇમ્પ્રુવમેન્ટ ફોરેસ્ટ ઇકો-ફિઝિયોલોજી ફોરેસ્ટ બાયો-ટેકનોલોજી ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ફોરેસ્ટ પ્રોડક્ટ્સ એન્ડ યુટિલિટી એસેસમેન્ટ ઓફ વુડ ક્વોલિટી વુડ એનેટોમી એન્ડ વુડ આઈડેન્ટિફિકેશન વુડ પ્રોડક્ટ્સ એન્ડ યુઝીસ</p>	<p>www.forestry.kau.edu</p>

		<p>ડેન્ડ્રોકોનોલોજી ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ નેચરલ રિસોર્સીઝ મેનેજમેન્ટ નર્સરી મેનેજમેન્ટ એન્ડ ટ્રાઈ પ્રોપેગેશન ટ્રોપિકલ રેઈનફોરેસ્ટ ઈકોલોજી ટ્રોપિકલ રેઈનફોરેસ્ટ મેનેજમેન્ટ એન્વાયરમેન્ટલ મેનેજમેન્ટ એન્ડ લેન્ડસ્કેપિંગ ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ રિમોટ સેન્સિંગ એન્ડ જિઓગ્રાફિકલ ઈન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ્સ ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સિલ્વીકલ્ચર એન્ડ એગ્રોફોરેસ્ટ્રી સિલ્વીકલ્ચર એન્ડ એફોરેસ્ટેશન ઓફ ફોરેસ્ટ ટ્રીઝ એન્ડ એફોરેસ્ટેશન ટેક્નિક્સ ટ્રાઈ સીડ ટેકનોલોજી એફોરેસ્ટ્રી ઈન્ટરવેનશન્સ ઈન હોમ્સ એન્ડ વેસ્ટ લેન્ડ્સ ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ વાઈલ્ડ લાઈફ સાયન્સીસ વાઈલ્ડલાઈફ ઈકોલોજી એન્ડ ટેક્સોનોમી ઓફ વર્ટેબ્રેટ્સ ઈકો-ટૂરિઝમ ફોરેસ્ટ એન્ટોમોલોજી</p>	
<p>ગુજરાત ફોરેસ્ટ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ</p> 	<p>ગુજરાત ફોરેસ્ટ રેન્જર્સ કૉલેજ “આરણ્ય ભવન”, CH-3 સર્કલ પાસે, સેક્ટર-10 એ, ગાંધીનગર, ગુજરાત- 382 010 ફોન નંબર +91-79-232 54 100</p>	<p>અહીં સામાન્ય વિદ્યાર્થીઓને સીધો પ્રવેશ અપાતો નથી, પરંતુ ગુજરાત સરકારના વર્ગ 2 માટે પસંદગી થયેલા ફોરેસ્ટ ઓફિસર્સ બનવા માગતા ઉમેદવારોને તાલીમ આપતી એકમાત્ર સંસ્થા છે જેમાં 18 મહિનાનો કોર્સ હોય છે અને BSc ફોરેસ્ટ્રીમાં ભણાવતા લગભગ 19 વિષયોની થિયેરેટિકલ અને પ્રેક્ટિકલ તાલીમ અપાય છે.</p>	<p>www.gujarat-forest.org</p>
<p>વનીકરણ, વન્યજીવન અને પર્યાવરણ વિજ્ઞાન વિભાગ, ગુરુ ધાસીદાસ યુનિવર્સિટી</p>	<p>કોની, બિલાસપુર, ઇ તી સ ગ ઢ - 495009 ફોન: 077 52 260204</p>	<p>BSc ફોરેસ્ટ્રી 4-વર્ષ MSc ફોરેસ્ટ્રી 2-વર્ષ</p>	<p>www.ggu.ac.in</p>
<p>નોર્થ ઈસ્ટર્ન રિજનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી, ઈટાનગર</p>	<p>નિર્જુલી, અરુણાચલ પ્રદેશ પિન કોડ 791109 ફોન નંબર 0360 225 7401</p>	<p>ફોરેસ્ટ્રી ડિપ્લોમા - 1 વર્ષનો કોર્સ</p>	<p>www.nerist.ac.in</p>

<p>ફોરેસ્ટ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (FRI), દેહરાદૂન</p> 	<p>ચક્રતા રોડ, ન્યૂ ફોરેસ્ટ, પી.ઓ., ઈન્ડિયન મિલિટરી એકેડમી, દેહરાદૂન, ઉત્તરાખંડ પિન કોડ 248006 ફોન નંબર 0135 222 4315</p>	<p>સિલ્વીકલ્ચરમાં Ph.D ફોરેસ્ટ સીડ ટેકનોલોજીમાં Ph.D ફોરેસ્ટ જિનેટિક્સમાં Ph.D ફોરેસ્ટ બોટનીમાં Ph.D ફોરેસ્ટ એન્ટોમોલોજીમાં Ph.D માટી વિજ્ઞાનમાં Ph.D ફોરેસ્ટ ઇકોલોજી એન્ડ એન્વાયર્નમેન્ટમાં Ph.D ફોરેસ્ટ મેનેજમેન્ટમાં Ph.D વુડ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજીમાં Ph.D ફોરેસ્ટ પ્રોડક્ટ્સના રસાયણશાસ્ત્રમાં ફિલોસોફીના ડૉક્ટર પલ્પ અને પેપર ટેકનોલોજીમાં Ph.D ફોરેસ્ટ્રી એક્સટેન્શનમાં Ph.D નોન વુડ ફોરેસ્ટ પ્રોડક્ટ્સમાં Ph.D ફોરેસ્ટ બાયોટેકનોલોજીમાં Ph.D ફોરેસ્ટ બાયોઈન્ફોર્મેટિક્સમાં Ph.D એન્વાયર્નમેન્ટ મેનેજમેન્ટમાં Ph.D વન્યજીવન વિજ્ઞાનમાં Ph.D ફોરેસ્ટ જીઓ-ઈન્ફોર્મેટિક્સમાં Ph.D ફોરેસ્ટ હાઈડ્રોલોજીમાં Ph.D પ્લાન્ટ ફિઝિયોલોજીમાં Ph.D એપ્લિકેશન ઓફ ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી ઇન ફોરેસ્ટ્રીમાં Ph.D</p>	<p>http://fridu.edu.in</p>
--	---	---	--

સ્નાતક, અનુસ્નાતક અને સંશોધનના

અભ્યાસક્રમો

- BSc ફોરેસ્ટ્રી 4-વર્ષ
- MSc ફોરેસ્ટ્રી 2-વર્ષ
- MSc સ્પેશિયલાઈઝેશન - વુડ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી, મેડિસિનલ અને એરોમેટિક પ્લાન્ટ્સ ટેકનોલોજી, પ્લાન્ટેશન ટેકનોલોજી, વોટરશેડ મેનેજમેન્ટ, ઇકો-ટૂરિઝમ, એગ્રો-ફોરેસ્ટ્રી, ફોરેસ્ટ બાયોટેકનોલોજી, ફોરેસ્ટ જિનેટિક રિસોર્સિસ, એન્વાયર્નમેન્ટ મેનેજમેન્ટ, ફોરેસ્ટ બિઝનેસ મેનેજમેન્ટ
- ફોરેસ્ટ્રી મેનેજમેન્ટમાં પીજીડીએમ
- પર્યાવરણ વ્યવસ્થાપનમાં પીજીડીએમ
- સસ્ટેનેબલ ફોરેસ્ટ મેનેજમેન્ટ સર્ટિફિકેશન બાય

એન.સી.સી.એફ.

- ગ્રીન સ્કિલ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (GSDP) અંતર્ગત સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઈન VRIKSH -
- ટિમ્બર લીગલિટી એસેસમેન્ટ પ્રોગ્રામ
- એન્વાયર્નમેન્ટલ મેનેજમેન્ટમાં MBA

- ફોરેસ્ટ્રી મેનેજમેન્ટમાં MBA
- Ph.D ઈન ફોરેસ્ટ રિસર્ચ

યોગ્યતાના માપદંડ

યુજી અભ્યાસક્રમો માટે -

અંડર ગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે ઉમેદવારોએ રાજ્ય/કેન્દ્રીય બોર્ડમાંથી તેમની 10+2 અથવા સમકક્ષ પરીક્ષામાં ઓછામાં ઓછા 60% ગુણ હોવા જોઈએ.

પીજી અભ્યાસક્રમો માટે -

- અરજી કરનારા ઉમેદવારોએ માન્ય સંસ્થામાંથી ઓછામાં ઓછા 50% ગુણ સાથે કોઈ પણ વિદ્યાશાખામાં સ્નાતકની ડિગ્રી હોવી આવશ્યક છે.
- ઉમેદવારોએ નીચેની પ્રવેશ પરીક્ષામાં પણ સારો સ્કોર મેળવવો જરૂરી છે. (લાગુ પડતી)

● ICAR AIEEA	● JEE Main	● OUAT
● GATE	● CAT	● XAT
● MAT		

IFS - UPSC ભારતીય વન સેવા પરીક્ષા, યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન

યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન 1 ઓક્ટોબર, 1926ના રોજ ભારત સરકાર હેઠળ અસ્તિત્વમાં આવ્યું. કમિશન દેશમાં બંધારણીય સંસ્થા તરીકેની જવાબદારી ધરાવે છે.

જે ભારતની વિવિધ સિવિલ સર્વિસીસમાં નિમણૂક માટે સ્પર્ધાત્મક લેખિત તેમજ ઈન્ટરવ્યૂ પરીક્ષાઓ લેવા માટે જવાબદાર અથવા ખરેખર અધિકૃત છે. યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશનના અધ્યક્ષ અને અન્ય સભ્યોની પસંદગી ફક્ત ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે.

યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન વાસ્તવમાં એક અધ્યક્ષ અને અન્ય દસ સભ્યો દ્વારા સંચાલિત છે.

જોબ પ્રોફાઇલ :

યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન ભારતીય વન સેવા અધિકારીઓની જગ્યા પર ભરતી માટે લાયક ઉમેદવારો પાસેથી અરજીઓ આમંત્રિત કરી રહ્યું છે. યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન ભારતીય વન સેવા અધિકારીઓમાં ઉમેદવારોની ભરતી માટે ભારતીય વન સેવા પરીક્ષાનું આયોજન કરે છે.

પાત્રતા :

રસ ધરાવતા ઉમેદવારોની ઉંમર 21 વર્ષથી ઓછી ન હોવી જોઈએ. તે ઉમેદવારો, જેમની ઉંમર 30 વર્ષથી વધુ છે તેઓ પણ સ્પષ્ટ પરીક્ષા માટે પાત્ર નથી. SC/ST/OBC અને કેટલીક અન્ય અમુક કેટેગરીના ઉમેદવારો માટે ઉપલી વયમર્યાદા થોડાં વર્ષો સુધી હળવા છે. ઉમેદવારોએ પર્યાપ્ત ભૌતિક ધોરણો સાથે પણ મળવું જોઈએ.

ઉમેદવારોને અનુમતિ આપવાના પ્રયાસોની મહત્તમ સંખ્યા નીચે મુજબ છે:

- સામાન્ય શ્રેણીના ઉમેદવારો : માત્ર 4 પ્રયાસો જ માન્ય છે.
- SC/ST કેટેગરીના ઉમેદવારો : પ્રયાસોની સંખ્યામાં કોઈ મર્યાદા નથી.
- OBC કેટેગરીના ઉમેદવારો : માત્ર 7 પ્રયાસો જ માન્ય છે.

શૈક્ષણિક લાયકાત :

ચોક્કસ પરીક્ષામાં અરજી કરવા માટે કોઈ પણ માન્ય યુનિવર્સિટીમાંથી પશુપાલન અને પશુચિકિત્સા વિજ્ઞાન, વનસ્પતિશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર, ભૂસ્તરશાસ્ત્ર,

ગણિત, ભૌતિકશાસ્ત્ર, આંકડાશાસ્ત્ર અને પ્રાણીશાસ્ત્ર જેવા ઓછામાં ઓછા એક વિષય સાથે સ્નાતકની ડિગ્રી જરૂરી છે. એગ્રીકલ્ચર, ફોરેસ્ટ્રી અથવા એન્જિનિયરિંગમાં સ્નાતકની ડિગ્રી ધરાવતા ઉમેદવારો પણ અરજી કરવા પાત્ર છે.

પગારધોરણ : પસંદ કરેલ ઉમેદવારોને નિયત કરેલ પગારની રકમ મળશે.

પસંદગી પ્રક્રિયા :

ઉમેદવારોએ સ્પર્ધાત્મક લેખિત પરીક્ષા, મેડિકલ ટેસ્ટ અને વ્યક્તિગત ઇન્ટરવ્યૂ ટેસ્ટ સહિત પસંદગી પ્રક્રિયાના ત્રણેય તબક્કામાંથી પસાર થવું પડશે. લાયક ઉમેદવારોએ બીજા તબક્કામાં જવા માટે પસંદગી પ્રક્રિયાના પ્રથમ તબક્કામાંથી પસાર થવું પડશે અને તેથી વધુ. આ ત્રણેય તબક્કાના સફળ ઉમેદવારોને જ અંતિમ પસંદગી કરતી વખતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.

કેવી રીતે અરજી કરવી : બધા અરજદારોએ ઓનલાઇન અરજી માટેની છેલ્લી તારીખ અથવા તે પહેલાં ફક્ત યુપીએસસીની વેબસાઇટ પર જ ઓનલાઇન અરજી કરવી જોઈએ. ઓનલાઇન અરજી કરવા ઇચ્છતા ઉમેદવારોએ ઓનલાઇન અરજીની છેલ્લી તારીખ પહેલા અરજી કરવી જોઈએ.

સંપર્ક વિગતો :

યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન,

ધોલપુર હાઉસ, નવી દિલ્હી - 110069.
વધુ માહિતી માટે <http://upsc.gov.in/> ની મુલાકાત લો

આઈ.એફ.એસ. કક્ષાના કોર્સીસ ભણાવતી અથવા આઈ.એફ.એસ. પરીક્ષાની તૈયારી કરાવતી પ્રાઇવેટ યુનિવર્સિટીઓ

- બી.યુ. ભોપાલ
- સેન્ટ ઝેવિયર્સ કોલેજ મુંબઈ
- ડી.જી. વૈષ્ણવ કોલેજ ચેન્નાઈ
- ટાટા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફંડામેન્ટલ રિસર્ચ, મુંબઈ
- એસ.એસ. જૈન સુબોધ પી.જી. કોલેજ જયપુર
- ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ રિસર્ચ ખડગપુર
- ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ રિસર્ચ પૂણે
- તેજપુર યુનિવર્સિટી તેજપુર
- માઉન્ટ કાર્મેલ કોલેજ બેંગલુરુ

ભારતીય વન સેવાઓ માટેની પરીક્ષાની પ્રિલિમ પરીક્ષા વહીવટી સેવા અને વન સેવા બંને માટે સમાન છે. તે પછીના તબક્કાઓ (મુખ્ય અને ઇન્ટરવ્યૂ)માં જ પ્રક્રિયા અલગ પડે છે. વર્ષ 2023 પરીક્ષાની ઝાંખી નીચે આપેલ છે :

UPSC IFoS 2023 પરીક્ષા	
ઇવેન્ટ	મહત્વની તારીખો
ભારતીય વન સેવાઓની પરીક્ષા	બોડી યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશનનું સંચાલન
પસંદગી પ્રક્રિયા	પ્રિલિમ્સ, મેઇન્સ, ઇન્ટરવ્યૂ
અધિકૃત સૂચના	1લી ફેબ્રુઆરી, 2023 ના રોજ રિલીઝ
અરજી કરવાની છેલ્લી તારીખ	ફેબ્રુઆરી 2023

પ્રિલિમ્સની તારીખ	28મી મે, 2023
મેઈન્સ તારીખ	નવેમ્બર 2023
ઈન્ટરવ્યૂની તારીખ	સૂચિત કરવાની બાકી

ફોરેસ્ટ્રી મેનેજમેન્ટમાં મહત્વના હોદ્દાઓ તેમના કાર્યના પ્રકાર, કાર્ય ક્ષેત્રો અને કાર્યભાર

ફોરેસ્ટ ગાર્ડ (વનરક્ષક) :

- સોંપાયેલ વિસ્તારમાં જૈવ-વિવિધતાનું સંરક્ષણ
- જંગલનાં સંસાધનોની સલામતીની ખાતરી કરવી
- શિકાર અથવા વૃક્ષો કાપવા જેવી ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓને અટકાવવી
- સોંપેલ વિસ્તારમાં વન્યજીવનનો રેકોર્ડ સંભાળવો અને જાળવવો
- બધું સારું છે તેની ખાતરી કરવા માટે જંગલોના વિવિધ ભાગોમાં નિયમિત લટાર મારવી
- વન અને તેનાં સંસાધનોના સુગમ સંચાલન માટે વરિષ્ઠ અધિકારીઓ સાથે સંકલન

GPSC RFO - રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર

- રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર પાસે જંગલ અને તેના દાયરામાં આવતી જમીનની જવાબદારી છે.
- તે/તેણી પર્યાવરણીય યોજનાઓના કાર્યની આગાહી કરે છે, જે જંગલોના સંરક્ષણ માટે વિસ્તારમાં લેવામાં આવે છે.
- તેને/તેણીને જે વિસ્તાર ફાળવવામાં આવ્યો છે, તેના સર્વેક્ષણની જવાબદારી તેની પાસે છે.
- તેમને એવા લોકો સામે પગલાં લેવાની છૂટ છે જેઓ જંગલના વિનાશ વગેરેમાં સામેલ છે.
- રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસરે આ વિસ્તારમાં પેટ્રોલિંગ

કરવું જોઈએ અને કોઈ પણ શંકાસ્પદ પ્રવૃત્તિની જાણ તેમના સુપરવાઈઝરી સ્તરને કરવી જોઈએ.

GPSC DFO - ડિવિઝનલ ફોરેસ્ટ ઓફિસર

- ડિવિઝનલ ફોરેસ્ટ ઓફિસર પાસે તેના ફાળવેલા જિલ્લાના જંગલ અને તેના દાયરામાં આવતી જમીનની જવાબદારી છે.
- તે/તેણી પર્યાવરણીય યોજનાઓના કાર્યનું આયોજન, સંચાલન, વ્યવસ્થાપન અને બજેટિંગ કરે છે જે જંગલોના સંરક્ષણ માટે વિસ્તારમાં લેવામાં આવે છે.
- તેને/તેણીને જે વિસ્તાર ફાળવવામાં આવ્યો છે તેના સર્વેક્ષણની જવાબદારી તેની પાસે છે.
- તેમને એવા લોકો સામે પગલાં લેવાની છૂટ છે જેઓ જંગલના વિનાશ વગેરેમાં સામેલ છે.

ડિવિઝનલ ફોરેસ્ટ ઓફિસરે આ વિસ્તારમાં પેટ્રોલિંગ કરાવવું જોઈએ અને કોઈ પણ શંકાસ્પદ પ્રવૃત્તિની જાણ થતાં તેની સામે જરૂરી પગલાં લેવાં જોઈએ.

ફોરેસ્ટ્રી મેનેજમેન્ટ ક્ષેત્રે કાર્ય કરતી અગ્રણી સંસ્થાઓ

પ્રમાણપત્ર અને જંગલોના સંરક્ષણ માટે નેટવર્ક (NCCF) Network for Certification and Conservation of Forests: <https://nccf.in/>
ભારતના પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય હેઠળની સંસ્થાઓ

- ગોવિંદ બલ્લભ પંત ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હિમાલયન એન્વાયર્નમેન્ટ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ,
- અલ્મોડા ભારતીય વનવ્યવસ્થાપન સંસ્થા, ભોપાલ
- ભારતીય પ્લાયવુડ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ રિસર્ચ એન્ડ ટ્રેનિંગ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ, બેંગલુરુ
- ભારતીય વન્યજીવન સંસ્થા, દેહરાદૂન

ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી રિસર્ચ એન્ડ એજ્યુકેશન હેઠળની સંસ્થાઓ જેનું મુખ્ય મથક દેહરાદૂનમાં છે

- વાંસ અને રતન માટે અદ્યતન સંશોધન કેન્દ્ર, આઈઝોલ
- શુષ્ક વન સંશોધન સંસ્થા, જોધપુર
- સેન્ટર ફોર ફોરેસ્ટ બેઝડ લાઈવલીહુડ એન્ડ એક્સટેન્શન (CFLE), અગરતલા
- ફોરેસ્ટ્રી સંશોધન અને માનવ સંસાધન વિકાસ કેન્દ્ર, છિંદવાડા
- સામાજિક વનીકરણ અને પર્યાવરણીય પુનર્વસન કેન્દ્ર, પ્રયાગરાજ
- ફોરેસ્ટ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (ભારત), દેહરાદૂન
- હિમાલયન વન સંશોધન સંસ્થા, શિમલા
- ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફોરેસ્ટ બાયોડાયવર્સિટી, હૈદરાબાદ
- ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફોરેસ્ટ જિનેટિક્સ એન્ડ ટ્રી બ્રીડિંગ, કોઈમ્બતુર
- ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફોરેસ્ટ પ્રોડક્ટિવિટી, રાંચી
- ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ વુડ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી, બેંગલુરુ
- વરસાદી વન સંશોધન સંસ્થા, જોરહાટ
- ઉષ્ણકટિબંધીય વન સંશોધન સંસ્થા, જબલપુર
- વન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર (વન વિજ્ઞાન કેન્દ્રો)

રાજ્ય સરકારો હેઠળ

- કેરળ વન સંશોધન સંસ્થા
- કેરળ ફોરેસ્ટ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ, પીચી, થ્રિસુર
- ફોરેસ્ટ કોલેજ અને સંશોધન સંસ્થા, તમિલનાડુ કૃષિ યુનિવર્સિટી, મેટ્ટુપલયમ.
- વન સંશોધન સંસ્થા, કાનપુર, ઉત્તરપ્રદેશ વન વિભાગ
- ગુજરાત વન સંશોધન કેન્દ્ર, રાજપીપળા, ગુજરાત

- રાજ્ય વન વિભાગ, જમ્મુ
- રાજ્ય વન સંશોધન અને તાલીમ સંસ્થા, રાયપુર, છત્તીસગઢ
- રાજ્ય વન સંશોધન સંસ્થા, જબલપુર, મધ્યપ્રદેશ
- રાજ્ય વન સંશોધન સંસ્થા, ચેન્નાઈ, તમિલનાડુ
- રાજ્ય વન સંશોધન સંસ્થા, લાધોવાલ, જિલ્લો લુધિયાણા, પંજાબ
- રાજ્ય વન સંશોધન સંસ્થા, ઈટાનગર, અરુણાચલ પ્રદેશ

વનસંવર્ધનમાં આંતરરાષ્ટ્રીય બિન-સરકારી વન સંસ્થાઓની યાદી

- ઈન્ટરનેશનલ યુનિયન ફોર કન્ઝર્વેશન ઓફ નેચર
- કુદરત માટે વર્લ્ડ વાઈડ ફંડ
- સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા
- ફોરેસ્ટ્રી એન્ડ સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ પર વર્લ્ડ કમિશન
- વિશ્વ સંસાધન સંસ્થા - ગ્લોબલ ફોરેસ્ટ વોચ
- ફોરેસ્ટ સ્ટેવાર્ડશિપ કાઉન્સિલ

આંતરરાષ્ટ્રીય વન સંશોધન સંસ્થાઓની યાદી

- સેન્ટર ફોર ઈન્ટરનેશનલ ફોરેસ્ટ્રી રિસર્ચ (CIFOR), બોગોર, ઈન્ડોનેશિયા
- સેન્ટર ફોર ટ્રોપિકલ ફોરેસ્ટ સાયન્સ, પનામા સિટી, પનામા
- યુરોપિયન ફોરેસ્ટ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ, જોએનસુ, ફ્રાન્સ
- ઈન્ટરનેશનલ યુનિયન ઓફ ફોરેસ્ટ રિસર્ચ ઓર્ગનાઈઝેશન (IUFRO) વિયેના, ઓસ્ટ્રિયા

વન્યજીવનનું રક્ષણ કરવામાં યોગદાન આપતાં ભારતીય એનજીઓ

- PTES, યુકે સ્થિત સંસ્થા
- વર્લ્ડ વાઈડ ફંડ ફોર નેચર-ઈન્ડિયા (WWF-India)
- વન્યજીવન એસઓએસ
- વાઈલ્ડ લાઈફ પ્રોટેક્શન સોસાયટી ઓફ ઈન્ડિયા
- નેચર કન્ઝર્વેશન ફાઉન્ડેશન
- સેન્ટર ફોર વાઈલ્ડ લાઈફ સ્ટડીઝ
- TRAFFIC India ભારતમાં વન્ય જીવોની હેરફેર સામે લડે છે

- વાઈલ્ડલાઈફ ટ્રસ્ટ ઓફ ઈન્ડિયા રેડ જંગલ ફાઉલ અને ગોલ્ડન હેરડ લંગૂર વિશે અવાજ ઊઠાવે છે.
- વાઈલ્ડલાઈફ ફર્સ્ટ ક્લાર્ટકમાં વિલ્સલાઈફના સંરક્ષણ માટે કામ કરે છે
- વાઈલ્ડલાઈફ પ્રોટેક્શન સોસાયટી ઓફ ઈન્ડિયા (WPSI) ગેરકાયદેસર વન્ય પ્રાણી વેપાર પર નજર રાખવા માટે રાજ્ય સરકારો સાથે સહયોગ કરે છે.
- ગ્રીનપીસ

રોજગારી અને વ્યવસાયની તકો

કારકિર્દીની તકો :- ફોરેસ્ટ મેનેજર, વન સંરક્ષક, મદદનીશ વન સંરક્ષક, ફોરેસ્ટર, ફોરેસ્ટ રેન્જ ઓફિસર, લેક્યુરસ, ફોરેસ્ટ્રી ટેકનિશિયન, ફોરેસ્ટ ઓફિસર, ફોરેસ્ટ્રી સ્ટાફ, ફોરેસ્ટ પ્રોફેશનલ્સ, નેચરલ રિસોર્સ ટેકનિશિયન, ઓપરેશન ફોરેસ્ટર, વરિષ્ઠ ફોરેસ્ટ્રી કન્સલ્ટન્ટ, ફોરેસ્ટર્સ સિલ્વીકલ્ચરિસ્ટ, ફિલ્ડ ઈન્વેસ્ટિગેટર, વેચાણ/વ્યવસાય વિકાસ અધિકારી, શિક્ષક અથવા લેક્યુરર, ઓડિટર - ફોરેસ્ટ્રી.

- I. ગ્રેજ્યુએશન પૂર્ણ કર્યા પછી સરકારી ક્ષેત્ર તેમજ ખાનગી ક્ષેત્ર જેમ કે વન અને વન્યજીવ વિભાગમાં નોકરીની વિશાળ સંભાવનાઓ ઉપલબ્ધ છે.
- II. જંગલોના અપગ્રેડેશન અને જમીનના સંરક્ષણ માટે એનજીઓને પસંદ કરી શકાય છે.
- III. આ ક્ષેત્રનો અનુભવ ધરાવતા લોકો કોલેજો અને યુનિવર્સિટીઓમાં પ્રોફેસર તરીકે પણ જોડાઈ શકે છે.
- IV. કેટલાક કોર્પોરેટ ગૃહોમાં ટિમ્બર પ્લાન્ટેશન માટે ફોરેસ્ટ્રી સ્નાતકો જરૂરી છે.
- V. ટેલિવિઝન ચેનલો જેમ કે ડિસ્કવરી ચેનલ અને નેચરલ જિયોગ્રાફિકમાં અન્ય કારકિર્દીની તકો ઉપલબ્ધ છે.
- VI. તે ઉપરાંત ઉપર જણાવેલ તમામ રાજ્ય, કેન્દ્ર અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરની કોલેજો, યુનિવર્સિટીઓ, સરકારી અને અર્ધસરકારી સંસ્થાઓ અને એ.જી.ઓ.માં પણ નોકરીની શ્રેષ્ઠ તકો છે.

ફોરેસ્ટ સેક્ટરમાં સરકારી નોકરીઓ :

ભારત એક એવો દેશ છે, જે વનસંપત્તિથી સમૃદ્ધ

છે અને તેની વિશાળ જમીન વનસંવર્ધન ક્ષેત્ર હેઠળ ફાળવવામાં આવી છે. સદૂનસીબે, વનસંવર્ધન ઉદ્યોગમાં પાનખરથી લઈને સદાબહાર જંગલો અને વાવેતર અને ઉષ્ણ કટિબંધીય સખત લાકડાનાં જંગલોથી લઈને ઊંચાઈવાળા શંકુદ્રુપ જંગલો સુધીના વિવિધ વિકાસ જોવા મળે છે. કમનસીબે, તાજેતરમાં એવું જાણવા મળ્યું છે કે ભારતમાં વનસંપત્તિ ઘટી રહી છે અને આ મુખ્યત્વે વધતી જતી વસ્તીને કારણે છે. ગ્લોબલ વોર્મિંગ પ્રત્યે લોકોની વધતી જતી જાગૃતિ સાથે, કેન્દ્ર સરકાર અને ભારતની બધી રાજ્ય સરકારો ગ્લોબલ વોર્મિંગની અસરને ઘટાડવાના દૃષ્ટિકોણથી જંગલોનું જતન કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે. આને કારણે, વનસંવર્ધન ઉદ્યોગમાં સરકારી સંસ્થાઓને વનસંસાધનોની જાળવણીમાં વધુ મદદરૂપ હાથની જરૂર છે, જેથી આ ક્ષેત્રમાં રોજગારીની તકો વધે. અન્ય ક્ષેત્રોની જેમ, વન ક્ષેત્રમાં પણ સંખ્યાબંધ સરકારી સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે અને વનસંવર્ધન ક્ષેત્રની સંસ્થાના નામ નીચે મુજબ છે:

વનક્ષેત્રમાં સરકારી કંપનીઓ :

- ભારતીય વનીકરણ સંશોધન અને શિક્ષણ પરિષદ
- ફોરેસ્ટ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા
- પર્યાવરણ અને વનમંત્રાલય, ભારત સરકાર
- વનસંશોધન સંસ્થા
- ફોરેસ્ટ્રી સંશોધન અને માનવ સંસાધન વિકાસ કેન્દ્ર આ કેન્દ્રીય સંસ્થાઓ ઉપરાંત, ભારતમાં દરેક રાજ્ય સરકાર પાસે તેમના પોતાના વન સંરક્ષણ વિભાગો છે જેમ કે :
- ગુજરાત સરકારનો વન અને પર્યાવરણ વિભાગ
- વન ઉત્પાદકતા સંસ્થા, રાંચી
- ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફોરેસ્ટ જિનેટિક્સ એન્ડ ટ્રી બ્રીડિંગ, કોઈમ્બતુર

આવક અને મહેનતાણું :

પગારની શ્રેણી શૈક્ષણિક સિદ્ધિઓ, વ્યક્તિગત કુશળતા, અનુભવ અને ક્ષમતા પર આધારિત છે.

ફેશર તરીકે પ્રારંભિક સ્તરે, ઉમેદવાર દર મહિને રૂ. 10,000 થી રૂ. 15,000 વચ્ચેની કમાણી કરી શકે છે, જે લોકો આ ક્ષેત્રમાં સંબંધિત અનુભવ ધરાવે છે તેમના પગારનું માળખું રૂ. 40,000 સુધીનું હશે.

UPSC IFoS ઇન્ડિયન ફોરેસ્ટ સર્વિસીસના રાજ્ય અને ભારત સરકારના ઉચ્ચ અધિકારીઓનાં પદ અને તેમનાં પગાર ધોરણ

ગ્રેડ	રાજ્ય સરકારમાં હોદ્દો	GOમાં હોદ્દો	મૂળભૂત માસિક પગાર
જુનિયર ટાઈમ સ્કેલ	મદદનીશ વનસંરક્ષક/ મદદનીશ નાયબ વનસંરક્ષક	આસિસ્ટન્ટ ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેસ્ટ	INR 56,100
સિનિયર ટાઈમ સ્કેલ	ડેપ્યુટી કન્ઝર્વેટર ઓફ ફોરેસ્ટ્સ આસિસ્ટન્ટ	ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેસ્ટ્સ	INR 67,700
જુનિયર એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ગ્રેડ	ડેપ્યુટી કન્ઝર્વેટર ઓફ ફોરેસ્ટ્સ	આસિસ્ટન્ટ ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેસ્ટ્સ	INR 78,800
પસંદગી ગ્રેડ	નાયબ વન સંરક્ષક (પસંદગી ગ્રેડ)	આસિસ્ટન્ટ ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેસ્ટ્સ	INR 1,18,500
સુપર ટાઈમ સ્કેલ	કન્ઝર્વેટર ઓફ ફોરેસ્ટ્સ/ચીફ વાઈલ્ડલાઈફ વોર્ડન	ડેપ્યુટી ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેસ્ટ્સ	INR 1,50,000
વરિષ્ઠ વહીવટી ગ્રેડ	ચીફ કન્ઝર્વેટર ઓફ ફોરેસ્ટ	ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેસ્ટ્સ	INR 1,75,000
HAG સ્કેલ	અધિક મુખ્ય વન સંરક્ષક	-	INR 2,00,000
HAG+ સ્કેલ	મુખ્ય વન સંરક્ષક	અધિક વન મહાનિદેશક	INR 2,05,400
એપેક્સ સ્કેલ	મુખ્ય મુખ્ય વન સંરક્ષક (વન દળના વડા)	મહાનિદેશક ફોરેસ્ટ્સ	INR 2,25,000

રેફરન્સ અને કેડિટ

<https://forests.gujarat.gov.in/> <https://gfrf.gujarat.gov.in/> <https://gujaratforest.org/> <https://forestry.kau.in/> <https://en.wikipedia.org/> <https://www.google.com/> <https://give.do/> <https://www.bfitdoon.com/> <https://hnbgu.ac.in/> <https://iifm.ac.in/> <https://upsconline.nic.in/> <https://entrance-exam.net/> <https://www.cheggindia.com/> <https://www.sarvgyan.com/> <https://blog.oureducation.in/> <https://nccf.in/> <https://www.indianholiday.com/>

૩૦૧, સેફોન કોમ્પ્લેક્ષ, ફતેહગંજ,
વડોદરા-૩૯૦૦૦૮
મો. ૯૨૨૭૧૪૦૭૬૫

૨૫

ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયામાં ઝળહળતી કારકિર્દી

— કૌશલ ઉપાધ્યાય

આજે સમગ્ર વિશ્વ સંચારક્રાંતિના સમયમાંથી પસાર થઈ રહ્યું છે. છેલ્લાં થોડાં વર્ષોમાં થયેલી ઇન્ટરનેટ ક્રાંતિને કારણે સંચારવિશ્વ આજે એક નવી રીતે આપણી સમક્ષ પ્રસ્તુત થઈ રહ્યું છે. પરિણામે કરોડો લોકોની જિંદગીમાં પરિવર્તનનો પવન ફૂંકાઈ રહ્યો છે. લોકડાઉનના સમયમાં ફક્ત અભ્યાસમાં જ નહીં, પરંતુ ઇન્ટરનેટ ક્રાંતિ વડે મનોરંજનના ક્ષેત્રે પણ બહુ જ મોટાં પરિવર્તનો જોવા મળ્યા છે. આજે વેબ સિરીઝ અને ઇન્ટરનેટ પર રજૂ થતી ફિલ્મો વગેરેને કારણે મનોરંજનની દુનિયામાં આમૂલ પરિવર્તન જોવા મળે છે. હવે તો દુનિયા પરંપરાગત ટીવી, સિનેમા અને રેડિયોમાંથી ખૂબ આગળ નીકળી અને સ્માર્ટ ટીવી, OTT પ્લેટફોર્મ્સ, પોડકાસ્ટિંગ અને ઇન્ટરનેટ રેડિયો વગેરે સુધી પહોંચી ગઈ છે. આજે દરેકના હાથમાં ઉપલબ્ધ ફોન એ તેના વ્યક્તિગત મનોરંજન અને માહિતીના ભંડારનું સાધન બની ગયો છે.

છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોથી ભારતીય મનોરંજન અને મીડિયા ઉદ્યોગ વિશ્વમાં પોતાની નામના ફેલાવી રહ્યો છે. ભારતમાં આજે અંદાજે ૧.૬ બિલિયન ડોલરનો મનોરંજન ઉદ્યોગ છે. દર વર્ષે આ ખૂબ મોટી ટકાવારી સાથે વિકાસ પામી રહ્યો છે. આજે ભારતમાં અંદાજે ૧૧૭ કરોડ લોકો મોબાઇલનો વપરાશ કરે છે અને મોટાભાગના લોકો મોબાઇલનો જ ઉપયોગ માહિતી અને મનોરંજન માટે કરે છે. જો આટલી મોટી સંખ્યામાં લોકો આ ક્ષેત્રમાં ઉપલબ્ધ માહિતી અને સામગ્રીનો ઉપયોગ કરતા હોય તો તેના સર્જન માટે પણ એટલી જ મોટી સંખ્યામાં લોકોની જરૂર પડે છે.

અહીં ઉપલબ્ધ રોજગારીની તકો વિશે વાત કરીએ તો સૌ પ્રથમ તેના પેટા ક્ષેત્રો વિશે માહિતી મેળવવી જરૂરી છે. ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયામાં મુખ્યત્વે ટેલિવિઝન, રેડિયો સિનેમા, ડિજિટલ મનોરંજનનાં માધ્યમો અને ફોટોગ્રાફી વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. હવે વિષયવાર વિવિધ પેટા ક્ષેત્રોમાં રહેલી તકોની છણાવટ કરીએ.

ટેલિવિઝન ક્ષેત્રે જોવા જાઓ તો મુખ્યત્વે સમાચારો અને ધારાવાહિકો એમ બે પ્રકારે કામ થતું હોય છે.

ટેલિવિઝન સમાચારોમાં જોઈએ તો દૂરદર્શન, TV9 ગુજરાતી, ABP અસ્મિતા, GSTV, GTPL, સંદેશ, VTV, ગુજરાત ફર્સ્ટ વગેરે જેવી અનેક ચેનલો છે. આ ચેનલોમાં ન્યૂઝ એંકર અથવા સમાચારવાચક, બુલેટિન પ્રોડ્યુસર, રિપોર્ટર, કોપીરાઇટર, વીડિયો એડિટર, ગ્રાફિક ડિઝાઇનર, અને સાઉન્ડ એડિટર, વોઇસ આર્ટિસ્ટ વગેરે જેવા વિવિધ લોકોની જરૂર હોય છે. જ્યારે ટેલિવિઝન સિરિયલો એટલે કે ધારાવાહિક અને સિનેમા તથા ડોક્યુમેન્ટરી ફિલ્મોના નિર્માણ માટે કેમેરા મેન, સ્ક્રિપ્ટ રાઇટર, ડિરેક્ટર, આસિસ્ટન્ટ ડિરેક્ટર, સાઉન્ડ ડિઝાઇનર, વીડિયો એડિટર, ગ્રાફિક ડિઝાઇનર, લાઇટ ડિઝાઇનર, સેટ અને કોસ્ચ્યુમ ડિઝાઇનર, મ્યુઝિક ડિરેક્ટર, ડાન્સ ડિરેક્ટર, રિસર્ચર, ડાયલોગ રાઇટર, પ્રોડક્શન મેનેજર વગેરે જેવા અનેક લોકોની નિષ્ણાત ટીમ કામ કરતી હોય છે.

રેડિયો ક્ષેત્રે જોઈએ તો ખાનગી FM જેવા કે રેડિયો મિર્ચી, રેડ એફ.એમ., રેડિયો વન, માય એફ.એમ. વગેરે અને સરકારી ચેનલો જેવી કે આકાશવાણી, વિવિધભારતી વગેરે બંને અસ્તિત્વ ધરાવે છે. અહીં RJ એટલે કે રેડિયો જોકી, ઉદ્દોષક, સમાચારવાચક, વોઇસ આર્ટિસ્ટ, સાઉન્ડ ડિઝાઇનર, પ્રોમો પ્રોડ્યુસર, કોપી રાઇટર, પ્રોગ્રામ પ્રોડ્યુસર, મ્યુઝિક મેનેજર વગેરે જેવા અનેક નિષ્ણાતોની જરૂર પડતી હોય છે.

આ ઉપરાંત ફોટોગ્રાફી પણ ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયાનો એક મહત્વનો હિસ્સો છે. આજકાલ અનેક લોકો ફોટોગ્રાફીમાં નિપુણ બની અને આકર્ષક રોજગારી મેળવી રહ્યા છે. વિવિધ ક્ષેત્રો જેવાં કે ઇવેન્ટ ફોટોગ્રાફી, વેડિંગ ફોટોગ્રાફી, ફેશન ફોટોગ્રાફી, પ્રોડક્ટ ફોટોગ્રાફી, આર્કિટેક્ચર ફોટોગ્રાફી, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ફોટોગ્રાફી વગેરે જગ્યાએ કુશળ લોકોની તાતી જરૂરિયાત છે.

સ્વરોજગારની વાત કરીએ તો અનેક લોકો ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયામાં અભ્યાસ કરી અને સ્વતંત્ર (freelance) કેમેરામેન, વીડિયો એડિટર, ગ્રાફિક ડિઝાઇનર, ટ્રાવેલ બ્લોગર, વેડિંગ અને અન્ય ઇવેન્ટના પેકેજ, ન્યૂઝ ચેનલના સ્ટ્રીંગર, કોર્પોરેટ અને ડોક્યુમેન્ટરી ફિલ્મ, એડ ફિલ્મ, સ્પોર્ટ્સ કવરેજ વગેરે માટે કામ

કરતા હોય છે. જેવું કામ અને જેવા ક્લાયન્ટ તે પ્રમાણે સારીથી માંડીને અધધ આવક પણ મેળવતા હોય છે.

મનોરંજન અને માહિતીના આ વિશેષ વિશ્વમાં પરિવર્તનની સાથે સાથે રોજગારીની પણ અવનવી તકો ઊભી થઈ રહી છે. માત્ર ગુજરાત કે ભારતમાં જ નહીં, પરંતુ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે પણ રોજગારી અપાવી શકે છે. આજકાલ રોજગારી ફક્ત નોકરીથી જ નથી મળતી, પરંતુ નોકરી સિવાય પણ સ્વરોજગારીની પણ અનેક તકો અહીં ઉપલબ્ધ થઈ રહી છે. ફિક્કી (FICCI)ના રિપોર્ટ અનુસાર વર્ષ ૨૦૨૦થી ૨૦૨૫ દરમિયાન આ ઉદ્યોગમાં દર વર્ષે ૧૦% જેવો માતબર ગ્રોથ જોવા મળશે અને ૨૦૨૫માં આ ઉદ્યોગ ૨.૨૫ લાખ કરોડ રૂપિયાને આંબી જશે, પરંતુ આ ક્ષેત્ર બહારથી જેટલું ગ્લેમરસ લાગે છે, અંદરથી તેના માટે એટલી જ વધારે મહેનત, કુશળતા અને જ્ઞાનની પણ તેટલી જરૂર છે અને આ માટે વિદ્યાર્થીએ એક એવી સંસ્થા પાસે જવું જોઈએ જે તેને આ ક્ષેત્રની જરૂરી એવી દરેક કુશળતાઓ અને જ્ઞાનથી સજ્જ કરી અને સ્પર્ધાત્મક પ્રવાહોમાં તેને શ્રેષ્ઠ કારકિર્દીનો વિકલ્પ આપી શકે. આ ક્ષેત્રમાં અભ્યાસ કરવા માટે ગુજરાતમાં ધોરણ ૧૨ પછી પત્રકારત્વ અને સમૂહ પ્રત્યાયન એટલે કે Journalism and Mass Communicationના જેવા અભ્યાસક્રમો ચલાવતી સ્નાતક કક્ષાની વિવિધ કોલેજો ઉપલબ્ધ છે.

ધોરણ ૧૨ પછી આર્ટ્સ, કોમર્સ કે વિજ્ઞાન પ્રવાહ કોઈ પણ વિદ્યાશાખામાંથી અભ્યાસ કરીને આવેલા વિદ્યાર્થીઓ ઉત્તમ રીતે સ્નાતક કક્ષાએ અભ્યાસ કરી શકે એ માટે ગુજરાતની વિવિધ યુનિવર્સિટીમાં આવા અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે. અમદાવાદ કે જે ગુજરાતનું મીડિયા મથક ગણાય છે અને મોટાભાગની ગુજરાતી ન્યૂઝ ચેનલો તથા મીડિયા પ્રોડક્શન હાઉસ જ્યાં આવેલાં છે તે શહેરમાં ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંલગ્ન (Affiliated) સંસ્થાઓ નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ માસ કોમ્યુનિકેશન એન્ડ જર્નાલિઝમ (NIMCJ) અને ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ જર્નાલિઝમ એન્ડ કોમ્યુનિકેશન (IJC) ખાતે ત્રણ વર્ષનો સ્નાતક અભ્યાસક્રમ B.A.(JMC) ઉપલબ્ધ છે. આ અભ્યાસક્રમમાં ટેલિવિઝન, રેડિયો, પોડકાસ્ટ, ફોટોગ્રાફી, શોર્ટ ફિલ્મ, સિનેમા, ડોક્યુમેન્ટ્રી વગેરે જેવા ઈલેક્ટ્રોનિક મીડિયાના વિષયોની માત્ર થિયરી જ નહીં, પરંતુ જરૂરી ફિલ્ડવર્ક અને પ્રેક્ટિકલ કામ કરાવી અને વિદ્યાર્થીઓને તૈયાર કરવામાં આવે છે. ઈલેક્ટ્રોનિક મીડિયામાં ઉજ્જવળ કારકિર્દી ઘડી શકાય

તે માટે ઉપરોક્ત સંસ્થાઓ સહિત અન્ય સંસ્થાઓની સંપર્ક વિગતો નીચે મુજબ છે.

1. નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ માસ કોમ્યુનિકેશન એન્ડ જર્નાલિઝમ (NIMCJ)
ચોથો માળ, શપથ ૧, રાજપથ ક્લબ સામે, એસ.જી. હાઈવે અમદાવાદ-૧૫, વેબસાઈટ www.nimcj.org, ઈમેલ: pro@nimcj.org
ફોન 7600068443, 079-35334517
2. ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ જર્નાલિઝમ એન્ડ કોમ્યુનિકેશન (IJC)
ચીમનભાઈ પટેલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ કેમ્પસ શપથ ચાર રસ્તા પાસે, પ્રહલાદનગર, કર્ણાવતી ક્લબ સામે, એસ.જી. હાઈવે અમદાવાદ-૧૫. વેબસાઈટ www.cpi.edu.in ઈમેલ: directorbjmc@cpi.edu.in ફોન 079-26926429, 9898543881
3. પત્રકારત્વ વિભાગ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, ઉધના મગદલ્લા રોડ, સુરત.
વેબસાઈટ: www.vnsgu.ac.in/
ઈમેલ: info@vnsgu.ac.in
ફોન: ૦૨૬૧-૨૩૮૮૮૮૮
4. પત્રકારત્વ વિભાગ, મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી, વડોદરા
વેબસાઈટ: www.msubaroda.ac.in
ઈમેલ: info@msubaroda.ac.in
ફોન: 0265-2795555
5. ઈલસાસ કોલેજ, ભાઈકાકા સ્ટેચ્યુ નજીક, ICI-CI બેંકની સામે, મોટાબજાર, વલ્લભવિદ્યાનગર, આણંદ - ૩૮૦૧૨૦ વેબસાઈટ: www.ilsass.edu.in, ઈમેલ: jigar.ilsass@gmail.com
ફોન: 02692-230190, 962061468
6. પારુલ યુનિવર્સિટી,
પો.ઓ. લીમડા, તા. વાઘોડિયા, જી. વડોદરા - ૩૮૧૭૬૦. વેબસાઈટ: www.paruluniversity.ac.in ઈમેલ: info@paruluniversity.ac.in ફોન: +91-2668-260300
આ ઉપરાંત કર્ણાવતી યુનિવર્સિટી (www.karnavatiuniversity) તથા નવરચના યુનિવર્સિટી (www.nuv.ac.in) ખાતે પણ આવા અભ્યાસક્રમો ચાલે છે.

નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ માસ કોમ્યુનિકેશન એન્ડ જર્નાલિઝમ
ચોથો માળ, શપથ-૧ ગોરધનથાળ રેસ્ટોરન્ટની ઉપર,
બોડકદેવ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫. મો. ૯૮૭૯૦૨૮૪૭૭

૨૬

જનસંપર્ક (પબ્લિક રીલેશન) : નવી તકોનું વિશ્વ

— પ્રણવ ત્રિવેદી

‘પબ્લિક રિલેશન ન્યુઝ’ જે જનસંપર્ક ક્ષેત્રે વિશ્વાસપાત્ર પ્રકાશન છે એના માલિક શ્રી ડેની ગ્રીસવલ્ડના મતે ‘જનસંપર્ક એટલે મેનેજમેન્ટનું એક એવું કાર્ય જે એક વિશિષ્ટ સમૂહના માનસમાં સંસ્થા બાબતે એક છબી બનાવી એ મુજબ નીતિ નિર્ધારણમાં કે નિર્ણયીકરણની પ્રક્રિયામાં સહાયક બને છે’.

જનસંપર્ક એ એક એવી કળા કે વિજ્ઞાન છે જે કોઈ પણ સંસ્થા માટે સંસ્થા અને લોકો વચ્ચે સેતુનું કામ કરે છે. એ સંસ્થા કોઈ વ્યાપારી સંસ્થા પણ હોઈ શકે અથવા કોઈ ચેરિટી માટે કે લોક કલ્યાણ માટે ચાલતી સંસ્થા પણ હોઈ શકે. આજના સમયમાં તો વ્યક્તિગત ધોરણે પણ લોકમાનસમાં છબી ઊભી કરવા માટે જનસંપર્ક અનિવાર્ય બને છે. વ્યાપારી સંસ્થાઓ માટે પોતાની માર્કેટિંગ અને વિજ્ઞાપન વ્યવસ્થા હોય છે પણ માર્કેટિંગ અને જનસંપર્ક વચ્ચે એક બારીક ભેદરેખા હોય છે. જનસંપર્ક હમેશા ઈમેજ બિલ્ડિંગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે જ્યારે માર્કેટિંગનો હેતુ વેચાણવૃદ્ધિનો હોય છે, માર્કેટિંગનું પરિણામ ટૂંકાગાળામાં જ નજરે પડે છે જ્યારે જનસંપર્ક દ્વારા મળતા પરિણામો લાંબા ગાળાના અને સ્થાયી પ્રકારના હોય છે. એમ કહી શકાય કે માર્કેટિંગ જો વાહન છે તો એના માટે માર્ગ તૈયાર કરવાનું કામ જનસંપર્ક કરે છે.

ગળાકાપ હરિફાઈના આજના યુગમાં જનસંપર્ક વિભાગનું ગઠન કોઈ પણ સંસ્થા માટે જરૂરી છે જેનાથી માત્ર ગ્રાહકો જ નહીં પણ આંતરિક ઘટકો વચ્ચે પણ સંસ્થાના હેતુઓ માટે સ્પષ્ટતા રહે છે. જનસંપર્કનું કાર્ય લક્ષિત ઉપભોક્તાઓ, સરકારી વિભાગો, આંતરિક માળખાના ઘટકો સાથે વિવિધ માધ્યમો વડે સંપર્ક જાળવી રાખવાનું છે. નફાકારકતા એ જનસંપર્કનું ધ્યેય નથી પણ નફાકારકતા વધારનારા પરિબળોને મજબૂત કરવાનું કામ ચોક્કસ જનસંપર્ક સંભાળતા લોકોનું જ છે. બિન નફાકારક સંસ્થાઓ કે ચેરીટીના ઉદ્દેશ સાથે સામાજિક પ્રવૃત્તિઓ કરતી સંસ્થાઓમાં એ જરૂરી છે કે વધુ ને વધુ લોકો આવી સંસ્થાઓ સાથે જોડાય અને એ કામ સક્ષમ જનસંપર્ક થકી જ શક્ય બને.

વર્તમાનમાં લગભગ બધી જ સંસ્થાઓમાં જનસંપર્કની સાથે સાથે “સંસ્થાગત સામાજિક જવાબદારી” (Corporate Social Responsibility)ને પણ જોડે છે. કંપનીને લગતી કાયદાકીય જોગવાઈઓ અનુસાર કોર્પોરેટ્સ માટે નફાનો અમુક ટકા હિસ્સો સામાજિક કાર્યોમાં વાપરવો ફરજિયાત હોય છે. આ જોગવાઈનો ઉપયોગ જનસંપર્કના એક સાધન તરીકે મોટા મોટા સંસ્થાનો પોતાની પબ્લિક ઈમેજ બનાવવા માટે કરે છે.

કારકિર્દીના પરિપ્રેક્ષ્યમાં જનસંપર્કનું ક્ષેત્ર પડકારજનક તો છે જ પરંતુ સાથે સાથે સર્જનાત્મક કાર્યો વડે અને અસરકારક કોમ્યુનિકેશનની આવડત ધરાવનારાઓ માટે કાર્યસંતોષ (જોબ સેટિસ્ફેક્શન) આપનારું પણ છે. શૈક્ષણિક લાયકાત ઉપરાંત નીચે પ્રમાણેના કેટલાક ગુણો કે આવડત જો વ્યક્તિઓમાં હોય તો જનસંપર્ક ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવી શકાય છે.

- **બહિર્મુખી વ્યક્તિત્વ :** જે વ્યક્તિનો સ્વભાવ અજાણ્યા લોકો સાથે નિઃસંકોચ ભળી જવાનો હોય એ બહુ જલ્દી જનસંપર્ક ક્ષેત્રે સફળ થઈ શકે છે.
- **ભાષા પર પ્રભુત્વ :** અસરકારક કોમ્યુનિકેશન માટે બોલચાલની અને લખાણની ભાષા પર સારું પ્રભુત્વ હોય એ જરૂરી છે.
- **સર્જનશીલતા :** આ ક્ષેત્ર તૈયાર ચિલે ચાલનારા લોકો માટે નથી પણ પોતાની મૌલિકતા અને સર્જનશીલતાની મદદથી કાર્ય કરનાર માટે છે.
- **સંબંધો સર્જવાની અને એને સાચવવાની કળા :** જનસંપર્કને પબ્લિક રિલેશન કહેવાય છે એ જ બતાવે છે કે આ ક્ષેત્રે અનેક સ્તરે સંબંધો વિકસાવવાનું જરૂરી હોય છે. કોઈ પણ સંસ્થા કે કોર્પોરેટ્સના જનસંપર્ક અધિકારીએ સંબંધિત સરકારી વિભાગો, સહયોગી સંસ્થાઓ અને વ્યક્તિ સમૂહો સાથે સંપર્કો જાળવી રાખવાના હોય છે.
- **પબ્લિક એટલે કે વ્યક્તિઓના સમૂહના અભિપ્રાયો(પબ્લિક ઓપિનિયન)ને સમજવાની અને એના સૂચિતાર્થોને સમજી યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં**

સંસ્થાના નીતિ નિર્ધારકો સમક્ષ મૂકવાની સુઝ અને આવડત આ ક્ષેત્રે સફળતા માટે અત્યંત જરૂરી છે.

- સમાચાર માધ્યમોનો યોગ્ય સ્વરૂપે અને યોગ્ય સમયે ઉપયોગ કરવાની ફાવટ પણ આ ક્ષેત્રે એક અનિવાર્ય યોગ્યતા ગણાય છે.
- સીએસઆર અંતર્ગત હાથ ધરાતી પ્રવૃત્તિઓને લોકોમાં પોતાની સંસ્થાની છબી વિકસાવવામાં (ઇમેજ બિલ્ડિંગ) સહાયક બનાવવાની આવડત પણ એક કૌશલ્ય છે.
- આંતરિક માહિતી પ્રેષણ વ્યવસ્થા(ઇન્ટરનલ કોમ્યુનિકેશન)નો અસરકારક ઉપયોગ થાય એ દિશામાં કામ કરવાની તૈયારી
- પબ્લિકના અભિપ્રાયોને પોતાની સંસ્થાની તરફેણમાં બદલી શકવાના ઉપાયો અને યુક્તિઓની જાણકારી.

જનસંપર્ક અને કારકિર્દી :

નાના પાયે ચાલતી સંસ્થાઓ કે ટ્રસ્ટ કે કોર્પોરેટ્સ જનસંપર્ક માટે કોઈ વિશેષ હોદ્દો રાખવાની બદલે મેનેજમેન્ટ ટીમના જ કોઈ અધિકારીને આ માટે કામ સોંપે છે. મોટા ઉદ્યોગ ગૃહો, જાહેર સાહસો અને વિશાળ પાયા પર કામ કરતી સંસ્થાઓ જનસંપર્ક માટે અધિકારીની નિમણૂક કરી અલગ વિભાગ જ રાખતા હોય છે. આ માટે વિશેષ યોગ્યતા ધરાવનાર ઉમેદવારની સીધી ભરતી પણ કરવામાં આવે છે અથવા આંતરિક કર્મચારીઓમાંથી જ ચયન પ્રક્રિયા દ્વારા કોઈને આ જવાબદારી સોંપાય છે.

ભારતમાં ઘણી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને વિશ્વ વિદ્યાલયો પબ્લિક રિલેશન માટે એક વર્ષ કે એથી ઓછા સમયગાળા માટે ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમો ચલાવે છે. આ અભ્યાસક્રમો થકી આ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી ઘડવા માંગતા યુવાનોને જનસંપર્ક વિષે પ્રાથમિક જાણકારી પ્રાપ્ત થાય છે તેમજ આ ક્ષેત્ર વિષેની સાચી સમજ મળે છે. છેલ્લાં ઘણા વર્ષોથી એમ.બી.એ.ની અનુસ્નાતક કક્ષાની ડિગ્રીમાં જનસંપર્કને ખાસ વિષય તરીકે રાખી MBA (Public Relation) પણ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે અને લગભગ તમામ સરકારી યુનિવર્સિટીમાં આ અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે. આ ઉપરાંત જ્યાં પત્રકારત્વ અને સમૂહ માધ્યમો સંબંધિત ડિગ્રી (જર્નાલિઝમ અને માસ કોમ્યુનિકેશન) એનાયત થાય છે ત્યાં જનસંપર્કને એક વિષય તરીકે

પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે. હવે તો કેટલાક મીડિયા સંસ્થાઓ (જેમ કે ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા ગ્રુપ, ઈન્ડિયા ટુડે ગ્રુપ, એનડીટીવી)એ પણ આ બાબતે અભ્યાસક્રમો શરૂ કર્યા છે. મોટેભાગે પત્રકારત્વના એક હિસ્સા તરીકે જનસંપર્કને વણી લેવામાં આવે છે.

સરકારી યુનિવર્સિટીઝ ઉપરાંત નીચે જણાવેલ કેટલીક પ્યાતનામ સંસ્થાઓ પણ જનસંપર્ક માટેના અભ્યાસક્રમો ચલાવે છે.

1. St Xavier's Institute of Communications, Mumbai
2. YMCA Institute for Media Studies & Information Technology, New Delhi
3. MICA, Gujarat
4. Indian Institute of Mass Communication, New Delhi
5. Indian School of Public Relations, New Delhi

વિદેશોમાં પણ નીચે દર્શાવેલ જાણીતી સંસ્થાઓમાં જનસંપર્ક માટેના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

1. University of Southern California, USA
2. Boston University, USA
3. Dublin City University, Ireland
4. International University Of Languages and Media, Netherlands
5. Nairobi Institute of Business Studies, Nairobi

ઉપરોક્ત સંસ્થાઓ બાબતે વિશેષ જાણકારી માટે સંબંધિત વેબસાઈટ પરથી તાજી માહિતી મળી શકશે.

ટૂંકમાં, કારકિર્દી તરીકે જનસંપર્કનું ક્ષેત્ર નિ:શંકપણે એક લાંબા સમય સુધી અસ્તિત્વમાં રહેશે અને ચીલાચાલુ નોકરીના વિકલ્પે કશુંક હટકે કરવાની તૈયારી રાખનારાઓ માટે આ ક્ષેત્ર એક રોમાંચક અનુભવ બની રહેશે.

ભારત જેવા દેશમાં બેન્કિંગ ક્ષેત્ર વ્યાપક આર્થિક વૃદ્ધિના મુખ્ય સ્તંભોમાંના એક તરીકે કાર્ય કરે છે. વિશ્વની સૌથી ઝડપથી વિકસતી અર્થવ્યવસ્થાઓમાંની બેન્ક એક છે. ભારતીય બેન્કિંગ સેક્ટરને વિશ્વની સૌથી મજબૂત અને નિયંત્રિત અર્થવ્યવસ્થા તરીકે ગણવામાં આવે છે. તમામ નાણાકીય વ્યવહારો બેન્કિંગ સિસ્ટમ હેઠળ આવે છે. દરેક મુખ્ય નાણાકીય વ્યવહાર માટે વરિષ્ઠ કાયદા અધિકારી અથવા કાનૂની વિશ્લેષકની દેખરેખની જરૂર છે.

બેન્કે સરકારનાં તમામ વૈધાનિક ધોરણો તથા RBI ની વિગતવાર માર્ગદર્શિકાનું પાલન કરવાની ફરજ છે. તમામ નાણાકીય સલાહકારો અને આયોજકો માટે કાયદો એક સામાન્ય ક્ષેત્ર છે. વૈશ્વિક વ્યાપારી મુદ્દાઓ, દેવાનું કિલયરન્સ, કાનૂની દસ્તાવેજોની ચકાસણી, ફંડ ડેવલપમેન્ટ, બેન્કની નીતિઓમાં સમીક્ષા, નાદારી મુકદ્દમાઓમાં સમાવિષ્ટ પામેલ છે.

બેન્કમાં કાયદા અધિકારી એવી વ્યક્તિ છે જે બેન્કની તમામ કાનૂની પ્રવૃત્તિઓનું ધ્યાન રાખે છે, જેના માટે IBPS, SBI તથા RBI દ્વારા પરીક્ષા લેવામાં આવે છે. IBPS બેન્કમાં Specialist-officer, Law officer-Scale-1ની પરીક્ષા બે છે. જે પરીક્ષા મુખ્ય ત્રણ તબક્કા પ્રિલિમ્સ મેઈન્સ તથા ઈન્ટરવ્યૂ આપ્યા બાદ બેન્કિંગ ક્ષેત્રે લિગલ કારકિર્દી બનાવી શકાય છે.

પરીક્ષા માટેની શૈક્ષણિક લાયકાત :

- માન્ય યુનિવર્સિટીમાંથી સ્નાતકની ડિગ્રી
- માન્ય યુનિવર્સિટીમાંથી LLBની ડિગ્રી
- કોઈ પણ રાજ્યની બાર કાઉન્સિલની પરીક્ષા પાસ
- રાજ્યના બાર એસોસિયેશનમાં રજિસ્ટ્રેશન થયેલ જરૂરી
- પ્રેક્ટિસનો અનુભવ

પરીક્ષા પદ્ધતિ :-

- ઓનલાઇન મોડ
- પ્રિલિમ્સ - સમય ૧૨૦ મિનિટ - દરેક સેક્શન માટે ૪૦ મિનિટ
- મેઈન્સ-સમય ૪૫ મિનિટ - પ્રોફેશનલ નોલેજનું પેપર
- પ્રત્યેક ખોટા જવાબ માટે ૦.૨૫ નેગેટિવ માર્ક્સ
- ઈન્ટરવ્યૂ

- RBIમાં Legal officerની Grade-Bની પરીક્ષા આપી Legal officer તરીકે કારકિર્દી બનાવી શકાય છે, જેના માટે ઉપર મુજબની શૈક્ષણિક લાયકાત સાથે ૨ વર્ષનો અનુભવ જરૂરી છે.
- Law માટેની Entrance Exam :-
- CLAT સમગ્ર ભારતમાં NLU's અને અન્ય કોલેજમાં પ્રવેશ માટે ઓફલાઇન મોડમાં પરીક્ષા
- LIPES Law School Admission Test- યુનિવર્સિટી કક્ષાની પરીક્ષા. ઓનલાઇન મોડ
- MHCET Law રાજ્ય સ્તરની પરીક્ષા .ઓફલાઇન મોડ
- LAT અલહાબાદ યુનિવર્સિટી દ્વારા લેવાતી રાજ્યસ્તરની પરીક્ષા. ઓફલાઇન મોડ
- DU LLB Entrance Exam દિલ્હીની ૬ કોલેજોમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે ઓફલાઇન -

બેન્કિંગ વ્યાવસાયિકોએ કારકિર્દી બનાવવા માટે ઉપયોગી અભ્યાસક્રમો :-

- CFA ચાર્ટર્ડ ફાઇનાન્સિયલ એનાલિસ્ટ
- CPA - સર્ટિફાઇડ પબ્લિક એકાઉન્ટન્ટ
- FRM કોમર્શિયલ બેન્કિંગ અને કેડિટ એનાલિસ્ટ
- CBCA ફાઇનાન્સિયલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ
- MBA માસ્ટર્સ ઈન બિઝનેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન બેન્કિંગ ક્ષેત્રે ઉપરોક્ત લિગલ કારકિર્દી ઉપરાંત-
- Corporate Lawyer
- Legal Advisor
- Legal Executive
- Financial analyet
- Assistant Advocate
- Treasury Analyel - તરીકેની તકો રહેલી છે.

વ્યવસાયી માર્ગદર્શન સંસ્થા, રાયખડ, અમદાવાદ.
મો. ૭૮૭૪૩૪૮૭૨૮

સામાન્ય જીવનમાં વનસ્પતિશાસ્ત્ર ઉપયોગીતા

– પીયૂષ વઘાસિયા

સામાન્ય જીવનમાં આપણે વનસ્પતિનો ઉપયોગ કરતા જ હોઈએ છીએ.

- ભારતમાં હર્બલ દવાઓના ઉપયોગનો રેકોર્ડ ઘણો જૂનો છે.
- વૈવિધ્યસભર વંશીય જૂથો અને સમુદ્ર જૈવવિવિધતા ધરાવતા ભારતમાં વિવિધ રોગોની સારવાર માટે વનસ્પતિનો ઉપયોગ થતો આવ્યો છે.
- વનસ્પતિશાસ્ત્રની શાખા જે પરંપરાગત દવાઓ અથવા લોકસાહિત્યની દવાઓ સાથે વ્યવહાર કરે છે. તેને મેડિકો-એથનો વનસ્પતિશાસ્ત્ર કહે છે.
- ભારતના લોકો રોજિંદા જીવનમાં ખોરાક, ઘાસચારો, રેસા બનાવવા ઈંધણમાં, દવામાં, પીણામાં, તેલ, ગુંદર, રેઝિનના ઉપયોગમાં રંગોમાં, ટોપલી, લાકડાં માટે લાકડાંના કામો માટે, સંગીતનાં સાધનો બનાવવા, આવાં ઘણાં કામ માટે વનસ્પતિનો ઉપયોગ કરે છે.

વનસ્પતિશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કેમ જરૂરી છે.

- વનસ્પતિશાસ્ત્ર જીવવિજ્ઞાનની શાખા છે, જે છોડના અભ્યાસ સાથે કામ કરે છે. જેમાં તેમની રચના ગુણધર્મો અને બાયોકેમિકલ પ્રક્રિયાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- છોડનું વર્ગીકરણ અને છોડના રોગોનો અભ્યાસ અને પર્યાવરણ સાથેની ક્રિયા પ્રતિક્રિયાઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- સાથે છોડ રોગો દૂર કરવામાં પણ મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે.

વનસ્પતિશાસ્ત્રનું મહત્વ

- વનસ્પતિશાસ્ત્ર એ બાયોમાસ અને મિથિન ગેસ જેવા બાયોફ્યૂઅલના વિકાસની યાવી છે, જેનો ઉપયોગ અશ્મિભૂત ઈંધણના વિકલ્પ તરીકે થાય છે.

- આર્થિક ઉત્પાદકતાના ક્ષેત્રમાં વનસ્પતિશાસ્ત્ર મહત્વની ભૂમિકા છે, કારણ કે તે પાકના અભ્યાસ અને આદર્શ ઉગાડવાની તકનીકીમાં સામેલ છે.
- જે ખેડૂતોને પાક વધારવામાં મદદ કરે છે.
- એવી જ રીતે વનસ્પતિશાસ્ત્રના ભાગરૂપે ઈથેનોબોટનીનું પણ ખાસ મહત્વ છે, જેમાં વનસ્પતિશાસ્ત્રના પરંપરાગત જ્ઞાન અને રિવાજોનો અભ્યાસ કરવામાં આવે છે.
- જેમ કે છોડ વિશેની મહિતી અને તેનો તબીબી ક્ષેત્રે થતો ઉપયોગ દર્શાવે છે કે વનસ્પતિશાસ્ત્ર માનવજીવન માટે ખૂબ જ મહત્વનું છે.
- વનસ્પતિશાસ્ત્ર ખૂબ જ પ્રાચીન છે. તે વનસ્પતિ સંપત્તિના પરંપરાગત ઉપયોગો અંગેની માહિતી પ્રદાન કરે છે, જેનો ઉપયોગ સમગ્ર માનવજાતિ માટે થઈ શકે છે.

ગુજરાતમાં સરકારી યુનિવર્સિટીમાં વનસ્પતિશાસ્ત્રનો અભ્યાસ ક્યાં થાય છે, તે અંગેની માહિતી નીચે મુજબ છે.

- ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ
- મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી, વડોદરા
- સરદાર વલ્લભભાઈ યુનિવર્સિટી, વિદ્યાનગર
- સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ
- હેમચંદ્રચાર્ય યુનિવર્સિટી, પાટણ
- વીર નર્મદ યુનિવર્સિટી, સુરત
- મહારાજા કૃષ્ણકુમારસિંહજી યુનિવર્સિટી, ભાવનગર
- ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢ

ગુજરાતની કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ

- આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી
- દાંતીવાડા કૃષિ યુનિવર્સિટી

- જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી
- નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી

B.Sc. બોટની પછી M.Sc. બોટનીનો અભ્યાસ

- M.Sc. બાયોટેકનોલોજી
- M.Sc. પ્લાન્ટ ટીસ્યુ કલ્ચર
- M.Sc. એન્વારોમેન્ટલ સાયન્સ
- M.Sc. પ્લાન્ટ બ્રીડિંગ અને જિનેટિક્સ
- M.Sc. કોપ ફિઝિયોલોજી
- M.Sc. સીડ ટેકનોલોજી
- M.Sc. બાયો ઇન્ફોર્મેટિક્સ
- M.Sc. બાયોડાયવર્સિટી
- M.Sc. ફોરેન્સિક સાયન્સ વગેરે. Or B.Ed.

એગ્રીકલ્ચર વિભાગમાં મળતી નોકરીઓ

- ફિલ્ડ ટેકનિશિયન અને લેબોરેટરી ટેકનિશિયન
- આસિસ્ટન્ટ ફૂટ સ્પેશ્યાલિસ્ટ
- ગાર્ડનિંગ સુપરવાઈઝર
- પ્લાન્ટ કલેક્ટર
- રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર
- રિસર્ચ ઓફિસર
- ઓફિસર ફોરેસ્ટ મેનેજમેન્ટ
- ડેપ્યુટી ફોરેસ્ટ ઓફિસર

ICARમાં મળતી નોકરીઓ

- ટેકનિકલ આસિસ્ટન્ટ T1 થી લઈને T9 સુધી

- એવી જ રીતે અલગ અલગ સંખ્યામાં મળતી નોકરીઓમાં પ્રમુખ સંસ્થા જેમ કે

1. ICAR
2. CSMCRI
3. TFRI
4. BSI
5. DST
6. IARI
7. BARC
8. TIFR etc.

શિક્ષણ ક્ષેત્રે મળતી નોકરીઓ

- B.Sc. બોટની બાદ B.Ed. લઈ ૬ થી ૧૦ શિક્ષક બની શકાય.
- B.Sc. બોટની બાદ M.Sc. બોટની કરી G.Sct કે NET આપી પ્રાધ્યાપકની નોકરી મેળવી શકાય.
- B.Sc. બોટની બાદ M.Sc. લાઈફ સાયન્સના અલગ અલગ વિષયો સાથે કરી વૈજ્ઞાનિક પણ બની શકાય.

શંકર મંદિર વિસ્તાર, મુ. લેરિયા,
તા. વિસાવદર, જિ. જૂનાગઢ-૩૬૨૧૩૦
મો. ૯૯૦૪૨૦૪૪૦૪

પક્ષીઓને નિહાળવા, જોવા અને માણવાનો રોમાંચ કાંઈ અનેરો જ હોય છે. રંગબેરંગી કલેવર ધરાવતાં તો વિશિષ્ટ અવાજ ધરાવતી કંઈ કેટલીય પ્રજાતિઓ વિશે આપણે સાંભળ્યું હશે, તો ઋતુપ્રવાસી પક્ષીઓના સ્થળાંતરની બાબતો પણ એટલી જ રોમાંચક છે. પરંતુ પક્ષીઓનું શાસ્ત્ર એટલે કે પક્ષીશાસ્ત્ર (Ornithology) એક ખૂબ જ રસપ્રદ પરંતુ તેટલો જ ગહન વિષય છે.

પક્ષીશાસ્ત્ર એ પ્રાણીશાસ્ત્રની જ એક અલગ શાખા ગણવામાં આવે છે. પક્ષીઓ તથા તેને સંબંધિત બાબતોનાં પદ્ધતિસરનો અભ્યાસ એટલે પક્ષીશાસ્ત્ર. શરૂઆતના તબક્કે માત્ર પક્ષીઓના વર્ણન અને વ્યાપ પૂરતું મર્યાદિત રહેવું આ શાસ્ત્ર આજે અતિવિકસિત બની ચૂક્યું છે. જેમાં પક્ષીઓની આનુવંશિકતા, ઋતુપ્રવાસ, તેનાં રહેઠાણો (Habitats), વર્તણુક, અનુકૂલનો, તેની આંતરિક રચનાઓ અને ઉત્ક્રાંતિ તેમજ તેના માનવ સાથેના આંતરસંબંધો સાહિત્યની અનેક બાબતોનો સમાવેશ થાય છે. છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોથી આ ક્ષેત્રે રસ ધરાવતા લોકોની સંખ્યા પણ વધી છે અને આ ક્ષેત્રે કારકિર્દી વિકસાવવાની તકોમાં પણ ઘણો વધારો થયો છે.

દો. -૧૦ પછી કારકિર્દીની તકો :

દસમા ધોરણ પછી આ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી વિકસાવવાની તકો મર્યાદિત છે. આ પૈકીનો એક અભ્યાસક્રમ એટલે ‘સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઈન બર્ડ આઈન્ડેન્ટિફિકેશન એન્ડ બેઝિક ઓર્નિથોલોજી’, જે ભારત સરકારના પર્યાવરણ, વન અને ક્લાઈમેટ ચેન્જ દ્વારા ગ્રીન સ્કીલ ઈન્વેન્શન કાર્યક્રમ અંન્વયે માન્ય અભ્યાસક્રમ છે. અને માન્ય ‘ENVIS’ કેન્દ્રો મારફતે આ અભ્યાસક્રમમાં જોડાઈ શકાય છે. ગુજરાતમાં ‘ગુજરાત કલ્ચર પ્રોડક્શન સેન્ટર, બ્લોક ૧૧ અને ૧૨, ત્રીજો માળ, ઉદ્યોગભવન, સેક્ટર-૧૧ ગાંધીનગર’ની કચેરીએથી આ અંગે વધુ વિગતો મળી શકશે. તદુપરાંત ‘nfe.gov.in’ ઉપરથી પણ માહિતી મળી શકશે. આ એક ઓનલાઈન કોર્સ છે. આ કોર્સ

કરી બર્ડ ગાઈડ, ઈકો ગાઈડ, તેમજ વિવિધ સંશોધન સંસ્થાઓમાં ફિલ્ડ આસિસ્ટન્ટ તરીકે કારકિર્દીની તકો રહેલી છે. બોમ્બે નેચરલ હિસ્ટ્રી સોસાયટી (BNHS) દ્વારા પણ ૧૧ માસનો બેઝિક કોર્સ ઈન ઓર્નિથોલોજી ચલાવવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત આંધ્રપ્રદેશમાં કૃષ્ણમૂર્તિ ફાઉન્ડેશન સંચાલિત ઋષિવેલી એજ્યુકેશન ફાઈન્ડેશન દ્વારા ૯ માસનો પક્ષીશાસ્ત્રનો કોર્સ ઘેરબેઠા અભ્યાસનો કાર્યક્રમ છે જે માટે કોઈ ઔપચારિક અભ્યાસ જરૂરી નથી.

ધોરણ-૧૨ પછી :

આગળ ઉપર જણાવ્યું તે પક્ષીશાસ્ત્ર એ પ્રાણીશાસ્ત્રની જ એક શાખા છે અને પ્રાણીશાસ્ત્ર એ જીવવિજ્ઞાન- જીવશાસ્ત્રની પાંખ છે, જેથી ધોરણ-૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં અભ્યાસ કરેલ યુવાનો માટે વધુ તકો રહેલી છે. જીવવિજ્ઞાનના વિષય સાથે ધોરણ-૧૨ પાસ થયેલા વિદ્યાર્થીઓ માટે પ્રાણીશાસ્ત્ર વિષયમાં સ્નાતક થવાની વિપુલ તકો છે. પ્રાણીશાસ્ત્રના સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમમાં વન્યપ્રાણીજીવન (wildlife)નો વિષય સમાવેશ થવા ઉપરાંત પરિસ્થિતિવિદ્યા (Ecology) દેહધર્મ વિદ્યા (Physiology), શરીર રચના (Anatomy), પ્રાણી વર્ગીકરણ (Taxonomy), જનીનવિદ્યા (Genetics) જેવા વિષયો સમાવિષ્ટ હોય છે. ધોરણ-૧૨ પછી પર્યાવરણ વિજ્ઞાન (Environment), જૈવવિજ્ઞાન (Bioscience), બાયો ટેકનોલોજી (Biotechnology) વગેરે વિષયોમાં સ્નાતક થયા બાદ તથા અનુસ્નાતક પદવી બાદ પક્ષીશાસ્ત્રમાં આગળ વધવાની તકો છે.

ધોરણ-૧૨ બાદ નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા ચલાવાતા બી.એસસી. ફોરેસ્ટ્રીના અભ્યાસક્રમમાં જોડાઈને આગળ વન્યજીવનના વિષયોમાં કારકિર્દી વિકસાવવાની તકો પણ છે.

વડોદરાની મ.સ. યુનિવર્સિટી તથા ગુજરાત

યુનિવર્સિટીમાં પ્રાણીશાસ્ત્રના અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં પણ વાઈલ્ડ લાઈફ વન્યજીવન વિષયમાં સ્પેશ્યલાઈઝેશન કરી શકાય છે.

બાયોલોજિકલ સાયન્સ (વન્યપક્ષીશાસ્ત્ર, પ્રાણીશાસ્ત્ર, બાયોટેકનોલોજી ફોરેસ્ટ્રી વગેરે) વિષયોમાં સ્નાતકની પદવી મેળવ્યા બાદ કોઈમ્બતૂર સ્થિત સલિમઅલી સેન્ટર ફોર ઓર્નીથોલોજી એન્ડ નેચરલ હિસ્ટ્રી દ્વારા ચલાવાતા એમ.એસસી. વાઈલ્ડ લાઈફ સાયન્સ (ઓર્નીથોલોજી)નો અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં જોડાઈ શકાય. આ અભ્યાસક્રમ તામિલનાડુની સેન્ટ્રલ યુનિવર્સિટીના કોલોબોરેશનમાં ચલાવાય છે.

આજ પ્રકારે દહેરાદૂન સ્થિત ખ્યાતનામ ભારતીય વન્યજીવન સંસ્થાન (વાઈલ્ડ લાઈફ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઇન્ડિયન) દ્વારા બે વર્ષનો એસ.એસસી. વાઈલ્ડ લાઈફ સાયન્સનો અભ્યાસક્રમ ચલાવવામાં આવે છે. આ અનુસ્નાતક પદવીધારકો વન્યજીવ ક્ષેત્રે પોતાની કારકીર્દી વિકસાવી શકે છે, જેમાં પક્ષીશાસ્ત્રનો પણ સમાવેશ થાય છે. આ સંસ્થા દ્વારા દેશભરમાં પક્ષીશાસ્ત્ર વિષયક ઘણાં સંશોધનો અને અભ્યાસક્રમો હાથ ધરાયેલ છે. રાજસ્થાનમાં ઘોરાડ વિષયક તો ગુજરાતમાં વીજલાઈનથી પક્ષીઓની અવર-જવર પરની અસરો, આંદામાન નિકોબારના વિસ્તારમાં એડિબલ નેસ્ટ સ્વીફ્ટ વિષયક સંશોધનો વગેરે અભ્યાસો હાથ ધરાતા હોય છે. આ ઉપરાંત તેઓ દ્વારા ઘણાં સંશોધનો અભ્યાસો હાથ ધરાતા હોઈને આ અભ્યાસ બાદ કારકીર્દી વિકાસની ઘણી તકો રહેલી છે.

હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ દ્વારા તેમજ રાજ્યની અન્ય યુનિવર્સિટીઓમાં એચ.એસ. સી. એન્વાયરમેન્ટલ સાયન્સ, લાઈફ સાયન્સ વગેરેના અભ્યાસક્રમો છે. આ અભ્યાસક્રમોમાં પણ પક્ષીશાસ્ત્ર વિષયક બાબતો સમાવિષ્ટ હોય છે. અને એ ક્ષેત્રે કારકીર્દી ઘડી શકાય છે.

છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોમાં પક્ષીનિરીક્ષણ અને સંરક્ષણ બાબતે વધુને વધુ લોકો રસ લેતા થયા છે. કેટલીક નામાંકિત હોટલ અને રિસોર્ટ દ્વારા આકર્ષક પગારથી પક્ષીશાસ્ત્રીઓને બર્ડ-ગાઈડ કે ઈકો-ગાઈડ તરીકે રોકવામાં આવે છે. કેટલાક સારા બર્ડગાઈડ, વિષય પરના પ્રભુત્વ, જાણકારી અને અંગ્રેજીમાં વાત કરવાની

ક્ષમતાના કારણે દૈનિક રૂ. ૧૦૦૦૦/- જેટલો ચાર્જ વસૂલ કરતા હોય છે.

પક્ષીશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરેલ લોકોને માત્ર વિવિધ સંશોધન સંસ્થાઓમાં જ કારકીર્દીની તકો છે તેમ નથી. ZSI, BNHS, SACON, WII જેવી સંશોધન સંસ્થાઓ કે ગુજરાતમાં GEER Foundation, GUIDE અને ગુજરાત ઈકોલોજી કમિશન જેવી સંસ્થાઓમાં રોજગારીની અને કારકીર્દી વિકાસની તકો તો છે જ પરંતુ તે ઉપરાંત કેટલીક ખાનગી સંસ્થાઓ, એજન્સીઓ કે જે વિવિધ પ્રકારના ઉદ્યોગો માટે પર્યાવરણીય અસરો (EIA)ના અભ્યાસો હાથ ધરતી હોય છે તેમાં પણ રોજગારીની તકો રહેલી છે.

પક્ષીશાસ્ત્ર સાથે સંલગ્નિત કેટલાક વિષયો એવા છે કે, જેમાં અન્ય વિષયોના નિષ્ણાતો કે અન્ય વિષયનો અભ્યાસ કરેલ લોકોની પણ જરૂરિયાત રહે છે. ઉદાહરણરૂપે જોઈએ તો સુદુર સંવેદન (રિમોટ સેન્સિંગ) અને જીઓગ્રાફીકલ ઇન્ફોર્મેશન સિસ્ટમના પણ આ વિષયમાં જરૂર પડતી હોય છે. પક્ષીશાસ્ત્રના અભ્યાસક્રમમાં જરૂર પડતો અછડતો અભ્યાસ આ વિષયનો હોય છે. પરંતુ આવા વિષયના નિષ્ણાતોનું પક્ષીઓના રહેઠાણો (Habitat) વ્યાપન (dispersal) વગેરેના અભ્યાસોમાં પ્રદાન ઘણું હોય છે.

તાજેતરનાં વર્ષોમાં પક્ષીશાસ્ત્રમાં આનુવંશશાસ્ત્ર (Genetics)નું મહત્ત્વ વધેલ છે. તે જ પ્રકારે પક્ષીઓના અવાજ (Bio Acoustics)ના વિષયની એક દિશા ખૂલી છે. અમેરિકાની CORNELL UNIVERSITY - CORNELL LAB દ્વારા આ અંગે ખાસ અભ્યાસક્રમ ચલાવાય છે.

પક્ષીશાસ્ત્ર વિષયમાં વિવિધ યુનિવર્સિટીઓમાં ચાલતા અભ્યાસક્રમો વિષયક વિસ્તૃત માહિતી વિવિધ યુનિવર્સિટીઓની વેબસાઈટ પરથી મળી શકે છે. જ્યારે કારકીર્દીની તકો માટે વિવિધ સંશોધન સંસ્થાઓની વેબસાઈટ પરથી પણ માહિતી મળી શકશે.

૩૧, મનોરમ્ય રીટ્રીટ,
કોબા, ગાંધીનગર-૩૮૨૪૨૧
મો. ૯૪૨૭૩૦૬૧૬૨

– નિત્યા ત્રિવેદી

રોટી, કપડાં અને મકાન માનવ તરીકે જીવન નિર્વાહ કરવા માટેની પ્રાથમિક જરૂરિયાતો છે. રોટી અર્પતો ઉદ્યોગ, એટલે કે ખેતી બાદ કાપડ ઉદ્યોગ (ટેક્સટાઇલ ઈન્ડસ્ટ્રી) ભારતમાં સૌથી વધુ રોજગાર પેદા કરતું ક્ષેત્ર છે. ભારતમાં ટેક્સટાઇલ સેક્ટર 4.5 કરોડથી વધુ લોકોને સીધી રોજગારી આપે છે અને અન્ય 6 કરોડ લોકોને જેમ કે મહિલાઓ અને ગ્રામીણ વસ્તીને સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં રોજગાર પૂરો પાડે છે. ભારતીય કાપડ ઉદ્યોગ વૈશ્વિક સ્તરે ફાઇબર, યાર્ન અને ફેબ્રિકના ઉત્પાદનમાં સૌથી મોટા ઉદ્યોગોમાં બીજા ક્રમે ગણવામાં આવે છે. સિન્થેટિક ફાઇબરના ઉત્પાદનમાં ભારત વિશ્વસ્તરે પાંચમા ક્રમે છે.

કાપડ ઉદ્યોગનો રાષ્ટ્રના રોજગાર નિર્માણમાં મોટો ફાળો છે. ભારતીય રિટેલ ઉદ્યોગ બાદ કાપડ ઉદ્યોગ દેશના જીડીપીમાં 10 ટકાના ફાળા સાથે અને કુલ રોજગારીના આશરે 8 ટકા ભાગ સાથે દ્વિતીય ક્રમે છે. ભારત સરકાર દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલ ધ અમેન્ડેડ ટેકનોલોજી અપગ્રેડેશન ફંડ સ્કીમ (ATUFS) અંતર્ગત કાપડ ઉદ્યોગ માટે રૂ. 17,822 કરોડના ખર્ચ સાથે 2016-2022 દરમિયાન 1 લાખ કરોડનું રોકાણ આકર્ષવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું, જેના દ્વારા 2022 સુધીમાં ટેક્સટાઇલ સેક્ટરમાં 35.62 લાખ રોજગારીની તકો ઉદ્ભવવાનું અનુમાન હતું.

ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી વિશે

ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજીને એક સરળ વાક્યમાં સમજાવે તો ખેતરમાં કપાસ પાકે ત્યારથી લઈને એક કાપડ બને અને તે કાપડમાંથી વસ્ત્રો બને ત્યાં સુધીની સફરમાં આવતા તમામ ટેકનીકલ આયામોનો અભ્યાસ. ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી એ એન્જિનિયરિંગનો એવો વિષય છે, જેમાં પ્રાકૃતિક અને માનવ સર્જિત ટેક્સટાઇલ ફાઇબરમાંથી તમામ પ્રકારના યાર્ન અને ટેક્સટાઇલ કાપડના ઉત્પાદન અને વિકાસ માટે વૈજ્ઞાનિક તકનીકોના સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. ટેક્સટાઇલ

ટેકનોલોજીમાં કેમેસ્ટ્રી અને ફિઝિક્સના સિદ્ધાંતોનો પણ ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

આ અભ્યાસક્રમમાં વસ્ત્રો બનાવવાની સમગ્ર પ્રક્રિયા, તેના ઉપયોગમાં આવતી મશીનરી, ફાઇબરના ઉદ્ભવથી લઈ યાર્ન અને કાપડ સુધીનાં તમામ પાસાંઓની ડિઝાઇન તથા સંચાલનનું જ્ઞાન આવરી લેવામાં આવે છે. ભારતમાં હેન્ડલૂમ સેક્ટર અને મિકેનાઈઝડ સેક્ટર મહત્વપૂર્ણ ટેક્સટાઇલ સેક્ટર છે. દેશમાં હજારો કાપડ મિલો હોવાના કારણે આ બંને ક્ષેત્રોમાં સંપૂર્ણ વિકાસની સંભાવના છે.

ટેક્સટાઇલ્સ ખાતે અભ્યાસક્રમો

ગુજરાત ખાતે ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રમાં ડિપ્લોમા, બેચલર્સ (બી.ઈ. - બી. ટેક), માસ્ટર્સ (એમ.ઈ. - એમ.ટેક.) તથા પીએચ.ડી. સુધીના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે. આ ઉપરાંત દેશમાં પણ વિવિધ રાજ્યોમાં ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજીના અભ્યાસક્રમો તથા તેને સંલગ્ન વિવિધ વિષયોમાં સ્પેશિયલાઈઝેશનના કોર્સ ઉપલબ્ધ છે.

ડિપ્લોમા કોર્સ :

ગુજરાતમાં એમ. એસ. યુનિવર્સિટી, બરોડા ખાતે ડિપ્લોમા ઈન ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી, ડિપ્લોમા ઈન ટેક્સટાઇલ કેમેસ્ટ્રી, તથા પોસ્ટ બીએસસી કેમેસ્ટ્રીના ડિપ્લોમા કોર્સ ઉપલબ્ધ છે. આ ઉપરાંત અમદાવાદ સ્થિત આર.સી. ટેકનિકલ ખાતે ડિપ્લોમા ઈન ટેક્સટાઇલ

પ્રોસેસિંગ ટેકનોલોજી, ડિપ્લોમા ઈન ટેક્સટાઇલ મેન્યુફેક્ચરિંગ ટેકનોલોજીનો કોર્સ ઉપલબ્ધ છે.

બેચલર્સ ડિગ્રી અભ્યાસક્રમ

ગુજરાત ખાતે અમદાવાદ, સુરત અને વડોદરા ખાતે ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્રે વિવિધ બેચલર ડિગ્રી અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે. જે પૈકી ગુજરાત ટેકનોલોજિકલ યુનિવર્સિટી હેઠળ અમદાવાદની એલ. ડી. કૉલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ ખાતે બી.ઈ. ઈન ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી, સુરતની સાર્વજનિક એન્જિનિયરિંગ કૉલેજ ખાતે બી.ટેક. ઈન ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી તથા બી.ટેક. ઈન ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી વિથ સ્પેશિયલાઇઝેશનનો અભ્યાસક્રમ તથા બરોડાની એમએસ યુનિવર્સિટી ખાતે બીઈ ઈન ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગ, બી.ઈ. ઈન ટેક્સટાઇલ ટેકનોલોજી, બી.ઈ. ઈન ટેક્સટાઇલ પ્રોસેસિંગ એન્જિનિયરિંગ અને બીઈ ઈન ટેક્સટાઇલ કેમિકલ પ્રોસેસિંગના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

માસ્ટર્સ ડિગ્રી અભ્યાસક્રમ

ગુજરાત ખાતે જીટીયુ હેઠળ એલ.ડી. કૉલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ ખાતે એમ.ઈ. ઈન ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગ કોર્સ તથા એમએસયુ હેઠળ એમ.ઈ. ઈન ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગ અને એમ.ઈ. ઈન મેનમેડ ફાયબરના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગ અંતર્ગત રિસર્ચ ક્ષેત્રે આગળ વધવા ઈચ્છુક વિદ્યાર્થીઓ માટે ગુજરાત ટેકનોલોજિકલ યુનિવર્સિટી તથા એમ.એસ યુનિવર્સિટી ખાતે પીએચ.ડી. અભ્યાસક્રમ પણ ઉપલબ્ધ છે. ગુજરાત ઉપરાંત દેશમાં દિલ્હી, રાજસ્થાન, ઉત્તર પ્રદેશ, બિહાર, ઉત્તરાખંડ, પંજાબ, ઓડીસા, મહારાષ્ટ્ર, ગોવા, આંધ્ર પ્રદેશ, તેલંગાણા, તમિલનાડુ ખાતે પણ ટેકનોલોજીના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

એન્જિનિયરિંગ બાદ કારકિર્દીની સંભવાનાઓ

ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગનો અભ્યાસક્રમ ફાઇબરની ઉત્પત્તિથી માંડીને તેમાંથી કાપડ તથા વસ્ત્રો બનાવવાની તમામ પ્રક્રિયાને આવરી લે છે. તેથી જ ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્રે અભ્યાસ પૂર્ણ કર્યા બાદ આ સંપૂર્ણ પ્રક્રિયાના વિવિધ પડાવોમાં કારકિર્દીને અવકાશ રહે છે.

ફાઇબર જેવાં કે કોટન, સિલ્ક, જ્યુટ, વગેરે પ્રાકૃતિક રીતે ખેતી દ્વારા ઉત્પન્ન થાય છે. જ્યારે માનવસર્જિત ફાઇબર જેવાં કે પોલિએસ્ટર, નાયલોન, પોલીપ્રોપિલીન, વગેરે કૃત્રિમ રીતે લેબમાં વિકસાવવામાં આવે છે. ફાઇબર એટલે કે રેસમાંથી યાર્ન એટલે કે દોરા બનવાની પ્રક્રિયાને સ્પિનિંગ કહે છે. સ્પિનિંગ બાદ દોરામાંથી કાપડ વણવામાં આવે છે. જે પ્રક્રિયાને વીવિંગ કહે છે. કાપડ વણાયા બાદ તેને વિવિધ રાસાયણિક પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર કરવામાં આવે છે, જેના દ્વારા કાપડની શક્તિ, નરમાઈ, શોષકતા, ડાઈંગ અને પ્રિન્ટિંગ પ્રોપર્ટીઝ વગેરે સુધરે છે. આ પ્રક્રિયાને ટેક્સટાઇલ પ્રોસેસિંગ કહે છે. પ્રોસેસિંગમાંથી પસાર થયા બાદ કાપડમાંથી વસ્ત્રો બનાવવા અથવા અન્ય ઉપયોગ માટે આગળ ડિઝાઈનિંગ તથા ગાર્મેન્ટિંગ માટે મોકલવામાં આવે છે.

આમ ફાઇબરની ઉત્પત્તિથી લઈને વસ્ત્રો બનાવવા સુધીની સમસ્ત પ્રક્રિયામાં ઉપયોગમાં આવતાં મશીનો તથા તેની તંત્ર વ્યવસ્થાનું સુચારુ રીતે વહન થાય તે માટે ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરની જરૂરિયાત રહે છે. માટે ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગનો અભ્યાસ પૂર્ણ કરનાર ઉમેદવાર પાસે કાપડ મિલોના વિવિધ વિભાગોમાં કારકિર્દી વિકસાવવાનો વિકલ્પ રહે છે.

ભારતમાં કાપડ મિલો મોટા પ્રમાણમાં છે અને ગુજરાત પણ કાપડના ઉત્પાદન માટે મહત્વનું કેન્દ્ર માનવામાં છે. અમદાવાદને ‘ભારતનું માન્યેસ્ટર અને પૂર્વનું બોસ્ટન’ કહેવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત ગુજરાતમાં કોટન મિલો મોટાભાગે સુરત, વડોદરા, ભરૂચ, ભાવનગર, નડિયાદ, પોરબંદર, રાજકોટ, નવસારી, મૌરી અને વિરમગામ શહેરોમાં આવેલી છે. જેના કારણે 2021-22 દરમિયાન ભારતની એકંદર નિકાસ બાસ્કેટમાં ટેક્સટાઇલ હિસ્સો 10.33% હતો. ભારતમાંથી મોટા પ્રમાણમાં ટેક્સટાઇલ નિકાસને કારણે અહીં વિવિધ ટેક્સટાઇલ મર્ચેન્ડાઈઝિંગ કંપનીઓનો વિકાસ થયો છે.

આ કંપનીઓ એજન્ટ તરીકે કામ કરે છે અને તેમની ટીમમાં ટેકનોમર્શિયલ (ટેકનોલોજી તથા કોમર્સની જાણકાર) વ્યક્તિની જરૂર પડે છે. ભારતમાંથી વિવિધ દેશોમાં કાપડના યાર્ન અને ઉત્પાદનો સપ્લાય કરવા તથા તે દેશોની જરૂરિયાત સમજવા આ કંપનીઓને ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયર અથવા ગ્રેજ્યુએટની જરૂર

પડતી હોય છે જે ટેક્સટાઇલ ઉત્પાદોના ગુણધર્મો તથા ગુણવત્તા સમજીને વિદેશી ક્લાયન્ટને યોગ્ય ઉત્પાદક સુધી જોડી શકે. આમ, ટેક્સટાઇલ મર્ચેન્ડાઇઝિંગ જેવા કોર્પોરેટ ક્ષેત્રે પણ ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયર માટે કારકિર્દીની ઉત્તમ તકો છે.

ટેક્નિકલ ટેક્સટાઇલ્સમાં ઊભરતી તકો

વૈશ્વિક સ્તરે પરંપરાગત કાપડો અને પ્રાકૃતિક ફાઇબરના ઉત્પાદનમાં ભારત પહેલેથી જ અગ્રેસર છે. આ ઉપરાંત પોલિએસ્ટર ઉત્પાદનમાં વિશ્વસ્તરે ભારત બીજા ક્રમે છે અને હવે ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ ઉદ્યોગમાં 1900 કરોડ ડોલરના સિંહફાળાથી ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ ક્ષેત્રે પણ મુખ્ય ખેલાડી તરીકે ઊભરી રહ્યું છે. ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ ભારતના સમગ્ર ટેક્સટાઇલ અને એપેરલ માર્કેટમાં આશરે 13% હિસ્સો ધરાવે છે અને ભારતના GDPમાં 0.7% ફાળો આપે છે.

હાલના સમયમાં ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ એ ટેક્સટાઇલ ક્ષેત્રનો ઝડપથી વિકસતો પેટા-સેગમેન્ટ છે જેનો ઉપયોગ બહુ બહોળો છે. વસ્ત્રો તથા સુશોભન કૃષિ, બાંધકામ, રમતગમતના વસ્ત્રો, આરોગ્ય સંભાળ વગેરે જેવા ઉદ્યોગોમાં ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલનો વ્યાપક ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. બીજા દેશોની સરખામણીમાં ભારતમાં ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલના ઉત્પાદનની સામે માંગ ઘણી ઓછી છે. જે અન્વયે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા આર્થિક બાબતોની કેબિનેટ કમિટી (CCEA) અંતર્ગત એક નેશનલ ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ મિશનની સ્થાપના કરી છે.

નેશનલ ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ મિશનનો ઉદ્દેશ્ય વર્ષ 2024 સુધીમાં ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલનો વૃદ્ધિ દર 15-20% સુધી વધારવાનો છે. મેક ઇન ઇન્ડિયા પહેલ દ્વારા બજાર વિકાસ, બજાર પ્રમોશન, આંતરરાષ્ટ્રીય ટેકનિકલ સહયોગ, રોકાણ અને પ્રમોશન થકી ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલના સ્થાનિક બજારના કદને 4000-5000 કરોડ ડોલર સુધી વધારવામાં આવશે. આ વિકાસ થકી ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરો માટે પણ ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ ક્ષેત્રે કારકિર્દીની નવીન તકો વિકસશે.

અટીરા -

ATIRA - અમદાવાદ ટેક્સટાઇલ ઇન્ડસ્ટ્રીસ રિસર્ચ એસોસિએશન ભારતમાં ટેક્સટાઇલ સંશોધન અને

સંલગ્ન ઉદ્યોગો માટેનું સંગઠન છે. અટીરાની સ્થાપના 13 ડિસેમ્બર, 1947ના રોજ કરવામાં આવી હતી. અટીરા ભારતની પ્રખ્યાત સંશોધન અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ પૈકી એક ગણવામાં આવે છે.

ATIRA પરંપરાગત કાપડ ઉત્પાદન પદ્ધતિથી લઈને ફિનિશ ફેબ્રિક્સ તેમજ જીઓ-ટેક્સટાઇલ, નેનો-વેબ ટેકનોલોજી અને કમ્પોઝીટ્સના અને ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ સુધીનાં તમામ ક્ષેત્રોની કામગીરી આવરી લે છે. 8 વિજ્ઞાનિક ટેકનોલોજી વિભાગો, 11 પ્રયોગશાળાઓ, ત્રણ પાવરલૂમ સેવાકેન્દ્રો અને મધ્યપ્રદેશના ઈન્દોર ખાતે પ્રાદેશિક કેન્દ્ર ધરાવતી ATIRA ભારતમાં તમામ ટેક્સટાઇલ રિસર્ચ એસોસિએશન (TRAs)માં સૌથી મોટી છે.

આ સંસ્થામાં ટેક્સટાઇલ તથા ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલના ક્ષેત્રમાં એપ્લાઈડ રિસર્ચ, ઇન્ડસ્ટ્રી નેટવર્કિંગ અને લાઈઝન, માર્કેટ રીસર્ચ અને માર્કેટિંગ, તાલીમ અને કન્સલ્ટિંગનાં ક્ષેત્રોમાં કામ કરવાની તકો સુગમ છે. આ ઉપરાંત વિવિધ ઉદ્યોગો, રાષ્ટ્રીય મહત્વ ધરાવતી સંસ્થાઓ અને સરકારી વિભાગો સાથે પ્રોજેક્ટ પર સહયોગ કરવાની તકોને પણ અહીં અવકાશ છે.

આમ, ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયરિંગનો અભ્યાસ કરનાર ઉમેદવાર પાસે મિલોમાં ટેક્નિકલ એક્સપર્ટ તરીકે, ટેક્સટાઇલ મર્ચેન્ડાઇઝિંગ કમ્પનીઓમાં ટેકનોમર્શિયલ એક્સપર્ટ તરીકે, ઊભરતા ટેક્નિકલ ટેક્સટાઇલ ક્ષેત્રે તથા ટેક્સટાઇલ સંશોધન જેવાં ક્ષેત્રોમાં કારકિર્દીની બહોળી તકોને અવકાશ છે.

માહિતી ભવન, જિલ્લા માહિતી કચેરી, સીટી જીમખાના
ગ્રાઉન્ડ પાસે, કપડવંજ રોડ, નડિયાદ- ૩૮૭૦૦૧
મો. ૭૩૮૩૨૧૬૪૮૮

૩૧

સરકારી સેવાઓ માટેની સુવર્ણ તકો

– જયેશ વાઘેલા

તમને ઉપરનું શીર્ષક વાંચીને મનોમન એવું ચોક્કસ થશે કે ‘આ સરકારી સેવાઓમાં સુવર્ણ તકો રહેલી છે’, એ તો બરાબર, પણ આ તકો અમારે ઝીલવી કેમ ? ધારો કે ઝીલી પણ લીધી, તો ઝિલ્યા પછી પકડી રાખવી કેમ ? અને ધારો કે પકડી પણ રાખી, તો પકડ્યા પછી હસતાં-રમતાં નોકરીના ઓર્ડર સુધી પહોંચવું કેમ ? આ બધા પ્રશ્નોના ઉત્તરો હવે આ લેખ પૂરો કરશો, ત્યાં સુધીમાં ચોક્કસ મળી શકે છે...! તમે દસ પાસ હો, બાર પાસ હો કે પછી કોલેજ પાસ . દરેક માટે સુવર્ણ તક છેતો ચાલો, ચાલો. થઈ જાઓ તૈયાર અને હવે પછીના દરેક શબ્દ ઉપર ધ્યાનપૂર્વક ઢોડાવો તમારી નજર !

તો વાત એમ છે કે તમારે એક પ્રશ્ન કરવાનો છે ...એ પણ ખુદને જ. ખુદને એક પ્રશ્ન પૂછી લો કે આ ‘સરકારી સેવા મારે જોઈએ જ છે ?’ જો તેનો જવાબ ‘હા’માં મળે, તો સમજો કે કામ થઈ ગયું ...! હવે, તમને કોઈ રોકી શકે નહીં ! કેમ કે, આ તમે નક્કી કર્યું છે ...તમારી ખુદની ઈચ્છા... ખુદનું જ સપનું.... યાદ કરો એ કહેવત : ‘મન હોય તો માળવે જવાય.’... માળવે શું કામ ભૈ ? આ ઝડપી યુગમાં માન્યેસ્ટર જ ન પહોંચી જઈએ !!! કેમ નહીં ? શક્ય છે ...બધું જ શક્ય છે ... એક સામાન્ય કલાર્કની તૈયારી શરૂ કરતાં કરતાં, ડેપ્યુટી કલેક્ટર કે કલેક્ટર સુધીના હોદ્દા સુધી પહોંચ્યાનાં

અનેક પ્રેરણાદાયી ઉદાહરણો આપણી જ આસપાસ છે ! તો, તમને હવે મનોમન પ્રશ્નોની વણજાર શરૂ થઈ ગઈ હશે... સર, આ માટે કેટલું ભણતર જોઈએ? કઈ કઈ પોસ્ટ માટે અરજી કરી શકાય ? કઈ ઉમરે કરી શકાય? અરજી ક્યાં કરવી ? તેમાં શું પૂછાય ? પરીક્ષા કેટલા ગુણની હોય ? કેટલા કલાકની હોય ?.... વગેરે વગેરે... જો તમને આવા પ્રશ્નો ઉદ્ભવતા હોય તો, રાજી થશો... કેમકે આ જ પ્રશ્નો, આ જ કુતૂહલ, તમારી ઈચ્છાને વધુ પ્રબળ બનાવી રહેલ છે ..! ને એ જ તમને પ્રોત્સાહિત કરીને કામ કરવામાં ગતિ આપશે !

તો વાત જાણે એમ છે કે, આપણે ઘણું બધું જાણીએ છીએ અને ઘણું બધું જાણવાનું બાકી છે. જેમ કે, સરકારી સેવાઓમાં અનેક પદો હોય છે, અનેક હોદ્દાઓ હોય છે. એક કલ્પના કરો. ધારો કે તમે એક કલેક્ટર ઓફિસમાં ઓચિંતા પહોંચી જાઓ છો. તો ત્યાં તમે કોને કોને જોશો ? તમે કહેશો કે ત્યાં કલેક્ટરશ્રી પણ હોય, ડેપ્યુટી કલેક્ટરશ્રી પણ હોય. હેડ કલાર્ક પણ હોય અને જુનિયર કલાર્ક પણ હોય. પટાવાળા પણ હોય અને સાહેબોની ગાડીઓના ડ્રાઈવર પણ હોય ! તમામ હોય. ખૂબ સરસ. તમે વાત પકડી લીધી છે. દોર હાથમાં લઈ લીધો છે. તમે કહેશો : ‘સર, આવું તો દરેક ઓફિસમાં જોવા મળે છે !’ તો, તમે બિલકુલ સાચા છો. જેમ કે ઈન્કમેટેક્સ ઓફિસ, આર્મી, રેલવે, પોસ્ટઓફિસ, બેંક હોય કે પછી શાળા કે કોલેજ હોય ! દરેક જગ્યાએ અનેક પોસ્ટ, અનેક હોદ્દા, અનેક સરકારી નોકરીઓ!!! દરેકના હોદ્દા અલગ-અલગ. તેથી કામકાજ પણ અલગ-અલગ...અને હા સત્તા, જવાબદારી, સેલેરી અને સવલતો પણ અલગ અલગ. તો આથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જે લેવલના હોદ્દાની ભરતીઓ આવી હોય, તે પ્રમાણે તેમની શૈક્ષણિક લાયકાત પણ અલગ અલગ માગી હશે ... આ વિવિધ પરીક્ષાઓનું કઠિનતા મૂલ્ય પણ અલગ-અલગ હશે ! અને હા, નોકરી મળ્યા પછી, તેઓના વિવિધ હોદ્દાઓ પ્રમાણે સ્વાભાવિક કાર્ય વહેંચણી પણ અલગ-અલગ

હોય... ! તેથી આપણે આપણી શૈક્ષણિક ડિગ્રી પ્રમાણે અને આપણા સપના પ્રમાણેનો મસ્ત હોદ્દો લક્ષ્યમાં રાખીને કામ શરૂ કરી શકીએ છીએ.

શું લાગે છે ? તમે કહેશો 'હા' સર. ઘેટ'સ ગૂડ ...તો હવે તમારા માટે 'દિલ્હી જરાય દૂર નથી !' એટલે કે એક સાચો નિર્ણય, એક સાચો વિચાર તમને ઝડપ કરાવશે !

હવે તમને પ્રશ્ન પૂછવાની છૂટ... કોઈ અત્યારે જ મનમાં ને મનમાં પૂછી રહ્યું છે! એ પ્રશ્ન એવો છે ...કે,

સરકારી સેવા જ શા માટે ? આમ જોઈએ તો આના જવાબો અનેક હોઈ શકે છે... વ્યક્તિએ વ્યક્તિએ આ જવાબો બદલાઈ શકે છે, કેમ કે આપણે જાણીએ છીએ કે દરેકને પોતાના ભવિષ્ય માટે જુદાં જુદાં સપનાંઓ છે... દરેકને જીવન પ્રત્યેનો પોતાનો આગવો એક દૃષ્ટિકોણ હોય છે. તેથી સમગ્રતાથી વિચારીએ તો એક 'સરકારી નોકરી મેળવવી' એટલે ખરેખર શું મેળવવું ? સતત જ્ઞાન મેળવવું ! તીવ્ર હરીફાઈ વચ્ચે ઝંપલાવવાનું સાહસ મેળવવું ! પોતાનું મેરિટમાં સ્થાન મેળવવું ! આપણા જીવનનિર્વાહમાં જેને આપણે મહત્ત્વનું ઈંધણ ગણીએ છીએ તે -'આર્થિક ઉપાર્જન' મેળવવું...! સામાજિક મોભો મેળવવો ! અને સૌથી ઉત્તમ વાત... આ નોકરીની સાથે સાથે તમને સામાજિક સેવા કરવાની ઉત્તમ તક પણ મેળવવી અને એ પણ સેલેરી સાથે ... ! મજા તો આવે ભૈ ! ..તમે કહેશો સર, વાત બરાબર જામી રહી છે. તો હવે મહત્ત્વનો પ્રશ્ન પણ આવી રહ્યો છે.... કે સર, આવી નોકરી મેળવવી તો છે , પણ કઈ રીતે ?

આમ જોઈએ તો સરકારી નોકરી મેળવવા માટેનાં નીચેનાં ચાર સ્ટેપ જરૂર વિચારી શકાય. જેમકે,

1. ભરતીની જાહેરાતની જાણકારી મેળવવી.
2. જાહેરાતમાં લાગુ પડતા હોદ્દા માટે વ્યવસ્થિત ફોર્મ ભરવું.
3. આ પરીક્ષા માટે શ્રેષ્ઠ તૈયારી કરવી.
4. ભરપૂર આત્મવિશ્વાસ સાથે પરીક્ષા આપવા જવી.

બસ, કામ પૂરું ? ના, પરિણામમાં જ્યાં સુધી મેરિટમાં નામ ન આવે, ત્યાં સુધી નિરાશ થયા વિના વિધ-વિધ પદો માટે આ એકથી ચાર સ્ટેપ ચાલુ રાખવાં...!...અને એક દિવસ એવો આવી શકે છે કે પરિણામ જાહેર થાય અને તમારું નામ મેરિટમાં હોય...!

મેરિટમાં નામ આવ્યા પછી થોડી પ્રોસિઝર હોય છે. જેમ કે તમારા ડોક્યુમેન્ટસની ચકાસણી. કોઈ કોઈ કેસમાં મેરિટકલ તપાસ જેવી બાબતો. યાદ રહે, પોલીસ જેવી ભરતીઓમાં શારીરિક કસોટીઓ જેવી કે દોડ, ઊંચાઈ, છાતીનું માપ... વગેરે પણ મહત્ત્વ ધરાવે છે. આ પછી જ ફાઈનલ ઓર્ડર મળતો હોય છે. તેનો અર્થ એ થયો કે દરેક વિભાગને પોતપોતાની જરૂરિયાતો મુજબ કસોટીઓ અને ગુણાંકન નક્કી કરેલા હોય છે. જેમાં નાના મોટા ચેન્જિસ પણ સમયાંતરે આવતા હોય છે, જે આપણને જે તે સમયે તેઓએ આપેલી જાહેરાતના નોટિફિકેશનમાં જ અગાઉથી જણાવી દીધેલ હોય છે. તેથી આવો દરેક મુદ્દો વિદ્યાર્થીઓએ શરૂઆતથી જ ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ.

1. જાણકારી : અમુક મિત્રો વિચારી રહ્યા છે કે સર, આ ભરતીઓની અમને જાણ કેવી રીતે થાય ? તો મિત્રો, આજના આ ટેકનોલોજીના યુગમાં આ બધું જાણવું ખૂબ જ સરળ છે. તમારા મોબાઈલમાં માત્ર એક ક્લિક પૂરતી છે ! દરેક સરકારી વિભાગ પોતાની ખાલી પડેલી જુદી જુદી જગ્યાઓ માટે સમયાંતરે જાહેરાતો દ્વારા - નોટિફિકેશન દ્વારા વિગતો આપતો જ હોય છે. તેઓ સામાન્ય રીતે ન્યૂઝ પેપર્સ, સરકારી મેગેઝીન્સ જેવા કે રોજગાર સમાચાર, સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ એમ્પ્લોયમેન્ટ ન્યૂઝ ઉપરાંત પોતાની જ વેબસાઈટ ઉપર કરિયર વિભાગમાં આ ખાલી પડેલ જોબ અંગેની વિગતો આપતા હોય છે. જેની માહિતી મેળવવા માટે આપણે સમયાંતરે અપડેટ જોતી જ રહેવી જોઈએ. આ સાથે થોડી અગત્યની વેબસાઈટની યાદી અહીં જોઈ લેશો ?

- ગુજરાત સરકારની વિવિધ ભરતીઓ માટે ઓજસ વેબસાઈટ (OJAS) www.ojas.gujrat.gov.in
- ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ (GPSC) www.gpsc.gujrat.gov.in
- ગુજરાત ગૌણ સેવા પસંદગી મંડળ (GSSSB) www.gsssb.gujarat.gov.in
- ભારત સરકારની IAS/IFS/IPS પરીક્ષાઓ માટે www.upsc.gov.in
- સ્ટાફ સિલેક્શનની ભારત સરકારની ભરતી માટે www.ssc.nic.in
- આર્મીમાં જોડાવા માટે [\[૧૮૭ \]](http://www.joinindi-

</div>
<div data-bbox=)

anarmy.nic.in

- કેન્દ્ર સરકારની શાળાઓ માટે www.ctet.nic.in
- બેન્કિંગ માટે www.ibps.in, www.sbi.co.in, www.rbi.org.in,
- એરફોર્સ માટે www.careerindianairforce.nic.in
- નેવી માટે www.joinindiannavy.gov.in
- ડિકેન્સ માટે www.joinindianarmy.nic.in
- સ્પીપા સેન્ટર માટે www.spipa.gujarat.gov.in (સરકાર દ્વારા UPSC અને અન્ય પરીક્ષા અંગેની ફી તાલીમ લેવા માટે આ સાઈટ ખાસ વિઝીટ કરતાં રહો.)

2. ફોર્મ ભરવું : મિત્રો, કોઈ પણ હોદ્દા અંગેની જાહેરાતમાં આપણે રસ ધરાવતા હોઈએ, ત્યારે તેઓએ આપેલ નોટિફિકેશન એકદમ શાંતિથી, સમજીને વાંચવું જરૂરી હોય છે. તેમાં વિગતો બહુ સ્પષ્ટ હોય છે. અરજી ફોર્મ ઓનલાઈન ભરવાનું છે કે ઓફલાઈન ? ક્યાં-ક્યાં સર્ટિફિકેટ તેમાં અપલોડ કરવાના છે ? ફોટો અપલોડ કરવાનો હોય તો, તે કઈ સાઈઝનો અને ક્યા ફોર્મેટમાં ? કોઈ કોઈવાર ચશ્માં વગરનો જ ફોટો અપલોડ કરવાની સૂચના હોય છે. જો આવી તમામ બાબતોની કાળજી લેવામાં ન આવે તો ઘણીવાર આપણું ફોર્મ રિજેક્ટ થતું હોય છે. એટલે જ આ બધી બાબતોને ધ્યાને ખાસ લેવી. બીજું, ઓનલાઈન ફોર્મ ભરવું એટલું સરળ હોય છે કે ઘણા લોકો પોતાના કમ્પ્યુટર કે મોબાઈલથી જ આ ફોર્મ ભરી લેતા હોય છે. એકવાર ફોર્મ ભરાઈ જાય, પછી તેમાં જણાવેલ નિયત ફી પણ ભરવાની થતી હોય છે. એ પણ ઓનલાઈન અથવા ઓફલાઈન મોડ આપે છે. આ બધું થઈ જાય પછી તેનો રેકર્ડ સાચવી રાખવો ખાસ જરૂરી છે. મોબાઈલમાં પણ વિગતો સેવ કરી રાખો... અને શક્ય હોય તો એની પ્રિન્ટ પણ કઢાવીને અલગ ફાઈલ કરવું, જેથી ભવિષ્યમાં જરૂર પડ્યે જુદી જુદી પરીક્ષાઓ અંગેની વિગતો એક જ જગ્યાએથી હાથવગી મળી રહે.

3. શ્રેષ્ઠ તૈયારી : ફોર્મ ભરાઈ જાય પછી મહત્વની વાત આવે છે એ છે, આ પરીક્ષાની તૈયારી. સમજો કે સમગ્ર પ્રક્રિયાનો મહત્વનો હિસ્સો. મિત્રો, તમે જાણો છો

કે આ ક્ષેત્રે હરીફાઈ ખૂબ છે, એટલે તૈયારી પણ શ્રેષ્ઠ કરવી પડે. પ્રશ્ન એ છે કે ક્યા વિષયોનો અભ્યાસ અમારે કરવો ? તો યાદ રહે સામાન્ય રીતે આવી દરેક સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં મુખ્ય વિષયો ચાર હોય છે. ગણિત, રિઝનિંગ, જનરલ નોલેજ અને અંગ્રેજી. ગુજરાત સરકારની જો ભરતી હોય તો એક વધારાનો વિષય, ગુજરાતી ભાષા. આમ, પાંચ વિષયમાં માસ્ટરી મેળવવાનું શરૂ કરો અને જુઓ કે તમારા આત્મવિશ્વાસનો પારો કેવોક તો વધતો જાય છે ! પણ યાદ રહે, આ પાંચ વિષયોની તૈયારી શરૂ કરતાં પહેલાં જે તે પોસ્ટ માટે આપેલ સિલેબસને અચૂક ધ્યાન પર લેવું. સાથે સાથે તેની પેપર સ્ટાઈલને પણ ! માર્કિંગ સિસ્ટમમાં ક્યા વિષયોને કેટલો ભાર આપવામાં આવ્યો છે, તે શરૂઆતથી જ જાણી લેવું અને એ પ્રમાણે જ તૈયારી શરૂ કરવી. આ પ્રકારનું સ્માર્ટ વર્ક તમને ચોક્કસ વધુ નક્કર પરિણામ લાવવામાં મદદ કરશે ! બીજું, જેમ જેમ ઊંચી પોસ્ટ હોય, તેમ તેમ તે પરીક્ષાઓમાં આ તમામ વિષયોમાં ઊંડાણભર્યા પ્રશ્નો આવી શકે છે ! સ્વાભાવિક જ તલાટી, જુનિયર ક્લાર્ક કે કોન્સ્ટેબલ જેવી વર્ગ-૩ ની જગ્યાઓ માટે પૂછાયેલ પ્રશ્નો થોડા સરળ હોય છે, જ્યારે ડેપ્યુટી કલેક્ટર જેવી વર્ગ-૧ની પરીક્ષામાં પ્રશ્નો થોડા ઊંડાણ સાથેના જોવા મળી શકે છે ! આનો અર્થ એવો થયો કે આપણે દરેક વિષયનું જો તલસ્પર્શી જ્ઞાન લઈએ અને સિલેબસના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયારી કરીએ તો કોઈ પણ પરીક્ષામાં સુંદર સ્કોર થઈ જ શકે ! વધુમાં એ પણ યાદ રાખવું કે ગણિત-રિઝનિંગ જેવા વિષયો વધુ સ્કોરિંગ છે. અહીં તેમનો સિલેબસ પ્રમાણમાં ટૂંકો હોય છે. બીજું, એકવાર સમજણમાં આવી જાય, તો એ જ પ્રકારના હજારો પ્રશ્નોના જવાબ પણ તમે આસાનીથી સાચા આપી શકો ! અંગ્રેજી વ્યાકરણ અને ગુજરાતી વ્યાકરણનો પણ સિલેબસ બહુ ટૂંકો હોય છે. ક્યાંક કોઈ કોઈ પરીક્ષાઓમાં ગુજરાતી સાહિત્યકારો અને શબ્દાર્થો વિશે પણ પ્રશ્નો પૂછાય છે. એમ કહી શકાય કે જો ભાષાને તમે સમૃદ્ધ બનાવી લેશો, તો ખૂબ સરળતાથી તેમાં પણ સ્કોર થઈ જશે ! જ્યારે જનરલ નોલેજ જેવા વિષયની વાત કરીએ તો, એ તો વિશાળ સાગર જેવો છે ! અહીં આ વિભાગમાં ગમે ત્યાંથી, ગમે તે પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછી શકાય છે. જેમ કે ઇતિહાસ, ભૂગોળ, બંધારણ, કરંટ ટોપિક્સ, સરકારી

વિવિધ યોજનાઓ, કમ્પ્યુટર, અર્થશાસ્ત્ર, સમાજશાસ્ત્ર, મનોવિજ્ઞાન જેવા અનેક વિષયોમાંથી વૈવિધ્યપૂર્ણ પ્રશ્નો આવી શકતા હોય છે. યાદ રહે, આ વિષયોને સરસ કરવા માટે ધોરણ 5 થી શરૂ કરીને ધોરણ 12 સુધીનાં આપણાં પાઠ્યપુસ્તકો જેમાં સામાજિક વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાન અને અન્ય ખાસ વિષયનો અભ્યાસ રિવિઝનરૂપે કરી લેવો જરૂરી છે. આ ઉપરાંત સરકારી વિભાગો દ્વારા ખાસ મેગેઝિન બહાર પડતાં હોય છે. જેમાં સરકારનાં કાર્યો, યોજનાઓ, સિદ્ધિઓ, વિશેષ કાર્યક્રમો જેવી બાબતો પણ ખૂબ મહત્ત્વ ધરાવે છે. ગુજરાત સરકારના માહિતી ખાતાની વેબસાઇટ પર આ મેગેઝિન કે વિશેષ અંકો પીડીએફ સ્વરૂપે ઓનલાઇન પણ ઉપલબ્ધ હોય છે. આજે ડિજિટલ ઈન્ડિયાની હરણફાળને લઈને સોશિયલ મીડિયામાં મટિરિયલ્સ રૂપે ખૂબ બધું સાહિત્ય ઉપલબ્ધ છે. સોશિયલ મીડિયા જેવા કે યૂટ્યૂબ, ફેસબુક, ઈન્સ્ટાગ્રામ, ટેલિગ્રામ,.. જેવાં માધ્યમોમાં પણ અદ્ભુત સાહિત્ય ફીમાં તૈયાર સ્વરૂપે, શોર્ટ કટમાં અને મુદ્દાસર મળી જતું હોય છે. પણ હા, અહીં આવાં માધ્યમોની પસંદગી કરતી વખતે એ માધ્યમ અનુભવી અને તજજ્ઞો દ્વારા જ છે કે કેમ, તે પારખવું ખૂબ જરૂરી છે. યાદ રહે, સરકારી નોકરીમાં જ્યારે વિશેષ પોસ્ટ બહાર પડી હોય, ત્યારે વિશેષ વિષયોનું પણ વેઈટેજ આપવામાં આવતું હોય છે. જેમ કે કોન્સ્ટેબલ, પીએસઆઈ જેવી પરીક્ષાઓમાં કાયદાના પ્રશ્નો, શિક્ષકોની જગ્યાઓ માટે શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન, નર્સિંગ જેવી પરીક્ષાઓમાં આરોગ્ય સંબંધિત પ્રશ્નોનો વિશેષ ભાર રખાતો હોય છે. આમ હોવાથી જે તે વિષયના જાણકારોની યોગ્ય પસંદગી થઈ શકે છે અને તેમના જ્ઞાનનો સરકારી સેવાઓમાં ભવિષ્યમાં સારો લાભ પણ મળી શકે છે ! કોન્સ્ટેબલ અને આર્મી કે તેના જેવી અન્ય જગ્યાઓ માટે શારીરિક પરીક્ષાઓ જેવી કે દોડ, કૂદ, વજન, ઊંચાઈ વગેરેને પણ મહત્ત્વ અપાતું હોય છે. આ તમામ બાબતોનો સાર એ છે કે આપણે જે પરીક્ષા આપવાના હોઈએ, તે અંગેની પૂર્ણતઃ માહિતી નોટિફિકેશન વાંચીને, બિલકુલ સમજણમાં ધરીને પછી જ ‘ટૂ ધ પોઈન્ટ’ તૈયારી શરૂ કરવી જોઈએ. આવી તૈયારીઓમાં અગાઉ લેવાયેલાં જુનાં પેપર્સ પણ બહુ મદદરૂપ થતાં હોય છે. આવાં પેપર્સ જે-તે વિભાગમાં ઓનલાઇન અથવા તો અગાઉના વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી

કે ખાનગી પ્રકાશનો દ્વારા પણ ઉપલબ્ધ થતાં હોય છે. જેમાં નજર કરવાથી તમને અગાઉના પૂછાયેલા પ્રશ્નો, તેમાં રહેલું ઊંડાણ અને પ્રશ્નોનું વૈવિધ્ય ધ્યાનમાં આવે છે. જેના લીધે તમે વધારે આત્મવિશ્વાસ અને વધુ સ્માર્ટ રીતે તૈયારી કરી શકો છો !

4. પરીક્ષા : સતત સભાનપણે અને ઉત્સાહ સાથે આવા વિષયોમાં મહાત્મ્યા પછી, એમ કહો કે ખૂબ બધી મહેનત પછી જ્યારે પરીક્ષાની તારીખ નજીક આવે છે, ત્યારે તમારો ઉત્સાહ એકદમ વધી જાય છે. કેમ કે આ પ્રકારની પરીક્ષામાં તમે કરેલા રિહર્સલનું હવે સ્ટેજ પરફોર્મન્સ આપવાનું છે, વળી મસ્ત તંદુરસ્ત હરીફાઈ પણ ! કેમ કે તમે મહેનત કરી છે, તેવી અન્ય લોકોએ પણ કરી છે... ! સમજો કે યુદ્ધના મોરચામાં જીતનાં મક્કમ ડગલાંઓ ભરવાનાં છે ! તમને એ પણ પ્રશ્ન હશે કે પરીક્ષાખંડમાં સ્માર્ટ વર્ક શું ? તો જાણી લો કે આવી પરીક્ષાઓમાં મૂળભૂત વાત તો એ જ છે કે નિશ્ચિત સમય મર્યાદામાં તમારે વધુમાં વધુ પ્રશ્નોના સાચા જવાબો આપવાના છે... અને હા, એ જ પરીક્ષા દ્વારા તમારે અન્ય સ્પર્ધકો સાથેની હરીફાઈમાં મેરિટમાં ઉચ્ચ સ્થાને પણ આવવાનું છે ! છે ને મજા પડે તેવી વાત ! મોટાભાગે વર્ગ-૩ની પરીક્ષાઓમાં માત્ર 100 જેટલા એમસીક્યુ પ્રકારના પ્રશ્નોને માત્ર એક કલાકનો સમય અપાતો હોય છે. જ્યારે અમુક ઉચ્ચ પોસ્ટ માટે તબક્કાવાર પ્રિલિમિનરી પરીક્ષા, મેઈન્સ પરીક્ષા અને ઈન્ટરવ્યૂ સુધીનું પણ આયોજન કરાતું હોય છે. વળી, દરેક તબક્કે તેમનું મૂલ્યાંકન દર્શાવેલું હોય છે. આમ દરેક તબક્કે ટક્કર મારે તેવી હરીફાઈ... અડધા-અડધા ગુણ કે પોઈન્ટના તફાવતે રહેલા ગુણને આધારે નોકરી મળે અથવા ન મળે તેવા મેરિટ લિસ્ટનો રોમાંચ !.. આનો અર્થ એવો સ્પષ્ટ થયો કે આ કામ તો વહેલી તકે ઉપાડવા જેવું છે કેમ કે કશું નુકસાન જ નથી. તમે જ્યારે ગણિત કે રિઝનિંગ શીખો છો, મતલબ તમારું લોજીક પાવરકુલ કરી રહ્યા છો. જો તમે ગુજરાતી અને અંગ્રેજી શીખો છો તો તમારી કમ્યુનિકેશન સ્કીલને પાવરકુલ કરી રહ્યા છો, જે તમને આખી જિંદગી ડગલે ને પગલે કામ આવી શકે છે. અને હા, જોકે જો પાવરકુલ થઈ જાય તો સમજો કે તમારી વાત સાંભળવા લોકો તલપાપડ બનીને ટોળે વળી શકે છે.. ! વળી આ બધું જ જ્ઞાન તમને આખી જિંદગી

ક્યાંય પણ કામ આવી શકે છે...તમે જ આ જ્ઞાનરૂપી દીપક બનીને સ્વયં પ્રકાશિત થઈને તમારી આસપાસ ઉજાશ પાથરી શકો છો...અને છેલ્લે સૌથી મહત્વની વાત કે કોઈ ચોર આ તમારા જ્ઞાનની ચોરી ક્યારેય કરી શકશે નહીં... યાદ છે ને, પેલો સંસ્કૃત શ્લોક ? ન ચૌરહાર્ય ન ચ રાજહાર્ય, ન ભ્રાતૃભાજ્ય ન ચ ભારકારિ । વ્યયે કૃતે વર્ધત એવ નિત્યં વિદ્યાધનં સર્વધનપ્રધાનમ્॥ જી હા, વિદ્યાધન સર્વ શ્રેષ્ઠ છે... એટલે જ આવો, આ જ્ઞાનરૂપી વિદ્યાધનથી સમગ્ર જીવનપથને એક એક કદમ ભરતાં- ભરતાં સમૃદ્ધ કરતા જઈએ .

વર્ષો પહેલાં આપણા ગુજરાતમાંથી UPSC દ્વારા IAS, IPS, IRS, IFS... જેવી પોસ્ટમાં નહીંવત્ સિલેક્શન થતું હતું ...હવે ? હવે જાગૃતિ ખૂબ વધી છે. તેથી સિલેક્શન પણ વધ્યાં છે. ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્પીપા જેવું સુંદર પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડીને હાલ અનેક વિદ્યાર્થીઓને ખાસ તજજ્ઞો દ્વારા ભરપૂર જ્ઞાન પીરસાઈ રહ્યું છે. ઉપરાંત તાજેતરમાં રાજ્યમાં ધોરણ ૧૨ તેમજ સ્નાતક બાદ લેવાતી UPSC, GPSC, POLICE, TET, TAT, HTAT, GSSSB,.. જેવી વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓની તૈયારી કરતા વિદ્યાર્થીઓને વિના મૂલ્યે ઉચ્ચકક્ષાનું શિક્ષણ આપવા માટે BISAGના માધ્યમથી ફી ટુ એર 'સાફલ્ય' ચેનલનું તાજેતરમાં મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં IAS, IPS, સ્પીપા તેમજ સરકારમાં ૧૫ વર્ષથી વધુનો અનુભવ ધરાવતા ઉચ્ચ અધિકારીશ્રીઓ

તેમજ વિવિધ યુનિવર્સિટીઓના પ્રોફેસરો-તજજ્ઞો દ્વારા વિવિધ સ્પર્ધાત્મક વિષયોનું શિક્ષણ આપવાનું આયોજન છે. આમ અનેક વિદ્યાર્થીઓને ઘેરબેઠા વિનામૂલ્યે સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની તૈયારી કરવાની હવે તક મળી રહી છે. આ ઉપરાંત SC, ST, OBC, EWS ના વિદ્યાર્થીઓ માટે પણ આવી પરીક્ષાના ખાનગી કોચિંગ હેતુ સરકારશ્રી દ્વારા વિવિધ સ્કોલરશિપ આપીને સુંદર પ્રયાસો થઈ રહ્યા છે... તો હવે તમે જ કહો, હવે શું ઘટે ? કશું નહીં ... માત્ર એક નિર્ણય ...પાકો નિર્ણયતમારો નિર્ણય. આજે જ નક્કી કરો, કામ ઉપાડી લો ... કેમ કે

એક પગલું રોજ ભરવું શક્ય છે,
નજર સામે લક્ષ્ય હોવું શક્ય છે .
તમે ચીંધ્યો સાચો રસ્તો, તો હવે
હરણફાળ સમો જુસ્સો શક્ય છે !

તમારા નાનકડા પગલાથી જ્ઞાનમાર્ગે કરેલી એક શરૂઆત, તમનેય ખબર ન પડે તેમ હરણફાળની ગતિ પકડી લેશે... અને ઝડપથી સફળતાના શિખરો સર કરી આપે, તેવી અમારી હૃદયપૂર્વકની શુભેચ્છાઓ ... !!!

કરિઅર એક્ષપર્ટ અને જાણીતા યુટ્યુબર
ઋતમ, 32 સ્વામિનારાયણ નગર,
હાલાર હાઉસ પાસે, સ્મિત ટેલીકોમ સામે,
જામનગર. Mo. : ૮૮૬૬૪૪૨૨૫૫

૩૨

રાજ્યશાસ્ત્ર એક પૌરાણિક અને એટલો જ પ્રસ્તુત કારકિર્દી ઘડતરનો વિકલ્પ

– જયવંત પંડ્યા

ગ્રીક ભાષામાં નગર માટે શબ્દ વપરાય છે- પોલિસ. Police નહીં, પરંતુ Polis. આ શબ્દ પરથી પોલિટિક્સ આવ્યો. ગુજરાતીમાં આપણે તેને રાજકારણ કહીએ છીએ. સામાન્ય રીતે રાજકારણ શબ્દ આવે એટલે સજ્જન પ્રકૃતિના લોકો તેનાથી દૂર ભાગતા હોય છે, પરંતુ અભ્યાસ અને કારકિર્દીની દૃષ્ટિએ રાજકારણ પર આધારિત કોર્સ - રાજ્યશાસ્ત્ર અર્થાત્ પોલિટિકલ સાયન્સ ખૂબ જ રસપ્રદ અને ઉજ્જવળ કારકિર્દીની ગેરંટી અપાવતો કોર્સ છે.

રાજ્યશાસ્ત્રનાં મૂળ આદિકાળથી ભારતમાં રહેલાં છે :

સામાન્ય રીતે રાજનીતિની વાત આવે ત્યારે આપણને યાણક્ય યાદ આવે છે. આજકાલ ચતુર અને પોતાના પક્ષને વિજયી બનાવે તેવી રણનીતિ ઘડી તેને ક્રિયાન્વિત કરનાર રાજકારણીને યાણક્યની ઉપમા આપવામાં આવે છે. યાણક્ય કૌટિલ્ય તરીકે પણ ઓળખાય છે. તેમણે રાજ્યશાસ્ત્રને મુખ્ય વિષય તરીકે ગ્રંથબદ્ધ કર્યો છે.

કૌટિલ્યનો હેતુ માત્ર સત્તા પ્રાપ્ત કરવાનો નહોતો. તેઓ તો શિક્ષક હતા. તેમનો હેતુ સારું શાસન આપવાનો અને અખંડ રાષ્ટ્ર બનાવવાનો હતો. રાષ્ટ્ર સામે વિદેશી આક્રમણના ઝળુંબતા પડકારો સામે વિજય અપાવવાનો હતો. આથી તેમણે પોતે શાસન હાથમાં ન લેતાં ચંદ્રગુપ્ત મૌર્યને રાજા બનાવ્યા હતા.

કૌટિલ્યના મત અનુસાર, રાજ્યની વ્યવસ્થા બનતા પૂર્વે સમાજમાં મત્સ્ય ન્યાયનો સિદ્ધાંત પ્રભાવી હતો, જે રીતે મોટી માછલી નાની માછલીને ગળી જાય છે તે રીતે સબળ માણસો નિર્બળ માણસોને શોષીને પોતાનો વિકાસ કરતા હતા. ડાર્વિનનો સિદ્ધાંત પણ આવો જ છે- સર્વાઈવલ ઓફ ધ ફિટેસ્ટ. જે બળશાળી હશે તે જ ટકી શકશે, પરંતુ આ સિદ્ધાંત અર્ધસત્ય છે. ડાયનાસોર નામનું પ્રાણી ખૂબ જ શક્તિશાળી હતું. આજે ડાયનાસોર જોવા

મળતું નથી. વાઘ પણ ખૂબ જ શક્તિશાળી છે, પરંતુ આજે વાઘ બચાવો (સેવ ટાઈગર) અભિયાન ચલાવવું પડે છે. આ વ્યવસ્થા પછી એક સભ્ય વ્યવસ્થા નિર્ણિત થઈ અને ઘડાઈ. મનુને રાજા બનાવવામાં આવ્યા. લોકો પોતાના અગ્રની ઉપજનો છટ્ટો ભાગ અને વેપાર દ્વારા પ્રાપ્ત ધનનો દસમો ભાગ કર તરીકે રાજ્યને આપવા લાગ્યા. રાજા તેમના પાલનની, સંરક્ષણની ઉચિત વ્યવસ્થા કરતો. આ રીતે રાજ્યની ઉત્પત્તિ એક સામાજિક સમજૂતીનું પરિણામ હતી. પરંતુ કૌટિલ્ય પહેલાં પણ રાજ્યશાસ્ત્ર હતું. કારણ કે સભ્યતાના ઈતિહાસમાં પ્રથમ રાજા મનુ હતા. એટલે રાજ્યશાસ્ત્રની ચર્ચા મહાભારતમાં પણ અનેકો દ્વારા થયેલી છે. મહાભારતના શાંતિપર્વ (અધ્યાય ૫૮ અને ૫૯)માં પ્રજાપતિના રાજ્યશાસ્ત્રનો ઉલ્લેખ થયો છે. તેનાથી એ જ્ઞાત થાય છે કે રાજનીતિને એક પ્રમુખ વિષયના રૂપમાં મનાતો હતો. મહાભારતમાં યુદ્ધ સમાપ્ત થવા પર મહારાજ યુધિષ્ઠિરને પિતામહ ભીષ્મએ રાજધર્મનો ઉપદેશ આપ્યો હતો. રાજા જે ગુણોને આચરણમાં લાવીને ઉત્કર્ષ લાભ કરે છે તે ગુણો છત્રીસ કહેવાયા છે. આ રાજધર્મ અન્ય ગ્રંથો જેવા કે મનુસ્મૃતિ અને કૌટિલ્યના અર્થશાસ્ત્રમાં પણ જોવા મળે છે. રાજનીતિ પર એક સર્વાંગીણ બૃહદ્ ગ્રંથની રચના આચાર્ય શુક્રએ કરી હતી જે ‘શુક્ર-નીતિસાર’ નામે ઓળખાય છે.

રાજ્યશાસ્ત્રની પશ્ચિમી અવધારણા

પશ્ચિમી દૃષ્ટિએ જોઈએ તો, પ્રાચીન ગ્રીક તત્ત્વચિંતક એરિસ્ટોટલને રાજ્યશાસ્ત્ર (પોલિટિકલ સાયન્સ)ના જનક મનાય છે. તેમણે રાજકીય ચિંતન, સામાજિક ચિંતન અને આર્થિક ચિંતનના ક્ષેત્રમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું હતું. આધુનિક રાજ્યશાસ્ત્ર એરિસ્ટોટલ અને પ્લેટોના સમયમાંથી ઘણું ખરું આકાર પામ્યું છે.

રાજ્યશાસ્ત્ર શૈક્ષણિક દૃષ્ટિએ શું છે?

રાજ્યશાસ્ત્ર જેને અંગ્રેજીમાં પોલિટિકલ સાયન્સ અથવા પોલિટિકોલોજી કહે છે, તે રાજકારણનો શૈક્ષણિક દૃષ્ટિએ અભ્યાસ છે. તેમાં રાજકીય વિચારો, વિચારધારાઓ, સંસ્થાઓ, નીતિઓ, પ્રક્રિયાઓ અને વર્તનને સમજવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત સમૂહો, વર્ગો, સરકાર, કૂટનીતિ, વિધિ (કાયદો), રણનીતિ અને યુદ્ધને પણ સમજવામાં આવે છે. રાજ્યશાસ્ત્રના વિદ્યાર્થીઓ જાહેર અને ખાનગી ક્ષેત્રમાં વ્યાપકપણે લાગુ થઈ શકતા સંશોધન, સંદેશાવ્યવહાર અને આંકડાના વિશ્લેષણને પ્રાપ્ત કરે છે.

તે રાજકારણ અને સરકારની અવધારણાઓ અને પદ્ધતિઓની તપાસ કરતું સામાજિક વિજ્ઞાન પણ છે. રાજકીય વૈજ્ઞાનિકો સરકારી નીતિઓ, નેતૃત્વ ઢબો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોની તપાસ કરે છે. તેઓ એ પણ તપાસે છે કે વિવિધ દેશોમાં રાજકીય સંસ્થાઓ કઈ રીતે કામ કરે છે.

રાજકીય ચિંતનથી રાજ્યશાસ્ત્ર ક્યારે જુદું પડ્યું?

૧૯મી સદીના મધ્ય ભાગથી રાજ્યશાસ્ત્ર રાજકીય ચિંતન (પોલિટિકલ ફિલોસોફી)થી જુદું પડવાની શરૂઆત થઈ. ૧૯મી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં રાજ્યશાસ્ત્ર માટે વિશ્વ વિદ્યાલયો (યુનિવર્સિટીઓ)માં વિભાગો અને ચેર બનવા લાગ્યાં. રાજ્યશાસ્ત્રમાં જે ડૉક્ટરેટ કરે અથવા અનુસ્નાતક થાય તેને રાજકીય વૈજ્ઞાનિક કહેવા લાગ્યા.

રાજ્યશાસ્ત્રને ઉત્તેજન આપવા ઈ. સ. ૧૯૪૯માં યુનેસ્કો દ્વારા આંતરરાષ્ટ્રીય રાજ્યશાસ્ત્ર સંઘ (ઇન્ટરનેશનલ પોલિટિકલ સાયન્સ એસોસિએશન)ની સ્થાપના કરવામાં આવી.

ભારતના અને વિશ્વના જાણીતા રાજ્યશાસ્ત્રીઓ

ભારતના પૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. પ્રણવ મુખર્જીએ રાજ્યશાસ્ત્રમાં અનુસ્નાતકની ઉપાધિ (ડિગ્રી) પ્રાપ્ત કરી

હતી. વર્તમાન વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી પણ રાજ્યશાસ્ત્રમાં અનુસ્નાતક થયા છે. ભારતના વર્તમાન વિદેશપ્રધાન એસ. જયશંકરે રાજ્યશાસ્ત્રમાં અનુસ્નાતકની ઉપાધિ પ્રાપ્ત કરી છે. વર્ષ ૨૦૦૧થી ૨૦૦૯ સુધી અમેરિકાના ઉપરાષ્ટ્રપ્રમુખ તરીકે રહેલા રિચાર્ડ ડિક ચીનીએ પણ રાજ્યશાસ્ત્રમાં એમ. એ. કર્યું હતું. અમેરિકાના ખૂબ પ્રસિદ્ધ રાષ્ટ્રપ્રમુખ બિલ ક્લિન્ટનનાં પત્ની અને તે કરતાંય બાદમાં અમેરિકાનાં વિદેશ પ્રધાન બનેલાં હિલેરી ક્લિન્ટન અને અમેરિકાના ડેમોક્રેટ રાષ્ટ્રપ્રમુખ બરાક ઓબામા રાજ્યશાસ્ત્રમાં સ્નાતક થયાં હતાં. અમેરિકાની સંસદના નીચલા ગૃહ જેને કોંગ્રેસ કહે છે તેનાં અધ્યક્ષા (સ્પીકર) નેન્સી પેલોસી પણ રાજ્યશાસ્ત્રમાં સ્નાતક છે.

આ ઉદાહરણો પરથી એવું લાગશે કે માત્ર રાજકારણીઓ જ રાજ્યશાસ્ત્રમાં સ્નાતક કે અનુસ્નાતક છે, પરંતુ એવું નથી. અમેરિકાનાં રાજકીય ટીકાકાર (ટીકાનો અર્થ માત્ર વખોડવું, વાંક કાઢવો તેવો ન લેવો, ટીકા એટલે ટિપ્પણી કરનાર- કોમેન્ટેટર) અને ટીવી સંચાલક રશેલ મેડો તો રાજ્યશાસ્ત્રમાં ડૉક્ટરેટ થયા છે. અમેરિકાની વિશ્વવિખ્યાત - કેબલ ન્યૂઝ નેટવર્ક (સીએનએન) ચેનલના પત્રકાર અને 'એન્ડરસન કૂપર ૩૬૦૦'ના સંચાલક એન્ડરસન હેલ્સ કૂપર રાજ્યશાસ્ત્રમાં સ્નાતકની ઉપાધિ ધરાવે છે.

આ વાંચ્યા પછી તમને એવું થયું હશે કે ચાલો, રાજકારણીને તો રાજ્યશાસ્ત્ર સાથે સંબંધ હોઈ શકે છે, પત્રકારને પણ હોઈ શકે છે એટલે રાજ્યશાસ્ત્રમાં સ્નાતક/અનુસ્નાતકનો અભ્યાસ કરે, પરંતુ એવું નથી. કલાજગતના લોકો પણ આ અભ્યાસ કરવાનું પસંદ કરે છે.

અમેરિકાનાં અભિનેત્રી આયશા ટેલર અને અમેરિકાના જ ગીતકાર-ગાયક પીટર લુઇસ કિંગ્સ્ટન વેન્ટ્રૂઝ - ૩ એ પણ રાજ્યશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યો છે.

પોલિટિકલ સાયન્સમાં કયા કયા અભ્યાસ પ્રાપ્ય છે?

૧. સ્નાતક (બી.એ.) : આ અભ્યાસમાં પ્રવેશ માટે ધો. ૧૨ અથવા તેને સમકક્ષ પરીક્ષા ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા માર્ક સાથે ઉત્તીર્ણ કરેલી હોવી જોઈએ. જો કે, આ અભ્યાસમાં પ્રવેશ માટે જે-તે યુનિવર્સિટી કે કોલેજ દ્વારા જે કટ ઓફ લિસ્ટ બહાર પડાય છે તેના

આધારે પ્રવેશ મળે છે. તેની અવધિ ત્રણ વર્ષ છે. તેની ફી અંદાજે સરેરાશ એક લાખથી દોઢ લાખ હોઈ શકે છે. યુનિવર્સિટીએ યુનિવર્સિટીએ અથવા કોલેજ-કોલેજે તે ફરી શકે છે.

૨. અનુસ્નાતક (એમ. એ.) : આ અભ્યાસમાં પ્રવેશ માટે રાજ્યશાસ્ત્ર અથવા બીજા કોઈ સંબંધિત ક્ષેત્રમાં ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા માર્ક સાથે સ્નાતકની ડિગ્રી આવશ્યક છે. તેની અવધિ બે વર્ષની છે. તેની ફી રૂ. ૩,૩૮૦થી માંડીને ૮૦,૦૦૦ જેટલી હોઈ શકે છે જેનો આધાર કોલેજ પર છે.

૩. ડૉક્ટરેટ : પોલિટિકલ સાયન્સમાં ઓછામાં ઓછા ૬૦ ટકા ગુણ સાથે અનુસ્નાતકની ડિગ્રી આવશ્યક છે. તેની અવધિ નિયમિત વિદ્યાર્થીઓ માટે એકથી ત્રણ વર્ષની છે, જ્યારે ખંડકાલીન (પાર્ટ ટાઇમ) વિદ્યાર્થીઓ માટે યુનિવર્સિટીને અનુરૂપ પાંચ વર્ષની અવધિ હોઈ શકે છે. તેની ફી રૂ. ૨૫,૦૦૦થી માંડીને રૂ. ૫ લાખ સુધી હોઈ શકે છે જેનો આધાર કોલેજ પર છે.

અભ્યાસ પછી કારકિર્દીના વિકલ્પો

રાજ્યશાસ્ત્રમાં અભ્યાસ કર્યા પછી કેન્દ્ર, રાજ્ય અને સ્થાનિક સરકારોમાં કારકિર્દી બની શકે છે. આ ઉપરાંત કાયદા, વેપાર, આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ, સંઘો, એનજીઓ, કેમ્પેઇન મેનેજમેન્ટ, પત્રકારત્વ, ચૂંટણીનું રાજકારણ, સંશોધન, યુનિવર્સિટી અને કોલેજમાં શિક્ષણ સહિતના કારકિર્દી વિકલ્પો પણ મળી રહે છે.

આવો વિગતવાર જોઈએ.

૧. પત્રકારત્વ

રાજ્યશાસ્ત્ર વિદ્યાર્થીને આપણા સમાજમાં રહેલા વિવિધ મુદ્દાઓ સમજવા અને તેનું પૃથક્કરણ કરવામાં મદદ કરે છે. માધ્યમોમાં લેવાતા મોટા ભાગના સમાચારો રાજકારણ અને જનતાની જાગૃતિ માટે હોય છે. માધ્યમોમાં રાજકારણના સમાચારો, તેનું તાત્કાલિક અને નિરાંતનું વિશ્લેષણ અનિવાર્ય બની ગયું છે. પોલિટિકલ બીટ ક્વર કરતા પત્રકારો તંત્રી તરીકે પણ સફળ થાય તેવાં ઘણાં ઉદાહરણો છે. આવા સંજોગોમાં રાજ્યશાસ્ત્રના વિદ્યાર્થીઓ મીડિયામાં રિપોર્ટર અને તંત્રી તરીકે સારી રીતે કામ કરી શકે છે.

૨. રાજકારણ

રાજકારણી બનવા માટે આમ તો કોઈ કોર્સ હોતો નથી. સમાજમાં લોકો સાથે હળીભળી શકે અને સમાજસેવા માટે તત્પર હોય તેમજ રાજનીતિની કોઠાસૂઝ હોય તે વ્યક્તિ રાજકારણી બની શકે છે, પરંતુ રાજકારણીએ આગળ વધવું હોય તો સ્થાનિક, રાજ્ય, કેન્દ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય રાજકારણના પ્રવાહો, તેની વિચારધારા સમજવી આવશ્યક છે. રાજ્યશાસ્ત્ર ભણેલા રાજકારણીઓ સફળ રાજકારણી બનીને વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી, પૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. પ્રણવ મુખર્જી, અમેરિકાના પૂર્વ રાષ્ટ્રપ્રમુખ બરાક ઓબામાની જેમ ટોચના પદે બિરાજી શક્યા છે, તે જોતાં રાજ્યશાસ્ત્રના વિદ્યાર્થી માટે રાજકારણ એ સમાજસેવાની ઉત્તમ તક આપતી કારકિર્દી છે.

૩. શિક્ષણ

શિક્ષણ પણ સમાજસેવાની અને સાથે રાષ્ટ્ર સેવાની ઉત્તમ તક આપે છે. રાજ્યશાસ્ત્ર ભણેલા વિદ્યાર્થીઓ સફળ પત્રકાર, સફળ રાજકારણી વગેરે બની શકે છે, પરંતુ એક પ્રાધ્યાપક તરીકે વ્યક્તિ આવા અનેક વિદ્યાર્થીઓનું સફળ પત્રકાર અને સફળ રાજકારણીઓનું ઘડતર કરી શકે છે.

૪. નાગરિક સેવા (સિવિલ સર્વિસ)

સિવિલ સેવા જેને આઈએએસ અધિકારી પણ કહે છે, તે પણ લોકશાહીના ચાર સ્તંભો પૈકીનો એક છે, જેના દ્વારા વ્યક્તિ સમાજસેવા અને રાષ્ટ્રસેવા કરી શકે છે. વળી, તેમાં સુરક્ષિત સરકારી નોકરીનો અવસર પણ રહેલો છે. તેના માટે અભ્યાસ પછી કઠોર અને સાચી દિશામાં પરિશ્રમ કરી પ્રિલિમ અને મેઈન પરીક્ષા

તેમજ ઇન્ટરવ્યૂ આપીને વ્યક્તિ આઈએએસ (પ્રશાસન), આઈપીએસ (પોલીસ), આઈઆરએસ (મહેસૂલ) અને આઈએફએસ (વિદેશ બાબતો)ના અધિકારી બની શકે છે.

૫. રાજકીય વિજ્ઞાની

એવી ઘણી ભારતીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ છે, જે રાજકીય વિજ્ઞાનીઓને નોકરી આપે છે. તેમણે સરકારી પ્રણાલીઓ અને નીતિઓની અસરનો અભ્યાસ કરવાનો હોય છે. રાજ્યશાસ્ત્રના વિદ્યાર્થીઓ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (યુ.એન.) સહિત અનેક સંસ્થાઓમાં ઇન્ટર્નશિપ માટે આવેદન કરી શકે છે.

૬. રાજકીય રણનીતિકાર અને રાજકીય વિશ્લેષક

આજકાલ પ્રશાંત કિશોર જેવા રાજકીય રણનીતિકારની બોલબાલા છે. રાજકીય પ્રવાહોને બરાબર સમજી શકીને વિવિધ પક્ષો માટે રણનીતિ બનાવી શકનારને રાજકીય રણનીતિકાર (પોલિટિકલ સ્ટ્રેટેજિસ્ટ) કહે છે. અલબત્ત, આ ખાનગી કામ છે. વિવિધ રાજકીય પક્ષોના અગ્રણી નેતાઓને જો તમારી રજૂઆત ગળે ઊતરી જાય તો તમને તમારી ટીમ સાથે સારાં એવાં નાણાં આપીને તે તમારી સેવા ભાડે લઈ શકે છે.

આ જ રીતે રાજકીય વિશ્લેષક તરીકે તમે અનેક

કઈ યુનિવર્સિટી/કોલેજમાં આ અભ્યાસ થઈ શકે?

આ કોર્સ ગુજરાતની નીચેની યુનિવર્સિટીમાં થઈ શકે છે :

<p>ગુજરાત યુનિવર્સિટી યુનિવર્સિટી સ્કૂલ ઓફ સોશિયલ સાયન્સીસ, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, નવરંગપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯ ફોન: ૦૭૯-૨૬૩૦૮૬૪૬/૨૩૮૫ વેબસાઈટ: https://www.gujaratuniversity.ac.in/ ઈ-મેઈલ: registrar@gujaratuniversity.ac.in</p>	<p>એચ. કે. આર્ટ્સ કોલેજ હેન્ડલૂમ હાઉસ સામે, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯ ફોન: ૦૭૯-૨૬૫૮૫૪૨૯ ઈ-મેઈલ: hkartscollege@gmail.com</p>
<p>અમદાવાદ યુનિવર્સિટી કોમર્સ છ રસ્તા, નવરંગપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૯ ફોન : ૦૭૯-૬૧૯૧૧૨૦૦/૧</p>	<p>જી. ડી. મોદી કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ કોલેજ કેમ્પસ, એસ. ટી. વર્કશોપ સામે, હાઈવે, પાલનપુર-૩૮૫૦૦૧ ફોન: ૦૨૭૪૨-૨૫૩૭૮૪ વેબસાઈટ: https://gdmca.ac.in/ ઈ-મેઈલ: gdmca_2000@yahoo.co.in</p>

<p>એલ. ડી. આર્ટ્સ કોલેજ આઈઆઈએમ-એ પાસે, અંધજન મંડળ સામે, નવરંગપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮ ફોન: ૦૭૯-૨૬૩૦૬૬૧૯/૨૬૩૦૬૧૫૫ વેબસાઈટ: https://ldarts.org/ldarts/home ઈ-મેઈલ: ldartscollege@yahoo.com</p>	<p>પી. પી. સવાણી યુનિવર્સિટી નેશનલ હાઈવે-૮, બિલટેક પાસે, ધામદોદ ગામ, કોસંબા, જિ. સુરત- ૩૯૪૧૨૫ ફોન: ૦૭૯-૬૯૨૨૮૪૪૪ વેબસાઈટ: https://ppsua.ac.in/ ઈ-મેઈલ: admission@ppsua.ac.in & info@ppsua.ac.in</p>
<p>શ્રીમતી એસ. આર. મહેતા કોલેજ નવગુજરાત કેમ્પસ, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ સામે, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૪ ફોન: ૦૭૯-૨૭૫૪ ૩૪૫૯ વેબસાઈટ: http://www.srmehtaarts.com/ ઈ-મેઈલ: srmehtaarts@yahoo.com</p>	<p>એમ. એન. કોલેજ બસસ્ટેશન રોડ, વિસનગર-૩૮૪ ૩૧૫ ફોન: ૦૨૭૬૫-૨૩૧૪૧૫ વેબસાઈટ: http://www.mnc.edu.in/ ઈ-મેઈલ: prinmnc@gmail.com, info@mnc.edu.in</p>
<p>ગુજરાત આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ એલિસબ્રિજ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૬ ફોન: ૦૭૯-૨૬૪૪૬૯૩૯ વેબસાઈટ: https://gasc.gujarat.gov.in/ ઈ-મેઈલ: info@gasc.gujarat.gov.in</p>	<p>કાંતિગુરુ શ્યામજી કૃષ્ણ વર્મા કચ્છ યુનિવર્સિટી યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, મુંદ્રા રોડ, ભૂજ, કચ્છ-૩૭૦૦૦૧ ફોન: ૦૨૮૩૨-૨૩૭૩૦૦ વેબસાઈટ: https://www.kskvku.ac.in/ ઈ-મેઈલ: http://webmail.kskvku.ac.in/</p>
<p>સાબરમતી યુનિવર્સિટી ગ્રીનવુડ લેક રિસોર્ટ પાસે, વૈષ્ણવદેવી સર્કલ, સરદાર પટેલ રિંગ રોડ, પોસ્ટ ઓફિસ- ચાંદલોડિયા, અમદાવાદ- ૩૮૨૪૮૧ ફોન: ૯૫૯૫૨ ૫૬૬૭૭, ૯૦૮૧૯ ૧૧૧૨૪ વેબસાઈટ: https://sabarmatiuniversity.edu.in ઈ-મેઈલ: info@sabarmatiuniversity.edu.in</p>	<p>તોલાણી કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ રેલવે સ્ટેશન પાસે, આદિપુર, કચ્છ- ૩૭૦ ૨૦૫ ફોન: ૦૨૮૩૬-૨૬૦૬૯૯ વેબસાઈટ: https://tcas.ac.in/ (ખુલતી નથી) ઈ-મેઈલ: tcasadipur@yahoo.co.in</p>
<p>મોનાર્ક યુનિવર્સિટી પોસ્ટ વહેલાલ, નરોડા-દહેગામ રોડ, તા. દસકોઈ, જિ. અમદાવાદ-૩૮૨૩૩૦ ફોન: ૭૯૭૦૭૦૭૦૦૧, ૨૭૧૮-૨૪૭૧૩૮/૨૧૫ વેબસાઈટ: https://monarkuni.ac.in/ ઈ-મેઈલ: info@monarkuni.ac.in</p>	<p>સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી રાજકોટ ફોન: ૦૨૮૧-૨૫૭૮૫૦૧/૪/૫/૬/૭/૮/૯/૧૦/૧૨ વેબસાઈટ: https://www.saurashtrauniversity.edu/ ઈ-મેઈલ: registrar@sauuni.ac.in</p>
<p>હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી ક્લેક્ટર ઓફિસ સામે, યુનિવર્સિટી રોડ, પાટણ-૩૮૪૨૬૫ ફોન : ૦૨૭૬૬-૨૩૭૦૦૦ ૮૧૨૮૬૫૦૩૬૬/૬૯ વેબસાઈટ: https://www.ngu.ac.in/ ઈ-મેઈલ: info@ngu.ac.in</p>	<p>ધર્મેન્દ્રસિંહજી આર્ટ્સ કોલેજ ડૉ. યાજ્ઞિક રોડ, રામકૃષ્ણનગર, રાજકોટ-૩૬૦૦૦૧ ફોન : ૦૨૮૧-૨૪૬૫૬૩૨ વેબસાઈટ: https://dhcollege.ac.in/ ઈ-મેઈલ: principaldhcollege@gmail.com</p>

<p>ગોકુલ ગ્લોબલ યુનિવર્સિટી આઈ. ઓ. સી. ડેપો સામે, સુજનપુર પાટિયા પાસે, રાજ્ય હાઈ વે- ૪૧, સિદ્ધપુર - ૩૮૪૧૫૧ ફોન : ૯૫૧૨૪ ૦૦૮૦૩/૪</p>	<p>મહારાજા કૃષ્ણકુમારસિંહજી ભાવનગર યુનિવર્સિટી ગૌરીશંકર તળાવ રોડ, ભાવનગર-૩૬૪૦૦૧ ફોન : ૨૭૮-૨૪૩૦૦૦૨/૬/૭ વેબસાઈટ: https://www.mkbhavuni.edu.in/ ઈ-મેઈલ: registrar@mkbhavuni.edu.in</p>
<p>શામળદાસ આર્ટ્સ કોલેજ મહાત્મા ગાંધી કેમ્પસ, વાઘાવાડી રોડ, ભાવનગર-ફોન: ૦૨૭૮ ૨૫૬૪૮૮૦ ૦૨૭૮ ૨૫૭૧૪૪૧ વેબસાઈટ: https://samaldasartscollege.org/ ઈ-મેઈલ: swarnim.samaldas@gmail.com</p>	<p>શ્રી એમ. પી. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ બસ સ્ટેશન પાસે, વઢવાણ રોડ, સુરેન્દ્રનગર-૩૬૩૦૦૨ ફોન : ૦૨૭૫૨-૨૪૧૨૦૩ વેબસાઈટ: https://www.mpsccs.edu.in/ ઈ-મેઈલ: mpsccs@yahoo.com</p>
<p>સી. બી. પટેલ આર્ટ્સ કોલેજ કોલેજ કેમ્પસ, કોલેજ રોડ, નડિયાદ- ૩૮૭૦૦૧ જિ. ખેડા ફોન : ૦૨૬૮-૨૫૨૧૮૨૩ વેબસાઈટ: https://www.cbpatelarts.org/ ઈ-મેઈલ: info@cbpatelarts.org, cbartsnadiad@yahoo.co.in</p>	<p>સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી વલ્લભ વિદ્યાનગર-૩૮૮૧૨૦ ફોન: ૦૨૬૮૨-૨૨૬૮૮૮ વેબસાઈટ: https://www.spuvvn.edu/ ઈ-મેઈલ: registrar_spu@spuvvn.edu</p>
<p>ચરોતર વિદ્યા મંડળ યુનિવર્સિટી બીવીએમ કોલેજ પાસે, શાસ્ત્રી મેદાનની સામે, વલ્લભ વિદ્યાનગર-૩૮૮૧૨૦ ફોન: ૨૬૮૨-૨૩૮૦૦૧ વેબસાઈટ: https://www.cvmu.edu.in/ ઈ-મેઈલ: adminoffice@cvmu.edu.in</p>	<p>નલિની-અરવિંદ એન્ડ ટી. વી. પટેલ આર્ટ્સ કોલેજ, નાના બજાર, વલ્લભ વિદ્યાનગર ફોન: ૦૨૬૮૨- ૨૩૦૧૮૪ વેબસાઈટ : http://www.natvpatelarts.edu.in/ ઈ-મેઈલ: naliniartscollege@yahoo.com</p>
<p>ભીખાભાઈ પટેલ આર્ટ્સ કોલેજ ડી. એન. હાઈ સ્કૂલ પાછળ, આણંદ - ૩૮૮૦૦૧ ફોન : ૨૬૮૨૨૪૪૦૪૩ વેબસાઈટ- http://bpac.ac.in/ ઈ-મેઈલ: principal@bpac.ac.in.</p>	<p>મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડ યુનિવર્સિટી પ્રતાપગંજ, વડોદરા-૩૮૦ ૦૦૨ ફોન: ૦૪૬૨-૨૫૬૩૧૨૬</p>

<p>ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ લેંગ્વેજ સ્ટડીઝ એન્ડ એપ્લાઇડ સાયન્સીસ ભીખાભાઈ સાહેબ ભવન, આઈસીઆઈસીઆઈ બેન્ક સામે, ભાઈકાકા પ્રતિમા પાસે, મોટા બજાર, વલ્લભ વિદ્યાનગર, જિ. આણંદ. પિનકોડ - ૩૮૮૧૨૦. ફોન: ૦૨૬૯૨-૨૩૦૧૯૦ વેબસાઈટ: http://www.ilsass.edu.in/ ઈ-મેઈલ: principal.ilsass@cvmu.edu.in</p>	<p>પારુલ યુનિવર્સિટી પોસ્ટ લીમડા, વાઘોડિયા, ગુજરાત-૩૯૧૭૬૦ ફોન: (ટોલ ફ્રી) ૧૮૦૦-૧૨૩-૧૧૦૪</p>
<p>ડૉ. કિરણ એન્ડ પલ્લવી પટેલ ગ્લોબલ યુનિવર્સિટી વડોદરા-મુંબઈ હાઈ વે નં. ૮, વરનામા, વડોદરા- ૩૯૧૨૪૩ ફોન: (ટોલ ફ્રી) ૧૮૦૦ ૮૪૩ ૯૯૯૯</p>	<p>બિરસા મુંડા ટ્રાઈબલ યુનિવર્સિટી વોકેશનલ ટ્રેઈનિંગ સેન્ટર, આર. ટી. ઓ. કચેરી પાસે, વાવડી રોડ, વાવડી-રાજપીપળા, જિલ્લો- નર્મદા - ૩૬૦૦૦૪ ફોન: ૯૪૦૯૧૧૭૯૨૫ ઈ-મેઈલ: info.bmtu@gmail.com</p>
<p>વીર નર્મદ યુનિવર્સિટી ઉધના મગદલ્લા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭ ફોન: ૦૨૬૧-૨૨૦૩૧૩૭</p>	<p>ભગવાન મહાવીર યુનિવર્સિટી શ્રેણી ક્રમાંક ૧૪૯, વીઆઈપી રોડ, ભરથાણા રોડ, વેસુ, સુરત- ૩૯૫૦૦૭ ફોન: ૨૬૧૬૭૭૦૧/૦૨/૦૩/૦૪, ૭૫૭૫૮ ૦૭૩૭૪/૭૫ વેબસાઈટ: https://bmusurat.ac.in/ ઈ-મેઈલ: info@bmusurat.ac.in</p>

(નોંધ: કોલેજ અને યુનિવર્સિટીની વિગતો તેમની અધિકૃત વેબસાઈટ તેમજ collegedunia.com પરથી સાભાર લીધેલી છે.)

એ-૧૫, મંથન ફ્લેટ, દેવ ઓરમ કોમ્પ્લેક્ષ સામે, હરણ સર્કલ, શ્યામલ-પ્રહલાદનગર માર્ગ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૫૧ મો. ૯૮૯૮૨૫૪૯૨૫

— મેહુલ પટેલ

ક્લાઉડ કમ્પ્યુટિંગ મિશન-લર્નિંગ, આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ. સોફ્ટવેર ટેસ્ટિંગ, ટેકનિકલ રાઈટિંગ, સોફ્ટવેર ડિઝાઈનિંગ કોડિંગ.”

છેલ્લાં ઘણાં વર્ષોથી ધો. ૧૦ અને ૧૨ પછી આઈટી ક્ષેત્રના વિવિધ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશનું ધોરણ ઘણું ઊંચું રહે છે અને આ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવા માટે વિદ્યાર્થીવર્ગ ઘણો ઉત્સુક હોય છે. IT ક્ષેત્રમાં ઉપલબ્ધ વિવિધ અભ્યાસક્રમો, ઉચ્ચ શિક્ષણના અભ્યાસક્રમો અને તે પછી આ ક્ષેત્રમાં રહેલી નોકરીની સંભાવનાઓ અને આઈ.ટી.માં આવતા અનેક પેટા ક્ષેત્રોમાં રહેલી કારકિર્દીની તકોની વિસ્તૃત છણાવટ કરવાનો આ લેખમાં પ્રયત્ન કરેલ છે.

ધોરણ-૧૦ પછી IT ક્ષેત્રે ઉપલબ્ધ અભ્યાસક્રમ :

ધો.૧૦ પછી ઘણા વિદ્યાર્થી ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવતા હોય છે. ગુજરાતના લગભગ દરેક જિલ્લામાં ડિપ્લોમા એન્જિનિયરિંગ કોલેજ આવેલી છે. ડિપ્લોમા એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્રે કમ્પ્યુટર અને આઈ.ટી. અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે. ડિપ્લોમા એન્જિનિયરિંગમાં સારા માર્ક્સ મેળવી વિદ્યાર્થી સ્નાતક કક્ષા (B.E.) અભ્યાસક્રમના સીધા ત્રીજા સેમેસ્ટરમાં પ્રવેશ મેળવી શકે છે. ધો.૧૦ પાસ કર્યા પછી પણ ડિપ્લોમા કરીને સ્નાતક કક્ષા અને પછી અનુસ્નાતક કક્ષાએ આઈટી ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવાની સંભાવના રહેલી છે.

ધોરણ-૧૦ પછી IT ક્ષેત્રે ઉપલબ્ધ અભ્યાસક્રમ :

ધોરણ-૧૦ પછી ઘણા વિદ્યાર્થી ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવતા હોય છે. ગુજરાતના લગભગ દરેક જિલ્લામાં ડિપ્લોમા એન્જિનિયરિંગ કોલેજ આવેલી છે. ડિપ્લોમા એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્રે કમ્પ્યુટર અને આઈ.ટી. અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે. ડિપ્લોમા એન્જિનિયરિંગમાં સારા માર્ક્સ મેળવી વિદ્યાર્થી સ્નાતક કક્ષા (B.E.) અભ્યાસક્રમના સીધા ત્રીજા સેમેસ્ટરમાં પ્રવેશ મેળવી શકે છે. ધો.૧૦ પાસ કર્યા પછી પણ ડિપ્લોમા કરીને સ્નાતક કક્ષા અને પછી અનુસ્નાતક

કક્ષાએ આઈ.ટી. ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવાની સંભાવના રહેલી છે.

ધોરણ-૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહ પછી I.T. ક્ષેત્રે ઉપલબ્ધ અભ્યાસક્રમ :

ધોરણ-૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં A-ગ્રુપ(મેથ્સ) રાખેલા વિદ્યાર્થીઓ માટે એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્ર I.T.માં કમ્પ્યુટર I.T. અને I.C.T. એન્જિનિયરિંગ જેવા અભ્યાસક્રમ ગુજરાતની દરેક અગ્રગણ્ય એન્જિનિયરિંગ કોલેજમાં ઉપલબ્ધ છે. આ ઉપરાંત એન્જિનિયરિંગ સિવાય B.C.A., B.Sc.IT, B.Sc. જેવા અભ્યાસક્રમ પણ વિવિધ કોલેજમાં ઉપલબ્ધ છે. આ ઉપરાંત ધોરણ-૧૨ પછી પાંચ વર્ષના અનુસ્નાતક કક્ષાના M.Sc. I.T. અને M.C.A. જેવા અભ્યાસક્રમ પણ ઘણી યુનિવર્સિટી અને કોલેજ દ્વારા ઉપલબ્ધ છે.

ધોરણ-૧૨ (સામાન્ય પ્રવાહ) પછી I.T. ક્ષેત્રે ઉપલબ્ધ અભ્યાસક્રમ :

ધોરણ-૧૨ (સામાન્ય પ્રવાહ) પછી પણ I.T. ક્ષેત્રે ઉપલબ્ધ વિવિધ અભ્યાસક્રમ દ્વારા I.T. ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવાનું શક્ય છે. ધોરણ-૧૨ (સામાન્ય પ્રવાહ) પછી BCA અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવવો શક્ય છે. BCAnો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા બાદ અનુસ્નાતક કક્ષાએ MCA કરવાની તક રહેલી છે. ધોરણ-૧૨(સામાન્ય પ્રવાહ) પછી BCA જેવા અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ ન

મેળવી શકેલા વિદ્યાર્થી B.Com. કર્યા પછી રાજ્ય સરકાર દ્વારા લેવાતી પ્રવેશ પરીક્ષા પાસ કરીને MCA જેવા અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવીને I.T. ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવી શક્ય છે.

I.T. ક્ષેત્રે ઉપલબ્ધ અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમ :

I.T. ક્ષેત્રે સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા બાદ અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમ પણ ઉપલબ્ધ છે. એન્જિનિયરિંગનો સ્નાતક કક્ષાનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા બાદ ઈન્ડિયા લેવલે લેવાતી GATE પરીક્ષા આપીને ITI જેવા પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થામાં અનુસ્નાતક કક્ષાએ પ્રવેશ મેળવી શકાય છે. આ ઉપરાંત ગુજરાત રાજ્યની ઘણી કોલેજમાં એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્રે અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમ ચાલે છે. સ્નાતક કક્ષાએ IT computer કે પછી ICTમાં એન્જિનિયરિંગ કર્યા બાદ અનુસ્નાતક કક્ષાએ સોફ્ટવેર એન્જિનિયરિંગ, મશીન લર્નિંગ (ML) અને આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ (AI) સાઈબર સિક્યુરિટી જેવા વિશિષ્ટ વિષયો સાથે અનુસ્નાતક થઈ શકાય છે.

IT ક્ષેત્રે સ્નાતક કક્ષાએ BCA જેવો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા બાદ અનુસ્નાતક કક્ષાએ કરવાની તક રહેલી છે. સ્નાતક કક્ષાએ B.Sc. IT અથવા Computer કર્યા પછી અનુસ્નાતક કક્ષાએ M.Sc. કરવાની તક રહેલી છે.

IT ક્ષેત્રે અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા પછી નોકરી માટે વિશિષ્ટ ક્ષેત્રોમાં પુષ્કળ તકો રહેલી છે. ITમાં છેલ્લાં થોડાં વર્ષોથી ઊભરેલાં નવાં ક્ષેત્રો જેવાં કે ક્લાઉડ કમ્પ્યુટિંગ, મશીન લર્નિંગ, આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ, સાઈબર સિક્યુરિટી વગેરે વિવિધ ક્ષેત્રે સ્નાતક અને અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા પછી નોકરીની પુષ્કળ તકો રહેલી છે.

રાષ્ટ્રીય દરજ્જો પ્રાપ્ત નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટીમાં ઉપલબ્ધ વિવિધ IT અભ્યાસક્રમ :

૨૦૦૮ના વર્ષમાં ગુજરાત ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી તરીકે સ્થાપિત થયેલી અને ૨૦૨૦માં રાષ્ટ્રીય દરજ્જો મેળવીને નેશનલ ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટી તરીકે તબદીલ થયેલી NFSU એક આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિ પ્રાપ્ત સંસ્થા છે. NFSU નું મુખ્ય કેમ્પસ ગાંધીનગર ખાતે આવેલ છે. ગુજરાત ઉપરાંત NFSUના કેમ્પસ દિલ્હી, ગોતા, ત્રિપુરા, ભોપાલ, પુને, ગુવાહાટી અને મણિપુર

ખાતે આવેલ છે.

NFSU દ્વારા I.T. ક્ષેત્રે કમ્પ્યુટર ફોરેન્સિક સાઈબર સિક્યુરિટી અને ડિજિટલ ફોરેન્સિક જેવા વિવિધ અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે. NFSU દ્વારા સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા અને વિવિધ સર્ટિફિકેટ અભ્યાસક્રમ આપવામાં આવે છે.

દરેક ક્ષેત્રમાં વધતા કમ્પ્યુટર અને ITના વપરાશને કારણે ઘણી બધી કાયદાકીય ગૂંચ, ટેકનોલોજીના વપરાશ દ્વારા થતા ગુનાઓનું પ્રમાણ ઘણું વધ્યું છે. આ પ્રકારના ગુનાઓ ઉકેલવા અને આ પ્રકારના ગુના આચરતા આરોપીઓને સજા અપાવવા માટે ફોરેન્સિક સાયન્સ એક મહત્વનો ભાગ ભજવે છે. NFSU દ્વારા ઓફર કરવામાં આવતા વિવિધ અભ્યાસક્રમ દ્વારા કમ્પ્યુટર ફોરેન્સિક સાયન્સ ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવાની ઊજળી તકો રહેલી છે.

I.T. ક્ષેત્રની ખાનગી અને નામાંકિત કંપનીઓ દ્વારા આપવામાં આવતા સર્ટિફિકેટ કોર્સ :

IT અને કમ્પ્યુટર ક્ષેત્રમાં દરરોજ નવા નવા આવિષ્કાર થતા રહે છે અને ટેકનોલોજી ખૂબ જ ઝડપથી બદલાતી રહે છે. ધો. ૧૦ કે ધો. ૧૨ પછી સારી કોલેજમાં સ્નાતક કે અનુસ્નાતક કક્ષાના IT અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવીને વિદ્યાર્થીઓ IT ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવાનું પહેલું પગથિયું ચડે છે. પરંતુ સતત બદલાતા રહેતા આ ક્ષેત્રમાં સાતત્ય જાળવવા માટે અને અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા બાદ નોકરીની તકો વધારવા માટે ખાનગી કંપનીઓ દ્વારા આપવામાં આવતા સર્ટિફિકેટ કોર્સ મોટો ભાગ ભજવી શકે છે. તદ્ઉપરાંત આ સર્ટિફિકેટ કોર્સ કરવા માટે પ્રાથમિક જરૂરિયાત મામૂલી હોય છે. સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમમાં ભણતા વિદ્યાર્થીઓ પણ આ કરી શકે છે. આ પ્રકારના કોર્સ માટે જરૂરી તમામ વસ્તુઓ આ કંપનીઓ દ્વારા વેબ, આર્ટિકલ ઓડિયો-વીડિયો માધ્યમ, ગૂગલ, માઈક્રોસોફ્ટ અને એમેઝોન દ્વારા ક્લાઉડ કમ્પ્યુટિંગ ક્ષેત્રે આવા સર્ટિફિકેટ કોર્સ આપવામાં આવે છે. ઓરેકલ અને માઈક્રોસોફ્ટ દ્વારા ડેટાબેઝ જેવાં વિષયમાં, તો સીસ્કો (cisco) દ્વારા નેટવર્ક જેવા વિષયમાં આવા સર્ટિફિકેટ કોર્સ આપવામાં આવે છે.

ખાનગી ક્ષેત્રની કંપનીઓ દ્વારા આપવામાં આવતા આ સર્ટિફિકેટ કોર્સની એક ચોક્કસ ફી વસૂલવામાં આવે છે. આ સિવાય આ પ્રકારની કંપનીઓ દ્વારા અવારનવાર

વિદ્યાર્થીઓ માટે નિ:શુલ્ક વેબિનાર પણ આયોજિત કરવામાં આવતા હોય છે અને અમુક ખાસ સમયે આ કોર્સ નિ:શુલ્ક પણ ઓફર કરવામાં આવતા હોય છે.

IT ક્ષેત્રના વિવિધ ખાનગી નો ફોર પ્રોફિટ અને ઈન્ડસ્ટ્રી સ્પેસિફિક જૂથો દ્વારા આપવામાં આવતા સર્ટિફિકેટ કોર્સ :

IT ક્ષેત્રમાં ઘણી બધી આંતરરાષ્ટ્રીય કંપનીઓ દ્વારા તેમનાં ડેવલોપમેન્ટ સેન્ટર ભારતમાં ખોલવામાં આવ્યાં છે. ભારતનાં ઘણાં મોટાં શહેરો જેવાં કે બેંગલોર, મુંબઈ, પૂણે, હૈદરાબાદ, ચેન્નાઈ અને દિલ્હી એ આંતરરાષ્ટ્રીય નામના મેળવેલાં IT હબ તરીકે ઊભરી આવ્યાં છે.

સોફ્ટવેર એન્જિનિયરિંગ ઉપરાંત આ ક્ષેત્રની ઘણી ખાનગી કંપનીઓ અને ઈન્ડસ્ટ્રી સ્પેસિફિક જૂથો દ્વારા સોફ્ટવેર એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્રે અવનવા માપદંડો ઘણાં વર્ષોથી ડેવલપ કરવામાં આવ્યા છે. સોફ્ટવેર એન્જિનિયરિંગની પ્રક્રિયામાં થયેલા આ ફેરફારો જેવા કે Agile Development practices Devopers વગેરેના સર્ટિફિકેટ કોર્સ આ જૂથો દ્વારા આપવામાં આવતા હોય છે.

આ પ્રકારના સર્ટિફિકેટ કોર્સ નોકરીની તક વધારવામાં મદદરૂપ થાય છે. કંપનીઓ દ્વારા આ પ્રકારના કોર્સ કરેલા ઉમેદવારને ઈન્ડસ્ટ્રી રેડી તરીકે જોવામાં આવે છે. આ પ્રકારના સર્ટિફિકેટ કોર્સ વિદ્યાર્થી તેમના સ્નાતક કે અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમની સાથે સાથે કરી શકે છે.

ઈન્ડસ્ટ્રી દ્વારા વ્યાપક પ્રમાણમાં માન્ય આવા સર્ટિફિકેટ કોર્સમાં Scram Alliance દ્વારા અપાતા Scram master, SAFE Agile, Devops અને Project management Institute દ્વારા અપાતા PMP જેવા સર્ટિફિકેટનો સમાવેશ થાય છે.

IT ક્ષેત્રમાં કારકિર્દીની ઉજ્જવળ તકો :

IT એટલે કમ્પ્યુટરને લગતો વિષય એવી સામાન્ય સમજણ પ્રવર્તતી હોય છે. ધો. ૧૦ અને ૧૨ પાસ કરેલા વિદ્યાર્થીઓની સમજણ આનાથી થોડી આગળ વધીને IT એટલે computer programming ત્યાં સુધી હોય છે. પરંતુ IT ક્ષેત્રે ઘણા વિવિધ પેટા ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવાની ઉજ્જવળ તકો રહેલી છે.

IT કે computer ક્ષેત્રને આમ તો બે મોટા વિભાગોમાં વિભાજિત કરી શકાય, Hardware અને

software, આ બંને વિભાગમાં અન્ય ઘણા પેટા વિભાગો અને તેમાં રહેલી નોકરીની તકો, એ જે તે વિભાગમાં સમાવિષ્ટ થતા વિવિધ કામ ઉપર આધાર રાખે છે. જેમ કે Hardwareમાં નેટવર્કિંગ, સિસ્ટમ એન્જિનિયરિંગ, ડેસ્કટોપ સપોર્ટ, ડેટા સેન્ટર સપોર્ટ, નેટવર્ક સિક્યુરિટી, ઈન્ફરમેશન સિક્યુરિટી જેવી વિવિધ નોકરીની તકો ઉપલબ્ધ હોય છે. આ દરેક વિવિધ પેટા ક્ષેત્રમાં જુનિયરથી લઈ સિનિયર અને મેનેજમેન્ટ લેવેલે અલગ અલગ રોલ રહેલા હોય છે. એવી જ રીતે softwareમાં સિસ્ટમ ડિઝાઇનિંગ, સોલ્યુશન સર્ટિફિકેટ, પ્રોગ્રામિંગ, ટેસ્ટિંગ ટેકનિકલ રાઈટિંગ, Devops engineer અને ઈમ્પીમેન્ટેશન તથા સોફ્ટવેર સપોર્ટ અને ટેકનિકલ સપોર્ટ જેવા વિવિધ રોલ રહેલા છે.

સ્નાતક કે અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા બાદ વિદ્યાર્થી પોતાની રુચિ અને આવડત પ્રમાણે જે તે રોલમાં નોકરી, મેળવીને એ ક્ષેત્રમાં પોતાની કારકિર્દી બનાવી શકે છે. જેમ કે, કોઈ વિદ્યાર્થીને પ્રોગ્રામિંગ કરવામાં રુચિ નથી તો તે સોફ્ટવેર ટેસ્ટિંગ, ડેટાબેઝ એડમિનિસ્ટ્રેશન કે પછી ટેકનિકલ રાઈટિંગ ક્ષેત્રે પોતાની કારકિર્દી બનાવી શકે છે.

છેલ્લાં થોડાં વર્ષોમાં IT ક્ષેત્રે નવા નવા આવિષ્કાર થવાની સાથે, IT ક્ષેત્રે ઉપલબ્ધ નોકરીની તકોમાં પણ નવીનતા જોવા મળે છે. આવા ક્ષેત્રમાં ક્લાઉડ કમ્પ્યૂટિંગ, મશીન લર્નિંગ અને આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ જેવા વિષયોનો સમાવેશ થાય છે. આ વિષયોની અને તેમાં ઉપલબ્ધ કારકિર્દીની તકોની આ લેખમાં આગળ છણાવટ કરેલી છે.

આજના સમયે IT ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવા માટે પુષ્કળ તકો રહેલી છે. એક સમયે જ્યારે IT ક્ષેત્રમાં પ્રોગ્રામિંગ અને કોડિંગ જેવી નોકરીઓ જ ઉપલબ્ધ હતી એની સામે આજે વિવિધ નોકરીની તકો અને વિવિધ વિષયોમાં નોકરીની ફોકસસ (focuced) તકો રહેલી છે.

ક્લાઉડ કમ્પ્યૂટિંગ :

છેલ્લાં એક દસકામાં ક્લાઉડ કમ્પ્યૂટિંગ ક્ષેત્રે ઘણો બધો વિકાસ થયેલ છે. એમેઝોન, ગુગલ અને માઈક્રોસોફ્ટ ક્લાઉડ કમ્પ્યૂટિંગ સર્વિસ પ્રોવાઈડ કરતી વિશ્વની અગ્રગણ્ય કંપનીઓ છે.

ક્લાઉડ કમ્પ્યૂટિંગ એટલે કમ્પ્યુટર હાર્ડવેર, નેટવર્ક

અને કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશનનો ઈન્ટરનેટ દ્વારા સર્વિસ તરીકે વપરાશ કરવો. આજના સમયે મોટાથી માંડીને નાના અને મધ્યમ કક્ષાના ઉદ્યોગો પણ ક્લાઉડ કમ્પ્યૂટિંગનો વપરાશ કરતા થયા છે. માઈક્રોસોફ્ટ ઓફીસ જેવા સોફ્ટવેર જે આપણે પહેલા કમ્પ્યુટરમાં ઈન્સ્ટોલ કરીને વાપરતા હતા તે હવે office hub કે google office દ્વારા ઓનલાઈન જ વાપરી શકાય છે.

ક્લાઉડ કમ્પ્યૂટિંગ ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવા માટે Microsoft, Amazon અને Google જેવી કંપનીઓ દ્વારા તેમની ક્લાઉડ સર્વિસ માટે certificate course પણ ઉપલબ્ધ છે. ક્લાઉડ કમ્પ્યૂટિંગ ક્ષેત્રે કારકિર્દી માટે ક્લાઉડ સોલ્યુશન, આર્કિટેક્ટ, ક્લાઉડ એડમિનિસ્ટ્રેટર, ક્લાઉડ નેટવર્ક એન્જિનિયર, ક્લાઉડ સિક્યોરિટી એન્જિનિયર, ક્લાઉડ એપ્લિકેશન ડેવલપર જેવી વિવિધ તકો ઉપલબ્ધ છે.

મશીન લર્નિંગ :

મશીન લર્નિંગ એ IT અને Big Data ક્ષેત્રે છેલ્લાં થોડાં વર્ષોમાં ઘણી પ્રગતિ કરેલ છે. મશીન લર્નિંગ એટલે મશીન કે કમ્પ્યુટરને શિખવાડીને પછી તેની પાસેથી લેવાતું કામ.

મશીન લર્નિંગ ક્ષેત્રે અનુસ્નાતક કક્ષાએ ઘણી કોલેજો દ્વારા અભ્યાસક્રમ ઓફર કરવામાં આવે છે. ગાંધીનગર ખાતે આવેલી પ્રતિષ્ઠિત ધીરુભાઈ અંબાણી ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ કમ્પ્યુનિકેશન અને ટેકનોલોજી દ્વારા મશીન લર્નિંગ ક્ષેત્રે M.Tech. લેવલનો અભ્યાસક્રમ ઉપલબ્ધ છે.

મોટી કંપનીઓમાં મશીન લર્નિંગના વિષય માટે ખાસ રિસર્ચ અને ડેવલપમેન્ટની ટીમ હોય છે, જેમાં અલગોરિધમ ડેવલપમેન્ટ માટે પ્રોગ્રામીંગની નોકરીની તકો રહેલી છે.

આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ :

આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સને સાદી ગુજરાતી ભાષામાં સમજાવવી હોય તો કહી શકાય કે મશીન કે કમ્પ્યુટરની પોતાની આવડત. આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ અને મશીન લર્નિંગ એ એક સીક્કાની બે બાજુ સમાન છે.

આપણા રોજીંદા જીવનમાં પણ આપણે જાણ્યે અજાણ્યે આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સની ઘણી એપ્લિકેશનનો વપરાશ કરતા હોઈએ છીએ. Apple

siri, ok google, વૉઈસ આસિસ્ટન્ટ, Amazon Alexa, Tesla અને ગુગલની સેલ્ફ ડ્રાઈવિંગ કાર આના ઉદાહરણ છે. આજના સમયે લગભગ દરેક કંપની પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે તેમની ટેકનોલોજીમાં આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સની એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ કરે છે.

IT ક્ષેત્રની કમ્પ્યુટર હાર્ડવેર અને સોફ્ટવેર કંપનીઓ માટે વેપારમાં ટકી રહેવા AI એક મહત્વના પાસા તરીકે ઊભરતો વિષય છે. AI ની વધતી જતી એપ્લિકેશન અને વપરાશ જોતાં આ ક્ષેત્રમાં નોકરીની પુષ્કળ તકો રહેલી છે. એન્જિનિયરિંગ કોલેજના સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમમાં પણ AI વિષયનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે.

આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવા માટે ડેટા સાયન્ટિસ્ટ, ડેટા, એનાલિસ્ટ, ડેટા એન્જિનિયર અને ડેટા ડેવલોપર જેવી નોકરીની તકો ટેકનિકલ શાખામાં રહેલી છે.

Gartnerના ૨૦૧૯માં પ્રસિદ્ધ થયેલ રિપોર્ટ અનુસાર ૨૦૧૫થી ૨૦૧૯ વચ્ચે AI ક્ષેત્રે કારકિર્દીની તકોમાં ૨૭૦% જેટલો વધારો થયેલ છે.

IOT(Internet Of Things) :

પાછલાં થોડાં વર્ષોમાં IOT થી સંચાલિત સાધનોનો વપરાશ પણ આપણા દૈનિક જીવનમાં જોવા મળે છે. IOT એટલે ઈન્ટરનેટ થી કનેક્ટેડ ડિવાઈસિસ કે જેને તમે કમ્પ્યુટર કે મોબાઈલની મદદથી ગમે ત્યાંથી ઓપરેટ કરી શકો અથવા એની સાથે કનેક્ટ થઈને એના દ્વારા જનરેટ થતા ડેટા જોઈ શકો.

IT ક્ષેત્રે IT અથવા ICT વિદ્યાશાખાના ભાગેલા વિદ્યાર્થીઓ માટે IOTમાં કારકિર્દી બનાવવાની તકો રહેલી છે. IOT ડિવાઈસ બનાવવા માટે હાર્ડવેરને કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન સાથે કનેક્ટ કરીને કંટ્રોલ કરી શકાય છે. પ્રાયોગિક ધોરણે આ શીખવા માટે ઓનલાઈન કીટ (Arduino, Reopberr pi) જેવા ઈલેક્ટ્રોનિક સામાન મંગાવીને શીખી શકાય છે.

એ.સી., ફીજ, માઈક્રોવેવ અને રનીંગ શૂઝ પણ આજે IOT ડિવાઈસ તરીકે માર્કેટમાં ઉપલબ્ધ છે. IOT ક્ષેત્રે કારકિર્દી માટે એમ્બેડેડ પ્રોગ્રામીંગ, ડેટા એનાલીસ્ટ, ડિવાઈસ સિક્યોરિટી, નેટવર્ક સિક્યોરિટી જેવી વિવિધ નોકરીની તકો ઉપલબ્ધ છે.

સોફ્ટવેર ડિઝાઇનિંગ, પ્રોગ્રામિંગ અને કોડિંગ :

સોફ્ટવેર એન્જિનિયરિંગ ક્ષેત્રે, સોફ્ટવેર ડિઝાઇનિંગ, સોફ્ટવેર આર્કિટેક્ટ, ડેટાબેઝ ડિઝાઇનિંગ, ડેટાબેઝ આર્કિટેક્ટ, ડેટાબેઝ એડમિનિસ્ટ્રેશન, પ્રોગ્રામિંગ, કોડિંગ, યુઝર ઈન્ટરફેસ ડિઝાઇનિંગ (UI) યુઝર એક્સપિરિયન્સ (UX), ફ્રન્ટ એન્ડ ડેવલપર, બેકએન્ડ ડેવલપર, ફુલ સ્ટોક (full stack) ડેવલપર જેવી નોકરીની તકો રહેલી છે.

આ ઉપરાંત સોફ્ટવેર એન્જિનિયરિંગ કે સોફ્ટવેર ડેવલપમેન્ટ લાઈફ સાઈકલ (SoLC) ને સપોર્ટ કરવા માટે પ્રોડક્ટ ઓનર (Product owner) સ્કમ માસ્ટર, પ્રોગ્રામ મેનેજર, પ્રોડક્ટ મેનેજર જેવા ટેકનો, મેનોરીયલ રોલ પણ વ્યાપક પ્રમાણમાં હોય છે.

Java, Net, Puthon, Java Script જેવી કમ્પ્યુટર લેન્ગવેજના જાણકાર લોકો માટે પ્રોગ્રામિંગ અને કોડિંગમાં પુષ્કળ નોકરીની તકો રહેલી છે.

કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામિંગ ઉપરાંત મોબાઈલ ડિવાઈસની એપ્લિકેશન માટે પણ પ્રોગ્રામિંગ ક્ષેત્રે નોકરીની પુષ્કળ તકો ઉપલબ્ધ છે.

સોફ્ટવેર ટેસ્ટિંગ :

ક્વોલિટી કંટ્રોલ કોઈ પણ કમ્પ્યુટર સોફ્ટવેર માટે એક મહત્વનું પાસું છે. સોફ્ટવેરમાં રહી ગયેલી એક નાનકડી ભૂલ પણ ઘણી વાર મોટું જાન-માલનું નુકસાન કરાવી શકે છે. આ કારણસર દરેક કંપનીમાં સોફ્ટવેર ટેસ્ટિંગ માટે ખાસ જગ્યાઓ અને ટીમ હોય છે.

સોફ્ટવેર ટેસ્ટિંગમાં મેન્યુઅલ ટેસ્ટિંગ અને ઓટોમેશન ટેસ્ટિંગ જેવી બે વિવિધ શાખાઓ દ્વારા સોફ્ટવેરની ક્વોલિટી સુનિશ્ચિત કરવામાં આવે છે.

મેન્યુઅલ ટેસ્ટિંગમાં વ્યક્તિ સોફ્ટવેર વાપરીને એમાં રહેલી ભૂલો શોધે છે. જ્યારે ઓટોમેશન ટેસ્ટિંગમાં ટેસ્ટિંગ માટેના પ્રોગ્રામ લખીને કમ્પ્યુટર દ્વારા સોફ્ટવેરના ઉપયોગને ઓટોસેટ કરીને તેમાં રહેલી ભૂલો શોધવામાં આવે છે.

સોફ્ટવેર ટેસ્ટિંગ ક્ષેત્રે મેન્યુઅલ સોફ્ટવેર ટેસ્ટ એન્જિનિયર, ઓટોમેશન ટેસ્ટ એન્જિનિયર, વેરિફિકેશન અને વેલિડેશન એન્જિનિયર, ટેસ્ટ મેનેજર જેવી વિવિધ નોકરીની તકો ઉપલબ્ધ છે.

ટેકનિકલ રાઈટિંગ :

કોઈ પણ સોફ્ટવેર માટે તેનું ટેકનિકલ ડોક્યુમેન્ટેશન ખૂબ અગત્યનું હોય છે. જે આગળ જતા સોફ્ટવેરના યુઝરને તે કેવી રીતે ઈન્સ્ટોલ કરવું, વાપરવું અને કેવી રીતે મેઈન્ટેન કરવું તેની જાણકારી આપતું હોય છે.

જે વિદ્યાર્થીને ટેકનિકલ રોલ જેવા કે કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામિંગમાં રસ નથી અને તેમની ભાષા અને કમ્યુનિકેશન પર સારી પકડ છે તેવા વિદ્યાર્થી માટે ટેકનિકલ રાઈટિંગ ક્ષેત્રે ITમાં કારકિર્દીની ઉજ્જવળ તકો રહેલી છે. ટેકનિકલ રાઈટિંગ ક્ષેત્રે સોફ્ટવેરના યુઝર, મેન્યુઅલ, ઈન્સ્ટોલેશન ગ્રાઈડ, મેઈન્ટેનન્સ ગાઈડ વગેરે જેવા ડોક્યુમેન્ટ બનાવવા માટે મોટી કંપનીઓમાં ટેકનિકલ રાઈટિંગની અલાયદા ટીમ હોય છે.

ડોક્યુમેન્ટેશન ઉપરાંત ઓડિયો-વીડિયો ટ્યૂટોરિયલ માટેના કન્ટેન્ટ પણ આ ટીમ દ્વારા બનાવવામાં આવતા હોય છે. આ ઉપરાંત સોફ્ટવેરના માર્કેટિંગ અને વેબસાઈટ તથા અન્ય ડિજિટલ માધ્યમ જેમ કે બ્લોગ માટે કન્ટેન્ટ રાઈટર (content writer)ની અલાયદી જગ્યાઓ IT કંપનીમાં હોય છે. ઘણી વખત આ ટીમ દ્વારા બીડિંગ માટે (Tender) જરૂરી ટેકનિકલ દસ્તાવેજો પણ તૈયાર કરવામાં આવતા હોય છે.

ટેકનિકલ રાઈટિંગ ક્ષેત્રે ટેકનિકલ રાઈટર, ટેકનિકલ ડોક્યુમેન્ટેશન એક્સપર્ટ, API ડોક્યુમેન્ટેશન એક્સપર્ટ, RFI/RFP રાઈટિંગ એક્સપર્ટ, માર્કેટિંગ કન્ટેન્ટ રાઈટર અને કન્ટેન્ટ રાઈટર જેવી વિવિધ તકો રહેલી છે.

એ-૫૪, અંજના સોસાયટી, ઈન્ડિયા કોલોની,
ઠક્કર બાપા નગર રોડ, અમદાવાદ-૩૮૨૩૫૦
મો. ૯૮૭૯૯૪૦૨૭૧

– ડૉ. મૌલિક શાહ

ઉત્તર ગુજરાતમાં ઉત્કૃષ્ટ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો થકી મોખરાનું સ્થાન ધરાવતી નૂતન સર્વ વિદ્યાલય કેળવણી મંડળને વર્ષ 2016થી જ સાંકળચંદ પટેલ યુનિવર્સિટીનો દરજ્જો પ્રાપ્ત છે. ઉચ્ચ મૂલ્યો અને આધુનિકતમ શિક્ષણ પદ્ધતિથી સભર વૈવિધ્યતાપૂર્ણ શિક્ષણ થકી નૂતન સર્વ વિદ્યાલયે શિક્ષણ જગતમાં પોતાની એક અલગ જ કેડી કંડારી છે અને તે જ પથ પર તે અવિરત આગળ વધી રહી છે. સ્વ. શ્રી સાંકળચંદ પટેલ દ્વારા 1941માં એક વેરાન વિસ્તારમાં એક શાળા શરૂ કરવામાં આવી, જેનો ઉદ્દેશ્ય હતો આ વિસ્તારમાં શિક્ષણથી વંચિત બાળકોને શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ મળે. આજે આઠ દાયકા બાદ શિક્ષણ જગતમાં એસપીયુના મૂળિયા ઊંડે સુધી ઊતર્યા છે અને વિસ્તર્યા છે. આજે ઉત્તર ગુજરાતના શ્રેષ્ઠતમ શૈક્ષણિક સંસ્થાન તરીકે એસપીયુનો વ્યાપ રાષ્ટ્રીય જ નહીં આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે પણ વિશાળ બન્યો છે. ગુણવત્તાસભર શિક્ષણ થકી વિદ્યાર્થીઓ માટે એક ઉજ્જવળ ભાવિ ઘડવાના લક્ષ્યને સમર્પિત સાંકળચંદ પટેલ યુનિવર્સિટી નૂતન સર્વ વિદ્યાલયની 11 કોલેજનો સમૂહ છે જેનું ફલક સતત વિસ્તરી રહ્યું છે. પ્રમુખ શ્રી પ્રકાશભાઈ પટેલ અને પ્રોવોસ્ટ ડૉ. ડી. જે. શાહના સક્ષમ નેતૃત્વ અને દૂરંદેશીભર્યા પગલાઓ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને ઉચ્ચતમ શિક્ષણ થકી સફળ કારકિર્દી ઘડવામાં સહાય કરવાના અને સામાજિક ઉત્થાન અને વિકાસમાં મહત્વનો ફાળો આપવાના તેના ધ્યેયને એસપીયુ સતત પૂરો કરી રહી છે.

આજે યુનિવર્સિટી અંતર્ગત પ્રાથમિક શાળાથી લઈને સ્નાતક અને અનુસ્નાતક શિક્ષણ આપતી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓનું સફળતાથી સંચાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે. ટેકનિકલથી લઈને પ્રોફેશનલ, મેડિકલ, પેરામેડિકલ અને અન્ય અનેક શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોથી સજ્જ એસપી યુનિવર્સિટીને ભારતમાં ટોચની શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાંની એક બનવાનું સન્માન પ્રાપ્ત છે. હાલમાં એસપીયુ ખાતે એક જ ઈન્ટિગ્રેટેડ સંકુલમાં મેડિસિન, એન્જિનિયરિંગ, ફાર્મસી, ડેન્ટલ, નર્સિંગ, ફિઝિયોથેરાપી, સાયન્સ, કોમર્સ, મેનેજમેન્ટ, કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન, ડિઝાઇન અને માસ કોમ્યુનિકેશનમાં વિવિધ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે. આ કોર્સ ઉપરાંત, એસપીયુ ખાતે બદલાતા સમયને અનુરૂપ અભ્યાસક્રમો જેવા કે બેચલર ઓફ ડિઝાઇન સાથે ફેશન એન્ડ સ્ટાઈલિંગ, ગ્રાફિક્સ એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ડિઝાઇન, માસ્ટર્સ ઈન જર્નાલિઝમ માસ

કોમ્યુનિકેશન, આર્ટિફિશીયલ ઈન્ટેલિજન્સ અને ડેટાસાયન્સ તેમજ ઈન્ફર્મેશન એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજીમાં બી.ટેક, ફાર્મસી, બિઝનેસ એડમિનિસ્ટ્રેશનમાં અનુસ્નાતક, બાયોટેકનોલોજી તેમ જ ડાયાલિસીસ ટેકનોલોજી, એક્સ-રે ટેકનોલોજી, જેરિયાટ્રિક નર્સિંગ કેર, ઓપરેશન થિયેટર આસિસ્ટન્ટમાં સર્ટિફિકેટ કોર્સ તથા બી.ડીએસ અને એમ.ડીએસ સાથે ઓરલ મેડિસિન એન્ડ રેડિયોલોજી, પ્રોસ્થોડોન્ટીક્સ એન્ડ ક્રાઉન બ્રીજ, ઓરલ એન્ડ મેક્સિલોફેશિયલ સર્જરી, કન્ઝર્વેટિવ ડેન્ટીસ્ટ્રી અને એન્ડોડોન્ટીક્સ, પેરીડોન્ટિક્સ વગેરે પણ ઉપલબ્ધ છે. સ્થાપનાથી લઈને આજ સુધી બદલાતા સમય, ટેકનોલોજી અને શૈક્ષણિક જગતની બદલાતી માંગને અનુરૂપ નવીનતમ અને રચનાત્મક વિદ્યાર્થીલક્ષી શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ થકી એસપીયુ સતત સ્વયંને બહેતર બનાવી રહ્યું છે. પ્રોજેક્ટ આધારિત તાલીમ, ફલીપ ક્લાસ સહિત વિદ્યાર્થીઓને સાંકળતી અભ્યાસ પદ્ધતિઓ જે વિદ્યાર્થીઓને તેમની ભાવિ કારકિર્દી ઘડતરમાં અને કૌશલ્યનિર્માણમાં સહાય કરી શકે તે એસપીયુની વિશિષ્ટતા છે. વિદ્યાર્થીઓ માટે એસપીયુમાં સતત એવું વાતાવરણ સર્જાય છે જ્યાં વિદ્યાર્થીને અને તેનામાં રહેલી આવડતને ખીલવાનો કે પાંગરવાનો પૂરો અવકાશ મળે. કલાત્મકતા હોય કે વિદ્યાર્થીમાં રહેલી ખેલકૂદ પ્રત્યેની રુચિ, એસપીયુમાં તેમને અભિવ્યક્ત થવાની પૂરતી તકો પૂરી પાડાય છે. કૌશલ્ય વિકાસ, સંશોધન અને ઉદ્યોગ સાહસિકતા કેન્દ્રિત વાતાવરણમાં કેળવાયેલ એસપીયુનો વિદ્યાર્થી પૂરા આત્મવિશ્વાસથી કહી શકે છે કે ‘આવનારો ઉજ્જવળ સમય અમારો છે.’

સાંકળચંદ પટેલ યુનિવર્સિટીનો એકમેવ ઉદ્દેશ્ય રહ્યો છે કે અહીં આવતા વિદ્યાર્થીઓને વૈશ્વિક ફલક પર વિસ્તરવા માટે યોગ્ય મંચ મળે. આસપાસના સમુદાય અને સમગ્રતયા સમાજ માટે એસપીયુ દ્વારા હંમેશાં સકારાત્મક અને કલ્યાણલક્ષી પગલાં લેવામાં આવ્યાં છે. સંસ્થા દ્વારા આરોગ્ય કલ્યાણની દિશામાં અનેક વખત મેડિકલ ચેક અપ કેમ્પસનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. યુનિવર્સિટી દ્વારા સિદ્ધાંતો, મૂલ્યો અને પર્યાવરણની મહત્તા કરવામાં આવી છે અને આ જ ગુણો વિદ્યાર્થીઓમાં પણ ખીલે તેનો સતત પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે.

ડીન - કેકલ્ટી ઓફ ડિઝાઇન, સાંકળચંદ પટેલ યુનિવર્સિટી.
અંબાજી-ગાંધીનગર સ્ટેટ હાઈવે, વિસનગર-૩૮૪૩૧૫
મો. ૮૧૬૦૪૪૨૩૪૦

૩૫

લોકભારતી ગ્રામ વિદ્યાપીઠ સહોસરામાં ચાલતા અભ્યાસક્રમોની વિગત/ સંસ્થા પરિચય

– ડૉ. ધીરજલાલ ટી. રાઠોડ

આજના આપણા પ્રણાલીગત શિક્ષણની સૌથી મોટી ખામી જીવનની વાસ્તવિકતા અને સમાજની જરૂરિયાતો તથા દેશની સાંસ્કૃતિક પરંપરાઓ સાથે એને કશો મેળ નથી. પ્રજાની સમસ્યાઓ સમજવી અને રાષ્ટ્રની સાંસ્કૃતિક પરંપરાઓ સાથે બંધ બેસે તે રીતે એમને હલ કરવી એ સાચી કેળવણીનું મુખ્ય કામ છે, એમ ગાંધીજી કહેતા હતા. આ જ વિચારસરણી આધારિત શ્રી નાનાભાઈ ભટ્ટના માર્ગદર્શન હેઠળ ૧૮-મે-૧૯૫૩ બુદ્ધ જયંતીના દિવસે સવાઈ ગુજરાતી લેખક કાકાસાહેબ કાલેલકરના વરદ હસ્તે સહોસરા ગામે લોકભારતીની સ્થાપના કરવામાં આવી. ગ્રામ ઉચ્ચશિક્ષણના ક્ષેત્રમાં શિક્ષણ, સંશોધન અને વિસ્તરણ દ્વારા પ્રયોગો કરવા એ લોકભારતીના શિક્ષણનો હેતુ છે. ગ્રામીણ સમાજમાં પડેલી સુપુત્ર શક્તિઓને કેળવણીના માધ્યમ વડે ભારતીય સંસ્કૃતિ અને પ્રકૃતિને અનુકૂળ રીતે બહાર લાવવી એ લોકભારતીના સમગ્ર શૈક્ષણિક પ્રયોગોનું ધ્યેય છે.

આજની કેળવણી એક બાજુથી કેવળ ટેકનિકલ નિષ્ણાતો પેદા કરે છે અને બીજીબાજુ દાર્શનિક માનવતાવાદીઓ. એક પોતાના તંત્ર વિજ્ઞાનમાં નિષ્ણાત છે, બીજા પાસે જીવનનું દર્શન છે, માનવતાવાદી દૃષ્ટિ છે. માનવ જીવનના લક્ષ વિષે એ સ્પષ્ટ છે. આ બંનેનો સમન્વય કેમ કરવો, એ આજની કેળવણીનો મુખ્ય કોયડો(સમસ્યા)છે. લોકભારતી એના આરંભ કાળથી એના અભ્યાસક્રમને વિશેષતાલક્ષી (સ્પેશ્યલાઈઝ) બનાવવાનું ટાળ્યું છે. લોકભારતીનો સ્નાતક કેવળ ખેતી વિજ્ઞાનનો નિષ્ણાત નહીં, પણ ગ્રામસમાજની જુદી જુદી સમસ્યાઓ સમજી શકે અને એને ઉકેલી શકે, એટલા વિવિધ શાસ્ત્રો વિષે પણ એની સમાજ કેળવાય અને સાથે સાથે એનામાં સંસ્કારિતા પેદા થાય, એવો સમન્વયાત્મક અભ્યાસક્રમ છે.

લોકભારતીના શિક્ષણની વિશેષતાઓ :

૧. લોકભારતીના શિક્ષણની બે વિશેષતાઓ-

સમૂહજીવન અને શ્રમનું ગૌરવ. બધા વિદ્યાર્થીઓને છાત્રાલયમાં રહેવાનું ફરજિયાત હોય છે. સહશિક્ષણ પણ આ સમૂહ જીવનનો એક મહત્વનો ભાગ બન્યું છે. બહેનો-ભાઈઓ સાથે ભણે છે અને સામૂહિક જીવનનાં બધાં કામો પરસ્પરના સહકારથી કરે છે. આથી, એમનો વિકાસ સ્વભાવિક અને સંતુલિત થાય છે. શિક્ષણ એ તો સામૂહિક જીવનનો ભાગ બની ગયું છે. બૌદ્ધિક વિકાસ સાથે એનો સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને ભાવાત્મક વિકાસ પણ આ રીતે થાય છે.

૨. તમામ વિભાગોમાં માતૃભાષા દ્વારા જ શિક્ષણ આપવાનો સંસ્થાનો આગ્રહ પ્રારંભથી જ રહ્યો છે.
૩. સંસ્થામાં અભ્યાસ કરનાર દરેક વિદ્યાર્થી તથા કાર્યકર માટે ખાદીનાં વસ્ત્રો પરિધાન કરવાં ફરજિયાત છે. ગામડાની ગરીબ જનતાની સેવા કરવા ઈચ્છનારે પોતાનું જીવન સાદાઈ, સ્વાવલંબનના પાયા પર ગોઠવવું જોઈએ. ગરીબોએ પેદા કરેલી ખાદી પહેરીને એમને આત્મગૌરવપૂર્ણ રોટી મેળવવામાં મદદરૂપ થવું એ લોકભારતીના શિક્ષણ સાથે જોડાયેલું એક અનિવાર્ય મૂલ્ય છે.
૪. સમાજસેવા પણ લોકભારતીના શિક્ષણનું એક માધ્યમ છે. આસપાસના ગ્રામસમાજ સાથે પ્રત્યક્ષ

કારકિર્દી માર્ગદર્શન વિશેષાંક-૨૦૨૩

મુલાકાત લઈ અને એમની સમસ્યાઓ ઉકેલવી શિબિર, પ્રવાસ, દુષ્કાળ, અતિવૃષ્ટિ, હોનારત જેવી આપત્તિના સમયમાં આસપાસના કે દૂરના પ્રદેશમાં સેવાઓ આપવા જાય છે.

આમ, લોકભારતી શિક્ષણ, સંશોધન તથા વિસ્તરણ કાર્યો દ્વારા ગ્રામ પુનઃનિર્માણનાં કામને ગાંધીચીંધ્યા માર્ગે પોતાની આજુબાજુના અને પોતાના વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા ગુજરાતના ગ્રામજીવનને વધુ ઉન્નત અને ઉદાત્ત કરવા છેલ્લાં સાતેક દાયકાથી પડકારો અને આહવાનોનો સામનો કરતાં કરતાં ઉત્કૃષ્ટ નિષ્ઠા સાથે પ્રચાર અને પ્રસાર થઈ રહ્યો છે. એમાં એને ઘણા અંશે સફળતા મળી

છે. વિદ્યાર્થીઓના સર્વાંગી અને સંતુલિત વિકાસ તથા એમના શિક્ષણ, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક ક્ષેત્રના પ્રદાન દ્વારા ગુજરાતની ઉચ્ચશિક્ષણની સંસ્થાઓમાં નવી ભાત અને નવો પ્રભાવ ઊભો કરી લોકોનું ધ્યાન એણે ખેચ્યું છે. વર્ષોથી કામ કરતી લોકભારતીનાં તમામ મૂલ્યોનો સમાવેશ નવી શિક્ષણનીતિ-૨૦૨૦માં થયેલ છે ત્યારે આપણે સૌ આશા રાખીએ કે લોકભારતી આવનારાં વર્ષોમાં વધુ સિદ્ધિઓનાં શિખરો સર કરે અને ગુજરાત તથા દેશના શિક્ષણને નવો રાહ બતાવે એવી અપેક્ષા અસ્થાને નથી.

લોકભારતીમાં ચાલતા ગ્રાન્ટ ઇન એઇડ અભ્યાસક્રમો

ક્રમ	અભ્યાસક્રમનું નામ	પ્રવેશપાત્રતા	સમયગાળો	યુનિવર્સિટી	website
૧	બી.આર.એસ. (BRS)	ધોરણ-૧૨ પછી મેરિટ આધારિત	૩ વર્ષ	એમ.કે.બી.યુ. ભાવનગર	www.lokbharti.org e-mail : brs.lokseva.bu@gmail.com Tel/Fax No. : (02846) 283736 Tel.No. (02846)283322 9723531654,7623071004
૨	ડી.એલ.એડ. (PTC)	ધોરણ-૧૨ પછી મેરિટ આધારિત	૨ વર્ષ	રાજ્ય પરીક્ષા બોર્ડ	www.lokbharti.org 9426979870
૩	પંચાયતી રાજ તાલીમ કેન્દ્ર	પંચાયત વિભાગ ગાંધીનગર દ્વારા સંચાલિત	In Service Training		www.lokbharti.org
૪	કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર	ખેડૂત, પશુપાલક, અન્ય વ્યવસાયની તાલીમ	9426895453		

લોકભારતી યુનિવર્સિટી ફોર રુરલ ઇનોવેશન સંચાલિત અભ્યાસક્રમો

ક્રમ	અભ્યાસક્રમનું નામ	પ્રવેશપાત્રતા	સમયગાળો	website
૧	બી.આર.એસ. (BRS)	ધોરણ-૧૨ પછી મેરિટ આધારિત	૩ વર્ષ	www.lokbharti.org Lokbhartiuniversity.edu.in 9054366212, 7874806713
૨	બી.એ.	ધોરણ-૧૨ પછી મેરિટ આધારિત	૩ વર્ષ	
૩	બી.વૉક. (B.Voc.)	ધોરણ-૧૨ પછી મેરિટ આધારિત	૩ વર્ષ	
૪	P.G. Diploma (NGO and CSR management)			

લોકસેવા મહાવિદ્યાલયની વિશેષતાઓ

લોકભારતી ગ્રામ વિદ્યાપીઠનો પ્રારંભ જેને માટે થયો હતો, તે લોકસેવા મહાવિદ્યાલય ગ્રામ ઉચ્ચ શિક્ષણનું કામ કરતું ગુજરાતનું પ્રથમ મહાવિદ્યાલય છે. સ્વાતંત્ર્ય પછીનો ગ્રામ ઉચ્ચ શિક્ષણનો આ સૌ પ્રથમ પ્રયોગ લોકસેવા મહાવિદ્યાલયના નામે ૧૯૫૩માં ૪૦ વિદ્યાર્થીઓથી શરૂ થયો હતો.

આ વિભાગની મૂળભૂત લાક્ષણિકતાઓ નીચે મુજબ છે.

૧. શિક્ષણ સાથે પ્રત્યક્ષ કાર્યોમાં વિસ્તરણ અને સંશોધનનો અનુબંધ થાય છે.
૨. સમયાન્તરે અભ્યાસક્રમનું આધુનિકીકરણ થતું રહે છે.
૩. અભ્યાસક્રમના ભાગરૂપે વર્ષના ત્રણેક મહિના પોતાના મુખ્ય વિષયને અનુકૂળ કેન્દ્રમાં રહીને સતત કાર્યાનુભવ મેળવે છે.
૪. માતૃભાષા દ્વારા અપાતું સમતોલ, વ્યવહારુ અને જીવાતા જીવન સાથે અનુબંધિત શિક્ષણ છે.
૫. દરેક વિદ્યાર્થી વર્ષે ૨૫૦ કલાકનો ઉત્પાદક શરીરશ્રમ કરીને શ્રમનું ગૌરવ કરતાં શીખે છે.
૬. પ્રવાસો, સંસ્થાગત તેમજ બહારના શિબિર, વ્યાખ્યાન, સાંસ્કૃતિક ઉત્સવો, જૂથચર્ચા, નિદર્શન, મૂલાકાત, સર્વેક્ષણ વગેરે પ્રવૃત્તિઓમાં નિયમિત ભાગીદાર થાય છે.
૭. રાષ્ટ્રીય સેવા યોજના અને પ્રાસંગિક રાહત પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લે છે.
૮. પ્રારંભથી જ પરીક્ષણમાં ગુણને બદલે કક્ષા પદ્ધતિ અમલમાં છે.
૯. ચર્ચા, સ્વાધ્યાય, પ્રોજેક્ટ, જેવી અધ્યાપન અને પરીક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરવાની અધ્યાપકોને સ્વતંત્રતા છે.
૧૦. પરીક્ષામાં ૫૦ ટકા મૂલ્યાંકન વર્ષ દરમિયાન આંતરિક પરીક્ષાઓ દ્વારા અને ૫૦ ટકા મૂલ્યાંકન વાર્ષિક પરીક્ષા દ્વારા થાય છે.
૧૧. કાર્યકરની કામગીરી જવાબદારીમાં પદ અને પગાર નહિ પરંતુ ગુણવત્તા અને કાર્યક્ષમતા તેમજ

સંસ્થાની જરૂરિયાત નિર્ણાયક બને છે.

આ ઉપરાંત ગુજરાતમાં ગાંધીજીની વિચારધારા મુજબ નઈ તાલીમની શાળાઓનું જે વિશાળ માળખું ઊભું થયું છે તેમાં આચાર્ય, ગૃહપતિ, શિક્ષક કે ઉદ્યોગ શિક્ષક તરીકે કામ કરનારાઓમાંથી સારી એવી સંખ્યામાં કર્મચારીગણ લોકભારતીના સ્નાતક કે અનુસ્નાતક હોય છે. મોટા ભાગની ઉત્તર બુનિયાદી શાળાઓ ગ્રામીણ વિસ્તારમાં આવેલી છે, જેને પરિણામે પ્રાથમિક શાળાથી માંડીને ઉચ્ચશિક્ષણ સુધી નઈ તાલીમનો અસરકારક અમલ શક્ય બન્યો છે. આમ થવાથી સમગ્ર દેશમાં માત્ર ગુજરાત રાજ્યમાં જ વિજ્ઞાન પ્રવાહ અને સામાન્ય પ્રવાહની સાથે ઉત્તર બુનિયાદી પ્રવાહ રૂપે નઈ તાલીમની માધ્યમિક શાળાઓને રાજ્ય શિક્ષણ બોર્ડે માન્યતા પ્રદાન કરી છે. આમ, ગાંધીના ગુજરાતે સમગ્ર રાષ્ટ્રને એક નવો રાહ ચીંધ્યો છે, જેના પાયામાં લોકભારતીની શિક્ષણ વ્યવસ્થા છે.

બુનિયાદી તાલીમ અધ્યાપન મંદિર (D.El.Ed.)

કેળવણીના માધ્યમ દ્વારા ગ્રામ સમાજમાં પરિવર્તન લાવવા માટે ગ્રામજીવનને સમજનારા અને એના પ્રત્યે સહાનુભૂતિ ધરાવનારા અને તાલીમમાં શ્રદ્ધાવાળા શિક્ષકો અનિવાર્ય છે. જેમાં દર વર્ષે ૧૦૦ જેટલા ભાઈ-બહેનો તાલીમ મેળવે છે. ગુજરાત રાજ્યએ એની ગુણવત્તા જોઈને એને અભ્યાસક્રમ, પ્રવેશ અને પરીક્ષાનાં ધોરણો વગેરેની બાબતમાં સ્વાયત્તતા આપી એનું પ્રમાણપત્ર પ્રાથમિક શિક્ષકો માટે માન્ય કર્યું છે.

પંચાયતીરાજ તાલીમ કેન્દ્ર

જ્યારથી ગ્રામ, તાલુકા અને જિલ્લા સ્તરે સ્વશાસનના હેતુથી ગ્રામ, તાલુકા અને જિલ્લા પંચાયતો સ્થપાયેલ ત્યારથી ગ્રામ પુનઃનિર્માણના કામમાં સરપંચ, ઉપસરપંચ, પંચાયતમંત્રી અને પંચાયતોના અન્ય હોદ્દેદારોની નવી જરૂરિયાતના સંદર્ભમાં તાલીમ આપવાનું અનિવાર્ય બની ગયું છે. લોકભારતીએ આવા નાનામોટા વર્ગો દ્વારા પંચાયતના સભ્યો અને મંત્રીઓને તાલીમ આપી છે.

કોમ્યુનિટી સાયન્સ સેન્ટર

વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવી જીવાતા જીવન સાથે અનુબંધ કરી વિજ્ઞાનને સરળ બનાવવાનું ભગીરથ કાર્ય કરતું ગુજરાતનું નમૂનેદાર અને અગ્ર હરોળનું વિજ્ઞાન કેન્દ્ર છે.

ખેતીવાડી વિભાગ

વિદ્યાર્થીઓને સ્વાવલંબનની કેળવણીના પ્રયોગ અર્થે તમામ ખેતીકાર્યો શીખવવામાં આવે છે.

ગૌશાળા

અહીં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને પશુપાલનની પ્રત્યક્ષ કેળવણી તથા વિદ્યાર્થી-કાર્યકરોને શુદ્ધ - સાત્ત્વિક, પોષણયુક્ત દૂધ મળી રહે, તે હેતુથી આ વિભાગ કાર્યરત છે.

નર્સરી

આજુબાજુના લોકોને સારી ગુણવત્તાવાળા રોપા-કલમો મળી રહે અને વિદ્યાર્થી વિષયાનુષંગિક પ્રત્યક્ષ શિક્ષણ મેળવી શકે છે.

પુસ્તકાલય

લોકભારતીના તમામ વિભાગના વિદ્યાર્થીઓ-કાર્યકર તથા પરિવારના સભ્યો માટે લગભગ સિત્તેર હજારથી વધુ પુસ્તકો ધરાવતું અને વાચન માટેની વિશિષ્ટ સગવડ સાથે આ વિભાગ સંસ્થાની કલગી સમાન ગણાઈ રહ્યો છે.

ઘઉં સંશોધન કેન્દ્ર

સમગ્ર ભારતમાં સૌથી વધુ વાવેતર થતી વેરાયટી લોક-૧ ઘઉંનું સંશોધન કેન્દ્ર વિદ્યાર્થીઓ અને ખેડૂતોને પ્રત્યક્ષ પ્રયોગ-નિદર્શનો જોવા-સમજવા મળે છે, જેના કારણે સારી ગુણવત્તાવાળું બિયારણ ખેડૂતો મેળવી રહ્યા છે.

લોકભારતી કેમ્પસમાં સમગ્ર વિદ્યાર્થીઓ-કાર્યકરો પરિવારની જેમ રહે છે. બધી જ પ્રવૃત્તિઓમાં સૌ સાથે જોડાય અને દરરોજ સાંજે “સાયંપ્રાર્થના” એ લોકભારતીની એક આગવી ઓળખ ગણાય છે.

અધ્યાપક, લોકભારતી, સણોસરા, તા. સિહોર, જિ. ભાવનગર મો. ૯૪૨૮૧૦૮૭૧૬

૩૬

અગત્યની વેબસાઈટ્સ

CEPT University
NIFT Gandhinagar
NID

Dhirubhai Arnbani Institute - Gandhinagar
Dhannashi Desai University - Nadiad
NIRMA University
Institute of Teachers Education - Gandhinagar
National Law University - Gandhinagar
Ahrnedabad Management Association
Indian Institute of Management
Physical Research Laboratory
PDPU Gandhinagar

www.cept.ac.in
www.nift.ac.in
www.nid.edu
www.daiict.ac.in
www.ddu.ac.in
www.ninnauni.ac.in
www.iite.ac.in
www.gnlu.ac.in
www.amaindia.org
www.iirnahd.ernetin
www.prl.res.in
www.pdpu.ac.in

Universities of Gujarat State :

Bhavnagar University, Bhavnagar
Veer Narmad South Gujarat University, Surat
Nirma University, Ahmedabad
Saurashtra University, Rajkot
Ganpat University, Mehsana
Hemchandracharya North Gujarat University, Patan
Sardar Patel University, Vallabh Vidhyanagar
Maharaja Sayajirao University, Baroda
Gujarat University
Gujarat Vidyapith, Ahmedabad
Gujarat Agriculture University, Dantiwada
Gujarat Ayurved University, Janinagar
Anand Agriculture Univesity, Anand
Junagadh Agriculture University, Junagadh
Navsari Agriculture University, Navsari
Sardar Vallabhbhai National Institute & Tecnology ,Surat
Centre for Environmental Planning & Technology, Ahmedabad

www.mkbhavani.cdu.in
www.sgu.emet.in
www.ninnauni.ac.in
www.saurashtrauniversity.edu
www.ganpatuniversity.ac.in
www.ngu.ac.in
www.spuvvn.edu
www.msubaroda.ac.in
www.gujaratuniversity.org.in
www.gujaratvidyapith.org
www.sday.edu.in
www.ayurveduniversity.com
www.aau.in
www.jau.in
www.nau.in
www.svnitac.in
www.cept.ac.in

Councils of India :

University Grant Commission, New Delhi.
National Assessment & Accreditation Council, New Delhi
Dental Council of India, New Delhi
Medical Council of India, New Delhi
All India Council of Technical Education, New Delhi
National Council for Teacher Education, Bhopal
Bar Council of India, New Delhi
Bar Council of Gujarat, Gandhinagar
Pharmacy Council of India, New Delhi
Distance Education Council, New Delhi
Central Council for Indian Medicine, New Delhi
Indian Council for agricultural Research, New Delhi

www.ugc.ac.in
www.naacindia.org
www.dciindia.org
www.mciindia.org
www.aicte-india.org
www.ncte-in.org
www.barcouncilofindia.nic.in
www.barcouncilofgujaratorg
www.pci.nic.in
www.ugc.ac.in
www.ccindia.org
www.icar.org.in

રોજગાર સમાચાર

તંત્રી : ધીરજ પરિખ

માહિતી ખાતા દ્વારા પ્રતિ બુધવારે પ્રસિદ્ધ થતું રોજગારલક્ષી માહિતી આપતું સાપ્તાહિક

લવાજમ : કોઈપણ કોમ્પ્યુટરાઈઝ પોસ્ટ ઓફિસમાં અથવા જિલ્લા માહિતી કચેરીઓ ખાતે ભરી શકાશે

રાજ્યભરમાં રોજગાર વાંચ્છુઓ માટેનું વિશ્વસનીય સાપ્તાહિક

શહેરી વિસ્તારો તેમજ રાજ્યના અંતરિયાળ ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં રોજગાર અને ભરતી વિષયક જાહેરાતોની અધિકૃત માહિતી પહોંચાડતું અસરકારક માધ્યમ

રાજ્ય સરકારના વિવિધ વિભાગો, સ્થાનિક સ્વરાજની સંસ્થાઓ, ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ, ગોણ સેવા પસંદગી મંડળ, પંચાયત સેવા પસંદગી બોર્ડ સહિત કેન્દ્ર સરકારના વિવિધ મંત્રાલયો, નિગમો, જાહેર સાહસો, બેંક, રેલવે રિક્રુટમેન્ટ બોર્ડ, સંરક્ષણ દળોમાં ભરતી વિષયક જાહેરાતોનું સંકલન.

વાર્ષિક લવાજમ માત્ર ₹ 30/-

રોજગાર-સ્વરોજગાર વિષયક વિપુલ માહિતીનો ભંડાર

પ્રકાશક : માહિતી નિયામક, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર
પ્રોસેસિંગ અને મુદ્રણ : સરકારી ફોટો લીથો પ્રેસ, અમદાવાદ.